mtatkki
Hungarian Academy of Sciences
Centre for Social Sciences
Institute for Minority Studies

A PDF fájlok elektronikusan kereshetőek.

A dokumentum használatával elfogadom az Europeana felhasználói szabályzatát.

MAGYAR-ZSIDÓ OKLEVÉLTÁR

XII. KÖTET

1414—1748

SZERKESZTETTE ÉS KIADTA
SCHEIBER SÁNDOR

BUDAPEST
1969

MAGYAR-ZSIDÓ

OKLEVÉLTÁR

XII. KÖTET

MONUMENTA

HUNGARIAE JUDAICA

TOMUS XII.

1414—1748

ADIUVANTIBUS

J. HÁZI, A. KUBINYI, J. PATAKI, L. TARDY, J. ZSOLDOS

REDEGIT ET EDIDIT

ALEXANDER SCHEIBER

BUDAPESTINI

1969

MAGYAR-ZSIDÓ

OKLEVÉLTÁR

XII. KÖTET

1414—1748

HÁZI JENŐ, KUBINYI ANDRÁS, PATAKI JÁNOS, TARDY LAJOS,
ZSOLDOS JENŐ

KÖZREMŰKÖDÉSÉVEL

SZERKESZTETTE ÉS KIADTA

SCHEIBER SÁNDOR

BUDAPEST

1969

A MAGYAR IZRAELITÁK ORSZÁGOS
KÉPVISELETÉNEK KIADÁSA

KECSKEMÉTI ÁRMIN ZSIDÓ TÖRTÉNELMI MUNKÁI

Kecskeméti Ármin (1874—1944) az Orsz. Rabbiképző Intézetben végezte tanulmányait s 1898-tól deportálásáig — negyvenhat éven át — a makói rabbiszéket töltötte be. 1909-ben próbaszónoklatot tartott Temesvárott, de később visszavonta pályázatát (Makói Újság. VI. 1909. 154. szám). A Blau Lajoshoz írt 5. és 7. leveléből kitűnik, hogy 1930—31-ben felkínálták neki a rabbiképző intézeti tanszéket, de az anyagi feltételek nem voltak kielégítőek. Csak úgy tudta volna vállalni, ha egy pesti rabbiállással párosult volna. Így továbbra is Makón maradt, egyre kedvetlenebbül, hitközségétől mindinkább elszakadva, a tudományos kutatásban keresve kárpótlást. Munkásságának elismerését látta abban, hogy a szegedi egyetemen magántanárságot kapott a zsidóság története tárgykörből. Utolsó szereplése 1944. január 16-án volt a szegedi „öreg" templomban: Löw Immánuel 90. születésnapján ő mondott ünnepi beszédet. Prédikációja után felhangzott a zsoltár: „Az igaz, mint a pálma, sudárba szökken... és őszségében is üde és zöldelően viruló lesz" (Löw Immánuel 90. születésnapja. Szeged, 1944. 7.). Csalódottan gondolhattak mindketten erre az ígéretre, amikor a szegedi téglagyárban találkoztak, hogy Löw a fővárosba kerüljön s ott fejezze be életét, Kecskeméti meg a strasshofi hontalanságba, ahol sírja ismeretlen.

Kecskeméti Ármin tudományos érdeklődése kezdetben irodalmi volt. Ezt mutatja doktori értekezése (A „zsidó" a magyar népköltészetben és színműirodalomban. Bp., 1896.). Erre vall első nagy munkája is (A zsidó irodalom története. I—II. Bp., 1908—1909.). A könyvet a nagy adathalmaz és a száraz előadás nem tette vonzó olvasmánnyá. Inkább anyagával és bibliográfiájával segítette az érdeklődőket.

Később a zsidó történelem mellett kötött ki. Ennek eredménye összefoglaló műve a zsidóság történetéről a babilóniai fogságtól napjainkig (A zsidók egyetemes története. I—II. Bp., 1927.). Társadalomtörténet, gazdaságtörténet és művelődéstörténet egyszerre. Bátyjától — Kecskeméti Lipóttól — befolyásolt, keresett stílusa nem tette művét népszerűvé az olvasók körében. A később elkészített előzmény a babilóniai fogságig (Izráel története a bibliai korban. Bp., 1942.) fogalmazásában nem jobb, de mondanivalójában hézagpótló volt, mert egy ide alig eljutott, hatalmas irodalom összefoglaló ismertetését nyújtotta.

Számunkra legfontosabb A csanádmegyei zsidók története c. dolgozata (Makó, 1929.), amely a magyar-zsidó hitközségek legalaposabb, eredeti kutatásokon alapuló monográfiái közé számít.

A *Dán Róbert* által összeállított bibliográfia kevéssé ismert, vagy elfelejtett cikkeire is kiterjed. Nem egy beleépül majd a magyar-zsidó történeti bibliográfiába.

A levelezéséből bemutatott darabok — Bacher Vilmoshoz és Blau Lajoshoz — életének és jellemének néhány vonását világítják meg.

Mi még 1944 áprilisában kívántuk méltatni a hetvenéves tudóst. Az akkori zsidó sajtóorgánum azonban nem adott ennek helyet. Ártalmasabb közleményeknek kellett azt fenntartani. Halála 25. évfordulóján hadd rójjuk le adósságunkat Iránta, aki néhányadmagával oly sok figyelmet tanúsított irányunkban és buzgólkodott, hogy a vidéki rabbit az Orsz. Rabbiképző Intézet tanárságába segítse.

I. KECSKEMÉTI ÁRMIN IRODALMI MUNKÁSSÁGA

1894.

1. Zsidó halottak. — MZSSZ. XI. 1894. 113—122.
2. Dr. Pollák Henrik. 1821—1894. — Uo. 217—224.
3. Frank Lajos Ágost. — Uo. 224—227.
4. *Maybaum, S.: Zunz Lipót életéből.* — Uo. 290—294.
5. Kohut Sándor. 1842—1894. — Uo. 487—492.
6. *Maybaum, S.: Hitszónoklatok.* — Uo. 549—550.
7. *Strack, H.: A vérvád.* — Uo. 721—725.
8. Zsidó pap és zsinagóga. — Egyenlőség. XIII. 1894. 8. szám.
9. Izrael. — Uo. 11. szám.
10. Temetés. (Kossuth Lajos). — Uo. 13. szám.
11. Peszach. — Uo. 16—17. szám.
12. Hetek ünnepe. — Uo. 23. szám.
13. Áb 9. — Uo. 32. szám.
14. Emlékezés napja. — Uo. 39. szám.

1895.

15. Dr. Rosin Dávid. 1823—1895. — MZSSZ. XII. 1895. 51—53.
16. Bloch Mózes jubileuma. — Uo. 175—179.
17. Apróságok a főrendi ház üléséből. — Egyenlőség. XIV. 1895. 20. szám.

17a. Sevuosz. — Uo. 21. szám.

1896.

18. A „zsidó" a magyar népköltészetben és színműirodalomban. Bp., 1896. 50 l.
19. Az örök zsidó mondája a magyar irodalomban. — IMIT Évkönyve. 1896. 319—323.

20. A „zsidó" a magyar színműirodalomban. — MZSSZ. XIII. 1896. 107—123.
21. *Mandl Bernát: A pesti izr. hitközség VI osztályú fiúiskolájának története. Bp., 1896.* — Uo. 359—361.

1897.

22. A „zsidó" a magyar regényirodalomban. — Uo. XIV. 1897. 17—36, 129—147.
23. Peszach leószid. — A Jövő. I. 1897. 15. szám.
24. A Törvény ünnepe. — Uo. 21. szám.
25. Ünnepi szónoklat. — A Gyulai Izr. Hitközség Szent-Egyletének (Chevra Kadisa) ötven éves jubileuma. Gyula, 1897. 13—30.
26. Beszéd. (Próbaszónoklat.) — Makói Hírlap. XII. 1898. 24. szám.
27. Székfoglaló. — Uo. 37. szám.
28. A magyar hűség. — Uo. 67. szám.
29. Beszéd Erzsébet királynő elhunyta alkalmából. — Uo. 76. szám.

1898.

29a. Beszéd rabbiavatásán. — Egyenlőség. XVII. 1898. 8. szám.

1899.

30. Esküvői beszéd. — Makói Hírlap. XIII. 1899. 50. szám.
31. A király születésnapján. Beszéd. — Uo. 67. szám.
32. Beszéd. (Október 6.). — Uo. 81. szám.
33. Az örök zsidó mondája. — Uo. 102. szám.

1901.

34. A minek (minim). — IMIT Évkönyve. 1901. 144—163.

1902.

35. A zárkő letétele. — Magyar Zsinagóga. IV. 1902. 253—257.
36. Kossuth Lajos. Ünnepi beszéd. — Makó és Vidéke. I. 1902. 67. szám.

1904.

37. A Talmud. — Egyenlőség. XXIII. 1904. 48., 50., 51. szám.

1906.

38. Makó. — Jewish Encyclopedia. VIII. New York—London, 1906. 273.

1907.

39. Ullmann, Shalom. — Uo. XII. New York—London, 1907. 340.

1908.

40. A zsidó irodalom története. I. Bp., 1908. 334 l.

1909.

41. A zsidó irodalom története. II. Bp., 1909. 343 l.
42. Chobér és Chabura. — Magyar Izrael. II. 1909. 180—181.

1911.

43. Mezey Ferenc. — Magyar Zsidó Almanach. I. 1911. 239—240.
44. Március 15. Ünnepi beszéd. — Makói Újság. VIII. 1911. 64. szám.

1912.

45. Zsidó kultúrélet. — Múlt és Jövő. II. 1912. 53—54.

1913.

46. Asztrológia a talmudban. — IMIT Évkönyve. 1913. 71—87.
47. Áb 9. — Egyenlőség. XXXII. 1913. 32. szám.
48. Eötvös József emléke. — Makói Hírlap. XXVII. 1913. 217. szám.

1914.

49. Templomavató beszéd. 1914. szept. 4. Makó, 1914. 8 l.
50. Zsidó szellem és egyházi szervezet. — Múlt és Jövő. IV. 1914. 73—74.

1916.

51. Megvádolt vallások. — Uo. VI. 1916. 96—97.
52. Örök harc — örök béke. — Uo. 262—263.
53. Gyászbeszéd. — Makói Újság. XIII. 1916. 28. szám.

1917.

54. I. Ferencz József és a magyar zsidóság. — IMIT Évkönyve. 1917. 7—27.

1918.

55. Graetz Henrik. 1817—1891. — Uo. 1918. 105—126.

1919.

56. Új világrend. — Múlt és Jövő. IX. 1919. 93—94.

1923.

57. *Löw Immánuel: Száz beszéd. Szeged, 1923.* — Uo. XIII. 1923. 17—18.
58. A zsidó iskola. — Uo. 268—269.

1925.

59. Koheleth. Ford. Telekes Béla. Bev. — — Bp., 1925? 7—13. (A Biblia legszebb könyvei III.).

1926.

60. Régi írások. — Jubileumi Emlékkönyv... Dr. Blau Lajos jubileuma alkalmából. Bp., 1926. 225—234.
61. Ötféle világosság. — Egyenlőség. XLV. 1926. 36—37.

1927.

62. A zsidók egyetemes története. A babylóniai fogságból való visszatéréstől napjainkig. I—II. kötet. Bp., 1927.
63. Kaufmann Dávid. 1852—1899. — MZSSZ. XLIV. 1927. 251—260.
64. Szemelvény „A zsidók egyetemes történetéből". — Múlt és Jövő. XVII. 1927. 152—156.
65. Mit köszönhet az emberiség a zsidóságnak? — Orsz. Egyetértés. II. 1927. 15. szám.

1928.

66. Zsidó szellem és egyházi szervezet. — Uo. III. 1928. 3. szám.
67. A Löw-család. — Zsidó Évkönyv. II. 1928—1929. 140—142.
68. A sorvadó zsidóság. — Egyenlőség. XLIX. 1928. 1. szám.
69. Rabbiavató beszéd. — Jabneh. I. 1928. 49—52.

1929.

70. A csanádmegyei zsidók története. Makó, 1929. 66 l. (Csanádmegyei Könyvtár 16.)
71. Az élet diadala. — Zsidó Szemle. XXIV. 1929. 35. szám.
72. Mendelssohn kétszáz esztendeje. — IMIT Évkönyve. 1929. 133—162.
73. Főpap és fejedelem. — Egyenlőség. L. 1929. 35. szám.
74. Makói zsidó emlékek. — Zsidó Évkönyv. III. 1929—1930. 219—221.
75. *Friedman Dénes: A zsidó irodalom fő irányai. Újpest, 1928.* — MZSSZ. XLVI. 1929. 80.

1930.

76. Zsidó városi hivatalnok Makón 1849. — Zsidó Évkönyv. IV. 1930—1931. 298—300.
77. A gyermek. — Orsz. Egyetértés. VI. 1930. 37—38. szám.

78. Az izraelita vallásoktatás vezérfonala a polg. és középisk. IV. osztálya számára. A zsidók története a Talmud korától napjainkig. Bp., 1931. 2, 153, 3 l. 12 t. (A pesti izr. hitk. vallást. iskolakönyvei. 8.)
79. Beszéd. — XXII. Izr. Községkerület Közgyűlésének jegyzőkönyve. Szeged, 1931. 9—11.
80. Világirodalmi Lexicon. Szerk. Dézsi Lajos. I. Bp., 1931. „... munkatársunk volt a zsidó irodalomra Dr. Kecskeméti Ármin ..."

1932.

81. Világirodalmi Lexicon. Szerk. Dézsi Lajos. II. Bp., 1932.
82. Gabirol, Salamon. — Uo. 724.
83. Gordon, Juda Léb. — Uo. 776.
84. Hagada. — Uo. 822.
85. Halacha. — Uo. 825.
86. Haszdaj, Abraham ben Samuel ibn. — Uo. 850.
87. Ibn Ezra. — Uo. 941.
88. Immanuel b. Salamon ha-Romi. — Uo. 952.
89. Jedájá ben Abraham Bedarsi. — Uo. 980.
90. Juda ben Salamon Alcharizi. — Uo. 995.
91. Juda ben Sabbataj. — Uo. 995.
92. Juda ben Sámuel Halévi. — Uo. 995—996.
93. Kimchi, Dávid. — Uo. 1029.
94. A nyomorúság kenyere. — Egyenlőség. LII. 1932. 29—30. szám.
95. Az ó-kori zsidó gazdasági helyzet a diaszpórában. — IMIT Évkönyve, 1932. 95—108.
96. A zsidóság jogait csorbító rendelkezések ellen. Beszéd. — A XXII. Izr. Községkerület 1932. évi jegyzőkönyve. Szeged, 1932. 26—28.

1933.

97. Rabbiavató. — MZSSZ. XLVIII. 1933. 169—172.
98. Világirodalmi Lexicon. Szerk. Dézsi Lajos. III. Bp., 1933.
99. Luzzatto, Mózes Chajjim. — Uo. 1139.
100. Mapó, Abraham. — Uo. 1163.
101. Midras. — Uo. 1210.
102. Misna. — Uo. 1218.
103. Mózes ben Jákob ibn Ezra. — Uo. 1238.
104. Pirke Abot. — Uo. 1394.
105. Rosenfeld, Morris. — Uo. 1470.
106. Samuel Hánágid ibn Nagdéla. — Uo. 1488.
107. Talmud. — Uo. 1623.
108. Tyrnau, Izsák. — Uo. 1677.
109. Worms, Áron. — Uo. 1742.
110. Zangwill, Israel. — Uo. 1759.
111. Zsidó irodalom. — Uo. 1757—1759.

1934.

112. Tizenkét forrás és hetven pálmafa. — Zsidó Élet. II. 1934. 3. szám.
113. A Kinyilatkoztatás. — Uo. 14. szám.
114. A kaposvári riadó. — Uo. 18. szám.
115. Új korszak. — Uo. 22. szám.

1935.

116. A megőrzés éjjele. — Uo. III. 1935. 15—16. szám.
117. „Igazi életmentés!" — Uo. 25—26. szám.
118. Szukkóti tanulság. — Uo. 33—34. szám.
119. Beszéd. — A XXII. Izr. Községkerület Közgyűlésének jegyzőkönyve. 1935. Szeged, 1935. 5—7.

1936.

120. Kecskeméti Lipót. — Magyar Izrael. XII. 1936. 5—6.
121. Peszachi áldozat. — Zsidó Élet. IV. 1936. 13—14. szám.
122. Ábrahám és Abimelech. — Uo. 33—34. szám.
123. Templomavatás. — Uo. 43—44. szám.
124. Gyászbeszéd Kecskeméti Lipót felett. — Emlékkönyv Dr. Kecskeméti Lipót temetéséről. Oradea, 1936. 9—11.
125. Kecskeméti Lipót sírbatétele előtt. — Uo. 33.

1937.

126. Az emberiség egysége a Bibliában. — Múlt és Jövő. XXVII. 1937. 331—332.
127. „És házainkat megmentette." — Zsidó Élet. V. 1937. 12—13. szám.
128. Részvétlevél Kecskeméti Vilmos halálakor. — Uo. 14—15. szám.
129. A zsidóság írója. — Uo. 15—16. szám.
130. A harmadik nap. — Uo. 30—31. szám.

1938.

131. Vallás és a munka szabadsága. — Uo. VI. 1938. 15—16. szám.
132. Emlékezés. — Uo. 33—34. szám.
133. Ábrahám megpróbáltatása. — Uo. 35—36. szám.
133a. Az ötödik parancsolat. — Almanach. 1937—1938. 53—56.

1940.

134. A magyar irredenta szobrok. — Izrael eszmevilága. Bp., 1940. 40—41.
135. Építettünk. — Uo. 128—130.

1941.

136. A zsidóság szerepe az emberiség szolgálatában. — A Magyar Zsidók Lapja. III. 1941. 5. szám.

1942.

137. Izrael története a bibliai korban. Bp., 1942. 342, 6 l. 8 t.

1943.

138. Hogyan ismertessük történelmünket és irodalmunkat a szószékről? — Magyar Izrael. XIX. 1943. 10—11.
139. Ifjainkkal és öregjeinkkel. Részlet rabbiavató beszédéből. — Múlt és Jövő. XXXIII. 1943. 81.
140. *Silberstein Adolf: Hódmezővásárhelyi zsidók. Hódmezővásárhely. 1943.* — Uo. 106.

1944.

141. Beszéd (az öreg templomban). — Löw Immánuel 90. születésnapja. Szeged, 1944. 6—7.

1946.

142. Die ältesten Beziehungen zwischen Israel und Aegypten. — Jewish Studies in Memory of Michael Guttmann. Bp., 1946. 311—322.

II. KECSKEMÉTI ÁRMIN LEVELEZÉSÉBŐL

A. Levelek Bacher Vilmoshoz

1.

Mélyen tisztelt tanár úr!

Fogadja hálás köszönetemet a küldött Revueért.[1] Hathatós támogatásomra szolgál a cikk.

Különben Friedländer könyvét már alaposan elolvastam. Aztán meg Joel, Schürer, Grätz, Hilgenfeld: ez majdnem az egész repertóriumom. Azt hiszem, nem löttem túl a célon, midőn a cödúki, vagy filoszófosz-ról szóló polémikus helyeket — mint a mín-nel rokon fogalmakat — is belevontam kutatásaim körébe. Mert gyakran mínim-ről olvasunk, ha ez a terminus nem említtetik is. Rávall az illető részek tartalma. A mínut tanulmányozása nélkülözhetetlenné teszi az alexandriai vallásbölcsészetnek, a hellenizmusnak stúdiumát. Nagyon összefüggnek. Nem volna-e jó Siegfrid művén kívül Droysennek három kötetes munkáját is (Geschichte des Hellenismus) figyelembe venni? Ez utóbbinak irányát nem ismerem, de úgy vélem, hogy kultúrtörténet; a görög szellemnek a palesztínai közviszonyokba való behatolását és intézményekké alakulását jellemzi. Erre nézve kérném szíves tanácsát, hogy használ-

ható-e az én tárgyamhoz? Úgyszintén Hausrath „Alttestamentliche Zeitgeschichte"-je.

Kegyes érdeklődését előre is köszönve, maradtam

alázatos szolgája

Makó, 99. V/4. Dr. Kecskeméti Ármin

2.

Igen tisztelt Tanár Úr!

A múlt héten személyesen akartam átadni az Évkönyv számára írt dolgozatomat.[2] Tanár úr még nem volt Pesten, hát most küldöm azon tiszteletteljes kérésemmel együtt, hogy kegyeskedjék nagyrabecsült észrevételeit alkalomadtán velem közölni. Majd látni méltóztatik, hogy a bevezető néha kissé általánosságban mozog. De talán nem volt fölösleges előrebocsátani azt a kortörténeti vázlatot, ami — ha nem is szorosan — de összefügg a tárggyal. Azt hiszem, az anyag eléggé elrendezett. Különben nem végeztem csupán *statisztikai* munkát. Erre súlyt fektettem.

De hát előre nem írok apológiát. Hátha a kritika nem is lesz oly kellemetlen.

Fogadja igen tisztelt Tanár úr Őnagyságával együtt k'v'ch't'-kívánataimat.

Alázatos szolgája

Dr. Kecskeméti Ármin

Makó, 99. aug. 31.

3.

Mélyen tisztelt Elnök úr!

Hosszú idők után levéllel állítok be. Ez a szeretet önhittsége, hogy neki szabad megnyilatkoznia, még ha alkalmatlan is. Az elmúlhatatlan tanítványi szeretet ad jogot s teszi kedves kötelességemmé, hogy imádkozó hálával emlékezzem meg szerencsés fölgyógyulásáról.[3]

Nemcsak a zsidóság tudományának, történeti haladásának üdve, hanem a mi áldásunk is, tanítványainak gondviselése marad ájin rauó, az a „mindent látó, őrző szem". Atyai érdeklődését, jóságát a távolban is érzik hűséges tanítványai. Érzik, tudják, hogy figyelemmel kiséri hivatásuk teljesítését, ha tudományos értékében, szellemi fajsúlyában még oly szerény is. Ebben a meggyőződésben bátorkodik közeledni a jelentéktelen is, közeledtem én is a hála és szeretet szavával.

Tíz éve múlt, hogy búcsúztam. Látom azoknak a szemeknek kérdő tekintetét: Mi a szellemi tartalma, dolgoztam-e? Ezer bocsánat, de erre a kérdésre Elnök úrtól volnék bátor feleletet kérni. Talán merészség a kérésem, de a tanítvány fordul mesteréhez: kegyeskedjék megítélni mű-

vemet.[4] Boldog volnék, ha várva várt, döntő súlyú, egyetlen véleményét olvashatnám.

Tanítványi szeretettel s kvch't-kívánattal

Kézcsókomat Önagyságának.

Elnök úrnak alázatos szolgája
Dr. Kecskeméti Ármin

Makó, 908. szept. 22.

4.

Mélyen tisztelt Elnök Úr!

Most, hogy munkám megjelent, legyen szabad remélnem, hogy amennyiben Elnök úrnak nagyon is drága ideje megengedi, elolvasásra fogja méltatni a két kötetet.[5]

Kitüntető szavai után az előre érzett boldogságnak türelmetlenségével várom nagybecsü levelét és a Revuebeli ismertetést, amint az ősszel megígérni kegyes volt.[6]

Határtalan örömmel nézek elébe a megítéltetésnek, mert ha kikapnék is, tudom, hogy a bírálat vesszője Elnök Úr kezében noám lesz és nem chóvlim: még a „verése" is kellemes.

Súlyt helyeztem akkor kifejezett kívánságára, hogy lehetőleg teljes Bibliográfiát nyújtsak. Azt hiszem, nem dolgoztam fölületesen . . .

Kitüntető figyelmét előre is a legmélyebb hálával köszöni
alázatos szolgája

Dr. Kecskeméti Ármin

Kézcsókom Önagyságának.

Makó, 909. jan. 15.

B. Levelek Blau Lajoshoz

1.

Igen tisztelt Tanár Úr!

Noha zsidó pap vagyok, most mégis el kellene mondanom a „mea culpa"-t. Bocsánatot kérek a mulasztásért, hogy így elkésve mondok köszönetet rólam való szíves megemlékezéséért.

Dolgaimról csupa jót írhatok. Remek hely. Itt öröm a munka. Méltánylás, kávod jár nyomában, de nagy. A „mézes hetek"-hez címzett jelzőt szívesen elfogadom, csak a rövid terminus ellen van kifogásom. Minden önhittség nélkül bízom a minden oldalról élvezett becsülés és szeretetnek állandóságában. Fönt említett dolgaim alatt nemcsak a predikációkat értem. Nemcsak adnak, hanem keresek is magamnak munkát. Miért mondanák rám: én kóchó elá böfiv?[7]

Nagy az elfoglaltságom. Épp azért tanár úr kérésének aligha tehetnék eleget. Hát a hallgatók nem tudják azt elvégezni? Hisz ez abszurdum.

Másnemű Leistungokkal alkalomadtán készséggel állok rendelkezésére kimé ólám ukösánim kádmónijót.[8] Kérem, ez az ígéret ne emlékeztesse Önt a bort ivó és vizet prédikáló papra.

Szíves üdvözlettel maradtam őszinte tisztelője

Makón, 98. jún. 2.

Dr. Kecskeméti Ármin

2.

Mélyen tisztelt Igazgató úr!

Nem a türelmetlenség, hanem a kíváncsiság adja kezembe a tollat. Tudom, hogy Méltóságod Németországban járt s egyébként is sok a dolga. De kegyes volt megígérni, hogy véleményt mond a kéziratról.[9] Végtelenül boldog leszek, ha a munkám Méltóságod megelégedésével fog találkozni.

A kedvező bírálat mindennél többet jelentene s valóságos kitüntetés volna a számomra.

Megjegyzem, hogy ebben a részben — kivételesen — külön fejezet jutott az Irodalomnak, mert annyira hozzátartozik a korszak lényegéhez s megértéséhez, hogy nem érhettem be puszta utalással az Irodalomtörténetre.

A bőséges kultúr- s gazdaságtörténeti adat, azt hiszem, nagyban fokozza az anyag érdekességét s jól kidomborítja a belső élet képét, mely a konvencionális s inkább a külső történethez tapadó művekben — s az ilyenek száma légió — háttérbe szorul. Nemcsak forrástanulmányt végeztem, hanem a jelenségek méltatásával újszerű beállításra s megvilágításra törekedtem.

A megírásban kerülni akartam a fölületességet és banalitást. Minden igyekezetem az volt, hogy Méltóságodnak az elolvasás után ne kelljen sajnálnia a ráfordított időt és fáradságot. Ezt a fáradozást előre is határtalan hálával köszönöm. Mindig büszke leszek rá, ha Méltóságod, a világszerte elismert fórum, csak annyit is megállapít róla, hogy a kitűzött célt megközelítettem.

Ha már benne vagyok az írásban, legyen szabad megemlítenem, hogy a Monatsschrift november-decemberi számát nem küldték. Talán a Dr. Friedman úr[10] szíves lesz intézkedni. Azonkívül, ha megengedi, bátor leszek Méltóságodhoz eljuttatni az idénre szóló 140 000 koronát.

A legmélyebb tisztelettel

Méltóságod alázatos szolgája
Dr. Kecskeméti Ármin

Kézcsókom a Méltóságos Asszonynak.

Makó, 1926. febr. 2.

3.

Méltóságos Igazgató Úr!

A kitüntető felszólításra bátor vagyok munkámnak e részletét beküldeni. Egyúttal legyen szabad kérnem Méltóságodat, kegyeskedjék majd velem közölni rendkívül nagybecsű, döntő súlyú és lázas érdeklődéssel várt véleményét az ismeretlen fejezetekről is (I. köt. 9. től kezdve).

Mély tisztelettel

alázatos szolgája
Dr. Kecskeméti Ármin

Makó, 1927. ápr. 4.

4.

Méltóságos Igazgató Úr!

Nagybecsű levelét ép most kaptam meg. Sietek értesíteni, hogy az életrajz megírását örömmel vállalom.[11]

Mikorra kell elkészíteni?

Boldog vagyok, hogy Méltóságodnak szolgálatot tehetek.

Kiváló tisztelettel
alázatos szolgája
Dr. Kecskeméti Ármin

Makó, 1927. júl. 24.

5.

Méltóságos Igazgató Úr!

Sokat gondolkoztam a kérdés fölött.[12]

Átéreztem a kitüntetést, melyet rám nézve jelentene, de nyugodt és alapos mérlegelés után ki kell mondanom, hogy — legmélyebb sajnálatomra — exisztenciális szempontból az ajánlat elfogadhatatlan.

A hivatalosan megszabott keretek közt anyagi küzködéssé változnék az életem, amitől — kivált 32 év müködés után — ment kívánnék maradni. A hivatalos föltételek még a tisztességes létminimumot sem biztosítanák a számomra. De talán hitközségi szubvencióból, vagy más úton-módon lehetne a dotációt megpótolni. Vagy bárhonnan: a fődolog, hogy pozitív legyen, világosan és véglegesen megállapítva — nem puszta remény és lehetőség.

Boldog és büszke volnék, ha az a hivatás részemül jutna, a legnagyobb önmegtagadással kezelem az ügyet, hogy sikerüljön, de az önmegtagadásnak is van határa: nem vállalhatom, hogy rontsak a helyzetemen.

Kérem tehát Méltóságodat, kegyeskedjék aggályaimat figyelembe venni. Az időből még nem fogytunk ki. Talán várhatnánk a hivatalos lépéssel, amíg Méltóságod kegyes volna érdeklődni az anyagi nehézsé-

gek eloszlatása iránt, hogy kielégítő modus vivendit találjunk. A biztos siker reményében és refuá selémá-kívánsággal

s mély tisztelettel üdvözli Méltóságodat

készséges szolgája
Dr. Kecskeméti Ármin

Kézcsókom a Méltóságos Asszonynak.

Makó, 1930. máj. 9.

6.

Méltóságos Igazgató Úr!

Meghatva köszöntöm a hetvenéves kor elérkeztét. A zsidóság lelkén hála és hódolat a kivételes szellemi nagyság, a tudományos dicsőségtől s világhírtől sugárzó élet láttára. A mély és eredeti kutatás, az elemző és intuitív tehetség, az alkotó erő csodás művei — a tegnapi szavakat idézve — áchuzát ólám, örök értékei a zsidó tudománynak.

Adja Isten, hogy Méltóságod megújhodó, zavartalan egészségben még nagyon sokáig díszül s áldásul legyen főiskolánknak és az egész zsidóságnak.

Tanítványi hálával és szeretettel üdvözli

alázatos szolgája
Dr. Kecskeméti Ármin

Makó, 1931. május 10.

7.

Méltóságos Igazgató Úr!

Büszke örömmel gondolok vissza beszélgetésünkre. Amit az első pillanatban nem tehettem, azóta nyugodtan és alaposan meghánytamvetettem a dolgot. A kitüntető megbízást a legnagyobb készséggel vállalnám,[13] de csakis egy pesti állással kapcsolatban (mint a bold. Dr. Weisz is).[14] A felutazgatásról föltétlenül le kell mondanom, mert a vele járó fáradság a legkomolyabban veszélyeztetné az egészségemet. Aztán meg a téli menetrend szerint nem is jöhetnék vissza az nap.

Arra bátorkodom tehát kérni Méltóságodat: kegyeskedjék döntő súlyú szavával elősegíteni, hogy személyem és létfentartásom szempontjából egyaránt megfelelő álláshoz jussak s ennek révén a tanításom lehetővé váljék.

Mély tisztelettel maradtam
Méltóságod készséges szolgája
Dr. Kecskeméti Ármin

Makó, 1931. aug. 28.

*

Oklevéltárunk jelen kötetében *Kubinyi András* és *Tardy Lajos* középkori okleveleket közöl. *Pataki János*, *Zsoldos Jenő* és e sorok írója ugyanebből a korból és a XVII. századból hoz anyagot. *Házi Jenő* folytatja a Fővárosi Levéltár, a Soproni Városi, valamint Megyei Levéltár s a Szombathelyi Állami Levéltár zsidó vonatkozásainak közzétételét.

Hálával tartozunk a *Memorial Foundation for Jewish Culture*-nak, hogy fedezte a XII. kötet kutatásainak és kiadásának költségeit.

Budapest, 1969. június.

SCHEIBER SÁNDOR

[1] *W. Bacher*, REJ. XXXVIII. 1899. 38—46. A levél Kecskemétinek A mínek (mínim) c. dolgozatára vonatkozik (IMIT Évkönyve. 1901. 144—163.).
[2] A fent idézett dolgozatra utal.
[3] Bacher szemoperációjáról van szó.
[4] A zsidó irodalom története I. kötetéről ír (Bp., 1908.).
[5] A zsidó irodalom története II. kötetének megjelenése után vagyunk (Bp., 1909.).
[6] Bacher nem írt ismertetést a könyvről.
[7] Tanchuma, Báláq 3.
[8] Mál. 3 : 4.
[9] A zsidók egyetemes története (I—II. Bp., 1927.).
[10] Friedman Dénes (1903—1944), később újpesti főrabbi.
[11] Dolgozata megjelent ezen a címen: Kaufmann Dávid. Emlékkönyv a Ferenc József Orsz. Rabbiképző Intézet ötvenéves jubileumára. II. Bp., 1927. 35—44.
[12] Blau Lajos az Orsz. Rabbiképző Intézet tanárságát ajánlotta fel Kecskemetinek.
[13] Újból a fenti tervről esik szó.
[14] Weisz Miksa (1872—1930), pesti rabbi és az Orsz. Rabbiképző Intézet tanára.

SPANYOL ZSIDÓK A KÖZÉPKORI BUDÁN

Több mint harminc évvel ezelőtt jelent meg Büchler Sándor kitűnő tanulmánya, amelyben Szerencsés Imrének, a Mohács előtti budai zsidóság egyik legismertebb, legbefolyásosabb egyéniségének származását igyekezett tisztázni.[1] Szerinte spanyol származású volt. Büchler bizonyítását meggyőzőnek érezzük, és amíg ellentétes adatok nem merülnek fel, el kell fogadnunk.[2] Szerencsés spanyol eredete azonban egy érdekes kérdés felvetését teszi szükségessé. Miért költözött a Spanyolországból hite miatt menekülésre kényszerült Seneor Salamon épp Magyarországba, azaz hazájától oly távol eső országba, nem voltak-e előzményei, nem jöhettek-e már korábban spanyol zsidó származású egyének a magyar fővárosba, akik itt mintegy egyengethették honfitársaik útját?

Úgy hisszük, hogy kérdésünkre igennel felelhetünk. Igaz, bizonyításunk nem hézagmentes, azonban olyan, hogy jogosít hipotézis felvetésére, amit talán a zsidóság történetének kutatói fel fognak tudni használni, és azt ellenőrizve igazolni, vagy megcáfolni. Ezeket előrebocsátva lássuk az adatokat.

1488-ban Mátyás királyunk adománylevelet állított ki egy toledói származású művész számára. Szó szerint a következőket írja „... nos delectati arte et ingenio fidelis nostri prudentis et circumspecti magistri Martini cognomento Cotta de Tholeto, civitate scilicet Hispanie oriundi, quibus eundem mirifice decoratum cognovimus ...", „... ut tam preclari ingenii et egregiorum operum magister apud nos et in regno nostro pro totius curie nostre curialiumque omnium decore et ornamento ac nominis nostri splendore perpetuo permaneat ...", egy budai házat adományoz számára a Mindszent utcában (mai Úri u.).[3] Nem sok ilyen forrásadat maradt ránk, amelyben egy uralkodónk ennyire elragadtatott szavakról emlékezett volna meg egy művész tehetségéről. Sajnos, az oklevél nem mondja meg, hogy Cotta milyen művészeti ágban érdemelte ki Mátyás elismerését, és ezt ma sem tudjuk megmondani.[4] Kétségtelen azonban, hogy a budai ház adományozásával a király elérte azt, hogy Cotta itt maradt.

Művészünk származásáról csak annyit mond az oklevél, hogy spanyolországi, toledói. Az alább idézendő adatok is családja spanyol eredetét igazolják, de azt is, hogy szoros kapcsolatok fűzték Olaszországhoz is. Ezeket az adatokat ismerve 1966-ban levéllel fordultam Vajay Sza-

bolcs barátomhoz Párizsba, és kértem, hogy érdeklődjék Spanyolországban a toledói Cotta-család után. 1966. május 22-i levelében Madridból kapott értesülését volt szíves velem közölni a következő szavakkal: „... hogy a Cota család valóban toledói, méghozzá keresztvízre járult saphardita zsidók valának. Egyikük, az „öreg" Rodrigo mint szatirikus költő csinált magának eléggé ismert nevet. Kitűnt ezenkívül egykori hitsorsosai iránti neofita türelmetlenségével is. A családnak nyoma van Nápoly királyságában is. Valószínűleg itt ragadt nevükhöz az olaszos második »t«: Cota helyett Cotta. Alkalmasint Beatrix kíséretében jöhetett a budai ág őse 1476-ban Magyarországra."[5] Vajay nézetét annál is inkább el kell fogadnunk, mert Mátyás 1476-ban elvett felesége, Beatrix, a nápolyi király lánya, az aragóniai királyi család oldalágából származott.[6] Ha nem tudnánk tehát, hogy a toledói Cota család egyik ága Nápolyban telepedett le, akkor is fel kellene tételeznünk, hogy Cotta Márton a spanyol eredetű nápolyi királykisasszonnyal jött Budára. Ilyenformán a budai Cottákat kikeresztelkedett spanyol zsidóknak kell tekintenünk, és Szerencsés honfitársainak.

Cotta Márton valóban már 1488 előtt Budán élt, és Beatrix királynéval kapcsolatban állott. Adataink vannak arra, hogy a körmöcbányai kamaraispán királynéi utalványra 1486-ban 405 dukát 82 dénárt, 1487-ben 1000 dukátot, 1488-ban 100 dukátot, azaz akkori fogalmak szerint óriási összegeket, fizetett ki Cotta Mártonnak.[7] Sajnos, nem tudjuk, hogy mit fedeztek ezek a kifizetések: Beatrix a művész Cotta fizetése, ill. költségei megtérítése fejében adatta-e ezeket a pénzeket, vagy pedig vásárolt-e valamit a toledói művésztől. Látni fogjuk ugyanis, hogy Cotta később teljesen a kereskedői foglalkozásból élt, feltehető ezért, hogy művészi tevékenysége mellett párhuzamosan már korábban is foglalkozott üzletkötésekkel. A következő adatunk már kereskedőként mutatja be Márton mestert. 1494 Gyertyaszentelő ünnepe előtt a királyi kincstár a gyertyákat egy bizonyos „Marthinkotha Italus"-tól szerezte be.[8] Nyilvánvaló, hogy a mi Cottánkról van szó, csakhogy kereszt- és vezetéknevét egybeírták. Az adat annál is inkább jelentős, mert nevét eredeti spanyol formájában adja meg, úgy, ahogy a zsidó eredetű toledói Cota család használta. Az „italus", olasz jelző nem téveszthet meg bennünket: az alábbiakban még látni fogjuk, hogy az olaszokat és spanyolokat olykor összekeverték ebben az időben Budán, ami Cotta Márton esetében annál is inkább érthető volt, mivel üzleti kapcsolatai Olaszországgal kötötték össze.

Cotta a XVI. század elején már egyike volt a magyar főváros legtekintélyesebb kereskedőinek és bankárainak. 1500-ban ő vállalta a velencei követek jelentéseinek hazatovábbítását, ami szoros velencei üzleti kapcsolatokra mutat.[9] 1503-tól azután többször feltűnik a neve a velencei köztársaság és a magyar királyság között kötött államszerződések értelmében az előbbinek az utóbbi számára kifizetett összegek elszámolásában. 1503-ban pl. három ízben összesen 3200 dukátot fizet ki Velence „Ser Martino Cottae".[10] Az elszámolásokban többségben velencei bankházak szerepelnek, ezért a számadás kiadója Cottát is velenceinek tartotta.[11] Ebben az is megerősíthette, hogy neve elé mindig kitette a „Ser"

jelzőt, amit különben a latin nyelvű elszámolásban elsősorban velencei előkelőknek adtak meg. Igen könnyen lehet azonban az is, hogy Cotta ekkorra már áttette üzlete székhelyét Velencébe, és onnan irányította cége Magyarország és Velence közti pénz- és egyéb üzleti tevékenységét. 1505. január 18-án ugyanis Velencében tett végrendeletet Toledói Cotta Márton budai polgár és velencei lakos.[12] A végrendelet megemlékezik kereskedő társaságáról („compagnia nostra"), valamint egyik üzlettársáról, öccsének, Jánosnak a fiáról, Cotta Ferencről. Ugyancsak Velencében foglalta írásba utolsó akaratát Márton özvegye, Izabella is, 1508. március 3-án. Ebben is olvashatunk néhai férje unokaöccséről, Ferencről, aki Budán él.[13] Végül Cotta Márton leánya, Joanna, ugyancsak Velencében végrendelkezett 1512. október 17-én. E szerint a spanyolországi Toledóba való Cotta Márton úr leánya, és Martinus de Basalo úr, spanyol kereskedő felesége volt.[14] A Cották tehát még hazájuktól távol is igyekeztek spanyolokkal összeházasodni. Sajnos nem tudjuk, hogy de Basalo úr nem tartozott-e szintén a kikeresztelkedett zsidók közé.

Cotta cégét Márton halála után unokaöccse, Ferenc vezette tovább Budán. Úgy látszik, hogy már nagybátyja életében — talán annak Velencébe költözése miatt — őt tekintették a magyar fővárosban cégfőnöknek. 1504-ben ugyanis név szerint olvashatunk róluk a II. Ulászló király és a Baduario követ által képviselt Velence között Budán, február 15-én kötött szerződésben. Itt a köztársaság újabb fizetésre kötelezte magát, amelyből azonban le kellett számítani az előző követ által II. Ulászló utalványára „pro Mathia Harber Cive Budensi, ac Anthonio Mercatori Veneto et Francisco ac Martino Cotta" kifizetett összegeket.[15] Harber királyi ötvös, egyben nagykereskedő volt, aki az olasz kereskedelemre specializálta magát, és épp ekkor Buda főbírája tisztét töltötte be.[16] Antonio di Zuane de Seda részt vett tanú minőségében az államszerződés megkötésében is, különben a velencei de Seda bankház tagja, és budai vezérképviselője volt. 1503-tól 1512-ig a velencei köztársaság Magyarország irányába történő átutalásainak tekintélyes részét ez a cég bonyolította le.[17] Cottáéknak nyilván egyaránt jó üzleti kapcsolatai lehettek a budai Harberekkel és a velencei Sedakkal. A szerződésben Ferenc neve szerepel előbb, tehát már ő, és nem Márton a budai Cotta-cég feje.

Ferenc nevével 1506. február 1-én találkozunk újra. A délfrancia Jean de Gozon, seigneur de Mélac, Anna magyar királyné udvarmestere (gubernator domus) végrendeletében adósai között sorolja fel 80 dukáttal a helyesen spanyolnak mondott Cotta Ferencet.[18] Ekkor nagybátyja Mindszent utcai, Mátyástól kapott háza már az ő birtokában volt. Ugyanis egy, ebben az évben kelt oklevél egy Mindszent utcai épületet „prope domum Francisconis (!) Cotta" határoz meg.[19] Érdekes, hogy a latin oklevél Franciscus helyett a spanyol Francisco alakot használja! A Cotta-ház előfordul egy 1510. december 4-i üzleti oklevélben is. Az olasz származású Anthonius Cynthius de Burgo sancti sepulchri Cotta Ferenc úr házában elismerte, hogy a pannonhalmi apát megfizette 200 ft-os tartozását. A tanúk között több nemes és budai polgár mellett ott volt dominus Anthonius Bini Florentinus is.[20] Ez az adat is mutatja a Cottáknak az olasz kereskedőkkel való összeköttetésüket, de

tekintélyüket is. Akár a velencei számadásokban, itt is „úrnak" címezik Cottát, úgyhogy lehetséges, hogy a család magyar nemességet szerzett, vagy legalább is bekerült a budai patríciátusba. Ferencnek egyébként szőlője is volt a budai határban, a Fertály szőlőhegyen 1510-ben 123 köböl, azaz 596 liter bora termett.[21]

Ferenc nagybátyja halála után is folytatta a velencei üzleteket. A magyar király számára Velence által kifizetett összegek elszámolásában 1512. június 23-án fordul elő utoljára a neve. Megbízottjának, Ser Martinus Bussettinek 2000 dukátot fizettek ki, azaz Cotta Velencében is tartott ügynökséget.[22]

Ferenc neve ezután eltűnik forrásainkban. 1518. április 17-én azonban újabb Cotta, keresztnevén János nevét olvassuk. Megjegyezzük, hogy forrásunkban a jegyző előbb Franciscust írt, majd ezt áthúzta, és Johannesre javította.[23] Az ismertebb Ferenc neve jutott tehát először eszébe. Valószínű, hogy ez nem is véletlen, és János Ferenc fia lehetett. (Ferenc apját is Jánosnak hívták.) Az említett oklevél szerint néhai Gabriel György kassai bíró özvegye, Ilona, aki néhai Szabó Imre budai polgár leánya volt, eltartás fejében átadta összes ingó és ingatlan vagyonát vejének, Kottha János budai polgárnak, és annak feleségének, az ő leányának, Katalinnak. Nem kis vagyonról volt szó. Gábriel György több ízben töltötte be a kassai bíróságot, és városa egyik legtekintélyesebb polgárának számított.[24] Nagy kiterjedésű birtokaiból özvegyére, és rajta keresztül annak vejére, Cotta Jánosra hét sáros- és két abaúji birtok esett. Cottáné nagyanyja, Szabó Imre sem tartozott a szegények közé. Leányára budai és kassai házakat hagyott, noha egy budai házat már egy évvel korábban eladtak.[25]

Az amúgy is jelentős Cotta-vagyont János házassága tehát jelentősen növelte, de talán ennél is többet jelenthetett számára az így szerzett összeköttetés. Az eddig mégiscsak idegen család a patríciátusba házasodva maga is oda számítódott. Cotta János tekintélyét több adat igazolja. 1525. április 3-án az ismert budai könyvkiadó és kereskedő Schaller Jakabbal[26] közös levelet ír Johannes Khotto Pozsony városának. Mindketten budai polgárnak nevezik magukat. A levél tárgya az volt, hogy a pozsonyi királyi pénzverde vezetői, a firenzei[27] Pitti Miklós és Vischer Jakab között viszály tört ki, amelyben Cottáék választott bírói minőségben ítélkeztek.[28] Nyilvánvaló, hogy az olasz üzleti összeköttetésekkel rendelkező Cottát Pitti választotta bírájául.

Cotta János további sorsát a mohácsi katasztrófa és az azt követő általános menekülés határozta meg. 1527-ben János király egy oklevélben Johannes Kottha-t már néhainak nevezte.[29] Megtudjuk különben ebből a forrásból, hogy Cottának a budai Hengerejtő szőlőhegyen is volt szőlője. Úgy tűnik tehát, hogy Cotta is áldozatul esett a zavaros viszonyoknak, és talán a menekülés közben halt meg. Megjegyzendő azonban, hogy nem kell feltétlenül hitelesnek elfogadnunk a Cotta halálát bizonyító adatot, hiszen az is lehet, hogy nem tért vissza, és értesítést sem küldött magáról. Ezt a lehetőséget több adat alátámasztani látszik. A következő év elején ugyanis egyszerre több oklevélben olvasunk róla, azonban egyetlen egy sem mondja, hogy időközben meghalt volna.

Fennmaradt ugyanis a budavári Magdolna plébánia híveinek Ferdinánd királyhoz intézett keltezetlen kérvénye. Ebben elmondják, hogy amikor a török elől menekültek, akkor a templom vagyonának egy részét Cotta János, aki a Magdolna-egyház vitricusa, templomgondnoka volt, Mária királyné parancsára átadta az ausztriai kormánytanácsnak. Most kérik az uralkodótól ennek visszaadását. 1528. február 11-én a király intézkedett is, mire 17-én a Magdolna-templom egyházközsége közvetlenül kérte a kormánytanácsot és Bécs városát, hogy megbízottjaiknak adják át a kegytárgyakat. Ebben a levelükben előadják, hogy Cottha János „ezt a szerencsétlen templomot becsapni, csekély javaitól teljesen megfosztani, és nem ott Bécsben tartózkodni, hanem azokkal (azaz a kegytárgyakkal) Sziciliába menni akart". El is vitte volna, ha Mária királyné parancsára vissza nem tartották volna. A következő napon a budai tanács is írt az alsóausztriai kormánynak. Mivel a Magdolna templom egész magyar egyházközsége jelentette nekik, hogy a király elrendelte a Cotta János templomgondnok (Kirchenversorger) által elvitt kegyszerek visszaadását, ezek átvételére kiküldi Pálczán Péter tanácstagot egy másik polgárral.[30] Nem kis vagyont vitt el Cotta. Az általa Bécsben 1526. szeptember 30-án átadott tárgyak leltára nagyszámú miseruhát, összesen 56 márka súlyú kegyszereket: kelyheket, monstranciákat stb. sorol fel. Most Pálczánék ezeket vették át.[31]

Ez a levelezés igen tanulságos. A Magdolna-templom a budai magyarok plébániája volt, anyagi ügyeiket a patríciusok közül választott vitricusok, templomgondnokok intézték, úgyhogy lényegében ők voltak az egyházközségek elöljárói, és ilyenformán a fővárosi patríciusok magyar nyelvű frakciójának vezetői.[32] Hogy Cotta ezt a tisztséget megszerezhette, azt vagyonán, személyes tulajdonságain kívül nyilván házasságának, és azoknak az összeköttetéseknek köszönhette, amelyekhez ez által jutott. Cotta különben feltétlenül kapcsolatokat tarthatott fenn ősi hazájával is. Nyilván nem vélelenül írták róla, hogy Szicíliába készült, amely ekkor spanyol kézen volt. Valószínűleg — miután elvették tőle a kegyszereket — el is ment, ezért hitték 1527 nyarán halottnak.

Budai forrásainkban Jánoson kívül még egy Cotta neve fordul elő 1526 után. 1529-ben egy birtokperrel kapcsolatban emlegetik nobilis Georgius Kotta de Buda-t.[33] Feltehetően ő is a spanyol Cotta-család tagja lehetett: talán János testvére, aki nem költözött el, vagy pedig visszatért. Amennyiben valóban a toledói családhoz tartozott, akkor az adat azt bizonyítja, hogy a Cották nemességet szereztek. Ezt különben a többi családtag neve mellett említett Ser vagy dominus címzés is feltételezni engedi.

Mint látjuk, a toledói Cotta família az 1480-as évektől a mohácsi vészt követő esztendőkig a magyar főváros polgárságának legtekintélyesebb, leggazdagabb családjai közé tartozott. Velencei összeköttetéseik révén kapcsolatokat tudtak kiépíteni a királyi kincstárral is. Ilyenformán jogosultnak látszik annak a feltevése, hogy Szerencsés az ő révükön jutott Budára. A spanyol eredetű Szerencsés feltétlenül érintkezett honfitársaival, különösen akkor, ha azok a jelek szerint hozzá hasonlóan zsidó eredetűek voltak.

Meg kell még jegyeznünk, hogy a Jagelló-kori budai spanyol kolóniához Szerencsésen és Cottáékon kívül mások is tartoztak. Ezeknek zsidó származását nem tudjuk valószínűsíteni, azonban a teljesség kedvéért röviden ismertetjük a rájuk vonatkozó adatokat is. Ugyancsak kereskedő volt Jacobus Hyspanus, vagy Ispanus is. Először 1516-ban találkozunk nevével, famulusát Franciscus Olaznak hívták.[34] 1521-ből saját oklevele maradt fenn. Intitulatiója: „Ego Jacobus Hyspanus mercator Budensis".[35] Igazolja, hogy Mekcsei György (királyi titkár volt[36]) megbízásából 2000 Ft-ot fizetett ki Dóczy Ferencnek. Pecsétjén látható címere tornyot ábrázol, és ez valószínűvé teszi, hogy a ma a Budapesti Történeti Múzeumban látható tornyos ábrázolású renaissance sírkő az ő, vagy családtagjaié lehetett.[37] Ez az 1521-es oklevél mindenesetre azt mutatja, hogy tekintélyes, gazdag ember lehetett, aki banküzletekkel is foglalkozott, azaz a Cottákhoz és Szerencséshez hasonló pályán működött. Jakab Budán maradt 1526 után is, és magyar nemességet szerzett. Neve utoljára 1539-ben fordul elő. Ekkor „nobilis Jacobus Olaz hispanus civis civitatis Budensis" egy nála 1000 Ft-ért zálogban volt birtokot a zálogösszeg fejében tovább zálogosít.[38] A spanyolnak mondott Jakabot Olasz vezetéknévvel említik! Tehát az olasz szó nem csak itáliait, hanem általában latin anyanyelvű személyt jelentett. Lehetséges talán még az is, hogy egy 1506-ban Budán szereplő Jacobus Italicus azonos személy Jacobus Hispanusszal.[39]

Jakabunk azonban feltehetően különbözik attól a nemes Óbudai „Hispaniolus" Jakabtól, akire 1521-ből[40] és 1529-ből[41] maradt adatunk. Felesége Katalin, fia Sebestyén volt. Bizonyára a másik Jakabtól megkülönböztetendő látták el a származását jelentő spanyol kifejezést kicsinyítőképzővel. Róla nem tudjuk, hogy kereskedett-e, és az a tény, hogy Óbudán, a királyné birtokán élt, azt mutatja, hogy annak szolgálatában állhatott. Akár Aragóniai Beatrix, akár a délfrancia Anne de Foix, II. Ulászló felesége kíséretében érkezett Óbudára.

Jöttek spanyolok II. Lajos felesége, Habsburg Mária kíséretében is Budára,[42] hiszen anyai ágon a spanyol királyi családból származott, és bátyja, V. Károly császár maga is spanyol király volt. A Mohács körüli években tehát egy talán nem is jelentéktelen spanyol kolóniáról beszélhetünk a magyar fővárosban, amelyhez bankárok, kereskedők, udvaroncok stb. tartoztak. A jelek szerint egy részük zsidó, ill. zsidó származású lehetett, mint Szerencsés és a Cották. Budán ezek szerint a magyar és német lakosságon, valamint az ország nemzetiségeiből származó polgárságon kívül jelentős latin anyanyelvű réteg is élt, elsősorban olaszok, azután az Anna királyné környezetében idejött franciák,[43] végül spanyolok. Ennek a latin hatásnak véleményünk szerint a budai zsidó hitközség életében is meg kellett mutatkoznia.

KUBINYI ANDRÁS

[1] *Büchler Sándor:* Szerencsés Imre származása. Mahler-Emlékkönyv. Bp., 1937. 406—414.

[2] Egy tanulmányunkban, ahol Szerencsés szerepének pozitív értékelését kíséreltük meg, mi is elfogadtuk Büchler meghatározását. [*A. Kubinyi:* Die Nürnberger Haller in Ofen. Mitteilungen des Vereins für Geschichte der Stadt Nürnberg, 52 (1963—64) 98—104.] — Meg kell azonban jegyeznünk, hogy vannak, akik a spanyol származást nem ismerik el. Előbb idézett tanulmányunkkal kapcsolatban Dr. G. Hamman nyugatnémet reformáció-kutató (Bottendorf) 1969. február 2-án kelt hozzánk intézett levelében a következőket írja: „Danach hatte ich mit einem Kenner der Geschichte der Juden brieflichen Kontakt. Jener Mann meldete gegenüber Büchlers Theorie von der spanischen Abstammung des Szerencsés gewisse Bedenken an..." — Mindenesetre véleményünk szerint, amíg Büchler tanulmányát alaposan meg nem cáfolják, eredményeit el kell fogadnunk. Mi jelen tanulmányunkban arra akarunk rámutatni, hogy egyáltalán nem volt lehetetlen a középkor végi Budára spanyoloknak, sőt spanyol zsidó származásúaknak költöznie. — Szerencsés értékelésére l. még különben *Scheiber Sándor:* Héber kódexmaradványok magyarországi kötéstáblákban. A középkori magyar zsidóság könyvkultúrája. Bp., 1969. 25—26. és az ott id. irodalom.

[3] Eredetije a Budapesti Történeti Múzeum gyűjteményében: Ltsz. 65. 111. 1. (Ma kiállítva a Múzeumban.) Kiadása: *Történelmi Tár* (1880) 581.

[4] *Balogh Jolán:* A művészet Mátyás király udvarában. I. köt. Bp., 1966. 565. o. ötvösnek tartja, de erre egyedüli bizonyítéka az, hogy a királyné igen magas összegeket utal át számára. Még látni fogjuk, hogy ezeket a pénzeket esetleg kereskedelmi üzletek fejében kapta Cotta, és így ez nem lehet bizonyíték az ötvössége mellett.

[5] Vö. még: *Historia de la Literatura Española.* Madrid, 1925. 2ª ed. pág. 206.: „Rodrigo de Cota de Maguaque era toledano y de sangre judia; se le llamaba el Viejo y el Tio para distinguirle de algún sobrino suyo del mismo nombre; hizo causa común con los cristianos viejos, degolladores de sus hermanos los conversos..." (Vajay Szabolcs szíves közlése, amiért ezúton is köszönetet mondok.)

[6] Vö. *Vajay Szabolcs:* II. Lajos király ősei és vegyesházi királyaink rokoni kapcsolatai. Turul 57 (1943) 77.

[7] *Berzeviczy Albert:* Acta vitam Beatricis reginae Hungariae illustrantia. Monumenta Hungariae Historica I/39. k. Bp., 1914. 257—259.

[8] *Johann Christian von Engel:* Geschichte des ungrischen Reichs und seiner Nebenländer. I. Bd. Halle, 1797. 83.

[9] *Magyar Történelmi Tár* 14 (1869) 127.

[10] *Kardos Tibor:* Velencei vonatkozású gazdaságtörténeti adatok a Jagelló-korból. (1502—1518). Századok 85 (1951) 438.

[11] *Uo.* 435.

[12] *Balogh* i. m. I. k. 566.

[13] Uo.

[14] Uo.

[15] *Magyar Történelmi Tár* 22 (1877) 17—18.

[16] *Kubinyi* i. m. 94. o. 96. j.

[17] *Kardos* i. m. 435, 438—440. — Vö. még *Kubinyi András:* Budai kereskedők udvari szállításai a Jagelló-korban. Budapest Régiségei 19 (1959) 101.

[18] *Jean Lartigaut:* La succession de Jean de Gozon, Grand maître de la maison du roi de Hongrie. Revue du Rouergue 19 (1965) 373.

[19] Magyar Országos Levéltár (a továbbiakban OL) Középkori Gyűjtemény (a továbbiakban Dl.) 21569.

[20] *A pannonhalmi Szt. Benedek rend története.* III. k. Bp., 1905. 633.

[21] Veszprémi Káptalani Lt. Gazdasági lt. Budai bortizedlajstrom.

[22] *Kardos* i. m. 440.

[23] Ol. Ft. Pozsonyi kpt. lt. Protocollum Budense 439.

[24] *Kerekes György:* Kassa polgársága, ipara és kereskedése a középkor végén. (Iparosok olvasótára XIX. évf. 3—4. sz.) Bp., 1913. 36—37.

[25] Ol. Ft. Tiszántúli ref. egyh. lt. 132. sz. — Szabó Imre családjára l. *Kubinyi András:* Budai és pesti polgárok családi összeköttetései a Jagelló-korban. Levéltári Közlemények 37 (1966) 261—263. Itt családfa is van közölve.

[26] L. rá *Fitz József:* A magyar nyomdászat, könyvkiadás és könyvkereskedelem története. I. köt. Bp., 1959. 200—201.

[27] Ol. Ft. Pozsony v. lt. 2672. sz.

[28] Uo. 5540. sz.

[29] Gyulafehérvári kpt. lt. Misc. cist. I. fasc. 5. nr. 22. (Mályusz Elemér regesztái a Budapesti Történeti Múzeumban, 1678. sz.)

[30] Wien, Staatsarchiv, Ungarische Urkunden. (Mályusz Elemér regesztái a Budapesti Történeti Múzeumban, Nagyalakú 411. sz.)

[31] *Magyar Történelmi Tár* 9 (1861) 93—94.

[32] L. a kéziratban elkészült *Budapest Története* I. kötetébe írt fejezetünket.

[33] Ol. Kamarai lt. NRA. 497. fasc. 7. nr.

[34] Dl. 22 801, 37 194.

[35] Dl. 23 581.

[36] *Fógel József:* II. Lajos udvartartása 1516—1526. Bp., 1917. 41.

[37] Vö. *Forster Gyula:* Magyarország műemlékei, I. k. Bp., 1905. 170. o. 134. kép. — Van a Nemzeti Múzeumban is egy feliratos kő, amely Hispanus Jakabra vonatkozik. Lócsy Erzsébet kolléganőm szíves közlése, amelyet ezúton is köszönök.

[38] Ol. Ghyczy család lt. 1539. év.

[39] Dl. 21 648.

[40] Ol. Ft. Protocollum Budense 597.

[41] *Magyar Történelmi Tár* 12 (1863) 105.

[42] *Fógel* i. m. 26, 53, 54.

[43] *Lartigaut* i. m. 370—397.

IZSÁK ZSIDÓ ORVOS A PERZSIAI URALKODÓ ÉS CORVIN MÁTYÁS ÖSSZEKÖTŐJE A TÖRÖKELLENES VILÁGLIGA MEGSZERVEZÉSÉBEN

Guglielmo Berchet kitűnő oklevéltára,[1] valamint Vámbéry Árminnak ezen alapuló 1867. évi előadása[2] nyomán némi szerény — alább bizonyos mértékig továbbfejlesztett — képpel rendelkezünk arról, hogy Corvin Mátyás alatt megfordult első perzsiai követségjárásra irányozsorát megelőzve, diplomáciai összeköttetésbe lépett Perzsiával és követeket küldött Uzun Hasszán udvarába. Míg ezzel — témánk kapcsán — mintegy mellesleg foglalkozunk, figyelmünket ezúttal e kapcsolat nálunk nem ismeretes, fel nem dolgozott ellenpárjára, a Magyarországon Corvin Mátyás alatt megfordult első perzsiai követségjárásra irányozzuk,[3] annál is inkább, mivel időrendileg megelőzi a másikat és mivel szakirodalmunk — Elekes Lajos munkái[4] kivételével, melyek kitűnően érzékeltetik e közeledésnek jelentőségét — adósunk marad e kapcsolat előzményeivel, valamint következményeivel.

I.

Az oszmán birodalom kialakulása előtt nem is egyszer az elbukás szélén állt. 1402-ben Timur Lenk, a nagy ázsiai hódító kényszerítette térdre Angoránál Bajazid szultánt, de viszonylag rövid időn belül az akkor még példátlanul rugalmas oszmán állami és hadi gépezet helyreállt és folytatta a terjeszkedés művét az összes égtáj felé. Terjeszkedésének, világhatalommá válásának fő akadályait nem az európai államok jelentették számára, melyek szüntelen viszályban álltak egymással, hanem Ázsia egyéb, ugyancsak Mohamed hitét valló hatalmai, valamint Grúzia — és a Fényes Porta a voltaképpeni döntő küzdelmet hosszú időn át a siita-szunnita ellentét jegyében egyúttal az iszlám hegemóniáért folytatta. Hosszú, váltakozó kimenetelű háborúkba bonyolódott a karamániai khánokkal, akik a szeldzsuk-birodalom összeomlása után az oszmánok legveszélyesebb vetélytársai voltak, és szintén európai segítséggel, elsősorban Zsigmond magyar király támogatásával akartak leszámolni túlságosan veszélyessé vált oszmán hittestvéreikkel. II. Mohamed sok évtizedes, döntő sikerekben gazdag uralkodását is elsősorban Ázsiából fenyegette veszély. Karamánia továbbra is sok gondot okozott Sztambul-

nak és ezek a gondok akkor sem enyésztek el, amikor kemény hadjárat után — de még nem végleg — sikerült legyűrnie ezt az országot. Még hatalmasabb ellenfele támadt II. Mohamednek a türkmén Uzun Hasszán személyében, aki Timur Lenk utódának tekintette magát, Perzsia nagy részének és más hatalmas területeknek korlátlan urává vált, a szultánt egyszerűen hűbéresének nyilvánította és évi adó fizetésére szólította fel.

Uzun Hasszánnak az ázsiai küzdőterekről az európai politika alakulására gyakorolt befolyása szükségessé teszi, hogy pillantást vessünk történeti szereplésére, annál is inkább, mivel hatalmas — Perzsiát, Mezopotámiát és Örményországot felölelő — birodalom élén állott. Az ősi Ak-Kujunlu türkmén dinasztiából származó Hasszán (az „Uzun" jelző csupán szálas termetére utal) 1454-ben Diarbekir fejedelme volt s véres háborúk és családi cselszövések árán 1467-ben vált az új államalakulat urává. Újonnan kialakított és biztos alapokon nyugvó kormányzásában keresett támaszt II. Mohameddel szemben a térség minden állama, mely önállóságát úgy-ahogy megőrizte: mind a mohamedánok, mind a keresztények. 1458-ban az utolsó trapezunti császár, Komnenosz Dávid, Uzun Hasszánhoz adta elődjének és fivérének, Kalo-Johannesnek leányát s ezzel szoros kapcsolat jött létre e kis hellén ország és a Perzsia trónján ülő türkmén khán között. A trapezunti szövetség maga után vonta egy időre Grúzia barátságát is, annál inkább, mivel Trapezunt már régóta csak a grúz uralkodók oltalma alatt tudta tengetni állami létét.

A szövetségesekkel felerősödött Uzun Hasszán hamarosan elkezdte a török birtokok háborítását; feldúlta és megszállta többek között Tokatot és Amaziát is. II. Mohamed — aki ez időben végzett Sinope állami létével — most Uzun Hasszán ellen fordult. Elfoglalta Trapezuntot és érzékeny csapást mért a perzsiai uralkodó csapataira.

Az ezt követő béke rövid tartalmú volt; a két hatalmas mohamedán uralkodó között még hevesebben folytatódott a küzdelem, miután Uzun Hasszán végzett veszélyes keleti ellenfelével, Sah Dzsehánnal és teljes erejével a török ellen fordulhatott.

Uzun Hasszán sikerei hallatára a töröktől fenyegetett európai hatalmakban a kereszteshábórú időnként fellobbanó, a valóságban testet nem öltő elgondolása helyébe az ázsiai törökellenes hatalmakkal kötendő szövetség eszméje lép s ez tartja ébren a remény és bizakodás érzését.

1454 nyarán írja Aeneas Silvius Piccolomini sienai püspök, a későbbi II. Pius pápa Vitéz János akkori nagyváradi püspöknek és kancellárnak, hogy itt az ideje a két világrészre terjedő ligának: „sanctissimus Romane urbis presul classem adversus Turchos mense aprili proximo in Egeo mari instructam habeto; Turchiam ex Metelino insula inquietam reddito. Alphonsi Aragonum et Sicilie regis simulque Venetorum et Genuensium vires ad eam rem advocato. *Caramanum* Saracenum contra Turchos provocato; imperatorem Trapesundarum, *Hybereorum regem* ... sub eodem tempore arma corripere atque invadere hostes exhortato. *Hungari* et Bohemi exercitum simul cogunto atque unum corpus cum Theutonibus efficiunto ..."[5], vagyis a törökellenes liga nagy szervezője

már ekkor egy táborba szólítja a mohamedán karamánokat és az orthodox grúzokat az európai katolikus hatalmakkal.

Aeneas Silvius — immár mint II. Pius pápa — összehívja 1459-ben a közös fellépés realizálását célzó mantuai kongresszust, melyet Fessler Ignác Aurél egykorú források alapján ismertet és bemutatja az ázsiai törökellenes erők hajlandóságát az európai hatalmakkal való szövetkezésre: „In Asien war wider Mohammed mächtiger Bund entstanden, welcher mit Europa's Fürsten gemeinschaftlich zu handeln bereit stand; David, Kaiser von Trapesunt, mit dreyssig Schiffen und zwanzigtausend Mann; seiner Nichte Gemahl, der tapfere Assam-Beg (vagyis Uzun Hasszán. TL), dem Sultan furchtbarer Mann, mit funfzigtausend; Georg, König von Persien (a keletgrúziai Kahétia királya. TL), mit vierzigtausend; Gorgora, Herzog von Georgien, mit zwanzigtausend; Bendia, König von Mingrelien, mit sechzigtausend...; Karaman-Beg und Ismael-Beg, Herr von Sinope, waren ihrem Bündnisse beygetreten. Diess hatten sie dem Burgunder Herzog Philipp unter den heiligsten Versicherungen gemeldet; diess war in dem Convente zu Mantua öffentlich vorgelesen worden; und dadurch angefeuert, *hatten die Ungrischen Gesandten vierzigtausend Mann... versprochen*".[6] Nem volna érdektelen behatóbban ismertetni, hogy az Uzun Hasszán vezette ázsiai tábort, illetve Európában tárgyaló megbízottait miért vette körül a bizalmatlanságnak az az indokolatlan légköre, mely a kezdeti lelkesedést hamarosan nyomon követte; most elégedjünk meg annyival, hogy a tervezett közös európai—ázsiai fellépés terve nem jutott a megvalósuláshoz, de a törökök átfogó jellegű sikerei az elkövetkező másfél évtizedben újabb, minden addiginál erősebb lökést adtak a merész terveknek, melyeknek fő — de nem egyedüli — kovácsolói a továbbiakban a velencei Signoria urai és Uzun Hasszán lettek.

II.

Uzun Hasszán — felesége, a Teodora és Catherina néven is szereplő Despina révén — nemcsak a trapezunti császárral, de a Cornaro, Priuli, Loredano és Zeno patríciusházakkal, tehát a leghatalmasabb velencei dinasztiákkal is családi kapcsolatban állt és képet alkothatott magának a virágzó, de a török terjeszkedéstől egyre fenyegetettebb városállam helyzetéről és érdekeiről. 1463 végén Velence tapogatódzó célzattal, nem hivatalos jelleggel kiküldte Uzun Hasszánhoz Lazzaro Querinit, aki hosszú éveket töltött Perzsiában. És már 1464. március 13-án Velencébe érkezik hasonló jelleggel Mamenatazab, majd 1465-ben Kaszim Hasszán, Uzun Hasszán megbízottai, a két állam közötti szövetség előkészítése céljából. De Velence felismerte, hogy egymagában már nem tud gátat vetni a török terjeszkedésének és további fegyvertársakat kellett keresnie. A tervezett ligába be akarta vonni Franciaországot, Burgundot, Spanyolországot, Portugáliát és Magyarországot, de kezdeményezését nem koronázta siker. A köztársaság 1463-ban háborúba keveredett a szultánnal és a roppant költségekkel járó hadviselés

vajmi kevés sikert hozott a köztársaság számára. Amikor a török elfoglalta Euboia szigetét, melyet Velence 264 esztendeje birtokolt, a köztársaság Ferdinánd szicíliai királlyal létrehozta a török elleni szövetséget, amelyhez azonban csak Ancona, Kefalonia, Rodosz és néhány más kisebb hatalom csatlakozott — de ez a szövetség is csak jelentéktelen, helyi jellegű sikereket eredményezett Szent Márk köztársasága számára. Ebben a nehéz történelmi órában köszöntöttek be Velence urainál Uzun Hasszánnak, Perzsia uralkodójának és Konstantin grúz királynak, az oszmán hatalom elkeseredett ellenségeinek újabb küldöttei,[7] hogy konkrét formába öntsék a II. Mohamed elleni közös fellépést. 1471-ben visszaérkezett Lazzaro Querini[8] — s vele együtt jött Uzun Hasszán újabb megbízottja is, akiről tudjuk, hogy 1471 márciusában Velencében van, de már készült római útjára, hogy a pápát is meggyőzze a perzsa szövetség döntő jelentőségéről.

A perzsákkal és grúzokkal[9] kötendő szövetség legnagyobb európai szószólója ekkor már a velencei köztársaság volt (korábban Burgund és Aragónia). Magyarország és Lengyelország — mint a törökök visszaszorításában különösen érdekelt hatalmak — Velencéhez hasonlóan szintén éber figyelemmel kísérték Uzun Hasszán váltakozó kimenetelű, sokat ígérő hadműveleteit és diplomáciai megbízottaikat valamivel később már ott találjuk Uzun Hasszán udvarában, illetve táborában. A velencei követek reánkmaradt jelentéseiből és egyéb forrásokból ismételten kitűnik, hogy Magyarország követe (sőt követsége) ott tartózkodott Uzun Hasszán udvarában, elkísérte az uralkodót hadjárataira, sőt tanúja volt az 1473 augusztusi tragikus terdzsáni csatavesztésnek is. De — mint Berchet adattárából tudjuk — még 1485-ben is működött magyar követség Perzsiában.

Vámbéry Ármin hivatkozott munkájából tudjuk, hogy a Tarikh-i-Szefevi kézirat megemlíti: „Velence, Freng és Madzsarországokból követek érkeztek Uzun Hasszánhoz", de a tudós szerző ezt inkább a keleti dicsekvés megnyilvánulásának tartotta. Ám Berchet okmánytárában[10] kétséget kizáró 1473. augusztus 28-i velencei követjelentés tanúskodik a magyar követség perzsiai jelenlétéről. Giosafatte Barbaro 1473. szeptember 22-én szintén a magyar király két követéről emlékezik meg Perzsiából a velencei doge-hoz írt jelentésében.[11] Ugyancsak Barbaro nagykövet írja Uzun Hasszánnak 1473. szeptember 21-én, hogy Zeno a perzsa uralkodóhoz akkreditált magyar követség két tagjával útnak indult Velence felé.[12] Caterino Zeno, aki soká képviselte Velencét a perzsa udvarban és közeli rokonságban állt Uzun Hasszán hitvesével, reánk maradt feljegyzéseiben részletesen leírja, miként vett búcsút a terdzsáni csatavesztés után a magyar követekkel együtt Perzsia urától.[13]

Nem tudjuk, kik voltak Corvin Mátyás követei a perzsa uralkodónál és nyomukat hiába keressük Fraknói Vilmosnak Mátyás király diplomatáiról írt munkájában.[14] Vámbéry Ármin 1902-ben még egyszer visszatér a kérdésre,[15] de ebben mivel sem gazdagítja korábbi, 1867. évi anyagát.

Megemlékezünk arról, hogy európai — közelebbről velencei — részről az első, puhatolódzó jellegű perzsiai diplomáciai érintkezésfelvétel Lazzaro Querini nevéhez fűződik, akivel 1471-ben együtt érkezik Perzsiából Velencébe Uzun Hasszán perzsa uralkodó megbízottja, azzal a céllal, hogy felkeresse Európa néhány uralkodóját és állapítsa meg: hajlandók-e azok részt venni egy Ázsiából és Európából egyszerre megindítandó, összehangolt hadjáratban. Ezt a felderítő jellegű utazást nem sokkal később, egészen széles körű feladatkörrel megismétli. Míg Uzun Hasszán előző küldöttei csak Velencében fordultak meg, az új követnek egész sor államfővel kellett tárgyalnia. Az akkori utazási és hírközlési adottságok mellett, valamint az európai fejedelmek széthúzásának ismeretében roppant feladat volt ez a két út Uzun Hasszán küldöttje számára — vegyük szemügyre, milyen erőfeszítéseket tett ez a diplomata a nagy cél előkészítése érdekében, a megvalósulást gátló politikai akadályok kiküszöbölése érdekében, nem utolsósorban a bennünket leginkább érdeklő szempontból: ki folytatott elsőként[16] a perzsa uralkodó megbízásából Mátyás királlyal tárgyalásokat a törökellenes perzsa szövetség tárgyában, melynek európai résztvevői Velence, a Szentszék, Szicília, Lengyelország, Moldva és természetesen Magyarország lettek volna. A többi hatalom részvételére nem lehetett számítani.

Uzun Hasszánnak ez a merész, a diplomácia korai történetében szinte példátlan feladatra vállalkozó követe *Izsák orvos* volt, mint a velencei okiratok mondják: *„nemzetiségére nézve spanyol, vallását illetően zsidó"*.[17] Amennyire a korántsem teljes összefüggésében reánk maradt anyag mozaikjai összeilleszthetők, követni igyekszünk követségjárásainak nyomait; életrajzi adatainak azonban még csak töredékes részei sem állnak rendelkezésünkre.

Amikor félévezred távlatából teljes mértékben elismerjük az Uzun Hasszán mellett tevékenykedő velencei, lengyel és magyar követek működésének bonyolult voltát, küldetésük kockázatos, veszélyes jellegét, nyomban reá kell mutatnunk arra, hogy Izsák orvos — vagy miként az iratok gyakran említik: Izsák bég — missziója ennél összehasonlíthatatlanul nehezebb és igényesebb volt. Az európai hatalmak követei megfigyelőkként szemmel tartották, hogy Uzun Hasszán katonailag valóban képes-e helytállni a törökkel szemben és hadikészülődései megfelelnek-e a leendő szövetségesek elképzeléseinek. Ugyanakkor Izsáknak — amikor szintén első kézből kellett értesüléseket gyűjtenie a sok európai fegyvertárs-jelölt szándékai és katonai ereje felől — ezen túlmenően jóval nehezebb főfeladat jutott: össze kellett egyeztetnie az egymással elmérgesedett viszályba bonyolódott európai keresztény uralkodók lépéseit, röviden szólva, a liga szálait igazgató velencei signoriával karöltve a *tényleges* szövetséget kellett létrehoznia.

Hogy Izsák orvos mikor és miként került Spanyolországból Perzsiába, hogy miként esett reá Uzun Hasszán választása, ez idő szerint nem ismeretes előttünk. Tudjuk, hogy a perzsa uralkodó udvari orvosa volt és miként például Mátyás király is szívesen vette igénybe bizal-

mas orvosait utazó követei gyanánt,[18] ugyanúgy — a kor szokásaihoz híven — Uzun Hasszán is archiaterjei sorából választotta ki külpolitikai terveinek végrehajtóját.

Mint arra már utaltunk, a velencei szenátus a Perzsiába induló Caterino Zeno követnek 1471. szeptember 10-i kelettel adott utasításából kitűnik, hogy Lazzaro Querinit Perzsiából jövet végig elkísérte Uzun Hasszán megbízottja.[19] Jorga gondos kronológiai elemzés alapján jogosan állapítja meg, hogy Izsák bég volt Querini Perzsiából hozott útitársa, akit Uzun Hasszán félig tolmácsként, félig diplomáciai üzenetvivőként adott a velencei mellé. De Izsák a következő esztendő szeptemberében — immár nem mint egyszerű „orator", hanem mint „magnus orator", „legatus" vagy „ambassador" — tarsolyában a perzsa sereggel együtt menetelő Zeno levelével hajtja végre második, okiratos emlékekben reánkmaradt átfogó jelentőségű európai misszióját.[20]

IV.

A Zeno által küldött, Izsák bég által meghozott rendkívül kedvező perzsiai hadihírek — melyeket, az iratokból kitűnőleg a követ igen hatásosan ismertetett — Velence is hozzálátott szövetségesi kötelezettségeinek teljesítéséhez. Szent Márk köztársasága Caterino Zeno után most Giosafatte Barbaro személyében újabb követet indít útba Uzun Hasszánhoz. De míg Zeno csak néhány drágamívű ékszert és ritka kelméket vitt magával a perzsa udvarba, addig Barbaro érkezését elsősorban a hat nagy és ötven kisebb ágyú, rendkívül nagyszámú egyéb fegyver és lőszer fémjelzi.[21] Hat ágyúmester, száz muskétás, két hadiépítész azt a feladatot kapta, hogy Uzun Hasszán hadseregét az európai típusú hadviselés fortélyaira oktassa. Niccolò Tron velencei doge nem csinál titkot belőle, hogy mindez Izsák bég missziójának gyümölcse. Arra utasítja indulásra kész követét, Giosafatte Barbaro-t, közölje a perzsa uralkodóval, hogy *Izsák zsidó orvos, őfelsége követe révén — aki Kaffán keresztül hosszú és fáradságos út megtétele után érkezett meg Velencébe, ahol hónapokat töltött* — értesült a perzsa uralkodó nagy lélekre való készségéről és elhatározásáról, mely szerint szembefordul a közös ellenséggel, az oszmánnal.[22] Izsák nagykövettől tudomást szerzett arról is, hogy a perzsa felségnek milyen hadiszerekre van szüksége további hadműveleteihez; gondoskodás történik ezek odajuttatásáról. *Izsák orvos nagykövet pedig visszatért Rómából és saját elhatározásából, ugyanakkor a mi teljes helyeslésünkre felkereste őfelségét a magyar királyt, hogy újból meggyőzze és rábírja a közös ellenség elleni erőteljes hadbalépésre;* a magyar királyhoz e célból mi már elküldtük egyik megbízottunkat és *magával Izsákkal is eljuttattunk őfelségéhez levelet.* Mátyás megparancsolta belgrádi seregének, hogy dúlja fel a törökök által elfoglalt szerbiai területet, ami meg is történt.[23] Mindezek alapján a doge lelkére köti Barbaro követnek, világosítsa fel Uzun Hasszánt, hogy ne adjon hitelt azoknak a cselszövő híreszteléseknek, melyek szerint Mátyás király és a törökök között békekötés készül.[24]

Niccolò Tron doge e számunkra sokat mondó instrukciójából vessünk két elemet emlékezetünkbe, mivel ezekre még vissza fogunk térni: 1. hogy Izsák orvos *Kaffát* útbajejtve jutott el az európai szövetségesekhez, — és 2. hogy Barbaro útrakelése idején már *másodízben tartózkodott Mátyás király udvarában.*

Nagy Iván és Nyáry Albert okmánygyűjteményében[25] nyilván nem egy kutatónak keltette fel a figyelmét a bizonyára bonyolult olvasatú latin nyelvű okirat, melynek szövegét (néhány olvashatatlan részlet kihagyásával) „1472 táján. Husun Hassánnak Mátyás királyhoz írt levelének latin fordítása" cím alatt közli.[26] Maga a cím meglehetősen pongyola, mivel a szövegből első olvasásra kitűnik, hogy nem egyszerű — uralkodók közötti — mandatumról, hanem követi megbízólevélről, kredenciálisról van szó. Az okiratból kitűnik, hogy Constantius de Sarra kaffai[27] közjegyző előtt megjelent Uzon Hasszán felséges úrnak nagykövete,[28] *„Bornbek"* és felkérte őt, hogy szóról szóra, az eredetiből semmit el nem véve, illetve ahhoz semmit hozzá nem adva hiteles alakban fordítsa le latin nyelvre az urától kapott perzsa nyelvű megbízólevelét. E felkérésnek ő — ti. a közjegyző — egy Coratolli nevű örmény tolmács közbenjöttével alább tesz eleget.

Az okmány érdemi — néhány olvashatatlan részlet által többször is megszakított — szakaszában az előbb „Bornbek" néven szerepelt perzsa nagykövet, nyilvánvalóan az irat nehezen olvasható volta miatt — most mint *„Bahabeg"* szerepel („scitote, quod Bahabeg mittimus cum magna porta nostra ad vestram potentissimam Dominationem. Ipse secreta nostra optime permovit" etc.). A hol Bornbek-ként, hol Bahabegként megnevezett nagykövet kiléte ilyképpen ismeretlen maradt és csak azáltal vált kétséget kizáró módon identifikálhatóvá, hogy a más európai udvarokat is felkereső Izsák bég (aki a „Bornbek" és „Bahabeg" nevek mögött rejtőzik) perzsa megbízólevele fordításának egy azonos körülmények között, ugyanott és ugyanakkor kiállított változatát — a Nagy István moldvai fejedelemhez írottat — a román szakirodalom szintén in extenso publikálta[29] és ismertette. Az István vajdához írt megbízólevél jobb állapotban maradt az utókorra és a magyar királyhoz szóló megbízólevéllel egybevetett szövegéből teljes bizonyossággal megállapítható, hogy Uzun Hasszánnak az érdekelt európai uralkodókhoz — így Mátyás királyhoz — akkreditált nagykövete Izsák bég volt (Scitote, quod Izac-Buch pro parte nostra mittimus ad Excellentissimos Dominos Franchorum; ipse enim Izac secreta nostra optime pernovit etc.) — a középkori oklevél contextusának ez a „promulgatio"-ja mindkét szövegben szinte ugyanazt fejezi ki,[30] mint ahogy a Mátyás királyhoz és István vajdához szóló megbízólevelek között sincs lényeges tartalmi különbség; az eltérés főleg abban nyilvánul meg, hogy Mátyást — némi orientális jelzőhalmozással — a szuverén uralkodók nemzetközi íratlan rendjében így szólítja meg: „Alázatosan szólok, mint hatalmas Úrhoz, mint aki hatalmának, mint kiváló és bölcs Úr hatalmának mindenki engedelmeskedik, mint hatalmas Urak Urának, Hozzád, Mátyás, Magyarország királya, kihez teljes szívemből úgy szólok, mint igaz barátomhoz", míg István vajdának — akit egyébként nem csak a

román történelem, de az egész európai történetírás joggal minősít kora egyik legjelentékenyebb uralkodójának, kiváló hadvezérnek és államférfiúnak — be kell érnie a következő inscriptio-val: „az irgalmas szívü nagy Úrnak, a saját országában nagy Úrnak, István vajdának, aki uralkodó egész Valachia fölött, tiszta szívből végtelenül sok üdvözletünket". De a kredenciális levél merituma végül is azonos: felhívja Izsák bég útján az európai keresztény fejedelmeket, hogy „csatlakozzanak hozzánk, intézkedjenek, gyűjtsék össze seregeiket és egyesítve azokat, mint jóbarátaink és európai szövetségeseink, induljanak a török szultán ellen. Én is megindulok innen, hogy letaszítsam trónjáról ezt a férfiút. Remélem, hogy Isten kegyelméből és irgalmából ez sikerülni is fog, amint óhajtjuk és reméljük. Kérjük Istent, hogy ezeket a terveinket az Ő mindenhatósága vezesse jó végre s minden akadályt hárítson el" — hangzik a mohamedán fejedelemnek zsidó követe útján a keresztény uralkodókhoz eljuttatott levele.

Az okirat egész tartalma, felépítése és szóhangzata egyébként Uzun Hasszán nyilvánvalóan erős európai hatás alatt álló kancelláriájának munkáját dicséri: mind a protocollum, mind a contextus, mind pedig az eschatocollum *nagyjából* megfelel a nyugati mintának. Ha a megbízóleveleket kissé közelebbről vizsgáljuk, nem érdektelen az Európában a XIV—XV. században már kiveszőfélben levő invocatio verbalis („az irgalmas Isten nevében, aki végtelenül sok néven neveztetik"), mely rendkívül finoman utal arra, hogy más-más hitet vall az oklevél adó, az oklevél meghatalmazottja és az oklevél címzettje, ám mégis összeköti őket a közös egy Isten, akinek csak megnevezései különfélék. Ezt a lapidáris intitulatio követi; az ennek nyomában olvasható inscriptio-ról is már megemlékeztünk. A contextus arenga nélkül, promulgatio-val kezdődik: „Kérve kérünk, olvasd el a legnagyobb figyelemmel és igyekezettel e levelünket és tudd meg, hogy a Te leghatalmasabb Uraságodhoz elküldjük Izsák béget . . .".[31]

A promulgatio-hoz tartozik — és tanulmányunk szempontjából ez kiváló jelentőségű —, hogy röviden, de szabatosan az európai uralkodók tudomására hozza,[32] miszerint Izsák bég egyáltalán nem egyszerü dragomán, hanem a kor igen magas diplomáciai fokán álló meghatalmazottnak tekintendő: *„Ő a mi titkos ügyeinket kitűnően ismeri, tehát mindannak, amit ő elmondandó lesz a mi részünkről, úgy adj hitelt, mintha mindezt mi magunk mondottuk volna el"*,[33] tehát a velencei szenátus nem ok nélkül minősíti visszatérő jelleggel ambassador-nak.

A narratio-ban Uzun Hasszán eddigi hadisikereit és a végleges leszámolásra irányuló eltökéltségét adja elő; a dolog természetére tekintettel a dokumentum sanctio-val nem rendelkezik. Az eschatocollum igen hiányos, legfeljebb a közjegyzői záradékot közvetlenül megelőző mondatot („óhajtjuk és reméljük" stb.) tekinthetjük apprecationak: a többit de Sarra közjegyző codicillusa helyettesíti.

Az előbb ismertetett két megbízólevélhez csatlakozik a velencei dózséhoz intézett kredenciális-levél, melynek hangneme és szerkezete meglehetősen eltér az előzőktől. Míg Mátyás és István viszonylatában a kapcsolat még nem lépi túl az ünnepélyes érintkezésfelvétel stádiu-

mát, addig Velencével szemben már a kialakult meleg barátság adja meg az alaphangot.

Ez a levél azonban nem de Sarra mester kaffai közjegyzői irodájának közvetítésével jutott el Velencébe és a szöveg arról tanúskodik, hogy a feltehetően keleti anyanyelvű fordító elég nehezen és nem mindig sikeresen birkózott meg feladatával.

Az előbbiekhez hasonló megszólítás után Uzun Hasszán megállapítja, hogy „barátság és szeretet kapcsol Hozzád bennünket — — — és méltó dolog az, hogy követeid s hírhozóid folyamatosan nálunk tartózkodjanak s tudósítsanak bennünket az események felől." Ezt követően beszámol hódításairól és hozzáfűzi, hogy mindezt „nem erőszakkal vagy hatalmaskodva, hanem jósággal és igazságossággal értük el és megszégyenítettük valamennyi hitszegő ellenségünket, hála és dicsőség a magasságos Istennek". Majd rátér arra, hogy hátra van még egy nagy és hatalmas ellenség, nevezetesen a török szultán legyőzése. Levelét — mely sokkal közvetlenebb hangú, mint a Mátyáshoz, vagy Istvánhoz írt kredenciálisok — így fejezi be: „Sok egyebet is szándékozom még ezúttal elmondani, mindezt azonban a mi orvosdoktorunk, akit bölcs beszédű emberként küldünk hozzád, *a mi hívünk Izsák, a nagy orvos, akiben nagy a mi bizodalmunk*, meghagyásunkból kellő módon s mindenre kiterjedően eléd fogja terjeszteni — és bármiféle belső és titkos egyezményt tárgyalsz majd meg vele, illetve ő Veled, úgy mi azt helyben fogjuk hagyni és meg fogjuk erősíteni, éppen úgy mintha a megegyezés létrehozásánál mi is jelen lettünk volna. Kelt Rabemel holdhónap, vagyis július hó elején, Mohamed 877. esztendejében, a mi időszámításunk szerint".[33/a]

Izsák ebben a megbízólevélben nem szerepel kifejezetten nagykövetként, de ebbeli minőségére több mint bőségesen utal a perzsa uralkodó iránta érzett rendkívüli bizalmának kifejtése. Az a tény, hogy eleve kötelező hatályúnak ismeri el a velencei signoria és Izsák közötti tárgyalások eredményét, kézenfekvővé teszi, hogy a „magnus medicus" — vagy az európai udvarok szóhasználata szerint: archiater — rendkívüli ismeretekkel és tapasztalatokkal rendelkező diplomata volt, aki feltehetően már többször képviselte sikerrel Uzun Hasszán érdekeit.

V.

A Mátyás királyhoz érkezett perzsiai követ személyének identifikálása után érdemes az előbb említett oklevelek kiállításának időpontjával is foglalkozni.

A moldvai fejedelemhez címzett creditiva fordításáról készült közjegyzői kiadmány invocatio symbolica-val (kereszttel) és a szóban forgó közjegyzői ügyködés évével (MCCCCLVIIII) kezdődik. Nagy István vajda román monográfusai egyetértenek abban, hogy ez az évszám-megjelölés eredeti leírási hibán alapul, mivel az okiratban felvázolt ázsiai hadieseményekbe jóval később következtek be. Nincs azonban egyetértés a szerzők között atekintetben, hogy a kitett 1459. esztendő helyett mi

a közjegyzői közokirat kiállításának — tehát Izsák orvos kaffai megjelenésének — igazi dátuma. Jorga, szemben honfitársa, Cancel megállapításával,[34] aki határozottan az 1472. év mellett foglal állást, kijelenti, hogy a MCCCCLVIIII dátum MCCCCLXXIIII-nek olvasandó, azonban feltevése ezúttal nem nyugszik biztos alapokon,[35] sőt azt határozottan tévesnek tekinthetjük.

Nem volna probléma, ha a Mátyás királyhoz címzett kredenciálislevél épebb állapotban marad az útókorra. Így azonban de Sarra közjegyző e kiadványából hiányzik a kiállítás keltezése; a Diplomácziai emlékek publikálói ezt valamilyen, ma már aligha tisztázható okból, de egyáltalán nem alap nélkül 1472 tájára teszik. Fraknói Vilmos Mátyás-monográfiájában[36] hivatkozik a Diplomácziai emlékekben közölt megbízólevélre, de az 1472. évet elutasítja, azzal az indokolással, hogy Uzun Hasszán követe csak 1475. május 8-án jelent meg ünnepélyes kihallgatáson Mátyás király előtt. Bár ez a háromesztendős időmúlás egymagában nem veszi el az 1472. évi keltezés valószínűségét, annál inkább lerontja viszont Fraknói hipotézisét Uzun Hasszán követének Mátyás által történt fogadása időpontját illetően az a tény, hogy az Izsák bég budai tartózkodását *követő* években Mátyás király valóban fogadta ünnepélyes kihallgatáson Uzun Hasszán követét — ez azonban már a perzsa uralkodó *újabb*, *másik* küldötte volt.[37] Három esztendővel később napvilágot látott okmánytárában már maga Fraknói is közli Mátyás levelét Kázmér lengyel királyhoz arról, hogy Uzun Hasszán követe 1474-ben levelet hozott számára urától;[38] ezt a követet egyébként Mátyás 1474. április 20-án Budán lovaggá is ütötte.[39]

Számunkra a kérdés abból a szempontból jelentős, milyen támpontot nyújt Izsák bég európai megjelenése idejének kiszámításához. Az Izsák orvost Okmánytárunk jelen kötetében név szerint megnevező velencei iratok közül az 1472. január 28-án kelt levél (a velencei Tanács utasítása Giosaffatte Barbaro részére) volna a legkorábbi. Ez esetben valóban szó sem lehetne arról, hogy a kaffai közjegyző is ebben az évben készítette volna el a Mátyáshoz és Stefan-cel-Mare-hez írt kredenciálisok latin kiadmányait. Azonban a velencei köztársaság fennállásának végéig az annus Domini-t március 1-vel kezdte. Így tehát ennek az iratnak valóságos dátuma nem 1472. január 28, hanem 1473. január 28! Ezek szerint Izsák bég név szerinti szerepelésének első okmányszerű nyoma az 1472. szeptember 12-i naphoz fűződik (a velencei Tanács levele Cornaro Federico szentszéki követhez); ebben a Tanács, mondhatni azon frissiben hírt ad Izsák orvos, Uzun Hasszán követe érkezéséről és arról, hogy folytatta útját a pápához. A Tanács tíz nappal későbbi — ugyancsak Cornaro-hoz intézett — levele (mely nem nevezi meg Izsákot, de világosan utal reá), újból utal arra, hogy Izsák bég *Kaffa* útbaejtésével érkezett Velencébe.[41] Ugyanezt a keltezést viseli magán a velencei Tanács Barbaro Zaccaria-hoz, a köztársaság nápolyi követéhez írt levele, melyből megtudjuk, hogy Uzun Hasszánnak ez a most érkezett követe — aki Lazzaro Querini-vel érkezett annakidején Velencébe, majd Caterino Zeno-val tért vissza Perzsiába[42] — kihallgatáson fog jelent-

kezni a szicíliai királynál s e kihallgatás sikerét minden módon szorgalmazni kell.[43]

Mindez megnyugtató bizonyítékát adja annak, hogy a Kaffán keresztül Velencébe érkező, ott 1472 szeptemberében először szereplő Izsák bég kredenciális levelét *ugyanazon évben, kaffai tartózkodása során* foglalta közokiratba Constantius de Sarra közjegyző. És most — a velencei kalendárium ismeretében — nem mond ennek ellent az sem, hogy az előző (1471.) esztendőben Izsák bég — mint a Zaccaria Barbarohoz címzett, előbb idézett levélből is kitűnik— Querinivel együtt már megfordult Velencében és onnan 1471 májusában tért vissza Perzsiába. Ugyanis ebben az *első küldetésében* nem volt szüksége kredenciális levélre, minthogy ez alkalommal csupán Querini tolmácsa, urának, Uzun Hasszánnak üzenethordozója volt, még akkor is, ha a velencei iratok orator-nak nevezik,[44] míg második küldetése során önálló diplomáciai küldetést teljesített, amit a latin fordításban fennmaradt creditiva teljes mértékben igazol. Az pedig nem kétséges, hogy a velencei dozséhoz intézett megbízólevél 1472 júliusában kelt.

VI.

Végül térjünk rá Izsák bég Mátyás udvarában való megjelenésére.

Előbb már érintettük az Uzun Hasszánt képviselő spanyol zsidó orvos Velencébe érkezését. 1472. szeptember 12-én a velencei tanács levelet intéz szentszéki követéhez, melyben értesíti, hogy megjelent előtte Uzun Hasszán perzsa uralkodó spanyol nemzetiségű, zsidó hitű követe, aki beszámolt urának nagyszabású törökellenes előkészületeiről.[45] Tizenhárom nappal később — 1472. szeptember 25-én — a szenátus Uzun Hasszán egy másik követének, Hadzsimaodmednek (aki ellentétben a folyton utazó Izsák orvossal, végig Velencében tartózkodott és csupán a velencei Tanáccsal tartotta az összeköttetést) megérkezése alkalmával értesíti a perzsa uralkodót, hogy *Izsák nagykövetet* a köztársaság nagy örömmel és tisztességgel fogadta s az már Róma felé tart, hogy a szentatyánál a kapott utasítás értelmében járjon el.[46] Vegyük szemügyre, milyen útvonalon érkezett Velencébe — ez egyúttal választ ad arra is, hogy mikor és miképpen lépett *először* követi minőségben Magyarország földjére — majd érintjük ezt követő második magyarországi útját, végül megvonjuk magyarországi küldetésének eredményeit.

Az előbbiekből már biztosan tudjuk, hogy Izsák doktor Kaffán keresztül utazott Velencébe. Hogy Kaffa és Velence között milyen útirányt követett, azt ki tudjuk következtetni az egykorú iratok közvetlenül utaló adataiból.

Kaffából a szokásos útirány Moncastro (Cetatea-Alba) — Vaslui volt; Cancel hivatkozott munkájában meggyőzően támasztja alá ezt a megállapítását.[47] Minthogy a kaffai közjegyző által latin nyelvű kiadmányba foglalt megbízólevelek egyike István moldvai vajdához, másika Mátyás királyhoz szól, aligha lehet kétséges, hogy Izsák orvos útja Kaf-

fából Moldván át vezetett Lengyelországba,[48] ahol Kázmér király is kézhez vette Uzun Hasszán felhívását, majd Magyarországra, onnan pedig Velencébe. Ezek szerint Izsák orvos, mint Uzun Hasszán követe először 1472-ben járt Magyarországon,[49] mégpedig július 15-e után, hogy szorgalmazza Mátyás részvételét a törökellenes koalícióban. Mátyás király ekkor még magáévá tette Uzun Hasszán javaslatait, mert Marco Barbo apostoli nuncius, aki még előző évben kapott megbízást arra, hogy Németországot, Lengyelországot és Magyarországot keresztes-hadjáratra riadóztassa, 1472 februárjában elindult küldetésének teljesítésére[49a] és 1474-ig időzött ezekben az országokban. Mivel Mátyás és Lengyelország között ekkor egyéves fegyvernyugvás volt érvényben és mivel a pápai nuncius jelenléte egymagában is akadályozta az ellenségeskedések felújulását, Izsák bég kedvező időben érkezett Mátyáshoz és feltételezhetően megkapta a királyi biztosítékokat egy jövőbeli törökellenes szövetséghez.[50]

Magyarországról Izsák orvos Velencébe utazott, ahol a Tanács feljegyzésben foglalta össze a megjelenésével előállt helyzetet: „Örömmel és boldog szívvel láttuk őfelsége követét és hallottunk őfelségéről. Igazságosságának és vitézségének híre, amely elterjedt az egész világon, különösképpen megörvendeztetett bennünket s még jobban megörvendeztetnek az ő nagyszerű győzelmei. Dicsérjük és elfogadjuk az ő nagyszerű kívánságát és megállapítottuk, hogy cselekedeteit nem elegendő csupán szavakkal dicsérnünk, hanem elsősorban tettekkel. — — — Hajóhadunkat ez évben sokkal ütőképesebbé tettük s azokat a pápai és királyi hajóhadakkal egyesítve most már minden készen áll az ázsiai partok megtámadására és megvalósulhat őfelsége szándéka, a török tartományok megszállása. — — — Nagyon tetszésünkre van, hogy a követ a pápát is felkeresi és a többi keresztény fejedelmet is. Biztatjuk, hogy a nápolyi királyt is keresse fel, hogy Ferdinánd király őfelsége is csatlakozzék hozzánk, mint szövetséges, mert a pápa után neki a legnagyobb a méltósága Itáliában, továbbá hogy visszatértében a követ urának a legjobb készületről tudjon számot adni, köztük a miénkről is, akik már készen állunk a közös ellenség megtámadására és semmit el nem mulasztunk, ami megtehető és ha őfelsége is támadásba fog lendülni, nem kétséges, hogy a sokirányú támadástól megosztott ellenséget nemcsak legyűrjük, de felette dicsőséges győzelmet is fogunk aratni. És miután ily módon meggyőztük szóval is a követet s kételyeit eloszlattuk, elindítottuk, hogy Rómába mehessen, illendő ruházattal láttuk el, megajándékoztuk és tiszteletadásban részesítettük, továbbá írattunk szentszéki követünknek, hogy legyen segítségére és ajánlja be Őszentségénél és Nápolyban is, hogy ott is tárgyaljanak vele. Költöttünk reá s ruházatára az ő napi illendő ellátásán felül száz dukátot".[51]

Velencéből Izsák folytatta útját a pápához, ahová egyébként ura megbízásából is el kellett mennie.[52] A pápa ez időben valóban erőfeszítéseket tett a törökellenes keresztény egység megvalósítása érdekében, mind diplomáciai, mind katonai téren (Caraffa tengernagy vezetése alatt flottát hozott létre, mely Keletre távozott, hogy egyesüljön a velencei és nápolyi flottával, de a nagy hajóhad nem tudott komoly győ-

zelmet aratni a török felett). A három itáliai hatalom közti szakadás előjelei már ekkor megmutatkoztak, ami tükröződik abban is, hogy az újból Budán idéző Izsák orvos — jóllehet Rómában mind a velencei, mind a nápolyi követ támogatásban részesítette — nyíltan kifejezte a pápától kapott válasz feletti elégedetlenségét.[53] Izsák orvos e budai tartózkodásáról szól a Giosafatte Barbaro-nak adott, 1472. (valójában, a mai naptár szerint 1473.) január 28-i utasítás egy részlete is, mely szerint „Izsák orvos, Uzun Hasszán első nagykövete visszatért Rómából és saját elhatározásából, ugyanakkor teljes helyeslésünkre felkereste őfelségét a magyar királyt, hogy *újból* meggyőzze és rábírja a közös ellenség elleni hadbalépésre" — vagyis innen is megtudjuk, hogy Izsák már Velencébe érkezése *előtt*, Nagy István vajdánál tett látogatása *után* tárgyalásokat folytatott Mátyás királynál.[54]

De végülis sikertelennek bizonyultak Corvin Mátyással folytatott tárgyalásai. A király követei eredménytelenül tértek vissza az itáliai udvarokból; komoly hadisegélyre nem számíthatott az uralkodó, akinek időközben szomszédaival folytatott viszályai is újból fellobbantak. Az általános keresztény liga, amelyet Uzun Hasszán tervezett és amelyet Izsák orvos Moldvában, Lengyelországban, Itáliában és Magyarországon folytatott diplomáciai tárgyalások útján igyekezett előmozdítani, nem alakult meg.

Bizonyos eredményeket azonban nem vonhatunk kétségbe: Velence gályák, lőszer és az európai hadviselésben jártas személyek küldésével valóban támogatja Uzun Hasszánt.[55] És hogy ez a részeredmény egyáltalán létrejöhetett, abból — s ez kézenfekvő — Izsák bég, Uzun Hasszán követe döntően kivette a részét.

1473 januárjában — mint ez a velencei köztársaság Tanácsának budai ügyvivőjéhez, Alvise Sagondino-hoz írt leveléből kitűnik[56] — Izsák bég Budán tartózkodott. Mátyás király Uzun Hasszánhoz küldött követei ugyanezen év augusztusában tűnnek fel Caterino Zeno Perzsiából küldött követjelentésében.[57] Nem kétséges, hogy Corvin Mátyás részéről ez viszonzása volt annak, hogy Uzun Hasszán 1472-ben Izsák orvos személyében követet küldött hozzá. De Izsák orvos magyarországi szereplése egyéb nyomot is hagyott maga után Magyarország és Uzun Hasszán kapcsolatai vonatkozásában. 1475-ben látott napvilágot Vetési Lászlónak, Mátyás király IV. Sixtus pápához „pro praestanda obedientia" küldött követsége egyik tagjának beszéde.[58] A beszéd második részében Vetési a fenyegető török veszedelmet ecseteli és a pápa segítségét kéri. Mátyás — úgymond — egész haderejét a török ellen akarta fordítani s csak II. Pál pápa kívánságára vonult az eretnekség elfojtása végett Csehországba. Segélyt kell kapnia, még hozzá gyors segélyt, mert a veszély napról napra növekszik és *később Uzun Hasszán perzsa király szövetségére is alig lehetne számítani.*

1474. (a régi velencei naptár szerint 1473.) február 15-én szerepel utolsó alkalommal Izsák bég neve a velencei diplomáciai korrespondenciában. Az államtanács Uzun Hasszánhoz intézett levelében elismeréssel emlékezik meg a perzsiai uralkodó szótartásáról és ennek kapcsán kiemeli Izsák bég és Hadzsimahomed szolgálatait.[59] Nem érdek-

telen, hogy a levélben Izsák mint Uzun Hasszán orvosa szerepel. A dozsehoz intézett megbízólevél magnus medicus-nak, tehát archiaternek, udvari főorvosnak nevezi.

Cancel szerint Izsák orvos — éppen a keresztény országok közötti egység létrehozása érdekében — rendkívül jelentős szerepet játszott Corvin Mátyás és Nagy István moldvai fejedelem megbékélésében. Fejtegetéseinek kritikai elemzése azonban túlnőne e tanulmány keretein.

Az Encyclopaedia Judaica valószínűnek tekinti, hogy Izsák bég azonos Isaac Hyspanus-szal, az 1501—1510. között Tatárföldön sikerrel működött lengyel követtel. Ezt — további bizonyító anyag felbukkanásáig — feltételezésnek kell minősítenünk s ezért ezzel itt nem foglalkozunk.

Az Izsák orvos budai megjelenésével megkezdődött kapcsolat nem jutott el kézzelfogható eredményekhez, de Mátyás király orientális érdeklődése — mint a Vetési művéből is kitűnik — a későbbiek folyamán is fennmaradt és utódai politikájában még mintegy félévszázadon át tovább élt. Ha pedig Izsáknak valóban érdemleges szerepe volt Mátyás és István vajda megbékélésében, úgy működésének ismertetésére és méltatására természetesen vissza kell térni.

Ezzel Izsák bég, Uzun Hasszán perzsa uralkodó orvosa és diplomatája működésének vázlatos ismertetését befejeztük, abban a reményben, hogy a hézagosan rendelkezésünkre álló adatokat — legalább biográfiai vonatkozásban — még tekintélyesen kiegészíthetjük a jövőben.[60]

TARDY LAJOS

[1] *Berchet, G.:* La repubblica di Venezia e la Persia. Torino, 1865.

[2] MTA Értesítője, Bp., 1867, 57—60. l.

[3] A további követségjárásokra l. *Tardy L.:* Caterino Zenónak Uzun Hasszán követének útja Grúzián át Corvin Mátyás udvarába. Filológiai Közlöny, 1968. 3—4. sz. 471—479. l.

[4] *Elekes L.:* Nagy István moldvai vajda politikája és Mátyás király. Bp. 1937, 50., 52. l. és *ugyanő:* Die Verbündeten und die Feinde des ungarischen Volkes in den Kämpfen gegen die türkischen Eroberer. Bp., 1954, 30—31. l.

[5] Der Briefwechsel des Eneas Silvius Piccolomini. Hrsg. *R. Wolkan.* III. Abt., I. Bd., 551. l.

[6] *Fessler, J. A.:* Die Geschichte der Ungern und ihren Landsassen. 5. Theil, Leipzig, 1822, 66—67. l.

[7] *Jorga, N.:* Venezia in Marea Neagra. III. Analele A. R. Tom. XXXVII., Memoriile Sect. Istorice, 1914, 4. l. Vö. Berchet id. m. 2—3. l. Uzum Hasszán Konstantin kartalinai király szövetségese volt, míg a többi grúz uralkodóval nem egyszer háborúskodott. Barbaro részt vett az egyik perzsa—grúz béketárgyaláson.

[8] *Cornet, E.:* Le guerre dei veneti nell'Asia. Vienna, 1856 (a továbbiakban: Guerre), 23., 24., 28. l. Berdet id. m. 5. l.

[9] A Perzsiából induló Zeno velencei követnek adott utasításból: „Preterea sel tempo et camin te servirà visiterai el serenissimo rè de Zorzania, sotto nostre lettere de credenza quale te havemo fato dar, e dapoi le conveniente et debite salutation per parte nostra facte, lo exhorterai et inflamerai cum quelle parole conveniente..." (Guerre 30. l.)

[10] Id. m. XII. sz. „documento": „A dì VII. di questo, vene in campo do *ambassadori del serenissimo signor rè de Hungaria* con i qual fui a la presentia de questo illustrissimo signore, et udita la sua ambassada, dissi a la sua illustrissima signoria voleva mandar uno mio homo a la mag. del capetanio zeneral, e quel piacesse commandar a sua illustrissima signoria che la commandasse. Sua serenità me disse non mandar el tuo homo, ma voglio tu vadi da lato illustrissima signoria insieme con questi *ambassadori del serenissimo rè de Hungaria*. Mi come tuti i miei sano, haveva deliberado remagnir infina uno altro anno ad intender e veder quello ero per far questo illustrissimo signore. Habiandome dà licentia questi signore non posso far manco de non me partir, et in del nome di Dio, con questi mag. *ambassadori del re de Hungaria* torò el mio chamin".

[11] „... con una altra averta de *do ambassadori del Serenissimo Signor Rè de hungaria*, i quali se atrovano apresso el soprascripto Serenissimo Signor Ussun Cassan" (*Cornet, E.*: Lettere al senato veneto di Giosafatte Barbaro, ambasciatore ad Usunhasan di Persia, Vienna, 1852, 80. l.)

[12] „... havemo intenduto, che la manda el soprascripto magnifico misser Chaterin a la presentia de la prefata nostra Illustrissima Signoria, con tre altri magnifici ambassadori, uno de la excellentia vestra, et li altri do del Serenissimo Signor Re de hungaria" (uo., 85—86. l.).

[13] „... Vssuncassano, che in pochi dì haueua hauuto la fortuna con lietissimo aspetto contra et dapoi col piu turbato, che maiche mai gli paresse hauer hauuto per la rotta passata si trouaua in gran trauaglio d'animo: perche tutta quella opinione, che egli s'haueua in tante guerre acquistato d'essere invincibile, parue, che à vna sola percossa la perdesse: L'à onde, hauendo appresso di se due ambasciadori, un Polono et l'altro *Vnghero*, acciòche non vedessero le sue miserie..." (Delle navigationi et viaggi raccolte da M. Gi. Battista Ramusio. Vol. II., Venetia, 1606, 224. l.).

[14] Mátyás király magyar diplomatái. Bp., 1900.

[15] *Márki Sándor* (szerk.): Mátyás király emlékkönyv. Bp., 1902, 105—107. l.

[16] ld. 3. sz. jegyzet.

[17] „Fuit ad presentiam nostram unus orator illustrissimi domini Ussuni Cassani natione hispanus fide autem hebreus... (Guerre 39. l.). Vö. Encycl. Judaica, Bd. VIII., Berlin, 1931, 499. l.

[18] *Schultheisz E.—Tardy L.*: Olasz orvosok Magyarországon. Orvosi Hetilap. 1965, 660. l.

[19] „... postea expones, redijsse ad nos superioribus mensibus virum nobilem Lazarum Quirinum quem ad excellentiam suam miseramus oratorem, et secum venisse etiam oratorem suum tecum presentialiter regredientem" (Guerre, 28. l.).

[20] „... Scitote igitur, recepisse nos litteras diei ultimi Maij a viro nobile Catarino Geno oratore nostro apud suprascriptum illustrissimum dominum, rediisseque ad nos illum eundem oratorem qui prius a predicto domino una cum ser Lazaro Quirino venerat et cum ipso ser Catarino ad predictum dominum Ussonum redierat, de cuius adventu expeditione et recessu anno superiori a nobis distinctam habetis informationem, et tum per litteras eiusdem ser Catarini quam per expositionem huius oratoris nuntiatur et affirmatur nobis, eundem dominum Ussonum movisse numerosissimum et validissimum exercitum suum et personaliter venire ad oppressionem in Aydino, Sarchano et aliis locis marittimis circa foleas et altum locum, et affirmat dictus orator, et interpres dicti ser Catarini ad nos missus cum litteris eius, equitasse cum exercitu per X dies itineris castrorum, petitur et requiritur nomine prefati domini juvari bombardis et hominibus scientibus facere et exercere hujusmodi instrumenta, et pecuniis sicut per introclusum exemplum litterarum ejusdem illustrissimi domini ad nos arabico in latinum conversarum videbitis; hoc visum est nobis novum et occasio celitus oblata christianis se eximendi et in perpetuum liberandi a formidine imminentis non solum periculi sed calamitatis et miserie sempiterne et irreparabilis. Et propterea ab summo pontifice capite et principe christianorum et ab reliquis christianis principibus enitendum est et omnibus viribus incombendum preparationi potentissime classis, ut descendente autem christianorum mari expugnare opida possit, et quidquid in Asia est domini Ottomani occupari" stb. (A velencei

Tanács utasítása Federico Corner szentszéki követe számára. 1472. szept. 20. Guerre, 41. l.)

[21] Guerre 65—66. l.

[22] Lásd Okmánytár 2/4. sz.

[23] Lásd uo.

[24] „Questi volemo che tu dichiari a soa sublimità perchè se forsi altramente fosse de dicta practica divulgato, lui sapia el vero, s non presti fede a le arte ed astucie del inimicho, et qual no dubitemo che cum el *re de Hungaria* . . . haverá tentato e tenterà de apaxarse e componerse" stb. (Guerre, 72. l.)

[25] Magyar diplomácziai emlékek Mátyás király korából. 1458—1490. IV. köt., Bp., 1878, 293—295. l. (a továbbiakban: Diplomácziai emlékek).

[26] Lásd Okmánytár 2/3. sz.

[27] a génuaiak utolsó éveit élő, egykor virágzó krím-i gyarmata; mai nevén Feodoszija. Constanzio de Sarra-ról (másutt: de Sarca) ld. *Heyd W.*: Histoire du Commerce du Levant an Moyen-Âge. T. II., Leipzig, 1896, 390. l. és *Berchet* id. m. 136—138. l.

[28] itt: magnus orator; az ezt követő velencei dokumentumokban rendszerint: ambaxator, ambassador.

[29] Lásd Okmánytár 2/2. sz. A dozséhoz intézett megbízólevél nem a De Sarra közjegyző által készített fordításban, ill. kiadmányban maradt reánk s azt külön tárgyaljuk.

[30] Nem vitás, hogy a román kiadás „pernovit"-ja a helyes és nem a magyar kiadásban szereplő „permovit".

[31] Diplomáciai emlékek, 294. l.

[32] A creditivában egyébként az oklevéladó első személyben beszél, de hol egyes, hol többes számban.

[33] Mindezt azért hangsúlyoztuk ki, mert Jorga — aki szóban forgó műve megírásának idején távolról sem volt ment elfogultságoktól — Izsák béget a maga részéről a perzsa uralkodó egyszerű dragománjának igyekszik beállítani (id. m. 17. l.), akit csupán a közjegyző címez nagykövetnek. Ez a feltételezés alaptalan. A fejedelmi megbízással ellátott közjegyzőség — mely a XII. század végén Itáliában „a közhitelességnek mindenben méltó képviselője" — a XV. század végén fejlődésének tetőpontját érte el. De Sarra Constantiust a császár oklevéllel nevezte ki közjegyzővé s megadta neki a hivatásához szükséges joghatóságot. A közjegyző már ekkor köteles volt kivonatos ősiratot készíteni, hogy az okirat elveszte esetén arról másolatot lehessen készíteni. A szóban forgó kiadmány alakilag tökéletesen megfelel a kívánalmaknak, melyeket Érdújhelyi Menyhért fejt ki részletesen „A közjegyzőség és hiteles helyek története Magyarországon" (Bp., 1899) c. művének az európai közjegyzői intézmény belső fejlődésével foglalkozó részében (45—56. l.) s a példák hosszú felsorolása után leszögezi azt is, hogy az uralkodók diplomáciai vonatkozásokban sem nélkülözhették a közhitelességű személyeket.

[33/a] Lásd Okmánytár 2/4a sz.

[34] *Cancel, P.*: Data epistolei lui Uzun-Hasan. Bucuresti, 1912, passim.

[35] Alapos érveket mozgató vitájukban azonban inkább a nagy összefüggéseket kiválóan ismerő Jorga álláspontja a meggyőző, semmint a — Esarcu nyomán — meglehetősen részletekben elveszső P. Cancel-é.

[36] *Fraknói V.*: Hunyadi Mátyás király. Bp., 1890, 236. l.

[37] Vö. pl. Ramusio id. m. 224 verzo, stb.

[38] 1474. jún. 8. „. . . Reddite sunt nobis his diebus littere illustrissimi principis Hassanibe . . . Similes litteras scribit summo pontifici, cesare et vestre serenitati . . ." (Mátyás király levelei. Bp., 1893, I. köt., 300. l.).

[39] Uzun Hasszánnak ez a követe Caterino Zeno volt, aki eddig mint Velence követe működött a perzsa udvarban; innen Uzun Hasszán megbízásából — Izsák béghez hasonlóan — az érdekelt európai hatalmakat kereste fel. A kor diplomáciai gyakorlata megengedte ezt az eljárást. „. . . egli parti per Vngheria; doue, riceuuto honoratamente dal Re Matthia Coruino, che fu il piu illustre Re in arme, et in lettere, che hauessero mai non solo gli Vngheri, ma tutti i Regni della Christianità, gli parlò tante bene sopra le commissioni hauute da Vssuncassano, che il Re, che era pur da se troppo inclinato a far guerra à i Turchi, promisse, che non mancarebbe mai a vn Re cosi benemerito della Republica Christiana,

et dapoi conuersato piu intrinsicamente M. Caterino, et conosciuto il suo valore, et la virtù, lo fece con molto honore *caualliere*, come nel priuillegio fatto in Buda alli 20. d'Aprile 1474. si può uedere, nel quale sono esplicate tutte l'opere sue in questa impresa, et le fatiche essemplari" (*Ramusio* id. m 224. verzo.) — 1475-ben Paolo Ognibene jelent meg a budai udvarban, mint Uzun Hasszán követe (*Hurmuzaki, E.*: Documente. VIII. köt. 6. l.).

[40] *Szentpétery I.*: Oklevéltani naptár. Bp., 1912, 11. l. és *ugyanő*: Chronologia. Bp., 1923, 15. l.

[41] „Noticiam insuper vobis dedimus de adventu et expositione illius oratoris illustrissimi domini Ussoni Cassani, qui per via Caffe venerat ad presentiam nostram et ad apostolicas pedes venturus erat, misimusque vobis exemplum nostre responsionis" (Guerre, 40—41. l.). Ugyanez az utasítás lelkére köti a követnek, hogy „... suadete et persuadete ut promissionibus non parcatur, neque etiam effectibus si casus eveniret, quum nos ex latere nostro conaturi non solum pro viribus sed etiam supra vires sumus, horteminique beatitudinem antedictam ut ad reverendissimum dominum legatum in *hungaria* et in polonia scribat pro excitandis illis regibus ad benevertendum preclara ista occasione liberande reipublice christiane..." stb.

[42] „... Scitote igitur recepisse nos literas a viro nobili Catarino Geno oratore nostro quem ad illustrissimum dominum Ussonum Cassanum superiori anno misimus diei ultimi Maji, et ad nos rediisse oratorem prefati domini qui cum viro nobili Lazaro Quirino ad nos venerat et cum ipso ser Catarino ad prefatum dominum Ussonum redierat..." (Guerre 42. l.)

[43] „... mittimus vobis ... exemplum litterarum suprascripti domini Ussoni ad nos ex Arabico in latinum conversarum ut regie sublimitati utrumque ostendatis; et si orator predictus ad regiam presentiam venerit, hortemini regiam sublimitatem ut illius benigne audiat et bona imbutum spe amplisque promissionibus celeriter expediat..." (Guerre, 43. l.)

[44] Guerre 23. s köv. l.

[45] „Fuit ad presentiam nostram unus orator illustrissimi domini Ussoni Cassani natione hispanus fide autem hebreus, et de bona dispositione prefati domini offendendi turchum multa exposuit..."

[46] „... denotemo veramente ala maestà vostra, come pochi zorni avanti la vignuda di Azimaomet, zonze qui e comparse ala presentia nostra Isach ambasador de vostra serenità el qual fo da noi visto et aldido aliegramente, e spazado se ne ando verso Roma per exeguir apresso el summo pontifice i commandamenti de vostra maestà" (Guerre, 48. l.).

[47] 32—33. l.

[48] 1471. évi első, Lazzaro Querini társaságában tett útjáról viszont vajmi keveset tudunk. Nem érdektelen, hogy Cancel — Xenopol, Hurmuzaki és Esarcu nyomán — feltételezi, hogy Lazzaro Querini, Izsák orvos és a grúz uralkodó követe 1471-ben egyszerre szakították meg útjukat Nagy István vajdánál (*Cancel*, 30. l.), tehát nyilván útbaejtették Magyarországot.

[49] *Długosz* alapján *Cancel* 32. l.

[49a] *Pastor L.*: Geschichte der Päpste. Bd. II., 446. l.; *Caro*: Geschichte Polens. Vol. V., 362. l.; *Fraknói V.*: Mátyás király, 227—228. l.

[50] 1472. nov. 13-án a velencei Tanács még elégedettségét fejezi ki a magyar követ előtt Mátyás királynak az Uzun Hasszán-féle szövetség vonatkozásában elfoglalt álláspontja felett („Quod oratori serenissimi domini regis Hungarie ad ea que domino exposuit circa inferendum turco bellum et utendum temporis et rerum opportunitate ob descensum domini Ussoni Cassani sicut per serenissimum dominum ducem huic consilio relatum est respondeatur, tum replicatione generalium et humanorum verborum ad illius generalia et bona verba, et laudetur magnanima et pia mens et propositum regie sublimitatis sicut dominio visum fuerit" stb. Guerre, 55. l.) Vö. a magyar szövetség tárgyában a Zaccaria Barbaro nápolyi, valamint Federico Cornaro szentszéki követekhez küldött utasítások vonatkozó részeit (Guerre, 56—58. l.).

[51] Lásd Okmánytár 2/6. sz.

[52] Guerre, 48. l.

[53] Lásd Okmánytár 2/5. sz.

[54] „Isach medicho, primo ambassador suo ritornato da Roma è andato per la sua deliberation et per nostro conforto item al serenissimo rè de Hungaria per iterum sauderlo et confortarlo a far animoxa et potentemente contra el comun inimico..." (Guerra, 72. l.).

[55] Lásd Okmánytár 2/5. sz.

[56] Lásd Okmánytár 2/5. sz.

[57] *Cornet, E.:* Lettere al senato veneto. Vienna, 1852, 85. l. — Vö. e tanulmány 10—13. sz. jegyz.

[58] „... et si Uso ille Cassanus, potentissimus rex persarum acerrimus Calabei omniumque Turchorum iustis de causis hostis, militem christianum in expeditionem adversum Turchos duci senserit, alacrius atque promptius rem geret. Si vero languentes vos et tantam occasionem negligentes, tantasque opportunitatis corumperntis cognoverit; forsitan et ipse animum ab his avocabit." (Ladislai Uetesii Pannonii Cubicularii apostolici oratio ad summum Sanctissimumque Pontificem Sixtum quartum pro prestanda obedientia nomine Iunctissimi principis diui Mathie serennissimi Hungarorum ac Bohemorum Regis Quarto nonas Februarii. MCCCCLXXV (h. n.). — Vö. *Apponyi S.:* Hungarica. I. köt., Bp., 1900, 39—40. l. és Analecta monumentorum Hungariae historica. Ed. F. Toldy. Pest. é. n., 163. l.

[59] „Nui reputemo puesto dir più che tuti li giuramenti perchè cusì merita la sublimità et grandeza vostra la qual tuto quello ce fece dire per Isach medico vostro e per Azimahometh et altri suo messi havete cum effecto facto..." (Guerra, 127. l.).

[60] Itt mondok köszönetet Schultheisz Emilnek, Tombor Tibornak és az OSZK könyvtárközi kölcsönzési osztálya dolgozóinak munkám anyaggyűjtése során tanúsított támogatásukért.

OKLEVÉLTÁR

XII. KÖTET

1414—1748

1.

1414. november 4. Köln. Zsigmond a Pozsonyi Káptalanhoz. A jelen levélhez mellékelt, Venturinus Jakab fia Gáspár érdekében Rawhennatter és Musch pozsonyi zsidók ellenében Pozsony városhoz és az ottani zsidókhoz szóló parancsát kézbesítsék ki és arról, hogy a levélben foglaltakra mit felelnek és cselekszenek, tegyenek neki jelentést.

Sigismundus dei gratia Romanorum rex, semper augustus ac Hungarie etc. rex, fidelibus nostris capitulo ecclesie Posoniensis salutem et gratiam. Fidelitati vestre firmiter precipiendo mandamus, quatenus mox visis presentibus alias literas nostras iudici et iuratis civibus nostre civitatis Posoniensis predicta, necnon Judici Judaeorum nostrorum ibidem Posoniensi residentium pro parte fidelis nostri dilecti Caspar filii condam Jacobi Venturini contra Rawchennatter et Musch Judeum de eadem Posonio, directas, cum presentibus vobis exhibendi, per unum ex vobis fidedignum, eisdem presentari faciatis et quidquid iidem de contenta earundem responderint et fecerint, nostre maiestati fideliter rescribatis.

Datum Colonie, secundo die festi beate Elizabet vidue. Anno Domini M.CCCCXIIII°, regnorum nostrorum annorum Hungarie etc. XXVIII, Romanorum vero quinto.

Papíron, zárlatán pecsét töredékével.
Pozsonyi Kápt. OL. Capsa 28. fasc. 3. No 46.
OL. Film. cs. 191.

2/1.

1457. május 17. Buda. V. László király megparancsolja a szakolcai zsidóknak, hogy mivel Szakolca a határszélen fekszik és országos érdek fűződik ahhoz, hogy rablók kezére ne kerüljön, ezért a város őrizetében a polgárokkal egyenlő módon tartoznak résztvenni, minden más tekintetben azonban engedelmeskedjenek a zsidóbíráiknak.

Ladislaus dei gracia Hungarie, Bohemie, Dalmacie, Croacie etc. rex, Austrieque et Stirie dux, necnon marchio Moravie etc. universis judeis in civitate nostra Zakolcza residentibus graciam nostram. Cum civitas

nostra Zakolcza in metis regni nostri Hungarie sita sit, indigeatque pro securitate et conservacione sui magna custodia, ne ad manus veniat latronum, qui capta civitate non solum vicinis locis, sed eciam toti regno nostro dampna et spolia inferre possent, ideo hiis causis et eciam communi utilitate requirente volumus, [ut] vosque, quemadmodum ceteri cives nostri ipsi civitati vigilias dare debeatis, mandantes vobis firmiter, quatenus dum et quando series vigilandi et custodiende civitatis pretacte ad vos venerint, vigiles conducere ac illac, quo judex et cives ipsius civitatis mittendos dixerint, mittere debeatis et aliud facere non ausuri. Presentibus perlectis exhibenti restitutis. Datum Bude, feria tercia proxima post festum Sophie vidue, anno domini millesimo quadringentesimo quinquagesimo septimo, regnorum nostrorum anno Hungarie etc. decimo septimo, Bohemie vero quarto. Volumus tamen, quod in omnibus aliis judicibus nostris vobis deputatis plenarie obedire et obtemperare debeatis. Datum, ut supra.

Fénykép után közölve Szakolca város levéltárából. Lásd *Scheiber Sándor*: Heber kódexmaradványok magyarországi kötéstáblákban. Bp., 1969. 30.

2/2.

1459., Kaffa város. Constantius de Sarra kaffai közjegyző hiteles fordítása Uzun Hasszán perzsa uralkodónak István oláhországi fejedelemhez írt leveléről. Ebben Uzun Hasszán arról értesíti István vajdát, hogy titkos terveinek ismerőjét, Izsák béget, útnak indította hozzá és a többi európai uralkodóhoz. Tudomására hozza a török ellen kivívott győzelmeit és arra hívja fel az európai keresztény uralkodókat, hogy kövessék példáját, gyűjtsenek seregeket és mint szövetségesei, induljanak meg az oszmán seregek ellen.*

MCCCLVIIII, in civitate Caffe. Hec est quedam traductio quarundam litterarum Serenissimi d. d. Uzum Assam, dirrictarum potenti domino Steffano Vaivode, scriptarum in lingua persica. Ad requisicionem Isac-Buch, magni oratoris Illustrissimi d. d. Uzamassam, que traducio facta fuit per me, Constancium de Sarra, arcium magistrum, et in hac parte notarium publicum, de verbo ad verbum et verbum pro verbo, nichil addito vel mutato, quod mutet sensum vel variet intellectum, nisi forte forent alique dictiones in illa lingua persica que per propriam dictionem latinam non possent traduci. Quas dictiones traduxi per proximiorem dictionem latinam que potuerit conformari talli persice dictioni. Interpretante Coia Colli, Armeno, perito in dicta lingua persica, et me traducente in lingua latina. Quarum litterarum tenor sequitur, et est tallis:

In quarta linea, videlicet in parte dextera dicte littere persice, sunt verba infrascripta litteris aureis:

In nomine Dei misericordis, et qui Deus infinitis nominibus nominatur.

Asam, filius Alli, filij Othmani.

Magno domino misericordi et domino magno in sua regione Steffano Vayvoda potens super tota Valachia, salutes infinitas puro corde. Scitote quod Izac-Buch pro parte nostra mittimus ad Excellentissimos dominos Franchorum; ipse enim Izac secreta nostra optime pernovit. Ideo tamquam nobis propriis fidem prebeatis in omnibus per eum exponendis parte nostra. Scitis enim ea que anno elapso contigerunt, dum veniremus de partibus Sami. Nam tempore meus maior filius cum exercitu et magnis dominis erat in partibus de Seras et Ofras. Et unus alius ex filijs meis etiam cum exercitu infinito in partibus Babilonie, ubi est locus precipuus Sarracenorum. Et alij quatuor nepotes mei ex minore fratre meo erant in regione iuxta Corusam et Masudram, et preter exercitus supradictos maximus exercitus meus et populus residenciam faciebant in suis locis proprijs. Item preter supradictos exercitus multa milia hominum erant in circumstancijs Sami. Quibus omnibus exercitibus dimissis in locis ut supra annotatis, ego cum paucis hominibus visitavi partes Othmani et cum voluntate omnipotentis Dei, qui nobis bona tribuit, primum homines Othomani rupi, qui homines fuerunt esca gladiorum et sagitarum nostrarum. Verumquidem post ille Othmanus parvam particulam meorum fregit, sed, ubi fuit interemptus unus ex nostris, ex suis fuerunt interempti decem. Et predicta nottificamus vobis quia nulla causa mala erat inter ipsum Othmanum et me. Isto primo tempore congregabo omnes homines belicosos, fortes armigeros, et totam meam potenciam cohadunabo, me dirrigendo ad partes Othmani. Ideo necesse est quod huiusmodi causas vos nottificetis magnis dominis christianis et illos certificetis de voluntate nostra, illos ortando ut se parent et disponant, exercitus congregent et se ipsos uniant ut veniant super Othomano, tamquam boni amici nostri, ex illa parte de Europa. Et ego pariter super illum ibo ex parte ista, et sic virum istum debemus deponere de sede illa. Spero enim quod cogitationes nostre gracia et misericordia Dei perficiantur sicut desideramus et volumus. Et in hoc simul rogemus Deum quod has res nostras ipse omnipotens Deus ad bonum finem perducat et omnia mala perdantur.

Ego, Constancius de Sarra, arcium liberalium magister et in hac parte publicus imperiali auctoritate notarius, supradictam traductionem feci de dictu lingua persica in latinam in omnibus et per omnia prout superius continetur, et ad robur me subscripsi signumque meum apposui consultam.

Jorga, N.: Venetia in Marea Neagra. III. Analele A. R. XXXVII. Mem. Sect. Ist. 15—16.

* A rossz állapotban fennmaradt dokumentum olvasati hibán alapuló dátummegjelölésének téves voltára Jorga N. (Venetia in Marea Neagra. III. Analele A. R. XXXVII. Mem. Sect. Ist., 7. és 15. l.) és Cancel P. (Data epistolei lui Uzun-Hasan catre Stefan cel Mare. Bucuresti, 1912, passim) román történetírók annál is inkább rámutathattak, mivel az iratban szereplő hadiesemények csak néhány évvel később következtek be.

1459, Kaffa város. Uzun Hasszán levele Mátyás királyhoz. Tartalmának lényege, gyakran szóhasználata is azonos az előbbivel, de az egyenrangút megillető nagyobb tisztelet hangján. Keltezésének idejét Nagy Iván és Nyáry Albert az 1472. év tájára, P. Cancel 1472-re, N. Jorga 1473-ra vagy 1474-re teszi. Az irat rossz állapota miatt az István vajdához írt levélben világosan olvasható Isac-Buch (Izsák bég), a Mátyás királyhoz írt levelet publikáló magyar kiadványban nyilvánvaló téves olvasat következtében egyszer mint Bornbek (kérdőjellel), egyszer mint Bahabeg szerepel. Az István vajdához írt levélben tolmácsként megjelölt Coia Colli olvasata itt: Coratolli.

Hec est traductio quarundam literarum Serenissimi Domini Husum Hassan, directarum Serenissimo Domino Mathie Regi Ungarie etc. de lingua persica in linguam latinam facta ad requisitionem Bornbek (?) magni Oratoris predicti Husam Chasan.

Per me Constantium de Sarra magistrum artium et in hac parte notarium publicum de verbo ad verbum, nihil addito vel immutato, quod sensum mutet, vel variat intellectum, nisi forte forent aliqui dictiones in illa lingua persica, que per propriam dictionem latinam non possent traduci, quas dictiones transtulj per proximiorem dictionem latinam, que potuerit confirmari tali per me dictioni interpretante Coratolli Armenio, perito in dicta lingua persica, et me traducente in lingua latina, quarum literarum, que sequitur (tenor) talis est.

In quinta linea videlicet in parte dextra dictarum literarum Persicarum sunt verba infrascripta literis aureis. In Nomine Dei misericordis, qui infinitus nominibus nominatur Assam filius Alj filj Othman.

Loquor vobis potenti Domino humiliter, cujus imperio omnes obediunt tamquam eximio Domino sapienti ac Domino potentium Dominorum Mathie Regi Hungarie, cui loquor cum affectione, tamquam vero amico nostro. Has literas nostras, obsecro, perlegito cum maxima attentione ac studio, scitote, quod Bahabeg mittimus cum magna porta nostra ad vestram potentissimam Dominationem. Ipse secreta nostra optime permovit, itaque tamquam nobis propriis fidem prebeatis, et omnibus per eum exponendis parte nostra, scitis enim et ea, que anno elapso contigerunt, dum veniremus in partibus Sami; nam tempore illo meus major filius cum exercitu, et magnis Dominis erat in partibus de Soras et Ofras et unus alius de filiis meis etiam erat cum exercitu infinito in partibus Babilonie, ubi est locus precipuus Saracenorum, et quatuor nepotes mei ex majore fratre meo, erant in Zei juxta Cornaam et Masedram (olvashatatlan) ..... exercitus supradictos maximus exercitus meus et populus ..... in suis locis propriis. Item preter supradictos exercitus ..... hominum erant in circumstanciis Sammi. Quibus omnibus exercitibus dimissis in locis prenominatis, ego cum paucis visitavi partes Othmani, et cum voluntate Omnipotentis Dei, qui nobis bona eribuit, primum homines Othomani rupi, qui homines esca fuerunt gladiorum et sagitarum nostrarum. Verum quidem post ille

Othomanus parvam particulam nostrorum fregit. Sed ubi fuit interemptus unus ex nostris, ex suis fuerunt interempti decem, et predicta notificavimus vobis, quia nulla mala causa erat inter ipsum et me, idcirco primo tempore congregabo omnes bellicosos fortes, armigeros et totam meam potentiam coadunabo, dirigendo ad partes Othomani. Ideo necesse est, quod vos hujusmodi causas notificetis magnis Dominis Christianis, et illos certificetis de voluntate nostra, illos hortando, ut se parent et disponant, exercitus congregent, et se ipsos uniant super Othomano, tamquam amici nostri ex illa parte Europe, et ego pariter super illum ibo ex ista parte et sic utrum debemus deponere de sede sua; spero enim, quod cogitationes nostre gratia et misericordia Dei perficientur, prout desideramus et volumus, in hoc simul rogamus Deum, quod has res nostras ad bonum fidem perducat et omnia mala perdet.

Constantius de Sara artium Magister in hac parte publicus Imperiali autoritate notarius, supradictam traductionem feci de dicta lingua Persica in latinam in omnibus et per omnia, prout superius continetur, et ad robur premissorum signum meum apposui consvetum.

Nagy I. — Nyáry A.: Magyar diplomácziai emlékek Mátyás király korából. 1458—1490. IV. Bp., 1878. 293—295.

2/4.

1472. január 28. A velencei Tanács utasításai Perzsiába induló követe, Iosapha Barbaro részére. Ejtse útba Ciprust, valamint Rodoszt és vegye rá a királyt, illetve a nagymestert a török elleni perzsa-szövetségben való részvételre. Tudassa a ciprusi királlyal, hogy Izsák zsidó orvos, a perzsa uralkodó nagykövete Velencében közölte, hogy megbízója szembe fog fordulni a törökkel s erre kérte a köztársaságot is. „Izsák orvos, az ő első követe, miután visszatért Rómából, saját elhatározásából és a mi megelégedésünkre újból felkereste Magyarország felséges királyát avégből, hogy meggyőzze és megerősítse a közös ellenséggel szembeni lelkes és erőteljes fellépés vonatkozásában." Velence Izsák útján is levelet juttatott el Corvin Mátyáshoz és erősen reméli a király beavatkozását.

1472. Die 28 Januarij.

Quod ser Josaphat Barbaro oratori designato ad illustrissimum dominum Ussonum Cassanum fiat haec commissio. Nicolaus Tronus Dei gratia dux Venetiarum etc. Committimus tibi nobili viro Josaphat Barbaro dilecti civi et fideli nostro, ut vadas orator noster ad illustrissimum et potentissimum dominum Ussonum Cassanum, et cum duobus galeis que subito expedite erunt insieme cum li ambassadori del summo pontifice e della maestà del re, e cum Azimaometh ambassador di esso illustrissimo signor tu te parti, e recta et solicita navigatione te conferissi in Cipri per lo principal luogo dove habiate a smontar per intender cum verità i progressi del predicto signor e dove la persona et eser-

cito suo se trova per pigliar più certo partito al seguro transito vostro per esser a la prexentia soa. — — — Zonto in Cipri visiterai per nostro nome et soto nostre lettere de credenza quel serenissimo signor re, et farsi le consuete e benivole salutation et ample offerte como si convien a lo amor et mutua nostra convention cussì antiqua cum suo illustrissimi progenitori, como molto più strecta et valida per la nova parentela et affinita contracta con la signoria nostra. — — — Dapoi queste bone et zeneral parole darai al predecto re avixo de la causa de la andata toa e de li altri ambassadori pontificio et regio al signor Usson Cassan per visitarlo honorarlo confermarlo in suo proposito et già tolta l'imprexa contra l'othoman et inflamarlo a seguir sino in ultimo exitio del suprascripto comun inimicho, et anche li significherai la deliberation nostra de potentissima armata futura molto più per tempo del uxato, et cussì nostra come de la maestà del re, et non se dubita che el summo pontifice farà anche lui pro viribus ampliando questa parte de armata, modesta però et gravemente sì che l'appari più verità che ostentation. — — — Capitando a Rhodi visiterai el gran maestro soto nostre lettere de credenza et post generalia dàli avixo de la caxon de l'andata toa, de li altri ambassadori ut supra, et de tuti li preparatori predecti, suadi et indù soa reverendissima signoria a lo armar le galie quatro lui è obligato, per vigor de la liga l'ha cum la maestà regia et cum nui, et mandarle al capitan nostro, et al prestar ogni subsidio et favor a l'imprexa del soprascripto excellentissimo signor per comun bene de tuti cristiani — — —. Subzonzi dapoi, esser stato a la presentia nostra i mexi passati *Isach* hebreo medicho et ambassador del prefato illustrissimo signor che vene per la via de Chaffa e molto fo longo e tardo el venir suo per le difficultà e impazi occorsoli in chamino sì come lui expone, e per soa relation intendesemo la magnanima disposition voluntà de la prefata celsitudine del moversi e venir contra l'othoman comun et universal inimicho de tuti, per vindicar tante inzurie e spolie facte injusta et inhumanamente a tanti signori. — — — Dapoi suzonzi che per l'uno e l'altro ambassador de soa celsitudine, zoè per lo primo *Isach* medicho, e poi per Azimaomet nui semo stati rechiesti per nome de soa celsitudine al far bona guerra dal canto nostro a lo inimicho, perchè cusì lui desponeva de far e faria dal suo, et a subvenir e favorir l'impexa soa de potente armata, de bombarde bombardieri che quelli sapia far et exercitar, de spingarde schiopetti el altre necessarie munition et artigliarie, le qual tute cosse con grandissima solicitudine havemo disposto et preparato de far. — — — *Isach* medicho, primo ambassador suo ritornato da Roma è andato per sua deliberation et per nostro conforto item al serenissimo signor re de *Hungaria* per iterum suaderlo et confortarlo a far animoxa et potentemente contral el comun inimico, apresso el qual re nui etiam enimo uno nostro secretario per tal effecto, et per esso instesso *Isach* li havemo scripto et commesso intorno a zò apertamente, et cussì speremo dicto serenissimo signor re esser per fare, la gente del qual che sono in Belgrado in questi proximi zorni corseno in Servia e fèceno grandissima preda, et arsaltate nel ritorno dal presidio del inimicho fono alle mano, e fono roti et tagliati

a pezzi la major parte de li nemici, parte prexi, e molto pochi fugiti, se reduseno i ongari a Belgrado cum la preda e cum la victoria; siche lo inimicho doverli più presto occorrer, et esserli certissima preda cha contrasto. — — —

Cornet, E.: Le guerre dei veneti nell'Asia. 1470—1474. Documenti cavati dall'Archivio ai Frari in Venezia. Vienna, 1856. 68—75.

2/4a

1472 július. Tebrisz. Uzun Hasszán levele Niccolò Thron velencei dogehoz. A perzsák uralkodója utal a két ország közötti virágzó barátságra. majd értesíti szövetségesét hadisikereiről és közli, hogy levelét Izsák udvari orvos, a medicina doktora nyújtja át. Izsák doktor bölcs és megbízható ember, aki teljes bizalmát élvezi. Az Izsák által nevében kötött megállapodások teljes jogérvénnyel bírnak.

I. változat

Magnarum provinciarum caput, ac etiam omnium Illustrium Dominationum Domine, Magne Dux. Teste Deo, augetur felicitas tua, et bona omnia, quae in te abundanter esse certum et manifestum est. Nec potest aliquis tantum Magnitudinem tuam exaltare, seu extollere, quantum decet, et tibi conveniens est. Sumus nos tibi amicitia et dilectione conjuncti, nunc et semper, uti prius et antea eramus; nec aliquid aliud in corde nostro fictum aut simulatum cogitamus. Et dignum est, quod literae tuae, oratores et nuncii tui apud nos continuo esse debeant, et de eccurrentibus nos teneant certiores. Nos autem, si de nobis scire cupis, adepti sumus, Dei gratia, ea quae nunquam animo cogitavimus, nec aliquo modo speravimus; subjugavimus Nos provinciam Phars, Babiloniam, Aniaminam, Adicabigias, et omnia quae continentur in eis; et fecimus nobis ea subiecta, et possidemus usque ad portas Romaniae seu Graeciae: et non tantum violentia et viribus, sed benignitate et aequitate; et omnes perfidos inimicos confundimus. Laus et gloria Altissimo Deo. Erat tamen unus, qui solus nobis aliquantulum adversabatur. Hic etiam sponte sua humiliatus ad nos venit, et largiti sumus ei Dominium de Corasavi. Laudetur Deus incessanter. Sultan Cassan Baicara est nomen istius Domini Corasavi. Restat nunc alius secundus Sultan Graeciae, seu Romaniae, qui nimirum factus est magnus, praesertim super Caramanos, quibus veteri et antiquâ amicitiâ conjuncti sumus. Ipsi Caramani venerunt ad nos supplices, usque ad Provincian Aziamiae: quibus visis, subito venimus in Tauris, inspeximus super negocia eorum, et cognovimus quod ipsi proprii malorum suorum causa fuere. In principio tamen Lunae Rebeniel, sive Julii 1472, ad partes ejus iter faciemus. Multa alia in praesenti dicere omittimus, quae hinc medicinae Doctor, Orator noster, ad te in sermone, prudens, fidelis, Magister Medicus *Isaac*, in quem magnam fidem ha-

bemus, oretenus tibi omnia de mandato nostro sufficienter narrabit. Et quaecumque pacta intrinseca et secreta cum eo tractabis, et ipse tecum, habebimus rata, grata et firma; tamquam si ad componendum ea praesentes essemus per verum dictum. In principio Lunae Rebeniel, sive Iulii, anno Maumethi 877 secundum cursum nostrum.

Annali veneti dall' anno 1457 al 1500 del senatore Domenico Malipiero. Archivio Storico. 1843. 71—72.

II. változat

Magnarum Provinciarum caput, et Dominorum Provinciarum Princeps, ac etiam omnium illustrium dominationum, Domino magno ... augeat felicitatem tue Serenitati certum et manifestum est nec potest aliquis tantam magnitudinem tuam exaltare, seu extollere, quantum decet et tibi conveniens est. Sumus nos tibi amicitia et dilectione conjuncti nunc et propter ut prius et antea eramus, nec aliquid in corde nostro fictum aut simulatum cogitamus. Et dignum est ... Oratores et nuntii tui apud nos continue esse debeant et de occurrentibus nos teneant certiores. Vos autem, si de nobis ... cupistis, adepti sumus Dei gratia, ea que numquam animo cogitavimus, nec aliquo modo speravimus, nisi Provinciam Babiloniae, Amasiae, Adicabageis et omnia quae continentur in eis, et fecimus nobis ea subjecta, et possidemus usque ad partes Romaniae seu Greciae, et non violentia et viribus, sed benignitate et equitate, et omnes perfidos inimicos confundimus, laus et gloria altissimo Deo. Erat unus solum qui nobis aliquantulum adversabatur, hic etiam sponte humiliatus ad nos venit, et largiti sumus ei dominium de Corassan, laudetur Deus, incessanter. Sultan Cassan Baicona est nomen istius domini Corassan. Restat nunc alius secundus Sultan Greciae sive Romaniae, qui inimicum facundus et magnus, presentim super Caramanos, quibus veteri et antiqua amicitia conjuncti sumus. Ipsi Caramani venerunt ad nos supplices usque ad Provinciam Azimie, quibus visis, subito venimus in Tauris, inspeximus super negotia eorum, et cognovimus quod ipsi proprii malorum suorum causa fuere. De principio nostre lune Rabemel sive Juli 1472 ad partes eis propinquiores iter faciemus. Multa et alia in presenti dicere sumiturus, que hic medicine Doctor noster ad te in sermone prudens mittimus, magnus medicus *Isaac* fidelis in quem magnam fidem habemus oretenus tibi omnia de mandato nostro sufficienter narrabit, et quecumque pacta intrinseca et secreta cum eo tractabitis et ipsa suum* habebimus rata grata et firma, tamquam si ad componenda ea presentes essemus. Datum in principio lunae Rabemel sive Julii, anno Maumethi 877 secumdum cursum nostrum.

Berchet, G.: La Repubblica di Venezia e la Persia. Torino, 1865. 114—115.
* nyilvánvaló elírás, *ipse tecum* helyett.

1472. szeptember 4. A velencei Tanács utasítása Sagondino Aloisio, a köztársaság Mátyás király mellett működő diplomáciai képviselője számára. A horvát végekre küldött velencei követeknek csak az volt a küldetésük, hogy egységet hozzanak létre a küzdő felek között. Oszlassa el Corvin Mátyásnak a követek miatt táplált gyanakvását. A perzsa uralkodó fellépése új helyzetet teremtett; Velence is teljes erejével részt vesz a török elleni vállalkozásban. A Tanács tudomással bír arról, hogy mit mondott Mátyás király Sagondino-nak Uzun Hasszán „Budán tartózkodó követéről" (Izsák orvosról); Sagondino mondjon köszönetet e szavakért. A velencei hadikészületek.

1472. Die 4 Februarij.

Aloisio Sagondino secretario nostro apud serenissimum dominum regem Hungarie.

— — — — — — — — — — — — — — — — — —

— — — — — — — — — — — — — — — — — —

De oratoribus missis ad partes Croatie dicas, quod cognitis malis terminis et periculosis conditionibus ob intestinas eorum dissensiones reducti sunt, et visa in dies strage et dissipatione christianorum que ab turcis excurrentibus in diversas tam imperatorie quam regie maiestatis et nostras partes inferebantur, judicatum est ab summo pontifice ab regia celsitudine Sicilie et a nobis, non posse nisi prodesse hortari comites et dominos illos ad concordiam inter se et cum ceteris vicinis in finibus turcorum constitutis, id quod per oratorem uniuscuiusque nostrum quesitum est cum illis, et nulla alia fuit huiusmodi legationis causa, honesta profecto apud omnes pia et laudibilis. Et si quid aliud scriptum vel aliter suggestum est regie sublimitati, id totum properam factum est. Declarat ita esse omnis ratio omnis verisimilitudo et puditium rerum sincerum et incorruptum et effectus ipse, quum persuasis illis comitibus ad unanimem inter se vivendi et se conservandi ab hostibus modum, et abolitis mutuis injuriis, et cum intestine dissensiones quantum per oratores ipsos fieri potuit suppresse et obliterate, illinc subito discessere. Et scito, informationem regie maiestati datam de mille equitibus et mille peditibus in partibus illis constituendis et tenendis, non processisse a nobis, neque a nobis neque a propositione vel memoramento oratorum alicuis nostrum, sed memoratam et petitam fuisse provisionem ipsam ab illis dominis, dum de conservatione eorum et obstaculo turcis in transitu faciendo mentio et sermo fieret. Verum mutatis rebus omnibus per descensum illustrissimi et potentissimi domini Ussoni Cassani, et exigente presenti rerum statu ut ad sustinendam illius impresiam omnes nostre vires convertantur sicut inferius declarabimus huic soli salutifere expeditioni vacare constituimus ut qui omnes possent unu ictu et uno labore eximere et liberare, et sicut regia sublimitas ex

predicta propositione et petitione illorum comitum non debet aliquam concipere de nobis suspitionem, ita per presentem necessariam deliberationem attendendi ad hanc solam importantissimam impresiam, posset sine ullo errore conjectura assequi quenam fuerit et sit animus et dispositio nostra ad nullam aliud profecto negotium intenta, quam liberationis et salutis comunis fidei et religionis. Longiores essemus in hac parte nisi indecorum arbitraremur plura verba facere quam materia patitur parum profecto digna veritate et sinceritate nostre benivolentie que huiusmodi nulla ratione admittit umbras et suspiciones.

— — — — — — — — — — — — — — — — — —

— — — — — — — — — — — — — — — — — —

Intelleximus quod regia sublimitas tibi dixit de oratore illustrissimi domini Ussoni Cassani Bude existente et de summo pontifice non bene contento, quod nobis ut regie sublimitati plurium displicet eisdem rationibus que maiestatem ipsam movent. Cui et pro hujusmodi tibi data noticia et pro suis sapientissimis memoriamentis et cogitato ac deliberato remedio et humanissimis verbis erga nos suis, gratias uberes agas et subiungas hanc esse partem et materiam dignam nostra amicitia et coniunctione et e diverso illi nomine nostro declara, esse hic apud nos unum alterum oratorem suprascripti illustrissimi domini qui fuit etiam Rome et Neapoli et cum oratoribus summi pontificis et regie sublimitatis Sicilie et nostro, infra brevissimos dies hinc discedet pro conferendo se ad presentiam illustrissimi domini, ut illum omnes retineamus confirmemus et inflamemus ad prosecutionem suscepte contra Ottomanum impresie sue, et non solum verbis inanimare et inducere nitamur ad excidium communis inimici sed etiam oblatione potentissime classis quam cum effectu potentiorem solito instruimus, et bombardarum spingardarum aliarumque omnifariam munitionum maxima vi, magistrorum insuper expertorum in exercendis machinis huiusmodi et multarum aliarum rerum ad expugnationem locorum necessariorum, que omnia ab illustrissimo domino petita per presentem oratorem suum, jugiter parantur et onerantur ut in orientem cum oratoribus predictis mittamus, et nulli paremus impensie quamvis maxime et pene incredibili ut salutari per hanc occasionem res christiana possit. — Hostis autem juditio nostro suis diffidens viribus, duos oratores ad loca nostra his diebus misit, alterum Corphoum alterum Scutarum potentes pacem nobiscum et amplas honorificasque proponentes conditiones, quorum utroque repulsam dedimus et licentiari illos ex locis nostris jussimus, ne practica nedum conclusio alicuius secum concordie possit expeditioni suprascripti illustrissimi domini Ussoni et consequenter rebus christianis obesse. Et quum non dubitamus turchum predictum ut est vafro et malitioso ingenio, huiusmodi tentationem aut fecisse aut facturum esse cum regia maiestate ut artibus et deceptionibus iuvet rem suam quam viribus sustinere forte non sperat, hortare regiam sublimitatem nostro nomine, ut si id acciderit, renuere dignetur omnes pacis conditiones,

quin potius magnamime et intrepide se succingat et aliquam provinciam inimici aggrediatur quum future sunt omnes relicte et destitute, et victoriam quam deus omnipotens sibi ceterisque christianis principibus illaboriosam et certam paravit prosequatur, et suas ceteresque communis religionis iniurias ulcisci ex latere suo velit sicut credimus maiestatem suam procul dubio facturam esse, et per se ubi sermo et mentio huius rei facienda occurerit, nos honorificentissime de maiestate ipsa loquendo profitemur et promittimus.

Cornet, E.: Le guerre dei veneti nell'Asia. 1470—1474. Documenti cavati dall'Archivio ai Frari in Venezia. Vienna, 1856. 73—75.

2/6.

1472. szeptember 12. A velencei Tanács levele szentszéki követéhez, Cornaro Frigyeshez. Értesíti, hogy megjelent előtte Uzun Hasszán perzsa uralkodó spanyol nemzetiségű, zsidó hitű követe (Izsák orvos), aki beszámolt urának nagyszabású törökellenes előkészületeiről. Mivel a perzsa követ a pápa színe elé fog járulni, Cornaro adja elő a pápának a mellékletben foglaltakat. — A mellékletben a velencei Tanács tájékoztatást ad Izsák orvosnak adott válaszáról. Örömének adott kifejezést, hogy Uzun Hasszán is komoly lépésekre készül a török ellen; Velence már tíz év óta folytatja a küzdelmet. Helyesli, hogy Izsák a pápát, valamint az európai uralkodókat is felkeresi. Nem kétséges, hogy a minden irányból megindúló támadás térdre fogja kényszeríteni a törököt. Utasítja Cornaro követet, hogy Izsák orvost ajánlja be a pápánál, valamint a nápolyi királynál. Közli végül, hogy Izsákot illendő ellátásban részesítették, méltó öltözékkel látták el s ezen kívül száz dukátot költöttek reá.

1472. Die 12 Septembris.
Ser Federico Cornario oratori nostra in romana curia.

— — — — — — — — — — — — — — — — — —

— — — — — — — — — — — — — — — — — —

Fuit ad presentiam nostram unus orator illustrissimi domini Ussoni Cassani natione hispanus fide autem hebreus, et de bona dispositione prefati domini offendendi turchum multa exposuit, ad quem respondimus sicut per introclusum exemplum videbetis; et quum orator predictus Romam ad pedes apostolicos venturus est, beatitudini summi pontificis hoc declarate. — — —

— — — — — — — — — — — — — —

— — — — — — — — — — — — — —

Quod oratori illustrissimi domini Ussoni Cassani ad ea que dominio exposuit relata per serenissimum dominum ducem huic consilio de dispositione prefati domini bellum inferendi contra Ottomanum ob causas per illum allegatas, et se missum ab eodem domino ad summum pontificem christianos, et ad nostrum dominimum pro notificanda tale dispositione, et hortandis omnibus christianis ad faciendum ex latere suo contra eundem hostem, respondeatur: Vidisse nos et audivisse magnificentiam suam leto et jocundo animo ut oratorem domini cui ob potentie justicie et virtutum fama per universum diffusam et celebratam singulariter afficimur, et ejus felicissimis successibus maximopere letati sumus. Dispositionem suam magnanimam et excellentem laudamus et extollimus, et non solum verbis sed effectu etiam laudandam illam declaravimus, qui annos jam prope decem bellum gessimus et gerimus cum predicto Ottomano, et per alteros oratores suprascripti illustrissimi domini invitati et suasi, classem nostram anno presenti longe potentiorem solito instruximus, quibus adiuncta etiam est pontificia et regia classis, et de presenti in mari omnes sunt ad infestationem orarum Asie, et favorem prefati domini, si in provincias Ottomani descendisset prout sperabamus et per predictos oratores suos nobis fuerat affirmatum. Placet plurimum nobis ut magnificentia sua ad conspectum summi pontificis accedat, et ad reliquos christianos principes, hortamurque ut Neapolim etiam ad serenissimum dominum regem Ferdinandum confederatum nostrum accedat qui post pontificem, primum in Italia obtinet dignitatis locum, ut illustrissimo domino suo bonam uniuscujusque dispositionem possit cum redierit reportare, et nostram inter reliques qui non tamen futuri sumus in oppugnationem comunis inimici, sed sumus jam de presenti et nihil obmittimus quod illi possit obesse, et descendente prefato illustrissimo domino non est dubitandum quod de distracto et multifariam oppugnato hoste, non minus facilem quam gloriosam et memoratam victoriam reportabit. Et cum his et aliis bonis et generalibus verbis ex opposito suorum que omnia fuere generalissima, expediatur quantum deceat, et permittatur nos scripturos esse ad oratorem nostrum in curia, ut ei sit consilio auxilio et favori apud summum pontificem, et Neapolim etiam si illuc se conferre constituerit. — Expendique possit in vestiendo et donando oratore predicto ducatos centum ultra impensas que illi facte sunt et in diem fiunt.

Cornet, E.: Le guerre dei Veneti nell'Asia. 1470—1474. Documenti cavati dall'Archivio ai Frari in Venezia. Vienna, 1856. 39—40.

2/7.

1472. szeptember 25. A velencei Tanács levele Uzun Hasszán perzsa királyhoz. Üdvözli a török seregekkel szemben elért győzelmeiért és további katonai erőfeszítésekre sarkallja. Tájékoztatja az európai keresztény hatalmak várható fellépéséről. Egyben közli, hogy „Izsák, Felséged nagykövete, akit szívesen láttunk és hallgattunk", miután itt kipihente magát. Rómába távozott, hogy a pápánál végrehajthassa a perzsa uralkodó utasításait.

1472. Die 25 Septembris.
Serenissimo et Eccellentissimo domino Assambech.

. . . . . .

. . . . . .

. . . . . .

. . . . . .

Denotemo veramente ala maestà vostra, come pochi zorni avanti la vignuda de Azimaomet, zonze qui e comparse ala presentia nostra *Isach* ambassador de vostra serenità el qual fo da nui visto et aldido aliegramente, e spazado se ne andò verso Roma per exeguir apresso el summo pontifice i comandamenti de vostra maestà.

Venezia, Archivio ai Frari, T. 25. Fol. 153.

2/8.

1473. február 15. A velencei Tanács levele Uzun Hasszán perzsa uralkodóhoz. Tudomást szerzett a török felett aratott győzelméről. Meggyőződött arról, hogy Uzun Hasszánnál a szó és a tett egyet jelent. Szavait minden eskünél többre becsüli. Izsák orvos és a többi perzsa követ mindezt kellően kifejtette. Az ellenség megtört, kevés ereje maradt. Utasította tengeri haderejének parancsnokát, hogy miként vegyen részt a közös hadműveletekben.

1473. Die 15 Februarij.
Serenissimo domino Usson Cassano.
Havendo nui dapoi intexa per letere del nobel cittadin et ambassador nostro Catarin Zen la bataglia facta per vostra sublimità cum l'othoman, scripto a vostra illustrissima signoria piùsor letere nostre et mandati molti et nostri messi, et stando nui in expectation e grande desiderio de la venuta a nui del decto nostro ambassador, la partita del quale da vostra illustrissima signoria et el zonzer suo in Caffa havevemo anche intexo, havemo hozi ricevuto le copie de le letere che vostra illustrissima signoria ne scrive, le qual dicto nostro ambassador haven-

done mandate da Caffa una altra copia, et essendo quella perita in mar ce l'ha replicata per un altro passazo venuto al salvamento. E non se maravegli vostra illustrissima signoria che dicto ambassador habia tanto tardata la venuta soa a nui perchè è stato impedito per la guerra de alguni signori fuor de Caffa che faceano il paexe pericoloxo, la qual cossa considerando lui, et anche intendando dapoi partido chel fosse da Caffa conveniva esser el venir suo tardo per andar a la presentia del serenissimo esser el venir suo tardo per andar a la presentia del serenissimo imperador de romani et al serenissimo re de polonia e de hungaria, in execution de i comandamenti de vostra ilustrissima signoria et mandate per una naveta da Caffa, de la qual niuna cossa potevemo ricever in questo tempo nè più grata è piu jocunda, e ben che tuto el sucesso de la bataglia havemo perfectamente intexo esser stato de grandissima stragie e ruina del inimicho, et che de vostra magnanima et constantissima dispositione et voluntà stessamo cusì certi come de la nostra, ampuò lezando esse vostre letere, et considerando el tenor de quelle savie e magnanime parole, ha l'animo e cor nostro ricevuto singular contentamento et leticia, vedando quanto vostra sublimità dice e promette la sua ritornata a questo tempo novo et confermate cum questo segno che la parola vostra è una. Nui reputemo questo dir più che tutti li giuramenti perchè cusì merita la sublimità et grandeza vostra la qual tuto quello ce fece dire per *Isach* medico vostro e per Azimahometh et altri suo messi havete cum effecto facto, e si conquasato e dilacerato lo inimicho che pocho vigor li resta. — — — Nui veramente dal canto nostro cum l'armata et forze nostre maritime piui instructe cha mai havemo deliberato chel capitanio nostro, intexo el zonzer de vostra sublimità cum el suo potentissimo exercito in Arzingan per descender in la Natolia intri in strecto et vadi fina a Constantinopoli per divider et intersechar le provincie et forze de lo inimicho. — — —

Cornet E.: Le guerre dei veneti nell'Asia. 1470—1474. Documenti carati dall'Archivio ai Frari in Venezia. Vienna, 1856. 126—128.

2/9.

1491. január 13. Buda. Ádám Gergely biró és a pestújhegyi vár esküdtei (azaz a budai városi tanács) előtt Fogelbaider Sebestyén eladja meghalt rokona Lénárd házát testvérének, Andrásnak, aki a házat kiváltotta Weres Ábrahám zsidótól. Ennél volt elzálogosítva.

Nos Gregorius Adam dictus iudex iuratique cives castri novi montis Pesthiensis memorie commendamus tenore presentium significantes quibus congruit universis, quod circumspectus Sebastianus Fogelbaider patruelis condam honesti viri Leonardi Fogelbayder (!) concivis nostri onera et quelibet gravamina omnium fratrum, sororum, aliorum etiam quorumlibet proximorum et consanguineorum suorum, quos infrascriptum tangit, vel concernere possit negotium, in se ipso, prout principalis

executor et fidei commissarius voti sive testamenti dicti condam Leonhardi Vogelbaider (!) vigore quarundam litterarum procuratoriarum, sive mandati super huiusmodi executionis constitutione et electione sub minori sigillo civitatis nostre emanatarum et coram nobis in specie exhibitarum omnino assumpmendo coram nobis personaliter constitutus sponte confessus est in hunc modum: quod quia memoratus condam Leonardus Fogelbaider, dum in humanis agebat, quandam domum suam lapideam nostri in medio non longe a pretorio civitatis nostre in vicinitate domorum famosi viri Georgii Forster ab una, et relicte condam Bernardi aurifabri ab altera partibus sitam et habitam reverendissimo domino Thome de Erdewd episcopo Iauriensi pro mille florenis auri, quibus eidem domino episcopo pro libris missalium obligatus extitisset, pignoris titulo obligasset, ipsumque dominum episcopum in eandem domum pro talismodi mille florenis civitatis nostre observata consuetudine introduci fecisset. Quo quidem Leonardo tandem de medio sublato cum ipse Sebastianus Fogelbaider per memoratum dominum Thomam episcopum ad solvendos pretactos mille florenos iuridicos per processus astrictus fuisset, sibique facultate exolvenda talia debita ex rebus et bonis dicti condam Leonardi Fogelbaider minime suppetente domum antedictam pro dictis mille florenis iudeis impignorari coactus fuisset. Cum itaque labentibus temporibus per rabiosam usure accumulationem prefatam domum in manus iudeorum devenire, ipsam quoque domum per nullum eventum a faucibus ipsorum iudeorum eliberare posse, eo quod iam trecenti floreni in computationem usure ad dictos mille florenos aggregati fuissent, clarius conspexisset, prenotatam domum simul cum omnibus utilitatibus suis et pertinentiis quibuslibet ad eandem spectantibus et pertinere debentibus nullo penitus contradictore apparente circumspecto Andree Fogelbayder (!) fratri suo carnali et domine Barbare consorti sue legittime et per eos eorum heredibus heredumque suorum legittimis successoribus iure perpetuo et irrevocabiliter atque pacifice possidendam, tenendam, pariter et habendam pro prefatis mille et trecentis florenis per eosdem Andream Fogelbaider et dominam Barbaram consortem eiusdem plene repositos (!) ac tandem iudeo Abraham Weres dicto in redemptioni ipsius domus totaliter assignatos (!) vendidisset et assignasset, ymmo vendidit et assignavit coram nobis, nil iuris, nilve proprietatis sibi idem Sebastianus Fogelbayder, (!) aut fratribus, sororibus et consanguineis suis in ipsa domo reservando, sed totum et omne ius et dominii proprietatem in eosdem Andream Fogelbaider et dominam Barbaram ipsorumque heredes et posteritates universas transferendo. Assumpsit preterea memoratus Sebastianus Fogelbaider eosdem Andream fratrem et dominam Barbaram consortem suam ipsorumque heredes et posteritates universas in pacifico dominio pretacte domus, necnon universarum utilitatum eiusdem contra quoslibet impetitores defendere et tueri propriis suis laboribus et expensis secundum usum et consuetudinem civitatis nostre ab antiquo approbatam. In cuius rei memoriam firmitatemque perpetuam presentes nostras litteras sigilli nostri munimine roboratas duximus concedendas, promittentes privilegialibus litteris nostris confirmare,

dum nobis eedem in specie fuerint reportate. Datum Bude, octavo die Epiphaniarum domini, anno eiusdem millesimo quadringentesimo nonagesimo primo.

A szöveg alatt a jobb sarokban:

Roberti Haller
Ad relationem dominorum iuratorum
Iohannis Arnolth

Komárom megye levéltára, Esztergomi Székesfőkáptalan Országos Levéltára, Capsa 18. fasc. 7. nr. 2. (Fényképmásolata a Budapesti Történeti Múzeum Budapest Története gyűjteményében 284. sz. alatt.)

Hártya, hátul rányomott piros viaszpecséttel.

Kivonata megjelent már a Magyar Zsidó Oklevéltár V/1. 82—83. Egyéb regesztakiadások: Magyar Könyvszemle LXVI. 1942. 432—433. — Kubinyi András: Die Nürnberger Haller in Ofen, Mitteilungen des Vereins für Geschichte der Stadt Nürnberg. LII. 1963—64. 115.

2/10.

1492. december 17. Buda. Ádám Gergely bíró és a pestújhegyi vár esküdtei (azaz a budai városi tanács) kiadják és megerősítik a budai magyar szabók céhszabályait, és ezek között eltiltják a zsidók számára viszonteladás céljára új ruhák készítését. Tilos továbbá a zsidókat a mesterségre kioktatni.

Nos Gregorius Adam dictus iudex iuratique cives castri novi montis Pesthiensis ad universorum Christi fidelium tam presentium, quam futurorum notitiam presentibus sane cupimus pervenire, quod nobis feria secunda proxima post festum beati Martini confessoris et episcopi *(november 12.)* iuxta consuetudinem civitatis nostre pro habendis tractatibus commune bonum et rei publice augmentum concernentibus in domo pretorii nostri insimul congregatis nostri veniendo in presentiam circumspecti Benedictus Zylagy et Matheus Wamossy sartores concives nostri, iurati magistri cecharum sartorum hungarice nationis nostri in medio habitantium, ipsorum ac omnium aliorum magistrorum dicte ceche et artis sartorie nominibusque et in personis nobis humiliter significare et integra fide exponere curarunt eo modo: quod licet ipsi magistri ipsorumque antecessores diversis laudabilibus et bonis consuetudinibus ac libertatum prerogativis a multis iam retroactis temporibus, quorum memoria ab humana recordatione longe ewolasset (!), circa artem ipsorum pretactam semper usi et gavisi fuissent, nunc quoque ex nostra bona annuentia instar aliorum mechanicorum artificum, concivium scilicet nostrorum, gauderent et fruerentur, tamen quia littere et litteraria instrumenta, in quibus scilicet prefate libertates et bone consuetudines per eosdem magistros semper et ab antiquo illibate conservari solite conscripte fuissent et denotata per inopinabilem eventum et minus diligentem conservationem eorundem magistrorum sartorum per ignis voraginem in cinerem redacte fuissent et essent, quarumquidem libertatum et consuetudinum articulos et contenta ipsi

magistri transcriptum sive paria adhuc aput(!) se haberent. Ne igitur temporum in successu propter carentiam huiusmodi litterarum prefatorumque articulorum non roborationem inter eosdem magistros aut alios quospiam homines dissensionis et litium materie quoquomodo oriri et suscitari possint, supplicarunt nobis prefati Benedictus et Matheus sartones nominibus et in personis quibus supra, ut nos huiuscemodi articulos, libertates et consuetudines artem eorundem magistrorum concernentes seriatim ordine infradeclarando expressos et conscriptos, ratos, gratos et acceptos habere, presentibus quoque litteris nostris privilegialibus et autenticis inseri facere, eisdem magistris presentibus et futuris ad perpetuam rei memoriam sub sigillo civitatis nostre emanari faciendo dare et concedere dignaremur. Quorum articulorum primus talis est: item, ipsi magistri sartores hungari singulis annis circa festum beati Georgii martiris *(április 24)*, postquam in civitate nostra novus electus fuerit iudex, more aliorum magistrorum mechanicorum die ad hoc congruo et loco deputato insimul convenire, ibi quoque unanimi consensu et voluntate duos ex ipsis viros idoneos eligere et in magistros ceche preficere electosque ad pretorium civitatis ad prestandum iuramentum presentare debeant et teneantur. Quiquidem magistri electi super ewangelio Christi manibus eorundem tacto iuramentum prestare debeant, prout consuetudo civitatis expostulat et requirit. Item quicumque ex sartoribus inter eos et cum eis magisterium ipsius artis laborare et novus magister effici vellet et optaret, talis bone probitatis, fame laudabilis et honeste conversationis existat; et primo ius civile a dominis iudice et iuratis adipisci, fidelitatem quoque et obedientiam stabilem sub iureiurando consulatui vovere et promittere ac tandem firmiter observare teneatur, quo facto membrum civitatis effici et magisterium artis sartorie consequi valebit. Item, talis novus magister, postquam ius civile consecutus fuerit, tandem pro adeptione magisterii ad sustentationem altaris sancti spiritus in parochiali ecclesia beate Marie Magdalene fundati, divini quoque augmentum tenetur solvere florenos tres et duas marcas cere ac ipsis magistris medium cubulum vini et duodecim semellas. Quibus sic peractis idem magister tenetur ceteris magistris disponere unum prandium iuxta decentiam et facultatem suam; eo tamen adiecto, quod si altare pretactum pro quacumque ardua eiusdem necessitate indigeret pecuniis, extunc talis novus magister prandium huiusmodi cum solutione sex florenorum ab ipsis magistris redimere poterit. Item, debet preterea talis novus magister si uxore caruerit, infra unius anni revolutionem ducere uxorem, et pro maiori securitate statuere pro se fideiussores sub pena quadraginta marcarum ea sub cautela, quod si uxorem infra tempus memoratum non duceret, aut se ipsum inhoneste conservaret, extunc de consortio ipsorum magistrorum excludatur, nec aliter, nisi cum premissis gravaminibus et solutionibus in consortium eorundem rursus erit assumpmendus, nisi talis magister legittimam (!) causam sui impedimenti, cur scilicet uxorem ducere in tempore sibi deputato non valuit, rationabiliter ostendere posset. Item, quod filii et filie ipsorum magistrorum, dum nubere et magisterium adipisci cupiunt, cum medietate pretactorum (!)

solutionum illud magisterium consequi possint; similiter relicte eorundem, dum alio sartori copulata fuerit; si vero in statu viduitatis permanere vellet, extunc solum per annum famulos tenere et labores exerceri facere possit, et non ultra. Item, si quis ex ipsis magistris in adulterio deprehensus fuerit, aut furtum, sive rapinam, aut aliquam notabilem fraudem in laboribus, seu etiam pannis dolose conmiserit, talis de cecha et consortio ipsorum magistrorum prone maleficus homo eiciatur et penitus excludatur. Item, ut nullus magistrorum alium magistrum in cecha sartorum existentem ex hospitio per eum pretio conducto excludere, aut aliam conventionem cum hospite domus in obprobrium magistri ibidem habitantis facere audeat sub pena unius marce argenti pro cera ad altare pretactum solvenda. Item, nullus magistrorum ornamenta ecclesie sive altarium aut indumenta sacerdotalia sibi per quemcunque apportata ad usus laycorum scienter sartire, seu laborare audeat sub gravamine premisse pene. Item, si quispiam ex ipsis magistris extra civitatem per revolutionem unius anni et ultra divagaret, suam quoque absentiam ipsis magistris notificare ac proventus dicte ceche per talem reddere debendos solvere non curaret, talis etiam de cecha erit excludendus, dempto eo, quod si viarum discrimina aut valide infirmitates et hiis similia talem magistrum impedirent, ne ad civitatem redire, aut ipsis magistris id notificare possit. Item, si aliquis magistrorum nulla ipsum rationabili causa impellente licentiam de ipsa cecha postularet, se quoque articulis constitutionum presentibus exaratis pompose obiiceret cecham eandem parvipendendo, talis merito de consortio ipsorum erit repudiendus (!), cui nec famulos artis ipsorum habere, nec signum sive scutum artem sartorie representantem (!) erigere, seu parietibus appendere permittetur tam diu et quousque se iterum ceche studeat realiter conformare. Item, quicumque aliquis ex magistris circa electionem novorum magistrorum ceche se sine rationabili causa absentaret et in medium ipsorum magistrorum venire non vellet, talis convictus sit in uno floreno pro cera ad pretactum altare sancti spiritus, in aliis autem congregationibus, dum magistri insimul pro negotiis ipsam ipsam (!) cecham tangentibus vocati et congregati fuerint, et qui venire ad eosdem magistros recusaret, talis in una marca cere erit puniendus totiens, quotiens id fecerit. Item, dum modo magistri in cecha congregati se alternatim verbis illicitis afficerent, seu dehonestarent, tales excedentes in decem marcis cere convincantur eo facto pretacto altari solvendis. Item, quod nullus penitus sartorum extra cecham eorum existens hic in civitate nec in domibus, seu hospitiis eorum, neque etiam in foro vestes novas qualescunque venditioni exponere, aut vendere, neque etiam pro pretio laborare presummat. Contrarium autem facientes cum dominorum iudicis et iuratorum assistentia tales detineri, vestes quoque per eosdem factas aufferri, quarum vestium due partes dictis dominis iudici et iuratis pro tempore constitutis, et tertia pars ceche ipsorum cedere debeant. Item, quod etiam penestici, sive sint viri, sive femine in foro sedentes novas vestes etiam ipsorum magistrorum, aut aliorum quorumcumque hominum vendere nequaquam presumant sub pena iam immediate expressa. Item, quod nullus ex ipsis magistris iudeis vesti-

menta nova ad vendendum facere, seu laborare audeat, contrarium autem faciens de medio ipsorum excludatur. Secus autem erit de vestibus, quas ipsi iudei in corporibus suis deferre solent, quas pro pretio condigno unusquisque magistrorum laborare poterit. Item, si quis ex magistris, aut famulis artis ipsorum sartorum iudeis clandestine laboraret, aut eosdem in artificio illo informaret, vel in civitate furtim labores exerceret, talis ex annuentia domini iudicis detineri et exinde qua merebitur pena per consulatum sine intermissione puniri et corripi debeat. Item, nullus magistrorum audeat aliquas vestes suis laboribus perficere, quarum primus per alium magistrum vel creta, vel forpice esset consignatus sub pena unius floreni pro cera. Item, nullus ex eisdem magistris famulum talem ad labores suos acceptare valeat, qui antea famulatus est alicui magistro contra cecham se opponenti, aut qui propter excessus suos de consortio ipsorum esset exclusus. Contrarium autem faciens tot marcas cere solvet, quot diebus talem famulum aput se fovit et tenuit. Item, quod quilibet magistrorum iuxta temporis oportunitatem famulos plures aut pauciores tenere et conservare possit, nec aliquis magistrorum famulum alterius magistri contra voluntatem eiusdem aut ceche ipsorum constitutiones seducere et alienare audeat sub pena unius floreni pro cera. Item, si quis magistrorum propter aliquos excessus maiorem vel minorem penam incurreret, et talismodi penam sibi institutam solvere non vellet, extunc talis per communitatem magistrorum ad solvendam penam admoniri debeat, quod si animo obstiterit indurato, extunc ad solutionem dupli huiusmodi pene erit irremissibiliter puniendus. Item, quod famuli artis ipsorum magistrorum, necnon parvuli pro artificio illo, consequenter ipsis servientes in omnibus licitis et honestis dictis magistris obedire et obtemperare debeant, et circa festivitates natalis Christi, Pasce et Penthecostes ab ipsis magistris nusquam recedere valeant, nisi quindecim diebus ante pretactas festivitates licentiam a magistro, cui pro tunc famulantur, impetrassent sub amissione sallarii eorum, quem (!) iidem a suis magistris pro eorum servitiis habere et levare deberent. Contrarium autem facientes et cum rebellisatione a magistris suis recedentes a nullo magistro ad labores acceptari possint. Si vero quispiam magistrorum talem famulum acceptaret, extunc tot marcas cere solvet pro pena, quot diebus tali famulo labores contulit. Item, omnes magistri pretacte ceche singulis tertiis dominicis ad altare sancti spiritus offertorium unius obuli offerre debent, qui vero absens fuerit, unam marcam cere ad cecham ipsorum solvat. Item, quando aliquis ex ipsa cecha mortuus fuerit, extunc omnes magistri ad sepeliendum funus convenire teneantur, et si quis ad iussionem magistri ceche famulorum feretro levare contempneret, talis convictus sit in una marca cere, similiter, qui se eo tempore absentaret, solvat unam marcam cere. Item, in festo sacratissimi corporis Christi et in octavis eiusdem omnes magistri cum eorum famulis processioni interesse teneantur, magistri absentes et causam sue absentie assignare non valentes solvant duas marcas cere, famuli vero solvant unam marcam. Si vero talis famulus ex preconcepta malitia aut propter ingurgitationem ventris sui spretis magistris aut potius

dei honore postergato cum eisdem in processione gradere (!) non vellet, talis a laboribus prohibeatur tam diu, quousque se voluntati ipsorum magistrorum et famulorum artis pretacte integraliter studeat conformare. In huiusmodi etiam processione magistri decentibus vestimentis sint ornati caligas deferendo sub pena duarum pintarum vini, qui vero serto caruerit solvet unam pintham vini. Item, domino plebano pretacte ecclesie beate Marie Magdalene pro tempore constituto dicti magistri ex ipsorum cecha in festo Pasce unum agnum, duas pinthas vini et duodecim semellas, in festo corporis Christi quatuor pulliculos, duas pinthas vini et duodecim semellas, in festo autem natalis domini unum leporem et vinum cum panibus ut supra solvere et administrare teneantur; idem autem dominus plebanus singulis tertiis dominicis diebus in altari predicto unam missam perpetuo celebrari facere debeat et teneatur. Accepta igitur supplicatione memoratorum Benedicti et Mathei sartorum nobis modo premisso porrecta diversis prehabitis tractatibus communi omnium nostrorum superinde concurrente consilio, consideratis nichilominus et diligentur perspectis iuribus et libertatibus civitatis nostre, attendentes commune bonum et rei publice incrementum, ex bona ordinatione moderatoque regimine pretactorum magistrorum nobis et communi civitati commodosius (!) provenire posse, volentes etiam future ipsorum necessitati, que quoquo modo in preiudicium iurium dictorum sartorum temporum in successu per quempiam eveniri possit accuratius providere, predictas libertates artis ipsorum articulatim superius expressas, eo quod nobis de illis constitit quo ad plenum cum universis aliis artis ipsorum approbatis consuetudinibus ab antiquo, ut premittitur, per eosdem magistros debite observatis etiam seriatim presentibus litteris nostris autenticis, ut premittitur insertis in omnium salvatore acceptavimus, approbavimus et roboravimus, ymmo acceptamus, approbamus et roboramus presentium per tenorem; decernentes preterea, ut iidem magistri presentes scilicet et futuri premissis iuribus et libertatibus iure perhennali (!) uti, frui, potiri ac gaudere valeant et possint. Ut igitur memorata cecha dictorum magistrorum sartorum hungarorum in pretitulatis libertatum iuribus cunctis futuris temporibus quite (!) persistere et permanere valeat, universos sartores eiusdem ceche, magistros scilicet et familiares eorundem presentes et futuros, qui forsitan temporum in processu dictis articulis vel alteri eorundem ausu temerario contrariari et se illis opponere presumpserint ad firmam observationem premissorum articulorum per penas licitas conpellere spondemus, nostrique successores conpellere habebunt. In cuius rei memoriam firmitatemque perpetuam presentes nostras litteras sigilli nostri munimine roboratas duximus concedendas, promittentes privilegialibus litteris nostris confirmare, dum nobis eedem in specie fuerint reportate. Datum Bude, feria secunda ante festum beati Thome apostoli, anno domini millesimo quadringentesimo nonagesimo secundo.

Tisztántúli református egyházkerület levéltára 127. sz. (Országos Levéltár Filmtár 2177. doboz. Fényképmásolata a Budapesti Történeti Múzeum Budapest Története gyűjteményében 1502. sz.). Vízfoltos hártya, hátul rányomva Buda város piros viaszpecsétje.

2/11.

1496. szeptember 16. Buda. Az esztergomi érsek által a király számára kölcsönadott összegekről vezetett kimutatás szerint az érsek Mendel zsidó prefektus útján 999 forintot adott kölcsön.

Registrum super pecuniis a reverendissimo domino Strigoniensi ad facta regie maiestatis mutuo per condam thezaurarium regium perceptis et contractis etc.

1496

.....

feria sexta proxima post festum exaltationis sancte crucis idem reverendissimus dominus Strigoniensis dedit mutuo ad facta maiestatis regie in auro medio Mendel prefecti iudeorum florenos noningentos, singulum aureum seu florenum cum superadditione undecim denariorum computando faciunt florenos 999

fl I ^{m} minus I

.....

Esztergomi káptalan magánlevéltára, Lad. 49. fasc. 10. nr. 25. (Fényképmásolata a Budapesti Történeti Múzeum Budapest Története gyűjteményében 186. sz. alatt.)

Füzet alakú számadás, hét oldal van teleírva. Az idézett szakaszok az első oldalon találhatók.

3/1.

1506. július 11. Buda. II. Ulászló a garami szentbenedeki konventhez. Ujlaki Lőrinc herceg panaszára, akinek Oroszlán nevű Galgóc-i zsidaját Nagyszombat városa felé való útjában, e város Szil nevű pozsonyvármegyei birtokán Korlátkői Osvátnak a nyitramegyei Karkóc-i vámosa: Bohut Bálint, urának parancsára, fegyvereseivel megtámadott, megvert, elvéve tőle 22 forintnyi pénzt, egy hacukát és egy kardot. A királyi emberrel küldje ki vizsgálatra hites emberét, vizsgálja meg e panaszt, derítse fel a teljes igazságot és küldjön róla jelentést.

Wladislaus dei gratia Rex Hungarie et Bohemie etc. fidelibus nostris conventui ecclesie Sancti Benedicti de Juxtagron salutem et gratiam. Exponitur nobis in persona fidelis nostri illustris Laurentii ducis de Wylak, quod cum tertio die festi Resurrectionis domini proxime preteriti, quidam Orozlan Judaeus, iobagio dicti exponentis, in oppido suo Galgocz vocato, in comitatu Nitriensi existente commorans, versus civitatem Thirnaviensem proficisci habuisset, et ad possessionem circumspectorum Judicis et Juratorum Civium dicte civitatis Thirnaviensis Zyl vocatam in comitatu Posoniensi existentem pervenisset, tunc qui-

dam Valentinus Bohwth dictus theoloniator egregii Oswaldi de Korlathkew, per ipsum in theolonio suo in possessione sua Karkocz vocata, in eodem comitatu Nitriensi existente, exigi solito constitutus, de speciali commissione eiusdem Oswaldi domini scilicet sui, armatis et potentiariis manibus in ipsum Orozlan Judeum irruentes, ibique eundem, nullis suis culpis et demeritis exigentibus, dire et acriter verberasset et insuper viginti duos florenorum auri paratis in pecuniis ac unam Hazwkam et unum gladium ab eodem abstulisset, et quo voluisset, fecisset, potentia mediante, in preiudicium et dampnum dicti exponentis valde magnum. Super quo fidelitati vestre firmiter precipiendo mandamus, quatenus vestrum mittatis hominem pro testimonio fidedignum, quo presente Stephanus de Sook, aut Nicolaus de Dyos, vel Andreas de eadem, sin Benedictus de Felsewasard, seu Sigismundus de Forrozeg, sive Martinus, neve Benedictus de eadem, nam Nicolaus Newery de Alsowasard, namque Andreas de Rechen, ceu Paulus de Salgo, nempe Barnabas Czika de dicta Rechen, aliis absentibus homo noster, ab omnibus, quibus incumbit, meram de premissis experiatur certitudinis veritatem, quam tandem nostre personali presentie fideliter rescribatis.

Datum Bude, sabbatho proximo ante festum beate Margerethe virginis et martiris. Anno domini millesimo quingentesimo sexto.

Garamszentbenedeki konvent. Fasc. 85. No. 21. OL. Film. : Cs. 65. doboz.
Papíron, hátlapján pecsét nyomával.
Ugyane napon ugyancsak a garamszentbenedeki konventhez egy másik zsidóval kapcsolatban II. Ulászló király hasonló parancsot ád ki; l. MZSO. V/1. 234. sorszámot.

3/2.

1506. július 28. Homonna. Homonnai Drugeth János levele Bártfa városához egy Mendel nevű volt ungvári zsidó jobbágyának Bernaldin bártfai polgárral szembeni adósságügyében.

Circumspecti amici et vicini nobis honorandi! Nos intelleximus litteras vestrarum amicitiarum, quod nobis scribitis, quod perfidus iudeos (!) nomine Mendel alias iobagio noster concivi et fratri vestro Bernaldino obligaretur. Ideo notum facimus vestris amicitiis, ex quo fuit iobagio noster, tamen per quemlibet annum de oppido nostro Wngwar *(egy szó, kb. 6—7 betű olvashatatlan)* censum dedit sue Mayestati (!) Ideo rogamus vestras amicitias *(egy szó, kb. 9—10 betű olvashatatlan)* ipsum inveniatis fratrem (?) vestrum. (?) Ex Homona (!) feria 3-a post festum Anne matris Marie, anno etc. sexto.

Iohannes Drugeth
de Homona (!)

Kívül: Circumspectis iudicis (!) et iuratis cives (!) civitatis Barthaensis (!) amicis et vicinis honorandis.

Bártfa város levéltára 3954. sz. (Országos Levéltár Filmtár C. 264. doboz.)
Papír, lepattogzott zárópecséttel.

4/1.

1510. körül. Szerémi György történetíró a valószínűleg 1546—1547 között írt emlékiratában a Mohács előtti évtizedek eseményeiről szólva, a török császárnak a magyar viszonyokról való tájékozottságát Bakócz Tamás esztergomi érsek árulásának, a Keresztelő Szent János kolostor barátai tudósításainak, a zsidó és rác kereskedők hírközléseinek tulajdonítja. A törökországi zsidó kereskedők különféle árukat szállítottak titkon Budára, felkeresték a budai zsidókat és a magyar viszályokról szerzett értesüléseikkel visszatértek Konstantinápolyba.

Tercia tradicio erat a judeis Budensibus; quia judei solebant venire Turcarum Cesaris ad judeos Budenses, et quidquid audiebant et sciebant, mox currebant rursum ad vrbem Constantinopolim, et omnia Cesaris fideliter presentabant et in sermonibus suis Hungarorum dissensiones. Et ipsi clam vehebant mercimonialia Turcarum ad Budam diurse; et fatui Hungari mirabantur vnde portarent.

Sirmiensis, Georgius: Epistola de perditione regni Hungarorum. *Szerémi György* Emlékirata Magyarország romlásáról. Kiadta *Wenczel Gusztáv.* Pest, 1857. 49. Monumenta Hungariae Historica. II. oszt. 1.

4/2.

1524. április 24. Buda. Tamás bíboros (Thomas Cajetan de Vio) pápai legátus a pesti Collegium charitatis elnevezésű testvérület elöljáróinak: Nagyrévy Pál gallipoli püspök, a pesti Boldogasszony-plébánia örökös kommendátora, Szegedy Pál „atya", Farkas Tamás, Pesthi Ferenc deák, Gyöngyössy Imre széniorok, valamint Szentgáli szűcs fia (pellificis) *Benedek, és Ambrus szabó* (sartor) *dékánok kérésére kiadja és megerősíti az említett társulat alapszabályait. Ezek egyrészt emberbaráti, szociális vonatkozásúak (pl. temetési, betegápolási segély), másrészt biztosítják a tagság, főleg a patríciátusból származó elöljárók védelmét a kívülállókkal szemben. A testvérület meg akarta akadályozni, hogy a szegényebb tagtársak bizonyos értékhatár alatt holmijukat zsidóknál zálogosítsák el, ezért ilyen esetben kamatmentes kölcsönt bocsátott rendelkezésükre.*

.....

Item, si aliquis confratrum dicte societatis sua inopia adeo indigens efficeretur, ut res suas iudeis cum usura impignorare cogeretur, tunc decani res predictas impignorari non permittant, sed secundum valorem rerum dent iidem decani inopi denarios aliquos usque ad florenum unum et non ultra ex pecunia societatis sub hac conditione, ut res predictas infra annum redimere debeat.

.....

Esztergomi primási levéltár, Archivum ecclesiasticum vetus nr. 81. (Országos Levéltár Filmtár, 584. doboz. Fényképmásolata a Budapesti Történeti Múzeum Budapest Története gyűjteményében 1203. sz. alatt.)

Könyv alakú oklevél, 14 számozatlan oldalon. Az idézett szöveg a 11. oldal alján található.

5.

1526. szeptember 8. Johann Kessler svájci humanista (1503—1571) szerint a törökök a budai zsidónegyed ostrománál harmadfélezer embert vesztettek. A zsidók e hősi ellenállásáért a törökök bosszúból húsz híján negyedfélezer zsidót öltek meg.[1]

Am achten tag septembris hat der Türk und sin volk nach eroberung der schlacht, so uf den 28. tag augsten nechst vergangen mit dem künig in Ungern geschechen, die statt Petsch und Ofen ingenommen . . .

Als och der grossen herren hüser daselbst vil thürn an den muren gehept, sind durch die selben die figend und Türken ingetrungen und dardurch die statt und schloss gewunnen och alles christenen volks, alt und jung, wib und erwürget; bald nach eroberung der Statt Ofen die Judengassen, welche in der statt gelegen und mit sunderen muren und befestungen fürsechen gewesen ist, gewaltigklich angriffen, fast lang gestürmt und by dritthalbe tusig man darvor verloren. Als sich aber die Juden so fast geweret und nit sunders kriegslüt by inen gehept, haben die Türken das gschütz zu der statt zu handen bracht, die thor zerschossen, in die gassen gefallen und was athem gehept hat, alles zerhackt und dermassen mit inen gehandlet, das von vierthalb tusend Juden nit mer dann zwainzig entrunnen sind.

Johannes Kessler: Sabbata. Chronica. Unter Mitwirkung von *Emil Egli* und *Rudolf Schoch* in Zürich herausgegeben vom Historischen Verein des Kantons St. Gallen. St. Gallen, 1902. 230. Idézte: Libanon. V. 1940. 15.

[1] Az esemény időpontjára nézve l. *Thury József* jegyzetét az 1526. szeptember 11-ről keltezett oklevélhez.

6.

1526. szeptember 11. Ferdi efendi török történetíró — mint az események szemlélője — írja, hogy Mohács évében a török Budáról több mint 2000 zsidó családot vitetett el Törökországba.

Miután a győzelmes hadsereg ilyen módon hosszabb ideig hagyta el egymás után az állomásokat és pihenőhelyeket, Zil-hidse havának 3-ik napján[2] nagy pompával és fényes disszel Budun városára, Magyarország székhelyére vetette megérkezése árnyékát . . .

[2] Szulejmán Naplójában is így van: Zil-hidse 3-án kedden. Ámde a 932. év Zil-hidse hava 1526. szept. 8-án, szombaton kezdődött s így ha a szultán kedden érkezett Budához, ez a nap Zil hidse 4-ike és szept. 11-ike volt, mert az a keddi nap. Thúry József jegyzete.

Azonban a Budun várában lakó hitetlenek nem bizván várukban és a szent harccal foglalkozó hadsereg támadásának ellentállni nem levén erejök: kényszerűségből megszöktek, a várat üresen hagyták s legnagyobb részük csak életéért remegve javaival és ingóságaival sem törődott, úgy, hogy a feslett erkölcsű hitetlenekből a szegényeken kívül senki sem maradt benne.

Mikor a napként ragyogó zászlók e város környékére vetették fényüket, az említett zsidók, halotti leplet akasztva nyakukba, elébe jöttek a győzelmes hadseregnek s a föld porához dörzsölve arcukat, kegyelemért esedeztek. Alázatos kérelmük a meghallgatás helyére jutván, személyük és vagyonuk számára kegyelmet nyertek s az említett zsidók, akik 2000 családnál nagyobb számmal voltak, az iszlám országba küldettek hajókon.

Ferdi: Tarí'kh-i-száhib-i kámun szultán Szulejmán (A törvényhozó Szulejmán szultán története). Török történetírók. Fordította és jegyzetekkel kísérte *Thúry József*. II. Budapest. 1896. 71.

7.

1530. október 31. Ferdinánd hadvezére, Roggendorf, megkezdi Szapolyai János budai haderőinek ostromát. A németek Szent Péter templománál szálltak le Buda város alatt, szárazföldről és naszádokról támadnak. Tíz ágyút a Zsidó utca felől állítanak fel.

Et jam obsesi fuimus per Germanos in vigilia Omnium Sanctorum; . . .

Et ilico sagitauerunt vnum ad gentes, qui stabant . . . Et in circulo descenderunt infra vrbem Budensem vbi erat parochialis ecclesia Sancti Petri martiris; et statuerant decem bombardas ex parte Judeorum.

Sirmiensis, Georgius: Epistola de perditione regni Hungarorum. *Szerémi György* Emlékirata Magyarország romlásáról. Kiadta Wenczel Gusztáv, Pest, 1857. 337. Monumenta Hungariae Historica II. oszt. 1.

8.

1534. augusztus 29. előtt. Nagyvárad. Ludovico Gritti, János király Magyarországának kormányzója, részben harácsoló önérdekből, részben Buda kereskedelmének fejlesztése érdekében kereskedő-sereggel veszi magát körül. Egy dúsgazdag zsidó kereskedő azzal az ajánlattal fordul hozzá, ha átengedi neki Budán Mendel zsidó prefektus házát és a zsidók utcáját, akkor a kormányzónak tíz éven át minden esztendőben tízezer márkát fizet. Az olasz és görög kereskedők azt ígérték, hogy a Zsidó utcán díszes palotákat építenek, s így teszik páratlan hírűvé Budát.

Erat exceptis Hungaris cum gubernatore tria gens, videlicet Judei, Greci, Itali. Ista tria gens erant *fucari*, tot thezaurum habebant secum ac alia preciosa, variisque modis res mercimonalia precipue. Fertur

dixisse unus Judeus, tot dicias secum ducebat, quod solus spopondisset gubernatori Gritti, ut ipsum duceret ad Budam, et domum Mendel ac Judeorum vicum relaxaret ei, quod propriis expensis aleuisset dominum gubernatorem ad decem annos, omni anno decem milia markas presentaret gubernatori ad manus. Et alii duo polliciti erant Italus *fucar*, et Grecus *fucar*, quod ita debent adhornare ciuitatem, quod in toto orbe terrarum non fuisset similis. Prima pars fuisset vici sub vna testitudine de ere lamine deaurata, et esset in medio ciuitatis; altera vicus de parte Ister flui de albo stanno sub vna testitudine et sub vna mensura domi palacie, et altitudo fuisset ad quatuor partes fenestrarum. Et alter *fucar* pollicitus erat ex parte promonthorio idem palacia sub vna testitudine de arce Budensi vsque ad Zombathel de rubeo pingere tectas cum *gyantar*. Ita volebat dominus Gritti hornare ciuitatem mercimonialibus, quod similis non fuisset Bude.

Sirmiensis, Georgius: Epistola de perditione regni Hungarorum. *Szerémi György* Emlékirata Magyarország romlásáról. Kiadta *Wenczel Gusztáv*. Pest, 1857. 339—340. Monumenta Hungariae Historica II. oszt. 1.

9.

1534. augusztus 29. Medgyes. Gritti kormányzót az erdélyi magyar urak erős harc után elfogják, megölik, közben parancsot adnak a török katonáknak a zsidók és görögök legyilkolására.

Et domini jusserunt, quod Hungaros ledere nequeant; hawd solummodo Turcos pedites id est jagmicharones, equites Turcarum, Judeos et Gregcos in simul exterminare debeant.

Sirmiensis, Georgius: Epistola de perditione regni Hungarorum. *Szerémi György* Emlékirata Magyarország romlásáról. Kiadta *Wenczel Gusztáv*. Pest, 1857. 337. Monumenta Hungariae Historica II. oszt. 1.

10.

1536—1557. Christoffel Mandel — korábban Leutershausenben, később Feuchtwangenben — három könyvet ad ki s ezekben így nevezi magát: „Hunger genant, von Ofen", vagy „Christoff Mandel von Ofen". Nyilvánvalólag a Mendel praefectus-család kikeresztelkedett tagjáról van szó.

Az általa kiadott könyvek:

1. Das Jesus Christus (Nürnberg, 1536.). Ezt Brandenburgi György őrgrófnak ajánlja, aki Szerencsés Imrével is jó kapcsolatot tartott fenn.
2. Rechnung der LXX. wochen Danielis (Dillingen, 1552.).
3. Beweisung aus der Juden Gesatz (Neuburg, 1557.).

Szabó Károly — Hellebrandt Árpád: Régi Magyar Könyvtár. III. Bp., 1896. Nr. 317, 404, 440.

11/1.

1539. január 20. János király a csepeli révnél fogadja a lakodalmi ünnepségre érkező mátkáját, Izabellát. Innen Budára mennek. A budai s pesti polgárok és a budai zsidók mennyegzői kupákkal ajándékozzák meg a királyi párt.

Anno M° domini 39.

Feria 2ª in die sancti Sebastiani judei Budenses portaverunt m. [= maiestati] r. [= regi] cupam unam parvam deauratam ad cursum
Feria 5ª post Letare judei Budenses portaverunt m. [= maiestati] r. [= regi] cupam unam mediocrem deauratam

János király számadása. Kassa város levéltárából közli *ifj. Kemény Lajos.* Történelmi Tár. 1889. 190—191.

11/2.

1544. november 19. Bécs. Holdin (Held) Anna, előbb Szerencsés Imre, majd Klee Márton özvegyének végrendelete és november 11-én kelt leltára azon ingóságainak, amelyeket sógora zálogba vett.

Testamentaria dispositio quondam Anne Holdin Coloswariensis. Notandum mei Anne Holdin a Coloswar, quondam Emerici Zerenczes relicte, postea Martino Klee matrimonialiter iuncte, testamentariam, ultimamque voluntatem in presentia infra nominandorum proborum virorum factum (!), ut sequitur.

In primis, commendo animam meam, dum ea a corpore fuerit separata omnipotenti deo et sue inefabili (!) gratie et misericordie. Corpus vero, dum anima ab eo fuerit separata, christiano more terre commendandum volo.

Item hospitali beate Marie virginis ad laudem et honorem lego monile aureum, quod Michael Klee Posonii impignorationis titulo habet, id quod littere senatus Posoniensis ad me date testantur et quas ego domino Diego Serana prefecto eiusdem hospitalis assignavi idem monile ad se redimendum.

Preterea lego etiam eidem hospitali res certas iuxta consignationem et conscriptionem certam piscatori in Nova civitate impignoratas, super quorum redemptione ego eidem piscatori Michaeli nomine adhuc teneor undecim florenis. Item deposui, extradabit tunicam vel pignus, item coclearia argentea, que famula mea Margaretha indicabit, ut et ea quoque redimentur.

Item, postquam Martinus Klee Posonii interfectus fuit, res et bona, pecuniamque paratam sub arrestum posui. Super quo arresto admittendo sacra maiestas regia commissionem ad Posonienses per me ipsis transmissam emanari fecit. Ad cuius commissionis contenta relationem nullam accepi. Supplico itaque adhuc regie maiestati, ut res et bona ipsius

Martini Klee, que coram deo et iuxta equitatem mea sunt et mihi pertinent, per commissionem seriam mihi adordinentur assignenturque, et iuris est, id, quod mihi pro mea legitima parte de ipsius Klee bonis et rebus cedet. Ordinavi amico meo dilecto Leopoldo Stangl propter amicitiam mihi multoties exhibitam (super cuius amicitia exhibitione, ordinationeque litteras suas signeto meo et subscriptione manus proprie habet conscriptam et promissam) mediam partem rerum et bonorum mihi rem petentium dandam et assignandam, id quod de novo sibi lego et confirmatum esse volo, eidem fideliter assignandum. Aliam mediam partem earundem rerum et bonorum lego et ordino hospitali similiter, ubi decumbo, unacum prescriptis impignoratis rebus et bonis, quas res et bona dominus fundator et vitricus pauperum dicti hospitalis prefatus ad suas manus accipere debeat.

Ultimo et finaliter lego et ordino dandum et administrandum ancille mee Margarethe, que mihi in mea infirmitate duos et medium annos servivit et que in cedula manu mea conscripta apud se habita continentur. Altere mee famule Anne nomine lego florenum unum. Que legata de omnibus meis rebus mobilibus, quarum magister hospitalis inventarium habet per me sibi assignatum, per ipsum divenditis predictis famulabus meis assignare, vel valorem legatorum de rebus inventis administrare debeat, id, quod residuum erit, maneat hospitali.

In evidentiam et robur testimoniumque huius mei testamenti, executionemque eiusdem et pro salute anime mee exoravi circumspectos et honestos Paulum Venetianum, Thomam Dorner de Amburg et magistrum Iacobum Wyczkum (?) sartorem de Williens (?) et penes signetum meum etiam sua signeta apposuerunt, ipsis heredibusque eorum absque dampno aliquali, cuius rei gratia domino deo in extremo iudicio respondere volunt. Datum Wienne die 19. Novembris anno etc. quadragesimo quarto.

Conscriptio rerum, quas Michael Klee sibi impignoratas habere dicitur.

Notandum res et bona per Martinum Kle (!) potentia mediante mihi ablata et absque scitu et voluntate mea impignorata, quas res tandem Michael Klee frater ipsius similiter absque scitu et voluntate mea redemit et ad se accepit et quas res ego quoque ex meis manibus dicto Michaeli Klee impignoravi, ut sequitur.

In primis monile quoddam aureum cum capitibus leoninis, in extremitatibus capitum singulorum magna rotunda pendula margaritha, in inferiori parte monilis cor aureum, cui interpositi sunt quinque boni rubini, circum cor aureum similiter rotunde margarite pendule, valoris circiter centum florenorum auri. Super quo monile Michael Klee fratri suo Martino Klee mutuo dedit quinquaginta florenos Renenses, singulos per sexaginta crucigeris computandos.

Item, idem Martinus Klee dicto fratri suo Michaeli Klee impignoravit poculum argenteum dupplum intus et foris deauratum cum alio poculo argenteo et orationario corallino cum internodiis aureis cum aureo corculo pendulo. Pocula utraque habuerunt in pondere circiter tres marcas.

Item, tempore obsidionis Wiennensis in Moraviam fugiendo commisi Michaeli Klee claves ad singulas habitationes hospitii, ex quibus habitationibus idem Michael Klee exportari fecit spondam tectam, item almarium magnum pro conservandis vestimentis, sellam coriariam (?), catinum maius, in quo mulieres solent lavare, virginale parvum. Que omnia propriis oculis in domo ipsius conspexi et reperi. Quorum restitutionem quamvis mihi promiserit, tamen nulla restitutio subsecuta est, omnia ista estimata valoris circiter viginti quinque florenorum Renensium.

Item, ego ipsa ex manibus propriis impignoravi Michaeli Klee Posonii cathenam auream, que in pondere habuit circiter octuaginta florenorum auri. Super quam mutuo mihi dedit quinquaginta florenos per sexaginta crucigeros computatos.

Clenodia et res prescriptas dico sub mea veritate in salute anime mee ipsum Michaelem Klee in manibus suis habere, neque ipsum super clenodio et res easdem plus quam prescriptum est mutuo dedisse. In fidem et robur signeto meo solito consignatus etc. In festo divi Martini anno etc. quadragesimo quarto.

Alatta más, közel egykorú írással: Copia testamenti et inventaria rerum domine Anne Zerenchesne.

Esztergomi prímási levéltár, Archivum Saeculare, Acta Radicalia. Classis T. nr. 111.

Négyoldalas papír, a negyedik oldal végét leszámítva teleírva. A papír vízjele csillag és kétkarú mérleg. Pecsételésnek nincs nyoma, egyszerű egykorú másolat. Az előforduló nyelvtani stb. hibákért azonban nem csupán a másoló felelős.

11/3.

1575. III. 9. Buda. Vadlövő Benedek, budai Csonkatorony-beli rab, Melith Ferenc diósgyőri várnagyhoz írt levelében említi egy zsidó rabját, akiért Osman Cselebi nevű rokona kezességet vállalt, s kiről az a hír járta, hogy megszökött, de a levélíró saját szemével naponként látta Budán.

Kivül: Ez lewel adassek az vytezlew Melyth Ferencz Vramnak, nekem bizodalmas vramnak.

Belül: Rabszagom vtan szolgalattomath iróm The K(egelmed)-nek, mynth vitez vramnak. Ezt akarom K. twdassara adnj, hogi amelj Szidoert kezes lewt wolt az Osman Chelebi attiafia, ith wagion Bwdan, mynden nap wagi mynden harmadnap szemeimwel latom, myert azt mongiak, Th. K.-től el szewkewt, el nem szewkewt, ith vagion, ebeis bizonios wagiok, es wgian bizonywal meg twttam bizot baratomtol, hogi Osman Cselebi meg wette az szidon, amiwel tartozot. The K. engemet penig azert erewtett, hogi aztis fel wegiem ream es azal egiettembe szabaditsam meg az ew attiafiat.

Azt penig iol twgia The K. es az istenis twgia, hogi en ara eleg nem wagiok, azert mar el epettem az nagi kinban, nem tudom mit kel my-

welnem, hanem az egj hatalmas Wristenert kerem K.-et es kewnyergewkis eltodert es mynden io szerenchedert ez wilagon, es az elet vtan lelkedert. Ertwttem K. most az kezessigert, felieb, hogi nem szabadsagaert, mert minket oli rettenetessen erewttetnek kezessigert, hogi shoha mar erewsben nem lehet. Az Wr isten eltesse the K.-et nagi sok estendeig, az Wristen oltalmazon gonos serenchetewl, agion isten io egesseget K.-nek.

Ez lewel kewlt Bwdan chonka toromba, sent gierg nap elewt walo szerdan, 1575.

Segin niomorwlt rab Wad lewwew Benedek
pecsét nyoma nélkül.

OL. P.—707. rsz. 514. No. 2102.

12.

1606. A Felvidék lakóinak Rudolf császár ellen kiadott „querelae Executiones et Protestatio Regni Hungariae praesertim partiorum superiorum, coram Deo ac toto orbe Christiano" című vádiratából:

Huic (= az osztrák tanácsadó mellé) ascivit admovitque Philippum cuiusdam Judaei filium, et alium Makoczky similem huic; atque ex hoc primo quidem Deum, leges, iustitiam, et omnium nationum, consilia: fratres quoque carnales contempsit...

Trencsén megye levéltára. Idézte *Diamant Gyula*, Magyar Zsidó Szemle, IX 1892. 396.

13.

1626. Sopron város közgyülése felpanaszolja a tanácsnak, hogy Szárazvámon, ahol zsidó a vámos, de Vimpácon is tőlük vámot követelnek, azért megfelelő intézkedést kérnek. A tanács válaszában kijelenti, hogy aki arrafelé utazik, vigye magával a polgárlevelét, mely esetben vámot nem kell fizetni.

Gemainer statt betrachtung anno 1626.

.....

In simili khumbt glaubwierdig für, wie das zu Millidarf vnd Winpässing einweg, wie den andern, mues die maut gegeben werden. Bit ein ehrsamer gemain, ein ehrsamen rath wolle darob sein vnd vätterliche fürsorg thuen, damit es bey der alten freyheit erhalten werde vnd menigkhlich so alberait geben miessen, sich bekhlagen thuen neben vermeldung, das frau von Stozing ein abschrifft solcher freyheit begehrn thue vnd nach fürweisung derselbigen nichts begehrn wolle,

auch zu Millidarf die juden, die maut von ihr fürstlichen gnaden, herrn pallatin in dem pestandt haben.

Oldalt a városi tanács megjegyzése: Ist dahin geschlossen, das wer da raist, sein ordentliche burgerszetl fürweisen soll. Wer das thuet. von dem wirdt nichts gefordert.

.....

Soproni városi levéltár, 1626. évi közgyűlési jegyzőkönyv.

14.

1627. augusztus 11. Kisvárda. Telegdy Anna levele Szentmiklós-i gazdatisztjéhez: Ignéczy Istvánhoz. Zsidó János kínálta bort igen drágálja, csak hét forinton hajlandó megvenni.

Kívül: Az vitezlo Igneczi Istuan Vramnak adassek ez leuel.

Belül: Agion Isten minden Jokat Kegielmednek edes Igneczi uram. Kegielmed edes Igneczi uram Sinkonak adasson harom köböl gabonat es egi forintot. Szido Janostol olian dragan az bort el nem veszem, hanem het het forinton el ueszem. Lam ot az szerent iar, hanem engemet eligieczen megh, ha ugi nem agja, az bor penig legien öue. ...

Datum ex Varda, 11. die Augusti 1627.

Kegielmed jo akaro asionia, migh el

Telegdy Anna. m. p. irja.

OL. P.—707. rsz. 512. fasc. 81 et NB. No. 1265.
Papírfelzetes gyűrűs zárópecséttel.

15.

1664. május 22. Szombathely város közgyűlése egy forint birság mellett elrendeli, hogy a Zsidóhidnál levő kertek alját mindenki 3 napon belül árkolja fel.

Anno 1664. die 22. mensis May volt az böcsületes varosnak generalis giülese es ugian akkor vegezet az böcsületes varos egienleökeppen, hogy az sidohidnal valo kert alliat kiki az eö réset feölarkollya avagy kertöllyö harmadnap alat egy forint birsagh alat, mellyet biro uram engedese nelkül ez ellen valo cselekedökön meghvegie.

Szombathely város 1664—1668. évi tanácsjegyzőkönyve 12.

16.

1687. december 5. Szombathely város közgyűlése megtiltja a zsidóknak, hogy a vásári napokon kívül a városba jöjjenek.

1687-ben a város kalmárai és mesteremberei emeltek panaszt az izraeliták ellen, hogy a házakat bejárják és így a vevőket magokhoz édesgetik s mindent ők adnak el nekik. Ezen panaszra ugyanazon év december 5-én tartott közgyűlésen határoztatott: „az városi kalmárok és mesteremberek azon panaszára, hogy az zsidók az városon minduntalan árulván, az vevőket magokhoz hitegetik és mindent fölkapdoznak, határoztatott: hogy hogy az zsidóknak ne legyen szabad az városban járni, árulni és venni vásári napokon kivül".

Kunc Adolf: Szombathely — Savaria — rend. tanácsú város monographiája 102—3.

Szombathely város 1686—1689. évi tanácsjegyzőkönyvében ezt az adatot nem találtuk.

17.

1692. február 13. Rohonc. Sibrik János és neje, Svastics Erzsébet elismerik, hogy a rohonci zsidó vámostól 100 forintot kaptak kölcsön, amely után évi 10 forintot fizetnek kamat fejében. Egy év elteltével, ha a zsidó kívánja, ígérik a visszafizetést.

En Sibrik Janos felesigemel Svasticz Eörsibettel adom tuttara az kiknek illik, hogi kirtem föl bizonios vasalasra való nézve Rohonczon lakozeö zido vamostül szaz magiar forintot külczön, mely pénzere interesül adok 10 forintött, mely[1] folyül emlitett szaz forintött en is estendeie kitelvin mikor kivania, tartozom letennyi. Ha le nem tehetnim avagi léteny nem akarnam, adok hatalmat any eröt elfoglalhasson egi varmegii eskottye altal és mindadig birhassa, migh az szaz forintött le nem teszem. Melynek naiob bizonsagara adom ezen levelemet pocsitemel megherösitvén. Actum Rohoncz, die 13. Februarii anno 1692.

Sibrik Janos manu propria.

Ezen spécificalt szaz forintnak az interesit egizlen letettem usque ad diem 24. Juny in anno 1694., mind penig az minemö giongios parta vagion nala, anak is interésit letettem.

Pest megyei levéltár, Régi különféle okmányok 1527—1699. jelzésű dobozban. Papíros vízjegy nélkül. Előlapon a névaláírás alatt vörös viaszba nyomott nyolcszögletű gyűrűspecséttel.

[1] utána: *pénzt* áthúzva.

18.

1693. augusztus 31. Trencsén. Trencséni Simso zsidó szlovák nyugtája a bécsi Ejnoch zsidó törlesztéséről.

Ja nyže napsany žid Ssimsso Trenczansky znamo czinym, ze sem prigal od zida Ejnocha wiedienskeho na dlch pany Gillanky Fl. 25. id est pet a dwaczat, na czo geg milost quietugem.
Trenczjn, 31. Augusti 1693.

Fordítása:
Én, alulírott terncsényi Simso zsidó, elismerem, hogy a bécsi Ejnoch zsidótól Gillányiné asszony adósságára 25, azaz huszonöt forintot átvettem, amire nézve ökegyelmességét nyugtatom.
Trencsén, 1693. augusztus 31.

OL. R 224. 1526. utáni gyűjtemény (Múzeumi Törzsanyag), 1693. augusztus 31.

19.

1693. augusztus 31. Trencsén. Trencséni Ábrahám zsidó szlovák nyugtája a bécsi Ejnoch zsidó törlesztéséről.

Ja nyže podepsany zyd, Abraham Trenczanskj, znamo cynym, ze sem prygal od zyda Ejnocha vyedenskeho na dluch pany Gyllankj Fl. 80, id est osemdesat zlatjch, nacz geg milost quietugem.
Trencjn, 31. Augusti 1693.

Fordítása:
Én, alulírott terncséni Ábrahám zsidó, elismerem, hogy bécsi Ejnoch zsidótól Gillányiné asszony adósságára 80, azaz nyolcvan forintot átvettem, amire nézve ökegyelmességét nyugtatom.
Trencsén, 1693. augusztus 31.

OL. R 224. 1526 utáni gyűjtemény (Múzeumi Törzsanyag), 1693. augusztus 31.

20.

1694. október 10. Szombathely város közgyűlése minden gazdára 25 dénár rendkívüli adót vet ki, hogy az így szerzett összeg költségén védekezni lehessen az ikervári harmincados törvénytelen eljárása ellen, aki a zsidóktól és a soproni kalmároktól megvett portékák után újból harmincadot követel.

Anno 1694. die 10. mensis Octobris volt az böcsületes varosnak gyülesse, melyben vegheztetet . . .
Item mivel az elmult napokban az ittvalo nemelly kalmárokat és

kalmaraszoniokat az ikervári harminczados deak az ikervári harminczadon meghaborgatta es partekaiokat elvette, arra nezve hogi miert meg nem ielentettek magokat az harminczadon s nem mondottak be minemü partekiok avagi áruiok legien, holott az a reghi szokas ellen valo uyetas volna s az eghesz városunknak iövendöbeli nagi karara es praeiudiciumiara következnek, holott á minemü partekat árulnak eök, nem ideghen országhbul hozzak, hanem kit á sidoktul, kit soprony s masuva valo kalmaroktul, ugian az orszaghban lakoktul vásarollyak, á kik már praevie megharminczadlottak azon partekaktul, a midön az orszaghban behoztak es igi egi partekatul több izbenn is praestaltatnek illy moddal á harminczad. Latvan azert á böcsületes város, hogi e veghet mind kegyelmes urunkat eő fölseghet, mind urunkat eő eminentiaiat, ugi á nemes kamarát is meg kölletik találny, a melly dologh költsegh nelkül veghben nem vitethetik, azert vegheztetet, hogi abbeli költséghre minden itt lakos gazdaemberre den. 25 vettessek es biro uram altal exigaltatvan arra fordettassek. Actum, ut supra.

1693—1700. évi Szombathely városi tanácsjegyzőkönyv 52.

21.

1694—1696. Bürgl Sámuel zsidó feljegyzése szerint Wurm Ker. János budai polgár és sütőmester egy spanyol gyártmányú puska és 55 mérő gabona fejében 91 forinttal tartozik.

Herr Wurm burgerlicher bekh soll 1694. 1274 lb. mehl —. 1 spanisch rohr per 3 fl.

1696. 55 mezen getrait a 32 groschen 88 fl.

Was daruf bezahlt worden, ordentlich g(e)zeiget würt, ist zu defalcieren.

Samuel Bürgl manu propria.

Budai városi levéltár, Acta iudiciaria, 1712. IV. 8. keltezés alatt.
Feljegyzés egy kis db cédulán.

22.

1697. augusztus 31. Buda. Strasser Gotthard mészáros elismeri, hogy Bürgl Sámuel zsidótól 100 forintot kapott kölcsön, mit részint készpénzzel, részint hússal fog visszafizetni.

Crafft diser obligation leicht miehr der jut Samuel Bürgl auf mein fleisges ersuchen vnt bitten vntzbar ohne pfant in barem gelt einhundert gulten Reinisch, welches gelt ich berspreche nach vnt nach teihlss mit gelt, teihlss mit fleisch mit grossen dankh abzuführen. Vrkundt

dessen habe mein eigen hant vnterschreiben vnt mein petschafft beygetrukt. Ofen, den letzten Augusti 1697.

Summa fl. 100.

Gotthartt Strasser fleischakher
(a többi olvashatatlan)

Budai városi levéltár, Acta iudiciaria, 1714. V. 24. keltezés alatt.
Papiros, melynek vízjegye: címerpajzs, előlapon az aláírás mellett vörös viaszba nyomott nyolcszögletű gyűrűspecséttel, hátlapon héber írással:

מאה זהב' ... י"ד אלול תנ"ז לפ"ק ...

23.

1698. március 11. Kőszeg. Svastics Erzsébet szerződést köt a répcemicskei birtokára Újvári Sámuellel, akinek 500 forintot kell ebből kifolyólag fizetni. Ez összegből 166 forintot már megadott, a rohonci zsidó vámos kölcsönének fedezésére 140 forintot fordított, így hát még 194 forint a tartozása, amelyet húsvétra kell neki letenni.

En Svastics Eörsebeth recognoscálom praesentibus es adom tudássára mindeneknek, akiknek illik, hogy én magamra fölviven minden meghmaradékimnak attyamfiainak és mindazoknak, valakiket tudnyllik ez ide aláb meghirt dologh most avagy jövendöben illetne, terheket, hogy áminemö bizonyos szóbéli contractusra és contractusbéli conditiokra léptem volt az micskei joszágh vigeth nemzetes vitézlő Uyvári Samuel urammal eö kegyelmével, azon contractusbeli conditiokat tovabb is meghtartom és meghállom. Azt is recognoscalom, hogy azon eötszáz forénthul, melyet meghirt Uyvari Samuel uram superauctionarie igért, már eö kegyelmétul leghelsőben is percipiáltam százhatvanhat forintot, azonkivül eö kegyelme in defalcationem ejusdem summae magára vett bizonyos adosságnak meghfüzetisét, az rohonczi vámos sidónál száznegyven forentot, restalván mégh eö kegyelménél százkilenczvennégy forent, mellyet eö kegyelme tartozik az proxime következendö husveth napiara meghadny. Melyrül adom ezen recognitiomat. Datum Küszögh, die 11. Martii 1698.

Svestics Eorsebeth.

Pest megyei levéltár, Régi különféle okmányok 1527—1699. jelzésű dobozban.
Papiros, melynek vízjegye: koronás kétfejű sas. Előlapon a névaláírás mellett vörös viaszba nyomott nyolcszögletű gyűrűspecséttel.

24.

1698. május 29. Szombathely város közgyűlése megtiltja, hogy a Forró utca kertjei alatt a Zsidóhídnál bárki is a földet elássa, mert ezáltal az ott vezető szekérutat elrontja.

Anno 1698. die 29. mensis May volt á böcsületes varosnak gyülesse, mellyben megtiltatott, hogi a Forro utczay kertek alatt á sidohidnal senki a földet el ne ássa, mert az asassal eppen elrontatik á szekérút otton, á kinvalok is panaszkodnak iranta.

1693—1700. évi Szombathely városi tanácsjegyzőkönyv 270.

25.

1699. november 7. Rieder Lipót soproni polgár elismeri, hogy Laubsky Áron sopronnyéki zsidó vámos Brandt Lipót soproni polgárnak és szűcsnek minden nála levő dolgát hiány nélkül visszaadta, miután ő köztük rendet teremtett.

Das ich Leopold Rieder stadtburger von heint dato an mit den herrn Aran Laubsky mauthner von Necknmarck einen richtigen vergleich wegen meister Leopold Brand burger, kirschner gemacht und er mauthner ihn bey sein meiner bemelten Brandtn alss jedes, was bey den mauthner gewessen und deme zugehörge sachen ohne abgang richtig zuruckgeben und eingehandiget hat, solches wird so dan meister Brand neben meiner zu besser glaubwirdigkeit hie unterschreiben und sein bettschafft hie unterdrucken, bezeiget meine eigene handschrifft, damit wir keine einige anforderung zu beeden tien haben. Die, ut supra, den 7. 8. *(sic!)* Novembris 1699.

Leopold Rieder stadtburger.
Leopoldt Brandt burger und kirschner in Öedenburg.

Sopron város levéltára, N. R. A. fasc. 20. nr. 67/2.
Papiros vízjegy nélkül, előlapon a szöveg alatt vörös viaszba nyomott nyolcszögletű gyűrűspecséttel és hátlapon alul héber írással:

קוויטונג פון לעפאלד רידר אונד לעפאלד
ברנד בורגר אונד קירשנר פון אודן בארג דז איך
דען קונטרבנד אלז פעליג צורוקגעבן האב

26.

1699. november 8. Sopronnyék. Rieder Lipót soproni polgár elismeri, hogy Laubski Áron zsidótól 20 forintot vett fel kölcsön, amelyet a legközelebbi soproni Erzsébet-napi vásárkor fog visszafizetni.

Anno 1699. die 8. Novembris in Neck(en)marck.

Ich en(d)ss unterschriebener bekenne hie mit krafft diesses scheins, das mir der herr Arän Laubski, alss nemlichen zu meiner eigenen nothturfft in baren gelt dargelihen hat nemlichen keyserlichen zwänzig gultn, sage a fl. 20. Solche suma gelt verspreche ich alss diessn jeczigen Elisswäth marck danckbarlichen zu bezahlen. Solches bezeigt meine eigene handschrifft. Weillen ich mit meinem bettschafft nicht versehen, habe ich erbetten den meister Leopold Brand burgern, kirschnern in Öedenburg, das er anstadt meiner solches hie unter gedruckt. Solches verspreche ich alsdan mit danck zu bezahlen künfftigen Elissepeheten marck anno 1699.

Id est fl. 20.

Leopold Rieder stadtburger Öedenburg.

Sopron város levéltára, N. R. A. fasc. 20. nr. 67/1.

Ívrétű papiros, melynek vízjegye: arabeszk, előlapon vörös viaszba nyomott nyolcszögletű gyűrűspecséttel és hátlapon ez egykorú feljegyzéssel: *1699. 7. Novembris. Schein vonn herren Leopoldt Ruedler burger zu Öedenburg per fl. 20 den.*

27.

1699. Pest, Pilis, Solt megyék területén nincsenek zsidók, ezért a megye közönsége a zsidók megadóztatására vonatkozó királyi rendeletet átküldi a budai zsidóknak.

Judaeorum contributionis intuitu emanato mandato regio publicato nullis eotum in gremio comitatus existentibus judaeis idem Budensi judaeo extradatur 1699. nr. 372.

Pest megyei levéltár, Index protocollorum 1638—1699.

Ez az indexben említett irat ma már nincs meg, azonban magát a regesztát közölni szükségesnek mutatkozott annak bizonyítására, hogy 1699-ben Pest, Pilis és Solt megyék területén még egyetlen zsidó sem lakott.

28.

1700. november 9. Buda. Petrovits Franó budai polgár és aranyműves elismeri, hogy Leidersdorfer Izsák zsidótól, aki Oppenheimer zsidó alkalmazottja, 125 rajnai forintot vett fel kölcsön, amelyet egy éven belül visszafizet. Zálogul leköti a házát és szőlejét.

Kundt undt zu wissen seye hiermit mit jedem mäniglichen, das mir der herr Isacc Leiderstorffer judt. herrn Oppenhember bestelter allhier,

auff meine ansuchen undt bitten an bahren gelt hat vorgestreckt hundert undt fünffundtzwantzig gulden Reinisch, welche ich ents benandter von dato in ein jahr zeit mit danckh zu bezahlen verspreche undt zu mehrerer versiherung habe ich mein hauss undt weingarten brieff in handt geben. Sofern ich gemelten termin nit zu halten solte oder wolte, alss hat gemelter Isacc jud crafft undt macht sich bezahlt zu machen, wie er kan undt mag undt sein schaden undt unkosten bey mir zu suchen. Vrkundt dessen, weillen er selbst nit schreiben kan noch bettschafft hat, alss habe meinen freindt, alss zeigen, beneben meinen nahmen undterschreiben lassen. Actum Ofen, den 9. Novembris 1700.

Budai városi levéltár, Acta iudiciaria, 1721. I. 22. keltezés alatt.
Ívrétű papiros, melynek vízjegye: kutya. Egykorú egyszerű másolat, a német szöveg alatt több soros cirill betűs szöveggel, melyben Petrovitsch Frano budai aranyműves elismeri a német szöveg helyességét.

29.

1700. november 30. Bécs. Tolnay Dániel, Sopron megye jegyzőjének és Zeke István sopron megyei szolgabirónak elismervénye Wertheimer Simson udvari zsidó részére 30 000 forintról, amely összeg visszafizetésére nézve Sopron megye nyilatkozzék. Ha két héten belül meg tudják adni a kölcsönt, akkor nem fizetnek kamatot, de ha nem, úgy a kamatban meg kell egyezniök, máskülönben a katonai végrehajtást folytatni kell e kölcsön erejéig.

Nos infrascripti notum facimus tenore praesentium, quibus expedit, universis, quod postquam certum quantum, 35 mille florenos per excelsam aulam caesaream pro parte excellentissimi domini comitis Gundakeri á Starnberg excelsae camerae caesareae aulicae substituti praesidis in 30 quidem millibus in Soproniensem cum suis liberis civitatibus, in 5 millibus autem in Castriferrei comitatus fuissent assignatum, cum annotatus comitatus summam ex praescripta principali summa sibi contingentem etiam ad continuas executiones persolvere nequiret, facta instantia apud praetitulatam excellentiam voluit sua excellentia dominum cambiatorem Gáun (tit.), cui alias praecensitam summam tradere debuisset, ratione ejusdem summae accomodare, sed denique alius modus adinveniti nequivit, quam ad dominum hebraeum Simsonem Wertheimb sacrae caesareae majestatis et regis Poloniae supremum factorem recurrere, qui tam praenuncupatam suam excellentiam, quam dominum Gáun quietaret, unde idem hebraeus utrique se satisfacturum praescriptamque summam domino Gaun depositurum promisit, adeoque executionem quoque contra mentionatum comitatum Soproniensem sua excellentia suspendi jussit. Volentes itaque eundem dominum hebraeum de persolutione praescriptae summae assecurare, nomine inclyti comitatus Soproniensis accordavimus cum eodem tali modo: habebit inclytus comitatus Soproniensis respirium duarum septimarum, quibus eidem eligere liberum erit, primo aut prescriptam summam in se assignatam

sine interesse persolvere, 2-do aut tandem cum praenuncupato hebraeo erga ulterius solvendum interesse accordare ita tamen, ut quidquid ante duas septimanas in defalcationem summae solutum fuerit, imputetur, expost autem cum accordando ab ineunda tali conventione pro rato temporis interesse etiam per partes eandem summam persolvat, 3-tio si neutra praescriptarum conditionum effectuata fuerit, eadem executio, quae hactenus in comitatu fuit, usque ad solutionem ejusdem summae cursum habeat. Super quibus nomine inclyti eiusdem comitatus praesentes has nostras assecurationes dedimus. Viennae, die 30. Novembris 1700.

Daniel Tholnay comitatus Soproniensis juratus notarius L. S.
Stephanus Zeke ejusdem comitatus judex nobilium L. S.

Sopron megye levéltára, Acta perceptoralia 57. számú csomóban.
Egykorú másolat ívrétű papiroson, melynek vízjegye: koronás címerpajzs, alatta *D* betűvel, kívül az egykorú feljegyzéssel: *rescribendo ad celsissimum principem palatinum.*

30.

1701. január 9. — szeptember 12. Körmend és Dénesfa. Tallian Ferenc 40 forintot vett kölcsön Ábrahám zsidótól 6 hétre. Mivel nem fizetett, a zsidó pert indított és mert a perköltség és a bírói költség további 12½ forintot tett ki, ennek fejében 14 hold földet foglalt le a megyei bíróság Dénesfa határában, amelyet 15 napon belül lehet kiváltani.

Anno 1701. die 9. Januarii. En Tallián Ferencz adom tudására az kiknek illik ezen levelemnek rendiben, hogy sido Abrahámtul vásárlottam nemünemü hol valo partekát, ámellyeknek az ára tészen in summa negyven forintokat, id est fl. 40, ámely vásárlásnak az árrával egészlen ados marattam neki, mellyet mához a dato praesentium hat hétre tartozom minden perpatvar nelkül meghadnom. Holot pediglen akkorra meg nem adnám vagy adatnám ávagy meghadni nem akarnám, tehát csak ezen obligátoriamnak erejevel rajtam duplommal meghvehesse. Melly dolognak nagyob bizonságára adom ezen obligatoriámat pöcsetemel és kezem irásommal megherősitven. Actum Körmend, die et anno, ut supra.

Tallian Ferencz. L. S.

Anno 1701. die 12. mensis Septembris in possessione Denisfa districtu Hegyhát comitatu Castriferrei existente habita levata causa praesens coram egregio Adamo Gáyger vicejudice nobilium annotati comitatus, Georgio Herovicz et altero Georgio Czizmazia juratis assessoribus antelati comitatus, necnon aliis jurisperitis viris ibidem pro tribunali constitutis causa illustrissimi domini domini comitis Adami de Batthyán judaei Ábrahám, qua teloniatoris Körmendiensis, filii Joánnis judaei, ut A. contra egregium Franciscum Tallián in praementionato comitatus districtu in possessione Denisfa degentem, ut I.

Az A-nak az attya, mint körmendi vámos, Sidó János, personaliter adstálván, azt mondogya, hogy az I. az belől írt obligatoriájának tegyen eleget una cum duplo, interesse, expensis et fatigiis, minthogy az belül irt obligatoriárán kivül is más missilis leveleibül constál az I-nak, hogy várja az elmult husvet innepnapokig, elegsegeskeppen, mind föllyeb, interessivel, expensáival kész meghfüzetni s ha elmulatná, az duplom is s tulván, annyi érő joszágát elfoglalhassa, mely obligatoriaja is az második missilis levelenek continentiaja szerint kivánnya az A., hogy meghirt biro vram cum sibi adjunctis executione mediante executiot tegyen, kirül törvént is varok.

Pro I. dem egregius Tallián personaliter adstálván azt mondogya az A-nak expositiojára, hogy igenis nem tagadhattya, se az obligatoriaja, se az missilis levelei mit tarcson, biro vram által meghküldött valosághos leveleinek massábul valo obligatioja recognoscállya és annak nolle velle inherentis et tunc idem egregius Franciscus Tallian ezen adossaghban adott mastani executióban mindgyárást in manus az A-nak itt az denisfai határban tizennegy hold földeket in diversis locis, tizt tudniillik az 40 forintigh valo summában una cum interesse et expensis juretenus ad id arrogatis, una cum judiciaria etiam portione extendállya magát extra duplum fl. $52^1/_2$, id est ötvenket forintra s $^1/_2$, mely exequált földeknek az 10, id est tize belül denotált számuk igy következnek és assignallya is az A-nak kedve s akarattya szerint: Becs szeghiben 4 hold, melynek fölszelrül Baso János vram szomszedogya, allszelrül Egervari vraim földei convicinaltatnak. Item uogyanaz Becs szeghben ket hold az szyfánal napnyugotrul N. Janos szomszedogya. Az Belső Lakban ket hold s fel, id est $2^1/_2$, napnyugotrul Heroviz vram földe, napkeletrül Baso János vram földe convicinaltatnak. Item az Külső Lakban egy és fel hold, napkeletrül Herovicz vram szomszedoya, napnyugotrul Baso Janos vram földe vannak mellette, mely 14 hold föld mast actu mingyarast kezeben assignaltatott Sído Jánosnak az follyeb annotalt ötvenket s fel forintokban, számlálván az költseget in fl. 7 den. 80, az judiciaria porciot is fl. 5 öszveszamlálván az 40 forintal teszen fl. $52^1/_2$ tali tamen conditione, ha mahoz tizeneotöd napra az megirt A-nak az körmendi residentiajában leteszi az I. minden halladek es vontatas nelkül, kit ha az I. akarmi praetextus alat elmulatna, megh nem adna vagy adhatná, tehát az I-nak obligatorialis levele altal az duplomot is meghvehesse, jollehet ugyan interpositionkra nezve seponalta pro hic et nunc az duplomot, id est fl. 40, de ha obligatoriájának az I. eleget nem teend, tehat mingyarást akkor 4 hold földeihez ezen denisfai hatarban Selistoban semmi közit az I. nem tartya, hanem az duplom ezt transferallya előttunk, hol penig mához hagyot ket hetre az I. obligatoriajának eleget tészen, tehát akkor mingyart az duplom cassáltatik es annihilaltatik es azonfollyul az A. az I-nak mind az ketrendbeli levelet tartozik kezehez adni viszsza, az I. is tartozik insimul az $52^1/_2$ forintokat jo es elkelendő penzül letenni. Melyrül attuk ezen executionalisunkat. Actum in Denisfa, anno et die, ut supra.

Gaiger Adam nemes Vas varmegye viceszolgabirája.

Herovicz György nemes Vas varmegye esküttye manu propria.

Csizmazia György nemes Vas varmegye esküttye manu propria.
Lecta, correcta et comportata cum vero suo originali per me Petrum Anyos inclyti comitatus Szaladiensis juratum assessorem.
Kívül: Anno 1701. Processus judaei Abrahami contra Franciscum Tallián ratione 40 florenorum.

Vas megyei levéltár, Polgári perek fasc. 9. nr. 24.

31.

1701. április 10. Buda. Strasser Gotthard katonai mészáros Bürgl Sámuel zsidótól 14 napra 30 rajnai forintot kölcsön kér.

Ich endß vnderschrimber bekhene hie mit dyßen schein, daß mier der herr Samel Birgl hat gelihen auff 14 dag auff mein ersuehen dreysig gulten Reinisch, solheß gelt versbrich ich dem herrn auff dissen däto ... mit dankh zubezalen. Geschechen in Offen, den 10. Abril 1701.

Gotthartt Strasser soldaten fleishakher.
Den 26. September empfangen vier gulten, sage 4 fl.

Budai városi levéltár, Acta iudiciaria, 1714. V. 24. keltezés alatt.
Papircédula, az aláírás mellett vörös viaszba nyomott nyolcszögletű gyűrűspecséttel, hátlapján héber írással:

שטראזיר קצב ... למ"ד זהב' זמן י"ד ימים
יום א' שני ניסן תס"א לפ"ק

32.

1701. szeptember 14. Bécs. Gróf Öttingen udvarmestere, Sailer, amidőn ura megbízásából ismételten megköszöni Pest megye közönségének vendégszeretét, egyben azt kéri, hogy azt a zsidót, aki lovaik részére zabot szállított, fizessék ki.

Ihro excellenz, hoch und wohlgebohrne, wohlgebohrne, wohledlgebohrne, wohlweisse, hoch und wohluohrsichtige, edl und gestrenge herrn etc.
Denenselben wirdt noch vnendtfallen, sein, wassmassen damahlens, alss ihro excellenz, kayserlicher gross pottschaffter, herr herr graf von Ottingen mit der gantzen gesandtschafft zuruckh gegangen und zu Offenn wegen dess gewesten vielen eiss und der benöthigten vorgespahn etliche tage wider seinen willen sich hat aufhalten müssen, haben selbe auss angebohrner höfligkeit nicht allein hochgedacht ihro excellenz beneventiret und empfangen lassen, sondern neben andern offerten vor dero pferdt hew und habern angetragen. Weillen dan ihro excellenz

solchen geneigten willen gantz vergnügt angenohmen mit diesen erbithen, withrumben anderwertig dero comitat dienst zu laisten, apritzo aber des empfangten habers halber von dem judten zum öfftern überloffen werdten.

Alss lassen hochgedacht ihro excellenz herr herr graf von Öttingen (tit.) der löblichen comitatui dero dienst und geneigten willen endtbiethen mit bitt dem judten befridigen zu lassen, welche erzeigte guttwilligkeit mehr hochgedachte ihro excellenz rühmen und bey begebendten fähllen gegen sye sambendtlich anderwertig erkhennen werdten, ich aber befehle mich zu dero gnaden ew excellenz undt gnaden gehorsamer:

Wienn, den 14. Septembris 1701.

Sayler hofmeister manu propria.

Pesti megyei levéltár, Miscellanea antiqua VI. 1732—1738. jelzésű dobozban tévesen beosztva.

Ívrétű papiros, melynek vízjegye: címerpajzs, hátlapján ez egykorú feljegyzéssel: *anno 1701. pro judaei praestitae avenae contentatione.*

33.

1702. november 1.—1705. október 28. Kimutatás arról, hogy Sopron megye Pril Izrael, Wertheimer és Schlesinger zsidóknak milyen részletekben fizette meg tartozását.

A 1-a Novembris 1702 usque ultimum Octobris 1703. Judaei.

1-o 13. Novembris 1702. haebreo Israeli Pril 2000 fl.

.....

37-o 19. Aprilis 1703. hebreo á Werthaimer penes assignationem Sacri Romani principis 5000 fl.

43. 7. Maii 1703. hebreo á Werthaiemer penes assignationem Sacri Romani Imperii principis 6000 fl.

45. 15. Maii 1703. hebreo á Werthaimer penes assignatinem Sacri Romani Imperii principis 3000 fl.

46. 17. Maii 1703. hebreo á Werthaimer penes ejusdem assignationem 2000 fl.

48. 18. Maji 1703. hebreo á Werthaimer penes ejusdem assignationem 1000 fl.

49. 22. Maji 1703. hebreo á Werthaimer penes ejusdem quietantiam 4000 fl.

50. 29. Maji 1703. hebreo á Werthaimer penes ejusdem quietantiam 5800 fl.

53. 3. Junii 1703. haebreo á Werthaimer penes ejusdem quietantiam 1525 fl.

54. 5. Junii 1703. haebreo á Werthaimer penes ejusdem quietantiam 1675 fl.

57. 15. Junii 1703. haebreo á Werthaimer penes ejusdem quietantiam 2000 fl.
58. 19. Junii 1703. haebreo á Werthaimer penes ejusdem quietantiam 1000 fl.
60. 22. Junii 1703. haebreo á Werthaimer penes ejusdem quietantiam 1000 fl.
62. 29. Junii 1703. haebreo á Werthaimer penes ejusdem quietantiam 1500 fl.
69. 26. Julii 1703. hebreo a Werthaimer penes ejusdem quietantiam 3500 fl.
73. 12. Augusti 1703. haebreo á Werthaimer penes ejusdem quietantiam 2525 fl.
77. 20. Augusti 1703. haebreo á Werthaimer penes ejusdem quietantiam 2000 fl.
80. 24. Augusti 1703. haebreo á Verthaimer penes ejusdem quietantiam 2000 fl.
82. 27. Augusti 1703. erga quietantiam haebreo á Verthaimer 25 000 fl.
83. 1. Septembris 1703. erga quietantiam Sacri Romani Imperii principis haebreo á Verthaimer 1701 fl. 30 den.
88. 17. Septembris 1703. haebreo á Werthaimer penes quietantiam Sacri Romani Imperii principis 2000 fl.
Nr. 139. 21. Januarii In anno 1705. domini supremi comitis 500 fl.
140. die 21. Januarii domini supremi comitis 3000 fl.
144. 3. Februarii 1000 fl.
172. 9. Junii judaeo Schlezinger 1800 fl.
176. 30. Junii judaeo Schlösinger 1800 fl.
178. 7. Julii judaeo Schlösinger pro frumenti pretio 30 fl.
193. 28. Octobris judaeo Schlösinger pro pretio frumenti 100 fl.

82 656 fl. 30 den.

Sopron megyei levéltár, Acta perceptoralia, 74. számú csomóban.
Eredeti egykorú kimutatás papiroson, melynek vízjegye: IGW betűk.

34.

1702. december 6. Szombathely. Hevenyesi János közli Madarász Imrével, Sopron megye főszámvevőjével, hogy néhány nap múlva Bécsbe kíván utazni, ezért kéri, hogy Wertheimer zsidó számára minél több pénzt gyűjtsön össze, hogy azt magával vihesse, mert a zsidó már 2—3 sürgető levelet is írt neki.

Ajanlom köteles szolgalatomat kegyelmednek.
Vévén már két, három izben levelit Verthaimer sidonak, hogy pénzt küldgyek. Elhittem ugyan, hogy kegyelmednek már feles pénz ment kezihez, kérem azért kegyelmedet, hogy mégh a két nap mentül többet öszvöolvashat kegyelmed, olvasson öszvő, mivel magam Isten aka-

rattyábul egy-két nap mulva fölmegyek Bécsben, hogy akkor mentül többet vühessek néki, mert bizonyos lehet kegyelmed, hogy mentül továb liszen az nemes vármegyénel az pénz, annál sulosabb liszen néki, mivel az interessit megh fogja vennyi és igy elhittem, hogy kegyelmed is inkáb azon fog lennyi, hogy az nemes vármegyinek könnyebsiget szerezzen, hogy sem nehessiget. Ezzel kivanom, Isten éltesse kegyelmedet és maradok kegyelmednek köteles szolgája:

Szombathely, 6. Decembris 1702.

Hevenyesi János.

Tekintetes, nemzetes és vitézlö Madarász Imre urnak, tekintetes nemes Sopron vármegye preceptorának, joakaro uramnak eö kegyelmének Sopronban.

Sopron megye levéltára, Acta perceptoralia, 58. számú csomóban.
Egykorú egyszerű másolat vízjegy nélküli papiroson, melynek hátlapján azonos kéztől e feljegyzés olvasható: *1702. 6. Decembris, litterae domini Hevenyesi.*

35.

1702. december 22. Szécsény. Hevenyesi János Madarász Imréhez, Sopron megye főszámvevőjéhez írt levelében annak a reményének ad kifejezést, hogy a megye pénztárában már több ezer forint lehet, miről értesítést kér, hogy a zsidónak elküldhesse Bécsbe.

Igaz kötelessiggel szolgálok kegyelmednek.
Es hogy ez szent karácsony ünepeket, ugy az uy esztendöt is több sokszamu következendökkel szerencséssen és boldogul meghérhesse és el is mulathassa, kivánom. Elhittem már feles ezerek lehetnek az cassában, hogy pedig azokat annál alkalmatossabban elküldhessem az sidonak Bécsben, kérem adgya hiremmé kegyelmed, hogy mennyire valo lehet és ugy fogom én is disponalni az alkalmatossságokat, hogy mentül jobban és szerencséssebben fölvihessék. Ezzel kivánom, Isten éltesse kegyelmedet és maradok kegyelmednek igaz köteles szolgája:

Szécsen, 22. Decembris 1702.

Henvenyesi János manu propria.

Madarász Imre urnak.

Perillustri ac generoso domino Emerico Madarasz inclyti comitatus Soproniensis perceptori etc., domino amico observandissimo Sopronii.

Sopron megye levéltára, Acta perceptoralia, 58. számú csomóban.
Egykorú egyszerű másolat papiroson, melynek vízjegyéből alig látszik valami, hátlapján azonos kéztől e feljegyzés van: *literae Hevenyesianae de dato 6. et 22. Decembris 1702.*

36.

1703. január 12. Szécsény. Hevenyesi János figyelmezteti Madarász Imrét, Sopron megye főszámvevőjét, ne feledkezzék meg arról, hogy a zsidónak fizessen, nehogy a zsidó katonai végrehajtást kérjen, azután a hitelt is jó lenne megtartani.

Bizodalmas nagy joakaro eötsém uram!

Szerencsés uy esztendö kivánásával kirem szeretettel, két szoval tudatositanyi ne terheltessék, ha az sido pinzeben adhat-é? A héten valamit, mely beérkezik, magam fölmenvén vinnik ennyihan ezeret néki. Közel az terminus, vigyáz uygan reá, de executiot fog az nemes vármegye érette szenvednyi. Nihil ad me, de jo volna az creditumot meghtartanyi. Caeterum me commendo.

Kegyelmednek igaz köteles attyafia, szolgája:

Hevenyesi János manu propria.

Szécsen, 12. January 1703.

Perillustri ac generoso domino Emerico Madarász inclyti comitatus Soproniensis perceptori etc., domino fratri observandissimo Sopronii.

Sopron megye levéltára, Acta perceptoralia, 58. számú csomóban.

Egykorú egyszerű másolat vízjegy nélküli papiroson, melynek hátlapján azonos kéztől e feljegyzés látható: *1703. 12. Januarii, literae domini Hevenyesi.*

37.

1703. március 17. Sopron. Büki Nagy István, Sopron megye alispánja, Bécsből megérkezvén azonnal értesíti Madarász Imrét, Sopron megye főszámvevőjét, hogy Wertheimer zsidóval olyan megállapodást kötött, hogy a megye az 50 000 forint tartozását ez év június végére megfizeti. Ebben az irányban tegyen meg minden intézkedést és ha szükséges, úgy vegyen igénybe katonai végrehajtást is. Ettől függetlenül amennyi pénzt össze tud szedni, sietve vigye fel Bécsbe a zsidónak.

Ajánlom szeretettel valo szolgálatomat kegyelmednek!

Csak ezen orában érkezvén Bécsbül adom értésre kegyelmednek, hogy ujabban és máskippen meghedgyeztünk Verthaimer sidoval, kihez kipest, minthogy azon kivül, amit előbbi vigezisünk szerint ad medium Martii le kölletet volna ezer forintot néki tennünk, pro ultima Junii eötvenezer forintot köl letennyi néki. Arra valo nézve kegyelmed ugy alkalmastassa az dolgot, hogy az utobbi fölvetést irremissibiliter minden személyvalogatás nélkül, nem tekintvén sem eö herczegsige, se más akárki joszágát, ha egyébkép nem lehet, etiam executione mediante in tempore bészedgye. Ami az executiot illeti, egyetértvén kegyelmed commissarius Léb urammal, lévén ez eránt eö herczeghségitül parancsolatom, hogy kegyelmednek commitállyám, valamenyi személy(t)

adhat eö herczeghsige quardiajabul, annyit vegyen kegyelmed és mindenfelé erös executiokat küldgyön, mivel más mod nincsen az dologban. Azomban ezt jo rendben vévén kegyelmed, valami pénz vagyon az cassában, azt öszvecsinálván kegyelmed, sietsiggel vigye föl Bécsben Verthajmernek s adgya néki in defalcationem illius primaevae summae, mellyet ad ultimum Martii tartozott volna az nemes vármegye letennyi néki és vessen az éránt számot vele, hogy tudhassuk, mivel fogh mégh abban az summában restalnyi néki az nemes vármegye. Továb is kegyelmed azon legyen, mentül jobban és hamaréb lehet, az pénz had szolgáltassék kegyelmed keziben. Eltesse Isten szerencsessen kegyelmedet. Raptim Sopronii, die 17. Martii anno 1703.

Kegyelmednek szeretettel szolgál:

Büki Nagy István manu propria.

P. S. Ha lehet, minek elöttö Bécsben fölmenne kegyelmed, rándulylyon által hozzám, vagyon oly dolgom, akit kegyelmeddel szüksigkippen köl communicalnom, azomban pedig á cassábul senkinek semmit ne adgyon kegyelmed.

Generoso domino Emerico Madarász inclyti comitatus Soproniensis perceptori etc., domino mihi obeservandissimo Nék, cito,cito, citissime.

Sopron megye levéltára, Acta perceptoralia, 58. számú csomóban.
Ívrétű levélpapír, melynek vízjegye: sisakdíszes címerpajzs, benne várto-ronnyal. Egykorú egyszerű másolat, melynek hátlapján azonos kéztől e feljegyzés olvasható: *1703, 17. Martii. Literae domini vicecomitis Stephani Nagy.*

38.

1703. május 23. Pozsony. Zichy Péter elhalt László öccsének 638 forintnyi adósságát zsámbéki tiszttartója által fizetteti ki marhákkal Simon Mihály pozsonyi császári zsidó pénzváltó részére.

Hoch und Wohl gebohrner Gnädigst- und Hoch gebitentister Herr Herr!

Ewer hoch gräflichen Gnaden mit meine vnterthänigste zeillen musze in gehorsamb auf warthen und bericht geben, woszmiszszen Ihr ab geleibter Seeliger gnädiger des Prüder mir, lauth von Ihm bey mir in händen habenden Schein, vor seinen forttersetzenden feldtzug schuldig verblieben ist, 515 fl Rh wie auch wider umb hernach wegn auszgenehmener wahrn die Summa ..... 123 f.

So zusammen 638 f.

und zwar bey seinen abreisz an (titulirt) hochlöblichen vice gespan Pornay hinterlaszsen hat auch meiner Schuld halben zu contentirn, wie auch gar ausz den Reich zum öffter mahl geschrieben hat, dasz man mich diser schuld halben bezahlen solle, solches aber bis dato der verstrechner zeit nicht beschehen ist.

Als glanget an Ewer hochgräfliche Gnaden mein vnterthänigst gehorsambstes bitten, sie beruhen mir die hoche gnad zu ertheilen und mir von sein Seligern hinterlassene mittel die Contentirung meiner Schuld bezahlen zu lassen. Wan auch die mittel in Pahrs geld niht verhanden seind mich zu bezahlen, also habe ich dato etwos in ocksen nöthig, welche ich zu dem Kayserlichen fuhrwesens in Reich und in Welschland ein kauffen thue.

So wollte ich vor obgedachte meine schuld die ochsen an zahlung annehmen, vnd wille besten Ewer gnaden mir, alsz mein alther gnödigster guther freünd zu den meinigen hülfen werden. Dieselbe wiessen, dasz ich allzeit ein alter diener von desz Stamm hauszes Sitche gewessen bin von ferner nach in gehorsamb verbleiben werde, womit mich empföhle und vorbliebe

Ewer Hochgräflichen Gnaden
Dienstschuldigst gehorsambster diener
Szinan Michael Jud und Kayserliche
Münzliefferant m. p.

Kívül ráírva: Vévén Kegyelmed Pápa Imre sambeki tisztartó ezen commissiomat, erga sufficientem et authenticam edoctionem obligatoriára a me defuncto fratre emanatorum ezen Sidot a marhalbul contentállya Kegyelmed, annak leghelsőbben arrat Kegyelmed szakasztván, s — ha azon kivül marhat akarna venny, adgyon Kegyelmed nékie, külömbet se cselekedjék Kegyelmed.

Actum Pozsony, die 22. May 1703.
iam factam et intus specificatam sexcentorum triginta octo florenorum summam.

G. Zichy Péter m. p.

Mellékelve.

1. 1702. június 25. Bécs. Zichy László levele tiszttartójához.

Nemzetes Arok Szállásy Uram! Kegyelmed vévén ezen commissiomat, Simon Michel nevö Sidot, erga producendas literas meas obligatoriales az adosságomrul az uj gabonával, kit Isten fog adny, az csepülés után contentallya Kegyelmed, olly és annyi arrun adván kegyelmed néki, az mint azon üdő tájban az ollyan gabona Posony városában fog kelny. Actum Viennae, die 25 Juny 1702.

Zichy László m. p. P. H.

2. 1702. március 1. Vedred. Én aláb megh irt recognoscalom per praesentes, hogy vettem kezemhez Simon Mihály posoni Zidónak küldött commissioját az Méltóságos urnak, mely commissioira való parancsolattyának elegett nem tehetvén most, el végezvén a szántást, vetést, mentől hamaréb fel csólyáltatni el nem mulatom. Mindazonáltal

a commissioiát vissza adtam, mig nem fogom contentálni, kiről adom ezen recognitiomat.

Actum Vedred, die 1. Marty 1702.

Dező Mihály
vedredy Ispány s. k.

3. 1702. február 17. Bécs.

Dező Mihály Vedredy Ispányom vévén ezen commissiomat, adgyon Simon Michel nevö Posony Sidonak három száz tizen eöt forent arra gabonat ollyan arron, az mint az Posony Piarczon szokot leg fölleb el kelny, kinek proprie jol vegere mennyen és az jobbagyok által vitesse be jó uttal számára, ugy mint azon által, hogy magunk szükségére valo is maradgyon. Ezen Commissionkat el tévén, számadásiban be fog vetetödny.

Actum Viennae, die 17. February 1702.

Zichy László m. p.

4. 1702. január 18. Bécs.

Dasz ich Endts benanter von den Ehrngeachten Juden Simon Michl auf mein ersuchn in Paaren gelt gelihener empfangen habe Zwey hunderts guten Rheinisch attestire ich hiemit und verstreiche undter meiner gräffliche Parola selbige in Paren gelt wiederumb abzustatten, oder in getreydt, wie es zu Prespurg den Preyse hat, mit nexten besten Wege zu vberliffrn. Womith meine graflichen Handt undtenschrifft undt Pettschaffs verttigung.

Wien, den 18. Jenner 1702.

Zichy László m. p. L. S.

5. *1700. december 19. Pozsony.*

Ich endts unterschribener bekenne, dasz ich von Simon Michel habe Csaigh gekauffen um Zwey hundert fünffzig thaller, welches bin ich schuldig zu bezahlen.

Actum Posony, die 19. X.-bris 1700.

G. Zichy László m. p.

OL. P—707. rsz. 498. fasc. 51. NB. et C. No. 1—3. (14—25.)

39.

1703. október 8. Buda. Pest megye közönségét a budai kormánybizottság figyelmezteti, hogy amennyiben Oppenheimer zsidónak járó 13 000 forintot minél hamarább ki nem fizetnék, a megyei tisztviselők számoljanak katonai végrehajtással úgy személyükben, mint vagyonukban.

Anno domini 1703. 8. Octobris Budae celebratur congregatio inclytorum comitatuum Pest, Pilis et Solt unitorum, ubi

.....

leguntur item aliae literae ejusdem excelsae commissionis Budensis Budae, itidem 4. Octobris 1703. emanatae, quarum vigore praecipitur summa 13000 fl. judaeo Oppenheimber ad mentem iam priorum intimationum quam celerrime, nisi domini officiales comitatenses in suis residentiis et bonis militaris executionis et in proprias personas experiri voluerint animadversionem, esse persolvenda. Occasione cujus rescriptum est excelsae commissioni sequentibus:

.....

Pest megyei levéltár, 1695—1703. évi közgyűlési jegyzőkönyv 898.
Mivel Pest megye felterjesztésében semmiféle zsidó vonatkozás nincs, ezért annak közlését nem tartottam szükségesnek.

40.

1703. november 3. Sopron megye felségfolyamodványában azt kéri a királytól, hogy mivel 1697-re visszamenő adófizetési kötelezettségüknek az újabb és újabb terhek és a katonai beszállásolások miatt képtelenek eleget tenni, ezért eladósodva Wertheimer zsidó felé a vele kötött szerződésüket érvénytelenítse, az adóhátralékot engedje el és a győri vár megerősítését szolgáló közmunkák alól pedig mentesüljenek.

Sacratissima caesarea regiaque majestas!
Domine, domine naturaliter clementissime!
Lamentabilis, extremaeque desolationi proxima miseriarum nostrarum sors ad augustissimum majestatis vestrae sacratissimae thronum pro imploranda benignissima ejusdem gratia atque clementia, ferendoque in tantis extremitatibus subsidio compellit. Posteaquam hisce proxime evolutis annis comitatus hic noster Soproniensis adeo magna contributionum mole fuisset aggravatus, ut contingens repartitionale adhuc ab anno 1697. persolvere non potuerit, imo sequentibus quoque annis fere in eadem semper proportione contributionali relicti, denique quovis anno ex novis contributionibus antiquiora debita exolvere debuerimus, ut tantum ex debitis adeo gravibus eluctari queamus, debitaque majestatis vestrae sacratissimae servitia exequi ac miseram plebem

conservare possimus, omnem movimus lapidem. Imprimis quidem pro restantiis annorum 1697. et 98. florenis 71362 constituentibus cum excelsa majestatis vestrae sacratissimae camera aulica convenimus, ejusdemque summae persolutionem intra spatium triennii in singulis annis tertialitatibus appromisimus. Demum eadem quoque summa haebreo Wertheimmer assignata, cum eodem haebreo non solum de hac, sed etiam de aliis excellentissimo domino camerae praesidi assignatis 30000, ita pro anno 1701. eidem haebreo assignatis 75000, uti et pro anno militari proxime praeterito assignatis 50000 florenis accordare ac in certis terminis ad persolvendas easdem summas nos obligare, tumque intuitu benignarum majestatis vestrae sacratissimae commissionum, quibus dicto haebreo ante alios omnes assignatarios persolvendum clementissime demandarat, tum etiam metu gravissimarum executionum, quas nobis imponendas comminati sunt, nos strictissimis sub conditionibus obstringere necessitati sumus. Et quod plus est, celsissimus etiam princeps palatinus eidem haebreo se vadem pro nobis ponere, fidejubereque ac sua propria bona obligare fuit coactus.

Arbitrabamur epuidem omnes alias assignationes suspendendas ac interea dicto haebreo satisfacere posse, sed omni ea spe frustrati diversis diversorum regimium assignationibus fuimus praegravati et cum omnes vires nostras ad haebrei exolutionem convertissemus, totoque vere et aestate 170 hominibus executoribus miseros incolas summopere constrinxissemus, denique ad praetactas regiminum assignationes multa millia florenorum partim ad commissariatum etiam majestatis vestrae sacratissimae numerare sumus coacti adeo, ut licet anno proxime elapso tantundem, quantum unius anni contributionalis contingens esse deberet, solvissemus. Haebreo tamen adhuc circiter 100000 et ad cassam quoque majestatis vestrae sacratissimae fere tantundem restemus. Unde factum est, ut per tot, tamque longo tempore jam fere a tribus annis continuo durantes, saevas militares executiones miseros incolas jam poene ad incitas redegerimus, nec supersit amplius, quod solvere possint. Et nihilominus praeter alias diversorum regiminum restantias recenter pro inclytis regiminibus Mersiano 15000, comitis Gabrielis Esterási 8000, Andrasiano 1000 ac demum pro militia sub ductu excellentissimi domini generalis Schlik existente 20000 florenos recenter, etquidem sine longiori mora ante alios omnes assignatarios exolvenda sint assignata. Unde haebreus quoque ob neglectum solutionis terminum bona suae celsitudinis palatinalis, qua, ut supra, vadis et fidejussoris exequi curare velle jam perscripsit, commissariatusque majestatis vestrae sacratissimae bellicus exolutionem assignationum urget, executionibus jam per majestatem vestram sacratissimam benigne suspensis, quomodo earundem tam grandium summarum exolutio fieri possit, modum non videmus, nam miseri incolae intellecta executionum per majestatem vestram sacratissimam facta suspensione restantias contributionales relaxatas sibi imaginantur, adeoque non curatis etiam rigorisissimis comminationibus et jussionibus nostris nec quidquam solvere volunt, uti a sex et ultra septimanarum spatio, a quo executores abierunt, nec obulum quidem ad perceptoratum nostrum praestiterunt.

Quidquid pro servitio majestatis vestrae sacratissimae congruum et utile, factuque possibile est, ex syncero corde, omnique studio efficere prima intentio nostra est. In exolutionem quoque harum assignationum extremam quamvis operam impendere nihil dubitamus, sed se opponentem claram videmus impossibilatem, quam, si fidei locus non esset, benignae majestatis vestrae sacratissimae ulteriori investigationi demisse submittimus. Exactio recentioris 20000 florenorum assignationis Schlikianae occasionem dabit probandae tum exigendi difficultatis, tum extremae miserorum incolarum inopiae.

Accedit his, quod pro reparationibus fortificationum praesidii Jauriensis tam per benignam majestatis vestrae sacratissimae intimationem, quam etiam illustrissimi domini comitis a Zinzendorff, ejusdem loci commendantis, requisitionem admoniti simus, ut quantocyus in forma gratuitorum laborum 1000 palesatas eo devehi, manualique labore adminus 200 hominum et non contemnendorum curruum hebdomadatim alternandorum adesse debeamus. Ad servitia majestatis vestrae sacratissimae nunc recenter ac ante alios omnes vicinos comitatus 400 pedites libentissimo, promptissimoque animo praestitimus, sed ut tot assigrationibus satisfaciamus ac praeterea miseram plebem ad talia quoque compellamus, quomodo possimus, sufficere modus non est.

Ut igitur praescriptis extremis hujus comitatus nostri ruinis in tempore medium adhibeatur, majestati vestrae sacratissimae demisse supplicamus, dignetur benigno suo animo, cordique sumere, comitatum hunc augustissimae majestatis vestrae sacratissimae residentiae proximum hactenus semper pro ingruenti quacunque occasione ad servitia ejusdem semper paratum fuisse et imposterum quoque semper ad manus futurum, qui tamen prae reliquis omnibus totius regni comitatibus his restantiarum oneribus de facto tantopere pressus est, ut nisi majestas vestra sacratissima eidem clementissimam suam dexteram porrigat mergenti, ex hac restantiarum abysso eidem eluctari impossibile sit. Cum et alias praetensiones diversorum regni comitatuum, uti hujus etiam, quae occasione quarti millionis hoc anno per majestatem vestram sacratissimam relaxati cassare extitissent, restantias tam hujus, quam etiam aliorum nonnullorum comitatuum longe multisque vicibus excedant, adeoque intuitu relaxationis tantarum praetensionum si has quoque restantias majestas vestra sacratissima clementissime relaxare dignabitur, nullam sibi eatenus injuriam fore, clarum sit. Nam, quod comitatus iste noster tantum restet, non alia est causa, quam quod praeter proportionem sit in quanto contributionali quovis anno praegravatus, imo jam supra vires per tot militares executiones exhaustus. Etsi enim solius anni proxime elapsi executiones calculo submittamus, apparebit solas easdem ultra 15000 florenorum nobis constitisse et tamen ad extremum etiam post toleratas tam saevas executiones denique miseros incolas solvere non potuisse, licet pro ultimo, ut saltem pecuniae eo celerius congeri possint, non ad illos, quos judices locorum restantiarios recensebant, sed ad ipsos judices et tres, quatuor locorum incolas solvendo habiliores executiones sint directae, sed frustra. Ex quibus apparet, quod non negligentia nostra, neque renitentia, sed ipsa im-

possibilitas restiterit, quominus praerecensitas restantias et assignationes exolvere potuerimus.

Dignetur itaque majestas vestra sacratissima sinum clementiae suae paternae benignissime aperire et imprimis quidem contractum illum, quem cum haebreo inire coacti fuimus, celsissimique principis palatini fidejussionales clementissime cassare, veluti pure pute ad exhibenda majestati vestrae sacratissimae servitia confectas et ex rationibus praescriptis adimpleri nequeuntes, aliumque modum adinvenire, quo eidem haebreo satisfiat, ex eoque easdem restantias nobis benignissime relaxare aut si hoc absolute fieri non posset, adminus earundem restantiarum exactionem ad feliciora tempora clementissime suspendere, quo ad novas vero assignationes, siquidem in tam arduis majestatis vestrae sacratissimae necessitatibus omni studio pro posse nostro ex corde succurrere desideramus, clementissime modum adinvenire, quo earundem exactio commodius fieri possit. Ac demum ne ad postulatos Jaurinum gratuitos labores compellamur, iis, quorum interest, clementissime demandare.

Gratiam majestatis vestrae sacratissimae omni studio demereri, eandemque diu felicissime vivere et regnare apprecantes sacratissimae majestatis vestrae humillimi, perpetuoque fideles subditi:

universitas comitatus Soproniensis.

Kívül: Ad sacratissimam caesaream regiamque majestatem etc., dominum dominum naturaliter clementissimum demissum memoriale introscripti comitatus Soproniensis.

Sopron megye levéltára, Acta perceptoralia, 59. számú csomóban.

Másfél ívnyi papiros elég megviselt állapotban, melynek vízjegye: hármas halom.

E felségfolyamodvány keltezésére nézve utalok az MZSO. XI. kötet 124. sorszámára.

41.

1705. január 21. Kismarton. Herceg Eszterházy Pál elismeri, hogy Sopron megye főszámvevője, Madarász Imre, a megye megbízásából Wertheimer zsidó részére 3000 forint tiszteletdíjat neki lefizetett.

Quietantia

super florenis ter mille Rhenensibus, quos egregius dominus Emericus Madarasz comitatus Soproniensis perceptor in rationem certi honorarii haebreo Werthaimer per dictum comitatum deputati ad manus nostras deposuit et numeravit. Kismartonii, 21. Januarii 1705.

Paulus Ezterhazy manu propria.

fl. 3000.

Sopron megyei levéltár, Acta perceptoralia, 1. csomó nr. 140.

Ívrétű papiros, melynek vízjegye: koronás címer, előlapon papírba nyomott ovális alakú hercegi címerpecséttel és hátlapján ez egykorú feljegyzésekkel: *1705.*

2. Januarii, Nr. 140, fl. 3000, quietantia celsissimi sacri Romani imperii principis Pauli Estoras de Galantha propter perceptum honorarium judeo Werthaimber ex parte comitatus oblatum.

42.

1705. február 3. Kismarton. Herceg Eszterházy Pál nyugtája 1000 forintról, amely összeget Wertheimer zsidó részére Madarász Imre, Sopron megye főszámvevője, fizetett le neki, mint törlesztést az 50 000 forint adósságra.

Quietantia

super florenis mille Rhenensibus, id est fl. 1000, quos in defalcationem Verthamianorum quinquaginta mille florenorum ab egregio domino Emerico Madarasz comitatus Soproniensis generali perceptore rite percepimus et levavimus. Kismartonii, 3. Februarii anno 1705.

Paulus Ezterhazy manu propria.

Sopron megyei levéltár, Acta perceptoralia, 1. csomó Nr. 144.
Papiros, vízjegye: *H D* betűk, míg *H* betű felett *V* betűvel, hátlapján ez egykorú feljegyzésekkel: *1705. 3. Februarii, Nr. 144, 1000 fl., [quietantia] Pauli Estoras.*

43.

1705. március 18. Buda. Pleyern János József budai császári telekkönyvvezető Wurm Ker. János budai polgár beleegyezésével Pálvölgyének Ochsenriedt nevű dűlőjében fekvő szőlejét, amely 343 forint tartozás fejében Leidersdorfer Izsák zsidó zálogbirtokában van, megművelésre kiadja Limperger Pál vincellérnek, a termés pedig azon az áron, ahogyan a dézsmabor megy, a zsidóé lesz követelése törlesztésére.

Demnach der judt Isacc Leyderstorffer auf des burgerlichen weissbeckhen Johann Baptista Wurmbs in dem Paulithahl der sogenannten Ochsenriedt ligenden weingarten wegen schuldiger 300 fl. den saz noch anno 1702. vntern 29. Decembris der ordnung nach erhalten vnd er Leyderstorffer vmb dise seine schuldt nebst der durch den Häring ihme cedirten 43 fl. zu überkhommen ihme Wurmb berichtlich belangen vnd die failbiettung solchen weingartens ansuechen wollen, indeme man aber von seithen des kayserlichen grundtbuechs befundten, dass wan gedachtes grundtstckh zu ieziger zeit der schäzung nach solte hindangegeben werden, nit allein das hauss zu merckhlichen schaden deren übrigen creditoren abgewierdiget, sondern auch er Wurmb selbsten bey sothaner gerichtlichen abschäzung damnificirt wurde. Vnd wie zumahlen nun der weingarten ander theils sehr abgeöedet, er Wurmb hingegen solcher hinwiderumben in aufrechten bau zu bringen dermahlen nicht vermögend, solchemnach ist mit einwilligung des Wurmbs selb-

sten die sach bey dem kayserlichen grundtbuech dahin abgehandlet vnd verglichen worden, es solle der Leyderstorffer offtberiehrten Wurmbischen weingarten durch den weinziehrl Paul Limperger, welchen hierzue das kayserliche grundbuech constituirt, derselben des bau halber instruiret vnd mit ihme contrahiret, nach aller erfordernus gethreulich bauen lassen vnd ihme weinzierl vermög contracts richtig bezahlen, hingegen hat derselbe die weinfexung in so lang, biss er sowohl wegen des capitals der 343 fl., alss anlauffenden interessen, wie auch der aufwendenden bau-unkhosten halber befridiget seyn wierdt, in zechentmässigen preyss ohngehindert zugenüessen, nach vollständiger contentirung aber gedachten weingarten in gueten bau ihme Wurmb oder an wehme dessen faculteten gedeüen möchten, hinwiderumb abzutretten haben. Datum Ofen, den 18. Marty 1705.

Johannes Josephus von Pleyern manu propria.

Budai városi levéltár, Acta iudiciaria, 1712. IV. 8. keltezés alatt.
Ívrétű papiros, melynek vízjegye címerpajzs, az aláírás mellett vörös viaszba nyomott ovális alakú gyűrűspecséttel.

44.

1705. május 3: Sopron. Sopron megye Schlesinger Wolf kismartoni zsidóval szerződést köt 3406 mérő gabona szállítására. A zsidó kötelezi magát arra, hogy ezt a mennyiségű gabonát 11 napon belül leszállítja a pozsonyi hadiraktárba, ezzel szemben a megye a gabona árát, 4598 forint 10 dénárt, 6 héten belül Kismartonban neki kifizeti gróf Széchenyi György és Nagy István alispán kezessége mellett.

Accord

zwischen dem löblichen Öedenburger comitat und Wolff Schlessinger, welcher von heut dato ann innerhalb eylff tag vor das löblichen comitat inn das kayserlichen veldt magazin nacher Preschburg den rest dess von ihro excellenz herrn general veldtmarschall graff Heister aufferlegten contingent in dreytaussendt vierhundertsechss mitzen bestehendt ohne einige aussrede ohnfehlbahr zu liffern verspricht solcher gestalten, das soferne es wider verhoffen nicht geschehen solte und dadurch den löblichen comitát einiger schaden geschehe, ich Schlessinger davor stehe und in allen solche schadloss zu halten schuldig sey. Hingegen verspricht das löbliche comitat gedachten Wolff Schlessinger von heit datum innerhalb 6 wochen den wehrt davor, so sich in die viertaussendt fünffhundertneünzigacht gulden 10 den. erstreket, gegen producierung der richtigen lifferung von den löblichen proviant ambt quittungs ohnfehlbahr zu bezahlen. Zu dessen versicherung halber hab ich Geörg graff Szecheny und Stephanus Nagy, der löblichen gespanschaft vicegespahn auch ihne gedachten Schlesinger in allen schadloss zu halten und nirgendt anwortighin assigniern, auch die bahre be-

zahlung ohne einige exception, wie es immer namen haben mag, gegen ausshändigung obig gedachter quittung auff den termin in der königlichen freyen statt Eissenstatt zu contentiern bestermassen versprochen. So es aber wider verhoffen nicht geschehen solte, so verobligiern wir unss ihne Schlessinger nicht allein das capitall, sondern auch die dissfalss zufallende expensen, schaden und unkosten gutt zu machen. So geschehen in Oedenburg, den 3. monathstag May 1705.

Comes Georgius Széchény manu propria.

Stephanus Nagy vicecomes comitatus Soproniensis manu propria.

Ex commissione inclyti comitatus coram me Daniel Tholnay jurato notario ejusdem comitatus Soproniensis manu propria.

Sopron megyei levéltár, Acta perceptoralia, 2. csomó nr. 31. melléklete.

Ívrétű papiros, melynek vízjegye: címerpajzs, előlapon gróf Széchenyi Györgynek fekete, míg a másik kettőnek vörös viaszba nyomott gyűrűspecsétjével, a hátlapon legalul héber írás látható:

וואלף שלעזנגר

Ez az egyezség csatolva van Schlesinger Wolf zsidónak 1715 jan. 7-én kelt egyezer forintos nyugtájához annak bizonyságául, hogy a teljes kifizetés ekkor történt meg, l. ott!

Egykorú egyszerű másolatban ez az egyezség megvan még uo. az 58. számú csomóban is.

45.

1705. május 3. Sopron. Tolnay Dániel, Sopron megye jegyzője, utasítja Madarász Imre megyei főszámvevőt, hogy Schlesinger Wolf kismartoni zsidó nyugtájára fizessen ki 30 forintot.

Fizessen nemes vitezlö Madarasz Imre ur, nemes Soprony varmegye perceptora, Volff Schlesinger nevö kismartony sidonak a nemes varmegye végezése szerént harmincz forentot, id est fl. 30, erga quietantiam acceptaltatik szamadasaban. Datum Sopronii, die 3. mensis May 1705.

Tholnay Daniel nemes Soprony varmegye notariussa manu propria.

Sopron megyei levéltár, Acta perceptoralia, 1. számú csomó 178. sorszám melléklete.

Papiros, melynek vízjegye: W D betűk felett 3 szirmú virág, hátlapján ez egykorú feljegyzésekkel: *1705. 7. July, fl. 30* és héber írás:

א קוויטונג . . .

46.

1705. június 9. Sopron. Schlesinger Wolf kismartoni zsidó elismeri, hogy Madarász Imre, Sopron megye főszámvevője, a Pozsonyba szállított gabona ára fejében neki 1800 rajnai forintot lefizetett.

Quietantia

super florenis Rhenensibus mille et octingentis, quos ego infrascriptus a perillustri ac generoso domino Emerico Madarász perceptore inclyti comitatus Soproniensis defectu sine omni percepi et levavi in defalcationem administrati pretii frumenti Posonium secundum contractum meum cum inclyto comitatu Soproniensi hic in civitate Soproniensi die 3. mensis May anni nunc currentis infrascripti initum et celebratum. Actum Sopronii, die 9. mensis Juny anno 1705.

Id est fl. 1800.

Sopron megyei levéltár, Acta perceptoralia, 1. csomó nr. 172.

Papiros, melynek vízjegye: koronás címer, hátlapján az egykorú feljegyzésekkel: *1705. 9-ten Juny, Nr. 172, fl. 1800, quittung von Schlösinger juden betreffendt.*

47.

1705. június 30.—július 15. Sopron. Schlesinger Wolf kismartoni zsidó elismeri, hogy Madarász Imre, Sopron megye főszámvevője, három részletben összesen 1800 forintot neki megfizetett.

Aláb meghirt recognoscalom praesentibus, hogy vettem föl nemzetes vitézlő Madarász Imre Sopron vármegyei perceptor vramtól eótszáz foréntot, mellyekrül quietalom eő kegyelmet. Sopronii, die 30. Juny 1705.

Id est fl. 500 — den.

Anno 1705 die 15. July vettem föl uyobban nevezett perceptor vramtul egyezerkétszáz foréntot, mellyrül eö kegyelmet quietalom. Sopronii, die et anno, ut supra.

Id est 1200 fl. — den.

Item die 15. July vettem föl uyobban száz forintot apro pénzt, mellyrül nevezett perceptor vramat quietalom.

Id est fl. 100 — den.

Sopron megyei levéltár, Acta perceptoralia 1. csomó nr. 176.

Papiros, vízjegye: W D betűk felett 3 szirmú virág, előlapon a zsidó aláírások alatt vörös viaszba nyomott egy-egy gyűrűspecsét, mindegyik más-más ábrával, hátlapon ez egykorú feljegyzésekkel: *1705. 30. Juny, Nr. 176, fl. 1800, quittung von Schlössinger juden.*

48.

1705. július 7. Sopron. Mätl Máté császári szekerésztiszt Schlesinger Wolf zsidó részére Madarász Imrétől, Sopron megye főszámvevőjétől, felvesz 30 forintot.

Quittung

per dreyssig gulden Rheinisch, welche ich endts vnderschribener von (titl.) herrn Madaraz, dess löblichen Ödenburger comitats perceptore, auf eine assignation vom juden Wolff Schlesinger an denen von ihme zu fordern habenden 64 fl. rechts vnd paar empfangen habe. Signetum Ödenburg, den 7-ten July 1705.

Id est 30 fl.

Matthaeus Mätl kayserlicher furwesens officier manu propria.

Sopron megyei levéltár, Acta perceptoralia, 1. számú csomó 178. sorszám. Papiros, melynek vízjegye: W D betűk felett 3 szirmú virág, hátlapján ez egykorú feljegyzésekkel: *1705. 7. July. Assignatio domini notarii Tholnay. Nr. 178., fl. 30. Quittung von herrn Mätl käyserlichen fuhrwessens officiern an jud Wolff Schlössinger geträydtrest zu defalciern.*

49.

1705. október 19. Kismarton. Schlesinger Wolf zsidó arra kéri Madarász Imrét, Sopron megye főszámvevőjét, hogy mivel nagy szüksége van pénzre, azért amennyit csak számára fizetni tud, azt adja át szolgájának, aki nyugtát állít ki róla.

Wohledl, gebohrner!

Hochgeehrter herr perceptor! Es hat mir (titl.) herr vicegspan zu Wienn versprochen vnd gemelt, dass die execution aussgeschickht vnd villeicht mein geldt schon würdt beysamben sein. Dahero ich hiemit meinen knecht hinein schickhe vnd bitte ihme, souil miglich, in geldt einzuhäntigen. Er würdt interimb quitirn. Habe ihm zwar auch die original quitung mitgeben, wann solches völlig erlegt wurdte, solche hinzugeben vnd thete mir mein hochgeehrter herr ein sondern gefahlen, weillen ich solches geldt iezt hoch nöthig habe. Wormit verbleibe meinen hochgeehrten herrn dienstschuldigster:

Schlos Eysenstatt, den 19. Octobris 1705.

Wolff Schlössinger.

Kívül: Dem wohledl gebohrnen herrn Emerico Madteräs, einer löblichen Öedtenburger gespanschafft wohlbestelten perceptor, meinen hochgehrten herrn Öedtenburg.

Sopron megyei levéltár, Acta perceptoralia 1. számú csomó 193. sorszámú irat melléklete.

Papiros, melynek vízjegye: korona, alatta *H D* betűkkel, zárlatán födött, homályos körvonalú nyolcszögletű gyűrűspecséttel.

50.

1705. október 20. Sopron. Schlesinger Wolf zsidó megbizottjának nyugtája 100 forintról, amelyet Madarász Imrétől, Sopron megye főszámvevőjétől, a megye helyett leszállított gabona árának törlesztésére felvett.

En alab meghirt recognoscalom praesentibus, hogy vettem föl á nemes vármegye helett praestalt gabona árrának defalcatiojában száz forintott nemzetes vitezlö Madarász Imre perceptor urtul Wolff Schlezinger héllet commissiojábul, mellyrül quietalom. Datum Sopronii, die 20. Octobris 1705.

Id est fl. 100 — den.

. . . דען טאג דען צוויאנציגסטן אקטובר . . . וואלף שלעזנגר

Sopron megyei levéltár, Acta perceptoralia, 1. számú csomó 193. sorszám. Vízjegy nélküli papiros, előlapon a héber írás alá vörös viaszba nyomott gyűrűspecséttel, míg hátlapon ez egykorú feljegyzésekkel: *1705. 28. Octobris, Nr. 193., fl. 100. Quittung von Wolff Schlössinger juden seinem traydtrest betreffendt.*

51.

1706. május 18. Buda. Leidersdorfer Izsák zsidó szerződést köt Limperger Pál vincellérrel Wurm Ker. János budai polgár szőlejének 50 forint bérért történő folyó évi megművelésére.

Weillen der burgerliche beckh herr Johann Baptista Wurmb dem juden Isacc Leyderstorffer seinen in dem Pauli-thall in den Ochsenrieth neben denen reverendos patres Societatis Jesu liegendt undt vermög grundtbuch 43 $^1/_2$ — 48 haltenden weingarthen solcher gestalten zu dem heürigen baw überlassen hat, dass bemelter jud die hierzu erforderende mittl vorschisse, als ist von seithen des grundtbuechs dem weinzierl Paul Limperger gesagter weingarthen verdungen undt überhaubts vor die ordentlichen arbeith, als nemlich schneiden, rebenklauben undt austragen, dreymahl hauen, jöden, bindten, stöckhenschlagen, abgipfflen, nachbinden, die stöckhen wieder zuzihen 50 fl. versprochen worden. Zu vhrkundt dessen die hierunter gestelte fertigung. Actum Ofen, den 18-ten May 1706.

Kívül: Contract mit dem juden Liederstorffer und den Paul Limperger weinzierl wegen des weingarthens. Ofen, den 18. May 1706.

Budai városi levéltár, Acta iudiciaria, 1712. IV. 8. keltezés alatt.
Papiros, melynek vízjegye: címer alakú arabeszk.

52.

1706. szeptember 21. Verseg. Pest megye közönsége meghagyja szolgabíráinak a kegyelmes fejedelem ama rendeletének közzétételét, hogy a törökországi zsidókat, rácokat és egyéb kereskedőket, akik portékáikat dupla és tripla áron adják el, a fehér pénzt pedig az országból kiviszik, a Tiszán átkelni ne engedjék.

Anno 1706. die 21. mensis Septembris ad mandatum suae principalis serenitatis, tum etiam excellentissimi supremi generalis in pago Verseg inclyto comitatu Pestiensi existenti particulariter sunt sequentia determinata:

De dato 19. mensis Augusti Esztergamtul datáltt kegyelmes urunk parancsolattyat vettuk, mellyben kegyelmesen parancsollya á nemes varmegyenek, hogy eszre vevén á meltosagos fejedelem az tőrőkorszaghi sidok, raczok és egyeb rendbeli kereskedők nemelly partekallyokat az orszagban behozván az lakosoknak dupla és tripla árán szoktak adni és idegen országból hamis rez pénzeket nagy summassan alnokul kevés fejer penzért elváltani és á fejer penzt az orszagbul tellyessegel kitakaritani lattatnak, azt is parancsolván kegyelmessen, hogy az illyen alnok hamis practival kereskődők á Tiszan által ne bocsattassanak, á nemes varmegye tiszte vigyazván á Tiszan levő revekre, hogy azon kereskedők á Tiszan semmi utal, moddal által ne jőhessenek, kire nezve determinaltatott, hogy nemes varmegyenek szolgabirai ezen kegyelmes urunk parancsolattyat minden helysegekben publicallyak.

.....

Pest megye levéltára, 1705—1708. évi közgyűlési jegyzőkönyv 44.

53.

1706. november 11. Leidersdorfer Izsák zsidó kimutatása szerint Wurm Ker. János budai polgár még 581 forint 67 dénárral adósa.

Specification meine anforderung an dem burgerlichen weissbeckh Johann Baptista Wurmb lauth aigene obligation, alss

Erstlich lauth obligation von 11. Novembris 1702. capital 300 fl.

Das interesse von 11. Novembris biss dito 1706. á 8 per cento 96 fl.

Hierzu kommen auch jene 43 fl., welche der herr Joseph Häring verstandener massen sub dato 18-ten Marty 1706. cedirt, id est 43 fl.

Dan das interesse von gedachten 43 fl. von 18. Marty 1705. byss 11. Novembris 1706 fl. 5 den. 45.

Item vermög vnter 29. Decembris 1702. bey dem vormahlss kayserlich grundtbuech die hypothec oder sätz gebühr contentirt per 6 fl. 75 den.

Auch anno 1705., ut contract, dem weinzierl geben 50 fl.

Ejusdem vor gruben 3 fl. 33 den.
Dan vor bandl 85 den.
Losszettl und bergrecht 4 fl. 10 den.
Bey der zehethütten schreibgeldt 12 den.
Den zehet in paaren geldt erlegt 6 fl. 34 den.
Den lessern zalt 6 fl. 20 den.
Die poding hinausszuführen 85 den.
Dy ma(i)sch hereinzubringen 4 fl. 25 den.
Den pressern und presserlohn 6 fl. 50 den.
Dan anno 1706. vermög abrechnung mit dem weinzierl 96 fl. 60 den.
Den 5-ten Marty 1706. lauth zettl zur extra ordination anlaag 5 fl 17 den.
Lesszettl sambt bergrecht 4 fl. 5 den.
Dem hüetter, so herr Wurmb a parte gestelt 1 fl. 28 den.
Vor zurichtung der poding 2 fl. 30 den.
Denen lessern, buttentrager, mostler in summa 8 fl. 48 kr.
Den ma(i)sch hereinzuführen 4 fl.
Die poding herraus und herein zu führen 2 fl. 50 den.
Presser und presslohn 6 fl.
Den zehet in parn geldt 4 fl. 50 den.
Vndt lecztlich dem aufschauer beym lesen geben 2 fl. 55 den.
summa 671 fl. 17 den.
Bonificirung: vber abzug dero 6 emmer anno 1705. 33 emmer wein, jeden zu 1 fl. 30 kr. — 49 fl. 50 den.
Anno 1706. 32 emmer, jeden per 1 fl. 15 kr. — 40 fl.
89 fl. 50 den.
Bleibt mir also über abzug meines empfangs restirendt 581 fl. 67 den.

Isac Leidersdorffer manu propria.

Budai városi levéltár, Acta iudiciaria, 1712. IV. 8. keltezés alatt.
Papiros vízjegy nélkül. Ez a kimutatás megvan még két példányban egykorú másolatban.

54.

1706. november 12. előtt. Natl budai zsidó örökösei azzal a kérelemmel fordulnak a bécsi udvari kamarához, hogy a budai kamarai hatóságnak azt az intézkedését, hogy míg ők az activ követeléseiket meg nem kapják, addig passiv adósságaik megfizetésére ne köteleztessenek, hagyja jóvá és ebben az irányban úgy a budai tanácsnak, mint a bécsi haditanácson keresztül a budai katonai parancsnoknak megfelelő utasítás adassék. A bécsi udvari kamara e kérelmet teljesíti.

Hochlöbliche kayserliche hoffcamer, gnädig hochgebietdendte herren herren!

Euer hochgrafflichen excellenz und gnadten haben wür Nätlische erben und cameral schuzjuden von Ofen in allerunterthänigkeit beyzu-

bringen nit umbgehen küne, weliher gestalten unss die cameral administration zu Ofen auf unser unterthänigsten anlangen in mainung, das wür von unsern creditorn, welche an der Nätlischen verlassenschaft zu fordern haben und hingegen wür zuruckh zu praetendiren haben, die beyligende abschrifftliche abhandlung und attestatum das wür beederseiths biss zu besseren zeiten mächten beunruehiget verbleiben, erteillet, welches aber nit observiret worden, sondern erst kürzlich quasi per assistentiam militarem et actualem executionem verfahren und über den contra fori competentiam, siquidem in dicasterio cameralis administrationis Budensis haec lis cepta, decisa et executioni mandata fuisset, von dem aldortigen statt magistrat non attenta neutri fori declinatoria wider unss geschöpften rathschluess die alsobaldige bezahlung per 200 vnd etlich gulden die alsobaldige bezahlung *(sic!)* aufferlegt und heraus gebeest worden, so dann auch die weitere vergietung des überrestes mit end diesses monaths peremptorie zu vollziehen sub eadem executione weiter anbefollen ist.

Wan nun aber einen löblichen statt magistrat so wenig als der militarischen instanz daselbst gebühren will, obgehörte von der administration cum plena causae cognitione et hac expressa conditione, dass wür die Nätlische passiv schulden ehenter nit zubezahlen schuldig, als wann auch die activ schulden unss vergietdet werden, wirckhlich eingangen wären, dann wür unss sonst der Nätlischen erbschafft auf keinerley weiss und die creditores auch darzue judicialiter eingewilliget haben, beschehene verlassenschaffts abhandlung umbzukehren oder wie es nunmehro beschiecht, gar zu verwerfen undzwahren umb destoweniger, weillen wür als cameral schüzjuden immediate unter der cameral jurisdiction stehen, welcher auf solche weis höchst praeiudiciret und deroselben authorität sehr laedirt wurdte, zu geschweigen, das bey jezigen kriegsleüffen, cum inter arma sileant leges, dergleichen executiones kein statt finden sollen, in mehrerer erwegung, das wür von denen Nätlischen creditorn jeziger zeit gar nichts einnehmen und wider sye kein einzige execution erhalten können, deren schuldten lauth abhandlung zu bezahlung denen creditorn expresse gewidmet seint, welche noch ausständig ad 2451 fl. 56 kr. ausstragen oder sich belauffen, dahingegen wür bereiths über 8060 fl. abgezahlet haben.

Alss langet an eüer hochgräflichen excellenz und gnadten unser unterthänig flechentliches bitten, dieselbe geruehen bey der administrations abhandlung unss zu dem endte 1-mo sohowhl an die cameral administration als auch an dem statt magistrat zu Ofen das behörige nachtruckhsamb anzubefehlen, wie desgleichen auch einen löblichen kayserlichen hoffkrigsrath, das er darüber an dem herrn commendanten zu Ofen das weitere nachtruckhlich anbefehlen solle, evicaciter zu ersuechen gnädig geruehen wolle. Zu dessen gnädigen gewehrung unss unterthänigst gehorsambst empfehlen.

Eüer hochgrafflichen excellenz und gnaden unterthänig gehorsabste:

N. N. Nätlische erben und cameral schuzjudten von Ofen.

Kívül: An die hochlöblichen kayserlichen hoffcamer vntherthänig gehorsambstes anlagen und bitten N. und N. Nätlische erben und cameral schuzjuden von Ofen per wie in ein und andern hierine gnadig zu uernehmen.

Budai városi levéltár, Acta iudiciaria, 1714. X. 21. keltezés alatt.
Ívrétű papiros, melynek vízjegye: címerpajzs, hátlapján e feljegyzésekkel: *praesentiert den 12-ten Novembris 1706.*

Der kayserlichen cameral administration zu Ofen umb ganz förderssamben bericht und guetachten, immittels dem aldortigen statt magistrat zu intimirn, das er mit allinger judicatur sothaner in rem judicatam erwachsene und der angetroheten execution biss über den bericht der weithere beschaidt von hierauss erfolgen thuet, innenhalten und sich weiter nit einmischen solle, gestalten. Zu dem endte zugleich an dem löblichen kayserlichen hoffkriegsrath die behöridte schon ergangen ist dem kayserlichen herr general feldtmarschall leüthenand und commendanten alda freyherrn von Pfeffenshauen nachtruckhlich mitzugeben, das er die über inuermelte cameral schuzjuden disseiths habende cameral jurisdiction in alle weeg manuteniren helffen und dieselbe specialiter in hoc casu, wider das in praeiudicium et contemptum fori cameralis von aldasigen magistrat neulich attentirte judicatum protegiren solle, biss der sachen halber das weithere vorardnet wirdt. Pacher.

Ex consilio camerae aulicae, Viennae, 16-ten Novembris 1706. Rudiger Gusswin von Firstenbusch.

55.

1707. május 7. Buda. Wurm Ker. János budai polgár és sütőmester feljegyzése szerint 1706-ban szőlejében 83 akó cefre termett, miért Leidersdorfer Izsák zsidónál fennálló tartozásából még további 25 forintot levonásba kell hozni.

Der judt Bacharach hat in namben des Isacc Leiderstorffer auch juden auss meinen in pfandt habendten weingarthen anno 1707. 83 emmer maisch gefexnet. Von 13 emmer maisch 10 emer lauthers gerechtnet, nicht 54 emer, wie ich den 3. May disses mit dem judten gerechnet, sondter 64 emmer, darhero mier noch 10 emmer wein jedtem vermög contract per zfl. 30 kr. gerechnet, so in suma 25 fl. ertraget welche mier an jener dem judten Isacc Leitterstorffer noch restierenden suldt summa müessen abgeschriben werdten. Actum Ofen, den 7. May 1707.

Johan Babtista Wurmb burgerlicher bekhmaister.

Budai városi levéltár, Acta iuridica, 3. csomóban 1712. IV. 8. keltezés alatt.
Papiros, vízjegye: arabeszk, az aláírás mellett vörös viaszba nyomott ovális alakú gyűrűspecséttel.

1707. május 27. előtt. Leidersdorfer Izsák zsidó azt kéri a budai tanácstól, hogy mivel Wurm Ker. János budai polgár neki 519 forint 30 dénárral adósa és a szőleje nem ér annyit, ennélfogva ezt a követelését Wurm vízivárosi házára is betáblázhassa, mihez a tanács hozzájárul.

Löblicher, wohlweisser stattrath, gestreng, hochgeehrtest gebiettendte herrn!

Den 11-ten Novembris 1702. habe ich dem herrn Johann Baptista Wurmb 300 fl. in capitali vorgestreckht, auch destwegen bey dem vormahlss kayserlichen grundbuech die real hypothec auf dessen im Paulithall in der Ochsenriedt ligenden weingarten erhalten.

Zumahlen nun aber ich den 20. May diess lauffenden jahrs bey der mit ihme herrn Wurmb von einem löblichen stattrath verordneten und gehabten commission zusammen gerechnet, mithin mir hieraus liquide 519 fl. 30 vngrisch schuldig verblieben, der weingarthen aber einsmahlss nicht so viell werth seyen dörffe.

Alss ist an einen löblichen und wohlweissen stattrath mein gehorsambe anlaagen und bitten, derselbe geruhe mir nicht allein auf obgedachten weingarthen, sondern auch auf dessen in der Wasserstatt ligendes hauss auf die übermass, indeme er in der obligation mir nicht allein den weingarthen, sondern all sein haab und gueth, ligend und fahrendes verschrieben, a dato obligationis die real hypothec extradirn zu lassen dem grundbuch grossgüntigst anzubefehlen. Mich gehorsambst empfehlendt eines löblichen und wohlweissen stattraths gehorsambster

Isacc Leidersdorffer jud.

Kívül: An einen löblichen und wohlweissen stattrath mein Isacc Leidersdorffer judens gehorsambste anlangen und bitten per extradirung der hypothotec auf des herrn Wurmb weingarthen und hauss betreffendt.

Budai városi levéltár, Acta iudiciaria, 1712. IV. 8. keltezés alatt.
Ívrétű papiros, melynek vízjegye címerpajzs. Az irat hátlapján az alábbi feljegyzések olvashatók:

Eine satz zu machen auf des herrn Johann Baptista Wurmbs sein hauss vor den juden Isacc Leidersdorffer betreffendt. Ofen, den 27. May 1707.

Auf gemeiner statt grundtbuech zu weisen, so inbegehrte versicherung nach gestalt der sachen vnd ohne sein judiz der vielleicht sich schon angegebene creditorn mit vorwissen dess Wurmbs zu thuen hat. Ofen, den 27-ten May 1707.

N. burgermaister vnndt rath alda.

57.

1707. augusztus 27. Bécs. Herceg Eszterházy Pál felszólítja Madarász Imrét, Sopron megye főszámvevőjét, hogy Wertheimer zsidó 50 000 forint kölcsönéből még hátralevő 2016 forint 29 dénár lefizetése iránt végre már intézkedjék, amikor a részleges nyugtánkat visszakérjük, a megye kötelezvényét pedig Wertheimer nyugtájával együtt visszaadjuk.

Egregie domine, nobis honorande!

Salutem et nostram benevolentiam. Ideje vona már egyczer, hogy azon régen tudvalévő Gudenustul fölvett és Verthaimernek adott 50 mille forintnak restantiája complanaltatnék á datumok szerint, ámint per partes volt á fizetés, azon computus szerint minékünk meghlenne á nemes vármegyénél á die 3. Februarii 1705. computando in capitali fl. 2016 den. 29. Es mivel mi ezen fundusra már ennek elötte Jeszenszky István secretariusunknak assignaltuk volt in capitali harmadfél ezer forintot és annak azon assignatio szerint ott specificált üdötül fogvást valo interessit is, azért amennyire ezen 50 mille forint restantiabéli fundus á praespecificalt assignationknak meghfüzetisit föl nem éri, á főispánságbéli fizetisünkbül suplealla á többit kegyelmed. Complantaltatván ezen restantia, á mi particularis quietantiáinknak viszha köl jönni és ellemben mi á nemes vármegye obligatoriaját edgyütt á Vérthember quietantiajával kiadgyuk kegyelmednek. Irtunk é vigett praefectusunk Sándor Gáspár urnak is, hogy ebben kegyelmeddel és Tolnay urral egyetértvén első gyülisben valami bizonyost determinallon kegyelmetek és amennyire á mi joszágunkat illetni fogja, eö kegyelme assistentiat is adgyon. In reliquo éltesse Isten kegyelmedet jo egésségben. Datum Viennae, die 27. Augusti 1707.

Ejusdem dominationis vestrae benevolus:

Paulus Eszterházy manu propria.

Egregio domino Emerico Madarász, inclyti comitatus Soproniensis judici nobilium *(sic!)* etc., nobis honorando Sopronii.

Sopron megye levéltára, Acta perceptoralia, 58. számú csomóban.
Egykorú egyszerű másolat papiroson, melynek vízjegye: sisakdíszes címerpajzs, benne vártoronnyal, hátlapon azonos kéztől e feljegyzéssel: *1707. 27. Augusti. Literae celsissimi domini palatini propter 2016 fl. den. 29.*

58.

1708. március 26—27. Sopron. Baumgartner Bálint császári biztos utasítására Madarász Imre, Sopron megye főszámvevője, egy markotányos zsidónak 98 meszely bor ára fejében 5 forint 53 krajcárt kifizet.

Dass diesser mergedant jud auss anschaffung meiner in wehrender belagerungs zeit vor die bauer hergeben hatt acht und neüntzig halbe

wein, bezeiget hiemit meine gegenwährtige verfertigung. Datum Ödenburg, den 26. Marty 1708.

Olvashatatlan aláírás,
haubtman manu propria.

Des löblichen Ödenburger comitat perceptor, herr Madaraz, beliebe wegen obstehend zu seiner kayserlichen mayestät und dess landes diensten abgebene wein, iede halbe zu 6 ungerischen, zusamben also fünff gulden 53 kr. gegen quittung zu bezahlen. Ödenburg, den 27-ten Marty 1708.

Valent Baumbgartner manu propria.
k. k. commissarius.

Hierinn begriffene fünff gulden 53 kr. sind mir richtig bezahlt worden. Öedenburg, den 27. Marty 1708.

נאם אברהם בן שמואל ז"ל

Sopron megyei levéltár, Acta perceptoralia, 1. csomó nr. 344.
Papiros vízjegy nélkül, előlapon vörös viaszba nyomott ovális alakú gyűrűspecséttel és hátlapon ez egykorú feljegyzésekkel: *1708. 27-ten Marty. Assignatio von titl. herrn kriegscommissario Baumbgartner. Nr. 344., fl. 5. 53 kr. Quittung von dem juden weegen beczalten 98 halbe wein á 6 kr.*

59.

1708. június 17. Buda. Milthumb János György budai polgár és kereskedő elismeri, hogy Holderman János Ulrik budai polgár és szabó 22 vég, Kaiser Mária pedig 9 vég vásznat váltott ki tőle, átadván azokat Bürgl Joachim zsidónak.

Copia. Berechnung.

Ich endts vnterschriebener bekhenne, daß ich von dem burgerlichen schneidermeister Johann Vlrich Holdermann in vnterschiedlichen leingewandt zweyundtzwanzig stuckh empfangen, hingegen ist aber solches dem juden Joachim Bürgel gegen meinen darauff geliehenen geldt abgefolgt worden, so mir bezahlt worden zwanzig gulden.

Item hat bey mir eine inwohnerin Maria Kayserin obgedachten juden eingehändiget neun stuckh unterschiedlicher leinwandt gewandt, daruor bezahlt worden zehn gulden, welches crafft dießes bescheine. Sub dato Ofen, den 17-ten Juny 1708.

Johann Georg Milthumb burger undt handelsman alda.

Budai városi levéltár. Acta iudiciaria, 1714, VIII. 8. keltezés alatt.
Papiros, melynek vízjegye: kétfejű sas félben.

60.

1709. május 3. Buda. A budai városi telekkönyv előtt Wurm Ker. János budai polgár és Bacharacher Wolf zsidó közös akarattal a Pálvölgyében fekvő szőlőt megmunkálásra felesben kiadják Limperger Pálnak.

Den 3-ten May 1709. erscheinen bey gemeiner statt grundtbuech herr Johann Baptista Wurmb undt der jud Wolff Bacharacher undt indeme sye beede sich heütiges tags bey dem grundtbuech verrechnet haben, auch herr Wurmb ihme juden 411 fl. 17 kr. schuldig verbleibet, darumben ihme die hypothec auf dessen weingarthen im Paulithall vorhin sambt der nutzniessung gegeben hatt, alss thun sye beede unitis votis diessen weingarthen dem Paul Limperger vor dieses lauffendte jahr gegen genuess der halben fexung zum bau überlassen, also dass er Limperger schuldig seye auss sienen mittlen diesen weingarthen zu schneiden, reben ausszutragen, die darinnen seyende stöckhen zu schlagen, aufzubinden, zu jöden, abzugipfflen und 3-mahl zu hauen, das bandt aber solle der jued verschaffen. Actum Ofen, ut supra.

Per gemeiner statt grundtbuech alda.

Budai városi levéltár, Acta iudiciaria, 1712. IV. 8. keltezés alatt.
Papiros, melynek vízjegye: sisakdísz.

61.

1709. november 20. Polák Dávid zsidó a megyei huszárok ruhájára szállított gombok és zsinórok ára fejében Sopron megye főszámvevőjétől 26 forint 41 krajcárt felvesz.

Verczaichnuss wass von mier, Dauit Pölläckh, vor die millitz in ain vnd andern dargegeben worden, wie volgt:

Erstlichen auf 52 mann zinerne knöpff vnd auf bettenseiten campösseln, vor ein mann cantroktierten massen 6 groschen, bringt in allen 15 fl. 36 kr.

Abermahlen 774 eln päwollene schnier vnd cantrattierten massen 70 eln vor 1 fl., bringt 11 fl. 5 kr.

Lotus 26 fl. 41 kr.,

bringt in allen 26 fl. 41 kr.

איך אונטר שריבנר בקאן דז איך פון דען ...
העריין מיכל הייאר פליטיסנר ... ניוועמבר 1709
פאלאק דואר.

Anno 1709. 20. Novembris.

Sopron megyei levéltár, Acta perceptoralia, 1. csomó nr. 477.
Papiros vízjegy nélkül, hátlapján ez egykorú feljegyzésekkel: *Mondur gelt*

per 26 fl. 41 den. wegen schnier und knöpff betreffendt nr. 18., 1709. 20. Novembris quittung von juden David Pollaken weegen zur hussärn mondur aussgenohmen vnd beczalten knöpffen vnd schniern etc. per 26 fl. 41 kr., Nr. 477.

62.

1709. december 31. Kismarton. Polák Bálint kismartoni zsidó mészáros nyugtája 100 forintról, amelyet a megyei huszárok részére szállított húsért kapott Sopron megye főszámvevőjétől.

Quittung

per einhunderth gulden, welche von (tit.) ihro gestrengen herrn haubtman in abschlag dess für denen löblichen gespanschaffts husarn gelifferten fleisch empfangen habe. Signetum Eisenstatt, den lezten Decembris 1709.

Id est 100 fl.

Fallentin Pollack.

רפאל א"ש

Sopron megyei levéltár, Acta perceptoralia, 1. csomó nr. 489.

Vízjegy nélküli papiros, melynek előlapján a névaláírás mellett vörös viaszba nyomott héber betűs körirattal ellátott gyűrűspecsét látható, míg hátlapon ez egykorú feljegyzések olvashatók: *1., Quittung per 100 fl. fleischgelt auf die husarn nr. 11, 2., die 100 fl. mit den 35 fl. anschlag von hieran gutzumachen, 3., 1709. 31. Decembris. Quittung von juden fleischhackher Valentin Pollak weegen beczalten hussärn fleischgeldes per 100 fl. — kr., 4., Nr. 489.*

63.

1710. május 16. Szombathely várostól Batthyany Ferenc gróf azt a pénzt követeli vissza, amit a város a kuruc világban kölcsönvett a zsidóktól. A városi tanács válaszában azzal érvel, hogy ha ezt a pénzt a város tőlük nem veszi fel, a kurucok elvitték és elveszett volna.

Anno 1710. die 16. May.

Edgyütt lévén Cser György biró uram házánál Héés Imre, Babos András, Nagy Szücs Pál, Uylaky György, Gotthard Mihál, Szöllössy Pál, Lettenyei György es proponátatot, az minthogy levele is jütt meltossaghos groff Bottyáni Ferencz urnak eö nagysaghanak, hogy az krucz világhban á minemö sidók pinzit á város fölvette, aszt á város adná megh az sidóknak, determinaltatot, hogy irnya köll méltossághos groff Botytyani Ferencz urnak eö naghsaganak, hogy azon pinszt az város vette á sidók adójokban és ha á város föl nem vette volna, az kruczok ugyis el vittek volna s elveszet vólna.

1707—1712. évi Szombathely városi tanácsjegyzőkönyv 118.

64.

1710. június 1. Szombathely város közgyülése gróf Nádasdy Ferenc tábornokhoz fordul azzal a kérésével, hogy a pestisveszélyre való tekintettel engedje meg a zsidók kiüzését a városból.

Anno 1710. die 1. Juny levén az böcsülletes varosnak generalis gyülesse, melyben proponaltatott:

.....

Hatodszor es minthogy az sidok á sokféle partékákat s minennémö ruhakat is bévesznek s ide s tova járnak, kelnek, az mely járással s kelissel s partéka béhozattatással az pestisses infectio is bé szokott fértékezny az helyseghekben, azért instantiat köll tenny az méltóssaghos generalis groff Nádasdy Ferencz ur eö excellentiajánál, hogy azon sidók, kik itt városban vannak, innét mennyenek el. Actum Sabariae, die et anno, ut supra.

Stephanus Illes juratus notarius manu propria.

1707—1712. évi Szombathely városi tanácsjegyzőkönyv 120—1.

65.

1710. június 26. Szombathely város közgyülése a pestis veszélye miatt a zsidókat eltávolítja a városból.

Anno domini 1711. die 26. mensis Juny volt az böcsülletes városnak generalis gyülésse, melyben proponáltatott:

.....

Ultimo az sidok kiküldettessenek, mert azoknál lévö s hozattandó partékájokban hamar béhozzattatthatnék az pestisses veszedelem. Actum.

1707—1712. évi Szombathely városi tanácsjegyzőkönyv 172

66.

1711. július 2. Szombathely város közgyülése a zsidók elszaporodását nem tűrhetvén csupán annyit enged meg, hogy szekérszámra nem, hanem csupán hátikosárban árusíthatnak, azután a piac környékén nem, hanem a belső sorompón kivül eső Karicában kijelölt 3 házban szállhatnak meg, de a szálláspénz fele a városé.

Anno domini 1711. die 2. July levén az böcsülletes városnak generalis gyülésse, melyben proponalta biró uram, hogy ...

.....

Utólszor mively hogy az sidóságh városunk kárára s praejudiciumára igen meghszaporodot varossunkban ugy annyira, hogy cseledestül és gyermekestül s felességhestül szamossan az varosban vannak es nem úgy, mint azelött, hogy régenten csak roncsliban hátokon partékat hordosztak, hanem boltokat tartanak, melly azelött nem vólt, most sem engettettödik megh, azért azon sidok szekér terhet ne járjanak bé, hanem roncslival hatakon árulhatnak, kiknek obsteigul az belsö sorompón kivül Karicsában engettetett három ház, a mikor bejönnek, azon gazdának á mit fizetnek, fele á varosse légyen. Serio pedighlen intimaltatik, hogy valakiknek az piarcz környékén lévö hazoknál vannak, amandallyák és azonnal elküldgyék tiszteknek s böcsülleteknek elvesztessek alat, azomban külömben 24 forint desummaltatik az gazdákon biró uram által. Actum.

1707—1712. évi Szombathely városi tanácsjegyzőkönyv 173.

67.

1711. július 22. Bécs. Eleonóra Magdolna Terézia királyné egy évi fizetési haladékot ad Hirschlspringer pozsonyváraljai zsidónak, aki az elmúlt belháború s az azt követő pestis járvány alatt adósait elvesztve több ezer forintnyi kárt szenvedett, de azon feltétellel, hogy hitelei kamatját rendesen fogja fizetni.

Eleonora Magdalena Theresia etc. fidelibus nostris etc. ... salutem et gratiam. Quoniam nos pro ea, qua erga quosvis afflictos ducimur commiseratione, benigne compatiente calamitosae et nimis attenuatae sorti Hebraei et incolae subarcensis Posoniensis Hirschspringer cognominati, in quam idem vel ex eo sese incidisse lamentaretur, quod ob intestinos diuturnos Hungariae motus, iisdemque mixtum periculosorum passim grassans contagiosae hiis malum, adeoque commerciorum etiam et quoestus cursum impeditum: imo quasi totaliter sublatum, in tantam pervenerit ruinam et miseriam, ut cum pro1ibus suis vix aegre subsistere, multoque minus creditoribus suis aliquid persolvere possit, ex eo etiam, quod idem quoque activa sua debita ad aliquot millia florenorum exurgentia a debitoribus suis exigere nequiret, ne itaque praefatus Hebraeus Hirschlspringer a creditoribus suis obruatur et impetatur, aut per eosdem via aresti molestetur, siquidem restituto priori tranquilitati regni statu et commercio etiam, ac quaestu adaperto, sese promptum offerret, quod cum creditoribus suis bonis modis transigere, eosdemque dato sibi aliquo temporis spatio contentare velit, eundem Hebraeum Hirschlspringer Posoniensem a solutione quorumlibet debitorum suorum intra unius anni spatium a die datarum praesentium computando, clementer eximendum et supportandum esse duximus. Ea tamen conditione, ut intra praedefinitum tempus unius anni sedulo negotiari, debita propria exigere, omnemque diligentiam adhibere, ut cum praedictis creditoribus et praetendentibus suis convenire, ipsosque contentare et ab illorum impetitione se enodare ac eliberare possit, interea

vero temporis currens interesse exolvere nullatenus intermittat, aliquin praesens gratia et exemptio nostra eidem minime valeat suffragari. Imo eximimus et supportamus praesentium per vigorem. Quocirca dilectioni vestrae et vestrum singulis reginali et rectricia authoritate nostra harum serie firmiter praecipientes committimus et mandamus, quatenus antelatum Hebraeum Hirschlspringer ad instantiam quorumlibet creditorum et praetendentium suorum ratione praemissorum debitorum in persona et in rebus, bonisque suis, quibuslibet turbare, molestare et dampnificare aut vestro astare iudicatui compellere, nullo pacto praesumatis, sed potius hanc benignam exemptionem et gratiam nostram ipsi modo praemisso factam, tempus intra praedeclaratum firmiter et inviolabiliter tam vos ipsi observare, quam per vestros observari facere, eaque ipsum libere uti, frui et gaudere permittere, modis omnibus debeatis et teneamini. Secus non facturi. Praesentibus perlectis exhibenti restitutis.

Datum in archiducali civitate Vienna Austriae, die 22-da mensis July. Anno Domini 1711. —

OL. A—57. folio 28. (551—552.)

68.

1711. november 2. Szombathely város közgyűléséből két tanácstagot küld Mallik Ferenc tiszttartóhoz azzal az üzenettel, hogy a vám kibérlése a várost illeti, ezért azt ne adja haszonbérbe a zsidóknak.

Anno domini 1711. die 2. mensis Novembris lévén az böcsülletes városnak generalis gyülésse, mellyben proponaltatvan biró uram által, hogy Mallik Ferencz tisztarto uramtul á sidok á vamot megh akarják árendalni in praejudicium civitatis. Per consequens ne talántán ha az sidók az vámot fölvennék, tehát az következhettnék, hogy az pusztaháznal jó házokat epétthetnenek s azután az sidoság meghszaporodnék és az vám is kezeknel maradna. Mively az praearrendatio az böcsülltes varost illeti, azért Mallik uramhoz követseghben Mészáros György és Gotthard Mihály urak küldettettnek az város nem engedvén, választ vár et solenniter utolljára protestal. Actum.

1707—1712. évi Szombathely városi tanácsjegyzőkönyv 190.

69.

1711. november 27. Szombathely város közgyűlése annak megakadályozására, hogy Mallik Ferenc tiszttartó a zsidókat ne fogadhassa be a városba, követeket küld a kardinálishoz.

Anno 1711. die 27. mensis Novembris volt az böcsülletes varosnak generalis gyülésse, mellyben elvégeztetett, hogy ...

.....

Utollyára minthogy Mallik Ferencz tisztartó úr sokféle novitasokat akar béhozny és az sidokat is bé akarja venny az városnak praejudiciumára, azért decidaltatott, hogy méltóságos cardinalis urunk eö eminentiajahoz deputatus uraimék foghnak menny várossy uraimék közül.

Actum Stephanus Illes civitatis Sabariensis juratus notarius manu propria.

1707—1712. évi Szombathely városi tanácsjegyzőkönyv 196.

70.

1712. április 8. Az eladósodott Wurm Ker. János budai polgártól és sütőtől Leidersdorfer Izsák zsidó 467 forint 37 krajcárnyi jogos követeléséből kamat nélkül csupán 200 forintot kap vissza, míg Bürgl Joachim és Sámuel zsidók 91 forint követelése veszendőbe megy.

1712. április 8. Kimutatás Wurmb Ker. János budai polgár és sütőmester hitelezőiről.

Nr. 18. Praetensio 467 fl. Der jud Isak Leydterstorfer fordert 572 fl., wovon man die interesse per 105 fl. abgiehet vnd verwirfft, ist ahn der rest 467 fl. (Kézhez kap 200 ft-ot.)

Diesse 200 fl. seyndt den 3. Juny 1712. in gemeiner statt obercammerambt gegen quittung gelegt.

.....

Der allhie geweste handelssjudt Isacc Leydersdorffer dociret zwar lauth seine beygelegten rechnung und deducirten praetension annoch 572 fl. 37 kr. zu fordern zu haben, in welcher rechnung die per 105 fl. angerechnete interesse billich können rejiciret werden, dahero seine praetension in puro puto stehen verbleibet in 467 fl. 37 kr. (Jut neki 200 fl.)

Diese 200 fl. hat die statt bei den obercammerambt den 3. Juny 1712. empfangen.

Der jud Joachim undt Samuel Bürgel, beede gebrüder, haben lauth beygelegter schardeckhen, wie ess ihr schuellsinger Simon bey diesser commission verificiret hatt, dass diesses eines beede angehe, 91 fl. zu fordern, welche post (lauth dess juden aigener handtschrifft: wass darauf bezahlet worden, ordentlich gezaiget wirdt, ist zu defalciren) darumben dubios stehen verblieben.

Wass also von obigen 2 posten die juden betriffet undt wirdt liquidiret seyn, solches wirdt von dem ehrsahmen beckhen handtwerckh richtig bezahlet werden.

Budai városi levéltár, Acta iudiciaria, 1712. IV. 8. keltezés alatt.

71.

1713. március 25. Elszámolás Madarász Imre, Sopron megye főszámvevőjével, Wertheimer zsidó által kölcsönadott 50 000 forintból még hátralevő tartozás kifizetéséről, azonkívül Schlesinger zsidónak megadott 1000 forintról és ez adósság után felszámított kamatról.

Computus cum perillustri ac generoso domino Emerico Madarász, qua perceptore inclyti comitatus Soproniensis.

1., Assignatio suae celsitudinis, ut ex restantia capitalis fl. 50 mille et ejusdem resultantis interesse ac quantum ex hinc minus sufficeret, etiam ex restantiis salarialibus solvatur capitale fl. 2500.

2., Virtute ejusdem assignationis ab eodem capitali proveniens interesse a die 17. Septembris 1703. computandum, quod facit jam usque ad 17. Martii 1709 per 5 ½ annos, facit usque ad 17. Martii 1709. fl. 3325.

Solvendum autem venit:

1., Restantia ex capitali florenorum 50 mille omnino in capitali facit fl. 2016 den. 29.

2., Hujus interesse a die 3. Februarii 1709.[1] usque ad 17. Martii 1709 fl. 499 den. 4.

3., Ex restantiis salarialibus supplendum venit fl. 809 den. 67.

faciet fl. 3325.

Mea autem perceptio facit per dominum perillustrem affinem defalcanda et retinenda:

1., Domino Emerico Reviczky dati sunt circa initium Julii 1707. fl. 150.

2., Hujus interesse a 1. Julii 1707. usque ad 17. Martii 1709. facit fl. 15 den. 40.

3., Anno 1708. 17. Junii numerati sunt haebreo Slezinger fl. 1000.

4., Hujus interesse usque ad 17. Martii 1709. fl. 45.

Mea perceptio fl. 1210 den. 40.

Defalcatio itaque fl. 1210 ex fl. 3325 menent adhuc mihi pro 17. Martii 1709. numerandi fl. 2114 den. 60.

Computus cum inclyto comitatu Soproniensi.

1., Az assignált capitalis tiszen per se fl. 2500.

2., Ennek interesse az assignatio szerint a die 17. Septembris 1703. usque ad 17. Decembris 1710. per annos 7¼ á 6 per cento tészen fl. 1087 kr. 30.

Tészén in toto usque ad 17. Decembris 1710. fl. 3587 kr. 30.

Solutio.

Anno 1707. in Julio assignatiom szerint Reviczky urnak Madarasz uram 150 fl.

1709. 19. Augusti quietantiám szerint Madarász urnak 300 fl.
1710. 10. Junii quietantiám szerint Zicsy Ádám urnak 150 fl.
1710. 27. Junii quietantiám szerint Zicsy Ádám urnak 150 fl.
1710. 10. Novembris quietantiám szerint Zicsy Ádám urnak 200 fl.

[1] ez az évszám mindenesetre téves!

1710. 3. Decembris quietantiám szerint Zicsy Ádám urnak 200 fl.
1711. 20. Martii quietantiám szerint Zicsy Ádám urnak 200 fl.
1711. 19. Abrilis quietantiám szerint Zicsy Ádám urnak 200 fl.
Solutio facit fl. 1550.

Usque ad 17. Decembris 1710. tészen in toto az adossag 3587 fl. 30 kr.

A fizetés penigh tészen 1550 fl.

Restat usque ad 17. Decembris 1710. 2037 fl. 30 kr.

Ennek az interesse a 17. Decembris 1710. usque ad 17. Julii 1711. 71 fl. 18 kr.

In toto restat usque ad 17. Julii 1711. 2108 fl. 48 kr.

Computus Jeszensskianus.

Capitalis fl. 2500.

Interesse a 17. Septembris 1703. usque 17. Decembris 1710. 1087 fl. 30 kr.

A 17. Decembris 1710. usque 17. Julii 1711. fl. 71 kr. 18.

Summa 3658 fl. 48 kr.

Solutio.

Dominus Madarasz: anno 1707. in Julio fl. 150., 1709. 19. Augusti fl. 300, (summa) fl. 450.

Dominus Zicsy: anno 1710. 10. Junii fl. 150, 27. Junii fl. 150, 10. Novembris fl. 200, 3. Decembris fl. 200.

1711. 20. Martii fl. 200, 19. Aprilis fl. 200, 23. Junii fl. 600, 11. Julii fl. 135, (summa) fl. 1835 + fl. 450 = fl. 2285.

Item pro finali econtentatione die 25. Martii anno 1713. fl. 1373 kr. 48 = (summa) fl. 3658 kr. 48.

Sopron megye levéltára, Acta perceptoralia, 59. számú csomóban.
Eredeti példány ívrétű papiroson, melynek vízjegye: koronás kétfejű sas, alatta *W* betűvel.
Ez az elszámolás szoros összefüggésben áll herceg Eszterházy Pálnak e kötetben 57. sorszám alatt közölt levelével.

72.

1713. június 14. Győr. Damitarievits Mihály hercegi tiszttartó a budai városbíróhoz írt levelében Jakab Fülöp köpcsényi hercegi zsidó érdekében közbenjár, aki üzlettársa volt Flesch Jakab budai zsidónak, kivel összekülömbözött, de köztük a kismartoni rabbi egyezséget hozott létre, mit azonban Flesch nem tart be. Kéri a városbírót, hogy megfelelőképpen intézkedjék.

Wohledl gebohrner, sonders hochgeehrtisten herr stattrichter!

Nachdeme vor einiger zeit der hochfürstliche vnterthan zu Kitsee, judt Jacob Phillipp mit dem Ofner juden Jacob Flesch in societate gestanden, nachgehends in stritt gerathen, nunmehro aber durch denen Eyssenstatter rabiner und juristen auf gewisse weisse abgethan und verglichen worden und vnter andern vermög des von denen rabinern

aussgestelten schrifftlichen sentenz der Jacob Flesch schuldig ist von denen bey dessen brudern alsda befindtlichen waaren per 1000 fl. an dem juden Joseph Simon zu restituiren, wordurch der Joseph Simon eines theils seiner bey der societät zu suchen habender schuldt contentirt werden möchte, anjetzo aber kommet vor, wie dass vermög erwehnten juden Jacob Phillipps vnterthenig beschwehrn, der Flesch den gemachten sentenz sich gäntzlich opponiret vnd die obbesagte waarn zu extradiren keines weegs gestatten will. Wann dan dergleichen dingen der billichkeit zuwieder lauffen und keines wegs gestatten werden können, also in nahmen irer hochfürstlichen gnaden, meinen genedigisten herrn, hierdurch meinen sonders hochgeehrtisten herrn höflichst ansuchen wollen, zu belieben ihme Flesch zu nachlebung desjenigen, wass von denen rabinern ausgesprochen worden, nachdruklich anzuhalten, damit derselbe sothane waarn per 1000 fl. an Joseph Simon auf dessen praetension vnweigerlich extradirn möchte, weillen in weigernden fahl ihro hochfürstliche gnaden allerdings bedacht seyn müsten dessen vnterthan zu manutenirn vnd zu verschaffung aller billichen statisfaction behörige assistenz zu leisten, mithin aber, wan mehrgeachtigster ihme zur billichkeit anstrenget, wirdt sowohl ihro hochfürstliche gnaden, als auch der lieben justiz ein genügen und wohlgefallen wiederfahrn, welches man in dergleichen begebenheiten zu erwiedern vrbietig vnd nicht ermanglen wirdt, wie dan in getröstung dessen ich enpfehle, zu dero diensten bin meines hochgeehrtisten herrn stattrichters:

Raab, den 14-ten Juny 1713.

Michael Damitariewitsch.

Post scriptum. Solte der Flesch wieder verhoffen einige gegenpraetension zu suchen gedenkhen, stehet demselben, als einen gleichfälligen fürstlichen vnterthanen bey dessen instanz zu belangen, deme man alle justiz jeder zeit solle wiederfahren lassen.

Budai városi levéltár, Acta iudiciaria, 1713. VI. 14. keltezés alatt. Nyolcadrét ívű levélpapír vízjegy nélkül.

73.

1713. augusztus 24. Buda-Víziváros. A budai tanács intézkedésére és Gábor Wolf lipótvári zsidó kérésére Felber János Zsigmond budai tanácsos és Ludwig János vízivárosi vámos 3 tanút hallgat ki, akik egyöntetűen bizonyítják, hogy egy bizonyos lisztszállítmány nemcsak romlott volt, hanem 3 hordóból azok lemérése után 255 font súly is hiányzott.

Verhör, welche auf verordnung eines löblichen wohlweisen stattraths auf ansuechen dess juden Gabriel Wolffs von Leopoldstatt wegen anhero geliferten vndt alhier von der völligen summa durch folgende 3 personen zur prob abgewogenen dreyen vässern prouiantmehls commisionaliter vorgenohmmen worden.

Joseph Lackhinger von Passau, Hanss Geörg Tobinger von Saltz-

burg vnndt Jacob Wenig auss Böhaimb von Miess gebürttig sagen einhellig bey ihren guetten wissen vnndt gewissen an aydts statt auss, dass alss dieselbe dass erste vass, welches mit numero 163. bezeichnet vnndt vneröffneter nebst 64 lb. thara halten sollen 796 lb., nur vermöcht 751 lb., also ein abgang sich gezeüget von 45 lb.

Item an dem anderten vass, so ob sich numero 130. habendt vnndt 657 lb. sambt 62 lb. thara enthalten sollen, der abgang 75 lb.

Ingleichen bey dem dritten vass, welches mit numero 214. bezeichnet vnndt in gewicht nebst 66 lb. thara in 869 lb. bestehen sollen, zu gering gewesen vmb 135 lb.

Über dieses sagen auch diese 3 personen ferers es auss, dass nicht alleine siben gantze vässer, von welchen gar nichts zu nutz gebracht werden können, sondern auch über solche von jeden vass nach dessen eröffnung dass drittel mehr vnndt weniger an miecht- vnndt verschimpleten mehl sich befunden hette. Worauf ermelte 3 personen auf erforderenden fahl ein solches mit einem cörperlichen aydt zu bestättigen jederzeit zereithwillig seyen. Wasserstatt, Ofen, den 25. Augusti 1713.

Johann Sigmundt Felber manu propria, des innern rath.

Johann Ludwig gemeiner statt mauthner manu propria.

Kívül: Verhör vnd aussag in causa Gabriel Wolfs juden von Leopoldstatt, den 24. Augusti 1713.

Budai városi levéltár, Acta iudiciaria, 1713. VIII. 25. keltezés alatt.
Ívrétű papiros, melynek vízjegye: címer, bévül Ludwig János vámosnak vörös viaszba nyomott ovális alakú gyűrűspecsétjével.

74.

1713. november 23. A szombathelyi városi tanács annak a 75 forint adósságának és kamatainak letörlesztésére, amelyet még 9 év előtt vett kölcsön Jakab Sámuel rohonci zsidótól, megengedi e zsidónak és társának, hogy 3 évig boltot tarthat nyitva és ott árulhat a céhbeli mesteremberek kára nélkül.

Anno domini 1713. die 23. mensis Novembris edgyütt lévén Kerkapoli István biró uram házánál Héés Imre, Gotthárd Mihál, Tasler Mészáros György, Horváth Szabó Miklos, Kutassy János, Illés István, Rosty Sighmond, Hydassy György és Perennyei Ferencz tanács uraim es proponálta biró uram, mivelyhogy az krucz világhban bizonnyos Rohonczy Jakab névö sidonak hetvenött forint kisz pinzét az városnak szükséghére akkorbeli birák és tanács uraimék akarattjokbul itt ezen szombatheli böcsülletes nemes varga czéhbeli mesteremberektül az város fölvette es mastan is az város adós véle és az sidó már törvényessen akar az városon meghvenni, azért az költséghnek eltávosztatássára nez(ve) iób azon sidoval meghalkudni, de mively mastanságh is igen szegéni város szükséghes vagi kisz pinzül véle meghalkudni vagi ad aliquod tempus azon 75 forint summáért egi bolt engettetnék az városson néki, mellyben

árulhatna. Miveli mégh eddigh bólt az varosban semmi sidonak sem engettetett tartani, azért azon summáért, hogi az városson lakjék s boltja lészen, harom esztendeigh meghengettetett azon sidonak cum ea declaratione, hogi az városson fogh allani és semminémü ususban nem fogh vétettodni, hanem ha az város akar továbbra is sidonak bóltott adni, de úgy, hogi az városnak kárára és praejudiciumára ne légien és á varosnak fogh teczeni, tehát ezen sidonak tovvába is praehabitioja lészen á boltnak meghtartássában erga eotum fiendam conventionem annualem, de más sidonak bólt nem adatik s bólt arendaja kezdettödik in anno 1714. die 1. Januarii és liszen az kiteléssének esztendeje és napja in anno 1717. die itidem mensis Januarii ezen aláb irt contractualis levél szerént:

My N. N. szombatheli város birája és az tizenkét eskütt tanácsy adgyuk tuttára mindeneknek, az kiknek illik, ez mi levelünkben, hogy az elmult háboru idöben, mellynek circiter kilencz esztendeje vagion, vettünk vólt föl az ittvaló vargaczéhbeli mesteremberektül Jakab Samel sidónak 75 forintját véghre is, hogi az akkori krucz világhban el ne veszne ezen pinze s mivelihogi az emlétet summát interessével edgyütt á várossunkon mast praetendálná Jakab Samel sido, mi is mastanságh á sannjaru idönek mivoltára nézve azon pinszt megh nem adhattuk és azon sidó azon summát, ugimint az 75 forintot egészlen s ha valami interesse lett vólna is, cassalta és annihilálta instalván azon, hogi bizonynyos bóltott engednénk néki itt az szombatheli várossunkban tartani, hogi más társával abban arulhasson, azert mi is az szükseghbeli consideratiokra nézve engettünk meghirt Jakab Samel sidónak azon summának s interesnek totalis defalcatiojáért és cassatiojáért a dato praesentium, consequenterque a die 1. futuri mensis Januarii anni 1714. usque ad diem similiter futuri mensis Januarii anni 1717. inclusive, azaz három esztendeigh, itt szombatheli várossunkban társával edgyütt egy bóltott tartani illyen conditiok alatt, hogy ezen bóltkiadás nem ugy adattatott néky, hogy jövendöbeli usus avagy szokás lenne s következnék belölö, hogy sidonak azután á várossunkban bóltya légien, hanem ad placitum lévén az városnak, mellyet is á város magának reservál, hanem ha az három esztendö kitelnék, valamely bóltot akarna s engedne ismét á város némely sidónak, tehát ennek prioritássa lehet, de nem másnak, de uy alku szerint. Nemkülömben aszt is specialiter observállja az böczülletes város, hogy az czéhekbéli mesteremberek ellen semminemö partékat ne árulljon, hanem az várossy statutumokhoz és szokásokhoz magát alkalmasztassa mindenekben Jakab Samel társával. mely bóltot is meghirt Jakab Samel társával edgyütt az meghirt conditiok szerint vette föl az böcsületes várostul és már minékünk az meghirt summát s interest cassalta és annihilálta, melly iránt is nékünk maga kezeirássa s pöcsétje alatt valo quietantionalis levelét adta. Ezen levelet is ugy meghallott, mintha akármelly authenticus személ elött lett volna. melyrül mi is attuk ki ez mi levelünket Jakab Samel sidónak várossunk élő pöcséttjével megherösitvén. Datum Sabariae, die 23. Novembris 1713.

Stephanus Illés civitatis Sabariensis juratus notarius.

Vas megye levéltára, Szombathely város 1712—1716. évi tanácsi jegyzőkönyv 143—5.

75.

1713. december 18. Buda. Weissenbohrn Zsófia Krisztina bizonyítja, hogy amikor Bürgl Joachim zsidó Budáról el akart költözni, ő Holderman Ulrik kérésére ki akarta váltani a nála levő zálogtárgyakat, többnyire vásznat, de a zsidó erre nem volt hajlandó.

Copia. Ich zu endts gefertigte attestire hiemit, daß alß der judt Joachim Bürgl vor etlichen jahren von hier weckhzurayßen willens gewest, herr Vlrich Holterman sambt seiner ehefrauen zu mir khomben mich inständigst gebetten, ich möchte ihne doch den gefallen thun undt bey dem Joachim Bürgl einen versaz, welcher meistens in leingewandt bestehet, außlößen, dan der judt allen ansehen nach sye darumb zu bringen suechet, sie aber, wan sie dieße sach nicht zuruckhgeben könten, an daß orth, wo es hingehöret, in große vnkhosten undt schaden khommen. Worauff sie mir dan auch die schrifften gezeiget, welche der judt Bürgl vnterschriebener haben wolte. Worauff ich dan daß geldt alßogleich zusamb gezehlt undt solchen versaz habe außlößen wollen, allein herr Holterman kham wieder zuruckh vndt saget mir, daß der judt Joachim Bürgl die sach nicht wolte hergeben vorwendent, habe mir nichts versezt, alßo solte ich auch nichts außlößen. Worauf ich dan mit besagten judten selbsten geredet, in meinung die sach von ihme zubekhommen gegen erlegung deß geldts, allein der judt hat sich auf alleweiß geweigert. Alß ich ihme aber sagte, eß ist handtgreifflich, daß er die sach nicht mehr alle beysamben hat undt auf solche weiß den mann nur gedenckhet zu fangen, so gab er mir abermahl die antworth, ich hette ihme nichts versezt, alßo gebe er mir auch nichts außzulößsen. Daß deme alßo ist, bezeige ich mit meiner handt vnterschrifft vndt gewöhnlichen pettschafft. Ofen, den 18-ten Decembris 1713.

Sophia Christina von Weissenbohrn

Budai városi levéltár, Acta iudiciaria, 1714. VIII. 8. keltezés alatt.
Papiros, melynek vízjegye: kétfejű sas félben.

76.

1713. december 20. előtt. Wurm Ker. János budai polgár és sütőmester, valamint Bürgl Joachim zsidó együttesen azzal a kéréssel fordulnak a budai városi bírói székhez, hogy Koperger százados által 13 év előtt zálogba adott tárgyakat becsültessék meg és amennyiben ezek értéke nem fedezné a követeléseiket, a hiányt más ingóságból kaphassák meg.

Löbliches, wohlweises stattgericht!

Gestrenge, hochgeehrtist vndt gebiettende herrn etc. Ess hat einem löblichen stattgericht auff vnsser gehorsamben anlangen beliebet wegen des von (titl.) herrn haubtman Coperger vor albereith 13 jahren versezten versatzes zu dero richtigmachung, das mehrere durch compass-schreiben an ihme ergehen, zulassen, welches lauth copia A. vnter zu endt

gesezten dato dero jungfraw tochter rechtens eingehendtiget worden, wouon aber vnssers wissens hierwider weitters nichts eingeloffen. Vndt zumahlen wür das vnssrige schon so uil jahr entpören, das pfandt wegen sovill iährigen interessen fast völlig verfallen, also zwar, das ich vndt der judt Bürgl hechstens periclitieren hieruon zu den vnssrigen zukhommen, gelangt demnach an ein löbliches wohlweisses stattgericht vnsser nochmahling gehorsamben anlangen vndt bitten selbes geruehe die schätz vndt einschätzung ermelten pfandts ohne weitteren verschub vornehmen zu lassen vndt im fahl mehrermeltes pfandt zu vnsserer völligen befridtigung nicht sufficient, durch des herrn haubtman alhier noch habent aigenthumbliches, wohin wür etwan zeigen, die völlige befridtigung dauon beschehen mochte vnss de damnis et exprensis protestans pro justitia empfehlendt eines löblichen, wohlweisen stattgericht gehorsambe

Johann Baptista Wurmb burgerlicher weissböckh vndt Joachim Bürgl judt.

Kívül: An ein löbliches wohlweises stattgericht nochmahlig gehorsamben anlangen vndt rechtliches bätten Johann Baptista Wurmb burgerlichen weissböckh vndt Joachim Bürgl juden contra (titl.) herrn haubtman Coperger per schätz vndt einschätzung inuermelten pfandts betreffendt.

Herr Coperger ist ad valvas sub termino 6 wochen zu citiren, dann folget das mehrere. Actum Ofen, den 20-ten December 1713.

Per stattgericht alda.

Budai városi levéltár, Acta iudiciaria, 1713. XII. 20/a. jelzés alatt.
Ívrétű papiros, melynek vízjegye: bőségszaru.

77.

1713. december 31, Vörösvár. Bayer György vörösvári szabó bizonyítja, hogy 1707-ben Bürgl Joachim zsidó Holderman János Ulrik budai polgárnál 12 akó kóser bort készített és szállított el.

Copia.

Ich endts gefertigter bekhenne hiemit der wahrheit zu steyer, daß der Joachim Bürgel judt noch in anno 1707., alß ich gesell bey dem herrn Hanß Vlrich Holterman geweßen, in abschöpf most zwölff emer cascha wein gemacht undt hinweckh geführet. Vrkhundt dessen mein hierunter gestelte fertigung. So geschehen Veresvar, den lezten Decembris 1713.

Jerg Bayer schneidermeister zu Werischwar.

Budai városi levéltár, Acta iudiciaria, 1714. VIII. 8. keltezés alatt.
Papiros, melynek vízjegye: kétfejű sas félben.

78.

1713? József Simon budai zsidó kereskedő Wittmann János Pál sörfőzőmestertől 155 forint 38 krajcár tartozásának megfizetését követeli.

Herr Hanns Pauel Wittmann breymeister hat gueth zu machen, wie vollget:

Erstlich 11 mezn gerstn a 1 fl. 18 kr. per 14 fl. 18 kr.
$1^1/_2$ claffter holtz a 2 fl. per 3 fl.
$1^1/_2$ claffter aiches holtz a 1 fl. 30 kr. per 1 fl. $52^1/_2$ kr.
hopfen per 1 fl.
maltz zu brechen per 50 kr.
3 vässel per fl. 30 kr.
Item verlanget die herschafft von ersten Marty biss ende April alle wochen 5 fl., betragt also auf 8 wochen, thuet 40 fl.
Mehr finnde $53^1/_2$ mezn maltz, so er verdorben, welchen ich ihme zuruckh schlage, a mezn 1 fl. 45 kr., per 93 fl. $7^1/_2$ kr.

summa 155 fl. 38 kr.

Joseph Simon handelsjudt alda.

Budai városi levéltár, Acta iudiciaria, 1713? keltezés alatt.
Papiros, melynek vízjegye: *I R* betűk.

79.

1713? Wittmann János Pál ürömi sörmester elszámolása József Simon zsidóval, aki az ürömi sörfőzdét bérelte és őt ott alkalmazta.

Specification, wass ich enndts benandter von dem judt Joseph auf das preühaus zu Irmb empfangen hab.

Erstens empfange an gersten von der frau von Rittersheimbin 30 mezen.
Aus der Räzenstatt $29^1/_2$ mezen.
Abermahlen von dar 18 mezen.

summa $77^1/_2$ mezen.

Ausgaab hieruon:

Ist gedachte gersten zu malz gemacht wordten undt dauon verpreüt 10 mezen.
Vermög beygelegter attestation von richter undt g(e)schwornen hinterlasen und vbergeben $52^1/_2$ mezen.
Auf reitter $^1/_2$ mezen.
An der gersten verlassen, so nicht autentisch 18 mezen.

81 mezen.

Dan püerväsl, wouan noch 2 in meinen haus ligent, empfangen 12, hierwider per ausgab bringe, thuet 12.
Drey viertl schäffl empfangen, wider vbergibe, thuet 3.
Traieth söckh empfangen 25, auch hinterlasse, thuet 25.

Von entstehenten 10 mezen malz ist in der preü erzeigt wordten 20 emer, welches ich verkhaufft undt das gelt bey handten habe, als nemblich 30 fl.

In vbrigen ist der zeit hero an dem vbergeblibenen malz 24 mezen verpreüt wordten durich andere handt.

Dahero gibt dannoch gedachter judt ein löblichen g(e)richt bericht, es seye das malz nicht authentisch, wo solches durich andere preüer zaigen undt brobieren will, das selbes nicht verdorben seye wordten.

Hierauf volgt meine anforderung an ihme, als

Erstlich fuhrlohn von denen $77^1/_2$ mezen gersten von Ofen bis Irmb a 2 groschen fl. 7 kr. 45.

Nacher Vörösvár vmb malz gefahren vnuerrichter sachen 30 kr.

Vor die 10 mezen malz auf des Kremplischen mühl hin undt widter zu führen 45 kr.

Item erkhauffe 2 schauffl, 2 bösen ins preühaus 21 kr.

Auf befelch des judten bey der malzthör die fenster reparieren lassen undt bezelt dem glaser 1 fl.

Dan vor meine müeh auf das monath Marty lauth gemachter contract 19 fl.

Ingleichen von 1 Aperil bis 5-ten Mey dem preüknecht sein besoltung, welcher obsicht getragen 10 fl.

summa fl. 39 kr. 21.

Johann Paul Wittman preümeister.

Kívül: Verrechnung von Johann Paul Wittman breymaister deren von jud Joseph empfangenen getrey.

Budai városi levéltár, Acta iudiciaria, 1713? keltezés alatt.
Ívrétű papiros, melynek vízjegye: mesterjegy.
Ez az elszámolás megvan még egy másolati példányban is.

80.

1714. március 22. Buda. Huber János György budai polgár és asztalos özvegyétől, Anna Máriától Bürgl Joachim zsidó 30 forintot követel, ki ezzel szemben úgy vall, hogy férje halála előtt kijelentette, hogy egyetlen zsidónak sem tartozik.

Ofen den 22-ten Marty 1714.

Da der jued Joachim Bürgel von dem Hanss Geörg Hueber seeligen gewesten burgerlichen tischler einen obligation vom 5-ten Augusti 1707. in handten hatt undt zu einen zweiffel vorscheinet, ob diese schuldt bezahlet seye oder nicht, saget die wittib Anna Maria auss, dass er vngefehr 6 oder 7 wochen vor seinen lezten endte zu ihr allein gesagt habe diese formalia: keinen jueden bin ich nichts schuldig, dem riemer aber bin ich wegen des kindts 30 fl. schuldig.

Apud urbarium praesentibus dominis deputatis Bernhardo Kohaneg et Wolffgango Prunner.

Kivül: Aussag bey dem urbario von der des Hanss Georg Hueber seligen hinterlassenen wittib Anna Maria wider den juden Joachim Bürgl, welcher 30 fl. an sie praetendiret, de dato Ofen, den 22. Mertz 1714.

Budai városi levéltár, Acta iudiciaria, 1714. III. 22. keltezés alatt. Papiros vízjegy nélkül.

81.

1714. április 23. Buda. A budai városi bírói szék Roth Benedek aranyműves által megbecsülteti azokat az értéktárgyakat, amelyeket Bürgl Joachim zsidó Schick János váci sörmesternek adott zálogba.

G(e)richtliche schätzung,

so an heunth untergesetzten dato über des juden Joachim Bürgel den herrn Johann Schickh breymeistern zu Waitzen in pignus gegebenen versatz vorgenohmen und durch den alhiesigen burgerlichen goldtschmidt Benedict Roth geschätzet worden, alss:

1-mo findet sich ein 10 facher Sancti Georgi duggaten in gelt 40 fl. lage 1 fl. 30 kr.

1 deto Cremnitzer 4 fl. 15 kr.

3 ordinari duggaten 12 fl. 45 kr.

1 silbernes ührel 6 fl.

8 schnurzahl berl in 760 stuckh bestehendt a 3 kr. 38 fl.

1 kinder bethen, woran 1 doppelter Georgi reichstaller 4 fl.

1 doppelter vergolter deto 4 fl.

1 anderer silberner ausswurff thaller 1 fl. 45 kr.

1 silbernes Agnus Dei 1 fl. 30 kr.

1 in silber gefaster wolffszahn 1 fl. 30 kr.

1 silberner und ausswendig vergolter von filagran arbeith gemachter pissenknopf mit einen silbernen kettel 2 $^1/_2$ loth wegend á 1 fl. 2 fl. 30 kr.

1 stangel fein silber 6 loth 1 quintel a 1 fl. 15 kr. 7 fl. 48 kr. 3 pfennig.

1 silberne und vergolte weiber gürtel mit 85 spangen in 22 loth á 30 kreitzer thuet 11 fl.

4 loth geschmöltztes silber á 1 fl. 6 kr. 4 fl. 24 kr.

1 silbernes schwimerl 5 loth 3 quintel á 1 fl. 6 kr. thuet 6 fl. 19 kr. 2 pfennig.

1 silbernes hostia bixel 2 $^1/_2$ loth á 1 fl. 2 fl. 30 kr.

1 silbernes palsam bixel 2 $^5/_8$ loth á 1 fl. 6 kr. thuet 3 fl. 9 kr. 3 pfennig.

Ofn, den 23-ten April 1714.

Per gemeiner statt cantzley alda.

Dass anderte pfandt bestehet in folgenden, alss:

1 kinder bethen an einer silbernen kettel, so geschätzt per 22 fl.

5 silber löffel 14 loth 3 quintel á 1 fl. 6 kr., thuet 16 fl. 13 kr. 3 pfennig.

31 loth silberne rundte knöpff á 36 kr. thuet 18 fl. 36 kr.
25 loth deto braithe á 1 fl., thuet 25 fl.
9 löffel 20 loth 3 quintel wegendt 10 fl. 22 kr. 2 pfennig.
3 silber löffel 8 loth á 54 kr., thuet 3 fl. 12 kr.
1 silberner inwendig vergolter pecher 10 loth á 1 fl. thuet 10 fl.
1 silberner deto 9 loth 1 quintel á 54 kr., thuet 8 fl. 19 kr. 2 pfennig.
6 silberne inwendig vergolte schwimerl 19 loth 3 quintel á 1 fl. 3 kr. 19 fl. 57 kr.
18 silberne hungarische knopff sambt dennen acheln 12 ½ loth á 1 fl. 12 fl. 30 kr.
Ofen, den 23-ten April 1714.

Per gemeiner statt cantzley alda.

Kívül: G(e)richtliche schatzung, so an heunth untergesetzten dato über dess juden Joachim Bürgel den herrn Johann Schickh breymeistern zu Waitzen in pignus gegebenen versatz vergenohmen und geschatzet worden. Ofen, den 23-ten April 1714.

Budai városi levéltár, Acta iudiciaria, 1714. IV. 23. keltezés alatt.
Ívrétű papiros, melynek vízjegye: címer.

82.

1714. április 26. Szombathely város közgyűlése a sóárulás jogát inkább kereszténynek, mint zsidónak kívánja bérbe adni, de végül is az kapja meg, aki többet fizet érte.

Anno domini 1714. die 26. mensis Aprilis vólt az böcsületes Szombatheli városnak generalis gyülésse ...

.....

Az is proponáltatott, az sóo arendát sido kivannja meghadni [föl]ljeb, amint eddigh tülö fizettek és amint Szent Mártonban s Perentben adgyák, fél pinzel az városson funtját a sónak aláb arullja. Determinaltatott: inkáb adatik keresztennek, ha igy fölveszik a sóó mérést, ugyhogy ketten vegyék föl, holott nem, tehát aki többet ád s nagyob hasznot fordét a városnak, annak adattatik.

.....

Vas megye levéltára, Szombathely város 1712—1716. évi tanácsi jegyzőkönyv 179, 181.

83.

1714. május 2. Szombathely város belső és külső tanácsa a sóárulás jogát Jakab Sámuel zsidónak adja bérbe egy évre azzal a kikötéssel, hogy a só fontját fél pénzzel olcsóbban számítsa, mint ahogyan azt Szentmártonban vagy Perintben fizetik.

Anno domini 1714. die 2. May edgyütt levén az városházánál Kerkapoli István biró uram, belsö és külsö tanács uraym, mely egybenlételben unanimi consensu az soo árendában adattatott ki Jakab Samel sidonak harminczött forintban esztendeigh, aki is arra köteleszte magát, hogy valamint Szent Martonban vagy Peréntben mérik az sónak funtyát, tehát mindenkor idben a városson fél fél pinzel aláb foghja mérny funtyát.

.....

Vas megye levéltára, Szombathely város 1712—1716. évi tanácsi jegyzőkönyve 184.

84.

1714. május 24. előtt. Strasser Gotthard mészáros özvegye, Fischer Orsolya, Bürgl Sámuel zsidó 100 forint követelésével szemben a budai telekkönyv előtt 188 forint 7 1/4 krajcár ellenkövetelést nyújt be.

Löblichen königlichen stadt grundbuech assessores, hochgeehrteste herren herren!

Auf die durch den herrn lieütenandt Bechler mandatario nomine wieder meinen nunmehro seligen ehemann Gothard Strasser per 100 fl. von weegen des Samuel Bürgl zue fordern habende praetension folget eine gegenpraetension, welche sowohl auss ernandt seeligen macularbuech, alß auch fleisch rabisch wahrhafftig abcopirt worden, vndzwar folgender gestalt:

Herr Samuel Bürgl empfangt sowohl an fleisch alß baaren geldt:

1-ten vor 12 centen vnd 49 lb. rindtfleisch, das pfundt a 7 den. betraget 87 fl. fl. 25 1/4 kr.

Mehr an fleisch 1 centen 37 lb. betragen thuet 6 fl. 36 kr.

Mehr 4 ochsenfueß a 12 kr.

Mehr ein magen a 6 kr.

Mehr das hertz insliecht ein pfundt 6 kr.

Mehr den 8. Aprilis ein kalb geschlacht vor 14 lb. fleisch 1 fl. 24 kr.

Mehr in geldt geben 10 fl.

Mehr 4 fueß 12 kr.

Mehr in meiner bank geben 6 fl.

Mehr einen kalbskopff 21 kr.

Mehr den 13. September ein stuckh vieh geschlacht a centen, das pfundt a 3 kr. 10 fl.
Mehr an geldt embfangen 60 fl.
Mehr an fleisch wiederumb geben 5 fl.
Mehr ein lampl geschlacht a 15 lb. 45 kr.

Summa thuet 188 fl. 7 ¼ kr.

Wirdt also salvo saniori authenticali calculo erhellen, daß er Samuel Bürgl mit seinen 100 fl. sich zue bevorstossen vnd ich solcher gestahlt an demselben vor embfangenen fleisch vnd zue verschiedener mahlen heraußgenombenes geldt zue fordern habe einen rest per 88 fl. 7 kr., welches gebührender massen eines löblichen stadt grundbuechs herrn assessoribus zue remonstriren nit vmbgehen sollen verbleibende meiner hochgeehrten herren dienstwillig gehorsambe dienerin:

Vrsula Fischerin wittib.

Kívül: An eines löblichen stadt grundbuech zue Ofen deputirte herren assessores, meine hochgeehrte herren geziemende beantwortung auf die von Samuel Bürgl juden vorgegebene praetension per 100 fl. mit beygefüegten gegenpraetension von Vrsulae Fischerin wittib, ut intus mit mehreren erhellen wirdt.

Budai városi levéltár, Acta iudiciaria, 1714. V. 24. keltezés alatt.
Ívrétű papiros, melynek vízjegye: hatágú csillag. Az ív külső oldalára egykorúan 1715-ös évszámot írták.

85.

1714. június 6. Bürgl Joachim zsidó azt kéri a budai városi bírói széktől, hogy immár 5 év óta zálogban nála levő és Holderman János Ulrik budai polgár és szabó tulajdonát képező vásznat becsültessék meg.

Löbliches, wohlweisses stattgericht, wohledel, gestrenge, hochgeehrtest vnd gebittende herren!

Auf mein vorhin in puncto an dem herrn Johann Vlrich Holderman liquide zu suchen habender anforderung ist mir zu dato noch kheine resolution ediret worden.

Gestalten dan ich von ersagten herrn Holderman noch einiges weiss gewandt in hypotheca habe vndt mir wegen besorglicher vertre(i)bung kheine veranthworthung anwachsen lassen möchte.

Alss beschiehet an ain löbliche wohlweisses stattgericht mein gehorsamstes bitten, auf meine vorherige acta mir ein beliebiges decisum zuertheillen vndt dass noch bey mir schon über 5 jahr versezte leingewanth schäzen zu lassen. Womit mich zu genedigen resolution gehorsamst empfehlend verbleibe eines löblichen wohlweissen stattgerichts gehorsambster:

Joachim Bürgel judt alhier.

Kívül: An ein löbliches wohlweisses stattgericht gehorsambstes bitten mein Joachim Bürgels judens alhier contra herrn Johann Vlrich Holderman per gerichtlichen schluss vndt schäzung innbemelten leingewanths.

Budai városi levéltár, Acta iudiciaria, 1714. VIII. 8. keltezés alatt.
Ívrétű papiros, melynek vízjegye: címerpajzs, hátlapon e feljegyzéssel: *praesentiert den 6. Juny 1714.*

86.

1714. június 15. előtt. Bürgl Joachim zsidó a budai városi bírói székhez benyújtott beadványában Holderman János Ulrik budai polgárral szemben bebizonyítja, hogy maga részéről a 103 forint tőke és a 6 akó bor követelése a kamatok és a költségek nélkül jogos, melyből legfeljebb 15 forint érték a vászonra és 17 akó cefre ára hozható levonásba.

Löbliches wohlweises stattgericht, wohledl, gestrenge, hochgeehrtest vnd gebittende herren!

Dieselbe haben vnterm 17-ten hujus auf ein anbringen, in welchen doch deß klägers nahmen nicht vnterschrieben, mir, wo ich dabey eine erinderung habe, selbe sub termino 14 tägen beybringen zu können zu decretiret, wo doch sonsten, jedoch ohne vnuorgreiffliche maßgebung, gebreuchlich, wan die klag nicht vnterschrieben, derley nicht acceptiret, noch minder bescheidet werden, so ich aber dahin gestellet sein lasse vndt wie ich auß der oberschrifft ersehe, ist solche klag von dem burgerlichen schneidermeister herrn Holderman wieder mich eingereichet worden.

Nun wundert mich, das er herr Holderman mein an ihme so rechtmessig zusuchen habende anforderung mit derley kahlen attestationibus abzuleinen vndt noch 69 fl. an mir zu praetendirn zu haben vorzuschuzn sich anmasset, der ich die von dem herrn Johann Geörg Milthumb burgerlichen handelßman de dato 17-ten Juny 1708. sub A. allegirte attestation, vermög welcher ich 31 stuckh vnterschiedliches leingewanth gegen seinen darauf gelichenen, iedoch aber bezahlten geldt empfangen, welches aber lengst vor meiner mit ihme herrn Holderman gepflogener abrechnung, wo zuuor herr Holderman baldt einige stuckh abgehollet, baldt wiederumb überbracht hat, geschehen vndt ich solches länger alßo nicht gedulden mögen, sondern ihme ein recipisse deren bey mir annoch verpfändeten sachen, er aber hingegen noch vnterm 27-ten Marty 1707. ein obligation, crafft welcher derselbe mir über gepflogene abrechnung annoch 103 fl. in capitali, auch 6 emer wein liquide restirent verblieben, zugestellet, so ich mit dem sub dato 18-ten Juny 1708. mir gerichtlich edirten prothocols extract, de nur vmb eine tag später, dan obige attestation gefertiget, mit mehrern docirt vndt solche attestation mit dem gerichtlichen instrumento confrontire, auch gänzlich annullire.

Ein gleiches beswerden hat eß mit der frauen Sophiae Christinae von Weissenborn von sich gegebener attestation B., welche auf kheine

weiß probiret, mich von dem herrn Holderman contentiret zu sein, sondern das selbe nur anstatt seiner das pfandt an sich zu lößen gesinnet gewesen, so doch aber in ipso opere nicht geschehen, dan hette selbe ihme das geldt antecipiret vndt er mir solches überliefert, wehre ihme sein mir verseztes pignus nicht aufgehalten worden vndt daß er mit der von dem Geörg Beyer schneidermeister zu Wereßwar producirten attestation C. mich annoch anno 1707. alß er Beyer bey herrn Holderman gearbeitet, in abschöpf most 12 emmer cascha wein von ihme empfangen zu haben probiren wiel, ist solches eben noch vor gepflogener abrechnung, wouon dem Beyer nichts bewust, geschehen, mithin derley emendicata instrumenta völlig rejicire.

Verners beziehet er sich auch auf sein handtwerckhs buech vndt mir lauth D. gefertigte arbeith, so ich aber nicht empfangen, mithin in waß eß bestandten, nicht wissen khan vndt confrontire ihn abermahl crafft E. daß die vor mich gefertigte arbeith mit abrechnung bereiths bonificiret sey.

Halte mich demnach an seine obangerögte, mir außgefertigte, annoch in händen habende original obligation F. undt gerichtlich prothocols extract G., das her Holderman mir annoch in capitali 103 fl. vndt 6 emer wein, ohne mittler zeit darzue gewaxenen interesse et causirten vncosten liquide restirent, ich aber allein vermög deß von mir gegebenen recepisse vngefehr per 15 fl. werth leingewanth zu restituiren, auch in vorigen jahr mir gelieferte 17 emer maisch defalciren zu lassen schuldig seye, welches pfandt er nach producirten meinen schein alstets finden, auch nach geleisteter contentirung wiederumb habhafft werden sol, allenfahls er an mich etwaß zu praetendiren, mir sein versiztes pfandt gewißlich nicht in händen gelassen noch weniger leztgemelte 17 emer maisch geliefert hette, worauß clar erhellet, das selber temere litigiret, die löbliche obrigkheit tergiversiret, mich aber mit meiner rechtmessigen anforderung muthwillig trainiret.

Gelanget solchemnach an ain löbliches wohlweißes stattgericht mein gehorsambst, ganz billich vndt rechtliches bitten, daß selbe geruhe nur deß herrn Holderman von sich gegebene original obligation, auch prothocolls extractum in consideration zu ziehen vndt mir einstens mittelß einen gerichtlichen compelle zu meiner rechtmessigen anforderung sowohl deß capitals, alß pro rato temporis verfallenen interesse, auch causirten vncosten großgünstig verhülfflich zu sein. Womit protestatis protestandis mich gehörest empfehlend verbleibe eines löblichen wohlweißen stattgerichts gehorsambster:

Joachim Bürgl judt alhier.

Kivül: An ein löbliches wohlweißes stattgericht gehorsambst, ganz billich vndt rechliches bitten mein Joachim Bürgels juden contra herrn Johann Vlrich Holderman burgerlichen schneidermeister per mir mittelß einen gerichtlichen compelle zu inngebetten mir contentirung zu uerhelffen.

Budai városi levéltár, Acta iudiciaria, 1714. VIII. 8. keltezés alatt.
3 levélből álló papiros, melynek vízjegye: kétfejű sas.

1714. június 15. A budai városi bírói szék Felber János Zsigmond tanácsosát és Göcz János György bírósági ülnököt bízza meg, hogy Holderman János Ulrik budai polgár és Bürgl Joachim zsidó közötti viszályban rendet teremtsenek, kik megbízásuknak eleget téve jelentésüket a bírói szék jóváhagyja.

Löbliches, wohlweißes stattgericht, hochgeehrtist vnnd günstige herrn!

Demnach wür von einem löblichen stattgericht den 14. Juny 1714. in causa des Joachimb Pürgl judten wider herrn Johann Vlrich Holdterman wegen praedentirenten schuldt halber solche genau zu vnndersuechen commissionaliter aufgetragen die sach pro et contra ordentlich von beeden thaillen angehöret vnnd auf das fleissigiste beschriben wordten, haben wür dahero vnnsers aufgetragenen ambts wegen solches diennstschuldigst zu referirn nicht ermanglen wollen vnnd begehret pro

Primo der Joachimb Pürgl vermög in handten habenter obligation per 103 fl., waruon von siben jahrn hero daß auferloffene interesse zu 8 pro cento, welches, 56 fl. machete, weillen wür aber beede thaill dahin von commissions wegen persuadirt, daß er Pürgl judt mit 20 fl. zufridten, damit ainmahl die sach zu einen enndt gelange, hat also der Pürgl sambt capital vnnd interesse an herrn Holdterman zu fordern 123 fl.

Gegenanforderung des herrn Holdtermans an den Pürgl judten:

1., empfangt der Pürgl von den herrn Holdterman 3 emer wein fl. 3. . . . . 9 fl.

2., 17 emer naisch 1 fl. 30 kr. . . . . 25 fl. 30 kr.

3., wegen in handten habenten leingewanndt, ain . . .[1] thaller vnndt

[1] két szóban a tallér körülírva.

ain verguldt bestöckh messer vnnd löffl, welches geschazt wordten 37 fl. 23 kr.

4., dann wegen eines noch ausstendigen ausszugl vor macherlohn 5 fl. 58 kr.

77 fl. 51 kr.

Summa von beeden thaillen selbst richtig erkhanter gegenanforderung.

Vnndt weillen ohne dem beede thaill in kheinen puncten nicht mehr streidtig vnndt des herrn Holdtermanß gegenpraetension 77 fl. 51 kr. von des Pürgls seiner anforderung per 123 fl. abgezogen wordten, so verbleibt er herr Holdterman, welches commissionaliter außgemacht wordten annoch 45 fl. 9 kr. rechtmessig schuldtig, welcher solcher gestalten auß handten gebennter quittung abgezallet werdten miessen.

1., verspricht er herr Holdterman den Joachimb Pürgl auf daß eingehente jahr, welches man schreibet 1715. vierzechen tag vor den lessen in parren geldt 25 fl. abzustadten. In fahl aber er herr Holdterman solche 25 fl. nicht erlegen solte, verspricht er herr Holdterman den Pürgl fünffzechen emer rotten maisch daruor zu geben.

2., hat es eben die verstendtnuss vor anno 1716-ten jahr, wie oben in ersten puncto vor 1715. begriffen.

Ist also solches commissionaliter den 15. Juny 1714. in beysein beeden parteyen außgemacht vnnd der sentenz gesprochen wordten, welches wür einen löblichen wollweissen stattgericht schuldigst erindern wollen vnnß höfligst empfehlendt.

Eines löblichen wollweissen stattgericht diennstschuldigste:

Johann Sigmundt Felber manu propria, des innern rathß unnd depudirter commissarius.

Johan Georg Göcz stattgerichts assessor.

Kívül: An einen löblichen wohlweißen stattgericht dienstschuldigste relation vnnßer Johann Sigmundt Felber vnndt Johann Geörg Götzen, der in sachen verordtneten commissarien per, ut intus großgünstig zuuernemben.

Budai városi levéltár, Acta iudiciaria, 1714. VIII. 8. keltezés alatt.
Ívrétű papiros, melynek vízjegye: címerpajzs, a hátlapon e feljegyzésekkel: *praesentiert den 8. Augusti 1714.*

Invermelte relation, so der herr Felber und herr Götz wegen der zwischen Joachim Bürgel juden und Johann Vlrich Holterman beschehene berechnung erstatten, würd hiermit grichtlichen ratificiert und seynd beeden theillen auf anlangen hiervon abschrüfften zuertheillen. Actum in judicio Ofen, den 8-ten Augusti 1714.

per stattgricht alda.

38.

1714. augusztus 4. Buda. A budai városi bírói szék jelentése a budai tanács részére Koller Lajos által a zsidóknak elzálogosított Hochwart-féle értéktárgyakról, amelyek most Schick váci sörfőző őrizetében vannak.

Löblicher, wohlweiser stattmagistrat, hochgeehrte, grossgünstige herren!

Demnach vermög wider zuruckhkhommenden schrüfften von einem löblichen stattmagistrat vntern ersten currentis wür über die von herrn Ludwig Koller seeligen denen juden verseczte vnndt nunmehro den vornehmben nach bey dem Schickh breymaistern zu Waizen sich befündente Hochwahrtische pfänder, wie vill selbe austragen vnndt was sonsten in sachen wissendt, zu refériren rathschlägig veranlasset worden seint, als haben wür zur dienstfreundlichen folge dessen anligendte specification erstbemelter pfändter zur verrern nachricht communicieren, anbey erindern wollen vnss in der sach sonsten nichts bekhandt zu sein, ausser das herr Koller lauth beyschlüssigen zetls an grundtstuckhen einen in $^2/_4$ bestehendten weingartten alhier hinterlassen habe, welchen nicht veralienieren zu lassen biss zur austrag der sachen bey gemainer statt grundtbuech die behörige anfügung auch beraits be-

schehen ist. So wür hiemit referieren vnndt uns in freundschafft empfehlhendt verbleiben wollen.

Eines löblichen stattmagistrats dienstfreundlichen:

Ofen, den 4-ten Augusti 1714.

Kívül: An einen löblichen wohlweisen stattmagistrat dienstfreundliche relations erstattung von N. N. stattrichtern vnndt übrigen stattgerichts assessorn per seeligen Hochwahrtische pfändter betreffendt.

Budai városi levéltár, Acta iudiciaria, 1714. IV. 23. keltezés alatt. Fogalmazvány vízjegy nélküli papiroson.

89.

1714. augusztus 14. körül. Bürgl Joachim zsidó azzal a kéréssel fordul a budai városi bírói székhez, hogy immár 12 év óta fennálló és kamatokkal 240 forintra felszaporodott követelését a Koperger-féle szőlőkből végre megkaphassa.

Löbliches, wohlweisses stattgericht, wohledle, hochgeehrteste herren!

Ess wird einen löblichen wohlweisen stattgericht ohne daß wohlbekhandt seyn, wie das, das herrn haubtman Kopergische schuldts negotium schon über die gantze 12 jahr in grossen vnrichtigkeiten schwebet, vnter welchen ich auch sowohl, alß andere herrn creditores schon lange jahr ohne empfang einigen interesse vnd geringsten nuz grosse schadten leyden thue, auch wegen des herumb vagirendten pfandts grosse interesse da und dorthen, laut der schon ... gelegten acten, depositirt vnd bezahlt habe. Darüber anwiederumben den herrn Trumber kayserlichen gegenhandler titl., 34 fl. interesse zubezahlen, in verwichenen rathschluß auf mich, den vernehmen nach, solte resolvirt worden seyn, wieder welchen rathschluß ich zwar keines weegs protestation legen will, sonder solches gebührend schuldiger massen respectire, mich in ansehen der schon so lange jahr ruckständigen bezahlungs zuwarthung grossgüntigst zuverschonen vnd ohne massgeben, weilen bey dero löblichen grundtbuch wegen verkhauffung einigen weingarten einige Kopergische gelder ligen sollen, gedachten herrn Trumer, der 34 fl. halber, zu empfangen aldahin zu weisen, den überrest aber auf mich gnädig resolviren. Wann es aber nicht sattsamb erklögen mächte, mich annoch auf den übrigen weingarten zu meiner gewißer versicherung vnd dermahleins völligen contenirung, welche ich schon 12 ganze jahr ohne genuß einiges vngarischen schädlichen zuwarthe, großgünstig zuweisen in gnadten gedenckhe, vmb damit ich auch gleich denen andern herrn creditorn zu den meinigen gelangen mächte, welche summa zwar alle herrn creditores übertriefft, die gröste praetension zu fordern habe: sambt capital der 100 fl. und darzu 120 fl. interessen, welche ich den herrn Bruner seeligen bezahlen müssen vnd andere gerichts vn-

khosten schon gegen die 240 fl. auf recht praetendiren habe, bezahlt werdten will.

Solchemnach gelangt an ein löbliches wohlweises stattgericht mein gehorsambstes bitten, derselbe geruecheе mir in consideration der schon 12 jahriger zuwahrtung auf mein liquidirtes capital und würcklichen außgelegten interesse, welche ich bezahlen müssen, einmahlige contentirung großgünstig außzuwerffen vnd mich völlig in gnadten contentiren zu lassen. Zu getröstlichen gewöhrung dessen mich gehorsambst empfehle vnd verbleibe eines löbliches wohlweises stattgerichts dienstwilliger:

Joachim Bürgl judt zu Ofen.

Kivül: An ein löbliches wohlweisses stattgericht gehorsambstes suppliciren vnd offt wiederholtes bitten mein Joachim Bürgl judens alhier per ingebettene dermahleinigen schuldt contentirung betreffendt in puncto debiti per 240 fl.

Budai városi levéltár, Acta iudiciaria, 1714. VIII. 14. keltezés alatt. Ívrétű papiros, vízjegy nélkül.

90.

1714. augusztus 28. A szombathelyi tanács előtt Jakab Sámuel rohonci zsidó kijelenti, hogy azt a 9 db aranygyűrűt, amelyet 4 év előtt néhai Horváth Ilona asszonynál 30 forintért zálogba vetett, Rosthy Zsigmond bárkinek eladhatja.

Anno domini 1714. die 28. Augusti edgyütt levén a városházánál biró uram, tanácsuraym Rosty Sighmond uram legitime admonealtatta Jakab Samel rohonczy sidot, aki is mast itt Szombathelen boltot bir, soot s partékat arultat, hogy ennek elöttö circiter 4 esztendövél ... sidoi néhai Horváth Ilona aszonnak vetett vólt zálloghban bizonyos kilencz aran gyürüket 30 forintban és a négy esztendeigh való interess is resultalno. Válcsa ki azon gyürüket, holot [nem,] cum protestatione eladgya, aki meghveszy annyban. Az sido arra felelte in persona, bizvast Rosti uram adgya el azon gyürüket jó ... érettek. Errül Rosti uram testimonialist vár. Actum.

Vas megye levéltára, Szombathely város 1712—1716. évi tanácsi jegyzőkönyve 218. A pontozásoknál kitörve.

1714. szeptember 13. Buda. A budai városi bírói szék hivatalosan bizonyítja, hogy József Simon budai zsidó feleségül vette Tabor Márkus prágai zsidó özvegyét, Hailét, akinek 2 lányára, Mattiléra és Haniléra Tabor Wolf prágai zsidó halála után 250 forint örökség szállott, amelynek felvételére jogosultak.

Wür N. N. stattrichter und übrige grichts assessores der königlichen freyen haubtstatt Ofen in Nider Vngarn geben hiemit zu vernehmen crafft dieses offenen brieffs, wass gestalten bey vnsserem stattgricht Joseph Simon, ein alhiesig unter vnserer bottmässigkeit stehender judt gebührendt vor- und angebracht, dass er sich mit dess verstorbenen Tabor Marx auch judens hinterlassenen wittib Haile verehelichet und mit ihr zwey stiefftöchter, mit nahmen Mattile und Hanile erheyrathet hätte. Alss nun seines vorfahrens, nemblichen erstberührten Tabor Marx brueder Wolff Tabor, ingleichen zu Praag gestorben, habe selber in seinen lezten willen des erwehnten Joseph Simon beede stiefftöchter Mattile und Hanile zu erben auf zweyhundert fünffzig gulden eingesetzet und ordinieret, welches erbtheill zu übernehmen mehr besagter Joseph Simon einen andern juden, nahmens Isaac Teusch nacher angeregten Praag gesändet, so er Isaac auch über getroffenen accord und gegen extradierter obligation von der sogenanten jüdin Sara und dessen ayden, mit nahmen Izig zwar würckhlichen empfangen, allein er dieses erbgueth der 250 fl. bey den bekännten jüden Säxel auch zu Praag wiederumben depositieret hätte. Nun aber bemelt diese erbschafft ohne allweitherer difficultät und irrung sicher erhöben und zu handen bringen zu können, bloss und allein zu wissen verlanget wurdte, ob offtmentionierter judt Joseph Simon seine stiefftöchter Mattile und Hanile sich alhier wohnhafft befünden und ob seye unter vnserer statt jurisdiction stehen thätten, wessentwegen dann auch er Joseph Simon vnss umb ein glaubwürdtige zeügenschafft von vnsernn stattgricht auss zu ertheillen gehorhambst belanget hat. Weillen nun sich die sach also und nicht anderst verhaltet, nicht weniger dickhbenennter Joseph Simon und obbemelte seine stiefftöchter bereiths alhier wohnhafft unter vnser jurisdiction und bottmässigkeith stehen, mithin gedachtes erbgueth der 250 fl. gegen authentischer quittung bey solcher der sachen beschaffenheit erfolgen zu lassen kein bedenckhen vorfallet, alss haben wür zu mehrer becräfftigung dessen ihme Joseph Simon und seinen stiefftöchtern Mattile und Hanile dieses testimonium unter gewöhnlichen stattgrichts insigl und fertigung extradiren wollen. Actum Ofen, den 13-ten Septembris 1714.

Budai városi levéltár, Acta iudiciaria, 1714. IX. 13. keltezés alatt.
Egykorú tisztázat ívrétű papiroson, melynek vízjegye: vadászkürt, a mellette elfekvő fogalmazvány után.

1714. október 21. Buda. A budai városi bírói szék ítélete szerint Hördegg Borbála még 1695-ből származó 800 forintról szóló kötelezvényét és e tartozás után felszámítható kamatokat csak akkor érvényesítheti Natl budai zsidó örökösei ellen, ha errenézve a bécsi császári udvari kamarától megfelelő engedély birtokában lesz.

An heunt zu endt geseczten dato ist auf beschehene erforderung erschinen frau Barbara Hördegin clägerin an einen, dan in nahmben der Nätlischen erben Simon Joseph alhiesiger judt beclagter anderten theils vnndt hatt sie frau clägerin lauth in originali vorgezeigter auf 800 fl. gestelter obligation de dato 17. May 1695. sambt dem von zeit verfallenen interesse an die beclagte ihr praetension gemacht, anbey vmb die würckliche contentierung gebührendtes ansuechen gethon. Worüber besagter Simon Joseph yber vorhin in sachen beschehene et in rem judicatam erwachsene abhandlung eine vntern 6-ten Septembris anno 1706. von der alhier gestandtenen löblichen cameral administration ertheite vhrkhundt oder attestation producieret, aus welcher nebst anderen weitläuffigeren anfiegungen zuersehen, das die Natlische erben, beuor sie an denen von ihren schwiger vatter herrührenden ausständten das quantum oder activ schuldten nicht einbringeten, mit fueg zur weitterer bezahlung nicht kunnten angehalten wärden, im welches craff(t) eben in hoc passu von einer hochlöblichen kayserlichen hoffcamer sub dato 16. Novembris 1706. ergangenen vnndt gleicherfahls producirten schlusses nicht nur approbieret, sondern yber die dissorths vorgenohmene satisfactions verschaffung alhiesigem statt magistrat die weittere judicatur gespöret vnndt eingestellet worden wäre, vermeinten also die beclagten, das es wegen ohne dem annoch nicht gefallenen activ schuldten dato darbey sein verbleiben haben solte.

Über welche nach beeder seiths pro et contra angehörte vnndt gehandlete notturfft gibt das stattgericht zum verlass.

Wan die frau clägerin yber den von einer hochlöblichen kayserlichen hoffcamer vntern 16. Novembris 1706. vorhin in sachen geschöpfften schluss die weittere verordtnung ausgewürckhet haben würdt, so dan auf verrers anlangen was recht vnndt billich ist, gesprochen werden solle. Actum Ofen, in judicio, den 21. Octobris 1714.

Budai városi levéltár, Acta iudiciaria, 1714. X. 21. keltezés alatt.
Fogalmazvány ívrétű papiroson, melynek vízjegye: címerpajzs.

93.

1714. november 1.—1715. október 31. Zichy Ádám, Sopron megye főszámvevője, többek között Schlesinger Wolf zsidónak kiutalás nélkül fizetett ki 1000 forintot. Igazolja e kifizetés jogosságát.

6. A 1. Novembris 1714. usque ultimam Octobris 1715.

.....

Dedit idem dominus perceptor judaeo Wolffgango Schlesinger 1000 fl. die 7-ma Januarii 1715., produxitque accordam cum illustrissimo domino comite Georgio Szecsény et spectabili domino vicecomite, qua fidejussoribus de dato Sopronii, 3. May 1705. initam. Verum cum haec summa sine speciali assignatione sit exposita, usque ad futuram congregationem prospiciat super legitimatione hujus erogationis, alioquin eidem imputabitur comitatui refundenda. Quietantiae et etiam praeinsinuata contractualis accorda inter reliqua hujus anni instrumenta quietantionalia interim asservatae.

.....

Sopron megye levéltára, Acta perceptoralia, 74. számú csomóban.
Eredeti fogalmazványból, amely Zichy Ádám megyei főszámvevő kiadásait vizsgálta felül.

94.

1714 novemberben. A budai városi bírói szék a győri ezredbíróhoz írt levelében néhány kereskedője panaszának orvoslását kéri, akik szerződést kötöttek 150 forint bírság mellett Hirschl győri zsidóval só szállítására, ki azt nem vette át.

An herrn schuldtheisen nacher Raab.

Euer ehrsamen!

Es haben bey vnsernn stattgericht herr Johann Adam Bigino, Daniel et Ruperth Pestaluz alhiesige burgerliche handlesleüth sowohl gebührendt, als sehr beschwärlich vor- vnndt angebracht, wasgestalten selbe mit dem Hierschel schucz vnndt handlesjudten in Raab vermög geschlossenen contracts eine stainsalz-lüfferung bey 150 fl. pöenfahl pactiret vnndt würkhlichen zeugesaget, welchem versprechen sie auch getreulich nachgelebet vnndt veranlaster massen erstbemeltes salz nacher Földvár yberbracht hätten, allein mentionierter judt habe selbes auf dem bestimbten termin nicht abhollen, sondern noch 7 wochen darüber alda ligen lassen, wordurch er nicht nur den geseczten pöenfahl der 150 fl. verwürkhet, sondern auch lauth specification ihnen khauffleüthen grosse vncosten, versambnus vnndt schadten causieret. Vnndt weillen er yber in der giette vorhin öffters beschechenes anmahnen zu einer guetthueung sich nicht bequemet hette, als wären berührte handlsleüth zu den löblichen schuldtheisen ambt zu recurrieren vnndt

alda die sach wider den juden clagbahr anzubringen verlaithet worden, alwo sie auch yber beraits vorgekherten vrgirung der weiteren decision dato abwartten miesten. Damit aber auf ihr wohl gegründtes anlangen der entliche schluss vnndt die billiche satisfaction vmb so vill ehenter erfolgen möge, haben sie bey uns vmb ertheilung eines compass-schreibens angerueffen, so wür ihnen nicht denegieren, sondern mit selben in alweeg wihlfahren wollen. Ergehet disemnach an den hochgeehrten herrn vnser freundtnachbahrliches ansuechen obberührt vnsern mitburgerlichen handlesleüthen vmb yberkhommung der anbedeiten juden rechtmässig habenden anforderung vnndt eheist hierüber ertheilenden ausspruchs die gerichtliche assistenz vnndt all genaigten willen grosgünstigst zu erzaigen, so wür in derglichen vnndt all andern begebenheiten zu reciprocieren nebst höfflichster empfehlung verharen.

Budai városi levéltár, Acta iudiciaria, 1714. XI. keltezés alatt.
Fogalmazvány ívrétű papiroson, melynek vízjegye: hatágú csillag.

95.

1714. december 10. Győr. Lutzenkuchen győri ezredbíró közli a budai városi bírói székkel, hogy Hirschl győri zsidó nem tartja illetékesnek a győri katonai bíróságot abban a viszályban, amely közte és néhány budai kereskedő között merült fel, mivel mikor a szerződést megkötötték, akkor ő pápai vámos volt és gróf Eszterházy Ferenc tábornok földesúri joghatósága alatt állott. Egyébként a budai kereskedők a hibásak és magukra vessenek, ha kárt szenvedtek.

Wohledle, achtbahre und weisse herren, in sonders hochgeehrte herren nachbahren vndt freindt!

Dass auf anlangen dassigen handelsleüthen vnd mitbürgern herrn Johann Adam Pigino, Daniel vnd Ruperth Pestalutzi erhaltenes vnd von dero löblichen stattgericht an mich wegen des juden Hirschel erlassenes compass-schreiben ist mir zu recht behändiget worden vnd gleich, wie schon vorhin auf derenselben schrifftliches mir eingereichtes memorial der gerichts ordnung nach alles habe decretiret vnd gewöhnlicher massen exequiren lassen. Als hat hierauf besagter beklagter jud exceptionem fori declinatoriam, wie bemelten handelsleüthen ihren bestelten alhier Thoma Claus bewust ist, auss diessen vhrsachen vorgewendet, das primo disser contract mit ihm damahlen geschlossen worden, wie selber derzeit vnter dem alhiessigen schutz nit gestandten seye, secundo soll man den contract wohl überlessen, in welchem expresse geschrieben stehet, das solcher contract mit ihme als mauthneren von Pappa geschlossen worden, dan alhier tertio dergleichen saltzhandel wegen der kayserlichen niederlag nit gestattet werde vnd weilen so dan quarto disser contract mit seiner obrigkheit, als des herrn generaln graffen Franzen Esterhasy gnediger verwilligung beschehen vndt derselbe das gelt darzue hergegeben hatt, hingegen obbemelte kläger in der bestimbter zeit das saltz, wie versprochen worden, nicht gelüffert

vnd von selbsten in diesse pöenfahl verfahlen weren, also hette wohl vorbemelter sein gnediger herr wegen nit zugehaltenen termins das gelt von ihme beklagten zuruckhgenohmen, also das er weder in mora noch in culpa gewessen seye vnd also sie sich selbsten, wan selbe einigen schaden gelitten hetten, solchen zu mössen müsten vndt dabey nacher aller billigkeit diesse pöenfahl selbsten zubezahlen hetten vndt wan selbe also von dieser vermeintlichen klag nit abstehen wolten, alss dan selben bey dessen, alss mauthners instanz verklagen miesten, alss vnter welcher derselbe alss mauthner vnd saltzhandler stehe vndt qua talis den contract geschlossen, wie solches aller orthen der gerichtsbrauch mit sich bringen vnd die weltliche rechten aussweissen theten. das nemblichen einjeder den beklagten bey seiner gehörigen instanz verklagen vnd wo die sach angefangen, auch ihr endt nehmen mieste. Jedoch hett der beklagte jud ihnen nachgehents vneracht das selber nicht mehr darzue schuldig ware, das saltz gegen credit von ihnen auss freindtschafft nehmen wollen, weillen sie aber diesses nicht thuen wolten, also könten selbe solche höfflichkeit ihme zu keiner schuldigkeit anrechnen, dan wie bekant, das wan ein herrschafft die gelter von der handlung zu einer anderer notturfft nehmet, alss dan die schuld nicht demselben zuegelegt werden kan, welcher daran nicht schuldig ist, welches zu verstehen ist, auf den ersten rest, welchen dieselbe ihren vorgeben nach so lange zeit hetten von diessen juden sollicitiren müessen, nebst diessen hetten auch dieselbige dieses saltz dem alhiessigen herrn alten dhindl, alss nemblich den centner per acht groschen theyrer verkaufft, als mit ihme accordirt worden vnd andere dergleichen vhrsachen mehrere, welche derselbe bey seiner gehöriger instanz vorzeigen wolte, das sie ihme solche praetensionen noch alle nebst einer bestraffung zahlen miesten, selbe bisshero daruon vill mehrere nutzen gehabt hetten, wan sie in einen guetter verständtnuss verblieben weren, weillen sie aber solches nicht gethan vndt dahero anderwerths zu nehmen gezwungen worden seye.

Weillen also bey diesser bewandtnus vnd der mir eingelegter protestation weither nicht habe verfahren können, auch der bestelter nichts dargegen einzuwenden gewust, als habe nothwendiger weiss alles dabey berufen lassen miessen, biss nicht das contrarium docirt oder erwiessen werde, von welchem allem ingleichen in dissem an mich erlassenem compass-schreiben nichts enthalten ist vnd also auch diesser eingekommenen vmbständten halber ferners nicht habe forthfahren können, welches dan meinen hochgeehrten herren hiemit habe in antworth vnuerhalten vndt nebst allerseiths göttlicher obhuet verbleiben sollen.

Meiner hochgeehrten herren nachbahren vndt freindten dienstbereithwilligster:

Raab, den 10. Decembris 1714.

J. W. von Lutzenkuchen manu propria,
kayserlichen kriegsgerichts undt regiments schultheiss.

Budai városi levéltár. Acta iudiciaria, 1715. V. 22. keltezés alatt.
Ívrétű papiros, melynek vízjegye: kerék.

96.

1715. január 7. Sopron. Schlesinger Wolf zsidó elismeri, hogy Zichy Ádám, mint Sopron megye főszámvevője, a mai napon 1000 rajnai forintot neki lefizetett, amely összeggel 4598 forint 10 dénár követelése teljes kielégítést nyert.

Quittung

per aintaussenth gulden Reinisch, welche ich vndten vnderschrübener von der löblichen Öedenburger comitats cassa, vndzwar auss handtenn dess herrn perceptor Adamo Zichy ad interim von herrn notario Stephano Zeke an gewissenen virtaussenth fünffhundtertneunczigacht gulden 10 ungarisch per hin richtig biss weitere abrechnung oder zwischen vnns nahemten computum empfangen habe, quittiere hiemit. Öedenburg, den 7. Jänner 1715.

Id est 1000 fl. — kr.

Wolff Schlesinger manu propria.

Sopron megyei levéltár, Acta perceptoralia, 2. csomó nr. 31.

Papiros, melynek vízjegye: koronás címerpajzs, előlapon vörös viaszba nyomott ovális alakú gyűrűspecséttel, míg hátlapon ez egykorú feljegyzéssel: *Nr. 109. Wolf Schlessinger quitung 1715. per 1000 fl.*

97.

1715. április 27. Szombathely város tisztújító közgyűlése a zsidókat eltiltja a vas árulásától, egyben kimondja, hogy sem a görögöknek, sem a zsidóknak szállást senki se merjen adni.

Anno domini 1715. die 27. Aprilis volt Szombathely város tisztujító közgyülése.

.....

Hassonlóképpen proponáltatot a nemes szücs és más böcsülltetes czéhek által, hogy az itt várossunkban lévö sidók és göröghök sok elszenvedhetettlen kárt tesznek mesterembereinknek, egyattallyaban a varosban ne szenvedtessenek és nagy büntetés alatt szállást se adgyon senki nékiek. Elvégeztetett, hogy irántak mind méltósághos cardinalis urunkat eö eminentiaját s mind pedighlen tekéntetes nemes vármegyét megh köll irántak találni s ... csak idben köl eöket szenvedni a városnak, nagy sulyos adót köll réájok vettni.

.....

Az sidok is tilalmasztattnak az vas arrulástul.

.....

Vas megye levéltára, Szombathely város 1712—1716. évi tanácsi jegyzőkönyve 273. és 274.

98.

1716. június 4. Salamon és Ádám zsidók Szombathely városától a só árulásának jogát egy évre 45 forintért bérbe veszik.

Anno domini 1716. die 4. mensis Junii.

.....

Az soo arendábon Salamon sidonak és Ádámnak esztendeigh 45 forintban adattatott nekik.

Vas megye levéltára, Szombathely város 1716—1718. évi tanácsi jegyzőkönyve 7.

99.

1716. december 1. Koperger vasárust azért, mert Markó zsidót torkon ragadva az üzletéből kitaszigálta és közben szidalmazta is, a szombathelyi tanács 8 forintra bünteti meg.

Anno domini 1716. die 1. mensis Decembris edgyütt lévén Kerkapoli István szombathely biró uram házánál Gotthard Mihal, Tásler György és Hazatius István tanácsurayim Markó névö sidó panaszt tett [Kopper]ger vasáros ellen, hogy ezen a napon let volna az sido azon vasáros ... és ottan a sidót torkánál foghva hurczolta s ki is taszigalta. Vasáros ... got illetlenül az meghirt tanácsurak elöt meghbeszéllette és semminemö [bö]csületett avagy respectust a nemes magistratusnak nem adot seött in ... dot elsöbin his verbis: Tu jud iss a selm. Masodszor Szaumogh kisseb ... á sido protestalt és a vasáros nyolcz forinton convincaltatot. Két forint ... dot és a magistratusnak le is tette. Actum.

Vas megye levéltára, Szombathely város 1716—1718. évi tanácsi jegyzőkönyve 17.
A kipontozott részeknél a hiányzó szöveget a nedvesség elmosta.

100.

1717. március 14. Szombathely. A szombathelyi városi tanács egy évre 20 rajnai forint bér ellenében megengedi Rohonczi Ádám zsidónak, hogy egy boltban árulhat, de olyan portékát nem, amely a céhbeli mesterek kárára lenne.

My N. N. privilegialt Szombatheli város birája és a tizenkét esküt tanácsy adgyuk tuttára mindeneknek, az kiknek illik ez mi levelünkben, hogy ezen sok karvallasunkra es sanyaru idöre nézve itt ezen Szombatheli városban, Vas vármegyében lévöben egy bizonyos bóltot engettünk Rohonczy Adam sidónak, amelyben maga árulhasson, amely boltban

való árultatásáért alkudott megh a böcsülletes város részére egy esztendeigh husz Rhenes forintokban, mely husz forintokat amidön ezen Szombathely városbiró uram kivánnja, tartozik letenny. Amely boltbeli arultatássának avagy fölvetelének napja a die praeterita prima mensis Januarii anni modo labentis infrascripti elkezdettettvén usque ad diem similiter futuri mensis Januarii anni 1718. inclusive számlálván in omnem fortunae eventum tartatik, hogy azon bóltban azon sido Ádám az böcsülletes varostul azon boltot fölyvette illyen conditiok alat, hogy ezen bólt kiadás nem úgy adattatott néki, hogy jövendőben usus avagy szokás lenne s következnék belölö, hogy sidónak azután várossunkban boltya ligyen, hanem ad placitum levén az városnak, mellyet is a böcsülletes város magának reservál. Nemkülönben aszt is specialiter observallja a böcsülletes város, hogy a czehekbéli mesterek ellen semminémö partékát ne árulljon, hanem a várossy statumukhoz magát alkalmaztassa mindenekben sido Adam és ezen levelet is úgy meghállotta, mintha akármely authentica szemely elött lett volna. Melyrül mi is attuk ki ez mi levelünket Adam sidónak varossunk elő pöcséttyevel megherössétvén. Datum Sabariae, die 14. mensis Marty 1717.

Stephanus Illes civitatis juratus notarius.

Vas megye levéltára, Szombathely város 1716—1718. évi tanácsi jegyzőkönyve 29.

101.

1717. április 27. Szombathely város közgyűlése megbünteti azokat a polgárait, akik zsidóknak szállást adnak.

Anno domini 1717. die 27. mensis Aprilis vólt az egész nemes es böcsülletes Szombathel várossának generalis gyülésse a réghi bévet jó szokássa szerint biró uram, tanácsbeli urajmék és egyéb tisztviselö urak, biró uram mellé való válosztassára s egyéb dolgoknak elvégzéssére.

.....

Tilalmasztatik specialiter, hogy á sidoknak büntetés alat senki szállást ne adgyon.

.....

Vas megye levéltára, Szombathely város 1716—1718. évi tanácsi jegyzőkönyve 57, 60.

102.

1717. május 23. Buda. Mathy Vilmos budai polgár elismeri, hogy Schimel budai metszőnek nyersbőr ára fejében 40 forinttal adósa.

Daß ich Wilhelm[1] Mathy dem juden Schimel schachter alhier 40 fl., sage vertzig gulden schuldig auf erkauftes rauches leder bin undt sol-

ches mit nechsten will bezahlen, bezeige hiemit. Offen, den 23. May 1717.

Wilhelm[1] Mathy burger.

Budai városi levéltár, Acta iudiciaria, 1722. VI. 19. keltezés alatt.
Egykorú egyszerű másolat papiroson, melynek vízjegye: H M betűk, hátlapon e feljegyzéssel: *fon juden schuldt.*

103.

1717. szeptember 9. Buda. Mathy Vilmos budai polgár elismeri, hogy Schimel budai zsidótól 50 forintot kapott kölcsön, amelyet 2 hónapon belül visszafizet, egyben felsorolja, hogy e kölcsönre milyen zálogtárgyakat adott át.

Ich Wilhelm Mathy habe von dem Schimel fl. 50 empfangen undt verspreche im in zwey monath zu bezahlen.

Darauf habe ich ihme versezt zwey silber schollen undt 6 lefel per 21 loth, 6 daller, 1 fl. in rafel von silber, 2 dimanth ringel. So geschen Offen, den 9. Septembris 1717.

Id est 50 fl.

Wilhelm Mathy.

Budai városi levéltár, Acta iudiciaria, 1722. VI. 19. keltezés alatt.
Egyszerű egykorú másolat papiroson, melynek vízjegye: *H M* betűk, hátlapon e feljegyzéssel: *fon juden schuldt.*

104.

1718. január 23. Győr. Rátky Dániel 1000 köböl gabonát elád Hirschl Izsák győri zsidónak, köbölét 85 dénárral számítva, azzal a kötelezettséggel, hogy a gabonát Győrbe szállítja, a zsidó pedig fizeti a regálét és a vámot. Előlegül felvesz e szerződésre 200 forintot.

Alább irott recognoscálom praesentibus, hogy mai napon alkuttam megh györi profiontmester Isáak Herschl zsidóval, hogy adok nekie és ide Györé fogom hozatni háromszáz köböl buzát, háromszáz köböl rosot és négyszáz köböl abajnaczat á posonyi mérövel, azaz mindenestül ezer köböl iletet, köblit per den. 85, azaz nyolczvanöt pinzen. Mellyet minden fogyatkozás nelkül en is tartozom behozatni és eö is az árát énnekem böcsületessen meghfizetni tartozik, mint is anticipato adott is megh az árában és én is föllvettem kétszáz forémtokat. A többit is akár valamikoron az mennyit béhozatok, az eö kegyelme kezihez, annak akkor adgya megh mindenkor az árrát vagy mikor béhozatván egészben, egyszer mind meghfizesse az árrát. Az regálét, úgy az vámot egészben mind az Isaák tartozik meghfizetni az egész ezér köböl gabonatul. Az gabonát á magham embere mirvén csapja is ell. Tartozom pedigh mentül hama-

[1] tévesen: *Wilhlen* írva.

rébb béhozatni azon meghigért gabonát, mellyet ha behozatni ellmulatnám, tehát az mi kára eránta következnék, meghvehesse rajtam. Adtam ezen levelemet eránta. Datum Jaurini, die 23-tia Januarii 1718.

Ráttky Daniel manu propria. L. S.

Lecta per procedentem supremum judicem nobilium manu propria.

Sopron megyei levéltár, Acta iuridica, Hebraeorum címszó alatt tomi 2-di nr. 4-to.

Egykorú másolat papiroson, amelynek két példánya még megtalálható a periratok között.

105.

1718. február 11. Bécs. Madarász Imre váltóra 1000 rajnai forintot vesz fel kölcsön Wertheimer Wolf bécsi udvari zsidótól évi 6%-os kamatra és ígéri, hogy ezt a kölcsönt egy éven belül vissza fogja fizetni.

Cartha bianca per äintaussendt gulden, id est 1000 fl. Reinisch, so mir vorgefahlen nothdiger angelegenheiten der kayserlicher und königlicher Pohlen oberfactor herr Wolff Wertheimber allhier zu Wienn in gutt kayserlichen müncz gegen sech(s) pro cento interesse auf ein jahr lang baar vorgeströcket undt soliches capital zu meinem handten erleget hat, weliche summam der 1000 fl. sambt ihren anlauffenden interesse in besagter jahrs revolution ohne allen anstandt zu bezahlen mich undt die meinige auf das verbuntlich obligire. Datum Wienn, den 11-ten Februarii 1718.

Emericus Madtarasz manu propria.

Sopron megyei levéltár, Acta iuridica, Hebraeorum címszónál Nr. 2. tomi 2-di.

Ívrétű papiros, melynek vízjegye: címerpajzs, az aláírás mellett vörös viaszba nyomott nyolcszögletű gyűrűspecséttel.

Ez az adóslevél egyszerű egykorú másolatban is ui. az iratok között megtalálható.

106.

1718. február 17. — 1719. április 6. Győr. Hirschl Izsák győri zsidó és megbízottja elismerik, hogy Rátky Dániel négy részletben Mihályiból összesen 455 pozsonyi mérő gabonát szállított le.

1.

Dass in das kayserlichen Raaber magazin von Rádge Däniel von Mahali an getraidt gelifferth worden Presspurger mass ainhundert ainvndtvüerzig mezen, bezeüg dises. Raab, den 17. February 1718.

141 mezen getraidt Presspurger mass.

Isaac Hierschel manu propria.

2.

Den 24. February 1718. liffert herr Rädge Däniel von Mihali in das magazin nach Raab an khorn Prespürger mass ainhundert zweyvndtzwainzig mezen, bezeügt dises

122 mezn khorn Prespurger mass.

Alt manu propria.

3.

Den 12. Aprill 1718. von Mihallibo an getraidt geliffert worden Prespurger mass 91 mezen.

Waitz Prespurger mass 22 mezen.

113 mezen.

Alt manu propria.

4.

Heünd zu endt gesetzten dato empfange ich von (titl.) herrn Daniel Ratki siebenzigneün metzen Prespurger maas getraid, welche er ime auf sein contract eingeliefert hat, bescheinige hiemit. Raab, den 6-ten April 1719.

Isaac Hierschel manu propria.

Sopron megyei levéltár, Acta iuridica, Hebraeorum címszónál tomi 2-di nr. 4-to.

4 db cédulára írt eredeti elismervény.

107.

1718. február 18. Szombathely város belső és külső tanácsa Markó zsidónak egy boltot kíván bérbe adni. Amennyiben Török Mihály kereskedő társaival együtt a zsidó által megajánlott bért hajlandó megfizetni és e szándékukat 15 napon belül kijelentik, ebben az esetben a zsidó nem kap boltot.

Anno domini 1718. die 18. mensis Februarii edgyütt lévén Rosti Sigmond Szombatheli várossy biró uram házánál Hees Imre, Cser György, Gotthárd Mihál, Tasler György, Kutasy János, Illés István, Hazatius István, Hydassy György, Árvai János és Virágos György belsö, Ács Varga János, Letenyei Mihál, Botos Pál, Vida Sándor, Nemeth Sziárto János, Horváth Barbél János, Nagy Barbél János, Horváth Gombkötő Mihál, Horváth Csizmasia Mihál, Zabraky János, Pusztabonyák Gombkötö Miklós és Babos Máttyás külsö tanács urajim és emlitett biró uram proponálta, hogy a sidók közül Markó névö sidó egy boltot megharendálny, mellyben is árulhasson. Ámellet á kalmarok nevével Török Mihál adot bé bizonyos memori(a)list, mellyben szücs és eötvös czéhekbéli mesteremberek is inferalva vóltak, azon supplicatio aszt foghlallván magábon, hogy ha á sidonak bólt adatik, tehát azon kalmároknak, mesterembereknek nagy károkra lenne. Azon memorialis mellé előhivattatván az

böcsülletes nemes szücs czéhnek czéhmesterét, Szücs Mattyást, Szücs János is véle lévén, ugymint deputatus nemes czéhnek követtyei, Barbél Mattyas azon nemes czéhnek notariussával edgyütt, ákik is reá kérdeztettek, ha hogy egyenlö akarattal vannak-e azon memorialishoz. Ezen nemes szücs czéhnek követtyei azon nemes czéh nevével azon memoriálisnak nem consentialtak mondvan, ha mast abban hadgyák, eötvös czehbeliek nem comparealnak. Igy pro et contra meghvisgalván s egy akarattal hozza szólván maid jobbára minden nemes czehekbély mesteremberek közül jelen voltak, az bizonyodot megh, hogy ha Török Mihál uram maga s töb kalmárok arulnak és a sidó nem, tehát semmi hitelek nem lészen az embereknek, seöt mindeneket drágábban adna Török Mihál, ámint actu is tapasztaltatik, azért elvigesztetett, minthogy az városunk meghszegenkedet enny sok kárvallások és szerencsétlenségek miátt, talán az Ur Isten bóldoghjab idöre fordettya állapottyát, ha boltja nem leszen is á sidonak, csak árulnak. Már az országh is bevette eöket, azért boltot adhatni arenda szerént á meghirt sidónak jó conditiok alat fizetissért, szabad lévén Török Mihál uramnak, ha á sidotul járando arendát á töb kalmárokkal leteszy, amennyiben á sidó meghalkuszik, tehát bolt azon sidonak s per consequens á többinek nem adatik. Hogy Török Mihál uram erre gondolkodgyék á töb kalmárokkal, tizenötöd nap adatik, holot nem insinuallja magát az arendának meghfizetissíre, sidonak adattasék, aminthogy ezen hátráb á sidonak egy bólt arendábon kiadatott és irás is van irva rola s á conditiok is inseraltattak. Actum.

Vas megye levéltára, Szombathely város 1716—1718. évi tanácsi jegyzökönyve 88—9.

108.

1718. február 21. Pest. Pest megye közönsége a molnárokat, a sörfőzőket, a görögöket és a zsidókat megadóztatja.

Anno domini 1718-o die 21. mensis Februarii in libera regiaque civitate Pesthiensi domo celebrationis sedis et congregationum sub legitime praefixae sedis judiciariae celebratione praesentibus perillustribus ac generosis dominis ordinario et substituto vicecomitibus, tribus ordinariis judicibus nobilium et in locum quarti, velut absentis et impediti Stephano Huszár surrogato, aliisque plurimis a latere praesentis judiciarii consessus una constitutis .....

.....

Adinventum pariter est respectu molitorum, braxatorum et Haebreorum, quatenus a proventibus signanter molitores a 30 metretis unam dicam, braxatores post fl. Rhenenses 30, Graeci vero et Haebrei a personis unam dicam solvere cogantur et adstringantur.

.....

Pest megyei levéltár, 1715—1718. évi közgyülési jegyzőkönyv 633. és 702.

1718. április 1. Szombathely. A szombathelyi tanács Rohonczi Markó zsidónak egy boltot enged át kereskedés céljából évi 32 rajnai forint bér ellenében, egyben e szerződés feltételeit részletezik. Ezt a szerződést 1729-ben 3 évre ismét megújítják.

My N. N. privilegiált Szombatheli város birája és á tizenkét esküttanácsy adgyuk tuttára mindeneknek, az kiknek illik ez mi levelünkben, hogy á sok kárvallasinkra s várossunknak szükült allapotjára nézve itt ezen Szombatheli varosban Vas vármegyében lévöben egy bizonyos bóltot engettünk Rohonczi Markó névö sidónak egy társával edgyük, ámelyben avval árulhasson, melly boltban való árultatásáért in omnem fortunae eventum alkudot megh a böcsületes város részére egy esztendeigh a dato praesentium computando harminczkét Rhenes forintokban, mely 32 forintokat ámidön ezen Szombatheli várossy biró uram kivánnya, tartozik letenni, de azon egy esztendeigh az ittvalo varossy adozásnak terhétül mentes lészen. Ez szerént s aláb irt conditiok szerint is azon boltban való árulást emlétet Markó nivö sido föl is vette esztendeigh illyen conditiok alatt, hogy ezen bólt kiadás nem ugy adattatott neki, hogy jövendöben usus ávagy szokás lenne s következnék belöle, hogy sidonak azután varosunkban boltya lenne, hanem ad placitum lévén áz városnak, mellyet is az böcsültes város magának reselvál. Nemkülömben aszt is specialiter observallja á böcsülletes város, hogy az czehekbéli mesterek ellen semminémö partékat ne árulljon, hanem az várossy statumukhoz magát alkalmasztassa mindenekben társával edgyütt. A keresztént föként meghbecsüllye és azután aszt elhadgyuk, hogy uczakrul s bóltokbul el ne hijak, se csalogassák az vévö embereket, se ne gátollyák. Ünnepnapokon mise s praedicatio alat á bóltot bétegyék. Feleseghet s gyermekeit ide ne hozák es sidokkal ne szaparecsák. Amit vétnek itt, az eö urokhoz ne folyamodgyanak. Ha megherdemlik á büntetést, itt büntettödgyenek. Mindezekre maga Marko sidó spontanee magát kezébeadásával köteleszte. Ha ezek ellen valamit vetenek, toties quoties Szombatheli várossy biró uram négy-negy forintot vehessen ráitok és ezen levelet is ugy meghallotta, mintha akármely authentica személyek elött lett volna. Melyrül mi is attuk ki ez mi levelünket Marko sidonak várossunk elö pöcséttyével megherősitvén. Datum Sabariae, die 1. Aprilis 1718.

Stephanus Illés juratus notarius manu propria.

1729. die 31. *(sic!)* Aprilis ezen Markó sidot ugyanezen contractus szerent harom esztendeigh bévette az város ad annuatim fl. 24. Notarius.

Vas megye levéltára, Szombathely város 1716—1718. évi tanácsi jegyzőkönyve 97.

110.

1718. június 1. Buda. Gotzy József budai ezredbíró bizonyítja, hogy Bürgl Joachim budai zsidó azt a 396 lot súlyú lopott arany paszományt, amelyet jóhiszeműleg Hirschl Salamon gödingi és Wolf pápai zsidótól vett meg, ingyen visszaadta a Vasquez ezrednek, amelynek tulajdona volt.

Daß der militarischer schutz und handelsjudt, nahmens Joachim Bürgl, diejenige goldene porthen in gewicht ertragende dreyhundert sechsundneunczig loth, das loth gerechnet á 25 und einen halben groschen, welche er von dem Salomon Hirschl von Göding und Wolff von Pappa, beede juden, bona fide erkauffet, wiederumben, weilen obbemelte porthen dem löblichen Vasquesz regiment durch den wachtmeister Frantz Kilian Meyer entfrembdet worden, ohne einiger bonification oder entgeldts an erst gedachten löblichen regiment restituiren müßen, wird ein solches hiemit ihme Bürgl von ambts wegen attestirt. Signetum Ofen, den 1. Juny 1718.

Joseph Gozky l. g. und regiments schultheiß alda.

Budai városi levéltár, Acta iudiciaria, 1721. X. 29. keltezés alatt.
Egykorú másolat papiroson, melynek vízjegye: címerpajzs. Ez a bizonyítvány másolatban megvan egy másik példányban is.

111.

1719. január 26. Szombathely város Salamon zsidónak egy boltot egy évre 16 forint árenda ellenében bérbead.

Anno domini 1719. die 26. Januarii.

.....

Salamon sido á böcsületes varossal a die prima Januarii anni praesentis usque ad unum annum 1720. et diem primam Januarii inclusive, hogy boltban szabadon arulhasson, meghalkudot egy esztendeigh és fizet á böcsületes városnak fl. 16, id est tizenhat forintokat és á réghi adóbéli restantiai ad florenos 8 relaxaltattak és á zalloghja visszaadattatott s levele is adattatott néki.

Item Marko sido is az restantiabeli adójaért ad florenos 4. Le is tette.

.....

Vas megyei levéltár, 1718—1721. évi Szombathelyi városi tanácsjegyzőkönyv 43—4.

112.

1719. február 22. Szombathely város belső és külső tanácsa Par János csizmadiának, aki Salamon zsidótól fekete bőrt vásárolt, zálogát visszaadja, a többi céhbeli mestert pedig helytelen eljárásuk miatt 4 forintra megbünteti.

Anno domini 1719. die 22. mensis Februarii edgyütt lévén nemes vitézlő Rosti Sigmond Szombatheli várossy biro uram hazánál Hees Imre, Cser György, Gotthárd Mihál, Tasler György, Kutasy János. Házátius István, Illés István, Hydasi György, Arvai János és Virágos György belsö, Balogh Szabó Mihal, Nagy Barbél János, Horváth Csismasia Mihál és Raikovics Mattias külső tanács uraimmal edgyüt és Paar Csizmazia Janos uram panaszt tévén az egész böcsületes csizmasia czéhre, ugymint feö magistratus elöt s proponálta, hogy ennek elötte circiter 5 héttel kérte Salamon sidót, hogy parolájára hozzon fekete böröket számára és akkor pénszt is kisz vólt reá adni. Már most á böröket meghhozván á sidó és hogy Par János meghvette, az czéh zalloghját vitette. Meghhalgatván az böcsületes czéhbéli mesterek is tandem deliberaltatot, minthogy a böcsületes czéh annak a rendit megh nem tartotta, hogy elöb Paar János meghhalgattatott vólna és törvént köllöt volna azután Par Janos ellen tenni, seöt azon czehbéli mesterek fenegették Par Janost, hogy meghbüntetik azért, miert ment biro uram eleiben, azt is látván, hogy magok közöt sincs egyességh és mégh azt feleltették, hogy ezen véghezisre reá nem állanak, mindezekre nézve azon czéhbeli mesterek négy forinton convincaltattak és Par János uram zalloghja fölszabadult, mellyet is in instanti kezéhez adgyák. Actum.

Stephanus Illés Sabariensis juratus notarius.

Vas megyei levéltár, 1718—1721. évi Szombathely város tanácsjegyzőkönyve 34—5.

113.

1719. május 9. Szombathely város közgyűlése kimondja, hogy több boltot zsidóknak nem ád ki haszonbérbe.

Anno domini 1719. die 9. May vólt az böcsületes városnak generalis gyülése, melyben proponaltattot biró uram által:

.....

Ez is elvégesztetett, hogy töb sidokat á város bé nem vészen s bé sem ereszti lakoul, ugyhogy boltok se adattassanak nekiek.

Stephanus Illés civitatis juratus notarius manu propria.

Vas megye levéltára, 1718—1721. évi Szombathely város tanácsi jegyzőkönyve 57.

114.

1719. július 28. Pozsony. Zichy Péter, László öccsének Menzer Márk zsidó orvosnál fennálló 420 rénus forintnyi tartozását Michel Simon zsidóval fizetteti ki.

Heünt zu End gesetzten Dato ist zwischen Titulierten Iro hohgräfflichen gnaden Herrn Petrum Szichy etc. und dem Judten Marcum Menzer medicinis doctorem in mein beysein folgender accord geschlossen worden, wegen die schuld brieff so gedachter Judt, in händen saldo auff titulierten ihro Hochgeräffliechhen genaden Hern Ladislaus Szichy titl., dasz Ime ihro Hochgräfflichen genaden Herrn Petrus Szichy zahln soll vor solche schuld brief und praetension vier hundert und zwantzig gulden Reinisch worauff ich auch alle litteralia instrumenta von gedachten Judten habe empfangn und versprecht Herrn Graff Petrus (titl.) solches nechst künftiges neu Jahr solches mit getreüd wie es in Preszpurg werde in Preisz sein zuer selbe zeit richtig abzuführen und zu zahlen ohne weitere auffhalt und Einrede wo zu mehreres vorsicherung sich ihre genaden selbste eigenhändig auch unterssriben und sein gräflichen Petschafft bey gedruckt.

Preszburg, den 28-ten Juli 1719.
Coram me Adamo C. Kollonits m. p. L. S.

Graff Peter Zichy L. S.

Ane 1723 den 15. Jänner ist dissze Obligation von tittel ihro hochgräffliche gnaden graff Petter Szitche richtig bezahlt worden.

Michel Simon m. p.

OL. P.—707. rsz. 498. fasc. 51. NB et C. No. 1. 2. 3. (14.)
Címerpecsétes monogram.

115.

1719. augusztus 8. Szombathely város közgyűlése kimondja, hogy az adóhátralék csökkentése végett a zálogba lefoglalt ruhaneműt a városbíró 15 nap után zsidóknak tovább adhassa és ha a zsidóktól sem váltják ki 15 napon belül, akkor azok eladhatók bárkinek. Aki zálogot adni nem tud, az börtönbe kerül.

Anno domini 1719. die 8-va mensis Augusti vólt az böcsületes városnak generalis gyülésse, mellyk proponaltattak biró uram által:

Primo minthogy az elmult teli fölvettetett impositabeli lai(s)thomokban sokak restalnak és jóllehet sokaknak ruházatobéli záloghjok elhozattattak, de az is haszontalan, mi(v)ely ki nem váltyák, az restantia csak fönt marad, determinaltatott, ha á restantiaért az biró uramnál lévő zállogh 15-d napigh ki nem váltatik, tehát biró uram á sidoknak annyiban eladhassa és zalloghban vethesse és ha á sidók 15-d nap után el akarják afféle zallogot adni, tehát praevie az kiknek zálloghjai vannak,

admonealtassanak á sidok reszekre, tandem azután cum legali interesse vegyék s adgyák is ki eörökössen, ha továb nem varjak á sidók, adgyák el, hogy binzeket bévehessek és á contributionale quantum vagy az adó béjüjjön. Es ákinek zaloghja nincsen, arestomban tétessék szabadon.

.....

Vas megyei levéltár, 1718—1721. évi Szombathely város tanácsi jegyzőkönyve 70.

116.

1720. január 13. Buda. A budai városi bírói szék a temesvári városi bíróságtól azt kéri, hallgassa ki az ott lakó Huber György kovácsmestert, hogy vajon Bauer Péter budai polgár és bognár valóban kezességet vállalt-e érte, amikor Bürgl Sámuel zsidótól 40 forint értékű vasat vásárolt?

Stadtgericht nacher Temesvar. Ofen, den 13-ten Janer 1720.

Löbliches, wohlweises stadtgericht, sonders hochgeehrte herrn und freünd!

Eß klaget bey vnß ein hiesiger militarischer schutzjud, nahmens Samuel Bürgl, einen ofnerischen burgerlichen wagnermeister, Peter Bauer, umb eine summam per 40 fl., welche dieser ihme von darumben schuldig worden seye, weillen er meister wagner dem juden weegen souill eysen für den ehemahls allhier, nunmehro zu Temesvar seßhafften schmidmeister, Georg Hueber, deme sonsten er jud nicht geborget hätte, gutgesprochen und sich zum zahler anerbothen habe. Zumahlen aber der wagnermeister Bauer sothane fidejussionem negiret, der jud hingegen solche bestädig bejahet, alß haben wür für das nächste befunden vnsere sonders hochgeehrte herrn und freünde, wie hiemit beschihet, dienstlich zu ersuchen, dieselbe belieben gedachten schmidmeister Hueber, qua principalem debitorem, ob wahr seye, das der Peter Bauer für ihne bey den juden Samuel Bürgl gut gesprochen oder was er für eine beschaffenheit habe? gerichtlich zu vernehmben und vnß den befund ohnschwähr zu communiciren, die wür nebst göttlicher empfehlung in dergleichen und anderer begebenheiten verharren.

Vnseren sonders hochgeehrten herrn und freünde dienst und bereithwilligste:

Budai városi levéltár, Acta iudiciaria, 1720. I. 13. keltezés alatt.

Fogalmazvány papiroson, előlapon e feljegyzéssel: *expediatur. Keppeler manu propria.*

1720. június 2. Gyöngyös. A gyöngyösi városi tanács levélben arra kéri Keppeler Rüdiger Gáspár budai városbírót, hogy Nagy Gergely bírójuknak és néhány társának Leb Jakab budai zsidó részéről szolgáltasson igazságot, akik gabonát adtak el neki és annak árát nem tudják megkapni.

Perillustris ac generose domine, nobis colendissime, observandissime salutem et servitiorum nostrorum obligatissimorum paratissimam commendationem!

Egregius dominus Gregorius Nagy judex noster anni recenter elapsi qualiter pactaverit cum judaeo Jacobo Leib subarcensi tam in privato sui ipsius, quam vero certis etiam in nonnullis negotiis civitatem nostram tangentibus uberius ex orali ejusdem declaratione coram praetitulata dominatione fienda informabitur. Cum autem idem judaeus per subjudicem subarcensem jam saepius etiam fuisset judicialiter admonitus ad satisfaciendum tam praetitulato judici ex parte sui et nonnullis quaerulantibus incolis nostris ad latus ejusdem domini existentibus, quam etiam civitati nostrae, eatenus iterato praetitulatam dominationem vestram requirere ac simul officiose etiam perscribere haud intermisimus, quatenus eidem domino secundum exigentiam juris et justitiae, si et in quantum debitam satisfactionem insequi apud dominum judicem subarcensem non possent, tam in particulari suo, quam vero in nostris per eundem dominum proponendis satisfactionem impendere ac simul eundem ac nos consolando, resolutionem expectaturi manemus praetitulatae dominationi servi obligatissimi, paratissimi:

Gyöngyös, 2. Junii 1720.

N. N. judex et senatores privilegiati oppidi Gyöngyös.

Kívül: Perillustri ac generoso domino Rudigero Casparo Keppler, liberae regiaeque metropolitanae civitatis Budensis judici, domino domino ac vicino nobis colendissimo etc. Budae.

Budai városi levéltár, Acta iudiciaria, 1720. VI. 11. keltezés alatt.
Ívrétű papiros, melynek vízjegye: címerpajzs, zárlatán fedett kerek városi pecséttel és előlapon legalul e feljegyzéssel: *perillustri domino judici Budensi.*
Az itt elfekvő egyik feljegyzés szerint a gyöngyösiek követelése így adódott:

Dominus judex Gyöngyösiensis hat geben dem juden Leeb 38½ killa weitz á 22 groschen fl. 42 kr. 21.
Paulus Barat 34 killa á 19 groschen fl. 32 kr. 18.
Franciscus Uraz 34 killa á 19 groschen fl. 32 kr. 18.
Franciscus Nagy 24½ killa á 19 groschen fl. 23 kr. 16½
Dominus judex Gyöngyösiensis bargelt 5 fl.

fl. 135 kr. 13½.

Dem herrn Thomas Kassoni senatori zu Pest gibt der herr richter von Gyöngyös volmacht obige 135 fl. 13½ kr. einzunehmen vnd darvon zu quittiren.

118.

1720. június 11. Buda. Keppeler budai városbiró értesiti Gyöngyös városát, hogy Leb Jakab zsidónak a 130 forint tartozása megfizetésére 4 heti időt engedélyezett, ki ha nem fizet, akkor végrehajtják. A zsidónak városukban levő 100 forint követelését nem neki, hanem a budai városi bírói széknek fizessék meg, hogy ezzel az összeggel törleszteni lehessen annak bizonyos tabáni árvákkal szemben fennálló adósságát.

An den marckt Gyöngyös nomine judicis. Ofen, den 11-ten Juny 1720.

Perillustres ac generosi domini nobis colendissimi, observandissimi salutem, servitiorumque nostrorum paratissimam commendationem!

Ex orali propositione domini judicis ad nos exmissi uberius percepimus, qualiter eaedem dominationes vestrae haudquaquam intentionatae essent debitum activum centum florenorum, quos hebraeus Jacobus Löb propter certam domum ibidem existentem a communitate Gyöngyösiensi liquide praetendendos habet, cum debitis passivis 130 fl., quos idem judaeus domino judici, aliisque particularibus personis persolvere obligatur, confundere ac permiscere, quapropter etiam dicto judaeo ad persolutionem hujus posterioris debiti 130 fl. quatuor septimanarem terminum ita praefiximus, ut si diutius morosus exstiterit, exactione mediante eundem compulsuri simus. Siquidem vero saepefatus judaeus certis quibusdam pupillis in Taban centum septuaginta florenos liquide deberet, idcirco praetitulatas dominationes vestras hisce officiose requirendas duximus, quatenus supramemoratam summam centum florenorum per communitatem hebraeo debitam eidem nolint extradare, verum potius ad manus nostras judiciales transmitti facere haud graventur, quibus easdem dominationes vestras diu incolumes manere cupimus et manemus praetitulatis dominationibus vestris.

Budai városi levéltár, Acta iudiciaria, 1720. VI. 11. keltezés alatt. Fogalmazvány papíroson előlapon e feljegyzéssel: *expediatur. Keppeler.*

119.

1720. június 21. E napon Hirschl Regina budai zsidónőért, ki már 4 hét óta börtönben ült, Joel zsidó szavatosságot vállalt azzal, hogy helyette 4 hét múlva 25 forintot lefizet és őt a bíróság elé állítja.

Den 21-ten Juny 1720. demnach in puncto cautionis sowohl realis, als personalis Regina Hierschlin jüdin vor ihren tochterman Hercz Seeligman vor 300 fl. an herrn Mathias Paur bereits 4 gancze wochen den personalen arrest außgestandten, interponirt sich endlich der jud Jöell mit diser caution und condition, daß heunt über 4 wochen er obbesagte Reginam persönlich vor gericht mit 25 fl. baahren geldt auf abschlag deß obigen debiti stellen und zahlen wohle. Nach disen daß weithere

mit der Regina zu tractieren und zu handlen dem herrn Mathiae Paur und löblichen statt gericht überlassen.

Keppeler.
Petter Laup.
Johann Caspar Landtrachtinger.

Dem 14-ten Augusti 1720. hat der jud Jöel 25 fl. hierauf erlegt und die Hirschlin persönlich gestellet.

Diese caution wird am heünt, dem 14-ten Augusti 1720. biß ende Octobris hujus anni renoviret.

Kívül: Herr Matthias Paur vndt die jüdin Hirschlin betreffendt.

Budai városi levéltár, Acta iudiciaria, 1720 VI. 21. keltezés alatt.

120.

1720. június 25. Buda. Spiegel Erzsébet budai özvegyasszony Bürgl Joachim zsidótól 12 forint 30 krajcár megfizetését kéri és ebben az irányban kíván intézkedést a budai városi bírói széktől.

Species facti.

Von mir Elisabetha Spieglin contra den juden Joachim Bürgel in puncto von ihme gegen verpfändten versatzen zu leichen empfangen 10 fl. in baaren, als

Erstlichen habe ihme behändtiget for die mir vorgestrekte 10 fl. gelt, wie folgt:

2 waschkeßl von kupffer.
1 hopfen keßel deto, die bekhen gebrauchen.
1 schaffel von kupffer.
1 merser von metall.
1 kupfernes bekh.

Dan 1 unterfueter von einen böltz aus puhr lautern fuxwahmen.

Dan ingleichen fors anderte hat er mir alles zuruckh gegeben bis auf den mörser von metall und kupferne bekh, welches anschlage per 4 fl. 30 kr.

Item hat er mir den schuldschein auch nicht extradirt, wegen welhen er ein schelmenstuckh zu tentirn gesucht.

Nichtweniger habe ich ihme 8 emer wein geben, den emer á 2 fl. 15 kr. — 18 fl.

summa meiner forderung 22 fl. 30 kr.

Wan nun die ihme gegeben 22 fl. 30 kr. gegen ihme schuldigen 10 (fl.) halte, so verbleibt er mir jud noch heraus schuldig zu bezahlen vnd guet zu machen 12 fl. 30 kr., welches hiemit einem löblichen stattgricht nach dero guetachten diemuthigst übergeben geben wolle.

Ofen, den 25-ten Juny 1720.

Elisabetha Spiglin wittib.

Budai városi levéltár, Acta iudiciaria, 1720. VI. 25. keltezés alatt.
Ívrétű papiros, melynek vízjegye: címerpajzs, hátlapján e feljegyzéssel: *Spiglin contra Joachim Bürgl.*

121.

1720. július 9. előtt. Leidersdorfer Mayer Sabel budai zsidó a budai városi bírói székhez benyújtott kérvényében panaszt emel Dolb János Antal ellen, aki még mindig nem fizette meg a tartozását és megfelelő intézkedést kér.

Löbliches, wohlweyses stattgericht, wohledel, gestrenge, hochgeehrtiste und gebüttente herrn!

Es ist von ein löblichen, wohlweysen stattgericht dem Joan Antoni Dolb die contentirung des mir schuldigen capital bey betröhung der execution, wie aus beykomend mit mehrer zu ersehen aufferlegt worden, selbiger aber effluxo jam termino noch keine parition geleistet.

Alß g(e)langet an einen löblichen, wohlweysen stattgericht mein gehorsambstes anlang dem beklagten per gradus executionis dahin anzuhalten, damit sowohl wegen capital, interesse, alß auch schaden und unkosten möchten contentiret werden, wessen bitt gewahr de ulterioribus sum(p)tibus et expensis protestirender erwarten in verbleiben eines löblichen wohlweysen stattgericht gehorsambster:

Mayer Sabel Leidesdorffer.

Kívül: An einen löblichen, wohlweysen stattgericht untertähnigstes bitten mein Mayer Sabel Leidesdorffer contra herren Johan Antoni Dolb per eingebettener contentirung aufflag betreffent.

Budai városi levéltár, Acta iudiciaria, 1720. VII. 3/a. keltezés alatt.
Ívrétű papiros, melynek vízjegye: vitorlás hajó.
A városi bíróság ebben az ügyben 1720. júl. 9-én intézkedett a tartozás megfizetésére 30 napos határidőt engedélyezve.
Leidersdorfer Mayer Sabel zsidónak ui. hasonló tartalmú kérvénye olvasható Wabler Antal, Faist Ignác Ferenc és Gollwitzer András polgári szabómester ellen, melyek leközlését nem tartottuk szükségesnek.

122.

1720. szeptember 7. Vác. Metekovicz János György azt kéri a budai városbírótól, hogy József Simon és Hirschl budai zsidókat, akik neki két váltóra még 201 forint 7 krajcárral tartoznak és már 4 ízben hiába ment Budára, szorítsa fizetésre és 4 útjának költségét is térítsék meg.

Wohledlgebohrner, wohlweiser, hochgeehrtister herr stattrichter!

Es seindt die zwey judten in Ofen, alß Joseph Simon undt Hirschl compagnie in der Wasserstatt schon über den gegebenen termin, deren zwey wexellzetull, so ertragen haben 524 fl. 52 den., eines mit acht ½

monath, das andere mit 7 moneth beraits verflossen, über diese summa annoch 201 fl. 7 kr. restirendt, vor welche ich denen herrn creditoren caution gelaistet. Nunmehro aber die herrn creditores belästigen undt ob wollen mich die judten von ein zeit auf die andere aufgezogen, beraits auch über die 201 fl. 7 kr. vier termin gesetzt, keinen aber zugehalten, noch dato keinen kr. bezahlt haben. Ich in das 4-te mahl meine reiss nacher Ofen beschleiniget, den gegebenen termin observierendt. Weillen aber die judten mit gueten zur contentierung nicht bringen kan, gelanget an meinen hochgeehrtisten herrn stattrichter mein gehorsambste bitten, dieselben geruehen denen judten ex officio aufzulegen, damit sye versprochener massen deren 201 fl. 7 kr. die contentation mit 14 täglichen termin verschaffen, nebst diesen auch meine 4-mallige reiß unkosten nacher Ofen, jedesmahl 3 fl. Vor welche höflichkeith ich in dergleichen undt andern vorfallenheit, wie schuldigst, als beraitwilligst bin zu demerieren. Verströste mich eines billichen effects, der ich jederzeith nebst göttlichen protection verharre

Meines hochgeehrtisten herrn stattrichters obligiertester diener:
Waytzen, den 7-ten Septembris 1720.

Johann Geörg Metekovicz.

Kivül: Dem wohledlgebohrnen undt wohlweisen herren Joseph Ruttinger von Köppler, der königlichen haubt- undt freystatt Ofen wohlverordneten stattrichter etc., meinen hochgeehrtisten herrn undt wertisten patron Ofen.

Budai városi levéltár, Acta iudiciaria, 1720. X. 9. keltezés alatt.
Ívrétű papiros, melynek vízjegye: címerpajzs, zárlatán vörös viaszba nyomott ovális alakú gyűrűspecséttel.

123.

1720. december 6. Buda. Leidersdorfer Mayer Sabel és Hirschl Joel budai zsidók váltóra egyévi tartamra Bajtay István pest megyei alispántól 1000 forintot vesznek kölcsön, amely után 100 forint kamatot fizetnek.

1720. den 6. December. Ofen, per fl. 1000 corant.

Von dato in zuwölff monat bezahlen mir für dießen unßern sole wexelbrieff an dem hochedel gestrengen hern Stephan Bajtay oder comis gulden eintausent corrant valuen von demeselben bar empfangen. Versprechen guete bezahlung zu leisten a dio. An unß selbsten Mayer Sabel Leüderstorffer undt Joel Hirschel juden in sola Ofen.

Mayer Sabel Leuderstorffer.
Joel Hirschel jud.

Von dato in einem jahr verspreche mir zu bezahlen an den gestrengen herrn vicegspan Stephan Baitai einhundert gulden Rainisch sambt

die 1000 fl., wovon mir ihme eine wexel von denen heütigen dato gegeben haben. Gschehen Ofen, den 6. Decembris 1720.

Mayer Sabel Leuderstorffer.
Joel Hirschl jud.

Budai városi levéltár, Acta iudiciaria, 1724. VII. 24. keltezés alatt.
Egykorú egyszerű másolat papiroson, melynek vízjegye: címerpajzs.

124.

1721. január 4. Buda. Faber Menyhért, a budai Arany Sas vendéglőse, bizonyítja, hogy Joel és a nikolsburgi Michlstetter zsidók alkalmazottja Scosa Péter unokaöccsét korbáccsal a vendéglő ivóhelyiségébe üldözte, ahol azonban a korbácsot elvették tőle, mire az egyik zsidó utóbb hozzájuk ment és fenyegető kijelentéseket tett.

Ich endes ernenter bekenne in crafft dieses, welcher gestalten sich vor den verstrichenen heyligen Weynacht ferien zugetragen, das II juden des Joel oder Michelstötter von Nickolspurg seine bedinte des herrn Peter Scosa sein vetter mit priegeln in mein gastzimmer getrieben, die ihnen aber vmb keine handl zuzulassen, abgenommen worden. Wornach der eine judt wieder zurukh kommen undt geredt, warumben die frau wirttin, alß mein weib, abgewehret, sie könten den Peter Scossa bey dem ietzigen herrn generalen vmb sein halbes gewölb bringen, welches also der warheit zu steuer unter meiner ferttigung attestieren wollen. Ofen, den 4. Jenner 1721.

Melchior Fäber wiertt bey dem Gulten Atler manu propria.

Budai városi levéltár, Acta iudiciaria, 1721. I. 7/c. keltezés alatt.
Papiros vízjegy nélkül.

125.

1721. január 7. előtt. Scosa Péter Antal budai polgár a budai városi bírói szék előtt panaszt emel Joel zsidó alkalmazottja ellen, aki unokaöccsét korbáccsal nemcsak megkergette, hanem még börtönbe is akarta juttatni, azután a vevőket igyekszik tőle elcsábítani, a gazdája pedig a fél üzlethelyiségtől kívánja megfosztani.

Löbliches wohlweyses stadtgericht, wohledlgebohrne, gestrenge, sehrgnädig, hochgeehrtest, gebittende herren!

Ein löbliches, wohlweyes stadtgericht zu behelligen ist, andeme waß gestalten vor verstrichenen heyligen Christferien der neben meiner befindtliche judt, des Joel bedinter oder camerath mit meinem vetter ohne vrsach handel angefangen, vermög derer ohne vill davon zu

schreiben derselbe mit noch zwey andern ihn mit schlögen angefallen, auch solch feinen vetter mit priegeln in das wirdthauß verfolget, auff welches ihnen die priegel in dem wirdtshauß weeggenommen worden, folglich dieser judt vmb die wacht geloffen undt solche in mein gewölb gebracht vndt haben merbesagten meinen vetter auff ihre verantworttung in arrest zu nehmen anbefohlen. Dabey solche liederliche, gottlose reden außgossen, alß wann ein alter burger, so schon will außgestanden, ihnen nicht gleichete oder das ein armer christ untergeben undt kein recht oder obrigkeit haben thäte. Wie mich nun dieses verfahren, wie auch das sie mir öffters die kauffers von meinem gewölb wekhruffen undt gegen die christen verübende unzimblichkeiten, so mer andern gnugsamb bekandt, schmertzen, zumahlen sie juden mir über alles bedrochen, mich bey seiner hochgräflichen excellenz, herrn generalen vmb die helffte meines gewölbs zu bringen, welches im fall der erfordernus mit einem attestatum beweysen kann, wann nun einem löblichen wohlweysen stadtgericht bekandt, das ich schon ein alter burger undt das meinige iederzeit beygetragen, auch mich der gestalten auffgeführt, das nicht ein mensch über mich zu klagen hat.

Alß gelanget an ein löbliches wohlweyses stadtgericht mein gantz gehorsambstes bitten, mich sowohl wegen des gethanen anfall meines vetters, alß auch anderer vngebräuchigen abhaltung der kauffers, nicht münder der angeführten bedrohung halber ohnvorschreiblichen maßgebung hochrichterlich zu schützen vndt mir gehörige satisfaction großgünstigst wiederfahren zu lassen, mich eines solch entbettenen gnadt getröste, mit protestierung aller weithleufftigkeit ich mich vntterthenigst empfehle eines löblichen wohlweysen stadtgerichts vntterthänigst gehorsambster:

Peter Anton Scosa manu propria.

Kivül: An ein löbliches wohlweyses stadtgericht mein Peter Antoni Scossa vntterthänigst gehorsambstes anlangen undt bitten per, vt intus, großgünstigst zu vernehmen betreffendt.

Budai városi levéltár, Acta iudiciaria, 1721. I. 7/c. keltezés alatt.
Ívrétű papiros, melynek vízjegye: kutya, hátlapján ezzel a feljegyzéssel: *vide stattgerichts prothocollum de 7. Januarii 1721.*

126.

1721. január 15. előtt. Petrovits Franó budai polgár elismeri, hogy még 1700-ban Leidersdorfer Izsák zsidótól 100 forintot kapott kölcsön, mely után 15 éven át a kamat is jár, ezzel szemben ő munkában, készpénzben és borban 372 forintot fizetett neki.

Specification waß ich enndts benandter dem judten Isacc Leischerstorffer schultig undt er hingegen widter von mier empfangen hat, als nemblichen hat er mier anno 1700. vndteren 9. Novembris ein capitall vorgeströckht per 100 fl.

Nota bene! Wie aber vernehme, solle die obligation per 125 fl. gestölt sein, so er selbsten geschriben hat, befindt sich aber einnehmers dan nicht, als die 100 fl., so in thallern die münz bestandten ist.

Andtertens gebührt ihme auch von 1700. bis 1715. lesterer abgaab des weins auf 15 jahr lang das interesse, wie solches bey gricht ausgesprochen wierdt ... fl.

Summa seine völlige gebührnus ... fl.

Nun volget, was er von fier empfangen hat.

Erstlich bey ausgaab des gelts, weillen ich solche höcher annehmen miessen, habe verlohrn daran fl. 3.

2-tens vberweisse ihme bey dem Wenzel Hierschl riehmer, so er empfangen anno 1701. fl. 25.

3-ten habe ein mörfairiben pfeiffen mit silber beschlagen anno 1702. per. fl. 5.

Ingleichen ein zaum mit silber beschlagen per fl. 25.

Anno 1703. mehr ihme selbsten ein zaum mit silber beschlagen per fl. 25.

Anno 1704. auf befelch des Isacc der Pacheracher Wolff ein pferdt zaum empfangen per fl. 25.

Anno 1705, 1706, 1707. auf alle 3 jahr jährlich ein pferdt zaun mit silber beschlagen auf begehren des Isacc der Pacheracher abgenohmmen per fl. 75.

Anno 1708. empfangt Pacheracher in nammen des Isacc judten 10 emer abschöpff most a 3 fl. ... fl. 30.

Anno 1709. ingleichen gemelter Pacheracher empfangen 10 emer a 3 fl. ... fl. 30.[1]

Anno 1710. empfangen wordten 10 emer 30 fl.

Anno 1711. mehrmahlen der judt Bacheracher anstatt des Isacc 16[2] emer a 3 fl. ... fl. 48.

Anno 1712. mehr der Bacheracher 8 emer a 3 fl. ... fl. 24.[3]

Anno 1713. der Joseph 8 emer a 3 fl. ... fl. 24.

Anno 1714. mehr der Joseph 8 emer a 3 fl. ... fl. 24.

Anno 1715. inngleichen der Joseph 3 emer fl. 9.

summa fl. 372.

Anbey ist zu merkhen, weillen der wein durrchgehents per 3 fl. ist angesezt undt inzwischen 2 jahr selber wohlfeihler gewessen, hingegen anderer jahren vill theürer, lasst es mann dahin gestölt sein undt wie der preis ist angesezt, bey seinen verbleiben hat.

Nota bene! Wie dan auch von jahr zu jahr khunte an dem capital etwas wökhgenohmmen wordten, weillen vber das interesse in capitall abgeführt hab.

Frano Petrovitsch.

Budai városi levéltár, Acta iudiciaria, 1721. I. 22. keltezés alatt.
Ívrétű papiros, melynek vízjegye: mesterjegy.

[1] és [3] e két bekezdést törölték.
[2] átjavítva 15-re.

1721. január 15. előtt. Leidersdorfer Mayer Sabel budai zsidó testvére, Izsák nevében nem fogadja el Petrovits Ferenc budai aranyműves kimutatását az általa teljesített fizetésekről kijelentvén, hogy amit Bacharach Wolf zsidó részére felszámít, azt ne rajtuk, hanem Bacharach zsidón keresse.

Löbliches undt wohlweyses stattgericht, wohledl, gestrenge, gebiettende, hochgeertiste herrn!

Nachdeme ich durch meinen bestelten die in nahmen meines bruders von den bürgerlichen goldtschmidt Frantz Petrovitz liquide zu anforderen habende 125 fl. sambt den pro rato temporis verfallenen interesse gerichtlich gebührenden massen habe ansuchen lassen, alß hat sich gleich gemelter schüldtner von 19 jahren her allererst eine specification von so vill gulden formirend, solche auch gerichtlich eingereicht, hindurch sothane schuldt pro suo interesse nicht nuhr allein zu allegirn, sondern auch seiner meinung nach seine übermäßige praetension von den juden zu erzwingen.

Nuhn hat es ein für allemahl mit der vorgezeigeten obligation seine richtikeit, wie richtig aber der schüldtner mit seiner specification bestehet, hat er biß auff jetziger zeit noch nicht erwiesen, dan in den rechts gesetzen ist vorgesehen worden, das derjenige, welcher waß saget undt nicht darthut, sonsten in der sach unterliege, dahero ihme schüldtner obliegen will die in seiner specification von den juden Bacheracher angeführten orders des angesetzten empfangs halber vorzuzeigen undt nicht suchen eines mit dem andern zue confundiren. Unter anderen finde auch nicht, wie das der schüldner mit der wahrheit behaubten könne, das er anno 1703. et 1704. mandatario nomine den Wolff Bacheracher solte so vill pferdt zäüm von silber gegeben haben, indeme mein brüder dazumahlen alhier noch anwesendt gewesen undt wan er auch etwan abwesent oder verreist, so währe doch dessen weib gegenwärtig, dan wan einer selbst in loco ist, braucht man keinen befehlshaber undt ist mein bruder allererst anno 1708. von hier nacher Wien abgereisset, wo der schüldtner zeit genug gehabt seine richti(g)keit meinem bruder zu pflegen, das also natürlich verlauff nach nit gelüblich, das er über das per 125 fl. creditirten quantum so vill sölte ohn recipisse anticipiret haben. Gleiche bewandtnüß hat es mit den most, welcher der schuldtner ebenfahls den Bacheracher abgegeben zu haben anmercket undt den most von anno 1708. biß 1715. durchgehendts per 3 fl. angesetzet, da der most doch von solchen zeiten hero in den preiß undt in der güte unterschidtlich gewesen, fölglich also auch kein gelauben mag gestellet werden. Inmittels will ich disfals nichts anfechten. Hat der schüldtner vill den Bacheracher gegeben, so mag er das seinige bey ihm suchen, mithin meiner obligation undt hierauff hafftende bezahlung mich, undtzwarn ohne eintzigen jurament vesttiglich zu halten habe, darhin gegen seinen 19 jahrigen stillschweigen die schuldt undt nicht mir noch meinen bruder beyzumessen habe.

Ist dahero an einen löblichen undt wohlweysen stattgericht mein gehorsambstes wiederholtes bitten, das selbige beliebe ihm Fra(n)tz Petrovitz die contentirung ohne ferneren auffzügen aüffzuerlegen, denen ich mich de sumptibus et expensis protestando mich gehorsambst empfele.

Eines loblichen undt wohlweysen stattgerichts gehorsambster:

Meyer Sabel Leiderstorff judt.

Kívül: An einen löblichen, wohlweysen stattgericht unterthanig wiederholtes bitten mein Meyer Sabel Leiderstorffers juden contra Frantz Petrovitz bürgerlichen goldtschmidt per ingebettene contentirungs auflag betreffent.

Budai városi levéltár, Acta iudiciaria, 1721. I. 22. keltezés alatt.
Ívrétű papiros, melynek vízjegye: kétfejű sas, hátlapján az alábbi feljegyzésekkel: *praesentiert den 15. Janner 1721.*

Es wird zu recht erkhennet, das klager das jurament ablege oder referire undt seint auff gegentheiliges anbringen 30 tägen angesetzet. Actum in judicio Ofen, den 22. Janner 1721.

N. N. stattrichter undt gerichts assessores alda.

128.

1721. február 12. Bécs. Leidersdorfer Izsák bécsi zsidó meghatalmazza testvére fiát, Leidersdorfer Mayer Ábrahám budai zsidót, hogy Petrovits Ferenc budai aranyművessel szemben fennálló követelését behajtsa.

Gewalt undt vollmacht vor meinen bruders sohn, herrn Abraham Mayer Leidersdorff, wegen der dem goltschmidt herrn Petrowitsch bahr geliehene einhundert zwanzigfünff gulden und ich mein tag des lebens auff diesen capatal weder in gelt oder in gelts wehrt keinen kreitzer empfangen, auch dem herrn Bachrach keine commission geben disfals, weillen ich selbsten in loco geweßen. Das also gedacht meines bruders sohn nahmen meiner das näthige urgirn und auff näthigen fall ein jurament ohne bedencken disfals thun kan, welches hiemit mit meiner aigene handt untterschrifft und petschafft bekräftige. Signetum Wienn, den 12-ten Feber 1721.

Isaac Leidersdorffer.

Budai városi levéltár, Acta iudiciaria, 1721. I. 22. keltezés alatt.
Papiros vízjegy nélkül, az aláírás mellett vörös viaszba nyomott ovális alakú gyűrűspecséttel.

1721. április 16. Kászony Tamás ügyvéd több gyöngyösi lakos megbízásából a budai városi tanács előtt pert indít Leb Jakab budai zsidó ellen 137 forint 27½ dénár értékben leszállított búza és immár 168 forintot kitevő költségek és kamat megfizetése végett.

Nomibus et in personis egregii Gregori Nagy, providorum item Pauli Barát, Francisci Uracz et Francisci Nagy veluti A. A. legitimus plenipotentiarius eorundem nobilis Thomas Kászony cum sufficientibus juris requisitis et facultatibus contra et adversus judeum Jacobum Leb, uti I. ratione et praetextu certi cuiusdam liquidi debiti frisius infradeclarandi causam principalium suorum levando praemissis praemittendis, reservandisque reservatis, in genere de jure reservari solitis juris cautelis, beneficiis, protestationibus, de non consentiendo in ea, quae per praemissam partem I. in medium per formam exceptionis aut quoquo modo apponerentur, coram amplissimo magistratu proponit sequentibus formaliter hunc in modum.

Et primo quidem qualiter nimirum idem I. in anno proxime preterito, idque circa diem 6. vel 7-mum mensis Marty inque privilegiato oppido Gyöngyös comitatu Hevesiensi habito una cum vectura usque ad portum Danubii ad partemque Pestiensem pro quantitate certarum metretarum tritici una cum mutuo acceptis florenis quinque a domino praementionato Gregorio Nagy accordasset et appraeciasset in florenos centum triginta septem et denarios vigintiseptem et medium numum facientibus, id est fl. 137 den. 27½ appromittendo et assecurando se idem I., quod quamprimum praememorati A. A. ad portum Danubii triticum vexerint, immediato evacuatis curribus paratisque pecuniis exolutos iidem A. A. liberos dimittet. Quiquidem I. non, ut promissum et assecurationem suam effectuasset, verum per eosdem A. A. non quidem per currus suos, verum per navim transferri ad Aquaticam civitatem curasset et ad locum per ipsum I. destinatum inportasse etiam ultra obligationem ipsorum etiam A. A. curasset, sub illa semper assecuratione, quod quamprimum ad locum destinatum inportaverint, de navi statim exolutos parata pecunia dimittet.

Quia vero idem I. eotum appromissioni suae minime satisfaciendo de die in diemque statisfactionem suam procrastinando et distrahendo una cum curribus et jumentis moram Pestini per mediam secundam septimanam causasset, unde per ipsius exolutionis denegationem sumptus, laborque, neglectiones ad minimum constientiose limitando ad florenos quadraginta, id est fl. 40.

Pro secundo et quia primo inexoluti redivere, secundario item pro levanda ipsa pecunia et praetii tritici quatuor personae huc Pestinum intraverunt, praetensi A. A., uti etiam coram subjudice Aquaticae civitatis Budensis una cum I. comparentes et querelam suam contra memoratum I. exponentes, per ipsum dominum subjudicem praefixi sunt ipsi I. 14 dies, ab ipso die querulationis ad exolvendam praememoratam

summam, uti etiam idem I. obligatoriis suis se assecuravit, cuius tenor sequentibus est:

Ego Jacobus Leb teneor judici Gyongyosiensi praetio tritici intra quatuordecim dies exolvero (!) aut Gyöngyösinum adferre, si autem non adferrem, pro illo die omnia fatigia et expensas desummi possit sua dominatio. In cuius maiorem fidem dedi has meas literas. Budae, 7. May 1720.

Leb Jacob alda manu propria.

Si vero intra quatuordecim dies non exolverem vel non transportarem, liceat me arestare, ubiconque capere possit, aut ubiconque comprehendet.

Idcirco pro eo itinere etiam ad mediam secundam septimanam expensae, fatigia et labor, neglectiones accrescunt ad minimum ad fl. 40.

Pro tertio ad memoratum terminum intrando quatuor personae obligationi suae minime satisfaciendo praedictus I. moram trahere hic et Pestini una cum adventu et redditu ad duas septimanas ubi causatae sunt expensae cum fatigiis et neglectis laboribus ad minimum fl. 40 rursus.

Quarto duae personae ad duas septimanas sumptus fecerunt una cum premissis rationibus fl. 20.

Quinto iterum personae duae intrantes fl. 20 ex praemissis rationibus salvo tamen calculo dominorum judicum permanente.

Accederet ad haec legale etiam interesse unius jam anni revolutionis faciens fl. 8 et dominorum judicum fatigium desumendum. Quia vero in acquisitionibus similium liquidorum debitorum ad mentem articuli 31. 1659. omnes expensae adjudicandae venirent, cupit plenipotentiarius A. A. etiam secundum praecitatam legem partem I. convinci et aggravari et reservat.

Kiviil: Ad amplissimum magistratum Budensem actio nobilis Gregorii Nagy necnon providorum Pauli Barát, Francisci Uracz et Francisci Nagy, uti A. A. in negotio liquide certi debiti contra et adversus judeum Jacobum Leb, velut I. per plenipotentiarium praefatorum A. A. Thomam Kaszony humillime praesentata.

Budai városi levéltár, Acta iudiciaria, 1721. IV. 16/a. jelzés alatt.
Ívrétű papiros vízjegy nélkül, hátlapján e feljegyzéssel: *praesentata den 16-ten Aprilis 1721.*

1721. július 24—26. Bécs. Adler Ernő Frigyes császári közjegyző Hirschl Salamon gödingi zsidó kérésére kihallgatja May(er) Ferenc Kiliánt, Engelshofen udvari tanácsos udvarmesterét, egy bizonyos arany paszomány ügyében, amely később 250 forintért Bürgl Joachim zsidó tulajdonába ment át.

In nomine domini amen.

Im jahr aintausendt siebenhundert ainundtzwantzig, in der vierzehenden Römer zinss-zahl, zu latein indictio Romana genandt, bey hersch- undt regirung deß allerdurchleüchtigist, großmächtigist undt vnuberwindtlichsten Römischen kayßers Caroli diß nahmens deß sechtens, auch in Hispanien, zu Hungarn undt Böhaimb königß, ertzhertzogß zu Österreich etc., an einen donnerstag den 24-ten monathß tag July zu Wienn in Österreich hatt mich entßgeferttigten notarium publicum herr Salamon Hirssel judt von Göding in marggraffthumb Mähren mündlich requiriret, ich möchte mich zu (tit.) herren Frantz Kilian May vorhero unter dem löblichen general Des Vasques regiment gewesten cornet, anjetzo aber bey (tit.) herrnn herrnn reichßhoffrath von Engelßhoffen bestelten hoffmeister verfüegen undt denselben befragen, ob ehr ihme requirenten diejenige wegen denen ihme noch anno 1717. in Offen umb ein gewisses gelt quantum abgekaufft undt paar ausgezahlten guldenen portten in capitali undt interesse an ihme zu stellen habende praetension, weilen er requirent der kauffer undt auszahler dieser portten einig undt allein gewesen seye, hingegen herr deponent sich mit dem juden Bürgel ohne sein requirentens vorwissen oder hierzu ertheilte gewalth undt vollmacht verglichen habe, ersetzen undt bonificiren wolle oder nicht?

Da nun ich notarius gedachten herrnn Frantz Kilian May all obiges den 26-ten hujus mensis et anni vi officii in seinen in dem sogenantten Cronenbergischen hauß vormittag zwischen 11 undt 12 vhr vorgetragen, gabe er mier folgendeß zur responsum.

Eß hette zwar der judt Salamon Hirssel ihme abgekaufft undt ausgezahlt, eß wäre aber gedachter Joachim Bürgel sambt noch einen anderen juden guthbekantter massen sein consort gewesen, dessentwegen auch ehr herr deponent sich mit mehr bedeütten Joachim Bürgel gegen einer von ihme requirenten dem Bürgl eingesentten gewalt undt vollmacht auff 250 fl. verglichen undt ihme gleich ainhundert undt zehn gulden bezahlt, die übrige 140 fl. aber auff gewisse terminen zu bezahlen einer von sich undt seiner frauen Ehließethin sambt der gewohnlichen certiorinung gegebenen obligatio gerichtlich angelobet, wurde auch uber dieses (tit.) herr von Räitthenfelß kayserlicher kriegsbuchhalterey raüttrath auff erforderenden fall jedesmahl attestiren können, daß requirent Salamon Hirschel ihme die abschrifft von der vielbesagten Joachim Bürgel dieses gerichtlich beschehenen vergleichs halber ertheilten gewalt und vollmacht vorgewiesen undt produciret habe undt weilen solch alles bereithß gerichtlich beschehen seye, auch das mehrere auff

erforderenden fall erweisen wolte, alß wäre requirent selbsten dieses beschehenen unglüchß uhrsach, mithin wegen deß beschehenen kauffs dieser quaestionirten ohne hieruber fernere redt undt antwort zu geben ein fur allemahl gäntzlich abgewiesen.

Weilen nun ich notarius all obbeschriebenes selbsten angehöret, alß habe gegenwärttiges instrument unter meiner gewöhnlichen notariath ferttigung vielberührten requirenten Salamon Hirschel auff dessen verlangen extradiret. So beschehen, wie eingangs gemeldett.

Ernst Friederich Adler manu propria, coesarea ac imperiali authoritate notarius publicus juratus ac immatriculatus ad haec legitime modo requisitus in fidem praemissorum.

Budai városi levéltár, Acta iudiciaria, 1721. X. 29. keltezés alatt.
Egyszerű másolat ívrétű papiroson, melynek vízjegye: vadászkürt, hátlapon e feljegyzéssel: *instrumentum notariatus.*

131.

1722. január 7. Szombathely város részleges közgyűlése a varga céh panaszára megtiltja a zsidóknak, hogy fehér bőrt áruljanak, a görög kereskedőknek pedig csak abban az esetben szabad ezt tenni, ha bizonyítani tudják, hogy a fehér bőrt Törökországban készítették.

Anno, quo supra, 1722. die vero 7. Januarii lévén az böcsületes városnak particularis gyülése, melyben az böcsületes vargha czéh instantiát tévén azon, hogy az ittvaló görögök és sidók csak szabadon fehér készitet bört, amellyet ök is készitenek, arulnak czehek articulussinak nagy praejudiciumara, mely instantiájok is meghvisgáltatván és helyben hagyatván determináltatott, mivel az böcsületes vargha czéh articulussa világossan azt tartya, hogy semminémeö fehér készitett bört más himpelérek vagy kereskedök arulnyi ne mészellenek, arra nézve hogy tovább is azon böcsületes czéh magha articulussi mellet meghmaradhasson, edgyatallyában az sidók megh ne meresszellék probálnyi nagy büntetés alatt, hogy csak edgy fehér bört is eladjanak. Az mi penigh az görögöket illeti, minthogy Görögországhbul hozzák, ot is készettetik, szabad légyen az ollyatént arulnyi, azt hozzá tévén, hogy az görögök is megh ne merészellék probálnyi, hogy vagy Rohonczon vagy máshunt vegyenek, az ollyátént arullyak, hanem csak Törökországhban készetettetett. Szünös böröknek penighlen ab utrinque meghengedtetik arultatássa.

Vas megye levéltár, Szombathely város 1721—1726. évi tanácsi jegyzőkönyve 24.

132.

1722. január 9. Bécs. Leidersdorfer Sámuel Izsák zsidó bizonyítja, hogy Neüner György Erhard budai polgárnak 2000 forintról szóló váltóját fizetés fejében átadta Eisenreich és Conradi bécsi cégnek.

Daß ich endes benanter diejenige von meinen vätteren Mayer Sabel Leidersdorff in Ofen a conto sein an mich zu bezahlen habenden wexlbrieff erhaltene original obligation von herrn Georg Erharth Neüner per gulden zwaytausenth capital nebst eine charta bianca von gedachten meinen vättern zur cession an die herrn Eysenreich und Conradi in solutum überlassen, auch die cession an dieselbe auff gedachten charta bianca außgefühlet behärige richtigkeith von gedachten herrn Eysenreich und Conradi richtig empfangen habe, thue hiemit attestirn und bezeigen. Signetum Wienn, den 9-ten Jener 1722.

Samuel Isaac Leidersdorff manu propria.

Budai városi levéltár, Acta iudiciaria, 1721. XII. 4. keltezés alatt.
Papiros vízjegy nélkül, előlapon az aláírás mellett vörös viaszba nyomott ovális alakú gyűrűspecséttel.

133.

1722. január 14. Bécs. Eisenreich és Conradi bécsi cég Eiserich Sámuel pesti polgárhoz írt levelében bebizonyítja, hogy jogosan jutott Leidersdorfer zsidó kötelezvényének birtokába és reméli, hogy nem kerül sor pereskedésre.

Pest. Herr Samuel Eiserich. Wien, den 14. Januar 1722.

Hochgeehrter herr!

Ohne dero genehmend seinde, beziehen unß auff unser jüngste und begleiten hiemit allein einligende von dem magistrat auß Ofen in puncto deß Leidtersdorffers affaire in verwichenen monath Decembre unß insinuirte schrifft nebst der citation, ingleichen eine attestation von dem allhiesigen juden Leidtersdorff, auß welcher klar erhellet, daß wir der vorgemerckten obligation rechtmässige innhabern seindt und den betrag davor gebührendt entrichtet haben, mit ersuchen selbige behöriger orths einzugeben, nicht zweifflende, es werde darauff gebührende reflection gemachet, unser contrapart abgewiesen und wir in unsern rechten confirmiret werden. Solte es aber wider verhoffen nicht vor sufficient erckant werden oder gar ein jurament deferireten, so unß aber wunderlich vorkommen sollte, so müsten, weilen wegen unsern affairen unmöglich selbsten abkommen können, jemand anders solches in unserm nahmen zu thun, daselbst commission ertheilen, wiewohlen nicht hoffen, daß es so weith kommen werde. Indessen erwarten, das eigentlich mit dero folgende und ersuchen nochmahlen die causirende vielle bemühung

nicht übel zu nehmen, sondern dagegen in allen vorfallenheiten frey zu befehlen denjenigen, welche unter freundliche salutat und göttlichen ergebung stets verharren

Eisenreich vnd Conrady.

Budai városi levéltár, Acta iudiciaria, 1721. XII. 4. keltezés alatt.
Üzleti levélpapír vízjegy nélkül, hátlapján ez egykorú feljegyzéssel: *praesentiert den 17-en dito 1722, den dito beantworthet.*

134.

1722. március 5. Buda. Schwingheimb János Lipót császári tábori biztos megkeresésére a budai városi bírói szék kihallgatja Leidersdorfer Mayer Sabel zsidót Neüner György Erhard budai Fehér Hattyú vendéglősétől származó 2000 forintos adósság tárgyában és hogy azt miként ruházta át rokonára, Leidersdorfer Sámuel Izsák bécsi zsidóra.

Anno 1722. den 5-ten Marty ist vor vnß in consessu judicii auf (titl.) herrn Johann Leopold von Schwingheimb kayserlichen veldt-kriegscommissary beschehene requisition jud Mayr Sabel Leyderstorffer über nachstehende puncta abgehöret worden und lauthen diesselbe alßo, wie auch die andtworth:

1-mo wie er haisse? Mayr Sabel Leyderstorffer.

2-do ob ihme der burgerliche würth zum Weissen Schwonnen Georg Erhardt Neünner 2000 fl. schuldig seye? Affirmative.

3-tio waß er hingegen vor einen wechsel an seinen vettern in Wienn, nahmens Samuel Isaac Leyderstorffer von sich gestellet und also ihme zu bezahlen habe, was solcher betraget und er darauff schuldig seye? Er seye ihme zwar ein wexelbrieff schuldig, an welchen er etwaß bezahlet, allein wären sye unter einander nicht verrechnet, wüsten auch nicht, wer den ander schuldig seye.

4-to ob er diesen seinen vettern obbige Neünerischen obligation à conto sothanen wexels mit einer charta bianca hierauff eine cession in die beede handlsleüth Eysenreich und Conradi zu schreiben überschickhet? Da er zu Bellgrad ware, habe sein sohn die Neünerischen schuldt nacher Wienn geschickhet, alß er aber hierauff alhier kranckh worden, habe er eine charta bianca zwar geferttiget, aber in maynnung, hierdurch mit der Neünerischen obligation, gegen welcher geld aufzunehmmen, herrn von Schwingheimb zu bezahlen.

5-to ob er mit beeden handlsleüthen Eysenreich und Conradi eine bekanndtschafft und jemahls mit ihnen ein handlschafft gehabt? Nein niemahl.

6-to ob ihme die Neünerische obligation nit durch seinen sohn Abraham in zeit seiner todts gefährlich kranckhheit heimblich und ohnwissend seiner aus seinen schrüfften hintergangen worden? Ist schon in vorigen beanthworttet.

7-mo wer ihn zu unterschreibung vorgedachter cartha bianca ver-

laittet und waß damahls vor ein ursach vorgewendet worden, ob er diese vor seinen vettern und mentionirte beede handlsleüthe Eysenreich und Conradi unterschriben oder ob er solche bloß vor daß kayserlichen aerarium dises sicher und richtig zuestellen, von sich gegeben habe? Affirmiret, wie puncto quarto.

8-vo ob er auf vorstehende außag schwören könne? Ja, er könne hierauff schwören.

Wann nun diese puncta in authentico zu extradiren ersuchet worden, alß thuen auch dise gewöhnlicher massen ferttigen. Ofen, anno et die, ut supra.

N. stattrichter undt assessoren alda.

Budai városi levéltár, Acta iudiciaria, 1721. XII. 4. keltezés alatt.
3 lapból álló papiros, melynek vízjegye: címerpajzs, az aláírás mellett vörös viaszba nyomott elmosódott kerek pecséttel.
Ez a jegyzőkönyv ui. még két másolatban is megvan.

135.

1722. március 7. Buda. A budai városi bírói szék közli a pécsi tanáccsal, hogy mivel Flesch Ábrahám és Jakab zsidók Óbudán laknak, ennélfogva ellenük való panaszukat átküldték a gróf Zichy-uradalom udvarbírájának.

An stattrichter vnd rath in Fünffkürchen. Ofen, den 7-ten Marty 1722. ratione 2 juden.

Demnach lauth dato von 13. Feber an vns erlassenen schreiben inbeklagte juden, Abraham und Jacob Flesch nicht alhier, sonder zu Altofen unter dasiger jurisdiction befinden, als haben auch die klag an den alda stehenden graff Zichyschen herrschaffts hoffrichtern sub recommendatione administrandae justitiae in originali redigieret, welches vnseren hochgeehrten herren hiemit zur nachricht andiennen vmb das weithere in sachen vorkehren zu können, die unter göttlichen schutzes erlassung verharren.

Budai városi levéltár, Acta iudiciaria, 1722. III. 5. keltezés alatt.
Fogalmazvány papiroson, melynek vízjegye: mesterjegy.

136.

1722. május 20. előtt. Günsburger Salamon zsidó a budai tanács segítségét kéri, hogy Mathes Gottlieb budai polgárnak eladott 30 akó pálinka árát megkapja.

Löblicher, wohlweyser statt magistrath, wohledl, gestrenge, grossgünstig, hochgeehrtist vndt gebiettendte herrn!

Einem löblichen, wohlweysen statt magistrath gehorsamblich bey-

bringe, wie das dem Gottlieb Mathes alhiesigen burgern, wie aus beyligender copia beliebig zuersehen, 30 emer brandtwein verkhaufft, zumahlen aber, vermög copia, die zeith des accords verflossen, ich auch ihme schuldner öffters der bezahlung halber ersuechet, aber nichts von ihme dato erhalten khan. Als gelanget an einem löblichen, wohlweysen statt magistrath mein gehorsambes bitten vndt anlangen, man geruehe obgedachten Gottlieb, als schuldners, wegen der bezahlung ernstlich anzuhalten. Getröster hoffnung bin vndt verbleibe eines löblichen wohlweysen statt magistrath gehorsamber:

Salomon Günczburger.

Kívül: An einen löblichen wohlweysen statt magistrath vnterthönig gehorsambes bitten vndt anlangen mein Salomon Günczburger jud vmb den inhalt großgünstigst zuersehen.

Budai városi levéltár, Acta iudiciaria, 1722. V. 20. keltezés alatt.
Ívrétű papiros, melynek vízjegye: címerpajzs, hátlapon e feljegyzéssel: *abgemacht in judicio den 20-ten May 1722., vide prothocollum.*

137.

1722. június 26. előtt. Simon Áron, a budai kamarai zsidók kántora és metszője kérésére Zennegg György Kristóf budai kerület kamarai inspektora felszólítja a budai tanácsot, hogy Marthy Vilmos budai polgár váltsa ki e zsidónál levő zálogát, mert máskülönben annak értéke megbecsülve az adósság megfizetésére lesz fordítva.

Hochedlgebohrner, gnädig vnd hochgebüttender herr, herr!

Es khombt mir von titl. herrn haubtman von Ech ein von ewer genaden decretirte klagschrifft zue, krafft welcher ich bewusteß bey wohlgedachten herrn haubtmann durch mich gegen 50 fl. verßecteß sielberwerckh außlößen machen, wiedrigens aber solches pfandt praevia aestimatione mehr titulirten herrn haubtmann zuerkennet werdten solle. Nunn habe schon in meinen vorigen gehorßamlich hinderbracht, welcher gestaldt ich von angeregten sielberwerckh kein aigenthumer, sondern solcheß dem allhiesig burgerlichen rothgärber, nahmens Wilhelm Matthy zuegehörig seye, alß mir selbigeß von erst erwehnten aigenthummer vor etlichen jahren verßeczt undt ich jenes nach offt sollicitirt, dannach aber niemahlen erlangter rehabierung meines treuherzig dargelehnten geldes nach anleytung cod. lib. 8. tit. 24. § 1. wiederumben zu verßezen genöthiget wordten. Nachdeme also zufolge gleich allegirten libri 8. tit. 14. art. 10. krafft dessen der debitor selbsten zu conveniren ist, an mir, qua respective Mattheyschen creditore nichts zu fordern khombt, als in gleichen annoch uber dießen versaz ein so anderts an ihme debitore zu praetendirn hätte.

Gelangt derowegen an ewer genaden hiemit mein vnterthönigeß bitten, dieselben geruhen den löblichen alhiesigen statt magistrat ver-

mittels eines dahin abfärtigenden intimati zu vermögen, damit jezt besagt magistrat offt citirten herrn debitor, als seinen untergebenen burgern sothane außleßung in ordine denuncirn lassen, anbey auch demselben weegen ein, so andern occasione dickh angeführten versazeß einlauffenden strittigkeiten zu mehrer bequemlichkeit solch durch ewer genaden justiz gemäß außführendt actus ad forum inspectorale, qua meine rechtmässige instanz sowohl, als auch von titl. herrn klägern agnoscirten gericht dirigiren wolle, wo in wiedrigen meines orths die einschäzung offt gedachteß pfandtes vnhindarlich geschehen mögen undt mir ja dißfahls kein praejudiz zuegefüget werdten wirdt, wie ich protestando de quibuscunque protestandis anmit mich zu hochen genaden vnterthenigst empfehlend verbleibe ewer genaden vnterthönig gehorsamster:

Simon Aaron bey denen cameral schutzjuden schulßinger undt schächter alhier.

Kivül: An dem hochedlgebohrnen herrn herrn Geörg Christoph Zannegg von undt zu Scharffenstein, dero Römisch kayserlichen mayestät rath vnd des Ofnerischen districts verordneten cameral inspectori, meinen gnädig undt hochgebüttendt herrn vnterthoniges anlangen mein Simon Aaron Offnerischen cameral juden schöchter, ut intus.

Budai városi levéltár, Acta iudiciaria, 1722. VI. 19. keltezés alatt.
Ívrétű papiros, melynek vízjegye: szív alakú mesterjegy, hátlapon e feljegyzésekkel: *praesentiert den 26. Juny 1722.*

Dem löblichen statt magistrat der königlichen haubt vnd freystatt Ofn mit dem ersuchen zuzustellen, das selbe ihren vndtergebenen burger zu außlesung seines pfandts gerichtlich anhalten wolle, alß in widrigen die schäzung eingewilliget vnd daruon die contentirung beschehen solle. Wan übriges an disen juden Aaron, alß der schuzjuden bedienten, volglich vndter der cameral protection stehenden juden der burger Wilhelm Matthy etwas ferers zu suchen vnd die cameral inspection vmb außrichtung ersuchen würdt, solle ihme alle iustizmässige satisfaction widerfahren. Ofen, den 26. Juny 1722.

Georg Christoph Zennegg manu propria.

138.

1722. szeptember 18. Szombathely város belső és külső tanácsa kimondja, hogy a városban zsidónak többé boltja ne legyen és egyébiránt is csak olyan portékát merjenek árulni, amivel az iparosoknak és a kereskedőknek kárt nem okoznak.

Anno 1722. die 18. mensis Septembris edgyüt lévén nemes Rosty Sigmond városy biro uram eö kegyelme házánal belső és külső tanács vraimék, ugymint Cser György, Héés Imre, Gothard Mihály, Szombat-

helyi Ferencz, Thásler György, Arvai János, Nagy György, Kutasy János és Hidasy György, külsők közül Balogh Mihály, Csizmazia Mihály, Csiszár Imre, Gombkötő Miklós, Acs Vargha Miklos, Rajkovics Máttyás, Gombkötö Mihály, Nagy Barbély János, Vida Sándor, Boros Pál és Zábráki János determináltatott, minthogy ezelött ednyihány esztendökkel az kurucz világhban tudnyi illik ezen szeghén városunk nagy inséghben lévén, nem tudván semmibül prosperálnyi, kintelenittetett sidokat befogadnyi és két boltot árendában is nékiek adnyi, á város is ados lévén nékik és másbul meg nem fizethetett, de mivel hogy az üdök alatt ezen engedelemmel abutálván ighen meghszapordtak és több boltokat is vettek föll árendában és contractussok ellen más chék ártalmára való partékákat is árultak és árulnak, hogy azért ezen praejudicium elltávosztassék és maghuk fele nyája, kalmárink és czéhbéli mesterembereink az maghok czékbéli articulusiban és annak igassághában meghtartassanak, unanimi voto ellvégheszte az böcsületes város, hogy az sidoknak idben boltyok ne légyen és ha bétalálnának is casualiter jönnyi, semmi ollyas partékát, az ki vagy czéhbeli mesterembereink vagy más kereskedöink ellen lenne, arulnyi ne merészelyen és az városbul mindgyárt kimennyenek s boltyokat bétegyék s többé á véghre, hogy valamit árulnának, meghnyitnya megh ne probállyák, ámint méltósághos cardinalis kegyelmes vrunk eö eminentiája tedczésse és parancsolattya is igy adatván értésünkre, hogy ámint réghenten méltósághos cardinalis Colonics vrunk eö eminentiája idejében volt, az szerént légyen ezután is. Actum, ut supra.

Vas megye levéltára, Szombathely város 1721—1726. évi tanácsi jegyzőkönyve 53—4.

139.

1722. november 1. Szombathely. A szombathelyi belső és külső tanács a zsidók kérésére megengedi továbbra is, hogy boltjukban árulhassanak, mert bebizonyították, hogy Kollonits bíbornok idejében is volt már boltjuk.

Anno 1722. die 1. mensis Novembris edgyütt lévén nemes Rosty Sigmond vram, biro uram eö kegyelme házánál belseö tanács uraimék közül, ugymint Cser György, Hazátius István, Szombathelyi Ferencz, Gothárd Mihály, Thásler György, Arvai János, Kutasy János és Hidasy György, külsö tanács vraimék közül penigh Balogh Szabo Mihály, Csizmazia Mihály, Pusztabonyák Gombkötö Miklos, Paltauff Antal, Sziárto János, Csiszár Imre, Völgyi György és Letenyei Mihály urak uyobban is az ittvaló sidok instantiát tévén, hogy az böcsületes város az eö boltyokat, mint azelött is volt és az mint az ittvaló kalmár urak instantiájára kiadatott méltósághos cardinalis urunk eö eminentiája parancsa ezt tartván, hogy az mint néhai Colonics urunk eö eminentiája idejében volt, ugy lenne ezután is, mellyet világhossan is meghbizonyétottak, hogy Colonics urunk eö eminentiája idejében is boltyok volt és szabadon

ávéghre á böcsületes város tovább is magha jussával élvén, nyitassa föll boltyokat, hogy árulhassanak, melly instantiájokra determináltatott, hogy valamint eddigh az kiadatott contractusokban lévö punctumok és cautiok szerént az boltyokban föllnyitva világossan árultak, ezután is árulhassanak ugymindazáltal, hogy mindazon punctumokat, mellyek az contractusokban vannak, observállyák, mellyek ellen toties quoties ha viteninek, ugyanazon contractusok szerént négy-négy forintot meghvehessen rajtok. Actum Sabariae, quibus supra.

Vas megye levéltára, Szombathely város 1721—1726. évi tanácsi jegyzőkönyve 55.

140.

1722. november 24. A budai városi bírói szék Teutscher Salamon zsidó és Forstmeyer Mátyás, valamint Hubinger Pál budai hajósmesterek között néhány száz mázsa vas dunai szállítása miatt fennforgó viszályban csak azután kíván ítélkezni, ha már a zsidó és írnoka, Reindl közti ügy elintézést nyert.

Actum in domo domini judicis die 24. Novembris 1722. praesentibus herrn stattrichter, herrn Laup, herrn Landtrachtinger.

Jud Salomon Teütscher klagt beyde schüffmaister, als Matthiam Vorstmeyr vnd Paul Huebinger wegn von denenselben ihme zu Almasch per etlich hundert centen auffhaltenden eysen, praetendiert versaumbnuss, schaden und vncosten, sonderlich das auch hierdurch die beförderung kaysers dienst zu theill gehemmet seye worden, verlanget dahero alle satisfaction.

Hierüber repliciern beklagte, sye hätten nichts auffgehalten.

Kläger probieret, sie hätten es auffgehalten, vndzwar

1-mo weillen der Huebinger seinem schreiber auf ansuechen nichts intimieret.

2-do der kayserlicher zeigschmidt nicht einmahl in dem stadl zu Almasch zuegelassen seye worden, wo doch er Teütsch die schüff-müeth durch seinen schreiber nach Ofen geschickhet vnd ob es des auffenthaltens er Reindl nicht vrsach seye, wie er Huebinger ihme einmahl schon gemeldet.

Anthwortten ad 1-mum er Huebinger habe einen zettl nicht bekommen.

ad 2-dum könne er nicht dauor, das mann den zeichschmidt nicht habe zuegelassen, er selbst ware nicht in loco, sye hielten sein eysen noch nicht auff, wann sye nur ihre schüffmüeth bezahlter hätten, dann sye eine obrigkeitlichen verboth niemahl angesuechet haben.

ad 3-tum wäre er Huebinger nicht hier gewest, hätte er folglich auch das geldt nicht übernemmen können. Auf die frag aber wegen herrn Reindl sagt er Huebinger, sye hätten nichts gedenckhet auffzuhalten, allein herr Reindl habe ihne Huebinger in beiseyn des Christoph Kobers hier in Ofen gemeldet, der jud Teütscher seye durchgangen vnd

seye der herrschafft 4 jahr bestandt schuldig. Die herrschafft werde das eysen entweder zu Almasch auffhalten oder zu Comorn hinweckh nehmen lassen, solle also zueschauen, das eysen in seinem stadl zu Almasch einzulegen, wie es auch würckhlich alda liget. Der Forstmayr becräfftiget auch erst angeführte worth, die er eben erzehltermassen aus des Kober mund gehöret.

Hierüber begehrt Salomon Teütscher ein attestation, was er Reindl geredet hat.

Deliberatum est. Fiat, wie begehrt.

Die schüffmeister begehren ihr geldt, der jud Salomon replicieret ferners, er obligiert die zahlung gleich zu leisten, wann ihn sein schaden ersetzet seyn wirdt.

Die schüffmeister sagen, sye haben ihne das eysen niemahl auffgehalten, der Reindl seye schuldt daran.

Deliberatum est: die sach bleibet in so lang in suspenso, bis es zwischen den Reindl vnd jud Teütschner ausgemacht seyn werde. Actum, ut supra.

Budai városi levéltár, Acta iudiciaria, 1722. XI. 24. keltezés alatt.
Eredeti fogalmazvány ívrétű papiroson, melynek vízjegye: címerpajzs.

141.

1723. március 2. Szombathely. A szombathelyi tanács a zsidót azért, mert a tilalom ellenére héringet mert árusítani, 2 forintra bünteti meg, a kereskedőknek pedig meghagyja, hogy a héring darabját nagyság szerint 3 pénz és egy garas között adják el.

Anno 1723. die 2. mensis Martii jelen lévén az böcsületes város házánál belseö és külseö tanács vraimék biro urammal eö kegyelmével edgyütt, ittvalo kalmár urak instántiát adván azeránt, hogy tavali esztendöben böitközép tájban Cser György vram eö kegyelme birosághában hassonlóképpen instáltak, hogy á sidok hérénghet, sajtot és effélit árulnak az eö kegyelmek praejudiciumokra, akkor az város ellvégheszte, hogy mindjárt az hérengh árultatástul ellegyenek, áminthogy in usuroborationem mindgyárt az hérénghjeket elladták, mast penighlen ujobban azon tilalom ellen csak szabadon árulnak. Arravaló nézve ezen instantiájára ujobban denomiltatott, hogy mindgyárt az hérengh árulástul ellegyenek s hogy penighlen az böcsületes város tilalma eránt cselekednek, az hérénghje, az mie mast vagyon, cotrabandaltatik. Actum Sabariae, ut supra.

Anno, quo supra et coram iisdem. Mélto tekintetben vévén továb is az föllebb irtt convictiot, az böcsületes város ellvégeszte és az contrabandumot ugyan meghengedvén, hanem fizessen az sido az determinationak meghhagássáért két forintot és hérénghjét penigh divisim, azaz edgyenként számra itt az városon elladnyi ne merészellye. Az kolmároknak serio demandaltatik, hogy az hérénghjét háromfelé vévén, ugymint az eöreghit 1 garason, az középszeröt 4 pénzen, az leghkissebbet három

pénznél fölleb 4 forint büntetés alatt adnyi ne merészellyék. Actum Sabariae, die et anno, quibus supra.

Vas megye levéltára, Szombathely város 1721—1726. évi tanácsi jegyzőkönyv 62—3.

142.

1723. július 28. Nagy György azt a 13 forintot, amit a zsidók Rohoncon letiltottak, felveszi.

Anno 1723. die 28. mensis Julii Nagy György uram eö kegyelme coram dominis judice et senatoribus cum protestatione föllvette azon tizenhárom forintot, mellyet az sidok Rohonczon letiltottak, kirül testimonialist is vár. Actum, ut supra.

Vas megye levéltára, Szombathely város 1721—1726. évi tanácsi jegyzőkönyve 74.

143.

1723. november 12. Sopron. Türck Károly Nándor soproni polgár Zakariás Fülöp zsidótól váltóra 107 forintot vesz kölcsön egy évre 6%-os kamat mellett.

Charta bianca vor einhundertsieben gulden, welche dem juden Zachariae Philip ich endes unterschriebener a dato innerhalb einen jahr mit sechs pro cento interesse sub hypotheca generali zu zahlen mich obligiere. Oedenburg, 12. Novembris 1723.

Carl Ferdinand Türck manu propria.

Sopron város levéltára, N. R. A. fasc. 19. nr. 60.
Papiros, melynek vízjegye: kétfejű sas, előlapon vörös viaszba nyomott ovális alakú gyűrűspecséttel.
E váltó annak jeléül, hogy kifizették, be van szakítva.

144.

1724. január 18. Bőd. Szabó Zsigmond alsószilvágyi lakos olyan alkut kötött 8 forint kötbér terhe mellett Izsák rohonci zsidóval, hogy kendert szállít neki és esetleg bárányböröket, amelyre előlegül 8 forintot vett fel. Szabó Zsigmond nem tartotta meg szavát, mire a megyei bíróság 16 forintban elmarasztalta, de utóbb a felek olyan békés egyezségre léptek, hogy Szabó Zsigmond a zsidónak átengedte harmadfél hold őszi és egy hold árpa vetését.

Anno domini 1724. die 18. mensis Januarii in possessione Bőd comitatu Castriferrei penes certas obligatorias in anno 1722. die 7-ma mensis Julii in possessione Also Szilvagy emanatas coram egregiis et nobilibus

Stephano Balogh vicejudice nobilium, Petro Bödey jurato assessore inclyti comitatus Castriferrei et aliis jurisperitis viris et convocatis pro tribunali sedentibus et constitutis levata causa praesens judei Isák Rohonciensis comitatu Castriferrei degentis, ut A. contra et adversus nobilem Sigismundum Szabo in possessione Also Szilvágy comitatu Castriferrei existentem, velut I.

Az A-nak, ugymint szido Isáknak plenipotentiáriussa, szido Mihally comparealt ez mai terminusra és producalvan az dominus I-nak obligatiriáját sub litera A., mellynek continentiája az, hogy az I. kendert fogh hozni és az A-nak számára foghja adni, másáját eöt forintért foghja adni az I. az A-nak. Az A. is tartozik elvenny és ha az I. talál bárányböröket, azokat is fogh hozni és annak illendő árán elveszi az A. az I-tul. Raita nem foghja hadni nyolcz forint kötis alat. Az I. is, ha másnak adná mind az kendert, ugy az báránbőröket, tehát annak is 8 forint legyen az kötésse. Az I. pedigh tartozik Rohonczra vinni az A. számára nyolcz hét alat. Nemkülönben az I. vett föl az kenderre az A-tul nyolcz forintokat. Noha az I. hozot ugyan kendert, de az A-nak nem atta, hanem inkáb másnak elatta. Azért mind ez mai napigh az A-nak sem kendere, sem pinzi nagy kárával és praejudiciumjával. Kivánja azért az A. plenipotentiariussa, hogy mind az nyolcz forint pinzt, ugy az nyolcz forint kötést adgya megh az I. az A-nak költségével és faratságával együtt, holot megh nem adgya vagy adni nem akarja az I., tehát praecedens biro vram által légyen elighséges contentatioja es satisfactioja az A-nak az I. javaikbul az fönt irt tizenhat forintokért cum expensis et fatigiis, ha külömben nem, etiam executione mediante.

Az dominus I. személlye szerint comparealván coram figura juris is azt mondgya, hogy eő protestál, mivel magát iora ajánlya, hogy az A. ne kölcsön, megheligiti ugyis aval, az mieje vagyon az nyolcz forintigh valo adoságért, az nyolcz forintigh valo kötést pedigh azt mondgya, hogy az szegény ember tészen ajánlást ugyan, de megh nem adhattya.

Az A. protestál az I-nak feleletin és azt mondgya, hogy az I. adgya megh az nyolcz forint adoságot és az nyolcz forint kötést és az költséget, az faratságát pedigh elengedi.

Az I. azt mondgya, az jo törvény az mit hoz magával, nem tehet rola.

Az A. is insereal az előbvalo feleletinek és vár törvénytül.

Deliberatum est:

Minthogy az dominus I. mind az nyolcz forint praetensiot, ugy az nyolcz forint kötést nem tagadgya, hanem azon protestált, hogy az A. ne kölcsön, megh foghja eligiteni abbul, az mie vagyon, de az A. is protestált az I. feleletin, hanem tegye le az I. kész pinzül, fölveszi. Mindhogy pedigh az I. le nem tette és le sem teheti kisz pinzül az meghirt praetensiot, kire nizve az I. convinváltatik az kivánt praetension és költségén.

Az A. köszöni az deliberatiot és kiván executiot.

Deliberatum est: fiet.

Balogh István tekintetes nemes Vas vármegyének viceszolghabirája manu propria.

Bődey Péter tekintetes nemes Vas vármegye esküttyű manu propria.

Tandem partes ad interpositionem dominorum judicum, tranquilitatemque anhelancium az parsok liptek illen szip alolirt alkura, hogy töbrül töb költsignek eltavaztassára nizve az dominus I. az A-nak itt előttünk köttöt es obligalt az maga szabad jo akarattyabul harmadfel hold őszi vettist egy hold arpat tizennigy forintert s öttvenkilencz pinszért az Also Szilvagy hatarban nemes Vas vármegyében livőben, mel vetisnek egy holdgya vagyon az Kisirtasi dülőben Szabo Laszlo szomszidsagaban, masfel holdgy vagyon az ... Gall Janos szomszidsagaban, az egy hold arpa vetis pedigh vagyon az Finta irtasban ugyan Gall Janos szomszidsagaban. Ezen vetiseket pedigh ha intra quindenam ki nem valtanam, tehatt szabadon megh(t)arthassa vagyis elad(hassa) es oda convertalhassa, valahova A. irja. Mellynek nagyobb bizonsagara coram me Petro Bödey jurato assessore inclyti comitatus Castriferrei.

Vas megyei levéltár, Polgári perek fasc. 22. nr. 14.

145.

1724. március 17. Sopron megye közgyűlése elfogadja igazoltnak Zichy Ádám megyei főszámvevő kifizetését Schlesinger zsidó részére.

Complanatio difficultatum domini perceptoris Adami Zichy in congregatione 17. Martii 1724.

.....

3 -o siquidem judaei Schlesinger debitum literis illustrissimi domini comitis Georgii Szécseny et perillustris domini ordinarii vicecomitis obligatoriis originaliter resignatis et inter rationes domini perceptoris productis clarum evaderet et haec difficultas sublata.

.....

Sopron megye levéltára, Acta perceptoralia 74. számú csomóban.
Eredeti fogalmazvány papiroson, melynek vízjegye: liliom.

146.

1724. július 11. Alsószilvágy. Balia Miklós kijelenti, hogy Pálfi Szabó Zsigmond 8 forint adósságát Markó rohonci zsidónak ő fogja megfizetni két részletben.

En ide alab meghirt Also nemes Szilvágyon nemes Vas vármegyében lakozo Balia Miklos ugyan Also Szilvagyon Pálfi Szabo Sigmond adoságát, ugymint 8 foritokat vettem magamra, minthogy bizonyos bo-

rokat vasarlottam Szabo Sigmondtul, abul tartozom föllyeb meghirt 8 foritokat rohonczi Marko szidonak adnom vagy az kinek jarando lesz, felét Szent Kereszt napra tartozom letenni, felit penigh ugyaneben az 1724 esztendőben essendő Szent Mihálly napra az felit, ugymint fl. 4, id est fl. 4 Szabo Sigmond. Mellynek nagyob bizonyságára attam ezen levelemet kezem kereszt vonyásommal megherösitem az aláb irt emberek jelenlitiben. Actum Also Szilvágy, die 11. July 1724.

Balia Miklos +

En előttem Palfi Szabo Ferencz falu esküttyö előtt.

Vas megyei levéltár, Polgári perek fasc. 22. nr. 14. jelzésű irat melléklete kis darab papiroson, néhány törléssel a szövegben.

147

1724. július 28. Szombathely. A szombathelyi tanács előtt Salamon zsidó és Völgyi György egymás elleni követeléseiket elejtik, mire Völgyi György megígéri, hogy Szent Mihály napra 4 forintot fog fizetni a zsidónak.

Anno 1724. die 28. mensis Julii jelenlévén az böcsületes város házánál mastani biró, nemes Rosty Sigmond uram, Cser György, Gothárd Mihály, Szombathelyi Ferencz, Tibolt Sigmond, Arvai János, Hidasy György és Paltauff Antal tanács vraimékkal Salamon sidonak lévén praetensioja Völgyi György uram ellen bizonyos adosságha véghet, ellemben Völgyi György uram is bizonyos szoknya, vánkoshej és sak véghet praetensioja volt az sido ellen, tandem ad interpositionem dominorum senatorum cassálván ab utrinque praetensiojokat fogh adnyi Völgyi György uram ellen az sidonak négy forintot, mellyet Szent Mihály napra le is fogh tednyi, holott nem, duplummal obligálta meghfizetéssét. Actum Sabarias, ut supra.

Vas megye levéltára, Szombathely város 1721—1726. évi tanácsi jegyzőkönyve 101.

148.

1724. augusztus 24. előtt. Grassalkovich Antal felszólítja a budai tanácsot, hogy mivel Hirschl Joel és Leidersdorfer zsidók még 1720-ban Baytay Istvántól együttesen 1000 forint kölcsönt vettek fel, ez okból Joel zsidón kívül Leidersdorfer zsidó is tegyen eleget fizetési kötelezettségének és ha szükséges, hát börtönözzék be.

Amplissime magistratus, domini mihi colendissimi, observandissimi! Ex isthic copialiter annexa judaeorum Joel Hirsl et Leiterstorffer dictorum dum et quando visum fuerit, necessitasque expostulaverit, in

ipsis etiam originalibus remonstranda singrapha non gravabuntur praetitulatae dominationes vestrae intelligere, memoratos haebreos anno adhuc 1720. et mense Decembri a pie defuncto condam perillustri domino Stephano Baytay titulo mutui florenorum 1000 Rhenensium simultanee levasse. Ac in quantum obligatio horum in solidum facta evenerat, posteaquam dictus Leiterstorffer notis sibi de causis aliorsum semet recepisset, ne pars debiti in rata medietate eundem concernens quoquo modo substerni possit periculo, ex fundamento praescitae in solidum factae obligationis alterum isthic perseverantem Jóel dictum oportuerat equidem onus attunc profugi in se assumere et securitatem mihi eatenus ponere. Ex quo attamen jam idem rediisset, qui utique sub magistratuali praetitulatarum dominationum vestrarum jurisdictioni staret, quemadmodum debitum ex parte ejus innegabile esset, illudque conthorali meae persolvere debuisset, ita pariter eum, qui ex mutua obligatione securitatem pro altero posuit, eo quod onus non suum, ast alterius assumere debuerit, ab onere liberare deberet, jus etenim creditoris in satisfacientem translatum adeo ipsum beneficiaret, quod velut per creditorem satisfactio eatenus praetendi poterat, ita per haebreum pro altero satisfacientem contentatio sui cum omni accessoriali onere accreto juste praetendi valeret.

Hoc intuitu igitur praetitulatas dominationes vestras per quam officiose requirendas esse duxi, quatenus memoratum haebreum Laiterstorffer ad satisfactionem compellere, magistratualique sua authoritate, si et in quantum profugii ejusdem metus subversaretur, cum personali instantaneaque debitoris incaptivatione id efficere non graventur. Hunc aequitatis justitiaeque passum patrocinio fiscali ad rationem alterius haebrei Joel dicti placidare insinuans, eundemque affulgente occasione reciprocaturus persevero.

Praetitulatarum dominationum vestrarum servus obligatissimus, paratissimus:

Antonius Grassalkovich manu propria.

Kivül: Perillustribus ac generosis, prudentibus item ac circumspectis dominis N. N. liberae regiaeque metropolitanae civitatis Budensis consuli, judici, caeterisque senatoribus etc., dominis colendissimis, observandissimis Budae.

Budai városi levéltár, Acta iudiciaria, 1724. VIII. 24. keltezés alatt.
Ívrétű papiros, melynek vízjegye mintha mesterjegy lenne, zárlatán fekete viaszba nyomott kerek gyűrűspecséttel és hátlapon e feljegyzéssel: *praesentatae 24-ta Augusti 1724.*

149.

1724. december 5. Sopron. Trimel Mátyás soproni polgár kezességet vállal Türck Károlyért, ki mihelyt bort vagy ingatlant adhat el, annak árából elsősorban Zakariás Fülöp zsidó 250 forintját fogja kifizetni annak kamatjával együtt.

Ich endes vndterschribener bekenne hiemit, das herr Carl Türkh bey seinen ersten weinverkauff oder eines seiner gründstukhen vor allen andern seinen schuldnern dem jud Zacharias Philip wegen einer charta bianca per 250 fl., sage zweyhundertfunffczig gulden sambt den verfallenen interessen richtig beczahlen wird. Ich auch selber darob sein wird vnd mich befleissen. das solches geschehe. Datum Ödenburg, den 5. Decembris 1724.

Mathias Trimel manu propria.

Carl Ferdinand Türck manu propria.

Sopron város levéltára, N. R. A. fasc. 19. nr. 64.

Papiros, melynek vízjegye: koronás címerpajzs, hátlapján alul héber írással és az egykorú feljegyzéssel: *Zacharias Philipp judt:*

על קאריל טירקן על שני מאות וחצי

A papiros az ígéret teljesítése jeléül be van szakítva.

150.

1724. Perl vörösvári zsidóbiró Pest megye közönségéhez fordul Kramer vörösvári zsellér és annak ágyastársa ellen, akik a zsidó halottakat kiraboljják és ruháiktól megfosztják. E gonosz cselekedetek jóvátételét kéri az eltemetett halottak exhumálása nélkül.

Inclyta universitas unitorum inclytorum comitatuum Pesth, Pillis et Solth! Domini domini gratiosissimi, observandissimique!

Praelibata summe universitas speciem facti contra et adversus inquilinum Vörösvariensem cognomine Kramer, ejusque concubinam in puncto spoliatorum in coemiterio nostro ibidem Mosaico cadaverum humillime non dudum porrectam jam aliunde perspectam habet, quoties vero ex militante contra ipsum praesumptione ab eo tempore, quo me excellentissimus dominus generalis de Pfeffershoven piae memoriae hebraicae communitatis ibidem instituebat judicem atque spaciolum terrae pro inhumandis religionis nostrae cadaveribus concedebat, ejusmodi spoliationes de lege extraordinarie vetitas tractavit, practicaveritque? Noverit Deus! qui, ut major elucescat veritas, dabit. Verum cum delicta non maneant impunita, signanter autem ea ex capite spoliatorum cadaverum patrata secundum leges praescriptas plectenda veniant. Eapropter, quod juris et justitiae ordo dictaverit, inclytae universitatis

saniori censurae committo supplex, simulque instando humillime, quatenus gratiosissime demandare dignaretur, ut reliquiae spoliatorum vestimentorum restituantur, eaque nostro modo Mosaico in loco ad id destinato pro corruptione tegantur terra, terraeque ut spoliatae remittantur sine minima autem cadaverum exhumatione, quibus geniali gratiae me pro justitia profundissime submittens morior.

Inclytae universitatis humillimorum humillimus:

Hebraeus Perl ex Vörösvár.

Kívül: Ad inclytam universitatem inclytorum comitatuum unitorum Pest, Pylis et Solth etc., dominos dominos gratiosissimos observandissimosque plenissimo cum titulo et honore humillima supplex instantia hebraei Perl ex Vörösvár contra et adversus spoliatorem cadaverum Kramer inquilinum ex Vörösvár, prount intus.

Pest megyei levéltár, Instantiae inutiles 1691—1727. jelzésű iratdoboz 1724. évi iratok között.

Ívrétű papiros, melynek vízjegye: koronás kétfejű sas, a hátlap bal alsó szélén ez egykorú feljegyzéssel: *dominus judex nobilium processualis confrontabit et redibit.*

151.

1725. január 5. Panyola. Bélteki Júdás és fia Lévi kötelezvénye Kállai János földesúr részére 2 forint, egy csótár, egy font bors hátralékos bérösszegről.

Mi Belteki fél zido Judas és fiam Levi Csomaközön lakozó, tartozunk az Ur Kállai János Uramnak az régi arendarul florenis kettő és egy csujtárral és egy font borsal, melyet tartozunk megh adni mennel hamarab, ha pedig megh nem adnok, tehát akar holot személyeinkhoz is hozzánk nyulhasson és uton ut felen akar holot talal, rajtunk vehesse eő kegyelme és vétethesse. Panyola 1725. 5. January.

OL. Kállay-cs. lt. (P—343) Series I. fasc. 6. (318.)

152.

1725. január 12. előtt. Buda. Günsburger budai zsidó neje, Rifka, férje távollétében azzal a kéréssel fordul Zennegg Kristóf budai kamarai inspektorhoz, hogy a várbeli rác aranyművesné tartozására lefoglalt bort, amelyet állítólag másnak utaltak ki, ők kaphassák meg.

Ihro gnaden hochedl gebohrnern gnädig gebietender herr herr cameralinspector!

Eß ist die verwittibte Raytzischen goldschmidin allhier in der

vöstung mir eine gewisse derselben baar vorgelegten[1] summam geldts aufrecht schuldig, welche mir den schuldts betrag mit wein zu bezahlen stipuliret. Obwohlen nun mein mann, welcher anitzo absens ist und innerhalb 14 tägen widerumben dahier erwarttet wirdt, sich dessentwegen in foro competenti insinuiret, so hat er darbey dermahlen nichts erwindnen können. Immittels aber solle dem glaubwürdigen vernehmen nach der stipulirte wein einem anderen mich nichts anfichtenden creditori außgefolget worden. Damit also mein mann biß zu seiner ankunfft pro jurium suorum cautela dieser schuld oder weins halber desto sicherer stehen möge, alß gelanget an ewer gnaden mein mariti nomine demüthigstes bitten, dieselbe geruhen gnädig das behörige ad debitam instantiam zu verfügen, damit der goldschmidische wein biß zu meines manns retour entweder in sequestro verbleibe oder aber die zahlung der schuld von jenen creditore, welcher die verabfolgung deren wein verlanget, parate möge praestiret werden. Zu gnädiger gewöhr dessen mich pro assistentia et justitia allerdemüthigst emphehlend.

Ewer gnaden allerdemüthigste:

Riffka Kintzburgerin, cameralische schutzjüdin mariti nomine.

Kívül: An ihro gnaden den hochedl gebohrnen herrn herrn Christoph a Zennegg von vndt zu Scharffenstein, dero Römisch kayserlichen catholischen mayestät rath vnd des Ofnerischen districts wohlverordneten cameralinspectoren, meinen gnädig gebietenden herrn herrn allerdemüthigstes anbringen vnd bitten mein Riffka Küntzburgerin cameralische schutzjüdin mariti nomine, prout intus.

Budai városi levéltár, Acta iudiciaria, 1725. I. 12. keltezés alatt.
Ívrétű papiros, melynek vízjegye: címerpajzs, hátlapon az alábbi feljegyzésekkel: *praesentiert den 11. Jenner 1725.*

Weillen, sovill man informiret ist, supplicant in der zwischen der goldschmidin und herrn Coopman obschwebenden strittigkeit nicht interessiret ist, alß mag das statt gericht die invermelte weine ohne weitheren anstandt ihme supplicanten consigniren lassen. Actum in senatu Ofen, den 12. January 1725.

N. N. burgermeister, stattrichter und rath.

153.

1725. január 13. A szombathelyi tanács Salamon és a két Markó zsidónak boltot enged át évi 19 forint 50 dénár haszonbér fizetése mellett. Makedli zsidó ilyen feltétellel szintén kaphat boltot.

Anno, quo supra (anno 1725. die 13. mensis Januarii) az sidok is, ugymint Salamon és két Markoval meghlett az alku in et pro fl. 19 den. 50, manibus stipulatis reá állottak. Actum, ut supra.

[1] Tévesen: *vorgelgehene* írva.

Anno, quo supra, Makedli sidoval is meghlévén az alku illy formán, hogyha botót fogad, solvet, uti reliqui, ha penighlen nem, fl. 4. Actum, uti quibus et supra.

Vas megye levéltára, Szombathely város 1721—1726. évi tanácsi jegyzőkönyve 113—4.

154.

1725. március 15. Pozsony. Pálffy Miklós nádor a budai tanácsnak meghagyja, hogy Michelstetter Löbl nikolsburgi zsidótól Budán lefoglalt 437 akó borból csupán annyit vegyenek igénybe, amennyi Márkus Simon pozsonyi zsidó követelésének kiegyenlítésére elegendő.

Generosi, prudentes item ac circumspecti domini nobis observandissimi salutem et nostram benevolentiam. Recenti constabit memoria praetitulatis dominationibus vestris, qualemnam sequestrationem fecerint mediante requisitione nostra contra judaeum Löwl Michlsteter intuitu 437 urnarum vini ipsius sub jurisdictione praetitulatarum dominationum vestrarum habentium. Siquidem autem alter judaeus Marcus Simon, uti pars praetendens, quoad praetensionem suam tanta sequestratione non indigeret, idcirco praetitulatas dominationes vestras hisce requirendas esse duximus, quatenus eandem sequestrationem quoad executionem in tantum restringere, in quantum praetensionem suprascripti Marci Simon adaequaret. Caeterum praetitulatas dominationes vestras bene valere desideramus. Datum Posonii, 15. Martii 1725.

Praetitulatarum dominationum vestrarum benevolus:

Comes Nicolaus Palffy.

Kívül: Generosis, prudentibus item ac circumspectis dominis N. N. judici primario, consuli, caeterisque liberae regiaeque civitatis Budensis senatoribus etc. nobis observandissimis Budae.

Budai városi levéltár, Acta iudiciaria, 1725. VI. 8. keltezés alatt.

Ívrétű papiros, melynek vízjegye: dohány virágféleség, zárlatán fekete viaszba nyomott ovális alakú címerpecséttel és belső oldalon a bal alsó sarokban e feljegyzéssel: *civitati Budensi.*

155.

1725. április 16. Nagykajd. Vas megyei bíróság Markó rohonci zsidót, aki Balia Miklós alsószilvágyi nemes elleni perében nem jelent meg, elmarasztalja.

Anno domini 1725. die 16. mensis Aprilis in possessione Nagy Kaid comitatu Castriferrei coram egregiis nobilibus Stephano Balogh vicejudice nobilium et Georgio Rosta jurato assessore inclyti comitatus Castriferrei, aliisque juris peritis viris pro tribunali sedentibus et

constitutis levata causa nobilis Nicolai Ballia in possessione Also Nemes Szilvagy comitatu Castriferrei existenti, ut A. alias I. contra et adversus judaeum Marko in oppido Rohoncz comitatu Castriferrei, ut I. alias A.

Az I. alias A. jolehet, hogy az mai napra judicialiter léven certificatus az A. alias I. instantiájára, mégh is nem compareált se maga, se legitimus plenipotentiariussa által, söt a facie juris magat absentálta az A. alias I., azért kivanya az I. alias A., hogy orszagunk törvenye szerint convincaltassék az A. alias I. es az I. alias A. ab omni impetitione simpliciter absolvaltassek.

Deliberatum est:

Az I. alias A. kivanságha szerint convincaltatik az A. alias I. es ab omni impetitione simpliciter absolvaltatik az I. alias A.

Balogh István tekintetes nemes Vas vármegyenek viceszolghabirája manu propria.

Georgius Rosta juratus assessor inclyti comitatus Castriferrei manu propria.

Kívül: Processus Nicolai Ballia contra judaeum Marko anno 1725.

Vas megyei levétár, Polgári perek fasc. 29. nr. 53.

156.

1725. június 2. Pozsony. Gróf Pálffy Miklós nádor megparancsolja a budai tanácsnak, hogy mivel Michelstetter Löbl nikolsburgi zsidó nem tett eleget annak az intézkedésüknek, hogy f. év máj. 15-ig Márkus Simon pozsonyi zsidót kifizesse, ez okból a náluk lefoglalt borból napi áron annyit adjanak el, amennyi Márkus Simon követelését és költségeit fedezi.

Generosi, egregii, prudentes ac circumspecti, domini nobis observandi salutem et nostram benevolentiam!

Nulli dubitamus per optime constabit praetitulatis dominationibus vestris, ex quali nam causa et ratione hebraei Niklspurgensis Michaelis Stetter cognominati sub jurisdictione praetitulatarum dominationum vestrarum existentia vina ad instantiam alterius itidem hebraei Marci Simon nominati praetitulatis dominationibus vestris sequestranda commiseramus. Cuius gratiosae commissioni nostrae praetitulatae dominationes vestrae debitum quoque morem gerere cupientes, vina ejusmodi sequestrando praefato hebraeo Niklspurgensi terminum quoque pro 15. proxime praeteriti mensis Mayi anni modo labentis infrascripti pro exolutione praetensi debiti antelati hebraei Marci Simon suo modo et ordine praefixissent. Tantum tamen abest, quod crebro fatus hebraeus Marcus Simon in praesentiarum quoque, licet quidem penes se habitum contractum seu reversales primam quoque instantiam pariter Niklspurgii pro ejusmodi contentatione perprius etiam implorasset, per dictum heb-

raeum Niklspurgensem minime contentatus esset. Eapropter justam et legalem instantiam ejusdem dignam in considerationem summendo praetitulatas dominationes vestras hisce requisitas ac simul etiam authoritate nostra palatinali et locumtenentiali, qua pleno jure fungimur, hortandas esse duximus, quatenus acceptis praesentibus ejusmodi sequestrata et sub jurisdictione magistratuali existentia vina condigno moderno pretio ad valorem usque resultantis debiti et expensarum saepefato hebraeo Marco Simon absque ulteriori mandato nostro aut remore aliquali praetitulatae diminationes vestrae assignari, eidemque omnimodam satisfactionem et contentationem ad mentem legum regni via liquidi debiti impendi et administrari facere debeant et teneantur, secus non facturi. Datum Posonii, die 2-da Junii 1725.

Praetitulatarum dominationum vestrarum benevolus:

Comes Nicolaus Palffy manu proprua.

Kívül: Generosis, egregiis, prudentibus item ac circumspectis dominis N. N. judici, magistro civium, caeterisque liberae regiaeque civitatis Budensis senatoribus et juratis civibus etc., nobis observandissimis Buda.

Budai városi levéltár, Acta iuridica, 1725. VI. 8. keltezés alatt.
Ívrétű papiros, melynek vízjegye: dohány virágféleség, zárlatán fekete viaszba nyomott ovális alakú címerpecséttel.

157.

1725. augusztus 7. Szombathely. Vas megye részleges közgyülése a m. kir. helytartótanácsnak f. évi júl 9-én kelt rendeletét a zsidók összeírásával kapcsolatban kihirdeti és ez irányban a szükséges intézkedést megteszi.

Anno domini 1725. die 7. mensis Augusti Sabariae celebrata est particularis congregatio comitatus Castriferrei . . . etc.

. . . . . .

Aliae ejusdem excelsi consilii intimatoriae de dato Posonii, die 9-na mensis Julii currenti anno emanatae, quod siquidem ob rationem publici boni sua maiestas sacratissima judaeos in ditionibus suis haereditariis ad certum numerum restringendos clementer resolvit, ne tales amandati in comitatum intrent et divagentur, comitatus in gremio sui congruas dispositiones faciat, in comitatu vero subsistentium cathalogus eidem consilio transmittatur, in quo loco morentur et quid hactenus in concursum publicorum onerum contribuerint et praestiterint. Ideo publicabitur etiam per currentales, ut nemo eorundem sine passibus et credibilibus hinc inde proficiscantur. Caeterum quoad eos, qui in comitatu subsistunt cathalogus — praevia conscriptione dominorum processualium judicum nobilium — eidem consilio regio transmittetur cum

ea quoque informatione, quod adusque illi in medium comitatus nihil praestiterint.

Quarum tenor taliter sequeretur:

E rendeletet már közölte a MZSO. VI. 916. sorszám alatt.

Vas megyei levéltár. 1722—1727. évi közgyűlési jegyzőkönyv 436—8.

158.

1725. augusztus 20. Buda. Almási Imre szabólegény a budai tanácsot arra kéri, hogy a tőle ellopott és Bürgl budai zsidó által megvett posztót nemcsak részben, hanem egészben visszakaphassa.

Inclyte magistratus, domini domini mihi colendissimi!

Quandoquidem antehac jam apprime inclyto senatui detexerim, qualiter mediam tertiam ulnam panni furto sublatam ac post tempus breve Pirgel nomine judaeo divenditam apud eundem judaeum invenerim, resolutionemque ab inclyto magistratu acceperim satis benignam, ut nempe ab eodem praenominato judaeo partes praedictas panni mihi ex justo extradari aut debitam satisfactionem praestari exposcerem. Cui etiam benignae resolutioni ultronaee me accomodare volens cum praedeclaratum judaeum pro restituendo panno adivissem, mediam secundam ulnam ablati panni mihi ad manus porrexit, partem vero residuam cum ulterioribus etiam deponendis querelis, imo cum mandato etiam inclyti magistratus se minime redditurum affirmavit. Qua de causa humillime secundario inclyto magistratui supplico, quatenus huic mihi illatae injuriae restaurandae benigne consulere, saepiusque dictum judaeum ad partem residuam nempe adhunc unam ulnam mihi juste reddendam adigere dignaretur. Pro quo fatigio mihi praestando aliter reservire nequiens pro ejusdem inclyti magistratus felici conservatione Deum perpetuo exoraturus maneo. Budae, die 20. Augusti anno 1725.

Ejusdem inclyti magistratus cliens indignus:

Emericus Almasi sodalis sartoriae manu propria.

Kívül: Humillima instantia ad inclytum magistratum Budensem (tit.) dominos mihi colendissimos introscriptae personae Budae.

Budai városi levéltár, Acta iudicaria, 1725. VIII. 20. keltezés alatt. Ívrétű papiros, melynek vízjegye: vadászkürt.

1725. augusztus 25. Buda. A budai városi bírói szék Leidersdorfer Izsák bécsi zsidóhoz írt levelében 3 budai rác által még 1702-ben felvett 300 forint adósság tárgyában további felvilágosítást kér, hogy végre ebben a kérdésben ítéletet lehessen hozni.

An juden Isaac Leyderstorffer nacher Wienn.

Demnach derselbe seinem alhier habenden leiblichen bruedern Mayr Säbl Leyderstorffer eine schuldt obligation per 300 fl. capitale sambt verschribenen interesse unter 27-ten Jenner 1702. gestellt vnd von Stojan Surczie, Thomas Jositsh vnd Nenad Vasitsh, 3 alhiesigen Raitzen, einer für alle vnd für einem in solidum unterschriben, auch gegen einer von disen in anno 1707. den 20-ten Juny über ihre dazumahl besessende grundtstückh von sich gegebener hypthecam zur würckhlichen eincassierung behändiget und übergeben, zufolge welchen dessen so gedachter brueder schon zum öfftern durch schrüfftwexlung und in sachen angeordneten commissionem, dann leztlichen persöhnlichen vorstandt von denen beklagten, wo allein Thomas Jositsh noch im leben, Nenad Vasitsh vnd Stojan Surczie aber schon gestorben, ausser das von dem leztern ein sohn, so sich Popp Isaac nennet, vorhanden, die contentierung schon zum öfftern gesuechet, auch leztlichen den gerichtlichen schluss verlanget vnd abwarthen will.

Zumahlen nun aber iber mehrgesagter brueder sich bloß allein auf die obligation vnd dessen buechstaaben haltet, auch ein anderes von dennen gegentheillen, wie beylaag A. vnd B. des mehrern ausweiset, mit nichten acceptiern will, dahingegen das contrarium zu probiern brauch nicht im stundt, weillen er in facto alieno versieret vnd von allen gegnerischen einwurff eine wissenschafft nicht hat, Popp Isaac aber das seinige von seinem vattern seeligen Stojan Surczie in todtbeth also angegeben zu haben unter seinen gueten wissen vnd gewissen aussaget, auch diser nebst den zeigen Popp Nicola, dann Thomas Jositsh in allen bedürfftigen vnd rechtlich zuerkhennenden fahl hierüber zu schwöhren sich anerbothen, auch dises vmb somehrer zu thun bereith seynd, als sie ein anderes schrüfftlichen in handen nicht haben, sonder iedesmahl mit ihren herrn creditori vnd dessen durch rebellion, contagion vnd anderen zeiten alhier gehabten gevollmachtigen juden iedes mahl bona fide gegangen vnd sie von darumben die obligation desto sicherer cassiert zu seyn geglaubet, da auch in mittlern jahren ausser des iezigen brueder, als gewalthaabern an sie weithershin nichts gefordert oder gesuecht worden.

Als haben dannenhero auch, vndzwar bey solchen vorseyenden vmbständen der beklagten theillen all jennes in der neben lang enthaltende nicht allein communicieren, sonder auch gäntzlichen einer baldigen anthwortt vns hierüber versechen wollen, damit per juris et justitiae complemento endlich auch den rechtlichen spruch in der vns von ambts wegen obligenden schuldigkeit verabfassen könnten, die anmit verharren

Ofen, den 25. Augusti 1725.

Budai városi levéltár, Acta iudiciaria, 1725. VIII. 25. keltezés alatt. Fogalmazvány ívrétű papiroson, melynek vízjegye: kétfejű sas.

1725. augusztus 27. Óvadszentlőrinc. Vas megye bírói széke Nátli Márkus rohonci zsidó ellenében Balia Miklós alsószilvágyi nemest, aki a tárgyaláson nem jelent meg, elmarasztalja nemcsak a 8 forint tartozása megfizetésében, hanem a perköltségekben is, a távolmaradása miatt pedig megbünteti.

Anno domini 1725. die 27. mensis Augusti in possessione Ováth Szent Lőrincz comitatu Castriferrei existente habita penes novum coram egregiis et nobilibus Stephano Balogh vicejudice nobilium, Volfango Polany jurato assessore inclyti comitatus Castriferrei et aliis juris peritis viris pro tribunali sedentibus et constitutis levata causa Marcy Nátli judaei Rohoncziensis in oppido Rohoncz comitatu Castriferrei existenti habito, ut A. contra et adversus nobilem Nicolaum Balia in possessione Also Nemes Szilvágy comitatu Castriferrei commorantem, velut I.

Az A-nak plenipotentiariusa, Marko Samuel, coram jure personaliter comparens alvan és proponálván causáját illetenképen, hogy jolehet az elmult Szent György havának 16-dik napyán ezen 1725-dik esztendőben ezen A. certificáltatta az I-t, de minthogy bizonyos nimelly okokra nem compareálhatot, süt más hellyen is levén causája, akkor convincaltatott ezen A., kire nizve mast ujobban kivanván procedalni az I. ellen bizonyos nyolcz forintok eránt valo praetensioért, mellyeket kivánja tovább is az A., hogy az praetendált nyolcz forintokat adgya megh az I. cum expensis, ha különben nem, etiam executione mediante kiványa satisfactioját az A.

Pro I. nemo.

Az A. protestál az dominus I-nak nem comparatioján, noha pro hodierna die judicialiter certificaltattot, mégh sem compareált az I. se maga, se legitimus plenipotentiariussa által, nem tudatik micsoda vakmerőséghtül viseltetvén, noha ter praesentibus dominis judiciariae proclamaltattot, megh sem comparealt, imo contumacia ductus az illyetin contumaxok ellen országunk elő törvenyei fölkiáltának, ara nizve kivanya az A., hogy az I. convincaltassék in ere praetensionis et in poena non venientiae et expensis.

Deliberatum est: jolehet, hogy az I. ez mai napra certificaltatot judicialiter, de minthogy magat absentalta a figura juris, nem compareált, aranizve convincaltatik az A-nak kivansága szerint.

Az A. köszöni az deliberatiot es kivan executiot.

Deliberatum est: leszen.

Balogh István tekintetes nemes Vas vármegyének viceszolgabiraja manu propria.

Polány Farkas tekintetes nemes Vas vármegyének esküttyö manu propria.

Vas megyei levéltár, Polgári perek fasc. 29. nr. 51.

1725. szeptember 19. Újfaluszentmárton. Vas megye bírói széke előtt Balia Miklós alsószilvágyi nemes addig nem válaszol Nátli Márkus rohonci zsidó panaszára, amíg nem igazolja, hogy f. évi ápr. 16-án megtartott tárgyaláson való távolléte törvényes okból történt-e vagy sem.

Anno domini 1725. die 19. mensis Septembris in possessione Uyfalui Szent Marton penes Sabariam comitatu Castriferrei penes novam commissionem gratiosam perillustris ac generosi domini Joannis Zobotin supremi judicis nobilium inclyti comitatus Castriferrei coram egregiis Stephano Balogh vicejudice nobilium, Adamo Kerkapoli jurato assessore inclyti comitatus Castriferrei, aliisque juris peritis viris pro tribunali sedentibus et constitutis levata causa praesens Marci Nátli judaei in oppido Rohoncz comitatu Castriferrei existentis, ut A. contra et adversus nobilem Nicolaum Balia in possessione Also Nemes Szilvagy comitatu Castriferrei commorantem, velut I.

Az A. zidonak plenipotentiariussa, Marko Samuel, coram jure personaliter compareálván és proponálván causáját illyeténképpen, hogy jolehet az elmult Szent György havának 16-dik naptyan ezen 1725-dik esztendőben ezen A. certificaltatta az I-t, de minthogy bizonyos nimelly okokra nem comparealhatot, sőt más hellyen is lévén causája, akkor convincaltattot ezen A., kire nizve mast uyobban kivánván procedalni az I. ellen bizonyos nyolcz forintok eránt valo praetensioért, mellyeket kiván tovabb is az A., hogy az praetendált nyolcz forintokat adgya megh az I. cum expensis, ha különben nem, etiam executione mediante kivanya contentatióját az A. az I-nak javaibul.

Az I. fél personaliter jelen levén protestál azon, hogy tudnyilik die 16. mensis Aprilis Nagy Kád nevö faluban emlitet mastani A. akkor I-t per non venit, convincaltotta, azért mighlen azon convictionak tenora szerint orszagunk törvenye hozván magával, az executio véghben nem megyen, nem kiván felelni.

Az A. ere azt mondgya, hogy a jövö ketden, ugymint 25-én vagy utana valo napokon meghbizonyitya azt, hogy akkorban principalissának, ugymint Marko Natlinak két hellyen lévén terminussa, azért nem comparealhatot Nagy Kádon.

Deliberatum est:

Datur terminus pro edoctione qualificatae suae.

Balogh István tekintetes nemes Vas vármegyenek viceszolgabiroya manu propria.

Kerkapoly Ádám tekintetes nemes Vas vármegyének edgik esküttyö manu propria.

Kívül: Processus Marci Natli judaei contra Nicolaum Balia 1725. levatus.

Vas megyei levéltár, Polgári perek fasc. 29. nr. 52.

162.

1725. november 3. Pozsony. A m. kir. helytartótanács felszólítja Vas megye közönségét, hogy f. évi júl. 9-én kelt leirata értelmében a megyében élő zsidók összeírását további késedelem nélkül küldjék fel.

Illustrissimi, reverendissimi, spectabiles ac magnifici, perillustres item ac generosi domini nobis observandissimi!

Meminerint praetitulatae dominationes vestrae iisdem jam sub nona mensis Julii anni currentis per consilium hoc regium locumtenentiale intimatum esse, ut ad exigentiam benigni suae majestatis sacratissimae, domini domini nostri clementissimi mandati ex rationibus et motivis eotum uberius declaratis ad avertendam et praecavendam quorumvis extraneorum judaeorum in medium comitatus hujus admissionem congruas dispositiones faciant, de praesenti vero in comitatu hocce subsistentium universorum judaeorum conscriptionem cum specifica declaratione in quo loco quis moretur, et an et quid in concursum publicorum onerum hactenus contribuerint? consilio huic regio transmittant. Cui quia nullam hucusque super praemissis praetitulatae dominationes vestrae submisissent informationem, eapropter consilium hoc regium praetitulatas dominationes vestras harum serie ex superabundanti adhuc serio admonendas esse duxit, quatenus praefatam universorum judaeorum in comitatu hocce modo existentium conscriptionem seu cathalogum cum genuina et circumstantiali informatione eidem consilio huic regio absque omni ulteriori mora submittere velint, nec intermittant eaedem dominationes vestrae. Datum ex consilio regio locumtenentiali Posonii, die 3. mensis Novembris anno 1725. celebrato.

Praetitulatarum dominationum vestrarum ad officia paratissimi: comes Joannes Pálffy manu propria.

Adamus baro de Mesko manu propria.

Joannes Adelffy manu propria.

Vas megyei levéltár, 1722—1727. évi közgyülési jegyzőkönyv 490—1.

163.

1725. november 14. Szombathely. Vas megye közgyülése a m. kir. helytartótanács sürgető leiratát a zsidók összeírására nézve kihirdeti.

Anno domini 1725. die 14. mensis Novembris Sabariae celebrata est generalis congregatio comitatus Castriferrei ... etc.

.....

Aliud ejusdem consilii gratiosum intimatum de dato Posonii, 3. mensis Novembris anni currentis emanatum, ut exteri judaei in comitatum non intrent, conscriptio omnium judaeorum in comitatu subsistentium peragatur et consilio transmittatur cathalogus eorum, item an in

medium comitatus contribuant vel non? genuine insinuetur et notificetud consilio, hujusmodi sub tenore: *l. e kötet 162. sorszáma alatt.*

Vas megyei levéltár, 1722—1727. évi közgyűlési jegyzőkönyv 477, 490.

164.

1727. július 14. Izrael Jakab szilézíai zsidó Pest megye börtönébe kerül, mert hasonlít a körözött Antscherle Jakab zsidó gonosztevőhöz és mert nincs útlevele. Kihallgatásáról felvett jegyzőkönyvet Pest megye felküldi a m. kir. helytartótanácshoz további intézkedés végett.

Anno 1727. die 14. Julii.

Examen judaei Jacobi Isräel in carceribus comitatensibus detenti excelso consilio locumtenentiali regio transmissum sequitur in hunc modum:

Examen judaei Jacobi Israel se nominantis descriptiones cujusdam judaei Jacobi Antscherle ex marchionatu Moraviae, exque carceribus Altomauthensibus profugientis et per excelsum consilium locumtenentiale regium ex consilio die 21. mensis Junii celebrato transmissae multum similis, sineque passualibus reperti, adeoque ex suspitione capti et arestati.

Puncta interrogatoria. — responsoria.

Quomodo vocaris? — Jacobus Isräel.

Quot annorum es? — Annorum triginta trium.

Unde es? — Ex Sylesia ex oppido Oderbard.

Habesne parentes ibidem? — Parens mortuus, mater vivit.

Ubi habitat mater? — In Sylesia in pago Gudorff.

Cujus est pagus ille? — Domini baronis Fulger.

Habetne mater domum suam? — Non habet, sed apud generum suum in braxatorio habitat.

Habesne uxorem? — Habeo ab annis circiter 10.

Habesne proles? — Habeo tres filios et unam filiam.

Ubi habitat tua uxor? — Ibidem in oppido Oderbard.

Habesne domum ibidem? — Non habeo.

Apud quem ergo habitas? — Apud socerum suum.

Quomodo vocatur socer tuus? — Mojses Löbb.

Utrum socer in propria domo sua habitet? — Non, sed in censuali domo.

Cujus est illa domus censualis? — Cujusdam viduae Christiannae, nomen ignoro.

Qua die tu exivisti ex Sylesia? — Circa 8. et 9. Junii.

Unde movisti? — Ex oppido Oderdorff.

Cum quibus movisti? — Cum fratre majore natu, nomine Isak Israel.

Ubi habitat ille tuus frater? — In oppido Silcz in Sylesia.

Ad quem locum venisti prima die motionis? — Ad oppidum Rottberg in Sylesia.

Quot diebus ibidem es moraturus? — Media secunda die.

Quit ibidem fecisti? — Diversas res, telas, fimbrias etc. coemi.

Quali occasione venisti ad idem oppidum? — Per pedes.

Ex Rottbergh quo venisti? — Ad oppidum Neutitschan cum uno Italo in curru duabus et media die, ubi autem pernoctavi, locum ignoro.

Quamdiu fuisti in Mentitscha(!) moratus? — Circiter duabus diebus.

Apud quem fuisti ibidem in hospitio? — Apud quendam pannificem in suburbio, cujus nomen ignoro.

Quid ibi fecisti duabus diebus? — Expectavi occasionem currulem, cum ibi nundinae fuerint.

Abinde quo venisti? — Ad oppidum Vejszkérek in Moravia existens media secunda die, ubi pernoctavi, ignoro.

Quali occasione venisti ad Vejszkirék? — Occasione curruli.

Ubi habuisti hospitium? — Apud quendam fabrum in civitate intus, alias etiam diversorium habentem.

Quamdiu ibi es moratus? — Una vel alia die, ut puto.

Quid ibi fecisti? — Occasionem expectavi.

Ex Veiszkerek quo venisti? — Ad oppidum Cöetan, ad quod oppidum ferme tribus diebus ivi, loca vero, in quibus pernoctavi usque Cöetan, non scio nominare.

Ubi habuisti hospitium? — Apud judaeum Schulczinger.

Quamdiu ibi es moratus? — Octo diebus.

Quid fecisti octo diebus? — Homines expectavi ex Bruno.

Ex Cöetan quo ivisti? — Ad oppidum Homrbroden.

Per quot dies venisti ex Cöetan Homrobroden. — Medio tertio die.

Per quae loca transivisti et ubi noctasti? — Non scit nominare.

Quamdiu es ibi moratus? — Quinque diebus.

Ubi fuisti in hospitio? — Apud judaeum Israel vitriarium.

Quid ibi fecisti? — Plures homines expectavi propter securitatem itineris.

Ex Homobroda quo venisti? — Ujhelinum.

Quot diebus ivisti? — Una die.

Apud quem habuisti Ujhelini hospitium? — Apud judaeum quendam vitriarium, nomen ignoro.

Quot diebus es moratus ibidem? — Puto duabus diebus.

Quid ibi fecisti? — Expectavi alios socios itineris versus Galgoczium.

Inde quo venisti? — Veni Galgoczium.

Quali occasione venisti Galgoczium? — Occasione curruli circiter duabus horis sum ibidem moratus, quousque res suas ad rates posuerim, inde vero in ratibus veni Comaromium et unam noctem ibidem egi.

Quot diebus venisti Galgoczio Comaromium? — Die Martis movi Galgoczio et die dominico perveni Comaromium.

Quare tamdiu venisti? — Propter ventum. Casum autem suum Comaromii factum declaro taliter.

Quod nimirum dum ipse certam occasionem quaesivissem, literas

remittendi suae uxori, frater quoque ejusdem pro coemptione victus civitatem intravit, medio tempore tres Christiani Germanicae nationis, qui simul mecum Galgoczio venerunt, cistam meam cum rebus meis pro questura coemptis acceperunt dicentes ratigeris, quod judaeus commiserit ipsis post se portari cistam et res suas, cum autem redivisset frater ad rates, non inventaque ibidem cista, interrogavit ratigeros, ubi nam esset cista, reposuerunt eidem, quod tres illi Germanicae nationis homines acceperint secum et ad naviculam posuerint dicentes, post vos ingredientur etiam civitatem et vobis tradent. Intellecto autem eo, quod in navicula moverint deorsum frater ipsius duos zingaros conduxit cum una navicula et consequenter porrexit deorsum usque ad tria milliaria et cum eosdem assequi vel reperiri non potuisset, idem ipsius frater naviculam permisit et ad montes ivit eosdem quaerere, praesens autem fatens in iisdem ratibus decendit Pestinum usque.

An simul moveris cum fratre Comaromio? — Simul movi quidem, sed frater praecessit rates in navicula.

Fuisti-ne cum fratre suo ab illo tempore? — Non fui, nec vidi ab illo tempore.

Utrum literas ab eodem perceperis? — Non.

Quomodo ergo scis, quod frater tuus ad tria milliaria in navicula eadem iverit et omissa navicula per montes eosdem quaerere ivisset? — Inde scio, quia penes certum pagum substitit ratis propter ventum, ibidemque diversorii hospes Germanicae nationis eidem dixisset, quod damnum passus sit, velit ire per montes quaerere, adeoque si aliquis judaeus interrogaret de ipso, dicat eidem, quod per montes ivisset.

An vidisti zingaros navicula redeuntes, qui fratrem tuum vexerunt? — Non vidi, quia simul cum fratre iverunt, nam solus timuit ire.

Ubi ergo permiserunt naviculam? — In eodem pago permiserunt et ligarunt ad ripam Danubii.

Vidisti-ne eandem naviculam ibidem alligatam? — Non vidi.

Quomodo ergo scis dicere, quod ibi fuerit navicula? — Idem hospes diversorii dixit.

Audivisti-ne aliquid ab eo tempore de fratre suo? — Nihil audivi.

Quomodo Comaromii separati fuistis ab invicem, quid tibi frater et quid tu fratri tuo dixisti? — Frater dixit, eas Budam et ibi quaeres fures, ego cum sim senior, ibo per sylvas et montes, si inveniemus, bene quidem, si non, conveniemus domi.

Ergo tu venisti Pestinem? — Ita.

Ubi habuisti hospitium Pestini? — Apud rates cum ratigeris.

Quamdiu fuisti hic Pestini? — Die Martis huc veni, die Mercuri statim movi Vaczium versus.

Cum tu veneris quaerere tuas res Budam, uti jam fassus es, cur non ivisti Budam et quare non quaesivisti et cur statim discessisti? — Quia tres rates remanserunt Vaczii, quae die Mercuri summo mane advenerunt Pestinum et dixerunt eidem, quod dum nos abivissemus ex Vacz, recte tum transportarunt ex Vacz inde in una navicula unam cistam similem, sicut vestra cista fuit.

Et sic quali via ivisti Vaczium? — Penes Danubium sine via.

Quam procul ivisti Pestino, antequam fuisses detentus? — Ad duo milliaria transeundo per unum pagum et supra eundem pagum sum captus.

Per quos es captus? — Per eundem hominem, per quem sum ductus ad dominum vicecomitem.

Quare ergo tu dixisti prima vice apud dominum vicecomitem, quod sic concluseritis cum fratre suo, quod Vaczium terminaveritis vobis et ibi vultis convenire et expresse tu dixisti, quod ad fratrem meum ibo Vaczinum, siquidem ibi praefixissemus terminum et locum, ubi volumus convenire. — Ideo, cum ratigeri iidem dixissent, quod similem cistam advexissent Vaczinum, putabam, quod etiam frater meus esset ibidem. quod autem locum conventionis ibidem praefixissent, negat se dixisse.

Quare tu, dum captus fuisti, tremuisti, ut vix stare potueris? — Negat, affirmat tamen idem homo, qui ipsum curavit capi, habitans in pago Dunakeszi intra Pestinum et Vaczinum, qui aliunde esset juratus ductor plebeus, vulgo paraszthadnagy.

Cur, cum secundum tuam fassionem ex tam longinqua terra venisti, non accepisti tibi literas passuales per tot provincias transeundo? — Passuales habui ex oppido Rottenbergh, siquidem ibidem coemi fimbrias et alias res et quia fuissent in eadem cista inclusae, ideo simul cum cista et rebus acceperunt etiam easdem passuales literas.

Quare tu post ablatas tuas res Comaromii vel ad officiales comitatenses ibidem existentes vel ad magistratum loci non ivisti et non detexisti casum tuum et cur recognitionales seu passuales novas non accepisti, nam utique ad recognitionem tam tuam, quam etiam ratigerorum si curasses eosdem reduci ad officiales, qui credibile est, audito casu tivi recommendationes vel novas passuales dedissent et denique etiam de bono ordine debuisses te apud magistratum insinuari et eosdem ratigeros accusare, cur tuas res sine scitu et commissione tua iisdem concreditas extradederunt, nam si casus esset verus, omnino iidem ratigeri fuissent culpabiles. — Nec occurrerunt mihi similia et quid scivissem ab illis ratigeris habere, cum nihil habeant, eciam si causa fuissent.

Cur passuales literas oclusisti in cistam, cum similes literae non in cistam includi debeant, sed semper secum habere solent homines itinerantes eo magis, cum tu fatearis per tot loca transivisse, intrasse, pernoctasse? — Ideo, quia procul non fuit a me cista.

Quare ergo adminus tunc, quando civitatem Comaromiensem intrasti, secum non accepisti passuales? — Quare accepissem, nam si aliquis passuales petiisset, potuissem redire et accipere ex cista.

Quid habuisti in illa cista ablata? — Telas diversae speciei, fimbrias albas et pasaman aureum in vestibus jam portatum, adeoque attritum circiter 25 unciarum et paratae pecuniae circiter 45 fl., per quibus vendideram plummas 18 lb. et etiam telam Ujhelini, siquidem idem judaeus fassus fuisset, quod quando Pestinum pervenisset, apud portarium civitatis se insinuasset. Advocatus idem portarius ad praesens examen et interrogatus, utrum praesentem judaeum viderit et apud ipsum fuerit, quid locutus est judaeus, respondit portarius et affirmavit judaeum ante

14 circiter dies apud se fuisse et interogasse eundem portarium, utrum unum rusticum viderit intrantem cum byroto, vulgo talyga albo equo injuncto unam cistulam portantem, cui reposuit portarius se non vidisse, nisi per aliam portam intrasset.

Cur similem interogationem posuisti apud portarium? — Quia circiter decem rates antecesserunt me et illi dixerunt, quod viderint in rippa Danubii tres homines Germanicae nationis venientes Pestinum, habentes unum byrotum cum albo equo et unam cistam supra.

Cum tibi dixerint ratigeri tres homines vidisse, quare tu interrogasti portarium, utrum viderit unum hominem? — De tribus hominibus fecisti interogationem.

Portarius adstans affirmat in examine tantum de uno homine interrogasse eundem.

Cum tu simile quid audiveris, quare non quaesivisti ulterius vel Pestini vel Budae et cur tam properante Pestino discessisti? — Ideo, quia musquetarii dixerunt mihi, quod idem homo, qui in tali byroto iverit, fuit honestus homo, non cistam, sed vasculum portavit.

Quot annorum frater tuus? — Circiter triginta novem.

Cujus physognomiae? — Longae et pallidae faciei, capillos canescere incipientes et subcrispos, nigrae barbae, duorum digitorum altior adstante.

Praesens autem judaeus examinatus est staturae quoad altitudinem pedum $5^1/_2$ et 4 digitorum, nigrorum et crisporum capillarum, nigrae barbae, digitorum quoad longum 5 subnigrum sin gastaneorum oculorum, tenuis et sublongi nasi, in tunica coloris cave, tibialium et calceorum nigrorum, caligarum coriarum, apud eundem reperta sunt unum par indusiorum et unum frustum fimbriae albae, libellus precatorius et certum regestum.

Pest megyei levéltár, 1725—1727. évi közgyűlési jegyzőkönyv 817—828.

165.

1727. augusztus 1. Szombathely. A szombathelyi tanács az elkobzás terhe mellett megtiltja a zsidóknak, hogy olyan portékát áruljanak, amivel a céheknek kárt okoznak.

Anno 1727. die 1. mensis Augusti itt városunkban lévő böcsületes czéhek unanimiter insláltak azon, hogy az ittvaló sidok az czéhek ellenére s praejudiciumára szabadon mindennémeö partékát árulnak, kész munkával kereskednek, tolláltassék ezen praejudicium. Melly ebbéli eö kegyelmek instantiájokra decidáltatott: valamint hogy eddigh nem volt nékik szabad afféle partékát, mellyel az czéheknek kárt tenninek, itten árulnyi, ugy ennekutánna is sub poenna contrabandae nem lészen szabad nékik afféle partékát árulnyi s azzal kereskednyi. Praesentibus dominis interioris ordinis senatoribus exceptis dominos Georgium Nagy

et Stephanum Edvy ac nonnullis etiam dominis exterioris ordinis senatoribus praesentibus. Actum Sabariae, quibus supra.

Vas megye levéltára, Szombathely város 1726—1736. évi tanácsi jegyzőkönyve 46.

166.

1727. szeptember 16. Pest megye közönsége a m. kir. helytartótanács utasítására Izrael Jakab zsidót a további intézkedésig szigorú őrizet alatt tartja.

Anno 1727. die 16. mensis Septembris.

Publicatum est aliud ejusdem excelsi consilii locumtenentialis regii Posonii, 10. Septembris emanatum intimatum circa judaeum Jacobum Isräel ad ulteriorem suae majestatis sacratissimae dispositionem ulterius sub bona custodia conservandum sonans tenoris sequentis:

Illustrissimi, reverendissimi, spectabiles ac magnifici, perillustres item ac generosi domini nobis observandissimi!

Quoad incaptivatum nuper Pesthini juxta submissam nobis a praetitulatis dominationibus vestris informationem cum annexo examine judaeum illum Jacobum Isräel praetitulatis dominationibus vestris ex benigno suae majestatis sacratissimae ad nos sub 4-ta currentis mensis expedito mandato hisce committendum habuimus, quatenus eundem judaeum usque ad ulteriorem cancellariae regiae Bohemicae, cui nempe ejusmodi inquisitionem sua majestas communicari jussit, suppeditandam informationem et superinde secuturam benignam suae majestatis dispositionem sub bona et secura custodia detineri faciant. Datum ex consilio regio locumtenentiali Posonii, die 10. mensis Septembris anno domini 1727. celebrato.

Praetitulatarum dominationum vestrarum ad officia paratissimi:

Comes Nicolaus manu propria.
Johannes Georgius Paluska manu propria.

Cui semet accommodabit inclyta universitas.

Pest megyei levéltár, 1725—1727. évi közgyülési jegyzőkönyv 888—9.

167.

1727. december 15. Szombathely. Vas megye részleges közgyűlése a m. kir. helytartótanácsnak azt a f. év okt. 24-én kelt leiratát kihirdeti, amelynek értelmében Rohoncon, Csákányban, Muraszombaton és másutt vámot mindaddig senki ne fizessen, ameddig e helyeken zsidók a vámosok.

Anno domini 1727. die 15. mensis Decembris Sabariae sub particulari congregatione comitatus Castriferrei ... perlectae excelsi consilii

regii intimatoriae de dato Posonii, 24. Octobris anni currentis emanatae super eo, ut judaei a teloniis juxta et ad exigentiam articulorum 15. anni 1723. et 91. 1647. amoveantur, incunctantes magistratualiter haec dispositio consilii in effectum deducatur et tamdiu nemo telonium solvat, donec judaei in Rohoncz, Csákány, Muraiszombath et alibi in teloniorum exactione perstiterint, quod ipsum domini processuales judices nobilium publicabunt, quarumquidem intimatoriarum tenor sequens est:

Illustrissimi, reverendissimi spectabiles ac magnifici, perillustres, item ac generosi domini nobis observandissimi!

Quandoquidem ex judaeorum in comitatu hoc Castriferrei degentium consilio huic regio locumtenentiali a praetitulatis dominationibus vestris hoc anno transmissa conscriptione appareat, quod ibidem in Rohoncz et Csákány, necnon Murayszombath judaei adhuc teloniatores agant, id ipsum vero positivis regni legibus adversetur.

Eapropter praetitulatis dominationibus vestris hisce serio ex benigno suae majestatis mandato committendum habuimus, ut talismodi judaeos non tantum ex praedictis, verum et aliis teloniis, ubi fors judaei ad exactionem telonii adhuc applicarentur, ad exigentiam legum in articulo 15. anni 1723. et signanter ibidem citati articuli 91. anni 1647. ita, ut donec ad tenorem ejusdem judaei inde non amoveantur, eousque nemo in tali loco telonium solvere teneatur, authoritate sua magistratuali realiter ac effective incunctanter amoveri facere velint, nec intermittant. Datum ex consilio regio locumtenentiali Posonii, die 24. Octobris anno 1727.

Praetitulatarum dominationum vestrarum ad officia paratissimi: comes Joannes Pálffy manu propria.

Adamus baro de Mesko manu propria.

Joannes Georgius Paluska manu propria.

Vas megyei levéltár, 1722—1727. évi közgyülési jegyzőkönyv 844, 849—850.

168.

1728. január 7. Pest. Pest megye közönsége a börtönben fogva tartott Izrael Jakab zsidó érdekében felir a m. kir. helytartótanácshoz, hogy e fogollyal, aki betegeskedik, mi történjék, mivel rávonatkozólag mindeddig semmiféle rendelkezés sem érkezett.

Scriptae sunt praeterea respectu judaei in carceribus comitatus existentis:

Exelsum consilium locumtenentiale regium, domini domini nobis colendissimi, gratiosissimi!

Gratiose recordari dignabitur excelsum consilium locumtenentiale regium, qualiter nos intuitu judaei Jacobi Israel adhuc circa 1-mam mensis Julii sine passualibus capti et ad hunc usque detenti gratioso excelsi consilii locumtenentialis regii Posonii, die 10. mensis Septembris anno recenter praeterlapso intimatorio mediante ad excelsam cancella-

riam regiam Bohemicam fine informationis per eandem excelsam cancellariam regiam suae majestati sacratissimae circa praemissum judaeum suppeditandae, desuper subsecuturae benignae suae majestatis sacratissimae ulterioris dispositionis relegati extitissemus. Cujus tamen intuitu in praesens usque nullas prorsus informationes percepissemus. Judaeus vero non pauco temporis intervallo in carceribus aegrotaret, ideo excelsum consilium locumtenentiale regium obsequiose rogandum esse duximus, quidnam cum eodem sit nobis ulterius agendum, nos gratiose informare non dedignetur. Divinae in reliquo benignitati excelsum consilium locumtenentiale regium commendantes manemus. Ex generali congregatione nostra Pestini, die 7. mensis Januarii 1728. celebrata.

Excelsi consilii locumtenentialis regii servi obligatissimi, humillimi:

Universitas praelatorum etc.

Pest megyei levéltár, 1727—1730. évi közgyűlési jegyzőkönyv 81—2.

169.

1728. május 16. Szombathely város tanácsa a céhek abbeli kérelmét, hogy a zsidók számukra káros portékát ne áruljanak, továbbra is teljesíti.

Anno, quo supra, (1728.) et die 16. mensis Maii. Az ittvaló nemes czéhek instántiája az sidok eránt, valamint az elöbbenyi prothocolatiokbul constál, tovább is confirmáltatik praesentibus dominis interioris ordinis senatoribus et nonnullis exterioribus. Actum, quibus supra.

Vas megye levéltára, Szombathely város 1726—1736. évi tanácsi jegyzőkönyve 68.

170.

1728. június 2. Zakariás Fülöp zsidó elismeri, hogy 10 forint követelését megkapta.

1728. den 2. Juni bleiben mier den Zacharias juden schuldig 10 fl., solhe zehen gulden die hab ich emfangen.

Zaharias Phillip judt.

Sopron város levéltára, N. R. A. fasc. 27. nr. 8.
Egy kis cédulára írva.

1728. Zsámbékra letelepedett 12 zsidó családra Kecskeméthy megyei biztos 75 forint évi adót vetett ki. A zsidó hitközség elöljárói most azzal a kéréssel fordulnak Pest megye közönségéhez, hogy a 3 évi adómentesség kedvezményét ne vonják meg tőlük, de ha mégis adózniok kellene, ez esetben legyenek tekintettel szegénységükre.

Ihro hochedle, veste, gestrenge, hochverordnete, hochgebiethende, hoch vnd wohlregirende herrn, herrn desen ceisserlichen vnd keniglichen comitats!

Ihro hochedle, veste, gestrenge herrn des löblichen comitats komen wir Schambeker jüden in aller underthenigkeit vor bithendlich vorzütragen wir, das den 4-ten Novembris dürch den herrn comisari Getschgemeti von vns ist begehret worden an portion, welches wir abtragen sollen, nemlich 75 fl., welches gelt von vns begehret wird, so doch vnsre zwölff familien bey trey (jahren) lang zu Witschge vnder der herrschafft wohnhafft gewesen vnd in herrschafftlichen heisser gesassen. Derowegen das lobliche comitat von vns zwölff familien niemal keine portion begehret worden, so vorhofen wir vnd haben vnser gantzes vertraüen zu ihro hochedle, veste, gestrenge herrn des löblichen comitat vnd geben hirmit die rechte wahrheit, das wir vnsres besres fordüne vnder ihro excellenz Zitschi gesücht alda zu wohnen, so weit uns nicht abgeschlagen worden, auch vnsern contrakt bekomen ihne zwölff familien, wie wir nuhn alhir in Schambek wohnen in herrschafftlichen heisser im soweit, das vnder vns zwölff alle ein vnd einer vor alle stehen wolle in herrschafftlichen beschwerden. Es mechten sich in der beschreybüng ätwan mehr befünden haben, allein ist mit wahrheit zu sagen, das die, welche sich ihne die zwölff familien befindliche jüdten alle in armüth stehen, dass sie kaüm das brodt ihne nacht haben. Dan es jetzo eine solche zeit ist, das wenig zu verdinen ist vnd wir vnder dere zwölff nicht eines ist, der ein gewölb hat, wie es nach vnser handtihrung sonsten gepreichlich wehre. Dieweylen wir jüdten vnder zwölffen alle in schlechten vermegen stehen vnd vnser mittel es ohnmeglich erstreken megen solche von dem löblich comitat begehrende portion zu geben, hingegen aber haben wir jüdten, wie mir zwölff miteinander vnder einem condrakt stehen, vnser gentzliches vertrauen zu ihro hochedle, veste, gestrenge herrn herrn des leblichen ceisserlichen vnd keniglichen comitat, das sie wollen so gütig seyn vnd vns kleich ander nach landts ibünk die trey jehriche freyheit lassen, so nach verflossen frey jahren eine erleutliche portzion kleich andre jüden werden erlegen. Hingegen aber wan wir sollen das obige capital erlegen, welches in 75 fl. bestehet vnd wir ätwass von denen aüser vnserm contrakt stehende begehren werden, so mechten sie aüss armüth etwan ihr fortün anders woh süchen, dan sie wegen armüth gehen ken ohne hindernüss, wan sie wollen wir zwölff aber, wie mir miteinander vnder einem contract stehen, misten dise begehrende portzion allein abzahlen, wie wohl es

üns vnmeglich vnd verhöffen, das üns die obenbenende trej frey jahr werden gelassen werden.

Ihro hochedle, veste, gestrenge herrn herrn des löblichen ceisserlichen vnd keniglichen comitat komen wir Schambecker zwölff jüdten famillien in aller vndertheniglkeit bitendlich vnd fühsfeltigst vor vnd ersuchen dass lobliche comitat, das sie vns mechten gnedig sein vnd vns von diser begehrende portzion erletigen. Woh es aber ohnmeglich seyn kan, so haben wir vnser vertrauen von dem loblichen comitat, dass vns zwölff familien eine gnedig ressolütion zu erwarden.

Markfleck Schambeck ündertenigster:

Sallamon Israel richter.
Wolff Abraham geschworner.
Jacob Isack geschworner.

Kívül: Ihro hochedle, veste, gestrenge, hochverordnete, hochgebithende, hoch vnd wohlregirende herrn herrn desen loblichen ceisserlichen vnd keniglichen comitats ündertheniglst zu iberbringen vnd bitentlich vorzutragen wir jütenrichter vnd geschworne nahmen der gemeindt marckfleck Schambeck.

Pest megyei levéltár, Instantiae inutiles 1728—1735. jelzésű iratdoboznak 1728. évi iratai között.

Ívrétű papiros, melynek vízjegye: hatágú csillagban kör, ki nem vehető ábrával, kívül legalul ez egykorú feljegyzéssel: *investigata conscriptione eorundem in quantum comperirentur decessisse, habetur reflexio.*

172.

1729. január 26. Pest. Pest megye közönsége tudomásul veszi a m. kir. helytartótanácsnak azt a leiratát, amelyben több zsidó és két keresztény gonosztevő körözéséről van szó.

Anno 1729. die 26. Januarii Pestini celebrata est generalis congregatio . . .

Publicatum est excelsi consilii locumtenentialis regii Posonii, 10. mensis Januarii 1729. emanatum intuitu nonnullorum judaeorum et duorum Christianorum e carceribus marchionatus Moraviae profugis sonans, hinc domini judices nobilium in muneris sui praemissa publicabunt, cujus tenor sequitur ordine sequenti: *(közölve a MZSO. IX. 439—440. oldalain.)*

Pest megyei levéltár, 1727—1730. évi közgyűlési jegyzőkönyv 273—4.

173.

1729. március 28. Vas megye részleges közgyűlése közhírré teszi a m. kir. helytartótanácsnak f. évi jan. 10-én kelt rendeletét a morvaországi zsidó gonosztevők körözésére.

Anno domini 1729. die 28. Marty Sabariae celebrata est particularis comitatus Castriferrei congregatio ... perlectum excelsi consilii regii intimatum de dato Posonii, die 10. mensis Januarii anni currentis emanatum, cujus vigore intimatur, quod in tribunali Bohemico quidam judaeus Joachim Kolman de crimine praedocinii accusatus sub inquisitione profugerit et alii complures judaei ejusdem criminis complices cum duobus Christianis partim in marchionatu Moravico latitantes, partim vero in hoc regno Hungariae de his comitatus sedulo inquirat et resciti comprehendantur et incaptiventur, praefatumque regium consilium superinde informetur, ut communicatio et transmissio cum praefato tribunali fieri possit, cui intimato semet inclyti comitatus semet per omnia conformabit. Descriptio eorum in annexa specificatur.

E rendeletet már közölte a MZSO. VIII. 673. sorszám alatt a zsidó gonosztevők személyleírásával együtt.

Vas megyei levéltár, 1728—1732. évi közgyűlési jegyzőkönyv 208, 210.

174.

1729. április 17. — 1730. szeptember 28. Sopron. Kersnerits János soproni polgár neje, Hevenyessi Kata asszony elismeri, hogy Zakariás Fülöp zsidónak 32 forinttal, azután ismét 20 forinttal és végül kamat fejében további 26 forinttal adósa.

Nro 1-mo.

Én vagyok az Zakarias sidonak harminczkét forintal ados charta bianca husvitég 1729.

Hevenyessi Kata manu propria.

Nro 2-do.

Charta bianca husz forintokrul, mellyeket én meghalábirot Zacharias Phileppnek sidonak tardozom, mellyeket is revéd üdő alat fizetnyi tartozom és akarom. Actum Sopronii, die 28-va Septembris 1730.

id est 20 fl. kayserlich.

Hevenyessi Kata manu propria.

Nro 3-tio.

Hevenyessi Kata manu propria. Vagyok az Zacharias sidonak huszonhat forint interessel ados.

Supradenotata tria producta in originali extradata sunt judaeo occasione peractae executionis.

Kívül: Paria productorum sub numeris 1, 2. et 3-tio.

Sopron városi levéltár, Causae civiles fasc. 8. nr. 148.
Papiros, melynek vízjegye: *FAK* betűk.
Egykorú másolat.

175.

1729 április 26. Pest megye közönsége a m. kir. helytartótanácsnak zsidó rablókat köröző rendeletével kapcsolatban a maga hatáskörében úgy intézkedik, hogy ezentúl minden zsidó a földesurától szerezzen magának bizonylatot és enélkül ne merészeljenek útra kelni.

26. mensis Aprilis 1729. generalis congregatio.

Lectae item sunt ejusdem excelsi consilii locumtenentialis regii intimatoriae literae die 12. mensis Martii 1729. intuitu certorum profugorum judaeorum de complicitate robbariae gravatorum investigationis, repertorumque incaptivationis sonantes, quarum tenor sonat taliter: *(közölve a MZSO. X. 387. oldalán.)*

Cujus acclusa in originali hujus congregationis fasciculo reperitur.

Quocirca talis facta est dispositio:

Ut a modo inposterum quivis judaeorum habeat recognitionem a suo domino terrestri, sub cujus protectione residet, habeat *(sic!)*, nec secus itinerari praesummant, quod id ipsum universis judaeis per dominos processuales judices nobilium notificandum, eorundem vero profugorum judaeorum descriptio currentanda decernitur.

Pest megyei levéltár, 1727—1730. évi közgyűlési jegyzőkönyv 314—5.

176.

1729. szeptember 5. A váci uradalom földesúri széke előtt Márk, másként Mózes legéndi zsidót azzal vádolják, hogy a gyöngyöspatai templom sekrestyéjéből ő lopta volna el a templom közel 700 forintját, a plébánosnak pedig 150 körmöci aranyát. A zsidó 3 tanúval tudta bebizonyítani, hogy a lopás idején ő otthon tartózkodott, körmöci aranyai pedig már előzőleg is voltak, ezért a bíróság a gyanúsítást nem tartja elégségesnek, miért a zsidót felmenti a vád alól.

Anno 1729. die 5. Septembris celebrata est sedes dominalis inclyti dominii Vaciensis praesentibus perillustri ac generoso domino Stephano Huszár judice nobilium et Josepho Kászoni jurato assessore inclyti comitatus Pesthiensis, necnon convocatis perillustri ac generoso domino Samuele Meskó plenipotentiario item fisco dominali et provisore praesentibus.

Levata est causa magistratualis contra Marcum alias Moysem ju-

daeum hucusque in Legend commorantem in negotio infradeclarando velut reum.

Pro eodem magistratu et A. egregius Franciscus Barinay praemissis praemittendis et reservatis reservandis actionem contra praementionatum reum proponeret sequentibus, qualiter idem anno hocce praesenti circa diem vigesimum quartum Martii, quo tempore ecclesiae Gyöngyöspataiensis violata ipsa ecclesia nocturno tempore floreni circiter septingenti ecclesiae illius, domini plebani vero centum quinquaginta aurei Cremnicienses furto sublati haberentur, cum aliis duobus aeque in Legénd degentibus Adamo et Abrahamo judaeis, recte circa tempus intercessi furti a domibus suis absentes, absentiaeque suae certum locum assignare non valentes, imo ab ante pauperes et in miseria constituti expost lautius viventes, seseque honestius vestientes, pecunias denique palam ostentantes observati infallibiliter sacrilegum furtum commisissent, quo in passu produceret etiam inquisitionem litera A. signatam, ex quo non obscure factum actionale eveniret, sed vel exinde quoque probaretur, quod praeattacta die 24-a Martii in oppido Gyöngyöspata duo judaei visi, in silvis porro Jobagyiensibus aeque eadem delitescentes observati, pecunia vero subsequente nocte statim sublata, expost illucestente die vestigia calceorum usque possessionem Jobbágy ab ipsa effracta sacristiae fenestra depraehensa fuere, unde evidenter eundem furti ejusdem participem esse eveniret. Hinc petit contra eundem cum exafferatione tamen paenae juxta tit. 15. Partis primae subjici, praevie nihilominus ad eliciendos complices torturae adjudicari cum reservata.

Reus personaliter adstans actionem simpliciter negat.

Deliberatum est.

Consideratis et in judiciariam discussionem sumptis omnibus his, quae circa actionem praeappositam occurrerent circumstantiis, siquidem praeter nudam suspicionem, quae juxta directionis Kithonich caput 6. § 7. in jure nihil operatur, tam ex verbalibus declarationibus, quam et ex ipsa juri exhibita inquisitione vel ex eo nihil eveniret, quod praenominatus reus circa tempus illud, quo furtum commissum exponitur, recognitionibus domini Andreae Suhajda, providorum item Georgii Pintér et Joannis Oravecz jurato coram sede praestitis domi suae sese continuisse doceatur, dein a principio adventus sui in Legend ipsa inquisitio testatur eundem et laute vixisse et vestibus honestis incessisse, imo etiam pecunias incolis loci ejusdem mutuasse, vero aureorum Cremniciensium coram nonnullis in nundinis Vaciensibus ostentantem fidedigna recognitione civis Budaensis ante intercessum furtum septima adhuc praeterlapsi mensis Martii permutasse et cambiasse edocuisset. Unde nisi expost aliis documentis quidpiam contra eundem probetur, pro hic et nunc ex praesentibus circumstantiis absolutus dimittitur. Producta autem inquisitio est Gyöngyöspataiensibus restituta propter alios duos in eadem denominatos judaeos.

.....

Pest megyei levéltár, Miscellanea antiqua V. 1730—1731. jelzésű dobozban több peres ügyet tartalmazó iratból véve.

177.

1730. február 6. Pest megye közgyűlése az óbudai és a zsámbéki zsidók kérésére elrendeli az összeírásukat.

Die 6-a Februarii 1730. generalis congregatio.

Ad instantiam judaeorum Vetero-Budensium et Sambekiensium conscriptionem sui efflagitantium determinatur, quatenus dominus judex nobilium cum adjungendo jurato assessore post festum Sancti Georgii, dum nimirum reliqui taxalistae conscribentur, eosdem conscribat.

Pest megyei levéltár, 1727—1730. évi közgyűlési jegyzőkönyv 457.

178.

1730. február 14. Madarász Imre örökösei Sopron megye közgyűléséhez intézett beadványukban többek között azt bizonyítják, hogy Hevenyesi János kezéhez kifizetett 1500 forint Wertheimer zsidó részére történt, így ezt az összeget igazolt kiadásnak kell tekinteni.

Ad difficultates super rationibus perceptoralibus spectabilis condam ac generosi domini Emerici Madarász inclyto comitatui Soproniensi porrectis per eundem inclytum comitatum expositas, successoribusque praelibati domini Emerici Madarász copialiter transmissas ulterior intuitu quorundam punctorum declaratio et respective duplica penes hic quoque reiteratas et fine dilucidationis dilucidandorum, declarationisque declarandorum semel pro semper interpositas priores cautelas et reservandas ex parte praementionatorum successorum Madarászianorum antelato inclyto comitatui cum omni respectu exhibita et praesentata.

.....

... medio tempore pervestigatis etiam literis ac literalibus instrumentis post obitum et ex hac vita decessum praelibati domini Emerici Madarász Posonii repertis, inventae essent complures domini Johannis Hevenyesi literae missiles eidem domino Emerico Madarász, qua perceptori sonantes, tempore ejusdem primeviae replicae mondum prae manibus habitae, quibus mediantibus pecunias pro judaeo Wertheimber, cui inclytum comitatum multis millibus debitorem fuisse palam esset, sollicite adursisset, tum ex his proinde sub genuinis AA. BB. CC., cum vero quoniam alias etiam dominum Johannem Hevenyesi judaei Wertheimber in negotio incassationis debitorum ipsius activorum inclytis huic Soproniensi et Castriferrei comitatibus creditorum agentem seu procuratorem aut plenipotentiarium fuisse pluribus hujus inclyti comitatus membris optime constaret. Praelibatum itaque dominum Johannem Hevenyesi difficultatos 1500 florenos non pro se, verum ad rationem ejusdem judaei Wertheimber, ad cujus contentationem dominum perceptorem commissionatum extitisse literae spectabilis ac perillustris domini

Stephani Nagy de Fölsőbük tit. eotum ac usque in praesentiam ordinarii inclyti hujus comitatus vicecomitis hic sub genuinis DD. productae luculenter docerent, a domino Madarász non qua privato, sed prout quietantionales expresse continerent, comitatus perceptore levasse evidenter deduceretur.

Quo constante recte in erogationibus hos 1500 florenos assumptos extitisse, consequenter diffucultatem inclyti comitatus stare non posse evidentis foret consequentiae.

.....

Sopron megyei levéltár. Acta perceptoralia, 74. számú csomóban.
Terjedelmes beadványból véve, amely *exhibitae sub congregatione comitatus Soproniensis in Nemeskér die 14. mensis Februarii anni 1730. continuative celebrata.*

179.

1730. június 21. Sopronnyék. Rorer István József nyugtája 12 forintról, amelyet Kersnerits János fizetett le nála 200 forintnyi tartozása után járó kamat fejében.

Quittung

per zwölff guldten, welche mir herr Johann Kerschneritsch, alss ein dem 17-ten May 1730. von 200 fl. capital verfallenes interesse par entrichtet hat. Nekhenmarkht, den 21. Juny 1730.

Stephan Joseph Rhorer manu propria.

Der erlag dieses abgefiehrten interesse ist zaignus quittung richtig, van wessen cassa es aber kohmen ist, gleichwie es zu forschen mier nicht zuegestandten ist, also auch darob kain gewisse ausskhunfft geben kan. Souill zur nachricht sub dato den 15. May 1737.

Idem, qui supra, manu propria.

Sopron városi levéltár, Causae civiles, fasc. 8. nr. 148.
Vízjegy nélküli papiros, melynek hátlapján héber írás látható:

קוויטונג על קירשנריטש מסך "ב זהבים.

1730. szeptember 9. Bécs. A bécsi udvari marschall azzal a kéréssel fordul herceg Eszterházy Pál Antal özvegyéhez, hogy Assur Mayer zsidó 5000 forint követelésének biztosítására Sussman Gerson zsidónak Nagymartonban levő fontbőreit vegye letiltásba és további intézkedésig azokat senkinek se adja ki.

Hochgebohrne fürstin, gnädige frau!

Es hat bey dem mir der zeit provisorio modo allergnädigst anuerdrauten kayserlichen obrist hoffmarschall ambt der Assur Mayer jud, dermahliger cassier bey den Marx Hierschl kayserlich privilegirten hoffjuden, gebührent angezeiget, wassmaassen ihm der Gerson Sussman jud, Wolff Werthäimerischer cassier, vermög producirter obligation 5000 fl. in capitali auf recht schuldig worden. Nachdem aber er Mayr ihm Gerson wegen widerbeczahlung diser schuld nächsthin gerichtlich belanget, hätte disser jenem vermög eigenhändigen zettels gearbeitetes pfundleder vorgeschlagen, welches er zum thäil auf ewr fürstlichen gnaden herrschafft Mätterstorff auch vorrätig haben soll, folgents besagter Mayr jud zu seiner versicherung und bedenckhung umb aussfertigung eines an ewr fürstlichen gnaden erforderlichen compass schreibens zu dem ende gebetten, damit von des beklagten Gerson Sussman judens auf vorbedteütter dero herrschafft befindlichen ihm Mayr in solutum vorgeschlagenen leder, so vill alss sein praetension cum omni causa ausstraget, in verbott gezogen und sequestriret werden möchte, wie nun in des supplicanten billiches begehrn auch gewilliget worden.

Alss habe ewr fürstlichen ganden hiemit von tragenten ambts halber dienstlichen ersuchen wollen, selbde geruchen zu beferdterung der gerechtigkeit an dero beamte auf ermelter herrschaft Mätterstorff das behörige ahnschwär dahin zuuerordnen, womit von bedeitten pfundleder alda so vill, alss eingangs gedachten klägers erwehnte schuldtforderung cum sua causa betraget, inmittelst sequestiret und biss auf weithere von dissen kayserlichen obristen hoffgericht beschehente benachrichtigung niemanden was dauon verabfolget werden möge, der ich anbey verbleibe ewr fürstlichen gnaden dienstwilligster:

Wienn, den 9. Septembris 1730.

W. A. graf von Feckenwirt manu propria.

Kívül: Der hochgebohrnen frauen Mariae Octaviae, dess weylandt Römischen reichsfürstin von Esterhasi und Galantha, gebohrnen gráffin von Gileiss.

Sopron megyei levéltár, Acta iuridica, Windischgrätz családnévnél.
Egykorú egyszerű másolat ívrétű papiroson, melynek vízjegye: ugró szarvas.

181.

1730. szeptember 27. Kismarton. Rorer István József, herceg Eszterházy uradalom jószágigazgatója, meghagyja a fraknói tiszttartónak, hogy Sussman Gerson nagymartoni zsidót idézze hivatalába és szólítsa fel adóssága megfizetésére, melynek érdekében a szükséges intézkedéseket tegye meg.

Edl vöster!

Sonderswerth geehrter herr verwalter! Ein Mätterstorffer jud, nahmens Gerson Susman Wolff, wasmassen und an welchen juden 5000 fl. schüldig zu sein, in beykommenden compasschreiben vorgewendet wirdt, eben von welchen zu ersechen ist, auch zugleich der verlangten contentirung halber. Dahero wolle der herr die sach also baldt untersuchen, den schuldner juden in das ambt citirend die bezahlung auferlegen und inzwischen die in verlangsts sicherheit, wann es beschribene weiss und arth erkläckhet, vorkehren, in wüdrigen aber dem klagenden theyll zuruckh zur nachricht bedeüthen, auch mir die gründliche beschaffenheit nebst zuruckhschückhung der compass-schreiben berichten und überschreiben. In übrigen gelobt sey Jesus Christus. Eysenstatt, den 27. Septembris anno 1730.

Den hochgeehrten dienstbereiter:

Stephan Joseph Rhorer manu propria.

Sopron megyei levéltár, Acta iuridica, Windischgrätz családnévnél. Egykorú egyszerű másolat papiroson.

182.

1730. október 11. Zemenye. Rorer István József, herceg Eszterházy uradalom jószágigazgatója, a fraknói tiszttartót arra utasítja, hogy Sussman Gerson zsidó ingóságait vegye zár alá, azoknak értékét becsültesse meg és minderről tegyen jelentést.

Edl vöster!

Sonderswerth geehrter herr verwalter! Ob der bewuste jud in Matterstorff Susman über diejenige sachen, welche er seins aygens und nicht seines bruders, Wolff Gerson Susman vorgibet dass jurament, in behöriger ordnung schon abgeleget hatt oder wass weiss, solche vorwendung bestättiget hatt, wolle der herr börichten und der sachen nach inhalt des communicirten compass schreiben ohne vorschub ein endt machen. Alles, was dem schuldner Gerson Susman juden zugehörig ist, erfundten wirdt, solle geschätzet und beyseits in sequestrum gestellet werden, welche schätzung ohne allen vortheyll bey scharffer bestraffung geschechen und verrichtet muss werden. Beede partheyen sollen mit ihren zeügen genugsamb ab- und verhöret werden und aller verlauff

fleissig zu papir gesätzet und mir zugeschückhet solle werden. Übrigens gelobt seye Jesus Christus. Zemmenttorff, den 11-ten Octobris 1730.

Den hochgeehrten dienstbereiter:

Stephan Joseph Rhorer manu propria.

Sopron megyei levéltár, Acta iuridica, Windischgrätz családnévnél. Egykorú egyszerű másolat papiroson.

183.

1730. október 12. Nagymarton. Pintér Mihály nagymartoni bíró jelenti Rorer István József hercegi jószágigazgatónak, hogy egész nap Sussman Gerson zsidó bőreinek lemérésével és megbecsülésével foglalkozott a kirendelt becslők közreműködésével. A zsidó önhatalmúlag lakatot tett a helyiségre és csak a fenyegetésnek engedett. Azt nem lehet leírni, hogy micsoda szóbeszéd járja a zsidók között.

Wohledl gebohrner und gestrenger!

Dinne ewer gestreng hiemit, als ein verpflichter diener zur schuldigen nachricht, das ich an heünt den gantzen tag mit der haütt-schätzung und abwegung nebst denen zwey anbefohlenen juden und ledermaister zugebracht, von welchen auch selbe hiemit folget. Der jud Susman hatt ein schloss sich unterstandten nebst meinen vorzuschlagen, da ich ihne aber mit einer straffe gethrohet, hatt er endtlich solches selbst wüder guttwillig aufgespöhret, doch stehet es ewer gestreng nach dero belieben solches zu schänkhen oder zu bestraffen, das er sich dessen gewalt unterstandten. Was vor eine röderey bey denen juden, ist nicht zu beschreiben. Der Susman solle würkhlich unrecht haben und haben in der vergangenen nacht den Windischgrätz aufgeworffen, sich vor solches leeder anzuziechen. Mit deme befehle mich ewer gestreng unter dem grus, gelobt sey Jesus Christus! Matterstorff, den 12. Octobris 1730.

Ewer gestreng verpflichtester diener:

Michäel Pindter manu propria.

Sopron megyei levéltár, Acta iuridica, Windischgrätz családnévnél. Egykorú egyszerű másolat papiroson.

184.

1730. október 12. Nagymarton. Pintér Mihály nagymartoni bíró jelenlétében Sussman Gerson zsidó tulajdonát képező 789 db fontbőrt és 59 db német bőrt a becsüsök 3250 forintra, az 57 és fél akó kóser bort pedig 230 forintra értékelték.

Das an heünt zu endt gesäzten dato auf befehl ewer gestreng das bewuste löder, worauff der herr jud Assur Mayr den verbott begerth

und gebracht, durch die von ewer gestreng anbefohlene der ordnung nach geschätzet worden, alss meister Petter Vllrich löderer und mitburger allhier und Jacob Hierschl judenrichter, wie auch Aron Jacob mit vorgetragener straff, so es nicht beschäche, geschätzet worden. So dann befindet sich gearbeittes löder 789 stuckh, so wögen in gewicht 15 800 pfundt nebst 59 stuckh anderen löder, welche sie teütsche haut benambsen, so in werth nicht höcher und mehrer werth sein, zusamben 3250 fl. Das deme also und nicht anderst, bezeügt ihre unterschrifft und förttigung. Beschechen in markh Mätterstorff, den 12. Octobris 1730.

In beysein meiner Michael Pindter marckhrichter manu propria.

Petter Vllrich lödermaister manu propria.

Aron Jacob.

Jacob Hiersch.

Bey dem juden Preüer zu Matterstorff befindten sich 57 $^{2}/_{4}$ emer cassa wein, jeder á 4 fl., bringt 230 fl.

Sopron megyei levéltár, Acta iuridica, Windischgrätz családnévnél.
Egykorú egyszerű másolat ívrétű papiroson, melynek vízjegye nem vehető ki tisztán.

185.

1730. december 11. Beniczky Tamás házából ellopott holmikat a tettesek egy óbudai zsidónak adták el, mely ügyben a földesúrnő, gróf Zichy Péter özvegye, ismételt sürgetés ellenére sem intézkedett. Pest megye közgyűlése ezzel kapcsolatban az özvegyet figyelmezteti, hogy a törvény rendelkezése szerint fognak eljárni.

Die 11. Decembris 1730. generalis congregatio.

In facto instantiae domini Thomae Beniczky respectu rerum suarum per fures e domo suae dominationis ablatarum, certoque judaeo Veteri-Budensi venditarum nullam hucusque ab excellentissima domina comitissa Petro Ziciana tanquam prima instantia erga iteratas etiam condecentes insinuationes satisfactionem eatenus sortiri valentis resolutum est, quatenus dominus processualis judex nobilium praememoratam instantiam in paribus pro comprehensione memorati judaei et intuitu rerum ablatarum satisfactione impendenda communicet, in casu vero contrario ratificabit suae excellentiae admonitione etiam mediante, quod inclyta universitas se legibus instantialiter denotatis accomodare necessabitur.

Negotium judaei suae excellentiae palatinalis ad primam instantiam relegatur.

Pesti megyei levéltár, 1730—1733. évi közgyűlési jegyzőkönyv 208.

1730. december 29. Nemeskér. Sopron megye közönsége a m. kir. helytartótanácshoz írt felterjesztésében Madarász Imre örökösei ellen vitt perével kapcsolatban többek között kijelenti, hogy Hevenyesi-féle 3000 forintról szóló nyugtát csak abban az esetben fogadja el, ha bebizonyítható, hogy ezt az összeget Wertheimer zsidó meg is kapta.

Quem in finem nuperrime jublicatum xecelsi consilii regii intimatum denuo perlectum est et ad exigentiam ejusdem quietantiis per successores noviter productis cum positionibus rationum combinatis, siquidem ex iisdem elucesceret:

.....

Hevenyesianas autem super florenis ter mille Rhenensibus sonantes, donec summam praespecificatam ad manus Wertheimianas devenisse per successores remonstratum fuerit, acceptari non posse.

.....

Sopron megye levéltára, Acta perceptoralia, 61. számú csomóban.
Eredeti darab keltezés és névaláírás nélkül ívrétű papiroson, melynek vízjegye: ugró szarvas.
Ez az irat uo. másolatban is megtalálható keltezéssel.

187.

1730 végén. Az aszódi zsidók azzal a kéréssel fordulnak Pest megye közönségéhez, hogy szegénységükre való tekintettel a megye által rájuk kivetett adó alól mentesüljenek vagy legalább könnyebbítést nyerjenek.

Tekintetes nemes vármegye!

Hogy az Úr Isten tekintetes nemes vármegye dolgainak hasznos folytatására sokáig éltesse nagyságtokat, kegyelmeteket, szívünk szerint kevánnyuk. Fris emlékezetiben léhet a tekintetes nemes vármegyének, miképen ezelőtt nem sok üdökkel, ámidön nemes vármegyében lévő sidókra s nemkülönben mireánk is méltóztatott vala taxát imponálni ugyannyira mindazonáltal, hogy mink annak megfizetésére elegtelenek léven kéntelenitettünk alázatos együgyű instantiankkal nagyságtok s kegyelmetek kegyes tekinteti elött engedelmessen megjelennünk és azon alázatossan esedezünk, hogy földhözragadot szegénységünket tekentvén s edgysersmind pedig aztt is meltó respectusban venni kegyessen meltóztassék, hogy nékünk semmi áros portekánk nem léven nagy nyomorúságal visellyük életünket, úgyhogy ákinél közülünk valami kéves áru találtatik is, nagy interesnek fizetésével masoktul kölcsön vettük fel, ámellyet is ha meg nem kölletik fizetnünk, koldulassal kéntelenek lészünk kenyerünket keresnünk és utolsó evelhalásra jutnunk.

Kérjük azért á tekintetes nemes vármegyét, mind szegeny arvaknak és elhagyataknak édes atyát, arva nyomorusághos életünket kegyessen megtekentvén mostani reánk imponált taxaját nekünk relaxállya és siralmas sorsunkat meggondolván terhünket könnyebicse, mellyert is ha mink edgyügyü s szegény allapotu emberek eleget nem tehetünk, az szegenyeknek edes atya, az Úr Isten, bővebb mértekben meg fogja jutalmaztatni. Nagyságtoknak, kegyelmeteknek kegyes válaszát ámidön alázatos szivel elvárnánk, maradunk nagyságtoknak és kegyemeteknek alázatos szegény szolgái:

Aszódon lakozó sidoságh.

Kívül: A tekintetes nemes Pest, Pilis es Solt unialt nemes vármegyéhez, eö nagyságoghoz s eö kegyelmekhez alázatos instantiaja belöll megirt instansoknak.

Pest megyei levéltár, Instantiae inutiles 1691—1727. jelzésű iratdoboznak 1726. évi iratai között.

Pest megye közönsége 1731 jan 18-án tartott közgyűlésében engedte le az aszódi zsidók évi 60 forint adóját 40 forintra, tehát ezt a kérvényt kevéssel ezt megelőző időben írták.

188.

1730. táján. Jogi vélemény szerint többek között a két Hevenyesi-féle nyugta nem fogadható el, mert Wertheimer zsidó 1703 aug. 27-én véglegesen elszámolt Madarász Imrével, mint Sopron megye főszámvevőjével és ezek a nyugták korábbi időből származnak.

Ad praecipua dominarum filiarum Madarásziarum praetensa gravamina pro majori rei claritate subnectuntur sequentia:

.....

2-do difficultatur rejectio binarum Hevenyesianarum quietantiarum. Ad hoc juxta regulam ratiocinantium debebat dominus olim perceptor cum tempore commutationem quietantiarum Hevenyesianarum per Wertheimerianas petere et nunc per ultimariam resolutionem comitatus successores eo sunt directi. Verum id vix assequi supponeretur, videre etenim est in originali ipsius Wertheimer quietantia per partem ratiocinantem producta et inter reliquas sub nro 82. originaliter exstante, quod ipse judaeus die 27-ma Augusti 1703. finalem computum fecerit cum defuncto domino perceptore, ubi tamen quietantiae Hevenyesianae jam eotum praecesserint.

.....

Sopron megye levéltára, Acta perceptoralia, 74. számú csomóban.

Részlet *Brevis informatio super actis rationariis Emerico Madarászianis in comitatu Soproniensi censuratis* feliratú iratból, mely 1730-ban kelhetett.

189.

1731. január 18. Pest megye közgyűlése az aszódi zsidók kérésére adójukat a folyó 1731. évre 60 forintról 40 forintra mérsékli.

Die 18. januarii 1731. generalis congregatio.

Ad instantiam judaeorum Aszodiensium relaxationem taxae suae suplicantium resolvitur, quatenus ex hactenus sexaginta florenorum summa defalcentur floreni 20, adeoque manebunt fl. 40 per eosdem pendendi pro anno hocce 1731, pro anno vero praeterito 1730. ex toto fl. 60 solvi debebunt.

Pesti megyei levéltár, 1730—1733. évi közgyűlési jegyzőkönyv 220.

190.

1731. február 3—1740. Hirschl Mandl zsidó 10 éven át báró Újvárinénak hitelbe mindenféle, főleg ruházat körébe tartozó árut szállított, amelynek végösszege 1414 forint 39½ krajcárt tett ki. Ennek az adósságnak rendezése céljából készült e most közölt kimutatás.

Extract,

was ich endes benanter vor die in Gott ruhende gnädige fraw Uivarin in wahren ervolget habe, als erstlich habe in anno 1731. mit ihr abgerechnet, ist sie mier schuldig gebliben fl. 54.

Mehr von 3. February anno 1731. bis anno 1732. empfangen ein stukh feine papier leimet per 18 fl.

2½ ellen schwartze bandt 24 kr.
2 par strimpf 3 fl. 15 kr.
25 ellen camelota 16 groschen, ist 20 fl.
Ein par holbseidene strimpf 2 fl.
½ lb. zwiren 30 kr.
1 lb. maulrachen 1 fl.
Einen feinen huth vor den jungen herren 3 fl.
10 elen blobe leimet 2 fl. 30 kr.
2 ellen schwartzen damasc undt seiden darzu 6 fl.
Schwartze knepf undt seiden 4 fl.
24 elen bloben feinen parkan a 16 groschen 19 fl. 12 kr.
1 stukh feine leimet vor die Resl 8 fl.
1 stukh braten schlaar 3 fl.
Ein gantzes tischzeig 33 fl.
2 stukh feine ungeputzte leimet 54 fl.
2 stukh schlaar 5 fl.
Den heiduken zalth 4 fl. 33 kr.
1 por strimpf vor den jungen herren 1 fl. 45 kr.

Dito vor ihro gnaden ein stukh leimet zalth 10 fl.
Anno 1732. zwey hauben 1 fl. 3 kr.
Die hauben machen lasen 34 kr.
1 por schwartze halbseidene strimpf 3 fl. 15 kr.
1 stukh fein pettzeig 9 fl.
9 elen parchet 4 fl. 30 kr.
13 elen schwartzen domosc á 2 fl. 15 groschen ist 35 fl. 45 kr.
6 elen schwartz tuch á 2 fl. — 12 fl.
6 elen blobe leimet 1 fl. 36 kr.
2 elen weise leimet 30 kr.
1½ elen sigl leimet 24 kr.
Vor die Resl 12 fl. 18 kr.
Vor ihren sohn ausgenomen in anno 1732. jahr 9 elen tuch á 1 fl. 30 kr. — 13 fl. 30 kr.
3 elen halbraasch 1 fl. 21 kr.
2½ elen fedret 45 kr.
1 por halb leimet strimpf 2 fl. 30 kr.
1 carmasin hauth khauft 4 fl.
5 elen Holendischen calamu 4 fl. 19 kr.
Zwiren 24 kr.
Item zwiren 30 kr.
Dito in wahren genomen vor 10 fl.
Anno 1733. 1 stukh aurocher leimet 35 fl.
Dito 1 schokh brate schlesinger leimet 16 fl.
Ihren schneider angeschoft zu zahlen 20 fl.
Ihren capusch Misco 1 fl. 4 kr.
Ein stuckh tuch undt stukh halb raasch 38 fl. 12 kr.
10 elen rots tuch 30 fl.
3 stikl bandl 3 fl.
9⅓ grines tuch 18 fl. 40 kr.
Auf die Wienner rechnung khombt uns heraus 21 fl.
Vor ein leichter 9 fl.
Auf zweymahl blobes tuch gebracht 10 fl.
Wegen den gnädigen herren ihren sohn 35 fl.
Anno 1734. ihr gelt gelichen 2 fl.
3½ elen parkan 2 fl. 48 kr.
6½ elen grines tuch a 1 fl. 30 kr. — 9 fl. 45 kr.
2 elen camelot 3 fl.
Russ haar 2 fl. 6 kr.
3 stukh grine kheln bandt 2 fl. 42 kr.
24 elen seiden zeig a 2 fl. 30 kr. — 60 fl.
2 stukh bloben parkan 39 fl.
8 elen tafet a 1 fl. 36 kr. — 12 fl. 48 kr.
1 elen schwartzen samet 4 fl.
2 elen grine leimet undt zwiren 30 kr.
12 elen feine leimet á 45 kr. — 9 fl.
1 stukh parkan 33 elen 19 fl.
5 elen schwartze bandt 1 fl. 15 kr.

17 elen tafet á 1 fl. 18 kr. — 22 fl. 6 kr.
8¼ elen seiden zeig 1 fl. 45 kr. — 14 fl. 27 kr.
13 elen braun domosc a 2 fl. — 26 fl.
Anno 1736. 34½ elen tafet a 1 fl. 45. kr. — 60 fl. 22½ kr.
13 elen damasc a 1 fl. 45 kr. — 22 fl. 45 kr.
1 stikl popier leimet 7 fl.
2 por futter 18 fl.
1 stukh preit schlesinger 9 fl.
1 stukh schmole 5 fl.
Anno 1737. 9 elen atles von Brin gebracht a 1 fl. 54 kr. — 17 fl. 6 kr.
8 elen fein aschenfarben tafet á 2 fl. — 16 fl.
2 loth 5/6-tl silber schpitz á 2 fl. — 4 fl. 37 kr.
12¾ elen parter von Brin a 3½ fl. — 45 fl. 37 kr.
1 por seidene strimpf 5 fl.
2 sitz cartoune ferticher á 2½ fl. — 5 fl.
21⅞ elen feigl farben parter von Nicolspurg a 3 fl. 30 kr. — 76 fl. 33 kr.
1 firtuch 3 fl.
2 stukh polische honefne 75 elen leimet a 8 kr. — 10 fl.
1 stukh roth gestraften barchet 20 fl.
4 elen muzelin 4 fl.
6 elen weisen barchet a 36 kr. — 3 fl. 36 kr.
Pandl 9 kr.
Anno 1738. 1 stukh fein schlaar 5 fl.
13 elen schwartzen damasc 32 fl. 30 kr.
2 stukh brate papier leimet 14 fl.
4¼ elen schwartz tuch von herrn Pilanski 17 fl.
1½ elen parkan 54 kr.
Anno 1739. 1 stukh aurocher leimet 28 fl.
Einen silbernen zaum 58 fl.
1 stukh heiden khopf von golt 12 fl.
Ampl futter 14 fl.
Ein stukh prat schlar 5 fl.
1 stukh fein gestraften parchet 16 fl.
1 stukh parchet nro 9 — 9 fl.
Wegen mein wein eingenomen 90 fl.
Anno 1740. ein fein tichl 4 fl.
Ein fein firtoch 3 fl.
112 stukh firtl ducaten 177 fl. 36 kr.
2 ringl 29 fl.

Summa 1626 fl. 39½ kr.

Darvon mier anbefohlen worden durch ihro gnaden selbsten 385 fl., welche ich hab reztireth wegen der schult von meinen bruder Marcus Mandl, als bleibet mier bey ihro gnaden 1241 fl. 39½ kr.

Item auf anschafung ihro gnaden lauth Gilanische obligation ihme geben 25 fl.

Mehr den Baron Uivari lauth ein handtschrift undt petschaft geben 148 fl.

Bleibt mier in allen zu zaln 1414 fl. 39½ kr.

Hirschl Mandl.

Pest megyei levéltár, Polgári perek fasc. 14 nr. 7. jelzésű iratcsomóban.

191.

1731. február 9. Bécs. A bécsi udvari marschall herceg Eszterházy Pál Antal özvegyénél Assur Mayer zsidó részére Sussman Gedeon zsidónak Nagymartonban lévő minden vagyonára kimondott bírói zárlat végrehajtását kéri.

Hochgebohrne Fürstin!

Gnädige frau! Es hatt bey dem mir allergnädigst anvertrauten kayserlichen hoffmarschall ambt der Assur Mayer jud, dermahliger cassier bey dem Marx Hirschl kayserlich privilegirten hoffjuden wüder den Gerson Susman juden Wolff Wertheimberischen cassier wegen geklakter schuldigen 5000 fl. capital, so sambt interesse und unkosten immittelss auf 7000 fl. angesetzet worden, untern 3-ten dises monats die gerichtlichen sperr nach ordnung erhalten und solche sperr vermög eingelegten gewalts in specie auf des beklagten bereits vorhin mittls des sub dato 9-ten Septembris lezt abgeruckhten jahrs an ewer fürstlichen gnaden erlassenen compass schreibens in verbott gezogen und gerichtlichen geschäzte auf dero herrschafft Matterstroff ligende 789 stuckh pfundleder, desgleichen 59 stuckh teütsche heüte und gegen hundert emer Hungarischen wein, item auf dessen alldorth befindlichen silber mobilien und andere effecten, in sonderheit aber auf sein zu gedachten Matterstorff ligendes grundtstuckh oder ungebauthen platz und in der synagoge daselbst habende mann- und weiblichen seslen anjezo zu führen und deshalb das weitere compass-schreiben an selbde ergehen zu lassen gehorsambst gebetten.

Wann nun in solch des supplicieren begehren von rechts wegen auch gewilliget worden, alss habe ewer fürstlichen gnaden hierdurch von trageden ambsts halber dienstlich ersuchen wollen, selbde geruhen zu behüff und beförderung der gerechtligkeith an dero herrschafft Matterstorffische beambte dass behörige ohnschwähr ferners dahin zu verordnen, womit über dass bereits mit verbott von ihm kläger obberührter massen vorhin belegte pfundtleder, auch obspecificirte haüte, hungarische wein und alle übrige verhandene effecten allda sequestriret, mithin nicht allein darauf, sondern auch auf obbedeütes grundtstuckh diese von seithen ermelten klägers ordentlich bewerckhte sperr cum effectu hypothecae daselbst vorgemerkhet, folgends wüderholter kläger mit obangeregt seiner schuldtforderung in capital sambt interesse und

uncosten dardurch in sicherheit gestellet werden mäge, dargegen ich zu derley justizmässigen und anderen dienst erweisungen stets verbleibe.

Ewer fürstlichen gnaden dienstwilligster:

Wienn, den 9. February 1731.

A. Wetentz manu propria.

Kívül: Der hochgebohrnen frauen Maria Octavia dess heyligen Römischen reichsfürstin von Esterhazy, gebohrnen gräfin von Gyleis zu handen.

Sopron megyei levéltár, Acta iuridica, Windischgrätz családnévnél.

Egykorú egyszerű másolat ívrétű papiroson, melynek vízjegye nem vehető ki világosan, hátlapján azonos kéztől e feljegyzéssel: *Assur Mayr ad Gerson Susman.*

Ennek a levélnek latin nyelvre lefordított másolatát már közöltük a MZSO. X. 521. sorszáma alatt.

192.

1731. április 17. Sopronkeresztúr. Miskey János, Sopron megyei szolgabíró, gróf Windischgrätz Kristóf Ehrenreich nevében figyelmezteti Rorer Istvánt, herceg Eszterházy uradalom jószágigazgatóját, hogy Susman Gerson bécsi zsidó ellen Nagymartonban foganatosított bírói végrehajtásnak ne szegüljön ellen, mert Assur Mayer bécsi zsidó érdekében a bécsi udvari marschall által tett intézkedések Magyarországon nem érvényesek.

A hercegi jószágigazgató megmaradván korábbi tiltakozása mellett, a szolgabíró írását felterjeszti a hercegi gyámhatóságnak, melynek válaszát közölni fogja.

Infrascriptus inclyti comitatus Soproniensis judex nobilium fateor et recognosco per praesentes, quod ego ad requisitionem illustrissimi domini comitis Christophori Honorii á Windisch(g)raz die mensis et anni currentis infrascriptorum in arce Keresturiensi praescripto comitatui adjacenti erga perillustrem ac generosum dominum Stephanum Rhorer, qua celsisimi sacri Romani imperii principis Pauli Antonii Eszterházi de Galantha (tit.) primarium bonorum inspectorem, sequentem peregerim judiciariam declarationem, requisitionemque et admonitionem prout sequitur:

Közölve MZSO. X. 427—8. oldalain a bekezdés végéig: quae juris sunt, acturum declarat, omnemque facultatem reservat.

Ad quam praevio modo per me erga titulatum dominum inspectorem praemissam judiciariam admonitionem respondit, ubi copia ejusdem habita eandem celsissimae principissae ac excelso tutoratui communicandam transmiserit ac desuper responsum aquisiverit, notificare, respondereque non est intermissurus titulatus dominus inspector. provocando semet ad protestationem, contradictionemque suam mihi occasione executionis in oppido Nagymarton existenti mediantibus literis suis missilibus ad me datis interpositam ulterius quoque eidem

inhaerendo, super qua praevio modo per me peracta admonitione judiciaria praesentes literas meas manus propriae subscriptione et sigilli usualis munimine roboratas dedi testimoniales in arce Keresztur inclytae sedis dominalis, die 17. Aprilis anno 1731.

Joannes Miskey judex nobilium comitatus Soproniensis manu propria.

Sopron megyei levéltár, Acta iuridica, Windischgrätz családnévnél.
Egykorú egyszerű másolatban papiroson. Ez a másolat ui. megtalálható még egy másik példányban is.

193.

1731. július 6. Kismarton. Rorer István József hercegi jószágkormányzó értesíti gróf Windischgrätz Kristóf Ehrenreichet, hogy Nagymartonban zár alá vett ingóságok felett e hó 30-án Sopronkeresztúrott egy felülvizsgáló bizottság ül össze ebben a kérdésben dönteni, melyre hivatalos tisztelettel meghívja.

Ich solle ewur gräfflichen gnaden hiedurch eründeren, dass demnach die uorhin bekanthen uerschidene effecten, so in marckht Mätterstorff auf bewüste uon einem hochlöblichen käyserlichen obrist hoffmarschall ambt ergangene compass-schreiben, ehe und beuor euer gräfflichen gnaden etwann anhabende praetension kundt wordten, in sequestrirung, schäczung und verbott gestöllet seindt und derowegen biss weithere revision nicht aussgefolget können werdten, zumallen sich dann auch andere mitpraetententen ingeriret haben. Derohero derbey anforderungs competenden in behörige claritet zu brüngen und mithin der billigkeit nach ausszumachen ist uon seyth disser fürstlichen herrschaffte obrigkeitlicher richtsspflögung ein ordentliche revisions commission auf den 30. disses lauffenden manaths und jahrs selbiger zeit an das wohlbekanthe fürstlichen schloss Creüz bestimet, wor zu ich tragenden ambts wegen auch euer grafflichen gnadten durch gegenwerdiges behöriger mass certificire und erindere, das in fahl dieselbe entweder persöhnlich oder durch dero bestelten mandatarium ihre eigene notturfft zu handten auf besagten termin und orth zu erscheinen oder nicht zu erscheinen belieben werden, eine löbliche revisions comission dannoch thuen und spröchen wierd, wass das recht und allgemäine justicz mit sich brüngt. Wormit nebst gehorsambster empfehlung uerbleibe ewer hochgräfflichen gnaden dienstgehorsambster:

Schloss Eysenstatt, den 6. July 1731.

Stephan Joseph Rhorer manu propria, inspector.

Sopron megyei levéltár, Acta iuridica, Windischgrätz családnévnél.
Egykorú egyszerű másolat papiroson.

1731. július 30. előtt. Gróf Windischgrätz Kristóf Ehrenreich beadványában a Sopronkeresztúrott összeülő úriszéktől Nagymartonban Sussman Gerson zsidótól lefoglalt ingóságok kiadását kéri, mivel ezek egyedül és kizárólag öt illetik meg és hogy ne kényszerüljön igazságát törvényes úton keresni.

Inclyta sedes dominalis!

Domini colendissimi, observandissimi!

Debito cum honore eidem inclytae sedi dominali detegendum habeo, qualiter posteaquam ego intuitu certi liquidi debiti mei in capitali septem mille florenos constituentis contra debitorem meum Viennensem Gersonem Susman coram spectabili ac generoso domino Stephano Zeke de Petőháza sacratissimae caesareae, regiaeque majestatis consiliario, qua inclyti hujus comitatus Soproniensis vicecomite judiciarium instituens processum praemissa erga eundem debitorem meum legitima certficatione et citatione sub termino primae mensis Martii anni currentis 1731. in liberam regiamque civitatem Soproniensem praefixo favorabilem pro me meritoriam, qua videlicet mediante repetitus debitor meus tam in praenotata summa capitali, quam vero restanti interesse et expensis convictus et aggravatus, universique ejusdem effectus et res ac facultates cujuscunque generis et speciei pro mea contentatione usque ad vires summae convictionalis, si videlicet eandem superarent, secus vero in quantum judiciaria aestimatione mediante semet extenderent, adjudicati haberentur, obtinuissem sententiam ac pro hujusmodi sententiae judiciariae executione dominus supremus judex nobilium Joannes Kecskés[1] cum officii vicecomitis vicesgerente et jurato assessore comitatus alia pariter judiciaria deliberatione mediante exmissi die 10. mensis Aprilis anni similiter modo currentis praemissa erga perillustrem ac generosum dominum Stephanum Rhorer, celsissimi sacri Romani imperii principis Pauli Antonii Eszterhazy primarium bonorum inspectorem intimatione ac, ut in praesentia ejusdem executio peragi possit, invitatione ad oppidum Matterstorff exivissent, ibidemque antelato domino inspectore non compariturum literis suis mediantibus ad dominum judicem nobilium datis denunciante contraque executionem peragendam simplicem protestationem per easdem literas suas interponente convocatis judice oppidano cum duobus juratis, necnon substituto judaicae communitatis judice, aliisque nonnullis judaeis praesentibus effectus modo praevio judicialiter convicti debitoris mei in praefato oppido depositos, certas nimirum cutes et vina, non tantum in sortem contentationis meae judicialiter adjudicatos, verum etiam per ipsum convictum debitorem processualiter denominatos nemine semet opponente in executionem sumpsisset, mihique judicialiter assignasset, spem veram equidem me in juribus meis in via juris quaesitis ac authoritate judiciaria mihi attributis nullatenus impediendum fore. nescio tamen unde evenit,

[1] elírás *Miskey* helyett!

quod praetitulatus dominus inspector ejusmodi effectus mihi judicialiter assignatos nec erga judiciariam admonitionem die 17. mensis Aprilis anni currentis factam, neque etiam erga iterata amicas requisitiones meas hactenus dimisisset, verum ibidem detineri fecisset, faceretque etiam in praesentiarum damno et praejudicio meo gravi et manifesto.

Cujusmodi ejusdem domini inspectoris factum sive ut judiciariae executionis turbatio sive ut bonorum judicialiter executorum reoccupatio consideretur, judicium art. 31. anni 1681. siquidem evitare nequiret, tametsi vi etiam articuli 34. anni 1729. nulla ex causis in art. 33. ejusdem anni expressis oppositionem admittentibus materia in praesenti art. 31. 1681. procedere potuissem, reverentia tamen et cultus erga celsissimam praetitulati domini principis domum habitus me abinde hactenus detinuit sperantem, quod aliter nequivit, tempore sanandum fore vel maxime cum mihi tum ex literis domini inspectoris ad me datis, tum vero aliunde innotuisset hanc inclytam sedem dominalem eo vel maxime ex capite, ut quaestio ista decidatur, an praehabito processu meo coram domino vicecomite judicialiter terminato, peracta item praenuncupatorum effectuum executione, mihique facta eorum assignatione dimitti debeant vel aliis praetendentibus assignari atque adeo ab hujus etiam eventu praestolandum mihi venire humanitatis obligationem esse existimaverim, non quidem taliter, quasi ego me judicatui et foro dominali subjicerem, causamque meam jam judicialiter examinatam decisamque et determinatam, tanquam nonnisi fori eminentioris super revisorii et primum quidem sedis judiciariae contentis, dein vero excelsae curiae revisioni subjectam, fori dominalis investigationi submitterem verum dumtaxat ideo, ut maturius perpenso eo, quod executionem judiciariam sive per non admissionem sive per rerum executarum defensionem aut reoccupationem turbare legibus praecitatis cautam esset, tales ordinentur dispositiones, quatenus ego debito processus mei legaliter instituti, peractoque executionis et assignationis judiciariae effectu ultro non destituar et hoc tanto promtius secundandum veniret, quanto certius esset per processum meum jurisdictioni celsissimae domus principalis praejudicium aliquod, ne intentatum quidem, nedum illatum haberi, quod manifeste demonstraretur sequentibus, etquidem:

Primo debitor meus praelibatus Gerson Susman judaeus Viennensis persona libera existens in sensu tituli 25. partis 3. operis decr. Tripartiti et perpetua rusticitate celsissimo principatus subjectus esse haud intelligeretur, quemadmodum autem nobiles penitus impossessionati si quaspiam res in bonis quorumpiam dominorum terrestrium haberent, non coram illo domino terrestri, in cujus bonis res ejusmodi depositae sunt, ast coram judicibus comitatibus jure conveniri deberent, ita etiam aliae liberae personae jobbagyionali subjectione nemini obstrictae res ubicunque depositas habentes judicum comitatensium jurisdictioni subjecti dignoscerentur, nam

Secundo jurisdictio dominorum terrestrium, ut ex praecitato tit. 25. partis 3. Tripartiti pateret, ad ejusmodi villanos seu subditos et jobbagiones restricta haberetur, qui eisdem mera et perpetua rusticitate subjecti sunt, econtra vero

Tertio jurisdictionem judicum comitatensium ad omnes non tantum magnates et nobiles, verum etiam alias liberas personas in gremio comitatus sive residentes sive res quaspiam et facultates habentes quoad omnes causas, quae vel forum tabularum districtualium vel excelsae curiae regiae non sequerentur, extensam esse testantibus art. 28. 1715., 34. 1723. et 35. 1729. negari nequiret, dein

Quarto certum est ex art. 31. anni 1723. in casibus illis, in quibus res aquisitioni substratae in diversis locis, diversis jurisdictionibus subjectis constitutae sunt, causas eatenus movendas per illum judicem, sub cujus jurisdictione potior ejusmodi rerum pars reperiretur, judicandas venire, unde sequitur, quod etiam si effectus debitoris mei in Materstorff depositi jurisdictioni dominali celsissimi principatus Eszterhaziani subjecti exstitissent, attamen quia potior pars effectuum debitoris in comitatu extra jurisdictionem principatus fuisset reperta, necessario coram judicibus comitatensibus causa promoveri debuit, tanto magis ergo

Quinto cum iidem quoque effectus in Matterstorff depositi, tanquam alias etiam libelo quaestui, liberaeque negotiationi expositi non jurisdictioni dominali, sed comitatensi subjecti esse dignoscerentur, ex eo, quod jurisdictio dominorum terrestrium quoad tales personas, quae ipsis personaliter subjectae non sunt, sensu tit. 18. et 19. ejusdem partis 3. nonnisi ad haereditates, id est domos, aliosque fundos immobiles restricta ad res mobiles extendi nequiret, persona autem debitoris mei jurisdictioni celsissimi principatus hujus jobbagyionaliter subjecta nullatenus dici posset, adeoque effectus quoque ejusdem tanquam res mobiles ejusmodi jurisdictioni subjectas non esse sequeretur, etiam si titulus protectionis interdiceret, nam

Sexto titulus protectionis libertatem personae non tollit, tantominus jobbagyionalem obligationem et subjectionem inducit, quia quemadmodum in libertate et arbitrio protegentis stat hunc vel illum protectionatum protegere, ita unicuique protectionato in libero arbitrio foret hujus protectionem sequi vel hac praetermissa alterius implorare et amplecti nec obstat.

Septimo quod Assur Majer judaeus, praetensus debitoris mei creditor, eundem debitorem meum coram excelso sacrae caesareae regiaeque majestatis aulae marschallatus officio Viennae conveniendo certas duplicis ordinis literas compassuales obtinuerit, quibus mediantibus celsissima principissa requirebatur, ut eosdem effectus in Matterstorff depositos inventari ac sequestrari faciat, tum ideo, quia solum sequestrum per praelibatum excelsum aulae mareschalatus officium admissum extitisset, effectus tamen iidem necdum adjudicati, tanto minus realiter assignati, imo nec assignari commissi haberentur, sequestrum autem nullum aliud effectum producere posset, quam ne debitor hujusmodi suam substantiam distrahere, per hocve creditores defraudari possit, quod patet ex art. 28. 1718., consenquenter hoc beneficium uni creditori non magis, quam alteri deservire valeret, legitimum vero coram foro Hungarico in institutum processum, sententiarumque ibidem latarum executionem in rebus Hungaricis peragendam nullatenus im-

pedire valeret, quoniam antelati excelsi officii jurisdictio ad fora Hungarica extensa haudquaquam haberetur, tum vero quia taliter creditores Hungarici in regno contentationem habere non possent, sed ad praescriptum excelsum officium extra regnum relegari deberent contra positivas patriae leges et jura regni, tum denique quia hujusmodi requisitoriae compassuales extra viam correspondentiae dicasterialis cum excelsa cancellaria aulico Hungarica nec acceptari adque adeo nullum juris effectum producere possent.

His itaque praemissis demonstrato existente eo, quod nullum absolute praejudicium sive jurisdictioni sive juribus celsissimi hujus principatus per processum meum coram domino vicecomite motum illatum sit, jurisdictioni quippe ex rationibus praemissis, quibus vero quia nullum idem celsissimus principatus haberet contra eundem debitorem meum praetensionem, inclytam sedem dominalem debito cum honore interpello, dignetur eas exordinare dispositiones, ut ejusmodi effectus mihi modalitate praedeclarare judicialiter adjudicati et assignati ultro non detineantur, verum illis dimissis universi praetendentes ad agendum contra me in via juris et in foro competenti relegentur, pro casu enim contrario ego solenissime protestor, depraecorque celsissimum principatum, quatenus mihi vitio non vertere dignetur, quod invitus viam juris amplecti debeam ac in reliquo etiam favoribus inclytae sedis dominalis me recommendans et optatam praestolans determinationem permaneo inclytae sedis dominalis ad servitia paratissimus:

Christophorus Honorius á Windisgraz.

Sopron megyei levéltár, Acta iuridica, Windischgrätz családnévnél.
Egykorú egyszerű másolat papiroson.
Ezt a beadványt az úriszék 1731. júl. 30-án tárgyalás alá vette, de elvetette, l. MZSO. X. 537. számot.

195.

1731. július 30. Sopronkeresztúrott összeült úriszék Sussman Gerson zsidónak Nagymartonban lefoglalt ingóságai felett úgy dönt, hogy amennyiben két hónapon belül ellentétes tartalmú határozatot nem mutatnak fel, ezek Assur Mayer zsidónak birtokába mennek át.

Deliberationes sedis dominalis in causa creditorum contra judaeum Gersonen Susman in Nagymartony res depositas habentem die 30. mensis Julii et sequentibus anno 1731. ventilata pronunciatae:

Deliberatum est.

Pro parte judaei Assur Mayer, velut praetensi creditoris intuitu debitoris sui, videlicet Susman Gerson hebraei iteratis seu binis vicibus excelsi officii seu judicatus mareschallatus Viennensis celsissimae dominae principissae Eszterhasianae transmissis gratiosis compassualibus penitus inspectis et consideratis, uti earundem ex tenore eveniret, juxta mentem primarium nonnisi praefati debitoris judaei effectus seu bona mobilia sequestranda, in secundis autem eorundem effectuum subse-

quens quoque aestimatio celsissimae dominae principissae innuebatur atque per titulatum officium marschallatus intimabatur, quod utrique a domina celsissima principissa deferebatur aresto videlicet et tandem aestimationi suo modo peractis, quia tamen ex praeinsinuatis binis gratiosis literis compassualibus nec praemissi creditoris debiti activi realitas, nec vero debitoris ejusdem in solenne et solitum jus coram eodem excelso mareschallatu attractio et convictio expresse eluceretur, sed nec quod eadem bona seu effectus in sequestrum seu arestum sumpta et aestimata praefato judaeo Assur Mayer tradantur et assignantur, constare posset, recenter vero, ut saepedictus creditor quaedam paria exhibendo asservasset, emanatae et celsissimae dominae principissae praetensive exhibitae excelsi mareschallatus tertiariae compassuales originaliter minus productae operari haud possent. Deinde medio tempore praemissi sequestri et factae aestimationis aliis quoque creditoribus praefati judaei Susman Gerson tum dominae ipsi celsissimae principissae, velut rescriptum ejusdem ad binas excelsi mareschallatus literas compassuales per expressum innueret, sic et in proxime praeterita sede dominali semet insinuantibus et nonnulis jus quoque prioritatis debitorum suorum, praeterea et in hac sede dominali hoc ipsum, quin imo eosdem effectus Susman Gersonis jam tunc non ipsius praefuisse, verum ipsos realiter traditos et assignatos fuisse praetendentibus, eatenusque quaepiam instrumenta exhibentibus, ex eo, ne ejusmodi quoque jura sua praetendentes in confusionem et jacturam jurium suorum labantur, praetendentes creditores Susman Gersonianos in tantum ac ideo, quatenus si quidem circa relaxandas literas compassuales haberent, sibi incumbentia facere possint, ad excelsum mareschallatum et respective ad suas debitas instantias relegari, effectibus superius mentionatis pro parte, ut supra, Assur Mayer in sequestrum sumptis et aestimatis tamdiu alterius quoque in sequestro remanentibus, si vero iidem praescripti creditores et praetendentes infra breve, signanter ad summum infra duorum mensium tempus nil contrarii exsuperari possent, eosdem effectus sine tamen aliquo tam celsissimae, quam aliarum jurisdictionum praejudicio absque consequentia etiam in ordine circa gratiosas compassuales, earundemque hoc modo interventam emanationem et directionem considerata, dicto hebraeo Assur Mayer tradendos et assignandos decerni.

Deliberatum est.

Tenore latae sententiae judiciariae penitius considerato et intellecto contrarium praeallegatis subsumptionibus praemissorum judaeorum evenire et patere, ideoque eidem sententiae ulterius quoque standum fore, processu praesenti vero necdum consummato existente eundem per totum extradari non posse, verum deliberationis praemissae ac etiam praescriptarum gratiosarum compassualium pro directione judaeorum praescriptorum paria extradanda decerni.

Deliberatum est.

Inspecta praemissorum judaeorum in casu non exoperationis gratiosarum literarum compassualium contrarii super appellata nunc pro

tunc, adeoque reportationis in sedem judiciariam vel congregationem comitatus processus praesentis in dictata petitione eandem petitionem suam prius lege positiva fulciant, tandem desuper habituri deliberationem.

Deliberatum est.

Praenotatis judaeis petitum suum intuitu appellatae interpositum legibus per ipsos allegatis non fulcientibus illud admitti non posse, sequaestrum vero in statu priori deliberatione declarato relinqui.

Stephanus Zeke praeses manu propria.

Alexander Czompo inclyti comitatus Soproniensis juratus notarius manu propria.

Joannes Miskei judex nobilium comitatus Soproniensis manu propria.

Ladislaus Kéri judex nobilium comitatus Soproniensis manu propria.

Emericus Korlatovics praescripti comitatus vicejudex nobilium manu propria.

Alexander Tótt inclyti comitatus Soproniensis judiciariae assessor manu propria.

Josephus Rimanoczy inclyti comitatus Soproniensis juratus assessor manu propria.

Franciscus Bilakovics inclyti comitatus Soproniensis juratus assessor manu propria.

Sopron megyei levéltár, Acta iuridica, Windischgrätz családnévnél.
Egykorú egyszerű másolat vízjegy nélküli ívrétű papiroson, melynek első deliberatio-ja uo. megvan még ugyancsak egyszerű másolatban.

196.

1731. augusztus 2. Fertőszentmiklós. Miskey János sopron megyei szolgabíró bizonyítja, hogy gróf Windischgrätz Ehrenreich felkérésére Rorer Istvánt, herceg Eszterházy uradalom jószágigazgatóját, felszólította, hogy Nagymartonban levő bőröket és egyéb ingóságokat engedje ki az uradalom zárlata alól, azonban tagadó választ kapott.

Infrascriptus inclyti comitatus Soproniensis judex nobilium recognosco per praesentes, quod die 31-a mensis Julii anni currentis infrascripti sub continuatione inclytae sedis magistratualis in arce Keresztur comitatu jamfato existenti celebratae ad requisitionem illustrissimi domini comitis Christophori Honorii á Windischgratz perillustrem ac generosum dominum Stephanum Rhoner, qua celsissimae domus principalis Eszterházianae bonorum inspectorem, de et super eo, quatenus juxta praevian dieque 7-ma mensis Aprilis anni currentis infranotati aeque in antelata arce Keresztur occasione judiciorum cum sua titulata dominatione scripto communicatam judiciariam admonitionem cutes elaboratas et effectus in oppido Nagymarton saepefato comitatu Soproniensi

sub sequestro celsissimae domus principalis adhucdum haerentes et detentos ad mentem judiciariae spectabilis ac generosi domini Stephani Zeke, qua ordinarii vicecomitis hujus comitatus deliberationis ac sententiae ex sequestro dimitteret, manibusque praetitulati domini comitis á Windisgracz assignari faceret, admonerim. Ad quam praevio modo praehabitam judiciariam admonitionem praetitulato domino inspectore ad a sequestro praesenti dimissionem, manibusque domini comitis á Windisgracz fiendam eorundem effectuum assignationem intuitu in medio celebrata inclyta sede judiciaria latae deliberationis accedere non posse semet declarante, super qua praevio modo per me facta judiciaria admonitione praesentes literas meas propria manus subscriptione, sigillique usualis impraessione dedi testimoniales. Datum Szentmiklós, die 2. Augusti anno 1731.

Joannes Miskey judex nobilium comitatus Soproniensis manu propria.

Sopron megyei levéltár, Acta iuridica, Windischgrätz családnévnél. Egykorú egyszerű másolat papiroson.

197.

1731. augusztus 13. előtt. Gróf Windischgrätz Kristóf Ehrenreich Zeke István sopron megyei alispán előtt Rorer Istvánt, a herceg Eszterházy uradalom jószágigazgatóját, perbe fogja, mivel Sussman Gerson zsidó ellen jogerőre emelkedett bírói ítélet végrehajtását megakadályozta.

Causa illustrissimi domini comitis Christophori Honorii á Vindisgracz, ut A. contra et adversus perillustrem ac generosum dominum Stephanum Rhorer, celsissimi sacri Romani imperii principis domini Pauli Antonii Eszterhazy de Galantha etc. tit. primarium bonorum inspectorem, ut I.

Spectabili ac generoso domino Stephano Zeke de Petheöhaza sacratissimae caesareae regiaeque majestatis consiliario, qua inclyti comitatus Soproniensis ordinario vicecomiti proponitur sequentibus: qualiter antelato domino A. coram praetitulato vicecomite intuitu certorum septem millium florenorum summae capitalis, legaliumque accessoriorum contra Gersonem Sussman judaeum Viennensem, debitorem suum manifestum, ex eo fundamento, quod certas res mobiles seu effectus quaestorales in hoc inclyto comitatu diversis in locis, utpote in libera regiaque civitate Soproniensi, possessione Strebestorff, necnon oppido Mattersdorff idem domini A. debitor habuisset, judiciarium instituente processum, occasioneque ejusdem favorabilem pro se, qua nimirum mediante idem domini A. debitor in onere actionis convictus, consequenterque universi ejusdem effectus in hoc comitatu reperibiles usque ad vires summae capitalis et accessoriorum domino A. adjudicati extiterunt sub termino diei 1-ae mensis Martii anni currentis 1731. per dominum vicecomitem praefixo sententiam obtinuente, postquam pro de-

bita ejusmodi sententiae judiciariae executione exmissus dominus judex nobilium Joannes Miskey cum officii vicecomitis vicesgerente Josepho Szemerei et jurato assessore Lazaro Lukinics die 10-a mensis Aprilis anni pariter currentis suprascripti in antelatum oppidum exivissent, ibidemque certos praefati debitoris effectus inibi depositos, cutes videlicet et vina judiciaria executione mediante vi praedeclaratae judiciariae sententiae eidem domino A. judicialiter assignassent, dominus I. nescitur unde motus, quibusve innixus fundamentis ejusdi effectus domino A. modo praevio judicialiter assignatos eidem apprehendere non permisisset, verum eosdem detineri fecisset, faceretque etiamnum, taliterque executionem judiciariam turbasset damno et praejudicio domini A., vilipendioque sententiae et executionis judiciarum gravibus admodum et manifestis.

Cum autem frustra fierent judicia, judiciariaeque deliberationes, nisi ea, quae judicialiter decernuntur, debitae quoque executioni demanderentur et qui judiciarias executiones quoquo modo turbare attentaret, is statuente articulo 34. anni 1729. extra casus in articulo 33. ejusdem anni denotatos praemissa penes solum partis laesae libellum actionalem in praesentiam illius judicis, qui in causa processit, citatione in poenis et oneribus articuli 31. anni 1681. illico convincendi et aggravandi venirent.

Vellet proinde titulatus dominus A. praelibatum dominum I., qua judiciariae executionis turbatorem ratione praevia vi praecitatarum legum coram praescripto domino vicecomite in jus et causam convenire, eundemque dominum I. in poenis ac oneribus articuli 31. anni 1681. convinci et aggravari ac denique jus et justiciam, debitumque juris et justiciae complementum juxta legum praescriptum administrari efflagitaret.

Lecta per vicecomiten manu propria.

Sopron megyei levéltár, Acta iuridica, Windischgrätz családnévnél.
Egykorú egyszerű másolat ívrétű papiroson, melynek vízjegye: ugró szarvas.

198.

1731. augusztus 13. Petőháza. Zeke István sopron megyei alispán Rorer Istvánt, a herceg Eszterházy uradalom jószágigazgatóját, mint aki ellen Sussman Gerson zsidó miatt gróf Windischgrätz Kristóf Ehrenreich pert indított, f. év szept. 12-re Sopronkeresztúrott kitűzött tárgyalásra megidézi.

Perillustris ac generose domine, domine mihi colendissime!

Qualemnam causam illustrissimus dominus comes Christophorus Honorius á Vindisgracz contra praetitulatam dominationem vestram coram me instituat, ex praesentibus acclusa genuina ejusdem copia uberius perceptum est eadem dominatio vestra. Pro cujus causae revisione ac decisione siquidem ad exigentiam muneris mei judiciarii diem 12-am cum subsequentibus ad id aptis, sufficientibusque juridicis diebus pro-

xime affuturi mensis Septembris anni currentis infrascripti in oppidum Németkeresztur comitatu hoc Soproniensi existens habitum praefixissem. Eapropter eandem titulatam dominationem vestram termino et loco praenotatis sive personaliter sive vero medio legitimi procuratoris sui coram me comparituram, seseque legaliter defensuram cito et evoco tempestive superinde certificando, quod sive comparuerit modo praevio sive non, ego tamen id facturus sum, quod leges patriae praescribunt et ordo juris secum fert. In reliquo autem dominationem vestram diu feliciter supervivere exoptans persevero.

Perillustris ac generosae dominationis vestrae servus obligatissimus:

Datum Petheohaza, 13. Augusti anno 1731.

Stephanus Zeke comitatus Soproniensis vicecomes manu propria.

Kivül: Tit. perillustri ac generoso domino Stephano Rorer, celsissimi sacri Romani imperii principis domini domini Pauli Antonii Eszterhazy de Galantha etc. tit. primario bonorum inspectori, domino mihi colendissimo.

Sopron megyei levéltár, Acta iuridica, Windischgrätz családnévnél. Egykorú egyszerű másolat papiroson.

199.

1731. szeptember 6. Sopron. Deszpot Imre, sopron megyei esküdt bizonyítja, hogy ő gróf Windischgrätz Kristóf Ehrenreich megbízásából elmúlt év okt. 13-án Kismartonban Rorer István hercegi jószágigazgatót figyelmeztette, hogy Sussmann Gerson zsidónak Nagymartonban zár alá vett bőreit a gróf híre nélkül senkinek ki ne adja.

En alab subscribaltt recognoscalom praesentium per vigorem, hogy meltosagos groff Bindisgracz Kristoph Honorius uram eö nagysága requisitiojára azon Nagy Martony névö mezövarosaban, Soprony varmegyében lévöben bizonyos szamu kiszittetet és in sequaestrum vétetet büreket tekéntetes nemzetes és vitezlö Rorer Istvan uram, meltosagos hertzeg Eszterhas Joseph Antal uram eö hertzegsége inspector uramnál eö kegyelménél az eö hertzegsége Kismartonyi varaban die 13. mensis[1] anno 1730. solenni cum protestatione letiltottam, hogy azon nevezet büreket groff uram eö nagysága hére nelkül ki ne adgyak vagy adassanak. Kirül attam ezen kezem irasával és szokot petsétemmel authenticalt testimonialis levelemet. Actum Sopronii, die 6. Septembris 1731.

Emericus Deszpot inclyti comitatus Soproniensis juratus assessor manu propria.

Sopron megyei levéltár, Acta iuridica, Windischgrätz családnévnél. Egykorú egyszerű másolat papiroson, melynek vízjegye: ugró szarvas.

[1] A hónap neve üresen hagyva, de más iratból tudjuk, hogy október hónapról van szó.

200.

1731. szeptember 12. Kabold. Händlein Vilmos kaboldi tiszttartó Zakariás Fülöp kaboldi zsidó özvegye, Heidlin és veje, Hirschl Dávid részére a soproni tanács jóindulatát kéri, hogy követeléseikhez hozzájussanak.

Ich endts gefördigter verwalter der hochfürstlichen herrschafft Koberstorff vrkhunte und bekhenne hiermit zur warheith steur und crafft disser attestation, das nach absterben dess Philiph Zah(a)riass gewesten haussesiger jud und underthann in markht Koberstorff dessen hinterlassene wüttib, Zach(a)riass Heidlin, über das vermögen eine würkhliche principal erbin verwiliget und ihr aiden, Däuit Hierschl, ein gefollmechtiger, alle ihre gehalten einzucassiern zu helffen verordnet worden. Alss habe sie neben disser attestation bester massen recomendiern wohlen, ein hochlöblicher magistrat in Öedenburg mehten ihr in die hand gehen, damit sie von ihren gehaltnern die condentierung erlangen mechte, welches von hiessigen hochfurstlichen ambt auss hingegen widerumben soll verschultet werden. Datum schlos Koberstorff, den 12. September 1731.

Wilhelm Händlein manu propria.

Sopron városi levéltár, Causae civiles, fasc. 8. nr. 148.
Papiros vízjegy nélkül, előlapon vörös viaszba nyomott ovális alakú gyűrűspecséttel és hátlapon héber írással:

אטיסטאציאן . . . אונם פול מאכטיג איז החוב'
בא"ב איין צו קאסירן

201.

1731. szeptember 19. Gróf Windischgrätz Kristóf Ehrenreich felségfolyamodványában azt kéri a királytól, hogy Sussmann Gerson zsidó ingóságaira Nagymartonban Eszterházy hercegnő által elrendelt zárlat feloldassék és ezek neki átadassanak, mint akinek erre jogerős bírói ítélete van vagy legalább addig függesztessék fel ezeknek bárki számára a kiadása, amíg Rorer István hercegi jószágigazgató ellen indított pere befejezést nem nyer. Assur Mayer zsidó pedig az igazát rendes bírói úton keresse.

Sacratissima caesarea regiaque majestas!
Domine domine clementissime!

Humillime majestati vestrae sacratissimae repraesentare necessitor, qualiter licet quidem intuitu certi liquidi debiti mei in capitali septem mille florenos constituentis contra Gersonem Susman judaeum Viennensem, debitorem videlicet meum, coram vicecomite comitatus Sopronensis ex eo, quod in eodem comitatu certos effectus mercantiles, cutes ut-

pote partim crudas, partim elaboratas, vina item et debita activa habuisset, instituendo processum, in eodem die 1. mensis Martii anni currentis 1731., termino videlicet judiciario ad id destinato, assumpto, judicialiterque tandem terminato tryumphassem et res debitoris mei universae in hoc comitatu Soproniensi reperibiles in quantum pro summa convictiva aestimatione mediante sufficere dignoscentur, mihi adjudicatae haberentur. Quia tamen egregius Stephanus Rhorer celsissimi sacri Romani imperii principis Pauli Antonii Eszterházy de Galantha bonorum inspector aliquam partem rerum debitoris mei modo praevio mihi adjudicatarum in oppido ejusdem celsissimi principis Nagy Marton dicto huicve comitatui adjacente depositam et per exmissum pro peragenda executione judiciem nobilium, eidemque adjunctos officii vicecomitis vices gerentem et juratum asessorem comitatus in executionem sumptam, mihique judicialiter assignatam neque erga iteratas judiciarias admonitiones, ut A. et B. testarentur, dimitteret, verum eandem detineri faceret, plenariam hactenus sententiae judiciariae pro me legaliter latae effectuationem obtinere nequiverim, unde mihi gravissimum damnum et praejudicium subsecutum esset vel ex eo, quod rebus debitoris mei in comitatu isto repertis pro plenaria mea contentatione haud quaquam sufficientibus, residuam partem apud alias instantias urgere debuissem, rebus autem in oppido Nagy Marton detentis, consequenter nondum judicialiter aestimatis processu manco existente progredi nequivissem, imo adhuc majora damna imminere viderentur in dies, nam postquam ego propter hujusmodi judicariae executionis pro me factae turbationem ex respectu et devotione erga celsissimam principalem domum habitis penes art. 34. et 35. anni 1729., qui directissimam mihi tribuerent actionem, procedere non voluissem, verum potius instantiis tam apud celsissimam principissam, quam vero excelsum tutoratum factis negotium promovere studuissem, tandemque praefatus inspector sedem dominalem pro 30. mensis Julii praefixisset ac ad eandem me quoque literis suis mediantibus, ut C. evocasset, meque ibidem comparente et certam declarationem, ut D. faciente, dimissionemque modo praevio michi judicialiter adjudicatarum, executarumque et assignatarum rerum postulante quodam vero judaeo Assur Mayer dicto vi binarum praetensarum compassualium literarum excelsi officii aulae marschallatus, quarum quidem primae id continebant, ut celsissima principissa res et effectus Gersonis Susman in Matterstorff habitos ad sequestrum sumi, secundae vero ut aestimari faciat, ejusmodi rerum traditionem et assignationem efflagitante, aliis demum judaeis ex prioritate juris contra Assur Mayr habiti, easdem sibi dari praetendentibus insperatam plane eadem sedes dominalis tulisset sententiam, qua nimirum mediante non obstante eo, quod per primas compassuales sequestrum dumtaxat, per secundas vero aestimationem innui, tertias vero tanquam in originali produci nequeuntes, nihil operari valere, ipsi tenores deliberationis recognoscerent, nihilominus tertio loco praetendentibus judaeis ad excelsum aulae mareschallatus officium eo fine, ut in ordine ad relaxandas compassuales agenda agant, relegatis existentibus, si ad summum intra spatium duorum mensium in contrarium nihil exoperari possent, effectus praedec-

laratos dicto Assur Mayer tradendos et assignandos esse sine omni lege et sine omni ratione decretum extitisset, mei vero licet modo praevio citati, comparentisque et mea jura declarantis nulla absolute mentio interjecta haberetur. Quae omnia ex deliberationis ejusdem sedis dominalis contextu hic sub litera E. annexo uberius paterent. Quo intellecto tandem coactus contra praefatum inspectorem, tanquam ejusmodi rerum pro parte mea judicialiter exemtarum detentorem, adeoque executionis judiciariae turbatorem penes articulos praecitatos 34. et 35.. 1729. movere et instituere debui processum, cujus etiam favorabilem eventum sperassem, nisi vicecomes terminum pro 12. currentis mensis Septembris praefixum distulisset, illo autem dilato existente, spatioque duorum mensium ad finem vergente procul dubio illo evoluto hujusmodi deliberatio sedis dominalis in effectum quoque deduceretur, si majestas vestra sacratissima justissimis juribus meis benignissime non esset provisura. Cum autem ego causam meam coram legitimo judice, vicecomite videlicet comitatus Soproniensis, cujus judicatus art. 28. 1715., 34. 1723. et 35. 1729. stabilitus haberetur, prosecutus fuissem, sententiamque judiciariam obtinuissem, nec obstaret, quod aliqua pars rerum aquisitioni meae subjectarum in oppido Materstorff, adeoque in dominio celsissimi principatus deposita sit, tum quia major pars earundem extra idem dominium in comitatu reperta fuisset, adeoque sensu art. 30. anni 1723. ad forum comitatense causa aquisitionis earum pertinere dignosceretur, tum vero quia certum esset jurisdictionem dominalem extra limites dominii, personasque juxta tit. 25. partis 3. eidem subjectas extendi nequire, legitima porro judicia et legitimas executiones juxta conditionem quintam diplomaticam manutenere, illegitima autem, prout praedeclaratum sedis dominalis judicium vel ex eo esset, quod tametsi in tenore ejusdem recognosceretur, nec realitatem debiti judaei Assur Mayer, nec debitoris Gersonis Susman in jus attractionem, tanto minus ejusdem convictionem ex dictis compassualibus constare, neque effectus eidem tradendos evenire, attamen contra demonstrationem jurium meorum, in quibus et debiti realitas et debitoris in causam attractio, ejusdemque convictio manifeste constaret, ejusmodi effectus eidem tradendos et assignandos esse decretum haberetur, non admittere regiae esset majestatis. Deinde ex quo Assur Mayer praecise traditionem rerum hic in comitatu Soproniensi existentium sibi praestandam quaesivisset, utique non ad excelsum aulae mareschallatus officium, verum ad jurisdictionatum magistratum Hungaricum recurrere debuisset.

Hinc majestati vestrae sacratissimae humillime supplico, quatenus majestas sacratissima sequestrum ex fundamento gratiosarum excelsi mareschallatus officii literarum per celsissimam principissam rebus praescriptis impositum benigne relaxare, excelsoque praefati celsissimi principatus tutoratui, ut judaeo Assur Mayer ad viam juris relegato, non obstanteque praedeclarata nulli legi et rationi innixa sedis dominalis deliberatione res debitoris mei modo praevio mihi adjudicatae, judicialiterque assignatae pro parte mea dimittantur aut saltem interea, donec processus meus finem sortitus fuerit, judaeo Assur Majer fienda eorundem traditio et assignatio suspendatur, vicecomiti vero comitatus

Soproniensis, quatenus sine ulterioribus dilatationibus procedere debeat et teneatur, clementissime committere et mandare dignetur. Quam benignam majestatis vestrae sacratissimae gratiam et clementiam humillimis, perpetuoque fidelibus servitiis meis promereri omni studio conaturus persevero.

Majestatis vestrae sacratissimae humillimus, perpetuoque fidelis subditus:

Christophorus Honorius comes á Windisch(g)gratz.

Kívül: Ad sacratissimam caesaream regiamque majestatem, dominum dominum clementissimum humillima supplicatio pro benigna relaxatione sequestri rebus judaei Gersonis Susman impositi, siquidem infrascripto supplicanti adjudicatae, judicialiterque assignatae haberentur, introscripti comitis Christophori Honorii á Windischgratz.

Sopron megyei levéltár, Acta iuridica, Windischgrätz családnévnél.
Egyszerű egykorú másolat két ívrétű papiroson, melynek vízjegye: címerpajzs, hátlapján ez egykorú feljegyzéssel: *praesentatae 19. Septembris 1731.*

202.

1731. szeptember 19. Rorer István, herceg Eszterházy uradalom jószágigazgatója, felségfolyamodványában azt kéri a királytól, hogy gróf Windischgrätz Kristóf Ehrenreich által ellene Sopron megye törvényszéke előtt indított pert, mivel teljesen ártatlan, szüntesse be, egyben abban a tekintetben döntsön, hogy Sussman Gerson zsidónak Magymartonban elfoglalt ingósága kinek adassék ki.

Sacratissima caesarea regiaque majestas, domine domine clementissime!

Majestati vestrae sacratissimae humillime repraesentare necessitor, qualiter illustrissimus comes Christophorus Honorius á Vindisgracz contra me de et super eo vicecomiti comitatus Soproniensis Stephano Zeke exhibuisset actionem, quod videlicet antelatus comes coram eodem vicecomite intuitu certae summae capitalis et accessoriorum contra Gersontem Sussman Viennensem judaeum, debitorem suum, certas res mobiles tam alibi, quam et in oppido Matterstorff habentem judiciarium instituisset processum et in termino diei 1-ae mensis Martii anni labentis 1731. favorabilem obtinuisset sententiam. Postquam tamen judex nobilium in antelato oppido praefati debitoris effectus inibi depositos, cutes videlicet et vinum dicto comiti judicialiter assignasset, ejusmodi effectus memorato comiti apprehendere non permisissem, verum eosdem detineri fecissem et facerem, taliterque executionem judiciariam turbassem ac ex eo titulatus comes me ex fundamento articuli 34. 1729. et 31. anni 1681. in poenis et oneribus ibidem denotatis convincendum et aggravandum habere vellet, vigore cujus actionis praefatus vicecomes jam etiam terminum pro die 12. labentis Septembris praefixerat, ut sub

nro 1. et 2., qui terminus pro nunc quidem in dilationem sumptus est, sed haud dubie itidem proxime alter praefigetur.

Casus autem ille, unde comitis á Vindisgracz processus originem sumpserit, qualiterque circa eosdem in Matterstorff seu Nagy Martony existentes effectus judaicos, res gesta et acta sit, ejus seriem humillime detego.

Certus judaeus Posoniensis nomine Assur Mayr posteaquam praenotatum judaeum Gerson Sussman ratione debiti 5000 florenorum Viennae in jus, uti innotuit, convenisset, ab eodemque in contentationem oblatam certam quantitatem elaboratarum cutium seu coriorum in Nagy Martony sub dominio Fraknensi existente depositorum obtinuisset, idem judaeus Assur superinde compassuales literas ab excelso officio majestatis vestrae sacratissimae aulae caesareae mareschallatus ad celsissimam principissam principis condam Josephi Esterhazy viduam sub 9-na mensis Septembris anni 1730. transactorum emanatas attulisset sub nro 3-o hoc et id continentes, quatenus dicta principissa in promotionem juris et justitiae cursus ejusmodi coria et cutes in Nagy Martony depositas praevia de causa in sequestrum sumi ac usque ad vires allegati debiti, ejusque accessoriorum asservari, neque ulli alteri quidquam exinde impertiri faciat, donec ulterius et inposterum quid hoc in passu ab eodem officio aulae intimatum fuerit. Quibus compassualibus mihi innotescentibus qualem eatenus dispositionem instituerim, qualiterque ejusmodi res aestimatae et sequestratae fuerint, humillime subnecto acta sub numeris 4., 5., 6., 7. Facto autem hoc divulgato supervenit expost super illiuscemodi cutibus inhibitio adhuc 13-a mensis Octobris anni 1730. a parte praefati comitis á Vindisgracz medio jurati assessoris comitatus Soproniensis peracta, ut nro 8-o. Demum facta est etiam a parte Marci Schlesinger et Israelis Prill judaeorum insinuatio, qui annotatas cutes erga certam cautionem sibi assignandas desiderarunt. Quibus taliter actis an toties repetitae cutes ad sensum antelatarum compassualium literarum in sequestro retinendae vel ad inhibitionem Vindisgraczianam servandae aut annotatis judaeis Marco Schlesinger et Israeli Prill erga cautionem assignandae seu dicto judaeo Assur, qua primo litiganti extradandae sint, me in eo haerente ac hunc casum meae superioritati notificante commissum mihi erat, ut sedes dominalis celebretur, creditoresque contra dictum judaeum Gerson Sussman praetensiones habentes convocentur, quo jus et justitia iisdem administrari potuisset. Demum allatae sunt aliae compassuales die 9-a Februariii anno 1731. expeditae sub nro 9. Ac tandem aliae quoque compassuales supervenerant, temporeque et ex concursu creditorum et allatarum successive aliarum compassualium et aliis impedimentis prorogato expost in sede dominali in arcem Keresztur pro die 16. Aprilis anni currentis 1731. ordinata idem negotium assumi debuisset, interim tamen eodem Assur Mayr judaeo extensionem desiderante, causae ejusdem revisio ad aliud tempus prorogata fuerit.

Dum autem haec modo praevio agitata fuissent, interea temporis memorato comite á Vindisgracz, uno ex creditoribus et aeque inhibentibus, contra eundem judaeum Gerson Sussman, ut praemissum, in Nagy

Martony res suas habentem, causam coram judicibus comitatensibus suscitante, ut fertur, in termino dicto judaeo Gerson Sussman praefixo, causa pro eodem comite est adjudicata ac executio quoque nemine semet opponente intentata exstitit.

Cum quo judaeo Gerson Sussman quid eidem comiti intersit ac an et quale debitum superfuerit? idem judaeus adhibuitne aliquam defensam vel judicium et executionem ultro admiserit, mihi non constat.

Verum quia hac in materia praenotatae compassuales et inhibitiones intervenissent, jamve per dominalem sequestrationem et aestimationem, judiciumque mareschallatus ac sive circa easdem res ne distrahantur, ut praemissum, adhuc anno 1730. factam dispositionem sive alias etiam earum sub jurisdictione dominii existentiam super iisdem rebus jurisdictio dominii superfuisset, hinc evenit, quod per executionem contra judaeum et ejusdem res praetensas, cum quibus amplius ad disponendum non habuit, intentatam ejusmodi res auferri non potuerint.

Et licet circa ejusmodi res, praetensive executas extradandas ex parte comitis á Vindisgracz praemonitio quoque erga me intercessisset sub nro 10., tamen ex parte una compassuales praenatatas, ex alia plures creditores ad dominium recurrentes ac inhibitionem quoque interponentes, ex tertia judicium judicum comitatensium, ex quarta praejudicium dominio inferendum prae oculis habendo secundum praeviam dominii dispositionem negotiis in praenotatis pro mea praecautione expediens mihi fore videbatur sedem dominii celebrare, veluti etiam pro die 30-ma mensis Julii anni labentis in arce Keresztur ejusmodi sedes dominalis praeside eodem vicecomite comitatus Soproniensis, praesentibusque etiam aliis ejusdem comitatus commembris et officialibus ac pro eodem et comitis á Vindisgracz homine et praenotatis judaeis creditoribus ac debitore comparentibus hocce negotium ibidem terminandum assumptum fuerat, in quo termino a parte dicti comitis certa declaratio ad comitatense judicium et executionem provocativa exhibita fuisset continens 1-o executionis turbationem et reoccupationem intervenisse ac ex eo gravamen art. 31. anni 1681. evitari non posse, nec articulum 34. anni 1729. suffragari, cum res ubicunque depositae coram judice comitatensi acquiri debeant, 2-do jurisdictionem dominii sensu tit. 25. partis tertiae ad villanas extendi, 3-o jurisdictionem comitatus ad omnium statuum bona mobilia et immobilia vi articulorum 28. 1715., 34. 1723. et 35. 1729. extensam haberi, 4-o si etiam vi articuli 31. 1723. in diversis jurisdictionibus sint res illae, per transmissionem deberent exequi, earumque potioritatem alibi exstitisse, 5-o res easdem liberi quaestus fuisse, non vi tituli 18. et 19. partis 3-ae haereditates, 6-o protectionem, libertatem personae non tollere, 7-mo vi compassualium nonnisi in sequestrum res sumptas fuisse, nullatenus etiam adjudicatas, nec alium effectum sequestrum habere quire, quam vi articuli 28. anni 1715., ne res tales distrahantur, nec fora externa ad res in Hungaria existentes extendi posse, desideravitque saepefatus comes ejusmodi effectus sibi resignandos et creditores ad eundem relegandos, prout et in processu nomine ejusdem nonnulla in allegata fuissent.

Circa quas praefati comitis á Vindisgracz quaestiones, si locus et

tempus disceptandae jurisdictionis superfuisset, fors vel unica ratio, videlicet ab innumerabili observatus dominii in similibus usus et in res judaeorum in dominio existentes jurisdictio ac in specie in quaestionatis rebus praevia jurisdictionis dominalis existentia sufficere potuisset, veluti nec dominii fiscalis, junior Stephanus Nagy ibidem existens, prout nec ipse debitor et reliqui creditores eatenus quidpiam adducere videbantur, verum debitore et judaeis creditoribus circa meritum eorundem debitorum disputantibus visum est iisdem judicibus pro eodem Assur Mayer subnexam deliberationem in duos menses circumscriptive ad effectum consequendum extensivam cum subsequentibus deliberationibus ferre et pronunciare, ut sub nro 11.

Quibus in causis et casibus ex parte dominii et mea fiduciam in ejusmodi sedis dominii decisione collocando non aliud, quam finem jam huic negotio impositum haberi mihi pollicebor. Interim intra paucos dies post sedem praenotatam dominalem sub decursu modo praevio deliberatione denotatorum duorum mensium inexpectate percipio ejusdem vicecomitis superius declaratas certificatorias terminum die 12. Septembris et actionem praenotatam continentes.

Quia autem ego causa in praemissa per judices comitatenses nec citatus, nec judicatus fuissem, sed nec respectu dominii et rerum sub dispositione dominii fine administrandae justiciae existentium causa ab executione inchoari potuisset, ego autem, quod pro retractandis praeviis dominii dispositionibus, iisdemque rebus extradandis non adfuerim, aut non annuerim, per hoc alicujus oppositionis et judiciarii contemptus, in quo nec egi, nec fui convictus, suffragante etiam articulo 33. anni 1729. culpari nullatenus possem, quin imo in hoc casu jurisdictionali, ubi quo ad primam instantiam inter comitatum et dominium intercurrit quaestio jurisdictionalis sive disceptata jurisdictio consideretur, illa ex dictamine articuli 14. Sigismundi 2. sive casus extraordinarius lege haud terminatus, censeatur eo in casu quoque ex praescripto articuli 17. anni 1715. decisio et determinatio ejusdem, ut majestatem vestram sacratissimam pertineret.

Ad augustum proinde majestatis vestrae sacratissimae thronum provolutus humillime supplico, quatenus causam et casum praenotatum clementissime discernere, ejusmodi praetensum processum comitatensem rationibus ex praeviis dominium et me nullatenus obligantem cassare, me bona fide modo praevio longe ante judicium judicum comitatensium vigore jurisdictionis dominii erga ejusmodi compassuales et inhibitiones, ejusmodi res ne distrahantur, in sequestrum et aestimationem sumentem, ab ejusmodi impetione immunitare. Et quia dominio et mihi in praemissis nihil aliud interest, praeterquam justiciae adminstratio, quo ejusmodi res sub compassualibus, inhibitonibus sequestratione et aestimatione existentes ac deterioratione quoque subjectae, ei, cui legitime resignandae fuissent, resignari potuissent. Interim autem jurisdictionali quaestione, quo ad primam instantiam inter comitatum et dominium exurgente, iisdemque rebus per eosdem judices titulum et comitatensis et dominii jurisdictionis, diverso attamen tempore gerentes, pro diversis personis adjudicatis existentibus causam et casum praesen-

tem rationibus et legibus ex praeviis sive disceptatae jurisdictionis sive casus indecisi ad decisionem regiam spectantem clementissimae majestatis vestrae sacratissimae decisioni et dispositioni humillime substerno ac ut post tot et tantas differentias et processus ejusmodi res a sequestro et inhibitionibus solvi, dominium innumeris molestiis liberari, praetendentibusque creditoribus et cui eorum ex aequo extradari debeant, desuper benignissimam majestatis vestrae sacratissimae resolutionem et mandatum supplex exoro. Quam clementiam humillimis perpetuo fidelibus servitiis promereri adnitor.

Majestatis vestrae sacratissimae humillimus, perpetuoque fidelis subditus:

Stephanus Rhorer inspector bonorum principatus Eszterhaziani manu propria.

Kívül: Ad sacratissimam Romanorum imperatoriam ac Germaniae, Hispaniarum, Hungariae, Bohemiaeque etc. regiam majestatem, dominum dominum clementissimum humillimum memoriale pro cassando certo processu comitatensi sui indemnisatione, causaeque et casus inter dominium et comitatum concurrentis judicii et jurisdictionis quaestionatae clementissima decisione introscripti inspectoris bonorum principatus Esterhaziani Stephani Rorer per Antonium Rimanoczy manu propria.

Sopron megyei levéltár, Acta iuridica, Windischgrätz családnévnél.
Eredeti két ívrétű papiroson, melynek vízjegye mindegyik íven: ugró szarvas, hátlapján ez egykorú feljegyzéssel: *praesentatae 19. Septembris 1731.*

203.

1731. szeptember 20. Bécs. III. Károly király Sopron megye közönségének megparancsolja, hogy Sussman Gerson zsidó ellen az alispán előtt folyó pert szüntessék be, a herceg Eszterházy uradalom úriszékét pedig szólítsák fel, hogy az érdekelteket új tárgyalásra idézzék meg, akiknek azután szolgáltassanak igazságot.

Carolus VI. dei gratia electus Romanorum imperator, semper Augustus ac Germaniae, Hispaniarum, Hungariae, Bohemiaeque etc. rex.

Reverendi, honorabiles, spectabiles ac magnifici, magnifici item egregii, et nobiles fideles nobis dilecti! In causa judaei Gerson Susman, qua debitoris, per diversos creditores contra eundem partim in foro vestro comitatensi coram vicecomite istius comitatus vestri per Christophorum Honorium comitem a Windischgrätz, partim vero in sede dominali principis Eszterházy per Assur Mayer, Marcum Schlesinger et Isräel Prill judaeos ita cognominatos aeque concreditores judicialiter mota et suscitata ipsam quaestionem jurisdictionalem involvente ac jam in processum brachialem contra egregium Stephanum Rhorer inspectorem bonorum memorati principis Eszterházy incaminatum degenerante

praefati comes a Windischgrátz et Stephanus Rhorer medio humillimorum memoralium suorum ad nos recurrendo, in quonam perquam demississime supplicent, ex hicce originaliter annexis supplicibus eorundem libellis uberius percepturi estis. Quia vero jurisdictio et judicatura vestra comitatensis respectu mentionati in causam attracti judaei Gerson Susman, rerumque et effectuum ejusdem intra dominium Eszterházianum existentium fundata minus haberetur, consequenter in partibus lata contra eundem vicecomitis vestri sententia subsistere nequeunte, processus quoque brachialis fundamentum suum inde trahens locum habere non valeret.

Quocirca vobis hisce benigne committimus et mandamus, quatenus acceptis praesentibus a praevio modo intentato brachiali processu supersedere, praementionato vero dominio Eszterhaziano hoc et id intimare debeatis, quo idem praescripta in causa debitoris Gerson Susman novum terminum praefigere ac occasione illius suprafatis creditoribus et praetendentibus eatenus competenter praevie certificatis et quoad ipsorum praetensiones coram praenotata sede dominali sufficienter auditis pro juris justitiae exigentia ex supratactis dicti debitoris bonis mobilibus et immobilibus sub jurisdictione dominali existentibus eorundem creditorum, cui magis competit, debitam satisfactionem impendere noverit, neque intermittat. Gratia in reliquo nostra caesareo-regia vobis benigne propensi manemus. Datum in civitate nostra Vienna Austriae, die vigesima mensis Septembris anno domini millesimo septingentesimo trigesimo primo.

Carolus manu propria.
Adamus Acsady episcopus Veszprimiensis manu propria.
Petrus Végh manu propria.

Kívül: Reverendis, honorabilibus, spectabilibus ac magnificis, magnificis item egregiis et nobilibus N. N. supremo et vicecomitibus, judicibus nobilium et juratis assessoribus ac toti universitati dominorum praelatorum, baronum, magnatum et nobilium comitatus Soproniensis etc., fidelibus nobis dilectis.

Sopron megyei levéltár, Acta iuridica, Windischgrätz családnévnél.
Ívrétű papiros, melynek vízjegye: címerpajzs, zárlatán födött kir. titkos pecséttel és hátlapján ez egykorú feljegyzéssel: *in causa judaei Gersonis Susman.* Ennek a kir. rendeletnek egykorú egyszerű másolata ugyanitt megtalálható.

204.

1732. június 6. A szombathelyi tanács Markó zsidó panaszára megengedi a csizmadiáknak, hogy a zsidóktól tímárok által készített bélésbőrt vásárolhatnak.

Eodem die (anno 1732. die 6. Junii) elöljövén az itt való sido Marko és bejelentette, hogy az itt való vargha czéh az bélésbör árultatássátul tiltotta, melly instantiájára determináltatott, hogy csizmadia vrajmék

négy forint büntetés alatt, ha az varghâknál találnak, ott vennyi tartoznak, ha ott nem találnának, ugy lehessen á sidotul és ott is nem vargha által, hanem az timárok által készétetett bélésbört vennyi. Actum, ut supra.

Vas megye levéltára, Szombathely város 1726—1736. évi tanácsi jegyzőkönyve 193—4.

205.

1733. február 9. Bécs. III. Károly előtt Wertheimer Wolf bécsi udvari zsidó peres ügyeiben Nagy Istvánt, Kanicsár Pált és Pelcz Jánost nevezi meg ügyvédjéül.

Nos Carolus VI. dei gratia electus Romanorum imperator, semper augustus ac Germaniae, Hispaniarum, Hungariae, Bohemiae, Dalmatiae, Croatiae, Sclavoniae etc. rex, archidux Austriae, dux Burgundiae, Brabantiae, Styriae, Carinthiae, Carniolae, marchio Moraviae, comes Habspurgi, Tyrolis et Goritiae etc. memoriae commendamus tenore praesentium significantes, quibus expedit, universis, quod Wolffgangus Vertheimer hebraeus coram nobis personaliter constitutus in omnibus suis causis, earum articulis tam per ipsum contra alios, quam per alios quospiam contra ipsum in quibuslibet terminis coram quovis judice et justitiario regni, ecclesiastico videlicet et saeculari motis vel movendis fideles nostros egregios Stephanum Nagy, Paulum Kanicsár, Joannem Pelcz et alios in regno juramento adstrictos usque tempus revocationis fecerit, constituerit et ordinaverit suos legitimos ac indubitatos procuratores, ratum atque gratum se promittens habiturum, quicquid per antelatos procuratores suos simul vel divisim constitutos, exhibitores videlicet seu exhibitorem praesentium dictum, factum ac procuratum fuerit in causis suis universis harum nostrarum vigore et testimonio litterarum. Datum in archiducali civitate nostra Vienna Austriae, die nona mensis Februarii anno domini millesimo septingentesimo trigesimo tertio, regnorum nostrorum Romani vigesimo secundo, Hispaniarum trigesimo, Hungariae vero Bohemae et reliquorum anno similiter vigesimo secundo.

Carolus.

Comes Ludovicus de Bottyán.
Petrus Végh.

Comportata in judicio per procedentem judicem nobilium manu propria.

Sopron megyei levéltár, Acta iuridica, Hebraeorum címszónál, tomi 2-di nr. 2-do.
Egykorú egyszerű másolat papiroson, melynek vízjegye: arabeszk.

1733. május 20. előtt. Wertheimer Wolf zsidó Madarász Imre örökösei ellen indított perében perköltség címén 156 forint 83 dénárt számol fel.

Specificatio expensarum in litem praesentem erogatarum.
Portio judiciaria 9 fl.
Exhibitio certificatoriae domino jurato assessori fl. 1.
Occasio Nékinum fl. 1 den. 20.
Intertentio domini judicis et jurati assessoris fl. 6.
Nékini pro jurato assessore et auriga vinum et panis et alia fl. 1 den. 50.
Occasio procuratoris et jurati assessoris fl. 4.
Depositio causae condam domino olim Miskei fl. 3.
Solutio procuratoris á centum fl. 5 in toto facit fl. 70.
In Nemeskér pro hospitio fl. 1 den. 13.
Domini plenipotentiarii solutio fl. 50

Summa fl. 156 den. 83.

Sopron megyei levéltár, Acta iuridica, Hebraeorum címszónál, tomi 2-di nr. 2-do.
Eredeti példány papiroson, melynek vízjegye: ugró szarvas.

207.

1733. május 20. előtt. Wertheimer Wolf zsidó, ki még 1718-ban váltóra évi 6%-os kamat mellett 1000 forintot adott kölcsön Madarász Imrének, pert indít az örökösök ellen, mivel ez a tartozás még nem lett kifizetve.

Exponitur mihi Sigismundo Bolla inclyti comitatus Soproniensis judici nobilium nomine et in persona hebraei Volffgangi Verthaimber caesarei et regio Polonici superioris factoris, qualiter in anno 1718. die 11. mensis Februarii spectabilis condam ac generosus dominus Emericus Madarasz excelsi consilii regii locumtenentialis consiliarius mille florenos Renenses erga legale sex per centum interesse ad unius anni revolutionem a praelibato exponente mutuo levasset, prout id ex literis carthabiancalibus superinde emanatis clarius et limpidius appareret. Tantum tamen abest, ut praescriptus dominus debitor pactatum solutionis tempus observasset, ut nec idem, donec vixit, neque vero haeredes ipsius, illustrissima quippe domina Theresia, illustrissimi domini comitis De Grüne inclytae legionis Bavaricae unius centuriae, spectabilis domina Catharina, spectabilis ac generosi domini Michäelis Domonei legionis Vértenbergicae pyrobolariorum capitaneorum consortes, filiae vero praelibati domini debitoris in praesentiarum usque sive de capitali sive interesse satisfecissent damno et praejudicio exponentis gravi et manifesto.

Cum autem succendens in bonis succedere etiam soleret in oneri-

bus, sensu namque tituli 82. partis 1-mae operis decreti Tripartiti ac articuli 105. anni 1647. res cum onere vadere solerent, in causis porro liquidorum debitorum non tantum summa capitalis et interessae, verum etiam dictante articulo 31. anni 1659. expensae quoque adjudicandae venirent.

Vellet proinde praelibatus exponens praefatas dominas, debitoris videlicet praedeclarati filias et in bonis successores ratione praevia coram me antelato judice nobilium, tanquam vi articuli 35. anni 1729. competentis judicis in jus et causam convenire, sibique tam intuitu capitalis, quam interessae et expensarum, inputatis nihilominus imputandis, defalcatisque defalcandis, debitam et adaequatam satisfactionem impendi et administrari.

Sopron megyei levéltár, Acta iuridica, Hebraeorum címszónál, tomi 2-di nr. 2-do.

Egykorú egyszerű másolat ívrétű papiroson, melynek vízjegye az egyik oldalon: ugró szarvas, a másik oldalon *IGW* betűkkel.

208.

1733. május 20. Nemeskér. Bolla Zsigmond, sopron megyei szolgabíró, esküdttársával, Dobner Sebestyén Nándorral egyfelől Wertheimer Wolf zsidó, másfelől Madarász Imre örökösei között folyó perben úgy ítélkezik, hogy az örökösök nemcsak a kölcsönbe felvett 1000 forintot tartoznak visszafizetni, hanem kamat címén még 915 forintot és perköltség címén további 43 forint 35 dénárt tartoznak megadni. Az alperesek fellebbeznek.

Anno domini 1733. die 20. mensis Maii in possessione Nemeskér inclyto comitatu Soproniensi adjacente habita sub praesidio perillustris et generosorum dominorum Sigismundi Bolla inclyti comitatus Soproniensis supremi judicis nobilium, necnon Sebastiani Ferdinandi Dobner praeattacti inclyti comitatus jurati assessoris, aliorumque juris peritorum legitime convocatorum et praesentibus levata causa haebrei Vol(f)gangi Verthamber, velut A. contra et adversus illustrissimam dominam comitissam Teresiam, illustrissimi domini comitis Antonii De Grune ac spectabilem dominam Catharinam, spectabilis domini capitanei Michaelis Damani de Pressi conthorales, filias vero spectabilis condam ac generosi domini Emerici Madarász excelsi locumtenentialis regii consiliarii, velut successores I. I.

A felperest Fribert Mihály ügyvéd, az alpereseket pedig Némethi László ügyvéd képviselte. A per még Miskey János szolgabíró előtt kezdődött, ki meghalt.

Mivel az adósságot tagadni nem lehetett, az alperesek ügyvédje a megfizetésre felajánlotta:

ex parte dominae comitissae Theresiae Madarász duas vineas in promontorio oppidi Losin, quantum vero eaedem minus sufficerent, adhuc aliam vineam in promontorio Mérbis Lambgruber dictam pro du-

centis florenis, ex parte vero dominae Mariae Catharinae Madarász vineam fossorum quinquaginta in promontorio Kereszturiensi et diverticulo Szácz existentem habitam vigore articuli 32. 1723. denominationem fundi permanente, ex parte vero dominae comitissae Theresiae, si et in quantum fundus denominatus insufficiens esset, gregem porcorum in Szentmiklos assignat juxta tamen praetium competens, in reliquo circa expensas ab adverso praetensas reservaret reservanda.

Mivel a felperes ügyvédje ezt az ajánlatot nem fogadta el, ezért:

ex parte ulteriusque I. I. denominat vina, ex parte quidem 1-mi ordinis I. in cellario castelli Szamesstorf comitatui praescripto Soproniensi adjacente habita, ex parte vero 2-di ordinis I. vina pariter in cellario domus in oppido Nék praefato comitatui adjacentis habita.

.....

Deliberatum est.

Debito actionali per literas carthabiancales sub litera A. juri exhibitas sufficienter comprobato, perque procuratorem praetitulatarum dominarum partium I. I. per denominationem bonorum in executionem summendorum recognito existente easdem partes I. I. ad exolutionem ejusdem capitalis mille florenorum summae, necnon a tempore levationis currentis legalis interesse salvo errore calculi florenos nongentes quindecim constituentes, ita et expensarum judiciario calculo ad florenos quadraginta tres et den. 35 limitatos in praesentem litem erogatarum proportionaliter obligari. Et siquidem denominatione bonorum ex parte I. facta procurator A. non contentaretur, ideo juxta sensum articulorum 31. 1659. et 32. 1723. denominet alia, alias stare denominationem procuratoris partis A.

Az alperesek ügyvédje fellebbez, mert a fedezetül felajánlott ingatlanokat és ingóságot a felperes nem fogadta el.

Deliberatum est.

Peracta prius executione appellatam interpositam admitti, processumque praesentem cum tota sua serie in sua competentia referri.

Sigismundus Bolla judex nobilium comitatus Soproniensis manu propria.

Sebastianus Ferdinandus Dobner de Rantenhof inclyti comitatus Soproniensis juratus assessor manu propria.

Sopron megyei levéltár, Acta iuridica, Hebraeorum címszónál, tomi 2-di nr. 2-do.

Eredeti példány két ívrétű papiroson, melynek vízjegye az egyik oldalon: ugró szarvas, a másik oldalon *IGW* betűkkel.

1733. június 12. Sopronnyék. Bolla Zsigmond, sopron megyei szolgabíró, esküdttársával, Dobner Sebestyén Nándorral Wertheimer Wolf bécsi zsidó javára 2055 forint követelés erejéig végrehajtja Madarász Imre örököseit. Madarász Teréziától 146 akó bort foglalnak le, akóját 7 forinttal számítva, míg Madarász Katalintól különböző árban 181 akó bor kerül lefoglalásra, melyet átadtak a zsidó megbízottjának, Friebert Mihálynak.

Infrascripti vigore praesentium attestamur et recognoscimus, quod nos die 12. mensis Junii anni currentis 1733. ad oppidum Nek inclyto comitatu Soppronienſi adiacente veniendo, ibidemque assumptis ad latus nostrum generosis domino Paulo et Adamo Diakovicz in possessione Also László commorantibus, necnon providis Georgio Matthia Rhorer judice ac Stephano Wolsperger magistro promontorii praefati oppidi Nek pro parte judaei Volgangi Vertemheimer, ut A. et partis triumphantis causa in praesenti coram nobis adversus infradeclarandas dominas, qua haeredes et sucessores Emerico Madaraszianos, velut I. I. ventilata in conformite interventarum judiciarum sententiarum pro summa convictitia cum portione judiciaria ex executione obveniente ad florenos bis mille quinquaginta quinque denarios octuaginta quinque, id est fl. 2055 den. 85 semet extendente vina earundem partium succumbentium in praenotato oppido Nek existentia executi sumus modo sequenti. Et siquidem exolutio praenotatae summae convictitiae ambas partes I. I. aequaliter respiceret, adeoque eadem in bifariam divisa uni exolvendi venirent fl. 1027 den. $92^1/_2$, pro qua primum ex vinis illustrissimae dominae comitissae Theresiae Madarasz, illustrissimi domini comitis domini Antonii de Grune etc. tit. conthoralis in praescripto oppido Nek repertis tredecim vasa urnarum 146 tres et medii quadrantis, quamlibet urnam per fl. 7 ac dein pro ultra dimidiate ejusdem praememoratae summae convictitiae pariformiter vina spectabilis ac generosae dominae Chatharinae aeque Madarasz, spectabilis ac generosi domini capitanei Michaelis Dumani de Pressi in proprio cellario Nékiensi in novem vasis habita urnarum $81^3/_4$, quamlibet urnam aeque per 7 florenos computando florenos 572 et den. 25 constituentes. Item in alio cellario ibidem habito tria vasa urnarum $31^3/_4$ pro summa fl. 151 den. $67^1/_2$, necnon in vicina domo reposita in sex doliis existentia urnarum $67^3/_4$ per quatuor florenos taxata pro florenis 304 praevia conscientiosa limitatione pretii praemissa executi sumus, manibusque et potestati generosi domini Mihaelis Friebert, veluti ad id deputati hominis praementionatae partis triumphantis in contentationem summae praenotatae assignavimus reali et effectiva executione mediante. Super cujus executionis serie praesentes nostras subscriptionibus et sigillis roboratas dedimus literas testimoniales. In Nék, die et anno, ut supra.

Sigismundus Bolla judex nobilium comitatus Soproniensis manu propria.

Sebastianus Ferdinandus Dobner de Rantenhoff inclyti comitatus Soproniensis juratus assessor manu propria.

Sopron megyei levéltár, Acta iuridica, Hebraeorum címszónál, tomi 2-di nr. 2-do.

Eredeti példány ívrétű papiroson, melynek vízjegye az egyik oldalon: ugró szarvas, a másik oldalon *IGW* betűkkel.

Ez az irat ui. megvan még egykorú egyszerű másolatban is.

210.

1733. július 28. Szilvágy. Szentgyörgyi Horváth László elismeri, hogy Mihály Ábrahám és Mandl Leb rohonci zsidóktól egy gyűrűt vett meg 110 forintért, amelynek árát Szent Mihály havában 5 mázsa gyapjúval fogja kifizetni.

Anno 1733. die 28-vo Julii Mihaly Abrahám rohonczi sido hozzam jöven bizonyos gyürükkel es az veje, ugyanis nevezet szerint Mandl Lebb, az kiktül is egyiket meghvettem volt napam asszonnyal edgyüt száztiz forentban. Penzünk nem livin tehát odaegertük az Szent Mihály hovában lévő nyirő gyaptyunkat, eöt mását, huszonnigy forentyával, ha penighlen az gyaptyu többet exportál is, tehát az felölirt sidok tartoznak az superfluitását viszafüzetnyi. Actum Szilvágy, die et anno, ut supra.

Szentgyörgyi Horvath László manu propria. L. S.

Lecta per vicejudicem nobilium manu propria.

Vas megyei levéltár, Polgári perek fasc. 61. nr. 8. jelzésű irathoz csatolva C jelzéssel.

211/1.

1733. október 20. előtt. Buda. Izsák Ábrahám óbudai zsidó a nyúlszigeti klarissza apácák ürömi sörfőzdéjét és malmát 3 évre bérbe veszi két részletben fizetendő évi 90 forint haszonbérért, negyedévi felmondási időt kötve ki kölcsönösen. Úgy az apácák, mint jobbágyaik csak tőle vehetik a sört. Ha tűz ütne ki, a zsidó tartozik 100 tallér büntetést fizetni.

Contract,

so héundt endes gesezten dato mit der gnädigen frauen von Pestin eines löblichen convent der wohlehrwürdigen closterfrauen Sanctae Clarae clarisser ordens dermahlige abtissin eines theils, dann dem ehrngeachten herrn judt Isac Abraham wohnhafftig in Altofen wegen den in Ärben habenden herrschafftlichen bräuhauss folgendermassen aufgericht und beschlossen worden,

Alss erstlichen wird ihme herrn Isac Abraham judt von seithen der wohlehrwürdigen closterfrauen, alss gnädiger herrschaftt, das

bräuhauss sambt der mühl in Ärben mit dem lauth specification lit. A. befindlichen bräegeschire auf treu jähr lang, alss von 20. Octobris laufenden jahrs 1733. biss wieder dahin 20. Octobris 1736. inclusive dergestalten verlassen, dass er darinnen bierwannen und zwey brandtwein kessl und alsogleich in seinen eigenen handlen und wandlen könne und möge nach belieben, worzu auch

Andertens vorbemelte gnädige herrschafft hiemit verspricht ihme Isac Abraham judt, dass zu der einrichtung benöthigte gross und kleine geschirr bestehend in vässl, bodungen, wändeln undt schaafeln, wie solches nahmen haben mag, selbsten ohne sein entgeldtigen beyzuschafen.

Drittens verobligirt sich er herr Isac Abraham judt vor solchen bestandt den löblichen convent jährlichen neünzig gulden in zweyen mahlen, nehmlich die erste helffte auf den 20. Marti 1734. biss auf des endt 20. Octobris 1734. zu bezahlen, auch nach verflossener bestandtzeit das geschier und übriges in dem hauss, wie er solches bey der antrettung übernommen, wiederumb auszuhändigen und zustellen.

Viertens verspricht die gnädige herrschafft das bier allezeit von ihme herrn Isac Abraham judt zu nehmen, auch die unterhanen von Scaba, Weindorf, Ärben und den würth von denn Steinernen Brückl dahin anzuhalten, dass sie es ebenermassen von ihme nehmen müssen. Das bier aber soll er iederzeit schuldig seyn also guth zu bräuen, dass die gnädige herrschafft und unterthanen damit zufrieden seyn können.

Fünfftens solle er herr Isac Abraham judt schuldig seyn das bier auf Scaba selbst zu führen, herein aber zu der gnädigen herrschafft die unterthanen von Ärben in robath.

Sechstens muss auch vorgesehen werden, dass mann wegen des feürs und anderer zufälle sorg habe, alss wird hierbey gemerckt, das in fall durch obgedachten herrn Isac Abraham judt oder seine leuth der gnädiger herrschafft durch feuer oder andere nachlässigkeit etwass verursacht würde, so solle er verpflichtet seyn allen schaden zu ersetzen und guth zu machen, wohingegen auch

Siebendens wann von denen unterthanen obgedachten herrn Isac Abraham judt etwas ungebührliches wieder verhoffen wiederfahren oder jenne wegen abnahm des biers sich die gnädige herrschafft denselben vermög gegenwärdigen contracts in all und ieden zu schützen und an hand zu gehen.

Achtens und lezlichen wirdt iede perthey schuldig seyn allezeit ein viertl jahr vorhero aufzukündigen und den bestandt aufzusagen. Urckundt dessen und mehrerer bekräfftigung ist gegenwärdiger contract unter beederseiths contrahenten eigener fertigung errichtet und beschlossen worden, so geschehen Ofen, den[1]

Mi illeti az tüz iránt való czikellyét ezen contractusnak, azon punctum néki relaxáltatik és ha tüz tanálna támadni akármi módon is, száz tallér lészen büntetése emlitett Isák sidónak. Actum die et anno, quibus supra.

[1] nincs folytatása.

Mater Brigitta Orohocsy Veteris Budae et insulae leporum abbatissa manu propria.

Pesti megyei levéltár, Polgári perek fasc. X. nr. 1.
Egykorú egyszerű másolat ez iratcsomóban, melynek latinra fordított másolata itt ugyancsak megtalálható.

211/2.

1733. december. Halle a. S. Hirschel Mihály Náthán, aki 1730. október 2. óta a hallei egyetem orvoskarának hallgatója, majd élete végéig a pozsonyi hitközség orvosa, benyújtja a „De causis intermittentium febrium earumque pertinaciae ratione" című doktori értekezését. Az előszót gr. Pálffy János országbíró, pozsonyi főispánhoz stb. intézi:

Excellentissime ac Illustrissime Domine Comes Gratiosissime. Cum praemediter Celsissimo Tuo Nomine leves has condecorare paginas, tum an hoc solemni conatu mea me removebat verecundia, summa tamen Tua singularis Comitas me denuo invitabat, ut Tuo illustrissimo ac validissimo Tutamini haecce studia mea submittere, eaque qua debeo submissione dedicare fuerim ausus. Indulgo temeritati meae, quam supplex deprecor, et pro fulgentissimo Clementiae Tuae affectu veniam impetraturus spero. Varia rationum sunt momenta, quae mihi ad hoc conamen stimulum ac calcar dederunt, e quorum numero palmaria sunt: primo quo sub Umbra Tua fatisque potenti Protectione levidensis hic meus labor animam quasi et vitam acquirat, Tuoque splendidissimo Jubare porro maturescere et enutriri incipiat: secundo non exigua, sed innumera clementiae documenta, quibus non omnes Tibi subjectissimos subditos hucusque haud dedignatus fuisti, meum maxime incaluere pectus, ut hac pergrata occasione, pro eadem eximia gratia publicum quodam demisissimi animi mei specimen elaborare, non renuerim. Istud itaque vile meum scriptum, quod submisse ut decet offero esto Tibi sacrum. — — — Te quoque in omni incolumitatis statu Patriae Gubernatorem multos conservet Annos, quo per Te Eximium et Strenuum Heroem Patriae Securitas vigere, ac a quocunque hostili impetu salvari protegique queat, quippe cum umquam deficiet summus ille cultus et veneratio, quam Tibi, ob insignia merita et beneficia, ex aequo debet quisque indigenarum, inter quos cuncti Posoniensis Judaei in genere, mea autem Tibi devinctissima familia in specie devotissimum recolunt animum, et quorum memoria ne in posterum etiam senescat, instantissime supplico, quo facto ut et fructus in me redundent, persuasus sum. Ulteriori Gratiosissime Tuo Patrocinio me commendo, perennisque cuncta observantia persistam. Excellentissimi ac Illustrissimi Nominis Tui Cultor humillimus, obsequiosissimusque subdictus Michael Nathan Hirschel, M. D. (Az orvoskar nagyhírű tanára, Michael Alberti professzor 1734 januárjában kedvelt tanítványának disszertációjához írt utószavában kiemeli, hogy a vallások követői közötti gyümölcsöző kapcsolatok kedvező hatása az orvostudományra is kisugározhatna, ha nem

követik az orthodox-doktrinéreket: „. . . non pauci inter Christianos Medicos reperiuntur qui vario respectu Judaizent".)

Wissenschaftliche Zeitschrift der Martin Luther Universität Halle-Wittenberg. Math.-Naturwissensch. Reihe. XIII. 1964. 390—391.

212.

1734. június 4. Felsősurány. Vas megye bírói széke előtt Mihály Ábrahám és Mandl Leb rohonci zsidók 110 forint tartozás és ezután felszámítható kamatok miatt perbe fogják Szentgyörgyi Horváth Lászlót, de végül is olyan békés egyezségre lépnek, hogy az alperes a most következő Szent Mihály napján 120 rajnai forint megfizetésére vállal kötelezettséget.

Anno domini 1734. die vero 4-ta Junii in possessione Feölsö Surány comitatu Castriferrei existente coram perillustri ac generosis dominis Francisco Palotai vicejudice nobilium et Andrea Janossa, Joanne item Rusa juratis assessoribus modofati comitatus Castriferrei, aliisque jus et justitiam amantibus viris pro tribunali sedentibus ac una constitutis.

Levata causa honestorum judaeorum Michaelis Abraham et Mandl Lebl nominati in oppido Rohoncz comitatu, qua supra existenti commorantium, velut creditorum et A. contra et adversus perillustrem ac generosum dominum Ladislaum Horvath de Szentgyörgy, tanquam debitorem et I. et pro praescriptis A. egregius Sigismundus Tibolt cum nostris, consequenter cum sufficientibus juris et mandatariatus sui requisitis, beneficiis et cautelis reservis, item et protestacionibus generalibus exhibet praementionatae partis A. de anno immediate praeterito 1733., dieque 28-vae mensis Julii emanatas, partibusque A. de se datas litteras obligatoriales, tanquam aliunde etiam vim actionis in se continentas sub littera C., quarum continentiis firmiter insistendo cuperet obligatos et ad hocdum restantes 110 florenos capitales in praeviis obligatorialibus expressos una cum legali ejusdem interesse sensu articulorum 51. 1715. et 120. 1723., refusioneque expensarum dictamine articuli 31. 1659. sibi adjudicari, eatenusque partes solita proclamatione non omissa jus et judicium, debitumque juris et justitiae complementum, reali quoque et effectiva executione mediante administrari, reservatis adhuc reservandis.

Nomine et in persona levatatenus uberius specificati perillustris ac generosi domini Ladislai Horvát de Szentgyörgy solenniter protestantis et I. nobilis Stephanus Kelemen cum literis procuratoriis venerabilis capituli ecclesiae Castriferrei, si A. velit secum quoque communicantis, aliisque legalibus requisitis praemissa protestatione de non consentiendo in non consentienda semel pro semper interposita generali protestatorii cautela comparet et in crastinum juris diem agendi facultatem reservat.

Pro protestante I. licet quidem hesterna juris die procurator ejusdem domini I. cum literis dumtaxat solis procuratoriis sibi Suranyinum

transmissis comparuisset, sibique agendi facultatem in sequentem diem reservasset, quia tamen principali ejusdem procuratoris I. tale inevitabile obstaculum interveniret, necessitateque premebatur, quod ad effectuationem ejusdem negotii ante aliquot abhinc dies e domo sua migrare necessitabatur, igitur ad praesentem terminum personaliter comparere, suaque modalitate procurator ejusdem domini I. nulla habita informatione eundem defendere non posset, quare idem procurator I. usque ad proximum infallibilemque adventum sui principalis respirium velut de lege et usu etiam admissibile sibi concedi adurgeret, quo dato et indulto persvasum habeat ille praetensus judaeus absque omni protellatione, jurisque processu praesens praetensum negotium adaequate complanabitur, suique contentationis finem idem judaeus citius et melius consequi valebit. Interea etiam rem illam praetensam a judaeo emptam in specie absque omni deterioracione restituendam dominus I. se paratum offert, in reliquo, dum pro praeinallegato respirio adhuc instaret, generaliter reservaret.

Pro A. super praeviis procuratoris I. in allegatis protestando, siquidem per petitionem respirii, annexamque futurae infallibilis contentationis oblationem debitum actionale confessaretur, realitatemque sive restantiam ejusdem per I. exolvendam simpliciter admitteret, ideo etiam nulla uberiori processu aut respirio opus existente cuperet virtute praeproductarum literarum obligatoriarum et articulorum 17. Mathiae regis decreti 6-ti et 38. Uladislai regis decreti 1-mi, priorumque 51. 1515. (!) ac 31. 1659. eundem I. tam respectu summae capitalis, quam et praevia petitorum legalium ejusdem accessoriorum, consequenter in totali actionis et acquisitionis onere convinci atque aggravari.

Pro I. super praemissi procuratoris A. allegationibus solenniter protestatur, ulterius quoque diceret per petitam respirii elargitionem procurator I. nec litem contestatus, nec debitum actionale praetensum judaicum recognovit, nihilominus tamen si petitum respirium sibi indultum fuerit et in futurum ille judaeus praetensionem suam praetensam coram jure sufficienter liquidaverit, in eum casum contentationem, praetensaeque rei emptae restitutionem offert absque omni deterioratione . . .

. . . . . .

Tandem mentionati A. una cum domino I. ad seriam domini procedentis interpositionem ad talem, quae sequitur, irrevocabilem pacis et concordiae devenerunt unionem, etquidem:

Primo a meghirt A. felek ezen praeinstitualt processusoktul per totam recedalván annak engedet, melyre nizve

Secundo et I. uram eö kegyelme obligalla vigore praesentium magát, hogy az A. feleknek fogh es tartozik ezen mostan folyo esztendöben következendö Szent Mihály napjára eczersmind százhusz Rhenes forintokat letennyi es meghfüzetnyi, kiknek is letetelét, hogyha eö kegyelme akármely okbul ellmulatná és nem contentálna, tehát ipso facto nunc pro tunc magát azeránt pro convicto declarálván non obstante eotum incidente vindemiali juristitio procendes biro uram vagy akinek comi-

talnyi fogja, eö kegyelminek akármely ingo es ingatlan es könnyen pénző fordithato javaibul unacum expensis eotum causandis az executiot effective vegben vihesse, mely executionak is ha eö kegyelme magát vagy opponálná vagy az exequalt jószágat reoccupálná, valamint ha az executio ex sententia judiciaria let volna, ugy azeránt is brachiali quoque processu maga contentatioját cum poena legali prosequalhassa, melynek is szentül valo meghállására magokat kezekbe adassával obligálták.

Coram me Francisco Palotai inclyti comitatus Castriferrei vicejudice nobilium manu propria.

Coram me Joanne Rusa jurato assessore ejusdem comitatus manu propria.

Kívül: 1734. Processus judaeorum Michaelis Abraham et Mandl Lebl, ut A. A. contra et adversus perillustrem ac generosum dominem Ladislaum Horváth de Szentgyörgy, ut I. amicabiliter sopitus.

Vas megyei levéltár, Polgári perek fasc. 61. nr. 8.

213.

1735. március 10. Répcemicske. Nussbaumer András répcevisi mészáros és neje, Rézi, egy évre leszerződnek Lázár Jakab répcemicskei zsidóval a levágott állatok nyersbőrének átvételére és mikor ez év dec. 23-án egymásnak elszámolnak, a mészáros elismeri, hogy a zsidónak még 33 forinttal maradt adósa.

Heind endts geseztn dato geschehet ein vergleich zwischen den maister fleischhaker Andere Nussbaumer von Halss und zwischen den juden Lasaruss Jacob andern teill.

Ehrstlich bekehnne ich Andere Nussbaumer und mein ehewirtin, Ressell, bekehnne, dass mihr mit den juden Lassaruss Jacob habn einen jahr kauff gemacht auff heit und insslet, wass mihr bekohme in die derfferen, nemblich Halss, Vndn, Orpatsch, in dissn preiss, die alle heit, die gringstn mit 22 lb dass par per vüer gulden 45 kr., sage 4 fl. 45 x, wass wenigen wegen, alss 22 lb., vor ein kuhe haut muss gegebn werdn. Die kühe heut die geringste mit 16 lb. dass par per drey guldn 45 x, wass abr wenigen wegen tut, alss 16 lb., so muss 3 vor zwey gegebn werdn. Wass klein füch gestohn wirt: schoff, gass, kelber, bekh durcheinander dass par 30 x, sage dreyssig kreizer. Dass inslet dy zentn ein guldn rechter, alss wie zweiy zentn fleisch, wie es noch Johany gehabt wirt. Zu einer drauff gob emffangen mihr vürzig guldn, solche drauff gob solde die helffte biss auff Johane obgerechnet werdn und die andere helffte nach und nach bis end des Faschung obzurechnen. Wan aber mihr einen andern mechten etwass von dissen obn bemeltn verkauffn, so bin ich schuldig vor iedn stukh 6 fl. straff. Wan aber mihr mechtn zu entes diesn zeit nit zalln mechtn, so hat sich der bemelt jut macht

zalhafft zu machen aŋ vnssern hab und gut, ligent und gehent. In fahl aber, alss einer oder der ander mechte dy kauff nit zu haltn, so ist derjenige schuldig dy andern teill 40 fl. straff zu gebn. Solches bezeiget mein hantschrifft und betschafft. Stre(b)erstorff, den 10. Marczi 1735.

Anteres Nussbaumer fleischhakher in Heills.

Dem 4. May 1735. mer habe ich empfangen 10 fl.

Den 27. Jully 1735. ist abgerechnet worden 6 fl.

Dem 14. Decembris ist abgerechnet worden 8 fl. 30 x.

Den 23. Decembris 1735. habe mit den Lassaruss Jacob zusambn gerechnet, vorbleibe ich erlich und redlich schuldig drei und dreissig guldn, sage 33 fl. Solchs bezeiget mein hantschrifft. Streberstorff.

Antere Nussbaumer.

Sopron megyei levéltár, Acta iuridica, Hebraeorum címszónál, tomi 2-di nr. 2-do.

Ívrétű papiros, melynek vízjegye az egyik oldalon: címerpajzs, míg a másik oldalon *FPM* betűkkel. Az aláírásnál vörös viaszba nyomott gyűrűspecsétnek már csak a töredéke van meg. Hátlapon héber írással:

קונטרקט על עורת אנדרה נוסבוימר מהלז

214.

1735. március 14. Buda. Kostyán Mihály tiszttartó elismeri, hogy Izsák Ábrahám ürömi zsidó bérlőnek kétévi árenda megfizetése után az uraságtól még 111 forint 37 dénár követelése van.

Számot vetvén Isák Abraham ürmi arendátor sidóval végsőképpen pro anno 1733. Szent Mártony naptul fogvást ugyan 1735-dik esztendőben esendő Szent Mártony napjáigh, ugymint két esztendőbeli árendáját is imputálván a megirt napigh lészen mégh néky á méltóságos uraságnál praetensiója, amint az eő auszzugllyébul kiteczik, fl. 111 és den. 37. azaz száztizenegy forintya és harminczhét pinze, mellyet itt alább subscribált irásom által recognoscálok. Datum Budae, die 14. Marty anno 1735.

Id est fl. 111 den. 37.

Kostyán Mihaly tisztarto manu propria.

Pest megyei levéltár, Polgári perek fasc. 10. nr. 1. jelzésű iratcsomóban. Eredeti feljegyzés egy db papiroson.

1735. március 18. Bécs. Maximilian Ferenc elismeri, hogy Deimbling János tiszttartótól egy gazdasági elszámolást vett át gróf Brodához Prágába való továbbítás céljából, ami Duscheniz prágai zsidó által meg is történt. E számadás szerint Deimblingnek 527 forint 45 krajcár követelése van.

Ich endts unterschriebener bekenne hiermit, dass mir herr Johann Deimbling gewester wirtschaffts beamter bey (tit.) ihro excellenz grafen von Breda eine wirtschaffts rechnung übergeben die vngarische güther betreffend, umb solche an ihro excellenz nacher Prag zu überschicken, so auch durch herrn Duscheniz Prager juden beschehen ist. Ich auch die andwort zuruck erhalten, dass ihro excellenz diese rechnung rechts erhalten haben. Vermög dieser rechnung, weill solche von ihro excellenz approbirt werden wirdt, so fahlet dem herrn Johann Deimbling ein rest per fl. 527 kr. 45 heraus, dessen zu vrkundt meine fertigung. Wien, den 18. Marty 1735.

L. S. Frantz Maximilian.
Lecta per judicem nobilium manu propria.

Sopron megyei levéltár, Acta iuridica, Deimbling családnévnél.
Egykorú másolat papiroson.

216.

1735. április 26. Sopron. Auersperg Gottfried gróf elismeri, hogy Salamon Mózes nagymartoni zsidónak és fiának, Lázárnak, gróf Windischgrätz Kristóf Ehrenreich gyermekei után, mint akiknek gyámja, négyrendbeli váltóra 2450 forinttal tartozik, mely összeget csak abban az esetben tudja kifizetni, ha a répcemicskei birtokot sikerül eladnia.

Die 26. Aprilis 1735. Soprony.

1., Matterstorff Salamon Moysses á 6. Martii 1733. capital fl. 500.
2., Item ejusdem judaei a 1. May 1733. respectu charta biancae super fl. 572, solutum fl. 172 restat fl. 400.
3., Item ejusdem a 1. Aprilis 1734. capital fl. 500.
Lazarus Salamon a 1. Septembris 1734. 1050 fl.
fl. 2122.

Graff Gottfridt ab Auersperg.

Infrascriptus recognosco tenore praessentium, quod die 26. mensis Aprilis anni modo labentis infranotati in libera regiaque civitate Sopron comitatui ejusdem nominis vocitato ad instantiam hebraeorum Salamonis Moyses et filii ejusdem Lazari Salamon in oppido Nagy Marton comitatui praescripto existenti habito degentium personaliter accedendo illustrissimum dominum comitem Gottfridum ab Auersperg tutorem

ac respective curatorem prolium ac orphanorum illustrissimorum condam comitis Christophori Honorii a Windischgrácz et dominae condam comitissae M(ariae) A(nnae) ab Auersperg, conthoralis praefati comitis a Windischgracz . . ., utpote prolium ac orphanorum eorundem tutorem ac respective curatorem *(sic!)* ibidem nomine et in persona praenominatorum hebraeorum judicialiter admonuerim, quatenus vigore quadruplicis ordinis literarum chartabiancalium prae manibus suis habitarum capitalia illa seu summas pecuniarias una cum exportante interesse ipsis deponi et persolvi curaret, ne fors, uti inaudivissent, omnia orphanorum mobilia et immobilia prius distrahantur et per hoc iidem hebraei sufficientem contentationem consequi aut habere nequirent, iidem tali in casu non depositionis aut persolutionis simulcum capitalium (!) solenniter protestarentur, quorum intuitu etiam sibi reservarent juris viam procedendi facultatem. Ad quam praemissam judiciariam admonitionem praetitulatus dominus comes ab Auersperg respondit: capitalia illa in literis quadruplicis ordinis chartabiancalibus existentia omni non pro liquido debito eundem agnoscere, sed cum orphanis Windisgraczianis modo nulla parata pecunia adsit, ideo illucusque quousque bona Micskeiensia divendita non fuerint, patientiam habere velint sapedicti hebraei. Super qua praevio modo peracta judiciaria admonitione et superinde facta responsione saepetitulati domini tutoris atque curatoris pro futura jurium cautela praescriptorum hebraeorum praesentes has literas meas manus subscriptione et sigilli usualis munimine roboratas extradedi testimoniales. Datum Sopron, die 26. Aprilis anno 1735.

Sopron megyei levéltár, Acta iuridica, Hebraeorum címszónál, tomi 2-di nr. 2-do.

Fogalmazvány több törléssel és betoldással a szövegben papiroson, melynek vízjegye: címerpajzs.

Az irat élén az adósságok felsorolása ceruzával van írva és ez gróf Auersperg Gottfried kezeírása, viszont az összesítés már nem tőle származik és különben is téves, a helyes végösszeg: 2450 forint.

217.

1735. június 18. Buda. Horányi Gábor, Pest megyei szolgabíró, Orahoczy Brigitta nyúlszigeti klarissza apátnőt Izsák Ábrahám óbudai zsidó panaszára perbe idézi, mert a zsidót az ürömi sörfőzdéből a bérleti idő letelte előtt minden ok nélkül eltávolította. Az apátnő kijelentette, hogy ezt tenni kénytelen volt, mert a zsidó keresztény embereket vasár- és ünnepnapon dolgoztatott, mert ihatatlan sört készített és mert a törvények értelmében ilyen üzemet egy zsidó nem bérelhet.

Imfrascripti recognoscimus praesentium per vigorem, quod cum nos virtute judiciariae perillustris et generosi domini Michäelis Mágocsy inclytorum istorum Pest, Pilis et Solth unitorum comitatuum ordinarii vicecomitis comissionis illustrissimam et honorabilem matrem Brigittam Orahoczy ordinis Sanctae Clarae venerabilis monasterii de Insula Lepo-

rum abbatissam die et anno datarum praesentium cum scripto nobis praesentata admonitione et inhibitione accessissemus, taliterque eandem et per ipsam totum monasterium, qua possessionis Üröm attactis comitatibus adjacentae habitae dominas terrestres ad instantiam Isaci Abraham Vetero-Budensis judaei jobbagyonis eatenus, quod siquidem attacta domina abbatissa eundem, qua braxitorii Ürömiensis arendatorem, nulla absolute desuper praevia significatione vel dominali aut consueta judiciaria admonitione vel inhibitione erga eundem judaeum praemissis tam per ejusdem braxatorii die 14. mensis et anni decurrentium tertio factam assignationem, quam et contra interpositas solennes pratestationes ac alia etiam juris remedia per violentam ejusdem braxatorii cum beneficio, intuitu cujus inter eandem dominam abbatissam et dictum judaeum conventum est, e manibus et potestate ejusdem judaei arendatoris eripiendo eidem violentiam ac consequenter magnum praejudicium cum damno in contractualiter exarendato sibi fundo intulisset et inferri curasset, ab eodem braxatorio, consequenter ejusdem beneficio et utilitate ac qualicunque tandem percipi possibili fructu solenniter prohibendo inhibuissemus et inhibendo prohibuissemus, secus si casu, quo huic judiciariae prohibitioni et inhibitioni locus non daretur, reservari generaliter in suum tempus reservanda declarassemus. Extunc praelibata domina abbatissa ad praemissam ejusmodi inhibitionem nobis cum solenni protestatione respondit primo, quod idem judaeus cum publico scandalo, potissimum vero in ipsas, qua religiosas personas cadente censura non veritus fuerit, ut ut admonitus diebus festis et dominicis christianos homines a Dei cultu abstrahendo ad labores circa braxatorium peragendos cogere, secundo quod idem judaeus talem cerevisiam ad monasterium administraverit, ut eadem per religiosas virgines ob spurcitias et turpem quandam spissedinem ad tres circiter digitos in anphoris remanere solitam absolute bibi non potuerit. Unde pro 3-o quod conventus seu monasterium semet coram domina abbatissa declararet, quod cum tam luridam cerevisiam intromitteret et aliunde judaeus existens in bonis religiosarum personarum cum scandalo fidelium, eidem permanere minus esset conveniens, hinc interveniente etiam per nonnullos extraneos eatenus admonitione domina abbatissa id facere ex praemissis integrum fuit, quod leges aliunde judaeos a simili beneficio excludentes dictarent et convenientia, obligatioque status religiosi secum ferret. Super qua inhibitione et desuper dato responso praesentes nostras sigillis et subscriptionibus propriis munitas extradedimus litteras testimoniales. Budae, die 18-va Junii 1735.

Gabriel Horányi antelatorum inclytorum comitatuum Pest, Pilis et Solth unitorum judex nobilium manu propria.

Gabriel Szlatini eorundem inclytorum comitatuum juratus assessor manu propria.

Pest megyei levéltár, Polgári perek fasc. 10 nr. 1. jelzésű iratcsomóban.
Ívrétű papiros, melynek vízjegye: címerpajzs, az aláírások mellett 2 db vörös viaszba nyomott gyűrűspecséttel, míg hátlapon ez egykorú feljegyzések olvashatók: 1., *admonitoria inhibitio erga abbatissam respectu Ürömiensis braxatorii*, 2., *exceptae 9. Julii 1735.*

1735. június 18. Buda. Horányi Gábor, Pest megyei szolgabíró, Paus Fülöp ürömi sörfőzőt figyelmezteti, hogy a sörfőzde használata Izsák Ábrahám óbudai zsidót illeti, aki erre azt felelte, hogy a sörfőzdét az uraság adta neki bérbe, így erre a kérdésre nem ő, hanem az uraság illetékes válaszolni.

Infrascripti damus pro memoria tenore praesentium, quod nos penes perillustris et generosi domini Michäelis Mágocsy, horum Pest, Pilis et Solth articulariter unitorum inclytorum comitatuum vicecomitis ordinarii judiciariam commissionem ad possessionem Uröm attactis comitatibus adjacentem habitam die et anno datarum praesentium personaliter eundo pro parte et ad instantiam Isaci Abraham judaei jobbagyonis Vetero-Budensis braxatorium ejusdem loci subintrantes ibidem deprehensum socium braxatoris nomine Philippi Pauz, cui nimirum de recenti idem braxatorium per dominam abbatissam sancti monialium conventus Budensis e manibus ejusdem judaei acceptum resignatum fuerit, in absentia hospitis primum, dein etiam hic Budae ipsum quoque hospitem seu braxatorem deprehensum, ut cum praelibata domus braxatoria antelato judaeo per dominium exarendata haberetur, terminus vero arendae necdum effluxisset, ideo ab usuatione seu braxatura abstineat, nisi velit per hoc causata et causanda eidem judaeo damna, fatigia et expensas hodie cras refundere, taliterque sibimet potius damnum procurare, admonuerimus et insimul inhibuerimus quoque, ad quam inhibitionem et admonitionem per eundem braxatorem nobis repositum fuit: se authoritate dominali introductum esse ad braxatorium, consequenterque id ipsum negotium hoc nullatenus pertinere, verum tali in casu dominio respondendum venire. De quo peracta admonitoria inhibitione et dato eatenus responso praesentes nostras chyrographis et sigillis propriis munivimus literas testimoniales. Budae, die 18-a Jnii 1735.

Gabriel Horányi antelatorum Pest, Pilis et Solth inclytorum comitatuum judex nobilium manu propria.

Gabriel Szlatini eorundem inclytorum comitatuum juratus assessor manu propria.

Pest megyei levéltár, Polgári perek fasc. 10 nr. 1. jelzésű iratcsomóban, az irat hátlapján a jobb alsó sarokban ez egykorú feljegyzéssel: *exceptae 9. Julii 1735.*

219.

1735. augusztus 8. A szombathelyi tanács Ábrahám Lebl sopronkeresztúri zsidó panaszára Márton szíjgyártó özvegyét és Németh Ferenc szíjgyártót bőrök ára fejében 12 forint 87$^{1}/_{2}$ dénár megfizetésére kötelezi.

Anno 1735. die 8. mensis Augusti edgyüt lévén az nemes város házánál ordinarius biró uram, nemzetes vitézlő Nagy Gábor vr, Paltauff

Antal, Jagodics György és Nárai András tanács vraimal jövö elöl Kereztvrat nemes Soproni varmegyében lévöben lakozó Abraham Lebli sido, ki is bizonyos és coram jure producált carthabianchanak tenora szerént bizonyos bőrök arráért praetendálván mégh itt városunkban lakozó Német Sziártó Ferenczen tizenkét forintot és $87^1/_2$ den. s azéránt maghának executione tenus contentatiot is kivánván. Meghvisgáltatván azon carthabiancha ugyancsak comperiáltatott, hogy az adósságh mégh annyi, mellyet is emlitett Németh Sziárto Ferencz két hét alatt kész pénzül meghfizetnyi tartozik néki, mellyet ha elmulatna, azonnal executiot fogh szenvednyi és mivel azon bőrök arrához más Márton névő sziarto is társ volt, annak eözvegye is hat forintot és $43^1/_2$ den. fogh fizetnyi, mellyért is az annya maghat obligalta, hogy edgy hét alatt le fogh tennyi. Acutm, ut supra.

Kerkapoly Ádám notarius manu propria.

Vas megye levéltára, Szombathely város 1726—1736. évi tanácsi jegyzőkönyve 295.

220.

1735. szeptember 1. Sopron. Türck Mária Anna elismeri, hogy Hirschl Dávid nagymartoni zsidónak 8 forint 24 krajcárral tartozik, amelyet ígér a legközelebbi szüretkor megfizetni.

Bezeigt mein handt unterschrifft undt petschafft, das ich bin schuldig an dem Dauidt Hierschel juden in Matterstorff acht gulden 24 kr. keyserlich, welches geld verspreche ich negstkünfftigen lessenzeith mit hochster dankh zu bezahlen. Geschen Oedenburg, den 1. Septembris 1735.

Maria Anna von Türkh.

Anno 1738. den 17-ten Decembris hat herr Carl Leopold Gabriel in nahmen frauen Mariae Annae Türckin obstehende schuld fatiret und zu abführung derselben das gewöhnliche respirium zu indulgiren verlanget, welches ihr auch hiemit gerichtlich indulgiret worden, binnen welcher zeith sie richtigkeith zu pflegen hat, widrigen fahls wird geschehen, was recht ist. Anbey hat sich auch herr Johann Ehrnreich Ditsch intuitu fundorum medio tempore abalienatorum in nahmen oberwehnten judens generalia jura reserviert. Actum Sopronii coram judicio, anno et die praemissis.

Georg Wilhelm Sailer manu propria stadtrichter.

Sopron város levéltára, N. R. A. fasc. 19 nr. 71.
Papiros, melynek vízjegyéből egy kutyának a feje vehető ki, előlapon fekete viaszba nyomott ovális alakú gyűrűspecséttel.
E papiros a kifizetés jeléül be van szakítva.

1735. szeptember 13. Szombathely. A szombathelyi tanács a csizmadia céh kérésére megengedi, hogy amennyiben a szombathelyi timárok elegendő tehén bőrt nem készítenének ki, ebben az esetben akár zsidó, akár más kereskedő ha szekér számra hozna be a városba ilyen bőrt, vehetnek tőlük, de ha csak egy-két ilyen bőr lenne a zsidóknál és a kereskedőknél, akkor tilos tőlük a vásárlás.

Anno, quo supra, (1735.) et die 13. mensis Septembris edgyüt lévén az nemes város házánál ordinarius bíró vram, nemzetes vitézlő Nagy Gábor vram, Tibolt Sigmond, Thasler György, Paltauff Antal, Kerkapoly Adam, Jagodics György, Balogh Mihály, Német Ferencz és Völgyi György tanácsvraimmal az itt való böcsületes csiszmazia czéh jövén elöl instált azon, minthogy eök felessen vannak az czében, kiknek is az itt való timár nem elegendö, hogy szükséghes és elég varnyi valo tehén bőrt készéthetne, azért engetödgyék megh, hogy sidotul és más kereskedőktül vehessenek varnyi való böröket. Mely ebbéli instantiájokra determináltatott, hogy ha valamely kereskedö szekér számra hozna ide bőröket eladnyi, az csiszmazia czéhmester vagy az kereskedő ember maghát tartozzék meghjelentenyi biró vramnak, biró vram az timárt előhivátván és reá kérdvén, ha az timárnak leszen elegendő varnyi való tehén börö, akkor az kereskedötül nem lészen szabad vennyi, hanem az timártul, ha penigh az timárnak nem lenne, akkor szabad lészen az külső kereskedőtül vennyi. Az sidó penigh és egyéb kereskedo is hogy edgyét bőrönként pro continuo arrullyon és adgyon, megh nem engedtetik. Tartozzék az timár azon áron adnyi, az mint az külső kereskedő. Actum Sabariae, ut supra.

Vas megyei levéltár, Szombathely város 1726—1736. évi tanácsjegyzőkönyve 299.

222.

1735. szeptember 26. előtt. Korlatovich Imre, Sopron megye szolgabirája előtt Deimbling János, gróf Breda volt dénesfai tiszttartója, pert indít Herz Leb Mannasses bécsi zsidó ellen 527 forint 45 krajcár követelésének megfizetése céljából.

Exponitur mihi Emerico Korlatovich inclyti comitatus Soproniensis judici nobilium nomine et in persona generosi domini Joannis Deimbling, qualiter ipse per excellentissimum ac illustrissimum dominum Carolum Joachimum sacri Romani imperii comitem á Breda in anno 1733. die 20. mensis Novembris coram venerabili capitulo metropolitanae ecclesiae Pragensis constitutus plenipotentiarius per eandem suam excellentiam pro administratione bonorum processu judiciario mediante ab haeredibus Stephano Jeszenkyanis obtentorum, comitatibusque Soproniensi et Mosoniensi adjacentium huc transmissus eadem bona usque

dum in modernos possessores accorda mediante translata extitissent, administrasset. Super cujusmodi administratione confectis et titulatae suae excellentiae transmissis rationibus virtute earundem, ut attestatum hic sub B. annexum testimonium perhiberet, restarent domino exponenti persolvendi fl. 527 kr. 45, cujusmodi restantiae persolutionem licet haebraeus Viennensis Hertz Manasses dictus, modernus videlicet eorundem bonorum directus possessor domino exponenti occasione adeptae possessionis praestandam promisisset, hactenus tamen promissioni suae haud satisfecisset ac ideo dominus exponens cum gravibus expensis, magnoque negotiorum suorum dispendio Viennae praestolari cogeretur damno et praejudicio suo gravibus nimium et manifestis.

Quia vero hujusmodi debita in bonis administratis suam tacitam haberent hypothecam, aliisque universis debitis, tanquam privilegiata, praeponi deberent, hinc onus tale sensu tit. 82. Partis 1-mae, ex quo res cum onere vaderet, ad modernum possessorem devolutum esse dignosceretur, quia etiam non de expensis tantum, sed et de damnis causatis satisfactionem dare obligaretur, qui enim esset causa causae, is esset etiam causa causati.

Vellet proinde dominus exponens memoratum haebraeum ac etiam, si et in quantum necesse esset, perillustrem ac generosum dominum Antonium Rimánoczy de Rimánocz ratione praevia coram me, antelato judice nobilium in jus et causam convenire, sibique in praemissis debitam et adaequatam satisfactionem impendi et administrari.

Sopron megyei levéltár, Acta iuridica, Deimbling családnévnél.
Ívrétű papiros, melynek vízjegye az egyik oldalon: ugró szarvas, a másik oldalon *IGW* betűkkel.

223.

1735. szeptember 26. Sopron. Korlatovich Imre, sopron megyei szolgabíró, esküdttársával, Lukinich Lázárral együtt Deimbling János volt dénesfai tiszttartót, mint felperest, azért, mert Herz Leb Manasses bécsi zsidó, illetve Rimanóczy Antal bécsi ágens ellen indított perében a tárgyaláson nem jelent meg, elmarasztalja a szokásos bírságban, az alpereseket pedig felmenti a kereset alól.

Anno domini 1735. die 26. mensis Septembris in libera regiaque civitate Soproniensi comitatu nominis ejusdem existenti coram perillustri ac generosis dominis Emerico Korlatovics judice nobilium et Lazaro Lukinics jurato assessore comitatus praefati levata causa parium generosi domini Joannis Deimbling actionetenus declaratum A. contra et adversus perillustrem ac generosum dominum Antonium Rimanoczy de Rimánocz ad augustam aulam caesareo-regiam agentem ac respective haebreum Viennensem Hercz Leb Manasses dictum, ut I. I.

Pro antelatis I. I. legitimus cum sufficienti mandatariatu, aliisque universis juris cautelis et facultatibus instructus procurator egregius Stephanus Büki comparet et praevia solenni protestatione diceret: ex

quo idem praefatus A. praetitulatum dominum Antonium Rimánoczy ac fatum judaeum, praetensos I. I. termino pro praesenti citari ac certificari fecisset, idem nihilominus A. in manifestum judiciariae authoritatis contemptum a facie juris semet contumaciter absentasset, prosecutionemque cause suae intermisisset, hinc cupit eundem A. ex paribus actionalibus sub litera A. juri exhibitis judicialiter proclamari, erga talismodi proclamationem non comparaturum in poena regali convinci, partemque I. ab ulteriori ejusdem impetitione simpliciter absolvi reservando de reliquo reservandis.

Pro proclamato A. nemo.

Pro protestanti I. petit, ut supra.

Deliberatum est.

Praescriptam partem A., qua causam suam non prosequentem ac ideo ad instantiam partis I. ex paribus proclamatam et tamen nec erga ejuscemodi proclamationem comparentem in judicio regali convinci et aggravari, partem vero I. ab ejusdem impetione absolvi.

Pro I. siquidem frustra fierent judicia, nisi ea debitae quoque executioni demandentur, ideo cupit executionem exequandorum decerni et casu, quo fundus in Hungaria non reperiretur, debitas quoque transmissionales extradari, caeterum adhuc protestatur ac in omnem casum reservat reservanda.

Deliberatum est.

Petito partis I. deferri.

Emericus Korlatovics inclyti comitatus Soproniensis judex nobilium manu propria.

Lazarus Lukinich ejusdem comitatus juratus assessor manu propria.

Kívül: 1735. Causa generosi domini Joannis Daimling olim provisoris in Dienesfa contra perillustrem dominum Antonium Rimanoczi mota.

Sopron megyei levéltár, Acta iuridica, Deimbling családnévnél.
Ívrétű papiros, melynek vízjegye az egyik oldalon: ugró szarvas, a másik oldalon *IGS* betűkkel.

224.

1735. december 19. Szombathely. Vas megye közgyűlése felsőbb utasításra elrendeli a zsidók összeírását azzal a kikötéssel, hogy ebből új teher nem származhat a megyére.

Anno domini 1735. die 19. mensis Decembris in oppido Sabariae ... celebrata est generalis inclyti comitatus Castriferrei congregatio, cujus ocasione ... 6-tum de dato diei 23. Septembris, in quo juxta transmissam idaeam fienda judaeorum conscriptio intimatur et vagorum ad bona receptio inhibetur in hunc tenorem:

E rendeletet már közölte a MZSO. III. 431. sorszám alatt.

Cujusmodi conscriptio delegata est dominis processualibus judicibus nobilium, quae ubi reportata fuerit, transmittetur ea cum cautione, ne ex hinc comitatui novum accrescat onus.

Vas megyei levértár, 1733—1738. évi közgyűlési jegyzőkönyv 579, 591, 595.

225.

1735. december 22. Szombathely város közgyűlése kimondja, hogy a pálinkás zsidó, mihelyt megfizette a hátralékos árendáját, távozzék a városból.

Anno 1735. die 22. mensis Decembris lévén az nemes városnak generalis kántor gyülése, melyben is lévén ezen vegezések:

.....

Determinálta azt is az nemes város, minthogy maid nagyob kárára, hogysem mint hasznára láttya az nemes város az palinkás sidónak bent való lakását, edgy az, más az, hogy régenten edgy etszakán sem mert az sidó feleségestül itt városunkban hálnyi, nagyob az, hogy lutheranost, kalvinistát nem szenved az város, anyival inkáb sidót feleségestül ippen nem, azért meghfizetvén az városnak az hátravaló arendáját, mennyen ki az városbul.

.....

Vas megyei levéltár, Szombathely város 1726—1736. évi tanácsjegyzőkönyv 318.

226.

1736. január 30. Rábahídvég. Prosznyák László, Vas megye ülnöke, Szakály István döbörhegyi jobbágy panaszára a két rempehollósi Mátyás zsidót, akik 9 kecskét vettek meg tőle és ennek árában még 3 forint 7½ garassal tartoznak, ez adósság és a perköltség megfizetésére ítéli.

Anno domini 1736. die 30. Januarii in oppido Rába Hidvégh comitatu Castriferrei adjacente habito coram egregio Ladislao Prosznyák jurato assessore fati comitatus Castriferrei, aliisque convocatis viris praesentibus et constitutis levata est causa Stephani Szakály coloni spectabilis ac generosi domini Emerici Nádasdi in possessione Döbörhegyi commorantis, ut A. contra et adversus judaeos duos Matthias in possessione Rempe Hollos degentes, velut I. I.

Az A. fél személlye szerint szerint az törvénynek meghjelenvén így proponállya ellenek valo praetensioját az kegyelmeknek, miképpen az most elmúlt karácon nap tájban mult esztendeje, hogy az egyik I. fél egy másik sidóval, Palkoval, az A-nak házához menvén kecskéket kilencz szamut megvettek, melyeknek az árra tett hét forintot, melybül is

megadott és mégh három forintal nyolczadfél garassal maradott adossu, az megvett kecskéket pedig az A-nak eöcse, Szakály János, haitotta az rempehollosi árendás házához azon kecskéket, az hol is a másik társa is ugyanaz I-nak bévette és igy mind ketten involváltatnak az adósság meghfizetésében, melyet is kivány az A. költségével együtt meghitéltetni.

Az I. I. is személyek szerint compareálnak, de semmiképpen az törvényben nem felelnek, mert van nékik Rohonchon urok és azhoz dirigállyak az A. felet, ha mi kereseti van néki, az elött keresse és procedens eskütt uram előtt törvént nem kiván állany.

Az A. fél azt feleli, volt már kétszer Körmenden tisztarto uramnál, a ky is igazetotta az nemes vármegye eskütt uraimékhoz, hogy azok közül egyike elött keresse adósságát, azért kivánnya, hogy adják megh, holott nem, meghitéltetvén executioval is satisfactioja legyen néki az I-knek javaibul.

Az I. felek semmit sem kivánnak s nem is akarnak felelny, hanem relegállyák az A. felet az magok urok eleiben.

Az A. fel azt feleli, hogy mivel nem oltalmazzák magok igyét az I. felek és az dominiumon kivül is vannak, azért kivánnya, hogy néki meghitéltessék az praetensioja és az I. felek exequáltassanak, mivel ugyis a külömb-külömbféle instantiákra elégtelen az A. fél.

Az I. fél nem adja megh, mert annak a Palko zidonak meghatta és kétszer meghfizetny nem kivánnya.

Az A. fél erre mongya, hogy atta-é, nem-é azon Palko zidónak, nem tudgya, de azon zidó eöneki nem atta megh és igy most is tartozik mind a két I. fél, kivánnya továb is meghitéltetny, ha máskép világosságra nem jön, hütivel is meghbizonyittya az A. mind öcsével egygyütt, hogy meghvették és be is vette az egyik zido a kecskéket.

Deliberatum est:

Minthogy az I. félek törvényt nem kivánnak állany, hanem qualificative felelnek, azért az A. fél bizonyécsa megh, hogy az egyik meghvette hitelben a kecskéket és az másik magához bévette.

Az A. fél mind öcsével kész megbizonyitanyi.

Deliberatum est:

Meghvizsgálván minden feleleteket mindkét részrül, mivel pedig az A. fél mind öcsével együtt hütöket letették, arra tudniillik, hogy az egyik zido tölek meghvette és hogy mind megh nem adván akor az kecskék árrát, az másik I-hoz, ugymint egy társoságon lévö gazdához béhaitván magához vette minden ellenmondás nélkül, annak okáért az is, aki bévette, ezen adossághnak meghfizetésére magát eképpen involválta az másik zido társával és igy lévén az dologh, az A-nak egész praetensiojának, ugy okozott költségeknek refusiojában convincaltatnak és aggraváltatnak, ugy az A-nak kivánt executioval satisfactioja is administraltatik.

Prosznyák Lászlo nemes Vas vármegyének esküttye manu propria.

Vas megyei levéltár, Polgári perek fasc. 68 nr. 17.

227.

1736. február 3. Sopron. Zeke István, Sopron megye alispánja, meghagyja Korlátovics Imre szolgabírónak, hogy mivel Lázár Jakab répcemicskei zsidónak Nussbaumer András répcevisi mészáros 30 forinttal tartozik, tegyen köztük igazságot.

Vévén ezen commissiomat nemzetes vitezleö Ko(r)latovicz Imre uram á minemü 30 forintokbul álo praetensioja légyen Miczken, ezen nemes Sopron varmegyeben lakozo Jakab Lázar sidonák Visen Nuspán Andras ellen, azert kegyelmed maga eliben citalván az feleket és jol meghhalgatván hazank törvinye szerint servatis servandis procedalyon és az instansnak, si juri visum fuerit, executione etiam mediante tigyen kegyelmed telyes contentatiot. Datum Sopronii, die 3. Februarii 1736.

Zeke István viceispán manu propria.

Sopron megyei levéltár, Acta iuridica, Hebraeorum címszónál, tomi 2-di nro 3-o.

Papiros, melynek vízjegye: kétfejű sas, az aláírás mellett fekete viaszba nyomott ovális alakú gyűrűspecséttel.

228.

1736. február 23. Gyüleviz. Korlátovics Imre, sopron megyei szolgabíró, esküdttársával, Szuklics Zsigmonddal, Nussbaumer András répcevisi mészárost Lázár Jakab rohonci zsidó ellenében, mivel a kitűzött tárgyaláson nem jelent meg, pervesztesnek mondja ki és elmarasztalja nemcsak a perköltségek viselésében, hanem távolmaradása miatt a szokásos bírságban is.

Anno 1736. die 23-a Februarii in possessione Gyüleviz comitatuque Soproniensi existente habita coram perillustri ac generoso domino Emerico Korlátovics praelibati comitatus judice nobilium ac egregio Sigismundo Szuklics jurato assessore levata causa hebraei Lazari Jakab ex Rohoncz, ibidemque degentis, velut A. contra et adversus providum Andream Nusspámer lanionem Vissiensem, ut I.

Pro antelato A. egregius Joannes Kiss cum nostris constitutus procurator praemissis de jure praemitti, reservatisque reservari solitis universis cautelis et beneficiis exhibet praeprimis commissionem spectabilis domini vicecomitis sub numero 1-mo, necnon contractuales literas sub numero 2-do notatas, juxta cujus contextum cupit sensu articuli 31. 1659. eapropter tam super capitale, quam interesse, ita et reliquorum accessoriorum imputatis nihilominus imputandis jus et justitiam cum reali etiam et effectiva executione administrari, praevia tamen erga partem I. fienda solita proclamatione.

Pro proclamato I. nemo.

Pro A. protestatur super non comparitione, petitque, ut supra ac in paena non comparitionis partem I. convinci.

Deliberatum est.

Siquidem pars I. ex relatione domini jurati assessoris in figura judicii facta pro praesenti termino legitime certificata atque citata fuisset, pars vero I. nec per se, nec per procuratorem suum legitimum comparuisset, verum in contemptum et vilipendium authoritatis judiciariae semet a facie juris et justitiae absentasset, adeoque contumax extitisset, quia vero contra talismodi contumaces et facie juris semet absentantes omnia jura clamarent, ideo praescriptam partem I. in onere actionali et paena non comparitionis, necnon expensis et fatigiis ad hanc litem factis et erogatis, calculo tamen judiciario limitandis convinci et aggravari, convictamque et aggravatam pronunciari, executionem quoque medio domini jurati assessoris procedentis indilate fiendam decerni.

Emericus Korlatovics inclyti comitatus Soproniensis judex nobilium manu propria.

Sigismundus Szuklics inclyti comitatus Soproniensis juratus assessor manu propria.

Sopron megyei levéltár, Acta iuridica, Hebraeorum címszó alatt tomi 2-di nro 3-o.

Ívrétű papiros, melynek vízjegye az egyik oldalon: rohanó kutya, míg a másik oldalon *ICM* betűkkel. A szövegben több törlés látható. Ui. ez ítéletnek egyszerű egykorú másolata is megtalálható. Az eredeti példányon kívül e feljegyzés olvasható: *1736. die 23. Februarii. Processus hebraei Lazari Jakab ex Rohoncz contra Andream Nusspämer lanionem.*

229.

1736. február 23. után. Lázár Jakab rohonci zsidó és Nussbaumer András répcevisi mászáros között lefolyt pernek perköltsége.

Expensae ex parte hebraei Jacobi Lazar.

1-mo Sopronban ment viceispan urhoz a comisioert, á forja (= fuvarja) szamlaltatik 50 den.

Ittem comissioért 24 den.

Ittem pro exhibicione certificatoriarum jurato assessori una cum fatigio 40 den.

Ittem expensae curules ad praesentem terminum 40 den.

Ibidem sumptus tempore termini 20 den.

Diurnum domini judicis et jurati assessoris 6 fl.

Fatigium hincinde curscitando ad 1 fl. 50 den.

	fl. 10 den. 20
Summa capitalis	fl. 33 —
Poena non venientiae	fl. 12 —
	fl. 55 den. 20

Sopron megyei levéltár, Acta iuridica, Hebraeorum címszónál, tomi 2-di nr. 3-o.

Eredeti feljegyzés egy cédulán.

230.

1736. február 27. Szombathely. Vas megye közgyűlése a m. kir. helytartótanácsnak f. évi jan. 27-én kelt rendeletét, amelyben a nyersbőr elővételét a zsidóknak és a külföldieknek megtiltja, a megye területén közhírré teszi.

Anno domini 1736. 27. mensis Februarii Sabariae ... celebrata est generalis inclyti comitatus Castriferrei congregatio, cujus occasione praeprimis publicata sunt benigno-gratiosa excelsi locumtenentialis regii consilii intimata Posonii in anno partim recens praeterito, partim moderno currenti emanata, etquidem ... duodecimum diei 27. Januarii, in quo praeemptio cutium per judaeos et non indigenas abusive practicata inhibetur.

Currentabitur per comitatum.

E rendeletet már közölte a MZSO. III. 443. sorszám alatt.

Vas megyei levéltár, 1733—1738. évi közgyűlési jegyzőkönyv 647, 661—2.

231.

1736. február 29. Szombathely város közgyűlése Markó zsidó tudomására hozza, hogy Szent György nap után évi 24 forint haszonbérért nem hajlandó megtűrni a városban.

Anno, quo supra (1736.) et die 29. mensis Februarii lévén az nemes városnak generalis angarialis gyülése, melyben is biró vr eő kegyelme proponálta ...

.....

Elvégezte azt is az város, hogy az itt való Markó sidó, ugy mások is, jollehet ugyan az városnak az jövedelem jó volna, de mindazáltal az mit fizet az sidó, az igen csekélységh és mivel már az contractualis esztendei is kitöltek, ezen mastanyi esztendö csak az város indultumában engedtetett néki, arra való nézve mégh ma hirére adván az sidónak, hogy maghának helyt keressen, mert az város Szent György napnál továb 24 forintért nem fogja az városban szenvednyi.

.....

Vas megyei levéltár, Szombathely város 1726—1736. évi tanácsjegyzőkönyve 326—7.

232.

1736. május 11. Szombathely. Vas megye közgyűlése elmúlt év szept. 23-án elrendelt zsidóösszeírást a m. kir. helytartótanácsnak felküldi.

Ex hac congregatione transmittentur consilio regio conscriptiones judaeorum.

Serenissime dux regie locumtenens, excelsum locumtenentiale regium consilium, domine, domini benignissime, gratiosissimi, colendissimi!

In tenore benigno-gratiosi serenitatis vestrae regiae, excelsique locumtenentialis regii consilii in anno praeterito 1735. die 23. mensis Septembris emanati intimati judaeorum in gremio comitatus hujusce nostri commorantium conscriptionem medio judicum nobilium nostrorum peractam, nobisque relatam hisce annexam humillime transmittimus ac una nosmet benignitati gratiis et favoribus perdemisse devoventes perseveramus. Datum ex generali congregatione nostra Sabariae, die 11-ma mensis May anno domini 1736. celebrata.

Serenitatis vestrae regio, praetitulatarumque dominationum vestrarum servi humillimi obligatissimi:

universitas comitatus Castriferrei.

Vas megyei levéltár, 1733—1738. évi közgyűlési jegyzőkönyv 713.
E felirathoz csatolt megyei zsidó-összeírást már közölte a MZSO. VII. 594—617. oldalakon.

233.

1736. június 20. előtt. Bolla Zsigmond sopronmegyei szolgabíró előtt Wertheimer Wolf zsidó pert indít Madarász Katalin, férjezett Dumanay Mihályné ellen, mert még 1733-ban meghozott bírói ítélet alapján lefoglalt bora után csupán 500 forintot fizetett, nővére pedig, kinek ingatlanát időközben megvette, semmit. Kívánja nemcsak a megítélt összeg teljes kifizetését, hanem a felszámítható időközi kamat megadását is.

Exponitur mihi Sigismundo Bolla inclyti comitatus Soproniensis judici nobilium nomine et in persona haebrei Wolfgangi Vertheimber, qualiter exponens in anno 1733. die 20. mensis May contra illustrissiman dominam comitissam Theresiam, illustrissimi domini comitis Antonii de Grunne ac spectabilem dominam Catharinam, spectabilis domini Michaelis Dumanay de Pressi conthorales, filias vero spectabilis condam ac generosi domini Emerici Madarasz excelsi locumtenentialis consilii regii consilarii intuitu certorum 1000 florenorum Rhenensium anno 1718. die 11-ma mensis Februarii per dictum dominum Emericum Madarász ab exponente mutuo erga legale sex per centum interesse levatorum coram me judicialiter procedendo sententiam etiam convictivam obtinuisset, hujusmodique convictiva sententia in toto una cum portione judiciaria ex executione obveniente summam 2055 florenorum

85 den. in se complectens die 12. mensis Junii anni praescripti 1733. in vinis earundem dominarum executioni mancipata fuisset, ut haec omnia ex annexis literis executionalibus clarius et uberius perspicerentur et licet exponentis mandatarius ex parte dominae Dumanaianae assecuratus, quod in medietate eandem respiciente exponens brevi expost tempore contentabitur, executionem ex parte ejusdem factam relaxasset, usque tamen in praesens praeter 500 florenos nihil prorsus depositum extitisset, adeoque ex parte ejusdem 527 floreni 92 1/2 den. adhucdum restarent, ex parte porro dominae comitissae de Grunne executa vina propria authoritate reoccupata extitissent et nihil solutum haberetur, consequenter ex parte ejusdem totalis summa 1027 fl. 92 1/2 den. inexoluta haereret damno et praejudicio exponentis valde gravibus et manifestis.

Quia vero exponens jam tandem contentationem sibi procurare necessitaretur et quemadmodum summa praescripta judicialiter determinata a tempore peractae executionis exponenti fructificare debuisset, ita etiam nunc eatenus damnificari nequiret, cum totalis summa convictiva per sententiam judiciariam in summam capitalem abivisset et licet exponens hac in parte fundamento articuli 34. anni 1729. actionem erexisset, illaque mediante poenas etiam et onera articuli 31. anni 1681. aquisitioni suae substravisset, quia tamen ex parte dominae Dumanaianae reapprehensio vinorum executorum non simpliciter, sed, ut praemissum est, cum consensu mandatarii exponentis intervenisset, medio tempore autem eadem domina Dumanaiana bona quoque dominae comitissae de Grunne apprehendisset et ad se recepisset, taliterque, siquidem res juxta tit. 82. partis 1-ae Tripartiti cum onere vadere soleret, jam etiam pars debiti, alias dominam comitissam de Grunne respiciens repetitam dominam Dumanaianam maneret, ideo praememoratae actioni ad poenas praecitati articuli 31. desummendas inviatae beneficio juris cederet, justitiae porro et aequitatis ratio exigeret, ut si quis etiam titulo crediti sine tamen aestimatione judiciaria bona tertii apprehendat, ex superfluitate ejusmodi bonorum alter creditor contentetur aut saltem jus exolvendi priorem similitudine etiam tituli 103. partis 1-ae Tripartiti eidem admittatur, summaque superinscribatur.

Vellet proinde memoratus exponens ratione praevia titulatam dominam Catharinam Madarász coram me praescripto judice nobilium, tanquam in causis liquidorum debitorum vi articuli 35. anni 1729. competente judice, in jus et causam convenire ac ex parte quidem dominae Dumanaianae a die 12-ma mensis Junii anni 1733. usque ad tempus depositionis 500 florenorum summae florenorum 1027, a die autem ejusmodi depositionis ab inexolute remansa 527 florenorum summa, ex parte vero dominae comitissae de Grunne a totali 1025 florenorum summa pro toto tempore titulo lucri cessantis et damni emergentis sensu articuli 51. anni 1715. legale sex per centum interesse una cum expensis vi articuli 31. anni 1659. bonificandis sibi adjudicari et ex parte dominae Dumanaianae ex bonis ejusdem propriis a genitore haereditatis executionem judiciariam peragi, intuitu vero partis debiti dominam comitissam de Grunne respicientis ex bonis ejusdem

per dominam Dumanaianam apprehensis, actuque tentis et possessis judicialiter aestimandis per assignationem superfluitatis vel vero attributionem juris exolvendi summas per dominam Dumanaianam investitas, inclytoque comitatui exolutas per eandem sufficienter liquidandas jus et justitiam, debitumque juris et justitiae complementum administrari lege regni sic exigente.

Kívül: Actio haebrei Wolffgangi Vertheimber, ut A. contra et adversus spectabilem ac magnificam dominam Catharinam, spectabilis ac magnifici Michäelis Dumanay de Pressy etc. conthoralem, filiam vero spectabilis condam domini Emerici Madarász, ut I.

Sopron megyei levéltár, Acta iuridica, Hebraeorum címszónál tomi 2-di nr. 2-do.

Ívrétű papiros, melynek vízjegye az egyik oldalon: címerpajzs, a másik oldalon *FGM* betűkkel.

234.

1736. június 20. Sopron. Bolla Zsigmond, sopronmegyei szolgabíró, esküdttársával, Salamon Lászlóval Wertheimer Wolf zsidónak perét Dumanay Mihályné, szül. Madarász Katalin ellen elnapolja.

Anno domini 1736. die 20. Junii in libera regiaque civitate Soproniensi comitatui nominis ejusdem adjacente coram perillustri ac generosis dominis Sigismundo Balla judice nobilium et Ladislao Salamon jurato assessore comitatus antelati levata causa hebrae Volffgangi Vertheimer, ut actionetenus subtus declarati A. contra et adversus spectabilem ac magnificam dominam Catharinam, spectabilis ac magnifici domini Michäelis Dumanyoi de Pressy etc. conthoralem, filiam vero spectabilis condam domini Emerici Madarász, ut I.

A felperest Büki István ügyvéd, míg az alperest Domitrovics László ügyvéd képviselte, akik egymással 7 folió oldal hosszan szőrszálhasogató vitatkozást folytattak, melynek leközlését feleslegesnek ítéljük, végül is a bíró a további tárgyalást és az ítélet kimondását elhalasztotta:

Deliberatum est.

Ferendam super praemissis allegatis sententiam et ulteriorem continuationem ex certis legitimis rationibus ad comodius tempus rejici.

Sigismundus Bolla inclyti comitatus Soproniensis judex nobilium manu propria.

Ladislaus Salamon inclyti comitatus Soproniensis juratus assessor manu propria.

Sopron megyei levéltár, Acta iuridica, Hebraeorum címszónál tomi 2-di nr. 2-do.

Eredeti példány. Abból, hogy e per folytatásának semmi nyomát sem találtam, joggal arra következtetek, hogy a peres felek időközben egymással békésen kiegyeztek.

235.

1736. november 20. Pest megye közgyűlése felszólítja gróf Zichy Péter özvegyét, hogy Bibics Mária fiától ellopott 112 arany ügyében az óbudai zsidó bűntársak részéről szolgáltasson elégtételt, mert ha nem, úgy a megye hatósági úton fog erről gondoskodni.

Acta generalis congregationis die 20. Novembris anno 1736. Pesthini celebratae.

Proposuit dominus ordinarius vicecomes, quod quamvis excellentissima domina comitissa Petro Zichiana intuitu judaeorum Vetero-Budensium cujuspiam 112 aureorum furti consciorum a filio damnificatae nomine Mariae Bibics saepius jam mediantibus instantiis obtestata, perque dominum processualem judicem nobilium eatenus, ut nimirum sua excellentia condignam memoratae damnificatae satisfactionem impendere vellet, commonita fuisset, ejusmodi nihilominus impensionem usque ad praessens distulisset. Hinc determinatum est, quatenus dominus processualis judex nobilium Franciscus Friebeitz crebriusfatam excellentissimam dominam comitissam cum ea inclytae universitatis denunciatione accedat, ut nimirum sua excellentia furti praeattacti reatum debite investigari curare, eoque comperto dictae dammificatae personae satisfactionem plenariam impendere velit, secus inclyta universitas in casu denegatae impensionis ex incumbentia sua magistruali praeattactos judaeos, qua furti praenotati conscios capi atque in carceres comitatenses deduci curando crebrius fatae damnificatae personae satisfactionem impendere atque insimul judaeis praemoratis a proportione demeritorum suorum poenam dictare non intermittet.

Pest megyei levéltár, 1736—1737. évi közgyűlési jegyzőkönyv 293—4.

236.

1737. január 27. Nagykároly. Károlyi Sándor bérbeadja Lebel Áronnak a kaplonyi mészárszéket kedvezményes áron, azzal a feltétellel, hogy a kaplonyi ferencrendi zárdát jól fogja tartani.

Én alább meg irt adom tuttára mindeneknek, az kiknek illik ez arendationalis levelemnek rendiben, hogy Áron Liebel Károllyi zsidó méltóságos Cavalleriae generalis Nagy Károlyi Groff Karollyi Sándor ur eő excellenciájának Kaplon nevü hellysigiben és részen lévő mészárszekeket exarendálta három esztendeigh. Ugymint:

1-mo. Tartozik emlitet Aron Liebel mészáros minden esztendőben az méltóságos Urasagnak negyven magyar forintokat és két mása fadgyut deponalni és megh fizetni.

2-do. Lévén az méltóságos uraságnak Kaploni Várasi Convent R. R. (= reverendissimi) Franciscanus Atyám uraiméknak 15 idest tizen öt

mása hust, menyit kivánnak eő atyasságok nap és hét számra ki venni, tartozik eő kegyelméknek administrálni, ugy mind azon által, hogy arol annak rendi szerint ravast tarcson, és minden font hust, akit oda ad, az mészárosnak 2-eő idest két-két pénzivel fog az arendájának defalcatiojában acceptáltatni.

3-io. A két mása fadgyu és ugyan Kaplani Barát Uraiméknak administrálván erga recognitionem tartozik az miszáros, és arendájában acceptáltatik.

4-to. Mint hogy az arenda fellyebb let volna, de látván az első három esztendőben az arendatornak, hogy megh nem gyarapitatot az kevés pénzbeli árendájra való nézve, ara obligálja magát az arendator, hogy nem csak az után le vágot marháknak nyelvét s orrát és lábait, hanem a mennyi fog kivántatni, azon le vágott belit is ingyen és acceptatio nélkül az városi Conventnek oda adgya, ugy mind azon által, hogy emlitet Attyám Uraymék mind lábát, mind belit megh tisztitani tartoznak, menyit el visznek.

5-to. Tartozik az mészáros eő Atyafiságokat jó hussal tartani.

6-to. Az három esztendő arenda el telése előt tartozik az arendator három holnappal előtte hirt adni, hogy tovább akar-é megh maradni, avagy nem, e contra az Uraságh részirül meg igértetik, hogy mas arendator ki nem vetheti, hanem mindenkor eő kegyelménél marad a város arendája. Kezdetik pediglen ezen arenda levél 1-a February 1737. Melly dolognak nagyobb bizonysagara pro cautela attam ezen subscriptiommal és peczétemmel megh erősitett arendationalis levelemet.

Datum in castro N. Károly, die 27. January 1737.
L. S. praefectus Christoph de Redel m. p.

OL. P—397. 25. tétel. 92. csomó. (140.)

237.

1737. május 13. A sopron városi tanács Kersnerits János soproni polgár özvegye, Hevenyessi Kata asszony ügyvédjének, Pelz Jánosnak kívánságára kihallgatja Horváth Mária Magdolnát, hogy mit tud Kata asszonynak Zakariás Fülöp zsiaóval kapcsolatos adósságáról.

Anno 1737. den 13. May hat bey einen wohledlen rath dieser königlichen freystadt Oedenburg herr Johann Pelz gerichtsadvocat in nahmen frauen Catharinae Kerschneritschin nachfolgende De eo utri puncta exhibiret und nachstehenden zeugen jraestito prius corporali juramento verhören lassen.

De eo utrum

1-mo ob zeüg vor einigen jahren bey weylandt tit. herrn Johann Kerschneritsch in diensten gewesen?

2-do ob sie nicht wehrender zeit, als sie alda in diensten gestanden, frauen Kerschneritschin ein gewisses geld in das Caspar Waxmannische

hauss, alwo sich der Zacharias schüzjud von Koberstorff auffgehalten, in einen säckel nachtragen müssen?

3. ob fatent wisse, dass eben dieses geld erwehnten juden von der frauen Kerschneritschin gegeben worden?

4. ob nicht zeug dargegen gewisse pretiosa und leibes kleyder, die bey den juden in versacz gewesen, nach hauss tragen müssen?

5-to ob frau Kerschneritschin mit oberwehnten juden bey dieser gelegenheit einen streit gehabt und warumb?

6. ob dieser streit entstanden sey vor oder nach empfangung des geldes von den juden?

Testis Maria Magdalena Horvatin annorum circiter 26 praestito prius corporali juramento examinata fassa est:

Ad 1-um ja, sie sey bey ihn 5 jahr in diensten gestanden.

Ad 2. ja, sie sey mit frau Kerschneritschin in das Caspar Waxmannische hauss gegangen und geld in einen säckel dahin getragen.

Ad 3. ja, sie habe gesehen, wie frau Kerschneritschin dem juden das geld auf dem tisch vorgezehlet.

Ad 4. sie habe sowohl die pretiosa, als auch die leibes kleyder zuruck nach hauss getragen.

Ad 5. frau Kerschneritschin habe zwar mit den juden einen streidt gehabt, sie fatentin aber wisse nicht warumb.

Ad 6. der streit sey nach empfang des gelds entstanden.

Exaudito teste petiit paria.

Deliberatum.

Petita paria conceduntur.

Actum Sopronii in senatu, anno et die praemissis.

In fidem subscripsit: Abraham Egidi Dobner manu propria, stadtschreiber.

Kívül: Productum partis I. sub litera A.

Sopron városi levéltár, Causae civiles fasc. 8. nr. 148.
Eredeti jegyzőkönyv papiroson, melynek vízjegye az egyik oldalon címerpajzs, a másik oldalon *FAK* betűkkel.

238.

1737. június 4. Pest. Pesti szerb és görög kereskedők tanúságtétele egy bécsi-nagykárolyi dohány-üzlettel kapcsolatban, amelyben zsidók szerepelnek.

Mi alab is meghirtak recognoscallyuk és vallyuk ez jelenvalóknak erejével, hogy az el mult 1736-dik esztendőben lévén Nicola Emanuel uraimeknak Nagy Karolyi Simon Lázár és Nathan Benedek nevü Sidókkal bizonyos contractusok, melynek erejével es tenora szerint a Sidok Nicola uraimeknak ezer mása dohant, Nicola Emanuel uraimek pedigh a Sidoknak ezer forint ára portékát tartoznak adni. Megh irt Nicola

uraimek a contractust megh tartani kivánván, a megh igért portékát nem csak el készitették a Sidok számára, hanem irtak is nékiek mind magok, mind az Unterhandler iffju Jóel nevü Budai Sido által irattak, hogy a portéka készen lévén, ők is a Sidok a dohánt készszen tartsák, és hogy magok is mingyárt alá nem mehettek, annak oka volt az attyok halála, és onnét eredett sok confusio és galiba, ugy az után következet egyik kereskedő társoknak s bátyoknak, a ki ugyan a contractusnak csinálásán ott Karolyban jelen volt, e világbul való hirtelen kimulása. Mellynek bizonyságára adgiuk ezen saját kezunk irásával és pecsétunkkel erősitett recognitionalis levelünket.

Datum Pesten, die 4 Juny 1737.

OL. Károlyi cs. lt. 11. cs.(261)

239.

1737. október 11. Pozsony. A m. kir. helytartótanács a tokaji vagy a hegyaljai bor jó hírnevének megőrzése céljából királyi intézkedésre többek között elrendeli, hogy ezentúl a zsidók, a görögök, az örmények és az arnóták Felső-Magyarországon borral ne merjenek kereskedni. Ez a tilalom nem vonatkozik a lengyelországi zsidókra, akiknek útlevéllel kell magokat igazolni és akik kóser bort is készíthetnek.

Illustrissimi, reverendissimi, spectabiles ac magnifici, perillustres item ac generosi domini nobis observandissimi!

Quandoquidem vinorum Tokaiensium seu sic dictorum submontanorum pretium et antehac habitam aestimationem propter diversas adulterationes, substitutiones et varias maleversationes decrevisse malo suo experti sint, signanter partium illarum regnicolae, sacra caesarea regiaque majestas, dominus dominus noster clementissimus ex paterna omnino cura et sollicitudine sua hoc quoque in passu publico clementer subvenire cupiens ad instituendas necessarias praecautiones, ne in futurum praeattacta vina Tokaiensia seu sic dicta submontana partium regni superiorum quoquo modo adulterari possint, sub praesidio spectabilis ac magnifici illustrissimi domini comitis Thomae Berényi inclyti comitatus Zempliniensis supremi comitis certam commissionem benigne ordinavit, cujus relationem, postquam cum observationibus suis consilium hoc locumtenentiale regium altefatae sacrae caesareae regiaeque majestati demisse repraesentasset, eadem altefata sacra caesarea regiaque majestas tenore benigni mandati sui sub 3-a currentis emanati quoad constituendas praemissas necessarias praecautiones clementer resolvit sequentia, etquidem

Primo, ut omnes omnina judaei, Graeci, Armeni, Arnoldi in regno commorantes universaliter a cujusvis generis vini questu in partibus regni Hungariae superioribus de plano et simplici inhibeantur. In Polonia econverso degentibus judaeis, qui ejusdem regni incolarum et quaestorum factores forent et se fidedignis principalium suorum pas-

sualibus literis sufficienter legitimarent, praescriptorum vinorum coemptio et eductio ac etiam vini kascher wein dicti confectio ultronee admittatur.

.....

Datum ex consillio regio locumtenentiali Posonii, die undecima Octobris anno millesimo septingentesimo trigesimo septimo celebrato.

Praetitulatarum dominationum vestrarum benevolus et respective ad officia paratissimi:

Comes Joannes Palffy.

Ladislaus Barmay manu propria.

Sopron megyei levéltár, 1738. évi közgyűlési iratok március havi csomójában, amely tévesen az 1742. évi közgyűlési iratok közé van beosztva.

240.

1738. január 10. Sopron. Dobner János György soproni polgár és neje, Lassgallner Anna Eleonóra váltóra József lakompaki zsidótól 250 forintot vesznek kölcsön egy hónapi időtartamra 6%-os kamat mellett.

Charta bianca per zweyhundertfunffzig gulden, sage 250 fl., welche uns beeden eheleuthen der jud Joseph von Lackenbach in paaren geld zu unserer grösten nothdürff geliehen und vorgestrecket. Versprechen auch solche von untergesezten dato in einen monath mit 6 pro cento lauffenden interesse paar zu bezahlen, solches zeiget unsere unterschrifft und betschafft. Ödenburg, den 10. January 1738.

J(ohann) G(eorg) Dobner von Rantenhoff manu propria.

Anna E(leonora) Dobnerin gebohrne Laskalnin manu propria.

Sopron megyei levéltár, Acta perceptoralia, 3. csomó.

Egykorú egyszerű másolat papiroson, melynek hátlapján azonos kéztől e feljegyzések olvasható: *anno 1738. den 10. Janner, nr. 5., summa 250 fl.*

241.

1738. január 15. Sopron. A soproni városi tanács meghagyja Pintér János Ádám városbírónak, hogy egyfelől Kersnerits János özvegye, Hevenyessi Kata asszony, másfelől Zakariás Fülöp zsidó özvegye, Heidel között adósságból kifolyólag indított perben hozott bírói ítéletet hajtsa végre.

Nos N. N. magister civium et senatus liberae regiaeque civitatis Soproniensis recognoscimus praesentem per vigorem, quod in causa liquidi debiti Heidel, hebraei condam Zachariae Philipp in oppido Nagy-

marton degentis relictae viduae, quam in anno adhuc 1736. die 8. Januarii contra et adversus generosam dominam Catharinam Hevenyessi, perillustris ac generosi domini Joännis Kersnerics relictam viduam intuitu triplicis ordinis debiti, unius quidem anno 1729. a mentionato condam hebraeo in florenis 32, alterius vero in florenis 26, necnon itidem alterius in 20 florenis, uti propriae ejusdem recognitionales sub numeris 1., 2. et 3. juri exhibitae testarentur, mutuo levati ad subsecutas partium in processu uberius pro et contra subsecutas allegationes sequentem tulerimus deliberationem: parte I. qualificatam suam intuitu positionum in productis sub numero 1-mo et 3-tio contentis, quod videlicet easdem, uti praetenderet, exsolverit, in certa juri sub litera A. exhibita fassione fundante. Quia vero ejusdem testis fassione haud quaquam eveniret debitum in productis sub numeris 1-mo et 3-tio denotatum, illam ipsam pecuniam esse exsolutum ac complanatum. Dein nec quoad aliud assumptae probae repetitionis nimirum obligatorialium membrum quicquam fateretur, eaque fine edocendae qualificatae suae clare probare debente, quod videlicet summam sub numero 1. florenorum 32, ejusque legale interesse in anno adhuc 1729 mutuo levatum, non secus et alteram florenorum 26 constituentem rite persolverit, hoc ipsum vero edocere nequeunte; in summis in productis sub numeris 1-mo et 3-tio denotatis, prout et sub numero 2-do comprehensa, quam ultronee et spontanee confiteretur, deducto nihilominus pro una urna vini procreationis anni 1733. pretio, judiciario calculo limitando, una cum legalibus accessoriis convincendam judicialiter decerni, vigore cujus, quandoquidem frustra fierent judicia, judiciariaeque deliberationes, nisi ea, quae judicialiter decernuntur, debitae quoque executioni mancipparentur, perillustri ac generoso domino Joanni Adamo Pindter judici ordinario executionem servatis de jure et praxi civitatis hujus servandis peragendam committimus. Sopronii, die 15. Januarii anno 1738.

Sopron városi levéltár, Causae civiles fasc. 8. nr. 148.

Eredeti fogalmazvány egy-két törléssel és betoldással a szövegben papiroson, melynek vízjegye: *DPM* betűk.

Ez a per az itt elfekvő hosszadalmas perirat bizonysága szerint 1736 jan. 8-án vette kezdetét és két év múlva fentebb már közölt bírói ítélettel ért véget.

242.

1738. január 17. Szombathely. Szombathely város tanácsa a varga céh panaszára Markó zsidó boltjában talált 4 kötés fehér bőrt elkobozza, egyúttal azonban úgy a varga, mint a tímár céhnek megparancsolja, hogy mindenkor gondoskodjanak elegendő fehér bőrről.

Anno 1738. die 17. Januarii edgüt lévén nemzetes vitézleö Jagodics György substitutus biró vr, Balogh Mihály, Németh Ferencz, Náray András és Völgyi György tanácsuraimék panaszt tévén az ittvaló böcsületes vargha czéh ezen városban kereskedö Marko sido ellen, az ki is contra determinationem magistratualem diei 7-mae mensis Januarii

1722. fehér készétett bört az boltyában tartván s kötés számra arult is, áminthogy megh négy kötés az boltyában találtattván el is hozattatott. Ellenben pedigh az böcsületes csizmazia czéh is panaszolkodik azon, hogy se varga, se pedigh timár uraiméknál elegendö fehér bört nem tanálhatnak s mesterségekben hátramaradást szenvednek. Melly dolgot meghvisgalván determináltatott, hogy az föllyeb említett s az böcsületes vargha czéh instantiajára tett magistratualis determinatio továb is helyben hagyatik, hogy pedigh csizmazia uraimék is fogyatkozast ne szenvedgyenek, az ittvaló timár és vargha uraiméknak 12 forint büntetés alatt imponaltatott, hogy ha magok elegendö fehér bört nem készéthetnek, tehát kinvaló helyekrül is egy holnap alatt szerezzenek, hogy mindenkor elegendö fehér bört csizmazia uraimék tanálhassanak. Az sidonak pedigh, minthogy ugyancsak nem volt szabad az ollatin börrel kereskedni, azért azon magistratualis determinatio szerént meghbüntetetik és az boltyábul elhozot negy kötés fehér bör contrabandaltatik. Actum Sabariae, ut supra. Notarius manu propria.

Vas megyei levéltár, Szombathely város 1736—1739. évi tanácsjegyzőkönyve 93—4.

243.

1738. január 28. Fraknó. Frischman György tiszttartó Deutsch Mandl nagymartoni zsidó érdekében közbenjár a soproni tanácsnál, hogy Gritsch Richárd soproni dobostól 46 forint 16 dénár és néhai Petzke Jakab soproni posztónyíró hagyatékából közel 40 forint követelése kielégítést nyerjen.

Wohledl, gestrenger etc.

Hochgeehrtiste herrn, löblichen statt mágistrát!

Iberbringer dises Mändl Deutsch, ein zur hiessigen herrschafft gehörigen Mäterstorffer schuczjud, hat an dem maister Reichharth Gritsch dermahligen stundtblasser und paukhner daselbsten, vorhin aber zu Grosshöfflein wohnhafft, eine schult anforderung vermög gepflogener zusamban rechnung per 46 fl. 16 vngrisch, inglechen an dem verstorbenen duechscherer Jacob von dannen über alle abrechnung bei 40 fl. zu suechen. Desentwegen hat mich derselbe umb eine recommentätion angesuehet. Wan ich dan sein anlangen nicht wüderspröchen khönnen, alss geschiecht an einem löblichen magistrát mein diensthöffliches ersuechen, die geruehen dise partheyen dahin zu verhalten, damit er zu dem seinigen gelangen mehte oder so in fahl er Gritsch nicht gleich volstendig bezahlen khönet, das er wenigst von quarthall zu quarthall etwas an seiner besoltung zuruckh lasset, damit es ihme so dann behendtiget mehte werden. Dergleichen solle von hieraus auf begöbenten fahl erwüdriget werden. Womit mich hofflichen empfehle, verharre meinen hochgeehrsten herren dienstschultigister diener:

Forchtenau, dem 28-ten Jenner 1738.

Georg Frischman manu propria, verwalter.

Kívül: Dem wohledlen und gestrengen herrn N. N. der königlichen freystatt Öedenburg gesambten rath und beysiczern etc., meinen hochgeehrstisten herren Öedenburg.

Sopron város levéltára, N. R. A. fasc. 27. nr. 49/1.
Ívrétű papiros, melynek vízjegye: koronás címerpajzs, zárlatán vörös viaszba nyomott ovális alakú gyűrűspecséttel.
E levélben nr. 49/2—4. jelzés alatt csatolva van az alábbi 3 db melléklet:

1., Heite Eliesebeth markt empfing von Mandel judten von Martersdorf 14 fl. 30 kr., welche ich nebst der arbeit kunfftig bezahlen will 1729.

Jacob Petzke tuchscherer zu Ödenburg.

2., Heunt bescheine, dass heunt dato den 23. Mey 1736. dem Mandel judten von Mortersdorff richtig schuldig verblieben bin dreytzehen guldten, solche an der arbeit uns abzurechnen sein alle zeit von gulden 15 kr.

Jacob Petzke tuchscherer in Ödenburg.

3., Praetensiones, welche jud Mandls von weylandt maister Jacob Peczke gewesten tuchscherer formirt.

1., lauth eines scheins von 1729. fl. 14, 50 den.
2., lauth eines andern scheines von 23. May 1736. 13 fl.
3., lauth grichts prothocoll wegen gelesteter bürgschafft fl. 16.
4., wegen empfangener $3^1/_4$ eln dunckl carasse, die eln per 1 fl. 30 den. gerechnet, fl. 4. den. $22^1/_2$.
5., 1 stuck leinwandt fl. 13.
NB. hiervon hat das mensch, so bey ihme in diensten gestanden, den nachricht, wie auch die schusterin.
6., ein halb stuck carasse circiter fl. 17.
7., stamet lauth dessen liste fl. 20.[1]

244.

1738. január 31. A szombathelyi tanács László Ádám csizmadia és neje, Horváth Éva örökösei között osztályt téve többek között megállapítja, hogy egy rohonci zsidó váltóra 100 forint 80 dénárral tartozik, ugyanakkor Salamon zsidónak 3 forint 75 dénár a követelése.

Anno 1738. die 31. Januarii ment ki nemzetes vitézleö Jagodics György substitutus biró vr cum sibi adjunctis, ugymint Nagy Gábor, Paltauff Antal, Gotthárd Ferencz, Paar János, Balogh Mihály, Nároy András, Völgyi György és Babolcsai Imre tanácsuraimékkal néhai László Csizmazia Adám és Horváth Eva meghmaradékinak, ugymint László Adámnak, Marinkának, Bödei Csiz Sándor házastársának, Györgynek és Imrének instantiojokra s meghnevezett édesattyok és annyok halála után maradott ingó és ingatlanjoknak köztök való fölosztására . . .

. . . . . .

[1] ez a sor át van húzva.

Ötödször activa adosságok következnek, ugymint:

.....

Rohonczi sidó chartabianca szerént 100 fl. 80 den.

.....

Hatodszor passiva adosságok eképpen következnek:

.....

Salamon sidonak 3 fl. 75 den.

.....

Vas megyei levéltár, Szombathely város 1736—1739. évi tanácsjegyzőkönyve 94, 98—9.

245.

1738. április 16. Bük. Czompó Sándor, Sopron megye alispánja, meghagyja Hannibál Ferenc szolgabírónak, hogy Rimanóczy Antal és Herz Löw Manasses bécsi zsidó kereskedő ellen Spitz Hirschl zsidó javára foganatosított végrehajtást érvénytelenítse.

Minémeö parancsolat mellett cassáltatott nemes Moson vármegyei viceispan uram és adjunctusinak tekéntetes nemes Rimánóczy Antal uram és bizonyos Hertz és Manasses neveö bécsi kereskedö sidók ellen tett sententiaja, kiben ámint informaltatom, penes compassuales kegyelmed vitte véghez Dénesfán az executiot, mindazt per praesentes producalandó parancsolatból, mind pedig ugyan nemes Mosson vármegye viceispanya s birai uraimek recomendatoria compassualissából bövebben megérti kegyelmed, Hannibál Ferencz szolgabiro uram. Committaltatik arra nézve kegyelmednek, hogy azon jokat, mellyeket nevezett Rimanoczy Antal uramtól és megnevezett sidóktól ezelött elfoglalt bizonyos Hersl és Spicz néveö sidók részére, azokat annak rendi s módgya szerént reexequallja és az nyertes feleknek birásába adgya s assignallja, külömbet se tselekedgyék. Bük, 16-ta Aprilis 1738.

Czompó Sándor, Sopron vármegyei viceispan manu propria.

Sopron megyei levéltár, Acta iuridica, Rimanóczy családnévnél, fasc. 1. tomi 3-tii nr. 3. jelzés alatt.

Papiros, melynek vízjegye: címerpajzs, előlapon az aláírás mellett vörös viaszba nyomott ovális alakú gyűrűspecséttel.

1738. április 22. Dénesfa. Hannibál Ferenc, Sopron megye főszolgabírája, két esküdttársával együtt Czompó Sándor Sopron megyei alispán utasítására és a kir. országbíró rendeletére Rimanóczy Antalt és Herz Löw Manasses zsidót Dénesfán mindazokba a javakba, amelyeket korábban Spitz Hirschl bécsi kereskedő zsidó részére végrehajtottak, 70 forintra becsült széna és 26 forint értéket jelentő árpa kivételével visszahelyezik.

Infrascripti inclyti comitatus Soproniensis judex nobilium et jurati assessores vigore praesentium recognoscimus, quod posteaquam nos die et anno infranotatis penes perillustris ac generosi domini Alexandri Csompó praeattacti inclyti comitatus vicecomitis exmissionem et gratiosum excellentissimi ac illustrissimi domini judicis curiae regiae reexecutorium mandatum erga compassuales literas perillustris ac generosorum dominorum vicecomitis, judicum nobilium et juratorum assessorum inclyti comitatus Mosoniensis praedicto domino vicecomiti suo modo sonantes et praesentatas, nobisque emanatam et exhibitam (!), qualisnam in anno adhuc 1736. die autem 28. Septembris ad instantiam haebrei Hiersl Spicz quaestoris Viennensis virtute mutui compassus in possessionibus Denesfa et Csirák contra spectabilem ac generosum dominum Antonium Rimanoczi et judaeum Hercz Löw Manasses executio peracta fuerat, qualiave bona executa dictoque haebreo assignata fuissent, eademque in conformitate praeattacti gratiosi reexecutorii mandati et literarum compassualium in literis executionalibus clarius specificata praesentibus nobili Stephano Szantó et providis Paulo Tott, perillustris domini Ladislai Bógyai, Joanne Kotai perillustris domini Josephi Zeke subditis, necnon Michäele Vais, Joanne quoque Györvari omnibus omnino in dictis possessionibus Denesfa et Czirak inhabitatoribus reexecutionem peregerimus, eaque domino Alexandro Balogh, veluti praedictorum domini, utpote Antonii Rimanoczy et haebrei exceptis faeno consumpto et hordeo, quod tempore etiam peractae executionis pretium tam faeni quam vero hordei per me judicem nobilium, et faeni quidem ad fl. 70, hordei autem ad 26 fl. aestimatum fuisse, resignavimus et restituimus. Super qua praevio modo peracta reexecutione praesentes literas nostras sub sigillis usualibus et singraphis nostris necessarias extradandas esse duximus. Datum in possessione Denesfa, die 22. Aprilis anno 1738.

Franciscus Hannibál inclyti comitatus Soproniensis supremus judex nobilium manu propria.

Franciscus Pasztori inclyti comitatus Soproniensis juratus assessor manu propria.

Michael Török inclyti comitatus Soproniensis juratus assessor manu propria.

Kívül: 1738. Testimoniales super reexecutione bonorum Denesfalvensium pro parte spectabilis domini Antonii Rimanoczy et Hercz Löw Manasses haebrei.

Sopron megyei levéltár, Acta iuridica, Rimanóczy családnévnél fasc. 1. tomi 3-tii nr. 3. jelzés alatt.

Egykorú másolat ívrétű papiroson, melynek egyik oldalán címerpajzs, másik oldalán *FAK* betűs vízjegy látható.

247.

1739. január 22. A szombathelyi tanács Mahedli rohonci zsidó özvegyének 17 forint követelését Mogyorósi Ferencnek Kis Karicsában levő házára táblázza be.

Anno 1739. die 22. Januarii edgyütt lévén nemzetes vitézleö Jagodics György substitutus biró vr, Paltauff Antal, Paar János, Naroy András, Völgyi György, Babolcsai Imre, Puchart Antal és Kis János tanácsuraimék nemes Magyarosi Ferencz vr már az elöb ezen nemes tanács elött inealt computus szerént ados maradván Rohonczi Mahedli sidó eözvedgyének tizenhét forintal, az eözvedgy ebéli contentatioja veget olly conditioval, hogy ha valamely fundus assignaltatnék, várakozással lenne és igy más egyéb fundus nem találkozván, hanem azon 17 fl. executionaliter ezen Szombatheli városban Kis Karicsában fölszélrül Tóth Vargha Pál, alszélrül pedigh Langh György hazaik közöt lévö házra, ámennyire azon ház meghirtt Mogyorosi Ferencz vrt illeti, inscribaltatott. Actum, notarius manu propria.

Vas megyei levéltár, Szombathely város 1736—1739. évi tanácsjegyzőkönyve 120.

248.

1739. február 12. Szombathely. A szombathelyi tanács Léb Ábrahám sopronkeresztúri zsidónak 15 forint 41 dénár követelését Tóth György szombathelyi házára táblázza be.

Anno eodem (1739.) die 12. Februarii Toth Vargha György ados lévén Kereszturot lakozó Abrahám Leeb sidonak 15 forinttal 41 den. bör árrával, melly summa ezen Szombatheli városban lévö hazára inscribaltatott executionaliter. Actum Sabariae, ut supra.

Vas megyei levéltár, Szombathely város 1736—1739. évi tanácsjegyzőkönyve 124.

249.

1739. szeptember 29. Bük. Báró Révay Elek a büki korcsmáját lakással együtt évi 40 forint haszonbérért bérbe adja Böhm Lipót József kikeresztelkedett zsidónak, azzal a feltétellel, hogy abban a neki napi árért átadott csepregi borát mérheti ki.

An heünt, als den 29-ten Septembris 1739. jahrs, ist dem hoch und wohlgebohrnen herrn baron Alexium de Reva, dann zwischen Leopold Joseph Pöm, als bestandmann, folgender accord weegen des allhiesigen dem castell gegenüber liegenden wirttshausses getroffen worden, als nemlich:

Erstens wirdt ihme Leopold Joseph Pöm das erstgedachte wirttshauss auf ein ganzes jahr in bestand und zu seiner inwohnung, sowohl als sonnst beliebigen gebrauch übergeben, jedoch mit diesen beding:

Andertens das er nach verfliessung des jahrs oder endigung seines bestands alle aldorth befündliche gebau und haussgerath allenthalb in eben so gutten stand, als sich dieselbe nunmehro befünden, auch dazumahl zu verlassen, oder aber sofern einiger schaaden darbey beobachtet wurde, alles auf das genaueste ganz recht und richtig zu machen schuldig seye, über dieses aber

Drittens und lestens solle eben derselbe nicht allein 40 fl. id est vierzig gulden vor sein jährlichen bestandt und deren helffte zwar anjezo gleich, die andere helffte aber nach verfliesung des halben jahrs ohne allen mangl zu erlegen und zu bezahlen, sondern auch die wein zum ausschencken von mir, so vill ich ihm von Chapringer gewächs geben will, nach dem aldorth lauffenden preiss zu erkauffen verbunden sein. Urkund dessen seind zwey gleichlautente exemplaria aufgerichtet und gegen einander gewexlet worden nebst beyderseitigen versicherung, das vermög dessen geschehener vergleich ohne einer viertljährigen aufkündigung von keiner seithen könne aufgelesset oder zernichtet werden. Datum Bük, in jahr und tag, wie oben.

Alexius baro de Reva manu propria.

Quod productum originale cum hac copia de verbo ad verbum concordet, attestor. Viennae, die 27-a Septembris 1742.

Samuel Benyiczki inclyti comitatus Comaromiensis tabulae judiciariae juratus assessor manu propria.

Kívül: Contractus.

Sopron megyei levéltár, 1743. évi közgyűlési iratok március havi csomójában. Ívrétű papiros, melynek vízjegye: stilizált ember, egyik kezében mérleget tartva.

1739. október 27. után. Sopron megye közönsége gróf Pálffy János levelére válaszolva jelenti, hogy a zsidók kérésére hoztak olyan határozatot, hogy kereskedhetnek Sopron városával is, mivel a megye mentes a pestisveszélytől, hiszen a kereskedés a zsidók részére nincs megtiltva és mert a herceg Eszterházy uradalom elrendelte, hogy minden zsidó útlevelet váltson. Egyébként a városnak nem parancsolták meg, hogy a zsidókat be kell engedniök a városba.

Excellentissime etc.

Ad exigentiam benigni suae majestatis sacratissimae caesareo-regiae in eo ad nos interventi mandati, quatenus super eo, quonam ex capite moderno signanter tempore civitatem Soproniensem ad judaeorum in hoc comitatu degentium in gremium sui admissionem stringamus, humillimam submittamus informationem, sequentia demisse rescribenda habemus. Per nos non occasione ultimae congregationis nostrae 30. utpote mensis Septembris anni currentis celebratae, ut memorata civitas exponeret, sed adhuc sub congregatione nostra die 27. mensis Augusti anni 1738. erga querelam ex parte judaeorum in hoc comitatu degentium in eo factam, quod nimirum licet quidem ex parte dominii terrestralis Eszterhaziani tales factae fuissent dispositiones, ut nullus judaeorum etiam in comitatu sine attestato seu passualibus provisorum dominalium commeare possit, civitas nihilominus Soproniensis etiam ejusmodi passualibus provisos non admitteret, siquidem per Dei gratiam comitatus iste a malo contagionis praeservatus fuisset, neque in benignis suae majestatis sacratissimae dispositionibus, ut judaeis omnis commeatus praecludatur, ordinatum fuisset. Adinveneramus ejusmodi judaeos in comitatu degentes passualibusque provisorum dominalium semet ex comitatu venire legitimantes fundamento benignarum suae majestatis sacratissimae dispositionum ab ingressu civitatis prohiberi non posse. Ea autem occasione, de qua civitas querulatur, eandem ad judaeos in gremium sui admittendos neutiquam adstrinxiximus. Ast iteratis vicibus delatis ad nos eatenus querelis rationem dumtaxat assignari postulabamus, ob quam civitas eadem judaeos ab ingressu civitatis arceat, cum enim comitatus iste ex misericordia divina a malo contagionis praeservatus haberetur, benignis porro patentalibus caesareo-regiis mediantibus liber commeatus judaeis neutiquam simpliciter et generaliter esset interdictus, sed testantibus ejusmodi benignis patentalibus tam 26. mensis Augusti, quam vero 10. Septembris anni 1728. emanatis illis Rascianis, Armenis, Valachis, mendicis et judaeis, qui ex infectis vel etiam suspectis locis veniunt, admissio ad alia loca, imo etiam ad loca contumaciae conspiceretur prohibita. Nos nullam prosus rationem invenimus intuitu contagionis, ob quam judaei in hoc comitatu degentes, qui alias etiam extra comitatum non exmittuntur, ab ingressu civitatis arceri deberent, si enim hi arcendi sunt, arcendi etiam venirent reliqui hujus comitatus incolae Christiani, cum quibus iidem judaei, velut in gremio

eorum degentes, communicationem habent. Quibus pro humillima informatione demisse descriptis perseveramus. Datum.

Sopron megye levéltára, Acta perceptoralia, 61. számú csomóban.
Fogalmazvány ívrétű papiroson, melynek vízjegye: hímszarvas, a szövegben több törléssel.
Ez a fogalmazvány kétségkívül válasz gróf Pálffy János levelére, amelyet Sopron megyéhez intézett 1739. okt. 27-én és amelyet már a MZSO. X. 549. oldalon közölt.

251.

1739. november 4. Sopron. Korlátovics Imre, Sopron megye főszámvevője, Pásztory László szolgabírónak és Darás István esküdtnek, akik a lajtaújfalui zsidók kitelepítésével 4 napig fáradoztak, 11 forintot fizet ki napidíj címén.

Dum erga benignum suae majestatis sacratissimae mandatum in facto praetensae judaeorum Neüfeldiensium ad alias in hoc inclyto comitatu Soproniensi sub protectione celsissimi principatus Eszterhaziani existentes judaicas communitates distributorum constrictionis pro investigatione per memoratum inclytum comitatum exmissi fuissemus, dies quatuor nos insumpsisse praesentibus attestamur. Sopronii, die 4-a Novembris 1739.

Ladislaus Pásztory inclyti comitatus Soproniensis supremus judex nobilium manu propria.

Stephanus Darás inclyti comitatus Soproniensis juratus assessor manu propria.

Anno 1739. die 4. mensis Novembris Sopronii sub generali congregatione comitatus Soproniensis praesentibus revisis, factaque super negotio praedeclarato relatione determinatum est, ut domino judici nobilium per florenos duos, jurato assessori autem per den. 75 diurna pro quatuor diebus exolvantur.

Stephanus Nagy inclyti comitatus Soproniensis juratus notarius manu propria.

Quod praevio modo resoluta per inclytum comitatum quatuor dierum diurna a perillustri ac generoso domino Emerico Korlatovich saepefati inclyti comitatus Soproniensis perceptore rite levaverimus, praesentibus recognoscimus. Actum die et anno, quibus supra.

Ladislaus Pásztory inclyti comitatus Soproniensis supremus judex nobilium manu propria.

Stephanus Darás inclyti comitatus Soproniensis juratus assessor manu propria.

Sopron megyei levéltár, Acta perceptoralia 5. csomó nr. 33.
Papiros, melynek vízjegye: ugró szarvas, előlapon két, vörös viaszba nyomott ovális alakú gyűrűspecséttel, míg hátlapon ez egykorú feljegyzések olvashatók: *ad Neufeld in negotio investigationis communitatis judaicae, Pásztori László uramnak 8 fl., Darász István uramnak 3 fl.*
Pásztory László főszolgabírónak e kiküldetéséről megírt jelentését már közölte a MZSO. X. 547—9. oldalain.

1739. december 7. Sopron. Sopron megye közönsége a m. kir. helytartótanácsnak jelentést tesz a lajtaújfalui zsidók kitelepítéséről, akik az új tartózkodási helyeiken 5-en, 6-an, 8-an, néha 10-en, sőt 12-en laknak egy szobában, de mert előzőleg a kitelepítés előtt is már ilyen volt a helyzet, a megye nem lát egészségügyi veszélyt e zsúfoltságban. Egyébiránt a lajtaújfalui zsinagóga tárgyában panasz még nem érkezett a megyéhez, azonban a hercegi uradalom részéről azt a kérdést tisztázni szeretnék, hogy ezek elintézése a megye vagy az uradalom hatáskörébe tartozik-e?

Excellentissime, illustrissimi etc.

Tenoribus benigni mandati sacratissimae caesareo-regiaeque majestatis, domini domini nostri clementissimi die 7-a mensis Septembris anni currentis intuitu instantiae pro parte judaeorum in bonis celsissimi principis Pauli Antonii Eszterhazy degentium suae majestati sacratissimae denuo exhibitae ad nos expediti humillime satisfacere volentes facta praevie in generali congregatione nostra die 30-a praeteriti mensis Septembris celebrata ejusdem publicatione intuitu indagandae praetensae constrictionis judaeorum ex Neüfeld ex ratione constituti ibidem pro servanda contumacia loci discedentium ac in alias judaeorum communitates distributorum processualem judicem nobilium nostrum cum jurato assessore exmisimus. Ex quorum fideli relatione percepimus ex Neüfeld viros cum uxoribus, prolibus item necnon servis et ancillis universim centum octuaginta unam personas exivisse ac ad communitates judaeorum Kismartoniensem, Nagymartoniensem, Kaboldensem, Kereszturiensem et Lakkenpachensem juxta proprium eorundem judaeorum desiderium ita distributas haberi, ut ad communitatem Kismartoniensem 46, Nagymartoniensem 87, Kaboldiensem 15, Kereszturiensem 3, Lachkempahensem autem 19 personae illocatae sint ita, ut in uno cubiculo a potiori 5, 6, 8, in aliquibus autem etiam 10 et ad summum duodecim partim ex solis Neufeldiensibus constantia, partim cum aliis prioribus commixta reperiantur. Cum autem etiam praeter praesentem casum, quo nimirum ex Neüfeldiensibus suis habitationibus ob praescriptam causam recedere debuerunt, tot et plures in uno cubiculo permanere consvevissent, hujusmodi illocatio periculum eventuras aut saltem metuendas infirmitatum causam praebere non videtur. Intuitu porro sumptuum per judaeos Neüfeldienses in locum scholae seu synagogae ipsorum insumptorum et erga praeviam eorum liquidationem ex parte celsissimi principis bonificandorum ... aliorum gravaminum suorum hactenus pro ferendo eatenus remedio apud nos semet non intimaverunt. Ubi proinde semet eatenus insinuaverint, benignis suae majestatis sacratissimae mandatis et ordinationibus nos humillime conformare non intermittemus. Interea autem, dum haec benigna suae majestatis sacratissimae mandata publicata, deputatisque celsissimi principis pro observandorum observatione declarata extitissent, ex parte ejusdem

celsissimi principis reposuerunt sibi de gravaminibus judaeorum, innovationibusque et translationibus nihil constare ac ut praetensa ejusdem gravamina pro ferendo remedio suo ordine, debitoque modo assummi possint, cogniscique valeat, num ad jurisdictionem magistratualem comitatensem immediate pertineant vel vero ad primam instantiam dominalem scilicet deferenda sint? tam instantes et praetensive injuriatos, quam vero gravamina, innovationesque et translationes specificari debere. Quae pro debita informatione praetitulatis dominationibus vestris competenti cum respectu rescribendas perseveramus. Datum ex generali congregatione nostra in libera regiaque civitate Sopronii, die 7-ma mensis Decembris 1739. celebrata.

Excellentissimae, reliquarumque praetitulatarum dominationum vestrarum obligatissimi, humillimi servi:

universitas comitatus Soproniensis.

Sopron megye levéltára, Acta perceptoralia, 61. számú csomóban.
Fogalmazvány ívrétű papiroson, mely kissé szakadozott, innen egy helyen a pontozás. Vízjegye: hímszarvas, a szövegben több helyen javítás és betoldás van.

253.

1739. december 9. Bécs. Auersperg Henrik herceg, mint a legfelsőbb udvari bíróság elnöke, Spitz Hirschl zsidót Klebelsbergné, szül. Salm Anna Mária grófnő ellenében elmarasztalja 3100 forint adósságának és 99 forint kamatnak, valamint a per megindításától felszámítható 5%-os kamatnak megfizetésében.

Von der Römisch kayserlichen, auch zu Hispanien, Hungarn und Böheimb königlichen mayestäts, unsers allergnädigsten herrns wegen durch dero obristes hofmarschallamt der frauen Annae Mariae freyin von Klebelsberg, gebohrner gräfin von Salm hiemit anzufügen und ist derselben vorhin bekant, wie bey höchstegedacht ihro kayserlichen mayestät sie frau freyin von Klebelsberg wider den bey diesen obrist hofgericht zwischen ihr, als klägerin, aines, dann den Hirschl Spiz juden, als beklagten, andern theils in puncto der von ihr frauen klägerin anbegehrten extradirung der von selben dem kriegsagenten Urban Bischoff eingeschickt und von disen dem beklagten vernegotürten, folgends durch disen erhobenen Wiennerischen stadt banco obligation per 3100 fl. den 15. Juli vorigen 1738. jahrs ergangenen abschied revisionem actorum allerdemüttigst angesuchet, so man ihr auch verwilliget. Gleich wie nun hierauf die sach ihro kayserliche mayestät nach vorhero abgeforderten acten cum motivis und mit besonderen fleiss beschehenen revidirung allergehorsambst vorgetragen worden ist, also haben auch allerhöchst dieselbe vermög des unterm 16. Novembris lauffenden jahrs datirten und an heüt bey disem kayserlichen obrist hofgericht praesentirten hof intimati allergnädigst resolviret: dass der beklagte ihr frauen klägerin ohngehindert seiner waigerung die von ihr in stadt banco angelegte, von dem beklagten aber erhobene 3100 fl., dann das per 99 fl. verfallene interesse samt dem von capital erst gehörter 3100 fl. zu 5 per

centum a tempore litis motae verfallenen und weiters lauffende interesse zu bezahlen schuldig seye.

So man ihr frauen freyin von Klebelsberg zu ihrer nachricht und weiterer notdurffts vorkherung, allermassen es an besagten Hirschl Spiz juden durch besonders decret gleichfals beschehen ist, hiemit hat erinderen wollen. Wienn, den 9. Decembris 1739.

Henrich fürst von Aursperg.

Heünt dato den 12. Decembris 1739. hab ich ends unterschriebener in simili ein verschlossenes original decret dem Hirschl Spiz juden durch seinen bedienten zugestellt. Actum Wienn, ut supra.

Johann Bernhard manu propria.

Praesentem copiam cum suo originali collatam eidem per omnia conformem esse testor infrascriptus. Viennae, die 23. Marty 1741.

Joannes Franciscus de Jaszvitz ad excelsam cancellariam regiam Hungarico-aulicam viceregistrator manu propria.

Kívül: Der frauen Annae Mariae freyin von Klebelsberg, gebohrner gräfin von Salm zuzustellen.

Sopron megye levéltára, 1741. évi közgyűlési iratok május havi csomójában. Ívrétű papiros, melynek vízjegye: stilizált ember egyik kezében kardot, másik kezében mérleget tartva, a belső oldalon Jaszvitzi János Ferenc ovális alakú födött gyűrűs címerpecsétével.

254.

1740. április 28. Harsány János, mint herceg Eszterházy Pál Antal jószágigazgatója, a Sopron megye közönségéhez benyújtott nyilatkozatában a soproni vámmal kapcsolatban 7 pontban jogfenntartással él, így többek között a zsidóktól jogtalanul szedett vám eltörlését követeli.

Inclyta universitas, domini domini mihi gratiosissimi, colendissimi!

Opinione inclytae deputationis fine cognoscendarum certarum inter celsissimum sacri Romani imperii principem Paulum Antonium Esterhazy de Galantha etc., collegium item Societatis Jesu Soproniense ac ipsam etiam civitatem Soproniensem interventarum differentiarum per inclytam universitatem ordinatae intellecta, siquidem unica duntaxat differentia telonialis per eandem inclytam deputationem assumpta et superata foret, reliqua vero puncta in declarationibus meis inclytae universitati ex parte praetitulati celsissimi domini principis intro porrectis seriatim deducta, eidemque domino principi summe praejudiciosa, etquidem secundum, in quo ob praejudiciosam Neostadiensium per civitatem Soproniensem a praestatione telonii propria authoritate attentatam immunitationem ex parte celsissimi principis bonificatio postulatur.

3-tium quo intuitu semper praestitae, dein vero via facti denegatae pro desummendo teloniali proventu assistentiae restitutio in integrum desideratur.

Non absimiliter 4-tum, ubi ultra recognitam proventuum telonialium tertialitatis proportionem per dominos compossessores procurati augmenti restitutio petitur.

Praeterea 5-tum, quo mediante respectu domus telonialis ob non observatam ne fors limitationem et proportionem illata agravamina et praejudicia sufferri et proportio observari expostulatur.

6-tum, ubi praejudiciose introductae ab haebreis exactiones suo modo adjustandae ac in reliquo tollendae expetuntur.

Denique 7-mum, in quo limitationes, perceptiones dandae super iis rationes et alia in articulo 77. 1715. denotata cum celsissimo principi constare deberent, eatenus quoque satisfactio petitur, ne attacta quidem multominus superata haberetur ea propter, ut inclyta universitas eas etiam positiones, qua alioquin praeattacto negotii teloniali cohaerentes adjustare et complanare dignetur. Iteratis vicibus desidero, qui in reliquo me ulterioribus gratiis devoveo et persevero.

Inclytae universitatis humillimus et obsequentissimus servus:

Joannes Harsany manu propria.

Kívül: Ad inclytos status et ordines inclyti comitatus Soproniensis, dominos dominos gratiosissimos, colendissimos ulterior humillima declaratio et instantia in praescito negotio telonii Soproniensis introscripti Joannis Harsany.

Sopron megyei levéltár, 1745. évi közgyűlési iratok Miscellanea című csomójában.

Ívrétű papiros, melynek vízjegye: keretezett körben *L* betű, alatta *IGS* betűkkel, külzetén e feljegyzéssel: *praesentatae die 28. Aprilis 1740. sub continuata congregatione in Nemeskér celebrata.*

255.

1740. július 21. Zorad István biztos igazolja, hogy Dávid zsidónak, aki török követségi tolmács, Magyaróvárott 3 forint 21 krajcár értékű élelmiszert szolgáltattak ki.

Was den juden David zu Hungerisch Altenburg den 21. July erfolgt worden ist, alss

3 alte hennen per 30 kreitzer.
20 ayr per 12 kreitzer.
Sauer milch und milchramb per 6 kreitzer.
Fischaln per 6 kreitzer.
Sallat per 6 kreitzer.
Essig und baumőhl per 6 kreitzer.
Eyss per 15 kreitzer.
Kerschen per fl. 1.
1 lämbl per fl. 1.

macht fl. 3 und 21 kreitzer.
Stephanus Zorad com(m)issarius.

Sopron megye levéltára, 1741. évi közgyűlési iratok március havi csomójában melléklet Moson megye elszámolásához, amely az 1740. évi török követségre fordított kiadásokat tartalmazza 5739 ft 21 dénár értékben.

Ebből az elszámolásból tudjuk meg, hogy ez a Dávid zsidó török tolmács volt, akire ebben az elszámolásban az alábbi két tétel vonatkozik:

Titulo discretionis alteri interpreti Turcico David dicto numerati sunt fl. 1 den. 85.

Eidem Turcae David sub numero 3-io certa naturalia data fuere constituentia fl. 3 den. 35.

256.

1740. november 17. előtt. Klebelsbergné, szül. Salm Anna Mária grófnő azzal a kéréssel fordul Sopron megye közönségéhez, hogy 2111 forint követelését Spitz Hirschl zsidó dénesfai vagyonára első helyen táblázzák rá.

Inclyta universitas dominorum praelatorum, magnatum et nobilium, domini domini colendissimi!

Qualemnam judicialem aquistionem ab haebreo Hirschl Spitz habeam? adnexa excelsi mareschallatus aulici sententia in copia sub A. demonstrat. Quia vero dictus Spitz omnibus facultatibus excidit et nonnisi in possessione Dénesfa in hocce inclyto comitatu existente tam secundum oretenus factam declarationem et fassionem, quam secundum productas procedentis judicis nobilium sententionales suo tempore et loco producendas summam 2111 fl. incirca investitiam habeo.

Ideo confisa legi 107. anni 1723. apud inclytum comitatum obsequiose insto, quatenus hanc meam aquisitionem ad aquirendam prae caeteris ejusdem Spitz creditoribus praelationem ad suprascriptam 2111 fl. investitam summam intabulari suo modo facere et desuper consuetas testimoniales a tempore praesentati hujus libelli extradare dignetur, pro qua justa gratia permaneo.

Ejusdem inclytae universitatis obsequiosissima serva:

Anna Maria baronissa de Klebelsperg,
nata comitissa a Salm vidua.

Kívül: Ad inclytam universitatem dominorum praelatorum, magnatum et nobilium comitatus Soproniensis, dominos dominos colendissimos obsequiosissima instantia introscriptae instantis.

Sopron megye levéltára, 1741. évi közgyűlési iratok május havi csomójában. Ívrétű papiros, melynek vízjegye: *PPW* betűk, külzetén ez egykorú feljegyzésekkel: 1., *praesentatae die 17. Novembris anno 1740.* 2., *ad acta congregationis 2-ae May 1741.*

Az 1741. évi közgyűlési jegyzőkönyvben annak nem találtam nyomát, hogy ezzel a kérvénnyel foglalkoztak volna.

257.

1741. január 17. Hänsel Tóbiás soproni polgár és mészáros hagyatékából a soproni városi bírói szék többek között Ádám József lakompaki zsidó 400 forint követelését a házrészből teljes egészében kielégíti.

Anno 1741. die 17. January ist sub praesidio tit. herrn Francz Petráks pro tunc wohlmeritirten herrn stadtrichters in beyseyn derer in inventario sepcificirten herrn commissarien weyland maister Tobiae Hänssels gewesten burgerlichen fleischhackers allhier creditorum contentatio in gegenwart der wittib und ihres herrn procuratoris Carl Gabriels vor die hand genohmen worden, die folget:

.....

Joseph Adam jud von Lackenbach in 2 posten undzwar ohne interesse fl. 400.
wird gewisen auf den hauss-rest per 448 fl. 55½ den. mit fl. 400.

.....

Soproni városi levéltár, 1741. évi Gerichtsprotocoll 1. és 4.

258.

1741. január 21. Fischer Borbála soproni polgárasszonyt a városi bírói szék felszólítja, hogy Löbel József sopronkeresztúri zsidóval szemben a neki szállított faggyú után még fennálló adósságát 45 napon belül rendezze.

Die 21. Januarii anno 1741.
Wird der frauen Barbarae Fischerin wegen lauth habenden contract von Joseph Lewel jud in dem marckt Creütz um empfangenes inschlicht noch ausstehenden geldes-rest gerichtlich auferleget mit dem juden innerhalb 6 wochen 3 täg sich zu verrechnen, wiedrigenfalls wird geschehen, was recht is.

Soproni városi levéltár, 1740—1742. évi Gerichts diarium 47.

259.

1741. január 25. Kőszeg. Mózes rohonci zsidó szűcs elismeri, hogy Paar György gyámatya Schaller Zsuzsanna bundájának kibélelésére 40 forintot neki lefizetett.

Quietung

per fiertzig gulden, sage 40 fl., welches ich entes vnterschriebener empfangen hab wegen ein peltz fieterung vor die jungfrau Susana Sälleren.

Solhes gelt von herrn Georg Par alles weissen watter richtig empfangen habe, bezeig mit meiner vnterschriefft.

Ginss, dem 25. Jener 1741.

Mojsses juden kiehrschner auss Rehnitz.

Vas megyei levéltárban Kőszeg város levéltára, Miscellanea 1741. jan. 25. Papiros vízjegy nélkül.

260.

1741. március 14. Kirovich Koszta pesti polgár 14 napon belül válaszoljon Hirschl Mandl óbudai zsidó 180 forintot kitevő követelésére.

Sessio den 14-ten Mertzen 1741.

Hirschl Mandl judt von Altofen exponirt, das er an der Kyrovicischen verlassenschafft 180 fl. zu fordern habe, dahero bittet er umb richterliche aussrichtung.

Dem Koszta Kyrovicischen pupillen tutori und ihme Kyrovich zuzustellen, welcher in verlauff einer quindenae a die exhibitionis seine verantwortung zu erstatten hat.

Pesti tanácsi jegyzőkönyv 1741—1742. — 6/a., b.

261.

1741. április 6. Martius Katalin soproni polgárasszony hitelezői között Lázár Mózes nagymartoni zsidó a tőkével és a kamatokkal együtt 65 forint 75 dénárral szerepel.

Anno 1741. den 6-ten April.

E napon a soproni városi bírói szék időrendbe szedve összeírja Martius Katalin soproni polgárasszony hitelezőit, kiknek sorában olvassuk:

1716. 1. May Moysses Lazarus jud von Mattersdorff capital 50 fl.
Alt interesse rest 10 fl.
Neue interesse biss 1-ten April 1741. 5 fl. 75 den.

Soproni városi levéltár, 1741. évi Gerichtsprotocoll 65.

262.

1741. április 21. Ádám József lakompaki zsidó a soproni városi bírói szék előtt bevallja, hogy azt a házrészt, amit Hänsel Tóbiás soproni polgár és mészáros hagyatékából 400 forint értékben megkapott, a szokásos szavatosság elvállalásával 360 forintért eladta Láner János soproni polgárnak és mészárosnak, valamint nejének, Zsuzsannának.

Die 21. April 1741.

Fatiret Joseph Adam jud von Láckenbach, dass er denjenigen Tobiae Hänsslischen antheil hauses, auf welchen er de dato 17. January 1741. mit 400 fl. gerichtlich angewiesen worden, jure perennali et perpetuo solita cum evictione an maister Johann Láner burgerlichen fleischhackern allhier und dessen ehewirthin Susanna um 360 fl. verkaufft und zu verkauffen gegeben habe, worauf er auch in instanti den kauffschillingern haben hat.

Soproni városi levéltár, 1740—1742. évi Gerichts diarium 74—5.

263.

1741. április 30. Perger János Károly bécsújhelyi városbíró panaszára Simon Salamon és Dávid Mózes rohonci zsidók tartozásukból 38 forintot a soproni bírói szék előtt lefizetnek, a hátralevő 20 forintot pedig ígérik a soproni Margit-napi vásárkor megadni.

Die 30. April 1741.

Klagt tit. herr Johann Carl Perger stadtrichter von der königlichen Wiennerischen Neüstadt den Salomon Simon und Mojses David, beede juden von Rechnitz, dass sie ihme 58 fl. restiren. Zahlten ihme dannenhero an diesen conto pro nunc 38 fl., die übrigen 20 fl. aber versprochen sie auf den nächstkünfftigen Sankt Margarethen marckt zu bezahlen.

Soproni városi levéltár, 1740—1742. évi Gerichts diarium 77.

264.

1741. május 2. Ifjabb Ritter János György soproni polgár a városi bírói szék előtt ígéri, hogy Mandl Koppel pozsonyi zsidónak járó 12 forint tartozását a legközelebbi soproni Margit-napi vásárkor megadja.

Die 2. May 1741.

Verspricht maister Johann Georg Ritter der jüngere dem Kopl Mándl juden von Pressburg die restirende 12 fl. sine omni exceptione, es mögen solche nahmen haben, wie es immer wolle, auf künfftigen Sankt Margarethen marck zu bezahlen, widrigenfalls könne derselbe

von seinem vermögen in instanti so viel, als die 12 fl, austragen, authoritate judiciaria exequiren lassen.

Soproni városi levéltár, 1740—1742. évi Gerichts diarium 77.

265.

1741. május 26. Hirschl Mandl óbudai zsidó bizonyítsa be, hogy kérvényét közölte Kirovich Koszta pesti polgárral.

Sessio den 26-ten May 1741.

Hirschl Mandl, ein jud von Altofen urgiret seine an denen Kyrovicsischen erben schuld erforderung einwentend, das der tutor Kirovics weder bezahlet noch sich beandtwortet hat.

Supplicant solle beweyssen, dass er seine instanz dem tutor Kirovics zugestellet hat, alssdan wirdt dass weitere folgen.

Pesti tanácsi jegyzőkönyv 1741—1742. — 45/b.

266.

1741. június 1. Ebergőc. Dalham Ferenc ebergőci mészáros nyersbőrökre Mózes Izsák sopronkeresztúri zsidótól 20 rajnai forint előleget vesz fel.

Anno Anno 1741. die 1-ma Junii Mojses Isák Ebőrgőczőn lakózó Mészáros Ferencznek, ugyanezen tekéntetes Sopron vármegyében lévőben, adtunk husz Rhenes forintokat, id est fl. 20 előre az bürőkre, miket még azután le fogh vágni. Kirül adom magamrul ezen kiss memorialisomat kezem keresztvonyásával megherősitvén. Actum Ebőrgőcz die et anno, ut supra.

\+ Francz Dalhám.

Praesentem copiam cum suo vero et genuino originali collatam, conformemque esse testor.

Josephus Darás inclyti comitatus Soproniensis juratus assessor manu propria.

Sopron megyei levéltár, Acta iuridica, Hebraeorum címszónál tomi 2-di nr. 11.
Nyolcadrétű papiros, melynek vízjegye: ugró szarvas fél alakja.
Mózes Izsák a periratban sopronkeresztúri zsidónak van említve.

267.

1741. június 12. Bernhardt Márk soproni polgár Pongrác Katalin soproni polgárasszonytól megvett házrész fejében ennek 35 forint tartozását Böhm Lipót József zsidó részére a soproni városi bírói széknek lefizeti.

Die 12. Juny 1741.

Erlegt Marx Bernhardt die annoch wegen übernohmenen haussantheil von Catharina Pongratzin schuldig gewesene 35 fl., welche wegen einer schuld, so Catharina Pongrátzin dem juden Leopold Joseph Böhm schuldig, unterdessen zu handten eines löblichen stadtgerichts erleget worden.

Soproni városi levéltár, 1740—1742. évi Gerichts diarium 81.

268.

1741. június 30. Mivel Hirschl Mandl óbudai zsidó beigazolta, hogy kérvényét közölte Kirovich Koszta pesti polgárral, ez okból az adóst a pesti tanács figyelmezteti, hogy vagy fizessen vagy kifogását terjessze elő.

Sessio den 30. Juny 1741.

Hirschl Mandl produciret ein attestatum, wie das selber denen Kyroviczischen erben tutori Koszta Kirovics seine instanz zugestellet hat, bittet dahero in conformitate seiness erstern libellß daß judicium.

Beklagter wirdt ex abundanti vermahnet den kläger zu contentiren oder wann er etwaß erhebliches hat, solcheß mit nächsten einzuwenden, widrigens und auf fernerß anlangen deß actoris man sprechen wirdt, waß rechtenß ist.

Pesti tanácsi jegyzőkönyv, 1741—1742. — 68/b.

269.

1741. július 5-én. A soproni városi bírói szék Lázár Mózes nagymartoni zsidó 65 forint 75 dénárnyi követelését Martius Katalin soproni polgárasszony ingóságaiból kielégíti.

Anno 1741. den 5-ten July.

A soproni városi bírói szék e napon foglalkozott Martius Katalin soproni polgárasszony hitelezőinek kielégítésével, melynek során:

Moises Lazarus jud mit capital und interesse 65 fl. den. 75 wird gewiessen auf

Einen tisch mit einen steinern blatten per 2 fl.

1 schreibkasten mit 9 lädl per 4 fl.

2 ausgenähte sessel per 50 den.
5 nussbäumene stühl per 1 fl. 75 den.
Kaysser und kaysserin per 1 fl.
5 landschaffl per 1 fl. 75 den.
1 schwarczes beth mit vergoldeten leisten per 6 fl.
4 grosse weisse vorhang vor die fenster sammt vorhängen per 2 fl.
1 schwarczes tischl von weichen holcz per 10 den.
1 alter ausgenäter sessel per 15 den.
1 alter deto von rothen tuch per 25 den.
2 tabinettl per 25 den.
1 ceden flaschen mit zinnernen schrauff per 10 den.
5 obst-stück bilder per 1 fl. 50 den.
1 landschaffl per 15 den.
1 ceden confect schall per 30 den.
2 schwarcze spannbetter nebst zweyen alten vorhangen per 6 fl.
1 obst-stück bild per 50 den.
1 deto wildbratt stuck per 50 den.
5 controfaid per 75 den.
1 mitteren spiegl mit rothen glass ausgelegt per 40 den.
1 gar kleines schwarczes 4 kreutzigtes tischl per 20 den.
1 alter lähnsessel mit ausgenächten überzug per 25 den.
2 alte trugen zusammen per 2 fl.
1 eingelegter kasten von weichen holcz per 4 fl.
1 alten feuer-schauffel per 10 den.
1 schierhacken per 5 den.
2 eysserne gluth pfannen per 15 den.
2 maas krug mit zinnernen deckl per 50 den.
20 brüderische schüssel per 40 den.
1 grasser gruner krug per 15 den.
1 weiss brudersches reinl per 5 den.
1 glässerner pokal per 40 den.
3 stingl glässer per 15 den.
1 deto mit einen deckl per 10 den.
2 grosse grüne krüg per 30 den.
1 alter schlechter degen per 15 den.
1 kleines trügl von weichen holcz per 50 den.
Die bücher samt der stellen zusammen 10 fl.
1 schwarczes küchel kasten per 2 fl. 50 den.
1 schwarczes taffelbeth per 75 den.
1 schwarcze alte trugen per 40 den.
2 nussbäumene stühl per 80 den.
1 weisser tisch per 15 den.
Mit den übrigen auf den Haus-Sacz rest per 22 fl. 50 den. mit 11 fl. 75 den.

facit 65 fl. 75 den.

Soproni városi levéltár, 1741. évi Gerichtsprotocoll 118—9.

270.

1741. július 21. Az országgyűlés vegyes bizottsága elfogadja azt a javaslatot, hogy a törökországi zsidó, görög, örmény és egyéb alattvaló csak Törökországban készült áruval kereskedhet. Egyéb áruik elkobzás alá essenek.

Die 17-ma Julii sunt assumpta postulata statuum in mixta deputatione jam revisa et a domino prothonotario Jankovics perlecta:

.....

20. Judaei, Graeci, Armaeni et alii his similes homines Turcicae potestati subjecti in Hungaria praeter res Turcicas a quaestu arceantur sub paena confiscationis et commendantes praesidiorum eatenus se non immisceant.

.....

Vas megye levéltárában Kőszeg város levéltára, Miscellanea, ad 1741 júl. 21.

271.

1741. augusztus 12. Prisomann Egyed Lajos soproni polgár és neje, Natl Anna Mária hitelezői között Zakariás lakompaki zsidó örökösei 100 forint tőkével és 15 forint kamattal szerepelnek.

Anno 1741. den 12. Augusti.

A soproni városi bírói szék összeírja Prisomann Egyed Lajos soproni polgár és neje, Natl Mária hitelezőinek névsorát, kiknek hosszú névsorában olvassuk az alábbiakat:

1739. den 30. May Zacharias judens erben von Lackenbach laut charta bianca capital 100 fl.
Interesse a dato emanationis bis Januar 1742. 15 fl.

Soproni városi levéltár, 1741. évi Gerichtsprotocoll 159.

272.

1741. szeptember 13. Sámuel Simon nagymartoni zsidó mészáros a soproni városi bírói szék előtt saját aláírásával ígéri, hogy Schneller Pál soproni polgárnak minden héten 2 dukát aranyat fog fizetni mindaddig, amíg csak adósságát teljesen le nem törleszti.

Die 13. Septembris 1741.
Hat herr Paul Schneller den Simon Samuel juden-fleischhacker von Matterstorff wegen einer schuld, so er ihme schuldig, in arrest

verlangt legen zu lassen, welcher aber vor einem löblichen stadtgericht die schuld gestandten, auch verspochen, dass er alle wochen, biss die schuld samt dem interesse völlig bezahlt würde, zwey ducaten erlegen wolle und auch danebst, wo er seinem versprechen nicht nachkommen wolle oder könnte, den herrn Schneller frey stünde ihme in instanti in arrest legen zu lassen, welches er auch mit eigenhändiger nahmensunterschrifft bekräfftiget und dann herr Schneller darein gewilliget.

Simon Samuel judt in Matterstorff manu propria.

Soproni városi levéltár, 1740—1742. évi Gerichts diarium 91.

273.

1741. szeptember 21. Sopron. Bergeikeli Coopman Ferenc Bernát elismeri, hogy egy évre váltóra 3500 forintot kölcsön vett Helin Mózes zsidótól évi 6%-os kamatra. Zálogul leköti minden vagyonát.

.....

Zwölff monath nach dato zahle ich gegen diesen meinen sola wechsslbrief an ordre herrn Moyses Helin gulden dreytausend fünffhundert capital sambt á sechs per cento lauffenden jährlichen interesse corrent per cassa. Valuta habe von denselben baar und richtig zu meinen handen empfangen. Verspreche zu seiner zeit richtige zahlung nebst verpfendung all meiner habschafften, womit adieu.

An mich selbsten sola Eckenburg oder wo sonst anzutreffen bin.
L. S. Frantz Bernard Coopman von Bergeykel.

Praesentem copiam per me descriptam et cum suo vero originali comportatam, eidem per omnia conformen repertam esse testor subscriptus. Kismartonii, die ultima May anno 1742.

Josephus Thanhoffer inclyti comitatus Soproniensis juratus assessor manu propria.

Kívül: Par obligatoriarum intabulandarum.

Sopron megyei levéltár, 1742. évi közgyűlési iratok szeptember havi csoportjában.

Papiros, melynek felső része a nedvesség miatt szétfoszlóban van. E helyen két sor írás töredékei állapíthatók meg. A vízjegyből csekély rész látszik.

1741. október 28. Sopron. Szerződés egyfelől Sopron megye nevében Czompó Sándor alispán, másfelől Schlesinger Sámuel és Helin Mózes kismartoni zsidók között 674 gyalogos katona ruházatának 2 hónapon belül való szállítására. Egy katona ruházati felszerelésére 16 forint 50 dénárt kapnak a zsidók, összesen tehát 11 121 forintot. Ebből az összegből a szerződés aláírásakor 5500 forintot azonnal fizet a megye, míg a többit esetenkint fogják folyósítani két hónapon belül.

Heünt vntengesezten dato ist von seiten der löblichen Edenburger gespanschafft durch den (titul.) herrn Alexander Czompo, als vicegespan besagter Edenburger gespanschafft an einem, dan anderer seith denen hochfüerstlichen Eszterhazyschen Eysenstädter schutzjuden Samuel Schlesinger und Moyses Helin, als lüferänten, wegen verschaffung der nothwendigen mondour vor die aus besagt löblichen Oedenburger comitat aufzustellen kommende manschafft zu fues vom 1348 köpffen bestehend, mit ihnen lüferänten auf 674 man nachfolgender contract aufgerichtet und beschlossen worden, undzwar:

Erstlichen ubernehmen und verobligiren sich obbenante juden vor besagt aufzustellen kommende Hungarische infanterie miliz oder heyducken deren sechshundert vüerundsüebenzig man die mondour nach dem zu diesem ende verfertigten und nachfolgends erklärenden mustern zu lüffern und zuuerschaffen, welche in einer mit gelben pasamentier guten authentischen nro 2. csáko-hauben verbrämter, wie das muster weiset, bestehend. Item die röck und hossen von guten authentischen blauen tuech, wie die muster eingegeben, zu lüffern. Die röck mit guter starcker authentischen leinwand gefutert, mit gelb messingenen starcken knöpffen beederseits mit dergleichen gombházeln besetzet, die kleydung und schlingen mit guten gelben wollenen schnieren zuzuverfassen. Dan ein paar schwartz leederne topanken oder halbschuch mit topelten sohlen und absätzen, auch beschlagener, wie das muster ausweiset. Item ein halsbündl von rother leinwand, eine gürtl von hundertfunffczig ellen gelb wollenen schnieren mit siben blauen knöpffen gefasset, samt dennen deto bündschnüeren versehen. Item einen caputrock von guten authentischen weissen mondourtuch mit vüer von blauen tuch überzogenen schlingen, wie auch deto achsslschlingen mit darzu gehörigen messingenen knöpffen von blauen tuch auf hungarische arth überschlagen, sodan durch und durch mit blauer leinwand gefütert. Die benöthigte säbelriem mit der schnallen und darzue gehorigen drey säbldaschen riemen und schnallen bestehend, den patrandaschenriem mit der schnallen, wie auch den hossenriem zuuerschaffen, gleichwie dessendwegen die verfertigte mondours muster vorgestellet, auch mit insigil gezeichneter hierinen behalten worden. Und sollen diese mondour des califers oder grösse nach in zweyerley sorten verstanden sein und gehalten werden, doch damit die mondour nicht zu klein oder zu enge, auch die caputröck in dennen erblen vill weiter, als die muster seind,

gemacht werden, auch alles und jedes verabredter massen authentisch zuuerschaffen und zu lüffern. Hingegen:

Andertens wird von seithen des löblichen Öedenburger comitäts ihnen obbemelten juden lüfferanten vor jede dergleichen authentisch gelüferte mondour sechzehen gulden fünffzig ungrisch, id est 16 fl. 50 den. bezahlet und erleget werden, welches auf sechshundert sübenzigvüer man betraget ailfftausend einhunderteinundzweinzig gulden, id est 11121 fl. — den. Dahero dan die nothwendigkeit zuuerschaffen ihnen juden gleich mit schliessung dieses contracts aus der löblichen Edenburger comitats-cassa fünftausendfünfhundert gulden gegen quittung baar hinausgezahlet werden sollen. Dahingegen bemelte juden die lüfferung besagter mondour längstens inner zwey monathsfrist gäntzlichen zustellen und zuuerschaffen sich kräfftigist verbundten, auch indessen von wochen zu wochen und besonders die brämbten csákohauben, caputröck, halbschuch oder topanka und riemen werkh herbey zu schaffen sich angelegen sein lassen sollen und folgends nachdeme sie eine quantität von dergleichen mondourn herbey beschaffet haben, wird ihnen auch an geld von zeit zu zeit ein zulänglicher vorschus gegen quittung aus besagter comitats cassa verabfolget werden und so dan nach vollständig beschehener einlüfferung und contracts mässig geleisten herbeyschaffung der gäntzlichen mondour ihnen gleichfahls die vollständige contentirung obiger summa halber geleistet werden solle, indessen aber sie der ihnen anticipirten geldern halber mit all ihren haab und gueth, in nicht zuhaltenden fahl verpflichtet und verbundten sein sollen. Zu mehrer urkundt dessen seind gegenwärtigen contracts zwey gleichlauthende exemplaria durch beede contrahirende theil gegen einander ausgefertiget und behandiget worden. So beschehen Oedenburg, den 28-ten Octobris 1741.

L. S. Samuel Schlesinger manu propria.
L. S. Moysses Helin manu propria.

Kivül: Contractus racione vestium peditatus.

Sopron megye levéltára, 1741. évi közgyűlési iratok október havi csomójában.

Másfél ív terjedelmű papiros, amelyben kétszer látható azonos vizjegy: bőségszaru.

275.

1741. október 29. — november 9. Sopron. Felsőbüki Nagy István, Sopron megye jegyzője, a közgyűlés határozata alapján Schlesinger Sámuel és Helin Mózes kismartoni zsidóknak 674 db katonaruha ára fejében első részlet gyanánt 5500 forintot utal ki, akik ezt az összeget fel is veszik.

Relato in hodierna generali congregatione contractu ex parte hujus inclyti comitatus Soproniensis cum judaeis Samuele Schlesinger et Moyse Helin Kismartonii sub protectione celsissimi sacri Romanii imperii principis Antonii Eszterhazi (tit.) degentibus ratione administra-

tionis vestium pro sexcentis septuaginta quatuor peditibus necessariarum ac in eodem contractu specificatarum inito determinatum est, ad tenorem ejusdem contractus et cassa militari inclyti comitatus iisdem judaeis quinque mille quingenti floreni, id est 5500 fl. anticipentur. Cujusmodi determinationi dominus perceptor semet accomodare noverit. Datum ex generali congregatione comitatus Soproniensis die 29. mensis Octobris anno 1741.

Per Stephanum Nagy de Felsőbük inclyti comitatus Soproniensis ordinarius juratus notarius manu propria.

An heünt endtgesezte dato empfangen wir a conto assegno der gegenseithige stehende fl. 5500, mit geldt fünfftaussent mit bahre und richtig bezeiget unser unterschrifft. Oedenburg, den 29-ten Octobris 1741.

Fl. 5000.

Samuel Schlesinger manu propria.
Moysses Helin.

Heunt zu endt gesezten dato ist mir der überrest mit fünffhundert gulden Reinisch zur completirung deren assignirten funfftausendt funffhundert gulden richtig behändiget worden. Urkund dessen ist meine fertigung. Oedenburg, den 9-ten Novembris 1741.

Id est 500 fl.

Samuel Schlesinger manu propria.

Sopron megyei levéltár, Acta perceptoralia, 6. csomó nr. 36. melléklete.
Ívrétű papiros, melynek vízjegye: kürt, belső oldalon 3 db vörös viaszba nyomott ovális alakú gyűrűspecsétekkel, míg kívül legalul ez egykorú feljegyzés található: *denen juden auf lifferung der mondour vor die errichtende national milicz 5500 fl.*

276.

1741. november 16. A sopronkeresztúri és a lakompaki zsidó hitközség Sopron városával a szabad kereskedésük megengedése céljából kötött szerződésük értelmében 30 forintot lefizet.

Empfang von dem juden contract.

Den 16. Novembris erlegt die juden gemein in Creutz durch den judenrichter Marx Kintzberger die halbjährige arenda de dato 1. May biss 19. Novembris 1741., nachdeme der juden gemein auf eingegebenes memorial von dem alten arenda contract in ansehung ihrer grossen armuth 10 fl. relaxiret worden, mit 10 fl.

Dann bezahlte die juden gemein von Lackenbach durch den richter Lazarus Schlichter de dato 1. May biss 19. Novembris 1741. die halbe jahrs-arenda mit 20 fl.

Latus et summa diesser rubric 30 fl. — den.

Soproni városi levéltár, 1741. évi Cammer Rechnung 69.

277.

1741. november 22. Mózes Jeremiás óbudai zsidó 155 forint 11 krajcár követelését Nikolics György tabáni kereskedőtől a budai városi bírói szék előtt keresse.

Sessio die 22. Novembris 1741.

Jeremias Moyses jud zu Altofen contra Georg Nikolics handelsmann in Taban in puncto debiti per 155 fl. 11 kr.

Deliberatum: wird an das löblichen stattgericht relegirt umb allda seine sach zu incaminiren.

Budai tanácsi jegyzőkönyv 1741. — 467.

278.

1741. Az országgyűlés többek között a zsidókra kivetett adó eltörlését kéri.

Demissae observationes et reflexiones statuum et ordinum super ultimis benignis resolutionibus regiis.

.....

Quoad reliqua postulata et gravamina.

.....

Ad 16-um tollerantialis judaeorum taxa ad publicam notiam nonnisi in partibus superioribus inducta et nulli alias fundamento innixa supplicatur perdemisse nunc sufferenda.

.....

Pest megyei levéltár, Miscellanea antiqua VII. 1739—1743. — 1741-ből diaetalia acta c. csomóban.

279.

1742. január 3. Mózes Fülöp óbudai zsidó áru fejében Agics József vízivárosi kereskedőtől 199 forintot követel, aki e hó 15-ig ismertesse álláspontját.

Sessio die 3. January 1742.

Moyses Philipp jud von Altofen stellet vor, er habe den Joseph Agics handelsmann in der Wasserstatt und gewesten kirchenvatter deren Rätzischen Patrum Franciscanern seinen schwigervatter umb 199 fl. waaren verabfolgen lassen, welche ihme die zahlung gleich versprochen und weilen er jud zur zahlung nicht gelangen kan, bittet dem schuldner solche aufzulegen.

Deliberatum: deme beklagten umb seine verantworthung innerhalb 15 tägen einzureichen, gerichtlich zuzustellen.

Budai bírói jegyzőkönyv 1740—1743. — 2/b.

280.

1742. január 12. A soproni városi bírói szék Zakariás lakompaki zsidó örököseinek 115 forintnyi követelését Prisomann Egyed Lajos soproni polgár és neje, Natl Anna Mária házának árából elégíti ki.

Anno 1742. die 12. January.

A soproni városi bírói szék kielégíti Prisomann Egyed Lajos és neje, Natl Anna Mária hitelezőit, így Zakariás lakompaki zsidó örököseit is a 115 ft követelésükkel imigyen:

Weyland Zachariae judens hinterlassene erben mit capital und interesse 115 fl. läst sich weisen auf den hauss-rest per 1504 fl. 15½ den. mit 115 fl.

Soproni városi levéltár, 1742. évi Gerichtsprotocoll 9.

281.

1742. január 13. A budai városi bírói szék Schlesinger Joachim zsidó ellen Gallant Miklós dohánykészítő javára 600 forint tartozás erejéig végrehajtást rendel el, Zodl Ferenc bírósági szolgát pedig, kinek hanyagsága miatt Hirschl Jakab zsidó a börtönből kiszökött, a fogságból kiengedve a város területéről száműzi.

Sessio die 13. January 1742.

Herr Gallant Nicolaus burgerlicher tabakmacher klaget abermahlen den juden Joachim Schlesinger in puncto ersagten gelihenen 600 fl. schuld und bittet selben, weillen er keine antwort ertheillet, ex contumacia zu convinciren und selben lauth aigener ausgestelten obligation all sein vermögen, insoweith die schuld sich erstrecket, zu exequirn, des überrests aber, wann das vermögen nicht erklöckete, in solang in arest zu nehmen, biss er die gänzliche schuld nicht bezahle.

Deliberatum: weillen beklagter jud weder in dem vorhin noch auch ex superabundanti praefigirten termin erschienen und also pertinaciter seine verantworthung gegeben, als wird solcher ex contumacia in der gänzlichen acquisition des klägers convincirt, die unkösten aber ad 6 fl. limitirt, pro exequendorum executione sodan herr Kramer und herr Schiffreder exmittirt.

Nachdeme das ratione des gewesten und nun wegen des aus dem arest durchgangenen juden Jacob Hirschl verarestirten gerichtsdiener

Franz Zodls gegebene stattgerichtliche parere unter den 12-ten dises magistratualiter approbiret worden, so ist solches den delinquenten publicrt, er des arests entlassen und von hier abgeschaffet worden.

Budai bírói jegyzőkönyv 1740—1743. — 5/a., b.

282.

1742. január 17. Mivel Hirschl Mandl óbudai zsidó a bizottság kiküldésébe nem egyezett bele, ezért Dimics Péter 15 napon belül válaszoljon neki, míg Agics Péter elismeri, hogy Mózes Fülöp óbudai zsidónak tartozik, de türelmet kér, ugyanő Götzl Simon zsidóval szemben fennálló adóssága miatt febr. 3-án jelenjék meg a bíróság előtt, végül Zärner Bertalan követelésére Bürgl zsidó 15 napon belül feleljen.

Sessio die 17. January 1742.

Hirschl Mändl jud in Altofen contra herrn Peter Dimics excipiret wider die von ihme Dimics anbegehrt und verwilligte commission, quoniam liquida cum illiquidis confundi nequirent und er die ihme auferlegte clagloss-stellung deren liquid schuldigen 203 fl. 24 kr. nur immerhin prolongiret, welche eine species contumaciae ist, bittet also den beklagten zu contumacirn und exequenda exequirn zu lassen.

Deliberatum: weillen kläger in die ordinerte commission nicht consentiret und dessen exception auch in art. 42. 1649. statt findet, als wird beklagten ex superabundanti auferleget, innerhalb 15 tägen seine duplic einzugeben, als man in widrigen so rechnen müste, wass die rechts ordnung dictiret.

Agics Joseph negiret nicht, dass dem Philipp Moyses juden in Altofen aus der compagnie zwischen seeligen Nicolics und ihme gewesten handelschafft noch ein rest ausständig seye, weilen er aber der erbschafft wegen mit seinen schwager Antonio Katich handlsmann in Pest ohnausgemachter in stritt stehet, müsse also den schluss der magistratual commission abwarthen und so die zahlung auf ihme fallen wird, wolle er ihme Moyses in kurzer zeit contentirn.

Deliberatum: communicetur.

.....

Simon Götzl jud contra Joseph Agics wegen 319 fl. 30 den. capital rest ex producta originali obligatione unacum interesse und dissfalls habende unkosten.

Deliberatum: dem beklagten wird ad comparendum, seseque defendendum pro termino der 3-ten tag des nächstkünfftigen monaths February praefigirt.

.....

Zärner Bertholomaeus bittet dem juden Bürgl die ihme kläger liquido schuldige 82 fl. 46 kr. zu bezahlen gerichtlich zu injungiren.

Deliberatum: dem beklagten umb seine replique binnen 15 tägen einzureichen zu communiciren.

Budai bírói jegyzőkönyv 1740—1743. — 8/a—10/b.

283.

1742. január 19. A soproni városi bírói szék Ábrahám zsidó 20 dénárnyi követelését Lackner Frigyes soproni polgár és szitakészítő Irnfrid nevű szőlleje eladási árából elégíti ki.

Anno 1742. den 19. January.
Schulden aus den guth:

.....

Abraham jud 20 den.

.....

A soproni városi bírói szék e hagyaték szétosztását 1742 január 30-án tartott ülésében hajtotta végre, amelyben Ábrahám zsidó 20 dénárnyi követelése több hitelezőnek összesen 38 ft 44½ dénár követelése között nyert kielégítést ilyen módon:

Werden gewissen auf den 10 lb. Irnfrid, so geschäczt per 90 fl., mit 38 fl. 44½ den.

Soproni városi levéltár, 1742. évi Gerichtsprotocoll 19. és 23.

284.

1742 január 26. Sopron. Helin Mózes kismartoni zsidó elismeri, hogy Sopron megye pénztárából a leszállított katonaruhák ára fejében 5621 forintot felvett.

Quittung

per gulden funfftaussent sechshunderteinundzwanzig, welche ich endes gefertigter auff den lifferungs contract von einer löblichen Oedenburger comitats cassa zu meiner handen bahre und richtig empfangen habe. Urkhund dessen meine fertigung. Oedenburg, den 26. Jener 1742.
Fl. 5621.

Moyses Helin.

Sopron megyei levéltár, Acta perceptoralia, 6. csomó nr. 36. melléklete.
Ívrétű papiros, melynek vízjegye: koronás címerpaizs, előlapon vörös viaszba nyomott gyűrűspecséttel, míg hátlap alsó szélén ez egykorú feljegyzés van: *judaeo Helin 5621 fl. — kr.*

1742. február 3. Ezen a napon a budai városi bírói szék 8 zsidóval kapcsolatos peres ügyben hoz bírói ítéletet.

Sessio die 3. February 1742.

Philipp Moyses jud zu Altofen contra dermahligen richter graeci ritus in Taban Peter Dimics in puncto sowohl lauth wechslbrieff ad 208 fl. 57 kr., dan auch vermög einen andern illirischen zettul per 53 fl., in summa also in 261 fl. 57 kr. schuldig verblibenen restes und bittet selben die contentirung aufzuerlegen.

Deliberatum: dem beklagten zu communiciren umb auf 21-ten dises seine etwa habende verantworthung einzureichen.

Dimics Peter suppliciret contra juden Hirschl Mandl von Altofen und bittet ein commission zu ordiniren, damit vor solcher erwiesen werden känne, was beede gegeneinander abzurechnen und endlichen der zu empfangen habe.

Deliberatum: warumben in die ansuchende commission nicht gewilliget werden mag, ist schon auf gegentheilige replique unter den 17-ten Jenner anni currentis deliberative hinausgegeben worden, jedoch ist gegenwärthiges mit dem klägern zu communiciren.

.....

Bürgl Joachim jud repliciret auf des Bartholomaei Zährners burgerlichen ferbers in puncto schuldigen 82 fl. 46 kr. eingereichte klage und erkennet zwar die schuld für richtig, weillen aber ihme juden frau Kremplin 150 fl. und die Krellischen 200 fl. debitiren, mithin weiset er dem herrn kläger dahin an.

Deliberatum: dem klägern zu communiciren.

.....

Pürgl Joachimus judaeus exponit, quod a fratre suo, Samuele Purgl, debitum quoddam per successionem perceperit, quod dominus Stettner in summa florenorum 422 den. 42 liquido restantiarius sit ex parte domini Francisci quondam Pickler, petit propterea eundem dominum Stettner, qua earundem haeredum plenipotentiarium, cum praefixo termino ad complanationem huius debiti unacum interesse adstringi.

Deliberatum: introserto domino plenipotentiario 21. mensis labentis et subsequos sufficientes juris dies pro termino praefigi et ad comparendun sibique incumbentia agendum citari.

.....

Götzl Simon jud, ut A. contra Joseph Agics, ut I. zeiget mit beylag A., das er beklagte pro 3. February zur verantwortung citiret worden, bittet dahero sich anzuzeigen, ob er schrifftlich erschienen? in widrigen ihne zu proclamiren cum reservatione reservandorum.

Deliberatum: beklagter Hagics in persöhnlichen vorstand negiret die schuld nicht, sondern excipiret nur in eo, dass sein miterb in die zahlung nicht consentiret, da aber secundum literas obligatoriales recht und gerechtigkeit den partheyn ertheillet werden muss, als haben sich kläger und beklagter coram figura judicii dahin verstanden, dass beklagter innerhalb 4 wochen den rest der schuld bezahlen und kläger ihme dise vier wochen zu warthen wolle und solle.

.....

Jeremias Moyses jud zu Altofen contra Georgium Nicolics handlsmann in Taban in puncto lauth ausgestellten wechselzettul von 3 jahren her schuldigen 155 fl. 11 kr. bittet selben die contentirung gerichtlichen aufzuerlegen.

Deliberatum: dem beklagten umb auf den 21-ten dises seine etwa habende replique einzureichen gerichtlich zuzustellen.

Haug Joseph contra juden Schlesinger bringet bey, wie das er schon bereits sowohl zum löblichen magistrat, alss löblichen stattgericht 6 instanzien eingereichet, niemahlens aber keinen entspruch erhalten, bittet also die 276 fl. 45 kr. restiründe schuld behilflich zu seyn und dem beklagten Schlesinger executive zur zahlung anzuhalten.

Deliberatum: supplicant hat die vom löblichen magistrat erledigte instanz bey nächster stattgerichtlichen session in originali zu produciren und zugleich den scribenten seiner memoralin nahmhafft zu machen.

.....

In causa novi judicii dominae Franciscae Kokal, domini Jacobi (!) Huszar conthoralis, contra judaeum Joachimum Pürgl, ut novizatum.

Deliberatum: quemadmodum in appellationibus, ubi bonorum seu summae a primae instantiae judice convictitiae distractionis periculum, a parte in dominio existente metuitur, cautio praestari solet, imo debet, ita quoque in novis judiciis simplicibus eadem subversante ratione cautio danda veniret, quam quippe tum super iam executa et adhuc exequenda summa, si pars novizata praestare valuerit, tali in casu plenariam executionem peragendam determinari, secus alio juris remedio parti novizanti decuritate summae in primaevo processu convictitiae provideri debere.

Budai bírói jegyzőkönyv 1740—1743. — 15/b—20/b.

286.

1742. február 14. Götzl Simon zsidó feltételeit Agics József fizetési javaslatával szemben a budai városi bírói szék jegyzőkönyvébe véteti, míg Bürgl zsidó 15 napon belül fizesse meg adósságát Zärner Bertalannak.

Sessio die 14. February 1742.

Götzl Simon jud declariret sich in ansehen des untern 3. dises ra-

tione Hagics ex praetensa conventione partium ausgefallenen deliberati, das es bey dem 4 wochig freywillig zugestandenen termin die richtigkeit soweit habe, damit ihme Götzl sowohl der capital-rest mitsammt interesse, als unkösten ertheilt werden solle, widerigfalls seye nicht gedacht ab incepta actione zu recediren, bittet dahero diese cautelam zu prothocollirn.

Deliberatum: die cautela und reservata wird pro futura jurium partis instantis securitate hiermit improthocollirt.

.....

Zährmer Bartholomaeus contra juden Bürgl, weilen diser jenem auf frembde schulden anweiset, kläger aber mit seiner an den juden habenden praetension per 82 fl. 46 kr. auf keinen frembden debitoren anweisen lassen mag noch kan, als bittet kläger dem juden die richtigen schuldes contentirung aufzutragen.

Deliberatum: dem beklagten gerichtlich zuzustellen und weillen creditor sich an des debitoris schuldner nicht verweisen lasset noch auch an solche verwisen werden mag, als hat beklagter innerhalb 15 tägen die richtigkeit zu praestiren.

Budai bírói jegyzőkönyv 1740—1743. — 23/a—25/a.

287.

1742. február 21. Bürgl Joachim zsidó Kovács Ferencet, Stettner József pedig Jeszenovszky Sámuelt nevezi meg ügyvédjéül az egymás ellen megindult perben.

Sessio die 21. February 1742.

Joachim Bürgl jud constituiret in causa contra (titl.) herrn Stettner qua Pichlerischen plenipotentiarium pro procuratore herrn Franz Kovacs.

(Titl.) herr Gabriel Joseph Stettner constituiret in causa contra se a judaeo Bürgl mota pro procuratore herrn Samuel Jeszenovszky.

Budai bírói jegyzőkönyv 1740—1743. — 26/b.

288.

1742. február 28. Hirschl Mandl és Mózes Jeremiás óbudai zsidók, valamint Löbl Márkus óbudai zsidóbíró peres ügyeiben a budai városi bírói szék ítélkezik.

Sessio die 28. February 1742.

Hirschl Mandl jud in Altofen, ut A. contra herrn Peter Dimics Graeci ritus, ut I. triplicirt und weillen beklagter seine asserta und ge-

genforderung keines weegs erwisen, hingegen kläger seine anforderung rechtlichen evinciret, bittet entlichen zu recht zu sprechen und allenfahls wider den beklagten executive zuverfahren.

Deliberatum: beklagter hat seine asserta biss 10-ten eingehenden monaths Marty zu recht zu erweisen, in widrigen man in sachen, wass die rechts ordnung dictiren, sprechen müste.

.....

Marcus Lőbl judenrichter in Altofen klaget den Johann Popovicz in puncto in 1738. jahr unter den 15. Juny vor verabfolgts waaren schuldig gewordene 124 fl. 15 (kr.) und weillen selber von ihme nicht contentirt worde, also ihme die zahlung gerichtlichen aufzutragen.

Deliberatum: es ist nöthig zu wissen, ob beklagter hier etwas besitze, indeme selber, wie innen angeführt wird, nicht hier wohnhafft seyn solle.

.....

Moyses Jeremias jud zu Altofen klaget dem Georg Nikolitz handelsmann in Taban abermahln in puncto schuldigen 155 fl. 11 kr., dass weillen selber sich auf die ihme zugestellte instanz nicht verantwortet, bittet demnach selben ex contumacia zu convinciren und ihme die zahlung sambt expensen aufzutragen.

Deliberatum: beklagten wird ex superabundanti auferlegt umb auf den 10-ten innstehenden monaths Marty seine etwa habende replique einzugeben, als man sonsten ex contumacia sprechen müste.

Budai bírói jegyzőkönyv 1740—1743. — 28/a., 31/a., b.

289.

1742. március 2. Pozsony. A magyar kir. helytartótanács többek között megparancsolja Sopron városának, hogy a zsidókra, a csavargókra és a katonaszökevényekre igen nagy gondja legyen. A legcsekélyebb gyanú esetében fogja el őket és erről tegyen jelentést.

Prudentes ac circumspecti nobis honorandi!

.....

Caeterum cum varii suspectae conditionis homines, judaei, aliique vagabundi, hincinde per regnum oberrantes, in modernis praesertim belli circumstantiis vel ex eo attentius observari debeant, quod hi plerumque cum pernicie publici hostiles exploratores agant. Talibus proinde vagabundis et peregrinis nullam fixam sedem habentibus, nominanter autem judaeis civitatis hujusce magistratus in gremio sui singulari cura invigilare, suspectos vero illico capi et comprehendi curare noverit ... Ut primum autem sive quispiam suspectae conditionis homi-

num, sive vero profugarum isthic compertus, incaptivatusque fuerit, id ipsum illico consilio isti regio locumtenentiali referre noverit, ejusdem civitatis magistratus nec ullo modo intermittat. Datum ex consilio regio locumtenentiali Posonii, die secunda Marty anno millesimo septingentesimo quadragesimo secundo celebrato.

Eorundem benevoli:

Comes Leopoldus de Nadasd manu propria.
Georgius Fabiánkovich manu propria.
Antonius Brunczvik manu propria.

Kívül: Prudentibus ac circumspectis N. N. judici primario, consuli, caeterisque senatoribus ac juratis civibus, toti denique communitati liberae, regiaeque civitatis Soproniensis nobis honorandis Vienna Sopronium ex officio.

Soproni városi levéltár, Repos. I. fasc. 10. nr. 54.
Ívrétű papiros, melynek vízjegye: keresztben álló két kulcs, zárlatán vörös viaszba nyomott kir. titkos pecsét nyomával, mely alatt e feljegyzés olvasható: *ex consilio regio locumtenentiali Hungarico,* míg ugyancsak kívül a jobb alsó sarokban e kancelláriai megjegyzés látható: *Soproniensi,* végül kívül a soproni városi kancellária feljegyezte az érkezés napját: *praesentatae 16. Martii 1742.*

290.

1742. március 5. Jankovics Pál pesti polgár 1614 forint tartozását 15 napon belül adja meg Fülöp Mózes óbudai zsidónak.

Sessio den 5-ten Mertzen 1742.

Philip Moyses judt von Aldtofen klaget dem Paul Jankovics wegen schuldigen 1614 fl., bittet dahero ihme die zahlung gerichtlich zu auffzuerlegen.

Beklagter wird dem kläger innerhalb 15 tägen contentiren.

Pesti tanácsi jegyzőkönyv 1741—1742. — 181/a.

291.

1742. március 7. Bürgl Joachim zsidó fizetési haladékot kér Zärner Bertalan festőtől, míg Stettner Gábor József elleni perével az idézés elmulasztása miatt a bíróság a mai napon nem foglalkozik.

Sessio die 7. Marty 1742.

Bürgl Joachim jud bittet den burgerlichen färber Bartholomae Zärmer, weillen er die zur contentirung vorgeschlagene debita activa nicht acceptiren will, auf eine kleine gedult bis die sache mit Krempl und Krelischen sache terminirt wird, zu disponiren.

Deliberatum: dem herrn kläger umb seine erclärung zu communiciren.

.....

In causa Joachimi Bürgl judaei, ut A. contra dominum Gabrielem Josephum Stettner, Francisci condam Pichler testamentariae dispositionis executorem.

Deliberatum: parte A. certificationem domino I. tempestive exhiberi facere negligente praesentem terminum ob legalem huncce defectum condescendi, proque condescenso declarari.

Budai bírói jegyzőkönyv 1740—1743. — 37/a., 39/b.

292.

1742. március 10. Dimics Péternek Hirschl Mandl óbudai zsidó elleni perében a budai városi bírói szék a tárgyalást ápr. 11-re halasztja el, hogy Zichy grófnőtől a szükséges tanúvallomásokat beszerezhesse.

Sessio die 10. Marty 1742.

Herr Dimics Peter, damit er seine contra Hirschl Mandl juden in Altofen angeführte asserta heut einreichen könne, habe zur inquisition seine klage bey seiner excellenz frauen gräfin Zichin angebracht, auch von deroselbsten alle assistenz versprochen worden, aber wegen aus verhindernuss noch nichts hatte vorgenohmen werden können, dahero bittet decisionem causae noch in etwas zu differirn.

Deliberatum: aus angeführten ursachen wird der termin auf den 11-ten April gängigen jahrs rejectirt, dem kläger pro notitia.

Budai bírói jegyzőkönyv 1740—1743. — 41/a.

293.

1742. március 13. Szombathely. Vas megye közgyűlése a m. kir. helytartótanácsnak a zsidókra, más gyanús csavargókra és a szökött katonákra vonatkozó f. évi márc. 2-án kelt rendeletét közhírré teszi.

Anno 1742. die 13-a mensis Martii Sabariae ... celebrata est generalis inclyti comitatus Castriferrei congregatio, cujus occasione ... sextum de dato diei 2-a Martii, quo mediante intimatur, ut circa judaeos, aliosque vagabundos suspectos homines, qui passim hostiles exploratores agere solent, inclytus comitatus specialem vigilantiam adhibeat, talesque compraehendi curet, profugorum similiter peditum compraehensionem locorum incolis serio injungat, receptionem autem et occultationem severe, eaque cum comminatione, quod occultati talis profugi, ipsimet

militem agere aut alium propriis suis expensis conducere obligabuntur, interdicat.

A m. kir helytartótanács e rendeletét l. e kötet 289. sorszáma alatt.

Quod ipsum currentabitur per dominos processuales judices nobilium.

Vas megyei levéltár, 1742—1747. évi közgyűlési jegyzőkönyv 12, 33—4.

294.

1742. március 14. előtt. Mayrhofer József soproni polgár a lefoglalt 3½ akó pálinka visszaadását kéri a soproni tanácstól, mert nem tudta, hogy tilos pálinkát behozni a városba és erre hajlandó meg is esküdni. Ezt a pálinkát lakompaki zsidók szállították neki tartozásuk megfizetésére.

Wohledl, gestrenger stadtmagistrat,
hochgeehrteste herrn, herrn!

Es haben mir etwelche hochfürstliche Eszterházische schutzjudtn von Lackenbach, welche mir von geraumer zeit her schuldig waren, diesen abgewichenen fastenmarckt 3½ emer brantwein zur contentation vorgeschlagen mit vermelden, dass weilen sie keine andere media contentationis, hätten mich damit zu befridigen. Wann ich nun gar wohl wuste, dass es höchstverbothen seye solche waar in die stadt hereinzubringen und dennoch eine in meiner überzeugung erlaubte gelegenheit sahe taliter qualiter zu meiner praetension gelangen zu können, so habe solchen angenohmen und bey der vor dem Potschythor wohnenden N. Flantschin abschiessen lassen, willens solchen bey gelegenheit an einem Oesterreichischen wirth zu verkauffen.

Da es sich aber vor ongefehr 8 tagen erreignet, dass nachdeme tit. herr bürgermeister die draussigen garthen-häusser visitiren lassen und solchen, weilen er an einem unerlaubten ohrt abgeschossen worden, welcher verboth mir doch unwissendt war, in gemeiner stadtkeller führen lassen. Als gelanget an einem wohledl, gestrengen stadtmagistrat mein gehorsambstes anlangen, selbste geruhen mir, zumahlen ich mit meinen gewissen betheuren kan, ja darüber einen cörperlichen eyd abzulegen erbiethig bin, dass mir solche verboth dergleichen waar vor dem thor abzuschiessen weder wissend war noch vielweniger in sinn gekommen sey, solchen etwa hereinzuschwärtzen, obgedachten sequestirten brandwein gütigst zu relaxiren. Ich verspreche nicht nur allein dergleiche, nachdeme mir der verboth anjetzo wissend ist, nicht mehr zu attentiren, sondern mich jeder zeith so aufzuführen, wie es einem gewissenhafften und auf geboth und verboth achtenden bürger zustehet, der ich übrigens in hoffnung der gütigen gewehr meines gehorsahmen anlangens erstrebe.

Eines wohledl, gestrengen stadtmagistrat, meiner hochgeehrtesten herrn, herrn gehorsambster bürger:

Joseph Mayrhoffer manu propria.

Kívül: An einem wohledl, gestrengen stadtmagistrat der königlichen freystadt Öedenburg gehorsames anlangen, wie innen begriffen.

E kérvénnyel a soproni városi tanács 1742. márc. 14-én tartott tanácsülésében foglalkozott. Mayrhoffer József letette az esküt és ilyenformán a lefoglalt pálinkáját visszakapta, azonban Flantschné asszonyt 8 napi börtönre ítélték el, mert már másoknak is megengedte a pálinka lerakását, a Pócsi-kapu előtt fekvő kerti házacskáját pedig a tanács lerombolta.

Soproni városi levéltár, 1742. évi Rathsprotocoll 56/2—5. és 57—9.

295.

1742. március 17. A budai városi bírói szék Schlesinger Sámuel zsidó panaszát közli Landsdorferné kádármesternével, míg Bürgl Joachim zsidó és Stettner Gábor József közötti per tárgyalási napját ápr. 11-re tűzi ki.

Sessio die 17. Marty 1742.

Samuel Schlesinger jud contra die vormahlige bindermaisterin Landstorfferin wegen anbegehrenden 4 duggaten und verübten sowohl real, als verbal injurien und da die sache bey herrn von Pleyern, unter welcher jurisdiction er jud stehet, auf 12 fl. verglichen worden, bittet ihr annehmung diser 12 fl. aufzutragen, der injurien wegen aber die gebührende satisfaction angedeyem zu lassen.

Deliberatum: dass kläger unter herrn von Pleyern jurisdiction stehe, gleich wie man hievon nichts weiss, als kan man dise vorschützende jurisdiction für cräfftig nicht erkennen. In übrigen ist die klag mit frauen beklagten zu communiciren.

Pürgl Joachimus judaeus exponit, quod terminus judiciarius in causa illius contra spectabilem dominum Stettner praefixus tum sententia mediante, tum et natura sua cum effluxu dierum judiciorum simpliciter evanuisset et praetitulato domino I. debitam contentationem praestare nec ad praemissam judiciariam actionem volente officium judicis necessarium implorare haberet, ideo instat, quatenus praetitulato domino Stetner alium competentem praefigere terminum, eundemque comparendum et intuitu praeerectae actionis agendum, judiciumque recipiendum citare et certificare.

Deliberatum: domino I. 11. Aprilis anni currentis et subsequentes sufficientes juridicos dies pro termino praefigi, eundemque pro eodem termino ad comparendum, juribusque suis invigilandum et sibi incumbentia agendum certificari.

Budai bírói jegyzőkönyv 1740—1743. — 44/a., b.

296.

1742. március 21. A pesti tanács hozzájárul ahhoz, hogy Hirschl Mandl óbudai zsidó követelése Sebastianovics Kristóf pesti polgár házára betábláztassék.

Sessio den 21-ten Mertzen 1742.

Hirschl Mandl jud von Aldofen bittet sich auf dass Christoph Sebastianovicses hauss und übrigens vermögen ad mentem articuli 107. 1723. vormerken zu lassen.

Fiat, wie begehrt, hat sich dahero supplicant bey allhiessigen grundtbuch anzumelden.

Pesti tanácsi jegyzőkönyv 1741—1742. — 192/b.

297.

1742. március 22. Pozsony. A magyar kir. helytartótanács megismétli e hó 2-án kiadott rendeletét a zsidók és a csavargók szigorú ellenőrzése miatt annál is inkább, mert e hó 20-án egy királyi leirat ugyanezt hasonlóképpen nyomatékosan megparancsolta.

Prudentes ac circumspecti, nobis honorandi!

Ea, quae civitatis hujus magistratui circa suspectae conditionis homines, judaeos, aliosque vagabundos et hincinde per regnum oberrantes praecipue exploratores sub 2-a hujus intimata sunt, sacra sua regia majestas ob modernas rerum ac temporum circumstantias, ut comitatuum, civitatum ac locorum magistratus aliunde in gremium eorundem advenientibus et viatoribus quibusvis quam diligentissime attendi faciant et non aliis, quam qui per fidedignas passuales literas remonstrare valent, unde veniant et in qualibus negotiis quorsum proficiscantur? ulteriorem transitum vel etiam commorationem concedant, sub 20-a hujus repeti serio ac benigne demandavit.

Proinde ad praesentem etiam hujus benigni regii mandati civitatis hujus magistratui praesentibus serio ac districtim injungi, quatenus in gremio sui praecipue ad portas per vigiles eatenus peculiariter instruendos praevio modo advenientibus viatoribus quibusvis quam diligentissime attendi et invigilari, passuales exigi curare, easdem exactius perspiciere et si quid eatenus vel etiam circa viatoris personam aut rem suspecti observatum fuerit, talem illicio detineri facere et consilium hoc regium locumtenentiale illico informare noverit et nullatenus intermittat. Datum ex consilio regio locumtenentiali Posonii, die vigesima secunda mensis Martii anno domini millesimo septingentesimo quadragesimo secundo celebrato.

Eorundem benevoli:

Comes Franciscus Eszterházy manu propria.
Georgius Fabiánkovich manu propria.
Michael Domsics manu propria.

Kívül: Prudentibus ac circumspectis N. N. judici primario, consuli, caeterisque senatoribus ac juratis civibus, toti denique communitati liberae et regiae civitatis Soproniensis nobis honorandis Wienna Sopronium ex officio.

Soproni városi levéltár, Repos. I. fasc. 10. nr. 57.
Ívrétű papiros, melynek vízjegye: keresztben álló két kulcs, zárlatán födött kir. titkos pecséttel, mely alatt e feljegyzés olvasható: *ex consilio regio locumtenentiali Hungarico*, míg kívül a jobb alsó sarokban e kancelláriai megjegyzés található: *civitati Soproniensi*, végül ugyancsak kívül a soproni városi kancellária feljegyezte az érkezés napját: *praesentatae die 4. Aprilis 1742.*

298.

1742. április 3. Semler János kőszegi molnár után maradt hagyatékban Schmule rohonci zsidó 20 forint tartozással szerepel, amelyből 14 forintot áruval letörlesztett, a 6 forint követelés pedig Rozina és Mária leányainak osztályrésze lett.

Anno 1742. den 3-ten April.
Na(c)h ableyben weylandt Hanss Semler mühlner zwischen seyner widbe, iezo aber des Hanss Topler mühlner ehewürtin, Christina Toplerin undt dero 3 stiefftöchter (Regina, Rosina undt Maria) beschehene abmittlung.

Az adósok névsorában találjuk:

Item bey den juden Schmulle zu Rechnitz sein gewesen 20 fl., daran per wahrn bezahlt 14 fl. Reinisch, noch 6 fl.

Ez a 6 forint követelés Rozina és Mária lányok osztályrésze lett:

Item bey den juden Schmulle 6 fl.

Vas megye levéltárában Kőszeg város levéltára, Miscellanea 1742. ápr. 3.

299.

1742. április 4. Nikolics György tabáni kereskedő állítása szerint Mózes Jeremiás óbudai zsidónak 155 forint 11 krajcárt kitevő követelését már kifizette, mire nézve a zsidó nyilatkozzék.

Sessio die 4. Aprilis 1742.
Nikolics Georg burgerlicher handelsmann in Taban beantwortet des Moysis Jeremiae judens in Altofen seine wider ihne gebenes klaglibell in puncto schuldig seyn sollenden 155 fl. 11 kr., also er bekenne, das er solches richtig schuldig gewesen, habe aber solche schuld zu zweymahlen abgeführet, welches er mit einen zeügen behaubten wolle,

habe auch den von sich gegebenen wechslzetl bey der zahlung zuruckh begehret, allein sich excusirte sich, es habe solchen sein bruder in Mähren mitgenohmen, bittet dahero den cläger abzuweisen et juxta art. 71. partis secundae ad poenam calumniae zu sprechen.

Deliberatum: dem kläger umb seine nothdurffts handlung zu communiciren.

Budai bírói jegyzőkönyv 1740—1743. — 47/b.

300.

1742. április 9. Zöberer György soproni polgár és tímár többek között Löbel sopronkeresztúri zsidónak nyers bőr ára fejében 50 forinttal maradt adósa, amelyet a városi bírói szék hagyatékából megfizet.

Anno 1742. die 9. Aprilis.

A soproni városi bírói szék néhai Zöberer György soproni polgár és tímár hagyatékát összeírván megállapítja, többek között, hogy

Schulden aus den guth:

.....

Jud Löwel von Creucz wegen erkaufften rauchen leder 50 fl.

.....

Ez a követelés teljes egészében a hagyatékból kielégítést nyert a soproni városi bírói széknek 1742. április 19-én tartott ülésében.

Soproni városi levéltár, 1742. évi Gerichtsprotocoll 74. és 87.

301.

1742. április 14. Dimics Péternek Hirschl Mandl óbudai zsidó elleni perében a budai városi bírói szék a válaszadásra további 4 napi haladékot ád, míg Mózes Fülöp óbudai zsidó adósait máj. 9-re megidézik, végül Bürgl Joachim zsidó Stettner Gábor József elleni perében tartsa magát szorosan a tárgyhoz.

Sessio die 14. Aprilis 1742.

Herr Dimics Peter bittet bis zu erhaltung eines schlusses von seiner excellenz frauen gräfin von Zichy in sachen des Hirschl Mandl, als caventis des Israelis judens von Sambek, mit der stadtgerichtlichen decision noch ferner anzuhalten.

Deliberatum: herr beklagter hat auf den 18. hujus seine asserta also gewiss zu legitimiren, als man ex contumacia sprechen müste.

Hirschl Mandl jud in Altofen contra Peter Dimics, weilen diser auf die ihne den 10. Marty andictirten termin noch dato nicht geantwortet,

als bittet kläger ex perprius deductis rationibus tam quoad principalem causam, quam et accessoriam zu sprechen.

Deliberatum: dem herrn beklagten nochmahlen zu communiciren, welchem ex superabundanti hiermit auferleget wird sich denen stattgerichtlichen deliberationen biss auf den 18-ten hujus also gewiss zu accomodiren, als man ex non defendit sprechen wird.

.....

Philipp Moyses jud von Altofen bringet bey in den Taban einige debitores zu haben, ut anligende specification, und weilen er von disen debitoribus nichts erhalten kan, als bittet er selbige citirn zu lassen und commissionaliter abzuhören.

Deliberatum: der statt-trabant hat commission, die in der specification benennte partheyen zu citiren umb auf den 9-ten May gängigen jahrs vor stattgericht persöhnlichen zu erscheinen.

.....

In causa Joachimi Pürgl, ut A. contra spectabilem dominum Gabrielem Stettner, qua domini Francisci Pichler testamentariae dispositionis executorem.

Deliberatum: partem A. ad sibi incumbentia agendum admoneri, secus petito partis I. deferri debere.

Budai bírói jegyzőkönyv 1740—1743. — 50/b—51/b.

302.

1742. április 16. Fülöp Mózes óbudai zsidónak 277 forint 45 krajcár követelése közöltessék Engelman János pesti polgárral.

Sessio den 16-ten Aprill 1742.

Philipp Moysess contra Johann Englman in puncto schuldiger 277 fl. 45 kr.

Dem beklagten der schleiniger contentirung halber zuzustellen.

Pesti tanácsi jegyzőkönyv 1741—1742. — 201/b.

303.

1742. április 18. Bürgl zsidó adósságát 15 napon belül fizesse meg Zärner Bertalan festőnek, mert máskülönben végrehajtják.

Sessio die 18-va Aprilis 1742.

Zährmer Bartholomaeus erkläret sich dem juden Bürgl wegen schon so lang geforderter schuld nicht mehr länger zu warten zu können, sonder bittet dem juden zur zahlung executive anzuhalten.

Delibearatum: communicetur und weillen herr instans nicht länger zu wartten will, hat beklagter innerhalb 15 tägen zu zahlen, als man sonsten den petito deferiren muste.

Budai bírói jegyzőkönyv 1740—1743. — 52/b.

304.

1742. április 28. A budai városi bírói szék ezen a napon több, zsidókkal kapcsolatos perben mond ki ítéletet.

Sessio die 28. Aprilis 1742.

Herr Dimics Peter contra juden Hirschl Mandl, weilen Dimics semiplenam probam schon gethan, zu endigung der sach dann bittet er ad mentem art. 27. 1729. sich das juramentum suppletorium zu zulassen und sodann satisfactionem.

Deliberatum: dem kläger zu communiciren, ob und wass selber darwider einzuwenden.

Hirschl Mandl jud in Altofen contra herrn Peter Dimics bittet, bey nicht ab adverso genugsam an heüt einkommend schon 2-mahl ex superabundanti gerichtlich auferlegte probe seiner assertorum conformiter petito actionali zu sprechen.

Deliberatum: auf gegentheilligen verbscheid zu verweisen.

.....

Herr Gallant Nicolaus burgerlicher tabakmacher bittet dem juden Joachim Schlesinger, weillen selber von dem juden Jacob Pürgl, wohin der Schlesinger ihne mit 200 fl. angewisen und nur 130 fl. empfangen, ihne die annoch restirende 70 fl. die zahlung aufzutragen.

Deliberatum: dem Schlesinger zu communiciren mit dem erinnern, dass selber seinen schuldner biss 9-ten May zur zahlung anhalten, als man in widrigen ihne beklagten dahin adstringiren müste.

Haug Joseph contra Joachim Schlesinger in puncto debiti wegen aberkaufften wein bittet ihne juden zur endlichen zahlung, weilen er die schuld bereits vor richtig erkennet, gerichtlich anzuhalten.

Deliberatum: wann durch kläger das forum nicht mutiret und die sach der ordnung gemäss prosequiret worden wäre, hätte es seine endschafft schon erreichen können, hat sich also kläger der verzögerung wegen die schuld selbst zuzuschreiben. In übrigen ist gegenwärthiges beklagten gerichtlich zuzustellen umb biss 23-ten May anni currentis seine etwa habende replique einzuwenden oder wann die praetension richtig, biss dahin zu zahlen.

.....

In causa judaei Joachimi Pürgl, ut A. contra et adversus spectabilem dominum Gabrielem Stettner, qua domini Francisci Pichler testamentariae dispositionis executorem, velut I.

Deliberatum: parte A. quanquam ad agendum ex superabundanti admonita existente in praesentiarum tamen causam suam non promovente, nihilque agente dominum I. ab ulteriori impetitione absolvi, desuperque literas absolutionales extradandas decerni. Praeterea partem A. cum non debeat licere actori, quod non licet reo, in expensis ad fl. 8 limitatis convinci et aggravari.

.....

Dominus Stettner Gabriel, qua Pichlerianorum haeredum plenipotentiarius instat processum judaei Joachimi Pürgl inclyto judicio submissum secundum allegata deliberare, justaque procuratoris sui petita admittere.

Deliberatum: in processu jam deliberatum est.

Budai bírói jegyzőkönyv 1740—1743. — 55/a., b.—57/a., 60/b.—61/b.

305.

1742. április 30. — július 12. A sopronkeresztúri, a kismartoni és a lakompaki zsidó hitközség Sopron városával a szabad kereskedésük megengedése céljából kötött szerződésük értelmében 75 forintot lefizet.

Empfang von judn contract.

Den 30. April erleget der judnrichter von Creütz das contract geld von 19. Novembris 1741. biss 1. May 1742. mit 10 fl.

Den 12. July hat die judn gemein in Einssnstadt durch ihren richter Moses Helin das contract geld von 1. May 1741. biss 18. Novembris 1742. bezahlt mit 45 fl.

Eodem die gemein von Lacknbach durch Abraham Rubin von 19. Novembris 1741. biss 1. May 1742 mit 20 fl.

Latus et summa dieser rubric 75 fl. — den.

Soproni városi levéltár, 1742. évi Cammer Rechnung 71.

306.

1742. május 3. Luzak Sámuel kismartoni zsidónak alkalmazottjától, Brüll Koppel zsidótól Sopronban Karnerné soproni polgárasszony házában, ahol országos vásár idején szállása volt, dohányt és ezüst gombokat loptak el, amiket másnap visszakapott, az útiköltségére nézve pedig békésen kiegyezett.

3. Maii 1742.

Koppel Brüll, des Samuel Luzak judens in Eisenstadt bediennter, klaget, dass ihm in der frauen Karnerin hauss, allwo sie marckzeit das quartier haben, 1 stangen rappée toback und eine garnitur silber knöpff

wärn entfrembdet worden, welche den folgenden tag durch die frauen Karnerin mittelst eines soldaten und eines buben zugestellet worden. Es praetendiret aber der jud seine vnkosten wegen gemachter hereinreiss von Eisenstadt.

Nota bene! Diese strittigkeit ist in der still complaniret worden.

Soproni városi levéltár, 1742—1743. évi Diarium judiciarium 5.

307.

1742. május 4. Löbel Mózes sopronkeresztúri zsidónak Frölich János György soproni polgár és szíjgyártó, valamint neje, Veronika 4 nyugtára 59 forinttal tartoznak. A zsidó megelégszik 35 forinttal, ha azonnal fizetnek, mire Veronika asszony letesz neki 30 forintot, a hátralevő 5 forintot pedig ígéri legrövidebb időn belül megadni.

4. May 1742.

Auff ergangene klag Moyses Löwel juden von Creutz und producirte 4 schein von maister Johann Georg Frölich vngarischen riemer und Veronica seiner ehelichen hausswirthin, so zusammen 67 fl. ausstragen, wovon iedoch zuvor schon per abschlag 8 fl. bezahlt und also noch alss eine richtige schuld verbliben 59 fl., ist vorbemelter Moyses Löwel also disponiret worden, dass er zu völligen abtrag der 4 schuldscheinl sich mit 35 fl. woler befridigen lassen, soferne die zahlung sogleich geschehe. Worauf auch Veronica Frölichin sogleich 30 fl. erlegt, die 4 schuldschein zuruckgegeben und die noch ruckständige 5 fl. in bestmögligster kürze zu bezahlen verspricht.

Soproni városi levéltár, 1742—1743. évi Diarium judiciarium 8—9.

308.

1742. május 9. Schlesinger Joachim zsidó ígéri, hogy Bürgl zsidótól a még hiányzó 70 forintot Gallant Miklós részére be fogja hajtani, míg Zärner Bertalannak Bürgl Joachim zsidó ha 8 napon belül nem fizet, úgy végrehajtják.

Sessio die 9. May 1742.

Schlesinger Joachim jud erwideret auf des Nicolai Galland untern 28. April anni currentis deliberirte instanz, wie das er Schlesinger den Galland an den juden Bürgl mit 200 fl. angewisen, welches er Galland auch acceptiret, solte nun der Bürgl ihne nur mit 130 fl. contentirt haben und 70 fl. restirend seyn, bittet sich dieses schrifft zu extradiren, wo sodan er Schlesinger den juden Bürgl, qua debitorem zu diesen rest anzuhalten wissen werde.

Deliberatum: herr Galland zu seiner nothdurffts handlung zu communiciren.

.....

Zährmer Bartholomaeus contra Joachim Bürgl, weilen diser ohngeacht des ihme zur contentirung des klagers gerichtlich andictirten 15 tätigen termins, die von selbsten einbekennte schuld noch nicht zahlet, als bittet kläger ihme juden zur zahlung executive anzuhalten.

Deliberatum: dem beklagten wird ex superabundanti aufgetragen innerhalb 8 tägen zu zahlen, als man in widrigen in des klägers begehren willigen müste.

Budai bírói jegyzőkönyv 1740—1743. — 65/b—67/a.

309.

1742. május 15. Zum Dániel soproni toronyórás elvesztett spanyol puskáját Löbl Mózes sopronkeresztúri zsidónál találja meg, kinek a városi bírói szék ítélete szerint azt a zsidót, akitől e puskát megvette, július 1-ig a bíróság színe elé kell állítani vagy ingyen a puskát visszaadni.

15. May 1742.

Maister Daniel Zum gross-uhrmacher klaget, dass er vor ungefehr $^3/_4$ jahr sein spanisch rohr auf dem stadtthurn, als er der stadtuhr nachgesehen, verlohrn, welches er heunte in des jud Moyses Löwel von Creutz händn gesehen. Weil aber der jud denjenigen juden, von welchem er das rohr erkauft zu haben, künfftig vor gericht zu stellen versprochen, alss wurde dem jud Löwel anbefohlen solches nicht zu distrahiren seinen evictorem zu statuiren oder dasselbe gratis wider dem eigenthumer zu zustellen cum 1. die Juli.

Soproni városi levéltár, 1742—1743. évi Diarium judiciarium 15.

310.

1742. május 17. Dávid Gábor és Löbl Enoch lakompaki zsidók Braunmüllerné soproni polgárasszonynak a két elveszett gyűrűért és kamat fejében 6 héten belül 5 forint 30 krajcárt fizessenek, aszalt gyümölcs fejében pedig további 3 forintot adjanak a Margit-napi vásárig, ezzel szemben viszont mentesülnek az 50 forintos zálog ügye alól.

17. May 1742.

Klaget frau Praunmüllerin, dass Gabriel David und Enoch Löwel von Lackenbach ihr schuldig sey wegen 2 verlohren ringen 4 fl., sodann wegen empfangenen vnd nicht abgegeben interesse 1 fl. 30 kr., (zusam-

men) 5 fl. 30 kr., welchen ausstand sie juden in 6 wochen unfehlbahr, wiewohl auch per partes ad manus judiciarias abzulegen versprochen. Den ausstand aber wegen abgenohmen dörren obst sollen sie juden mit 3 fl. längstens biss bevorstehenden Margarethen marckt bey vermeydung unumbgänglichen arrests abzehlen.

Und weil icztbemelte 2 juden von der frauen Praunmüllerin ein versatz gegen abgelegten 50 fl. empfangen und solcher versatz bey der frauen parogkenmacherin befindlich, so sollen sie juden keine weitere verantwortung dieses versatzes halber haben, sondern frau Praunmüllerin will künfftig gegen erlegung der 50 fl. capital und des darauff lauffenden interesse a 6 per centum von der frauen parugkenmacherin das pfand selber ausslösen und übernehmen.

Soproni városi levéltár, 1742—1743. évi Diarium judiciarium 21.

311.

1742. május 21. Fülöp Mózes óbudai zsidónak 100 forint követelése Pauer József pesti polgárral, míg 129 forint 45 krajcár követelése Engelman János pesti polgárral közöltessék.

Sessio den 21-ten May 1742.

Philip Moysess judt zu Altofen klaget den Josseph Pauer wegen schuldigen 100 fl.

Dem beklagten der schleinigen contentirung halber zuzustellen.

Philip Moysess judt von Altofen klaget den Johan Englman wegen schuldigen 129 fl. 45 kr.

Dem beklagten der schleinigen contentirung halber zuzustellen.

Pesti tanácsülési jegyzőkönyv 1741—1742. — 217/b.

312.

1742. május 23. Bürgl Joachim zsidót Stettner Gábor elleni keresetével a budai városi bírói szék elutasítja, Hirschl Mandl óbudai zsidót és Dimics Pétert pedig arra kötelezi, hogy irataikat máj. 30-án benyújtsák, végül Huszár Franciska és Bürgl Joachim zsidó közötti új perfelvételben bírói zárlatot rendel el a peres összeg erejéig.

Sessio die 23. May 1742.

In causa judaei Joachimi Pürgl, ut A. contra dominum Gabrielem Stettner, qua haerendum Pichlerianorum plenipotentiarium, ut I.

Deliberatum: in allegatis partis A. nudis assertis nullam merentibus considerationem, praemissam in lege fundatam deliberationem stabiliri.

.....

Hirschl Mandl jud von Altofen repliciret auf die von Peter Dimics wider ihne eingereichte quadruplic inhaerendo prioribus und provociret sich auf die originaliter adjecta de dato praesentati 11-ten et 18. Aprilis, mit bitte den beklagten dahin zu convinciren, auf dass er das eingeklagte capital mit interesse und unkästen zahle und sein vermeintliches jus activum an seiner gehörde prosequire.

Deliberatum: umb in sachen sprechen zu können, haben beyde partheyen ihre pro et contra gewechslete schrifften in originalibus auf den 30-ten dises zu ende gehenden monaths May bey stattgericht einzureichen.

In causa novi judicii dominae Franciscae Huszarin, ut A. contra judaeum Josephum[1] Pürgl, ut novizatum et I.

Deliberatum: parte novizante extra dominium de natura novi judicii existere debente, parte vero novizata sufficientem et realem cautionem praesentare non valente pro securitate partis novizantis sequestrum judiciarium decerni, taliterque partem novizantem ad restantem adhuc convictitiam summam, partem autem novizatam in sortem convictitiae summae accepta vina aut in specie aut aequivalenti in sequestrum danda obligari.

313.

1742. május 26. Paur János Mihály pesti polgár 175 forintot követel Schlesinger Joachim zsidótól, aki jún. 16-ig erre válaszoljon, Bürgl Joachim zsidó és Kremplné közti perben már döntés történt, végül e zsidó Haug Józsefnek járó adósságát 15 napon belül fizesse meg.

Sessio die 26. May 1742.

Paur Joannes Michael civis Pestiensis contra Joachimum Schläsinger judaeum puncto pro acceptis mercibus debitorum 175 florenorum.

Deliberatum: cum I. judaeo communicari, ut pro 16. affuturi mensis Junii anni currentis desuper aut replicet aut illuc usque contentationem, si praetensio liquida est, praestet.

Pürgl Joachim jud zeiget, das ihme frau Kremplin annoch schulde 306 fl. 16 kr., bittet dahero mit der bereits angefangenen execution, bis er völlig befridiget werde, fortzufahren.

Deliberatum: es ist in dem process bereits gesprochen worden.

.....

Haug Joseph contra Jochim Schlesinger allhiesigen juden puncto debiti per 276 fl. 45 kr., weilen diser auf zweymahlig ihme communicirte gerichtlich deliberata sich noch dato nicht bequemen und dise liquide schuld nicht abführen will, bittet instans gegen ihme juden executive zu verfahren.

Deliberatum: zumahlen beklagter wider die praetension auf die

[1] elírás *Joachim* helyett!

gerichtliche auflaagen nichts repliciret und andurch solche liquid zu seyn erkennet, als wird selbem aufgetragen binnen 15 tägen die schuld abzuführen.

Budai bírói jegyzőkönyv 1740—1743. — 71/a—72/b.

314.

1742. május 30. Bürgl zsidó kérésére Grellert Landtrachtinger és Kramer tanácsosok hajtsák végre.

Sessio die 30. May 1742.

Auf ansuchen des juden Pürgl umb die execution wider den Kreller gänzlich vollzuziehen werden die herren Landtrachtinger und Kramer deputiret.

Budai bírói jegyzőkönyv 1740—1743. — 75/a.

315.

1742. június 6. Zärner Bertalan kérésére a budai városi bírói szék Bürgl Joachim zsidó ellen végrehajtást rendel el, míg Haug József válaszoljon Schlesinger Joachim zsidó kijelentésére.

Sessio die 6. Juny 1742.

Zährmer Bartholomaeus contra juden Joachim Bürgl, weilen diser den zur zahlung ihme gerichtlich auferlegten 8 tägigen termin bis dato nicht nachlebet, als bittet kläger ihme juden una cum causatis expensis zur zahlung executione mediante anzuhalten.

Deliberatum: weillen beklagter auf die gerichtliche auflaagen die richtigkeit nicht geleistet und andurch dem kläger unkösten causiret, als werden die expensen auf 3 fl. limitirt und in des klägers begehren gewilliget, zur execution aber herr Landtrachtinger und herr Bossanyi mit einem cancellisten exmittirt.

.....

Schlessinger Joachim jud beantwortet die von herrn Haug wider ihne gestellte klage mit melden, er jud seye herrn Haug detractis detrahendis nicht mehr dann 65 fl. 30 kr. zu bonificirn schuldig, welche er successive zu bezahlen sich anerbietet.

Deliberatum: dem gegentheill gerichtlich zu communiciren.

Budai bírói jegyzőkönyv 1740—1743. — 77/b—78/b.

316.

1742. június 16. Haug Józsefnek a tartozását Schlesinger Joachim zsidó e hó 26-ig adja meg, mert másképen végrehajtják, Paur János Mihály pesti polgár pedig válaszoljon e zsidónak arra az ajánlatára, hogy heti egy forinttal kívánja adósságát törleszteni.

Sessio die 16. Juny 1742.

Haug Joseph repliciret auf die von den juden Schläsinger gegebene antwort und provocando se ad priora bittet dem juden die zahlung aufzutragen.

Deliberatum: obwohlen des beklagten replique von darumben nicht mehr stattfindet, weillen er die geschehene vielfältige gerichtliche auflaagen nicht respectiret, so wird solche iedennoch durch angeführte ursachen auch überzeüget, dahero hat beklagter biss 26-ten dises also gewiss zu zahlen, als man in widrigen auf ansuchen executive verfahren müste.

Schlesinger Joachim beantwortet die wider ihne von herrn Pauer burgern in Pest eingereichte klage, wordurch er sich einen militar schuzjuden zu seyn vorgibet und die schuld zwar nicht negiret, die abführung derselben aber wegen dermahligen theüern zeiten, so gerne er es auch thun wolte, nicht bewürcken zu können vorschüzet, sondern in sortem factae praetensionis allwochentlich 1 fl. zu zahlen sich verobligiret.

Deliberatum: dass beklagter einer anderen jurisdiction unterworffen seye, gleichwie es einem stattgericht nicht wissentlich, als kan es auch nicht erkennet werden, massen es wider die allergnädigste königliche statt privilegia. In übrigen ist gegenwärthiges mit klägern zu communiciren.

Budai bírói jegyzőkönyv 1740—1743. — 80/b—81/a.

317.

1742. június 20. Huszár Jakab neje, Kokal Franciska és Bürgl Joachim zsidó az új perfelvételben előbb tegyenek eleget a már meghozott bírói határozatnak, hogy a pert tovább lehessen folytatni.

Sessio die 20. Juny 1742.

In causa novi judicii dominae Franciscae Kokal, domini Jacobi Huszar conthoralis, ut A. contra Joachimum Pürgl, velut novizatum et I.

Deliberatum: partes ab utrinque ad praemissae deliberationi ex rationibus in eadem contentis satisfaciendum stringi, quibus praehabitis dein parti novizatae productio primaevi processus imponetur.

Budai bírói jegyzőkönyv 1740—1743. — 82/a.

318.

1742. június 30. Sopron megye főszámvevője kiadási jegyzékében többek között megemlíti, hogy Helin Mózes zsidónak 5621 forintot fizetett ki.

Erogatio a 1-ma Novembris 1741. usque ultimum Junii 1742. ex cassa militari facta.

Die 26. Junii[1], judaeum Moysem Helim exolvi fl. 5621.

.....

Sopron megye levéltára, Acta perceptoralia, 61. számú csomóban.
Eredeti feljegyzés ívrétű papiroson, melynek vízjegye: hímszarvas.

319.

1742. július 13. Löbel Sámuel sopronkeresztúri zsidó bevallja, hogy azt a zsidót, akit Beitze János Györgynek ajánlott, Józsefnek hívják, Lakompakon lakik, de most Répcemicskén sörfőző.

13. Juli 1742.

Fatiret Samuel Löwel jud von Creutz, seiner profession ein schneider, dass derjenige jud, welchen er den Hannss Georg Beize feyrenden bierbräuer gewisen, dermahliger bräuer zu Streberstorff seye, hiesse Joseph, sonsten in Lackenbach wohnhafft, seiner hochfürstlichen Eszterhazischen gnaden unterthan.

Soproni városi levéltár, 1742—1743. évi Diarium judiciarium 81.

320.

1742. július 24. Lemmel Ádám lakompaki zsidó ígéri, hogy Hueter András kisboldogasszonyi plébánosnak járó 35 forint adósságát 3 részletben 1743. Szent Mihály napjáig megfizeti.

24. Juli 1742.

Fatiret Lemmel Adam jud von Lackenbach, dass er vermöge seiner künfftig zu produciren habenden quittung an seinen schulden-rest per 35 fl. dem herrn Andre Hueter pro tunc pfarer in Frauhaid an der Strass künfftiges Sankt Michaelis fest ohne alle aussflucht bezahlen wolet 15 fl., sodann auff künfftiges Osterfest 1743. verspricht er widerum 10 fl. und dann den gänczlichen schuld-rest pro fest Sankt Michaelis 1743. mit 10 fl. und also die völlige schuld abstossen wolle. Das ausständige interesse hat der jud dem herrn pfarer mit 2 fl. 10 den. sogleich erlegt.

[1] helyesen: *január 26.*

Nota bene! 1742. den 25. Septembris erlegt der jud Lemmel zu gerichts handen 10 fl., welche den 11. Octobris dem herrn pfarer durch seinen hereingeschickten boten gegen quittung übersendet worden.
Vide pl. in Diario judiciario anni 1743. 12. September.

Soproni városi levéltár, 1742—1743. évi Diarium judiciarium 91—2.

321.

1742. július 27. Bürgl Joachim budai zsidó fivérétől, Sámueltől rámaradt adósok tartozásait kívánja jegyzőkönyvbe vétetni, ezzel szemben a Pichler örökösök meghatalmazottja, Stettner József Gábor annak a 100 forintnak Bürgl Joachim kezéhez történő kifizetése ellen tiltakozik, amely összeget a városi bíróság őriz, miről viszont a tanácsnak nincs tudomása.

Sessio die 27. July 1742.
Pürgl Joachim jud deducirt, das ihme seines bruders Samuel Pürgels creditores Stohlhofferein zwar mit 358 fl. 42 kr., Pichlerische aber mit capitali detto per 422 fl. 43 kr., herr auditor Gözy wegen vor Gedscheinen bruder gehabten spesen in parte ad defalcatam übergeben, bittet dahero soliche auf die Stohlhofferein fallende gelder, als die Pichlerin einen verbott bis zur seiner contentirung zu prothocolliren.
Deliberatum: herr Stettner, als Pichlerischen erben plenipotentiario zu communiciren.
Herr Stettner Joseph Gabriel, qua haeredum Pichlerianorum plenipotentiarius ob certum contra Pichlerianos haeredes a Joachimo Pürgl suscitatum auszugalem processum, quia fors succumbens causatas expensas refundere nequiret, ad rationem ejusdem Pürgl ad manus judiciarias depositos 100 fl. extradandos inhibet.
Deliberatum: de pecunia prae manibus judiciariis existente magistratui non constare, ideo praesentem inhibitionem nequire.

Budai tanácsi jegyzőkönyv 1742. — 293/a.

322.

1742. augusztus 1. Bürgl Joachim zsidó kérését, hogy Huszárné asszony ellen végrehajtást tartsanak, a budai városi bírói szék nem teljesítheti az új perfelvétel miatt, amelyhez a zsidó is tartsa magát.

Sessio die 1. Augusti 1742.
Pürgl Joachim judaeus repraesentat, quod sub 7. mensis Septembris 1741. puncto liquidae praetensionis 218 fl. contra honestam dominam Hussarin lata judiciaria sententia in hodiernum haud executa esset, supplicat itaque pro tali peragenda duos commissarios exmittere.

Deliberatum: quibus in terminis supplicantis causa subsistat, ex processu novi contra ipsum a domina Huszarin moto semet informari posse, exindeque petitam executionem resolvi nequire, verum semet deliberationibus in dicto processu contentis accomodandum habet.

Budai bírói jegyzőkönyv 1740—1743. — 102/b.

323.

1742. augusztus 23. Pichler örökösök meghatalmazottja, Stettner Gábor makacsságban és 100 arany forint büntetésben szeretné Bürgl Joachim zsidót a budai tanács által elmarasztaltatni.

Sessio die 23. Augusti 1742.

Dominus Stettner Gabriel haeredum Pichlerianorum plenipotentiarius contra judaeum Joachimum Pürgl et siquidem idem judaeus praetensionem suam duplici sub colore et coram duplici judicio quaereret, ubi tamen primum coram judicio hocce convictus extitisset, modo vero sine adhibito beneficio novi vel appellatione iterato quaereret, petit eundem in calumnia ad mentem articuli 70. partis 2-dae operis Tripartiti et quaest. 17-ae cap. 9. Kithonich nempe perpetua causae ammissione, necnon 25 marcis homagialibus 100 florenos auri constituentibus convinci et aggravari, convictumque et aggravatum pronunciari et si eosdem deponere nollet aut non posset, in persona detineri.

Deliberatum: judaeo Pürgl communicari.

Budai tanácsi jegyzőkönyv 1742. — 320/b—321/a.

324.

1742. augusztus 25. Jankovics Pál pesti polgár még 8 napi határidőt kap, hogy adósságát megfizesse Fülöp Mózes óbudai zsidónak.

Sessio den 25-ten Augusti 1742.

Philipp Moysess ein ju zu Ofen bittet dem Paull Jancobics zu arrestiren, indeme selber ohngeacht der gerichtlichen auferlegung noch nicht zahlen will.

Dem Paul Jankovics werden ex superabundanti annoch 8 tag, qua terminus peremptorius praefigirt.

Pesti tanácsi jegyzőkönyv 1742—1744. — 10/a.

325.

1742. szeptember 4. Löbel Enoch zsidó Rathfux Józsefnek 16 forint 55 dénárral adósa, amit heti 15 dénáros részletekben fog törleszteni. Ha ezt nem tenné meg, úgy börtönbe kerül.

4. September 1742.

Ist mit dem jud Enoch Löwel und dem cessionario Joseph Rathfux die ordentliche verrechnung geschehen und restiret der Enoch annoch an capital und interesse 16 fl. 55 den. Es verspricht aber der jud Enoch wochentlich 15 den. zu bezahlen, widrigenfalls solle er in den arrest genohmen und mit arbeit diese schuld abdienen.

Soproni városi levéltár, 1742—1743. évi Diarium judiciarium 124.

326.

1742. szeptember 12. előtt. Helin Mózes kismartoni zsidó Sopron megye közönségétől annak a 3500 forintnak betáblázását kéri, amely összeget Bergeikeli Koopman Ferenc Bernátnak adott kölcsön váltóra.

Inclyta universitas, domini domini gratiosissimi, colendissimi!

De dictamine articuli 107. anni 1723. quorumvis debitorum per quoscunque ubicunque contrahendorum improthocollatione et intabulatione admissis hujus articularis legis suffragio et indultu ad inclytam universitatem obsequissime recurrendo humillime supplico, dignetur intabulationem modo praevio articulariter concessam mihi contra haeredes et relictam perillustri ac generosi condam domini Francisci Bernardi Koopmann de Bergaikell gratiose admittere, per consequens adnexas literas campsoriales praementionati condam domini Koopmann improthocollari, desuperque literas testimoniales extractuales gratiose elargiri.

Quam inclytae universitatis gratiam humillime demereri promptissimus humillimo cum respectu submissimaque veneratione persevero.

Inclytae universitatis dominorum dominorum magnatum et nobilium humillimus subjectissimus servus:

Moyses Helin manu propria,

celsissimi principis Eszterhazi Kismartoniensis protectionalista haebreus.

Kívül: Ad inclytam universitatem dominorum dominorum magnatum et nobilium comitatus Soproniensis etc., etc. humillima instantia intronotati Moyses Helin haebrei propter intabulationem debiti, ut intus, gratiose admittendam.

Sopron megyei levéltár, 1742. évi közgyűlési iratok szeptember havi csomójában.

Ívrétű papiros, melynek felső része a nedvesség miatt foszlásnak indult, vízjegye: *K* betű.

327.

1742. szeptember 12. Haug József kérésére a budai városi bírói szék Schlesinger Joachim zsidó ellen végrehajtást rendel el, Anschel Gans zsidó pedig tagadja, hogy tartozna Kozy Lénárd esztergomi polgárnak, kivel ezt a kijelentést közölni kell.

Sessio die 12. Septembris 1742.

Haug Joseph contra juden Joachim Schlesinger, weilen diser auf die widerholte klagen noch dato nicht repliciret, nichtweniger aber dem untern 16-ten Juny anni currentis ausgefallenen deliberato genügen geleistet, als bittet er mit ihme juden executive zu verfahren.

Deliberatum: weillen beklagter denen vielfältigen gerichtlichen auflaagen ein genügen nicht geleistet, als wird die ansuchende execution verwilliget und hat solche herr Landtrachtinger und her Bossanyi zu vollziehen.

.....

Anschel Ganss jud beantwortet des Leonhard Kozy burgern zu Grann wider sich eingewendte klage puncto praetendirenden 85 fl., das er nemblich obbenanten seinen kläger absolute nichts schulde, bittet ihne dahero zu verweisen.

Deliberatum: herrn kläger zu communiciren.

Budai bírói jegyzőkönyv 1740—1743. — 106/a—107/b.

328.

1742. szeptember 12. Nemeskér. Sopron megye közgyűlése Helin Mózes kismartoni zsidó kérésére azt a 3500 forint kölcsönt, amelyet a zsidó Bergaissli Kopman Ferenc Bernátnak adott még az elmúlt 1741. évben, az elsőbbség biztosítására betáblázza.

Anno 1742. die 12-a Septembris in possessione Nemeskér ... celebrata est generalis congregatio antelati comitatus Soproniensis, cujus occasione praemissa per dominum vicecomitem solita propositione:

.....

Tandem ex parte judaei Kissmartoniensis Moysis Helin nominati productis literis obligatoriis, quibus mediantibus dominus olim Franciscus Bernardus Kopman de Bergaissl die 21-a Septembris anni 1741. in libera regiaque civitate Soproniensi ab antelato Moyse Helin 3500 fl. capitale erga sex per centum interesse mutuo levavit, in iisdem literis obligatoriis contentum praespecificatum debitum pro cautela legalis juris prioritatis praerepetiti judaei Moysis Helin intabulatum, prothocolloque praesenti inscriptum est, partibus antelatarum obligatoriarum penes idem prothocollum relictis.

Sopron megye levéltára, 1741—1743. évi közgyülési jegyzőkönyv 1013, 1051—2.

329.

1742. szeptember 17. Tömörd. Fazekas Mihály tömördi plébános erkölcsi bizonyítványa Böhm Lipót kifogástalan vallásos viselkedéséről, aki 28 év előtt tért ki a zsidó vallásból és aki egy év óta a híve.

Laudetur Jesus Christus!

Ego infrascriptus tenore praesentium attestor et fidem facio, honestum Leopoldum Phem ante vigesimum octavum annum judeum existentem, sed cum divina gratia et Sancti Spiritus inspiratione factus est Christianus et sub mea cura erat per annum in Tömörd, ubi se laudabiliter gessit inter Christianos et sub mea cura animarum frequens in confessionibus existens, ubi nihil mali adverti nec potest dici, sed omnia bona, ubi et inde recommendo ipsum antenominatum parochianum meum. In cujus rei fidem has ei propria manu scriptas et sigillo meo munitas dedi ad Sanctam Helenam in Tömörd, die 17-a Septembris 1742.

Michäell Fazokos parochus Tömördiensis manu propria.

Quod productum originale cum hac copia de verbo ad verbum concordet, attestor. Wienne, 27. Septembris 1742.

Samuell Benyiczki inclyti comitatus Comaromiensis tabulae judiciariae juratus assessor manu propria.

Kívül: Attestatum parochi Tömördiensis.

Sopron megyei levéltár, 1743. évi közgyűlési iratok március havi csomójában. Ívrétű papiros, melynek vízjegye: stilizált ember, egyik kezében kardot, másik kezében mérleget tartva.

330.

1742. szeptember 17. Teuchtman István pesti polgár és bábsütő, ki mézet vett Schlesinger Ádám isaszegi zsidótól, 55 forint 48 krajcár tartozását okt. 5-ig vagy fizesse meg vagy adja elő kifogását.

Sessio den 17-ten Septembris 1742.

Adam Schlesinger judt von Issasegh exponirt, was gestallten der burgerliche lebzelter Stephan Teuchtman vor aussgenommenes hönig 55 fl. 48 kr. schuldig ist, bittet dahero ihme Teichtman intra brevem terminum die contentirung aufzutragen.

Dem beklagten in abschrifft mit diser auflaag zuzustellen, das selber dem kläger bis 5-ten Octobris dises jahrs entweder contentire oder wan etwas darüber einzuwenden hat, bey rath schrifftlich eingeben solle.

Pesti tanácsi jegyzőkönyv 1742—1744. — 24/b., 25/a.

331.

1742. szeptember 17. Vis. Sági Gábor visi plébános bizonyítja, hogy Böhm Lipót kikeresztelkedett zsidó ügyének elintézése céljából Bécsbe utazik. Mivel Vis mentes a pestistől, ennélfogva az egészségügyi biztosok útja elé akadályt ne gördítsenek.

Infrasciptus praesentibus recognosco, quod honestus vir Leopoldus Phem, olim quidem judeus, modo vero exemplaris catholicus, negotiorum suorum fine ex possessione Viss inclyti comitatui Soproniensi adjacente loco, Dei gratia sano et incolumi atque ab omni contagianis lue immuni Viennam proficiscatur. Quare omnes et singulos dominos commissarios, eorumque officiales per praesentes perhumaniter requirendos duxi eatenus, quatenus praedictum honestum virum Leopoldum Phem ubique libere ire, redire permitterent ac per suos permitti facerent. Signatum Viss, die 17-a Septembris 1742.

Gabriell Sagi parochus Visiensis manu propria. L. S.

Quod productum originale cum hac copia de verbo ad verbum concordet, attestor. Viennae, die 23. Septembris 1742.

Samuell Benyiczki inclyti comitatus Comaromiensis tabulae judiciariae juratus assessor manu propria.

Kívül: Attestatum parochi Visiensis.

Sopron megyei levéltár, 1743. évi közgyűlési iratok március havi csomójában. Ívrétű papiros, melynek vízjegye: stilizált ember, egyik kezében kardot, másik kezében mérleget tartva.

332.

1742. szeptember 21. A soproni városi bírói szék Pálffy János nádornak jelenti, hogy Hirschl Mihály pozsonyligeti zsidó már nem volt üzlettársa Schneider János soproni polgárnak, amikor ez Becksieder Ferenc szarvkői mészárossal Pápán ökröket vett. A zsidó még most is 26 forinttal adósa Schneidernek, aki egyébként jótállt más polgárokkal szemben fennálló adósságaiért is.

21. September 1742.

Ist ad recommendationem ihro excellenz herrn graff Johann Palffy palatini des Michael Hirschels, alss schutzjuden in der Angerau an Pressburg mit Johann Schneider burgern allhier gehabte strittigkeit und klag, welche cum memoriali an einem wohledl rath überschicket, sodann vor dem stadtgericht untersuchet und befunden worden, dass besagter Hirschel zwar vormahls mit dem Johann Schneider in societate gestanden und bey letzt gepflogener zusammenrechnung ihme laut obligation schuldig verbliben 180 fl. Nun hat zwar Johann Schneider abermahl ein bändl vieh erfragt und mit maister Frantz Becksieder fleischhackern in Hornstein in compagnie getretten und in Papa beede

solches vieh kürcklich erkaufft, auch baar bezahlt, wohin der Michael Hirschel auss Carlburg gekommen in meynung einen theil von diesem vieh zu bekommen, es hat aber der fleischhacker zu Hornstein das völlige bändlvieh und also auch des Johann Schneiders portion übernohmen und weggetriben und alss maister Becksieder in facie judicii wegen des mit ihnen in compagnie stehenden judens befragt worden, hat er absolute verneinet, dass er weder zuvor noch ietzo von diesen compagnion gewust oder gehöret, 2. habe zwar der jud ihme Schneider 100 fl. erleget, wie auch sein pferd per 26 fl. in solutum gegeben, welche zahlung aber in der alten obligation abgeschriben, auch von ihme juden mit hebraeischen buchstaben, alss bezahlet, abgeschriben und angemercket worden und dannoch ain restantiarius mit 26 fl. verbliben. Es bezicht 3. sich zwar der jud auf 2 an ihn von Johann Schneider geschribene brieff, alss ob solte er zu einen abermahligen handel anhero seyn beruffen worden, allein auss diessem brieff ist nichts anders abzunehmen, alss der jud vor vielen jahren verschidenen burgersleuten, nemlich dem maister Spanrafft etc. schuldig verbliben, welche auch die erlaubniss bekommen den juden anzuhalten und die zahlung von ihme zu erwarten, welche creditores aber Johann Schneider disponiret, dass sie mit jedermahliger viertl-jähriger zahlung per 6 fl. wollen zufrider seyn und ist in solchen brieffn absolute von keiner einladung zu einer neuen cameradschaft und beytritt zu einer neun societät was erwehnet, dass also ihro excellenz dermahlen nicht recht erinnert worden, welches auch sub dato 27. Septembris schriftlich ihro excellenz berichtet worden.

Soproni városi levéltár, 1742—1743. évi Diarium judiciarium 136—8.

333.

1742. szeptember 26. Hirschl Mandl óbudai zsidó 180 forint 4 krajcár követelésének betáblázását Kirovich Nikola pesti polgár ingatlanára a pesti tanács megengedte, egyben elrendeli, hogy a gyám okt. 22-én jelenjék meg a tanács előtt és védekezzék.

Sessio den 26-ten Septembris 1742.

Hirschl Mandl judt von Altofen exponirt, das er an denen Nikola Kyrovicsischen erben 180 fl. 4 kr. zu fordern habe, der tutor aber deren kindern, Koszta Kyrovics thette weder bezahlen noch aber sich verantworten, dahero bittet er die 180 fl. 4 kr. zu adjudiciren, ad interim aber disse schuldt ad mentem articuli 107. anni 1723. zu intabuliren.

Der Koszta Kyrovics, alss gerhab der Nikola Kyrovicsischen kinder, wirdt den 22-ten October dissen jahrs vor rath suo modo erscheinen und obstehender action halber sub nota contumaciae sich defendiren, übrigenss ist in die intabulation gewilliget.

Pesti tanácsi jegyzőkönyv 1742—1744. — 31/b.

334.

1742. szeptember 26. A pesti tanács hozzájárul ahhoz, hogy Hirschl Mandl óbudai zsidó 146 forint 75 dénár követelése Hoffman vagyonára betábláztassék.

Sessio den 26-ten Septembris 1742.

Hirschl Mandl judt von Altofen bittet sich auf der Hoffmann vermögen wegen schuldigen 146 fl. 75 den. zu intabuliren.

Fiat mit vorwissen der debitricin und auf die übermass.

Pesti tanácsi jegyzőkönyv 1742—1744. — 32/b—33/a.

335.

1742. szeptember 27. Sopron. Bolla Zsigmond, Sopron megye főszámvevője, többek között visszakapja Schlesinger Sámuel és Helin Mózes nyugtáit a kifizetett 5000, azután 500 és végül 5621 forintról.

Quietantiae resignatae domino perceptori Sigismundo Bolla.

Super vestitu peditatus:

.....

Erga quietantiam Samuelis Schlezinger et Moysis Helin judaeorum fl. 5000.

Item erga Moysis Helin quietantiam fl. 500.

Item erga ejusdem Moysis Helin fl. 5621.

.....

Soprinii, 27. Septembris 1742.

Sigismundus Bolla inclyti comitatus Soproniensis perceptor manu propria.

Sopron megye levéltára, Acta perceptoralia, 61. számú csomóban.

Ívrétű papiros, melynek vízjegye: koronás címerpaizs, előlapon vörös viaszba nyomott ovális alakú gyűrűspecséttel.

336.

1742. szeptember 28. Bürgl Joachim budai zsidó a makacsság vádjával szemben való védekezését az illetékes bíróság elé terjessze.

Sessio die 28. Septembris 1742.

Burgl Joachim judaeus contra dominum Gabrielem Stettner, qua Pichlerianorum haeredum plenipotentiarium, petit praetensam allegatam poenam calumniae tanquam ex adductis rationibus minime subsis-

tere queuntem in eundem dominum plenipotentiarium redundari, taliterque sibi jus et justitiam administrari.

Deliberatum: rationes insertae coram foro eodem, ubi actio suscitata, ulterius sua formalitate allegentur.

Budai tanácsi jegyzőkönyv 1742. — 368/b

337.

1742. október 4. előtt. Böhm Lipót József kikeresztelkedett zsidó Mária Terézia királynőhöz benyújtott panaszában vádat emel Révay Elek báró ellen, aki a büki korcsma bérlete során súlyosan megkárosította, Nagy Lajos földbirtokos pedig 120 forintot érő házát 45 forintra leértékelve kisajátította, miért is ez igazságtalanságok orvoslását kéri.

Allerdurchleüchtigste, grossmächtigiste, wie auch zu Hungärn und Böheimb königin, ertzherzogin zu Öesterreich etc.

Allergnädigste königin, landesfürsten und frau frau!

Die welt gepriessene, in der justiz administration euer königliche mayestät angebohrene mayestatische eyffer veranlasset mich mein allerunterthänigsten, gehorsambsten supliqn zu dero füssen zu legen und allerunterthänigst, gehorsambst vorzustellen, wass gestalten, nachdeme ich in mein convertiten standt in dass löblichen könighreich Hungärn mein brodt lei(ch)ther zu gewinnen und ehrlich fortzusetzen mich begeben, allso habe ich vigore contractus A. mit dem herrn baron von Reva dergestalten contrahiret, dass ich alldortigen, den castell gegenüber ligenden würthshauss in bestandt übernehmen, hingegen obenbesagter herr von Reva nach dem alldort lauffenden preiss ihr wein erkauffen, ich aber übernehmen schuldig seyn solle. Gleichwie ich dises wirthhauss übernehmen, so habe alle benöttigte requisiten herbey schaffet und vorgeckeret, pars adversa aber non stando contractus ... nicht in lauffenden preiss von 32 eymer wein 32 fl. 1-mo, 2-do über alle beederseitig gemachte rechnungen 14 fl. 45 kr. extorquiret, 3-tio meine ihme herrn baron accreditirten porzellan in 2 stukh, welche 5 fl. ausstragen, zuruchgehalten. Wass mehrest ist, herr Ladislaus[1] Nagy hoc in passu mitpossessor, mein hauss, welchn ich mit obrigheitlichen verwilligung erckauffet, auch zugleich mit allen requisiten gebauet, garthen angeleget und mehr dergleichen erforderlichen mobilien derzuschaffet und mir niemahlen unter 120 fl. fahl gewesen, propria authoritate, als mein eygenthumlichs, in 45 fl. abschetzen lassen, ich aber wehemüttig auss mein hauss mit weib und kinder wegcken müssen.

Wan ich hoc in passu einen allgemeinen justiz administration angesuchet, nichts anderst, als den betrohungen mit schlegen tractirt zu seyn leyder anhören miessen. Gleichwie alle recten dergleichen mit gewalt abgenohmen geldten, hauss und darinnen befindliche annoch

[1] elírás *Ludovicus* helyett!

zuruchgehaltene effecten zu restituiren, specialiter aber mein hauss mit allen zugehör zuruchzugeben billigen, weillen kein richter mehr auf der welt zu finden ist, dahero dass meinigen zu überkemen. Weillen ich mich aller zeithen, wie B. C. attestata, ehrlich aufgeführet, euer königlichen mayestät hochmütterlichen landesfürsten assistenz alleruntherthänigst imploriret haben will.

Solchemnach gelanget an eüer königlichen mayestät mein alleruntherthenigsten gehorsambstes rechtlichen bitten, allerhöchst dieselbe geruhen sothann restituirung deren geldten, hauss und effecten mittls dero löblichen Hungerischen kanzley an sein behörde allergnädigst anzubefehlen, mich in submissisten devotion empfelhend.

Eüer königlichen mayestät alleruntherthänigster, gehorsambster:

Leopold Joseph Phöm convertit auss Öedenburger comitat.

Kivül: An die zu Hungärn und Böheimb königlichen mayestät, ertzherzogin zu Öesterreich etc. allerunterthänigsten, fussfähligen bitten und anlangen Leopold Josephi Phöm convertitn auss Hungärn per ingebettenen absolute restituirungs allergnädigsten resolution und auflag an seinen behörde bittend.

Sopron megyei levéltár, 1743. évi közgyűlési iratok március havi csomójában. Ívrétű papiros, melynek vízjegye: stilizált ember, egyik kezében kardot, másik kezében mérleget tartva.

Eredeti kérvény, mert a hátlapon látható feljegyzésből kiderül, hogy *1742. okt. 4-én* nyújtották be.

338.

1742. október 12. Bécs. Mária Terézia királynő megparancsolja Sopron megye közönségének, hogy Böhm Lipót József kikeresztelkedett zsidónak báró Révay Elekkel és Nagy Lajossal szemben szolgáltassanak igazságot és erről neki jelentést tegyenek.

Mária Theresia dei gratia regina Hungariae, Bohemiae, Dalmatiae, Croatiae ac Sclavoniae, archidux Austriae etc., nupta dux Lotharingiae ac Barri, magna dux Hetruriae etc.

Reverendi, honorabiles, spectabiles ac magnifici, magnifici item egregii et nobiles fideles nobis dilecti! Leopoldus Josephus Phöm ex judaismo ad christianam fidem catholicam conversus, consequenter vel ex hoc etiam capite aequa et justa reflexione dignus, quonam in passu ad majestatem nostram humillime recurrerit, qualiterque contra magnificum baronem Alexium de Réva et egregium Ladislaum[1] Nagy in eo, quod hic ipsum respectu certae domus, alter vero intuitu cujusdam contractus cum supplicante initi graviter damnificaverint, conqueratur, ex annexis uberius percepturi estis.

Penes quorum nobis denuo remittendorum communicationem vobis benigne committimus et mandamus, quatenus auditis desuper antelatis

barone Revai et Ladisao[1] Nagy, compertoque eo, quod supplicans justam et fundatam contra eosdem habeat querimoniam, eidem breviori, quo fieri poterit, modo debitam satisfactionem impendi curare ac de effectu majestatem nostram quantocyus informare debeatis ac teneamini. In reliquo gratia nostra regia vobis benigne jugiterque propensae manemus. Datum in civitate nostra Vienna Austriae, die duodecima mensis Octobris anno domini millesimo septingentesimo quadragesimo secundo.

Maria Theresia manu propria.

Comes Ludovicus de Batthyan manu propria.

Franciscus Koller manu propria.

Kívül: Reverendis, honorabilibus, spectabilibus ac magnificis, magnificis item egregiis et nobilibus N. N. supremo et vicecomitbus, judicibus nobilium ac juratis assessoribus, totique universitati dominorum praelatorum, baronum, magnatum et nobilium comitatus Soproniensis etc., fidelibus nobis dilectis.

Sopron megyei levéltár, 1743. évi közgyűlési iratok március havi csomójában. Ívrétű papiros, melynek vízjegye nem vehető ki, zárlatán kir. titkos pecséttel és hátlapján e feljegyzéssel: *ad acta congregationis 11. Marty 1743.*

339.

1742. november 6. Pozsony. Pálffy János gróf felszólítja Sopron megye hatóságát, hogy az ebenfurti gyilkosságban részes zsidó gonosztevők kézrekerítése érdekében a megyei közgyűlés megvárása nélkül minden szükséges intézkedést megtegyenek.

Celsissime, excellentissimi, reverendissimi, illustrissimi, spectabiles ac magnifici, perillustres, item ac generosi domini colendissime, observandissimi!

Ex acclusa specificatione uberius intellecturae sunt praetitulatae dominationes vestrae, qualesnam judaei in enormi illo latrocinio Ebenfurtensi interessati sibi fuga consuluerint. Velint itaque eaedem dominationes vestrae non expectata generali comitatus congregatione in medio sui eas dispositiones facere, ut universi ignoti judaei, maxime sub nomine quaestorum equariorum oberrantes per judices locorum sub gravi animadversione exquirantur, capiantur, pro certaque praestituta die ad aliquem locum adferantur ac ibidem per deputatos comitatus revideantur, suspectique detineantur. Ista occasione multi suspecti resciri, immo et quaepiam indicia respectu aliorum latrociniorum in comitatibus Soproniensi et Mossoniensi perpetratorum indagari possunt. Caeterum maneo praetitulatarum dominationum vestrarum

Posonii, 6-a Novembris 1742.

ad serviendum paratissimus et obligatissimus:

Comes Joannes Palffy.

[1] elírás *Ludovicus* helyett!

Kívül: Celsissimo, excellentissimis, illustrissimis ac reverendissimis dominis N. N. supremo et vicecomitibus, caeterisque assessoribus, toti denique universitati dominorum praelatorum, baronum, magnatum et nobilium comitatus Soproniensis, nobis colendissimis, observandissimis Sopronium.

Sopron megyei levéltár, 1742. évi közgyűlési iratok december havi csomójában. Az irathoz mellékelt gonosztevők személyleírását már a MZSO. X. 564—6. l-on közölte.

Egyébiránt ez a személyleírás megtalálható még az 1741—1743. évi közgyűlési jegyzőkönyv 516—9. l-ain, a megye közgyűlése pedig 1742. dec. 6-án foglalkozott ezzel a kérdéssel, ahol ez olvasható:

7-o die 6-a mensis et anni immediate praescriptorum super modo compraehensionis judaeorum latrocinii Ebenfurtensis complicium cum specifica personarum descriptione expeditum. In quo contenti negotii intuitu factae sunt per dominum vicecomitem necessariae dispositiones. (Uo. 559.)

340.

1742. november 11. Polák Ráfael kismartoni zsidó egy dukát aranyat ad át Rieder Zsuzsannának, ki ennek fejében a zsidó javára minden jogáról lemond a Preiner Márk-féle Katzendorfer szőllőt illetőleg.

11. Novembris 1742.

Hat Raphael Polack jud in Einsenstadt sich mit der Leopold Riederischen tochter, Susanna Kleinin, wegen der auf sie gefallenen und bisshero auff dem Marx Preinerischen Katzendorfer gelegenen rest per 10 fl. 47 den. dergestalt verglichen, dass er ihr zum gäntzlichen vergleich und abfindung 1 species ducaten behändiget, womit sie auch vergnüget und allen übrigen und fernern anforderungen sub quocunque praetextu et expressa calumniae poena auf sie und alle übrige erber renunciret. Welchen ducaten vorbemelter jud ad manus judiciarias abgeleget und den 17. Novembris von Susanna Kleinin in gegenwarth ihrer schwester leviret, auch dem juden der extractz protocolli judiciarii von ihr zu gerichts händen abgeleget worden.

Soproni városi levéltár, 1742—1743. évi Diarium judiciarium 177—8.

341.

1742. november 13. Pest megye közgyűlése többek között a zsidók megadóztatása tekintetében azokra, akiknek házuk van, évi 4 forint, akiknek nincs háza, 2 forint adót vet ki. A pálinka- és sörfőzdék bérlői, valamint bolthelyiséggel bírók külön elbírálás alá esnek.

Anno domini 1742-do die 13-tia mensis Novembris Pesthini in domo curiali inclytae universitatis termino videlicet et loco continuanter

celebratae particularis inclytorum comitatuum Pesth, Pilis et Solth articulariter unitorum congregationis ... assumptum fuit in trutinam opus eatenus in anno millesimo septingentesimo trigesimo septimo die secunda mensis Augusti deputationaliter elaboratum, quod in suo esse debite expensum modificatum ac tandem stabilitum fuit ita, prouti hic subadnexa series ejusdem exhiberet.

.....

Undecimo judaei a dominis terrestribus domus crematorias et braxatorias arendantes a personis et facultatibus suis taxabunter, ab emolumento autem proventus non, siquidem ille dominalis esset.

Duodecimo reliqui porro judaei, qui domos proprias haberent, florenos quatuor, in domibus autem censualibus residentes et inquilini in florenis 2 singillatim, officinas autem mercantiles habentes, ita et Graeci quaestores a proportione et reflexione quaestus arbitrarie, praeattacti tamen quaestores Graeci, qua alioquin in regiis etiam tricesimis aliis mercatoribus ex tractatu pacis levius considerari soliti, moderate texabuntur.

.....

Pest megyei levéltár, Miscellanea antiqua VII.—1739—1743.

342.

1742. november 19. Eitlitz Márkus kismartoni zsidó a soproni bírói szék előtt Zaich Mátyásnak, aki alkalmazottja Cattinné koprainitzi kereskedő asszonynak, elengedi az eskü letevését és ezzel véget ér köztük a mézvásárlás miatt megindult pereskedés.

19. Novembris 1742.

Klaget Marcus Eitlitz fürstlicher Eszterhazischer schutzjud in Eisenstadt, dass er mit herrn Simon Menninger handelsman in Eisenstadt mit frauen Cattinin handelsfrauen in Coprainitz bedienten, Mathia Zaich, schlüssig wäre worden mit dem hönighandl, den centner á 13 fl. 30 kr. und beziehet sich auf die gegenantwort, welche er sub dato 8. Novembris nach Koprainitz abgeschicket und darinnen den bemelten preiss des hönigs approbiret haben sollte. Weilen aber Mathias Zaich diese antwort nicht bekommen, unerachtet er jud ein attestatum von herrn postmaister in Gross Höfflein produciret, worinnen bestättiget wird, dass daselbsten ein brieff an besagten herrn Zaich auf die post abgegeben worden, auch diesesfalls wegen nicht in tempore gepflogener antwort, alss dieses vorgehabten honighandels approbation es in gegenwarth herrn Johann Paul Peitscher burgers in Canischa mit einem cörperlichen eyd confirmiren wollen, so hat doch obbesagter jud Eitlitz das juramentum nicht admittiret, sondern freywillig ihme Matthias Zaich das juramentum geschencket und nachgesehen. Vorauf

also Mathias Zaich von dem loblichen stadtgericht absolviret und lossgesprochen, auch ihme dieser extractz diarii judiciarii pro sua cautela et futura praecautione alss erforderliche testimoniales hinaussgegeben worden.

Soproni városi levéltár, 1742—1743. évi Diarium judiciarium 183—4.

343.

1742. november 19. Löbel Dániel jelenleg Kapuváron lakó nagymartoni zsidó Schrick János Jakab soproni önöntőnek járó egy forint adósságát legkésőbb karácsonyig igéri megfizetni.

19. Novembris 1742.

Fatiret Löwel Daniel jud von Matterstorff, pro tunc handelsjud in Kapovár, dass er zwar dem maister Johann Jacob Schrick zinngiesser allhier von 5 jahren her 1 fl. wegen abgenohmenen zinnern knöpffen schuldig verbliben, weilen er aber sich anietzo gäntzlich aussgegeben und diese schuld nicht abführen kan, so verspricht er längstens Weynacht-feyrtagen anni praesentis diesen ausständigen schuld zu bezahlen unter 10 fl. poenfall, alls worzu sich der jud selbst freywillig erboten.

Soproni városi levéltár, 1742—1743. évi Diarium judiciarium 185—6.

344.

1742. november 20. A soproni városi bírói szék megállapítja, hogy Plöchl György soproni kereskedő 100 vég vászon eladása alkalmával több szalonaki zsidót 68 és 3/4 rőffel megcsalt és nekik ezáltal több mint 11 forint kárt okozott.

20. Novembris 1742.

Ist zwischen herrn Georg Plöchl allhiesigen handelsmann und Mendl Adam und Moyses Jacob juden von Schlaining eine strittigkeit bey abgehandelten 100 stück leinwand entstanden, allwo die juden assesiret, dass sie diese leinwand, wovon 4 stück 1 schock aussmachen sollen, per 10 fl. 1 schilling erhandelt, undzwar nach dem schock und nicht nach der eln, auch in usuroborationem 5 species ducaten drauff gegeben. Wohingegen herr Plöchel vorgewendet, dass sie dieses kaufs halber mit 10 fl. und 2 schilling schlüssig worden. Wannenhero diese 2 streitende partheyen zu entscheiden beede juden sowohl des preisses halber per 10 fl. 1 schilling, alss auch nach dem schock und nicht nach der ehlen das juramentum corporale anerboten, auch nach vieler ex utraque parte abzulehnen gesuchten vorstellungen und tentata transactione amicabili das juramentum würcklich abgeleget. Da nun darauff im messen die prob erfolget und auss der gantzen post der erhandelten

leinwand 10 stücken gantz ungefehr heraussgenohmen worden, so hat das 1-ste stück gehalten 13 2/4 eln, das 2-te 14 2/4 eln, das 3-te 14 2/4 eln, das 4-te 14 2/4 eln und also von diesem stock abgängig 2 3/4 eln, mithin wär von 25 schock leinwand in allem abgängig 68 3/4 eln á 10 kr. gerechnet 11 fl. 27 1/2 kr.

Worüber ietztgedachte Schlaininger juden, alss Mendl Adam, Moyses Jacob, Moyses David und Salamon David herrn Ditsch pro suo procuratore fatiret, soferne etwa diese strittigkeit vor einem wohledeln rath gebracht und zu einer grössern weitläufftigkeit gerathen solle etc. reservando sibi regressum respectu etiam praeteriti, weilen sie schon in viel 100 eln zuvor damnificiret worden.

Soproni városi levéltár, 1742—1743. évi Diarium judiciarium 187—9.

345.

1742. november 22. A soproni városi tanács a városbíró jelentése alapján foglalkozván Plöchl György soproni kereskedőnek a szalonaki zsidókkal szemben elkövetett csalásával, ezért Plöchlt 32 forintra bünteti meg.

Anno 1742. 22. Novembris.

In strittigkeit zwischen herrn Georg Blöchll hiesigen handelsmann und Schleiniger juden wegen von ihme herrn Blöchell schock-weiss erkauffter leinwath, nachdeme tit. herr stadtrichter referiret, wasmassen oberwehnte Schleiniger juden 25 schock leinwath, jeden á 60 ellen gerechnet, per 10 fl. ein schiling kaüfflichen übernohmen in mainung, dass den brauch nach in einen schock 60 ellen zu finden wären. Da nun aber gedachte juden die leinwath ellen-weiss abgemessen und in einenjeden schokh 2 und noch mehr ellen abgang fundten, seynd sie zu einen löblichen stadtgericht kläglich erschienen, die leinwath ellen-weiss abgemessen und folgsambt den abgang mit 68 3/4 ellen unlaugbahr dargethann. Gleich wie nun aber dergleichen umbillige und nicht nur den nägsten, sondern auch den publico höchst schädliche und praejudicirliche ungerechte handlungen und verkauff den landgesätzen gemäss obrigkeitlichen zu bestraffen kommen, undzwar umb so mehr, alss dissimilirung gegenwärtiger maleversation weithere nachteylige folgerungen nachzogen werden, alss wird beklagter herr Blöchl handelsmann wegen so wohl seinen nägsten, alss den publico zugefügten schaden zu fernerer behutsambkeith 32 fl. ohnnachlässlich zu erlegen haben.

Soproni városi levéltár, 1742. évi Rathsprotocoll 318—9.

346.

1742. november 26. Sopron város kamarása bevételezi azt a 32 forintot, amire Plechl György soproni polgárt és kereskedőt a soproni tanács megbüntette a szalonaki zsidók becsapása miatt.

Empfang von straff und wandel.

.....

Den 26. Novembris erlegt herr Georg Plechl burger und handelsmann allhier die ihme von einen wohledlen rath dictirte straff, weiln er etliche schock leinwath denen Rechnitzer[1] juden verkauffet, solche aber nicht der ordnung nach 60, sondern etliche eln weniger gehalten, per 32 fl., davon 1/3 vor die herrn oberbeampte mit 10 fl. 66 2/3 den. abgezogen, verbleiben der cammer 21 fl. 33 1/3 den.

.....

Soproni városi levéltár, 1742. évi Cammer Rechnung 27—8.

347.

1742. november 28. Bürgl Joachim zsidó és Stettner Gábor József közötti perben elrendelt végrehajtást Bossányi tanácsos hajtsa végre.

Sessio die 28. Novembris 1742.

In causa judaei Joachim Pürgl contra dominum Gabrielem Josephum Stettner deliberatum: pro exequendorum executione dominum Bossany cum sibi adjungendo vigiliarum magistro exmitti.

Budai bírói jegyzőkönyv 1740—1743. — 129/b.

348.

1742. december 1. Bürgl Joachim zsidó tegyen eleget Huszár Franciska kérésére elrendelt új perfelvétel határozatainak, hogy így a pert be lehessen fejezni.

Sessio die 1. Decembris 1742.

Pürgl Joachimus judaeus replicat super simplici novo actionali libello nobilis dominae Franciscae Huszarianae de dato 11. Januarii 1741. inclyto judicio praesentato ac beneficio novi judicii executionem, qua nullatenus praetextu et sub colore eodem impediri valentem ultraneam executionis continuationem adurget.

[1] helyesen *Schleiniger juden.*

Deliberatum: instans deliberationibus in processu contentis satisfaciat, taliterque finem causae suae consequetur.

Budai bírói jegyzőkönyv 1740—1743. — 131/b.

349.

1742. december 5. A budai városi bírói szék Dimics Pétert arra ítéli, hogy Hirschl Mandl óbudai zsidónak nemcsak a 203 forint 24 krajcárt kitevő adósságot, hanem az ezután felszámítható kamatot is a 13 forint perköltséggel együtt tartozik megfizetni.

Sessio die 5. Decembris 1742.

In causa des juden Hirschl Mändl von Altofen, ut A. contra herrn Peter Dimics, velut I. in puncto schuldiger 203 fl. 24 kr.

Deliberatum: nachdem aus denen pro et contra beyder partheyen verhandleten actis erhellet, dass beklagter die inactionirte schuld á 203 fl. 24 kr. nicht in abrede stellet, sondern solche auch von klägern abgeforderet worden zu seyn einbekennet, dieses alleinig obvertirend, dass kläger für einen anderen ihme beklagten schuldenden juden a 160 fl. bürg und zahler worden, mithin ihme klägern nur 42 fl. 36 kr. schuldig seye, welche er auch zu zahlen bereith. Alldieweilen aber beklagter die von kläger für einen andern juden geleist- haben sollende fidejussion und praetensive versprochene zahlung durch seine producta nicht einmahl semiplene erwiesen, ja von dieser reconvention durch die wider klägern bey seiner hochgräflichen herrschafft respectu dieser fidejussion eingegebene action von selbsten abgestanden, als ist in sachen zu recht erkennet und gesprochen worden, es könne beklagten das offerirte juramentum suppletorium nicht zugelassen werden, sondern er seye nicht nur allein das eingeklagte capital, sondern auch hinvon sowohl das interesse juxta in casibus illis, ubi interesse expresse obligatum et tempus solutioni praefixum non est, receptam judiciariam praxim et consuetudinem a motione praesentis litis, quippe 26-ta Januarii 1741. usque realem executionem computandam, als auch die disfalls verursachte und gerichtlich ad 13 fl. limitirte expensen zu zahlen schuldig, wie er dan auch hiermit convincirt, in tali onere aggravirt und pro convicto pronunciret wird.

Budai bírói jegyzőkönyv 1740—1743. — 133/a—134/a.

350.

1742. december 7. Jandorics János a soproni bírói szék előtt Berger nagyváradi tüzérkapitány nevében Schlesinger Mózes Izrael kismartoni zsidó részére lefizet 100 forintot és ezzel tartozása kielégítést nyer.

7. Decembris 1742.

Erleget Johann Jandorics die 100 fl. zu gerichts handen, welche herr Berger stuckaubtman in Grosswardein, alss den rest seines materni, annoch zu fordern hat und durch eine anweisung wegen bereits geschehenen empfang dem juden Moyses Israel Schlesinger zu Eisenstadt assigniret und cediret, welche 100 fl. Moyses Helm judenrichter in Eisenstadt den 11. Decembris nomine des juden Schlesinger bey ausshändigung der original anweisung auch erhoben. Mithin Johann Jandovics wegen aller weiterer anforderung von seinen stieffsohn Berger intutitu sui materni quitt und loss ist.

Soproni városi levéltár, 1742—1743. évi Diarium judiciarium 200.

351.

1742. december 14. A pesti tanács Fülöp Mózes óbudai zsidó panaszára felszólítja Jankovics Pált, hogy jan. 7-ig 1614 forint tartozását fizesse meg, mert máskülönben börtönbe kerül, hacsak elfogadható oka nincs.

Sessio den 14-ten Decembris 1742.

Philip Moysess jud von Altofen contra Paul Jancovics gibt ein memorial ein, das er ihme seine 1614 fl. noch nicht zahlt habe, danhero bittet er sich entweder zu contentiren oder aber den schuldner zu arestiren.

Beklagter solle dem kläger biss 7-ten Jenner dess künfftigen jahrss klagloss oder aber auf ferneress anlangen, wan beklagter wider dess klägers anbringen nichtss erheblichess einzuwenden hat, man in das begehren mehrbesagten klägerss willigen wirdt.

Pesti tanácsi jegyzőkönyv 1742—1744. — 80/b—81/a.

352.

1742. Szőllőssy Ádám Sopron megyei főszolgabíró a nemesi felkelés költségeinek fedezésére megadóztatás céljából összeírja a rábaközi járás iparosait és kereskedőit, köztük a zsidókat is, a herceg Eszterházy uradalom alá esőknek kivételével.

In processu inferiori intra Rabam.

Conscriptio opificum ac aliorum pro insurectionis necessitatibus

sensu legis patriae taxandorum exmissis illis, qui ad cehas in bonis Kapuvár existentes ex parte celsissimi principatus jam connotati haberentur.

.....

Judaei mercaturam exercentes:
Isák fornicem quoque possidens in Csorna praepositurae fl. 7.
Lébl fornicem quoque possidens in Szilisárkány fl. 5.
Gregorius fornicem quoque possidens ibidem fl. 4.
Salamon fornicem quoque possidens in Egyed fl. 5.

.....

Adamus Szöllössy supremus judex nobilium manu propria.

Sopron megyei levéltár, 1742. évi közgyűlési iratok között.

353.

1742. Sopron megye főszámvevője a megyei jegyző kiutalására katonai ruhákra Schlesinger Sámuel és Helin Mózes kismartoni zsidóknak két részletben összesen 11.121 forintot fizetett ki.

Specificatio

summarum in comparationem vestium pro 1348 peditibus ex parte inclyti comitatus Soproniensis insumptarum.

.....

2-o judaeis Kismartoniensibus Samueli Schlesinger et Moysi Helin erga ejusdem domini notarii assignationem et dictorum judaeorum quietantiam 5500 fl.
3-o item eidem judaeo Moysi Helin 5621 fl.

.....

Sopron megyei levéltár, Acta perceptoralia, 6. csomó nr. 36.
Ívrétű papiros, melynek vízjegye: koronás címerpaizs.

354.

1743. január 16. Zärner Bertalan kérésére a budai városi bírói szék végrehajtást rendel el Bürgl Joachim zsidó ellen.

Sessio die 16. January 1743.
Zährmer Bartholomaeus bittet die einmahl schon wider den juden Bürgl intuitu liquida praetensionis suae 82 fl. deputirte execution,

welche per brachium militare hinterstellig worden, abermahlen zu exmittirn und sich diese verursachte und anligende spesen zu adjudiciren.

Deliberatum: zu peragirung der execution werden die vormahlige herrn denominirte commissarii exmittirt, welche auch die executions unkösten zu limiteren haben.

Budai bírói jegyzőkönyv 1740—1743. — 5/b—6/a.

355.

1743. január 31. Schey Jakab lakompaki zsidó Weiss János sopronvárosi alkamarás zálogát február 18-ig adja vissza, mert máskülönben börtönbe kerül.

31. Januari 1743.

Wird dem jud Jacob Schey auss Lackenbach gerichtlich anbefohlen, dass er dem herrn Johann Weiss, pro tunc stadtcammerdiener, sein versetztes pfand längstens biss 18. Feber 1743. verschaffen, widrigenfallss mit arrest solle beleget werden.

Soproni városi levéltár, 1742—1743. évi Diarium judiciarium 242.

356.

1743. január után. Dongó Sámuel, Sopron megyében a Rábán kívüli járás megyei biztosa, összeírja a Nádasdy ezredbe beosztott bihari és ungi insurgensek által többek között a csepregi zsidónál vásárolt és ki nem fizetett áruk árait.

Consignatio restantiarum, quibus insurgens militia comitatuum de Bihar et Ungh inclytae legioni Nadasdiánae incorporata ac in inclyto comitatu Soproniensi, consequenter in locis etiam infrascriptis mensibus Decembri 1742. et Januario anni modo currentis inquarterisata posteaquam hinc discessisset, restantiaria mansit partim liquido, partim in precio rerum venalium, crematurae, item vini et cerevisiae inclytae deputationi comitatus Soproniensis humillime exhibita.

In Csepregh.

.....

Martinus Csonka anticipavit parato 1 fl. 63 den.
Item judaeo pro tela fimbriis 70 den.

....

Corporalis .....

Item restat judaeo pro precio panni 4 fl.

Item judaeo pro pulvere pyrio, tabacca et fimbriis comparatis 1 fl. 66 den.

.....

Per Samuelem Dongo inclyti comitatus praescripti inferioris districtus extra-Rabensis commissarium manu propria.

Sopron megyei levéltár, 1743. évi közgyűlési iratok Miscellanea csomójában.

357.

1743. február 6. Ernst János soproni polgár Noitl József lakompaki zsidó követelését egy dukát arannyal a legközelebbi böjtig ki fogja elégíteni.

6. Februari 1743.

Verspricht herr Johann Ernst, dass er dem Joseph Noitl juden von Lackenbach zu gäntzlicher cassirung des Jacob Wolff juden von Pressburg anforderung per 16 fl. mit 1 species ducaten auf bevorstehende fasten anni currentis redimiren wolle, womit auch obgedachter jud, alss cessionarius, zufriden seyn will.

Soproni városi levéltár, 1742—1743. évi Diarium judiciarium 248.

358.

1743. február 11. Bürgl Joachim zsidó kérésére a budai tanács Stettner Gábort a most következő márc. 4-re perbe idézi.

Sessio die 11. Februarii 1743.

Pürgl Joachim judaeus petit sibi certum et competentem terminum praefigi et pro eodem dominum Gabrielem Stettner intuitu calumniae per eundem allegatae in praesentiam amplissimi magistratus hujus citari et certificari.

Deliberatum: parti I. diem 4-tam affuturi proxime mensis Martii subsequutasque juris dies pro termino praefigi, eandemque pro eodem termino ad comparendum, seseque defendendum certificari.

Budai tanácsi jegyzőkönyv 1743 — 52/a.

359.

1743. február 12. Hirschl Mózes pápai zsidó Dávid Gábor lakompaki zsidó közvetítésével 50 lot ezüstöt vett meg késcsinálásra, ki minden lot ezüstért egy garas discreciót kért. Mivel a szállított ezüst hitvány minőségű volt, ezért a szerződést érvénytelenítették.

12. Februari 1743.

Klaget Gabriel David jud von Lackenbach, dass er dem Moyses Hirschel juden von Papa 50 loth silber zu messer zum verkauff angerathen, vor welche mühe er ihm von jeden loth 1 groschen zur discretion versprochen, doch die parola nicht gehalten. Weilen aber der Moyses Hirschl verificiren will, dass er bey seinem kauff das loth á 12 groschen noch schaden gelitten, weil die schallen von allzu schlechten silber waren, alss hat er sich erbotten auff bevorstehenden fastenmarckt die silber schallen eodem pretio, iedoch gegen baare bezahlung ine dem juden Gabriel zu überlassen, anhero zu bringen. Reserviret sich aber, dass soferne Gabriel David mit der baaren bezahlung nicht aufkommen würde, er gantz unfehlbar mit arrest möchte beleget werden und dem juden von Papa wegen verursachten vnkosten 2 fl. bezahlen.

Soproni városi levéltár, 1742—1743. évi Diarium judiciarium 265—6.

360.

1743. február 19. Sopron város bírói széke a Kőkapunál fekvő Mayr Mária házát terhelő adósságot 18,5%-os veszteséggel rendezi. A felsorolt adósok között szerepel Schlichter Lázár zsidó 8 forinttal, aki ilyenformán 6 ft 52 dénárt kap kézhez.

.....

Lazarus Schlichter jud 8 fl. ..... 6 fl. 52 den.

.....

Soproni városi levéltár, 1742—1743. évi Diarium judiciarium 274.

361.

1743. március 5. Deutsch Mandl nagymartoni zsidó iskolamester Peltz soproni ügyvédet bízza meg perei vitelével.

5. Marti 1743.

Fatiret Mändl Teutsch jud von Matterstorff, pro tunc schulmeister, tit. herrn Peltz pro plenipotentiario in causis suis.

Soproni városi levéltár, 1742—1743. évi Diarium judiciarium 288.

362.

1743. március 11. Nemeskér. Sopron megye közgyűlése foglalkozván a királynőnek Böhm Lipót József kikeresztelkedett zsidó érdekében kiadott rendeletével, utasítja a járási főszolgabírót, Mesterházy Bernátot, hogy Révay Elek bárót és Nagy Lajost figyelmeztesse, hogy védekezésüket a legközelebbi közgyűlésnek írásban nyújtsák be.

Anno 1743. die 11-a mensis Martii in possesione Nemeskér comitatu Soproniensi existente ... celebrata est generalis congregatio antelati comitatus, cujus occasione praemissa per dominum vicecomitem consueta propositione.

Perlectum et publicatum est sacrae regiae majestatis mandatum Viennae, die 12-a mensis Octobris anni praeteriti 1742. emanatum, quo mediante benigne demandatur, ut comitatus intuitu praetensionis Leopoldi Josephi Pehm in Cristianum recenter conversi judaei contra dominos baronem Alexium Revay et Ludovicum *(sic!)* Nagy formatae, suaeque majestati repraesentatae memoratos dominos baronem Revay et Ludovicum Nagy audiat, comperitoque eo, quod dictus Leopoldus Josephus Pehm fundatam contra eosdem habeat praetensionem, modum adinveniat, ut is memoratae praetensionis suae, quo celeriori et faciliori fieri potest, modo effectum consequi possit. Intuitu cujus determinatum, ut antememoratum benignum mandatum cum omnibus acclusis fini eo in origine resignatum per dominum processualem judicem nobilium Bernardum Mesterházi cum dominis barone Revay et Ludovico Nagy communicetur, iidemque informationem suam in primitus futura congregatione comitatus scripto superinde exhibeant.

Sopron megyei levéltár, 1743—1746. évi közgyűlési jegyzőkönyv 1—2.

363.

1743. március 13. Hirschl Mandl óbudai zsidó kérésére a budai városi bírói szék felszólítja Dimics Pétert, hogy a bírói ítélet értelmében 15 napon belül vagy készpénzzel fizessen vagy elfogadható javakat hozzon javaslatba a tartozása kiegyenlítésére, hogy elkerülje a végrehajtást.

Sessio die 13. Marty 1743.

Hirschl Mändl jud in Altofen bittet in conformitate latae sententiae definitivae de dato 5-ten Decembris 1742. beklagten herrn Dimics et succumbentem cum termini praefixione ad satisdandum stattgerichtlich anzuhalten, widrigens juxta citatas leges executive zu verfahren.

Deliberatum: beklagter hat dem unter den 5-te Decembris 1742. ausgefallenen stattgerichtlichen sentenz ein genügen zu leisten und innerhalb 15 tägen entweder mit baaren zu zahlen oder zur zahlung annehmliche güther vorzuschlagen, als man in widrigen iennes, wass kläger denominiren wird, in executionem nehmen lassen müste.

Budai bírói jegyzőkönyv 1740—1743. — 23/b.

364.

1743. március 16. Wormser Mayer Jakab zsidónak Latinsky János a 27 forint 40 krajcár adósságát 15 napon belül vagy fizesse meg vagy adja elő védekezését.

Sessio die 16. Marty 1743.

Mayer Wormser Jacob jud contra Johann Latinssky puncto schuldigen 27 fl. 40 kr., weilen beklagter dissfalls schon bey dem löblichen stadtgericht die fassion gethann und also die richtigkeit der schuld erkennet, bittet ihme die zahlung aufzutragen.

Deliberatum: dem beklagten zu communiciren umb innerhalb 15 tägen entweder bey richtigkeit der sach zu zahlen oder seine etwa habende einrede einzureichen.

Budai bírói jegyzőkönyv 1740—1743. — 26/b.

365.

1743. március 27. Löbl Enoch lakompaki zsidó kijelenti, hogy Rathfux Józsefnek adósságát a mai naptól kezdődően heti 3 poltrák fizetéssel fogja törleszteni.

27. Marti 1743.

Gestehet Enoch Lövel jud zu Lackenbach, dass er an den Joseph Rathfux wegen seiner, ut Diarium judiciarium sub 4. Septembris 1742., ausstehenden schuld a die praesentium wochentlich 3 poltrak bezahlen wolle. Soferne er aber mit der zahlung würde zuruckstehen, er unfehlbar mit arrest und dann mit wochentlichen arbeit solle beleget werden.

Soproni városi levéltár, 1742—1743. évi Diarium judiciarium 309.

366.

1743. április 1. A soproni városi bírói szék bizonyítja, hogy Falk Sámuel köpcsényi zsidót a bécsújhelyi harangöntő igazságtalanul támadta meg becsületében, miért 2 forintra büntették meg, a zsidó esetében pedig sem megverésről, sem börtönbüntetésről nem lehet szó.

1. April 1743.

Ad instantiam Falck Samuel, fürst Eszterhazischen schutzjudens in Kitsee, ist ihme ein attestatum gegeben worden, dass alss er in fastenmarckt anni currentis von dem glockengiesser auss Neustadt unrechtmässig und ungebührend an seinen ehren angegriffen, seinen recursum zu den löblichen stadtgericht genohmen und um satisfaction gebetten,

daselbst in der that befunden, dass er unschuldig von dem glockengiesser beschuldiget, ihme glockengiesser auch nach ergangener gerichtlichen limitation 2 fl. zur straff an dem juden zu bezhalen auferleget worden und da dem herrn verwalter in Kitsee berichtet worden, alss wäre der jud allhier in den arrest genohmen und mit schlägen tractiret worden, so wurde ihm juden der wahrheit zu steur attestiret, dass er absolute unschuldig befunden und ohne dergleichen beschimpfung von hier weggegangen.

Soproni városi levéltár, 1742—1743. évi Diarium judiciarium 313.

367.

1743. április 20. Dimics Péter tabáni kereskedő a majorját ajánlja fel Hirschl Mandl óbudai zsidónak adóssága megfizetésére, míg Pollak Anna zsidónő nevezze meg azt a rác nőt, aki gyöngyét el akarja tagadni, hogy lehessen eljárni vele szemben.

Sessio die 20. Aprilis 1743.

Dimics Peter burgerlicher handlsmann in Taban denominiret vor die jud Hirschl Mandlische schuld seinem mayrhoff bey denen Trettplatzen, da er keinen wein besizet und mit waaren nichts zu negotiren.

Deliberatum: dem kläger zu seiner nachricht und erklärung zu communiciren.

.....

Polläckin Anna jüdin klaget eine gewisse Raitzin wegen ihr zuruckhaltende und verlaugen wollenden perlen, welche sie aber nötigen zeugenschafft bey selber zu seyn erweisen wolle.

Deliberatum: supplicantin hat sowohl die zeugen, als auch die Rätzin, so die perl haben solte, zu denominiren, sodan solle das weithere und wass rechtens ist, folgen.

Budai bírói jegyzőkönyv 1740—1743. — 32/b—33/a.

368.

1743. április 26. A m. kir. helytartótanács felszólítja Sopron megye közönségét, hogy a puskapor és a salétrom árulását eltiltó és múlt évben kiadott rendeletét tegye ismét közhírré, mert a kir. kamara tudomására jutott, hogy a zsidók több helyen ezekkel még mindig kereskednek.

Részlet a m. kir. helytartótanács 1743. évi április 26-án kelt és Sopron megye közönségéhez intézett rendeletéből:

Ac hac fidelia quoque praetitulatas dominationes vestras benignarum regiarum patentalium in negotio pulveris pyry et salitri emana-

tarum et sub 11-a Maii anni praeteriti circulariter publicatarum ac haebreis ejusmodi utrisque materialis quaestum sub poena ibidem statuta serio inhibentium ex eo etiam reflectendas habuit, ex quo haebrei ab ejusmodi materialis quaestu, uti inclytae camerae plures casus relati essent, haud desisterent, eatenusque deprehensi ejusmodi inhibitionis ignorantiam allegarent. Hinc et quo passu praevio modo intimatam sibi regiam dispositionem praetitulatae dominationes vestrae in gremio sui denuo palam facere et uberius ad notitiam omnium publicare non intermittent.

Sopron megyei levéltár, 1743. évi közgyűlési iratok május havi csomójában.

369.

1743. április 29. Muesser Nándor néhai kőszegi polgárnak Wolf zsidó kereskedő 44 forint 81 dénárral tartozik.

Anno 1743. den 29-ten April.

Néhay eöregh Muesser Ferdinánd uram javairul eözvegye Anderjék Rosina és hétt gyermek között való osztály és attyafisagos alku.

Ennek melléklete: *copia von dem invendarium meines brudern Ferdinand seeligen* c. irat, amelyben az aktív adósok között találjuk:

Wolff handlsjuth fl. 44 den. 81.

Vas megye levéltárában Kőszeg város levéltára, Miscellanea 1743. ápr. 29.

370.

1743. április 30—november 19. A sopronkeresztúri, a kismartoni, a lakompaki és a nagymartoni zsidó hitközség Sopron városával a szabad kereskedésük megengedése céljából kötött szerződésük értelmében 200 forintot lefizet.

Empfang von juden contract.

Den 30. April erlegte Moyses Helin in nahmen der juden gemein in Eissenstadt dass contract geld von 19. Novembris 1742. biss 1. May anni currentis mit 15 fl.

Nichtweniger vor selbe überbrachte Abraham Leidnstarffer von 1. May biss 19. Novembris 1743. mit 15 fl.

Den 19. Novembris erlegte Abrahamb Mayr judenrichter in nahmen der gemein von Creütz von 1. May 1742. biss dito 1743. mit 20 fl.

Eodem die die juden gemein von Lacknbach durch Joseph Adam judenrichter und Marx Veitt auf obige zeit mit 40 fl.

Latus 90 fl. den. —

Lauth cammer rechnung de anno 1740. zeiget sich, dass die juden gemein in Matterstorff auf ½ jahr ihr contract geld richtig entrichtet, wären also biss 1. May 1743. zwey ½ jahr zu zebahlen ausstandig. Weillen aber von einen wohledln rath auf supplication der aldasigen judnschafft wegen dazumahl noch nicht gahr völlig eröffneten pass dass halbe jahr nachzusehen commission erhalten, nichtweniger wurde ihnen auf eingegebene instanz von den alten arenda contract per 55 fl. in ansehung ihrer grossen armuth 25 fl. relaxiret, undwar von 1. May 1743. haben sie künfftighin nur 30 fl. zu bezahlen, den alten rest aber liferte mir der substituirte judenrichter David Gerstl auf 2 jahr mit 110 fl.

Latus per se.
Summa diesser rubric 200 fl. den. —

Soproni városi levéltár, 1743. évi Cammer Rechnung 77—9.

371.

1743. május 10. A soproni tanács a nagymartoni zsidók évi adóját 30 forintra mérsékli tekintettel a nagy tűzvészre, amely sújtotta őket és a nemrégiben fennállott kereskedési tilalomra.

Anno 1743. 10. May.
Hat ein wohledler rath der juden gemeinde von Matterstorff in erwegung der erliettenen feürers-brunst und jüngst gewester speer ihr jährliches obtingent hinführe auf 30 fl. relaxiret, doch wird diesselbe gehalten seyn den ruckstand ihres vorigen quanti ohnumbgänglich abzuführen.

Soproni városi levéltár, 1743. évi Rathsprotocoll 144—5.

372.

1743. május 15. Frimbwagen ezredes még 1741-ben zálogra Áron zsidónak 100 dukátot kölcsönzött. Mivel a zsidó fizetni nem tud, ezt a zálogot becslés szerint 372 forint 50 dénárban az ezredes megtartja, a még fennmaradó 84 forint 98 krajcár adósságot pedig a zsidó 15 napon belül fizesse meg. A zálogot a zsidó negyedéven belül becsáron magához válthatja.

Sessio die 15. May 1743.
Herr obrist-lieutenant von Frimbwagen klaget in persöhnlichen vorstand den juden Aron wegen ihme auf einen versatz unter den 17-ten April 1741. auf 3 monath ad interesse vorgestreckten 100 ordinari duggaten und von 17-ten April 1741. biss 15. May 1743. ad 51 fl. 42 ½ den. aufgelauffenen interesse, in capitali et interesse aber schuldigen

463 fl. 92 1/2 den. und weillen beklagter die schuld nicht negiret, sondern ein viertl jahr darauff interesse abgeführt zu haben, dermahlen aber mit baaren geld nicht zahlen zu können nur vorwendet, als ist deliberiret worden:

Es seye (titl.) herr kläger den versatz in conformitate ad tenorem obligationis nach der schätzung in sortem sui activi debiti anzunehmen schuldig, wie dan solcher auch (titl.) herrn kläger nach der von dem Paul Friedrich Köppelin goldarbeither und Johann Adam Pucher burgerlichen goldschmid jüramentalisch geschehenen und 372 fl. 50 den. betragenden schätzung eingeantworthet und eingeschätzet worden. Zumahlen aber dise summa zur gänzlichen contentirung nicht erklöcklich, sondern nach auch abgerechneten gezahlten ein viertljärigen interesse noch 84 fl. 98 3/3 kr. restirend seynd, als ist dem beklagten in persohnlichen vorstand aufgetragen worden, er habe dise restirende summam innerhalb 15 tägen also gewiss zu zahlen, als man in widrigen ad tenorem obligationis wider ihne verfahren müste. In übrigen, weillen sich (titl.) herr kläger nicht aus obligation, sondern aus güte ercläret, dass wann der beklagte in frist eines virtl jahrs für den versatz die schätzungs summa in baaren geld überbringen würdet, er solchen biss dahin noch aufbehalten und ihme juden sodan ausfolgen lassen will, ansonsten aber irredemptibiliter sein verbleiben haben solle, dahero ist dises futuram jurium ad cautelam hiermit improthocollirt worden.

Budai bírói jegyzőkönyv 1740—1743. — 37/b—38/a.

373.

1743. május 18. Wormser Mayer Jakab zsidó Latinsky Jánossal szemben fennálló 27 forint 40 krajcár követelése tárgyában forduljon Hörger biztoshoz.

Sessio die 18. May 1743.

Jacob Mayr Wormbser jud contra Johann Latinzky puncto debiti 27 fl. 40 kr., weilen beklagter Latinzky auf die dissfalls eingereichte klage bis dato nichts einwendet, als bittet kläger bey vornehmender Latinzkischen hauss-abtheillung durch das grundtbuch auf dise schuld reflectiren zu lassen.

Deliberatum: da bekandt, dass in sachen eine commission verordnet, als wird supplicant in herrn commissarium Hörger verwisen.

Budai bírói jegyzőkönyv 1740—1743. — 39/a.

374.

1743. május 27. A pesti tanács meghagyja Schlick Keresztélynek, hogy jún. 14-ig jelenjék meg színe előtt, ahol adja elő védekezését Hirschl Mandl óbudai zsidó 50 forint 3 krajcár követelésével szemben.

Sessio den 27-ten Mey 1743.

Hirsch Mandl judt von Altofen klaget den Christian Schlickh wegen schuldigen 50 fl. 3 kr., alss bittet er von den verkaufften halbeten hauss kauffschilling sich zu contentiren.

Dem beklagten in abschrifft zuzustellen, welcher biss 14-ten Juny vor rath erscheinen und obstehender action halber sich defendiren solle.

Pesti tanácsi jegyzőkönyv 1742—1744. — 161/b—162/a.

375.

1743. május 30. A soproni városi bírói szék a soproni szűcs-céh kérelmére azt a szerződést, amelyet Löbel Salamon köpcsényi zsidó kötött a soproni Hillinger-féle mészáros testülettel a nyers birkabőrök átvételére nézve, érvényteleníti, mert az elsőbbség jogánál fogva e szerződés pontjait a szűcs-céh is teljesíteni fogja.

30. May 1743.

Hat bey einem löblichen stadtgericht im nahmen eines ehrsamen handwercks der kirschner maister Joachim Steinbeck, alss zechmaister und maister Matthias Hochholtzer, alss beystand, vorgestellet, wasmassen Salomon Löwel jud von Kitsee vor etlichen tagen sich mit der allhiesigen Hillingerischen fleischhacker compagnie wegen der rauhen lämmerfellen in eim contract eingelassen, selbige dieses jahr hindurch von besagten fleischhacker zu übernehmen. Da nun eodem die maister Hillinger vor das stadtgericht gefordert und um die beschaffenheit dieses mit dem Kitseer juden getroffenen contracts befraget worden, hat solcher nebst seinem mitmaister gedachten contract in originali produciret, welcher gestalt gedachter jud sub dato 27. Mai biss künfftiges Neujahr alle ungrische und teutsche fell, undzwar von der erstern sorten das hundert per 50 fl. von den teutschen aber die 100 mit 40 fl. zu übernehmen sich verbündlich gemacht. Wann nun dem allhiesigen kirschner handwerck, alss mitbürgern, das jus praeemptionis gebühret, sie auch in corpore erbietig sind, vermöge des mit Salomon Löwel errichteten contracts alle und jede puncta, was sowohl den preiss, alss die abnahms und zahlungs termine und was sonsten mehrerwehnter jud zu praestiren, versprochen gleichsfals zu observiren coram judicio verspochen, alss wird dem ehrsamen handwerck der kirschner auch diesfalss das vorrecht gerichtlich zugesprochen und dasselbe zu sorgen haben dem Salomon Löwel diese veränderung zeitlich pro sui directione et cautela zu benachrichtigen und was solche schon etwa der fleisch-

hacker compagnie in usuroborationem contractus erleget, widerum zu refundiren.

Soproni városi levéltár, 1743—1744. évi Diarium judiciarium 47—8.

376.

1743. június 12. A soproni városi tanács a közgyűléssel közli a magyar kir. kamara rendeletét, amely szerint zsidóknak tilos salétrommal kereskedni és az ilyeneknek nevét a kamarának fel kell jelenteni.

Anno 1743. den 12. Juny hat ihro gestreng tit. herr burgermeister congregata communitate folgendes proponirt:

.....
.....
.....

2-do seye von der Hungarischen königlichen cammer ein intimatum eingelauffen folgenden inhalts, das sich hier und dort einige juden befinden, welche mit saliter zu handlen pflegen. Wenn nun dergleichen saliter-handler könen angetroffen werden, solle sie der königlichen Hungarischen camer pro animadversione repraesentiret werden.

.....
.....
.....

Worüber herr vormund Ferdinand Wosy ein abtritt genohmen und so dann bey zurückkherung folgender massen erwideret:

Ad 1-mum, 2-dum, 3-tium et 4-tum sind die decreta dicasterialia einer ehrsamben gemeinde communiciret worden.

.....
.....
.....

Soproni városi levéltár, 1743. évi Rathsprotocoll 378—81.

Megjegyezni kívánom, hogy a magyar kir. kamarának ez a rendelete, amelyre itt hivatkozás történik, 1743. máj. 6-án kelt Pozsonyban, Sopron városa azt máj. 17-én kapta kézhez és Repos. I. fasc. 11. nr. 32. levéltári jelzés alatt őriztetik.

Ebben a rendeletben a zsidók névszerint *nincsenek* említve. Amikor tehát a soproni tanács a közgyűlési előterjesztésében a zsidókra hivatkozik, ezzel egyrészt a túlbuzgóságának, másrészt pedig a zsidók iránti rosszindulatának adta bizonyságát.

1743. június 14. Prága. Mária Terézia királynő korábbi rendeletére hivatkozva ismételten meghagyja Sopron megye közönségének, hogy Böhm Lipót József kikeresztelkedett zsidónak báró Révay Elek és Nagy Lajos ellenében szolgáltassanak igazságot és erről tegyenek jelentést. A megye közgyűlése utasítja ügyészét, Kramarics Lászlót, hogy indítson pert Sághi Dániel főszolgabíró előtt, aki ez ügyben hozott bírói ítéletét közölje a közgyűléssel.

Maria Theresia dei gratia regina Hungariae, Bohemiae, Dalmatiae, Croatiae [et] Sclavoniae, archidux Austriae etc., nupta dux Lotharingiae et Barri, magna dux Hetruriae.

Reverendi, honorabiles, spectabiles ac magnifici, magnifici item egregii et nobiles, fid[eles] nobis dilecti! Probe memineritis, qualiter vobis tenore alteriu[s beni] gni mandati nostri sub 12-a mensis Octobris anni proxime praete[riti] expediti penes communicationem querimoniae Leopoldi Josephi Phöm, ex judaismo ad Christianam catholicam fidem conversi, contra fideles nostros magnificum quippe baronem Alexium de Réva et egregium Ludovicum Nagy in eo positae, quod iste quidem dictum querulantem respectu certae domus, ille vero intuitu [cujus] dam contractus cum eodem initi graviter damnificaverint, [an]telatis barone Révay et Ludovico Nagy desuper auditis supplicanti, in quantum nimirum idem justam querimoniam habere compertus fuerit, debitam satisfactionem impendendam, deque hujus effectu demissam informationem nobis submittendam clementer demandaverimus.

Quia vero talismodi informationem vestram nec ad praesens quidem percepissemus, dictus autem supplicans medio noviter exhibitae instantiae suae demisse repraesentaret, quod esto quidem ipse expositionem in praenotata vobis communicata instantia sua deductam coram universitate vestra sufficienter edocuisset, justitiam attamen desuper consequi nec ad praesens quidem potuerit, imo ob factum eatenus ad majestatem nostram recursum per praefatum Ludovicum Nagy verbera etiam sibi minata fuisse exponeret.

Ideo vobis harum serie clementer committimus et mandamus, quatenus in conformitate praedeclarati prioris benigni mandati nostri antelatis barone Révay et Ludovico Nagy super praeexposita supplicantis querimonia auditis, in quantum querimonia talismodi justa [et] fundata esse comperta fuerit, dicto supplicanti eatenus debitam satisfactionem indilate impendi curare, deque hujus effectu majestatem nostram informare et interea etiam, ne ob factum ad majestatem nostram recursum querulanti vis quaepiam inferatur, idcirco disponere debeatis ac teneamini. In reliquo gratia nostra regia vobis benigne propensae manemus. Datum in regia arce nostra Pragensi, die decima quarta mensis Junii anno domini millesimo septingentesimo quadragesimo tertio.

Maria Theresia manu propria.

Comes Ludovicus de Batthyan manu propria.

Michäel Bobok manu propria.

Kívül: Reverendis, honorabilibus, spectabilibus ac magnificis, magnificis item egregiis et nobilibus N. N. supremo et vicecomitibus, judicibus nobilium et juratis assessoribus ac toti universitati dominorum praelatorum, baronum, magnatum et nobilium comitatus Soproniensis etc., fidelibus nobis dilectis.

Sopron megyei levéltár, 1743. évi közgyűlési iratok július havi csomójában. Ívrétű papiros, mely az összehajtásnál fele részében a penész miatt rongált, zárlatán kir. titkos pecsét helyével. Vízjegye: koronás címer.

Ezzel a királyi leirattal Sopron megye közönsége 1743. július 15-én tartott közgyűlésében foglalkozott és az alábbi határozatot hozta:

... erga quod determinatum, ut dominus fiscalis Ladislaus Kramarics ex praeattacta querimonia formet judiciariam actionem coram domino processuali judice nobilium Daniele Ságh, idemque servatis de jure servandis juxta allegata et probata partium causam eandem determinet et ut exinde debita informatio submitti possit, comitatui referat *(Uo. 1743—1746. évi közgyűlési jegyzőkönyv 155—8.)*

378.

1743. június 14. A kőszegi tanács foglalkozva a m. kir. helytartótanács f. évi jún. 1-én kelt és a zsidók megadóztatására vonatkozó rendeletével megállapítja, hogy a városban csupán egy zsidó lakik, ki háza és kereskedése után az adót rendesen fizeti, tehát újra nem adózhat, mit majd jelenteni fognak.

Anno 1743. die 14-ta mensis Junii.

.....

A zsidok melly formában táxáltassanak ad modernas bellicas cassas, patet sub C.

Prudentes ac circumspecti nobis honorandi!

Quamquam supponat consilium regium locumtenentiale judaeos in regno commorantes ubique, si titulo tributi seu vero nomine taxae contributioni subjici, quia nihilominus modernae extraordinariae regii aerarii necessitates nullum absolute fundum praeteriri sinant et alioquin dicti judaei moderni belli tempore praeter omnis fere generis quaestum ex promotione etiam annonae et administratione militarium amictuum extraordinaria capiant beneficia, magnamque foenerandi nanciscantur occasionem et ex ipsa etiam generali regni insurectione non parum sibi fructificasse sciantur.

Quare quemadmodum judaeos singillatim menstrue á den. 50, adeoque annue in florenis 6 in casu hujusmodi necessitatis extraordinarie taxatos fuisse ex articulo 10. 1595. constat, ita argumento praecitatae legis singulo hospiti indistincto, ut vocant, pane viventi judaeo in gremio civitatis hujus degenti et jurisdictioni ejusdem subjecto pro hac vice florenos 6 promiscue quidem imponere noverit hicce magistratus ita tamen, ut summae illius, quae in concreto huic aut illi judaeorum communitati eruto taliter calculo solvenda obtigerit, observata proportione uniuscujusque facultatibus commensuranda per semet ipsos, ut-

pote facultatum singuli optime conscios fiat subdivisio, quae demum taxa pro certo eatenus praefigendo termino collectanda et per magistratum hunc ad cassas bellicas erga peculiarem desuper recipiendam quietantiam administranda erit. Ut autem numerus ejusmodi judaeorum, consequenter et summa pecuniaria in hac etiam civitate incassanda praevie etiam constet, magistratus hic peragendam eatenus conscriptionem et connumerationem consilio huicce regio locumtenentiali transmittere noverit, abhinc suae regiae majestati submittendam. Datum ex consilio regio locumtenentiali Posonii, die prima mensis Junii anno domini millesimo septingentesimo quadragesimo tertio celebrato. Eorundem benevoli: comes Leopoldus de Nadasd manu propria, Georgius Fabiánkovics manu propria, Andreas Moricz manu propria.

Mivel pedig az nemes városban csak egy zsidó lakik, annak melly házát bir, az országh conscriptioját ingrediálta, egyébb joszágha az kereskedésén kivül nem lévén, arrul pedig az portiot az nemes város militaris perceptorának fizeti, azokra nézve fogh az nemes tanáts az fölséges consiliumnak irnya, hogy ezen kivül az városban több zsidó nintsen. Ez pedig contributio alá vagyon vetve és igy ujra nem taxáltatik és in simili az nemes varmegyének is mejött, minémő vigezést fogh az nemes vármegye eránta tennyi, az nemes város követtyei foghják reportálni.

.....

Vas megyei levéltárban Kőszeg város 1743—1744. évi tanácsjegyzőkönyve 169—170.

Ez a leirat eredeti példányban megtalálható még Sopron megye levéltárában is az 1743. évi közgyűlési iratok május havi csomójában, másolatban pedig uo. 1743—1746. évi közgyűlési jegyzőkönyv 115—6. oldalain.

379.

1743. június 19. Deimel János György soproni polgár és szabó elismeri, hogy Polák Náthán kismartoni zsidónak gyöngy ára fejében 9 forinttal adósa, amelyet 45 napon belül ígér megfizetni.

19. Juni 1743.

Gestehet maister Hannss Georg Deimel burgerlicher schneider dem Nathan Polak juden von Eisenstadt wegen übernohmener perlen 9 fl. schuldig zu seyn und wird ihme maister Deimel zu zahlung dieser schuld das respirium civile der 6 wochen 3 tag indulgiret.

Soproni városi levéltár, 1743—1744. évi Diarium judicarium 69—70.

380.

1743. június 19. Ábrahám József zsidó Günsberger Márk sopronkeresztúri zsidó nevében Peusch soproni kalaposmestertől 10 mázsa gyapjú ára fejében 320 forintot követel, de a szakadozott feljegyzések bizonysága szerint ebből az összegből 300 forint 50 dénár már kifizetést nyert, míg 3 adat száma leszakítás miatt már nem állapítható meg. A zsidó vagy hiteltérdemlően bizonyítson vagy cselekedjék belátása szerint.

19. Juni 1743.

Produciret im nahmen Abraham Joseph Marx Kintzberger jud zu Creutz etliche stückel papyr von einer gewesenen schuld recognits, vermöge welcher ihme maister Peusch vngarischer huetmacher wegen genohmener 10 centner wolle á 32 fl. annoch etwas schuldig solle verbliben seyn. Da nun maister Peusch biss dato die zusammenrechnung öffters urgiret um nur von besagten juden loss zu werden und er jud die zusammenrechnung bisshero immer aufgeschoben und anietzo auss denen zurissenen und ex parte abgängigen particulis solcher recognits die eigentliche summa sowohl, alss die noch abgängige rest nicht zu eruiren, iedoch auss besagten fragmentis klar abzunehmen, dass bereits bezahlet worden 2 fl. 50 den., 11 fl., 50 fl., 50 fl., 37 fl., 13 fl., 30 fl., 12 fl., 90 fl., 5 fl., zusammen 300 fl. 50 den. und über dass in 3 angemerckten posten die zahl von der bereits angemerckten vnd bezahlten geld weggerissen und abgängig, alss ist dem juden bedeutet worden, entweder per testimonia omni exceptione magna den annoch ausständig schuldrest zu verificiren oder die sache nach eigen gefallen weiter gelangen zu lassen.

Soproni városi levéltár, 1743—1744. évi Diarium judiciarium 70.

381.

1743. június 19. Scheckelin Anna Margitot és Hirschlné zsidónöt Richter városi hajdú a legközelebbi bírósági tárgyalásra idézze meg.

Sessio die 19. Juny 1743.

Scheckelin Anna Margaretha contra jüdin Hirschlin wegen einer entfrembdten hauben á 12 fl. bittet sie klägerin die jüdin zur zahlung sowohl der 12 fl., als auch dessentwegen bey dem gericht in der Wasserstadt gehabten unkösten und schaden, so auf 8 fl., belauffen, executive anzuhalten.

Deliberatum: der statt trabant Richter hat commission beyde partheyen auf nächstkünfftige stattgerichtliche session zu citiren.

Budai bírói jegyzőkönyv 1740—1743. — 43/a.

382.

1743. június 21. A pesti tanács előtt Schlick Keresztély tagadja, hogy Hirschl Mandl óbudai zsidónak bármivel is tartoznék, miért a zsidó, mint felperes, bizonyítson.

Sessio den 21-ten Juny 1743.

Christianus Schlik primo negat praetensionem judaei Veterobudensis Hirschl Mandl et deinde asserit eandem domum suam jure emptionis habere signanter in 726 fl. 3 den., ideo cupit absolvi.

Quandoquidem actori proba regulariter incumberet, ideo eidem parti A. injungi, quatenus tam quoad hoc, quam vero reliquas objectiones in eversionem suae praetensionis adductas muneri suo satisfaciat.

Pesti tanácsi jegyzőkönyv 1742—1743. — 173/a.

383.

1743. június 22. Hirschl Mandl óbudai zsidó Dimics Péter felajánlott majorságát nem akarja elfogadni, mert azt nem birtokolhatja, de mert ez az ok nem áll fenn, ezért a tanácsnak jelentést kell tenni.

Sessio die 22. Juny 1743.

Hirschl Mandl jud in Altofen contra Peter Dimics Graeci ritus, weilen er jud den vorgeschlagenen mayrhoff zu possidirn nicht fähig ist, bittet er den beklagten andere annehmbliche gütter zu denominirn aufzutragen.

Deliberatum: weillen die denomination des convincirten theills stehen könne, als will man dissfahls praevie eine relation ad amplissimum magistratum machen.

Budai bírói jegyzőkönyv 1740—1743. — 46/a.

384.

1743. július 11. Löbel József zsidót, aki Politzer Gerstel Mózes nikolsburgi zsidó nevében még 100 forintot követel Wolf József kőszegi zsidótól, a soproni városi bírói szék az illetékes kőszegi városi bírói székhez utasítja.

11. Juli 1743.

Ist des juden Gerstel Moyses Politscher auss Nicolspurg bestellter jud Löwel Joseph abermahl vor dem stadtgericht kommen, ut diarium judiciarium anni currentis de 29. Aprilis und hat wegen eines wexelbrieff, so von Joseph Wolff schutzjuden in Günss aussgestellet und biss dato noch nicht in integrum solle abgetragen seyn, seine klage reiteriret. Weilen aber besagter jud Wolff in Günss possessionirt und über dass fatiret, dass die 100 fl., welche annoch ausständig zu seyn praetendiret

werden, allerdings schon bezahlet vnd in ein andern wexelbrieff per 369 fl. eingeschlossen gewesen, alss behält er sich zuvor, dass er coram foro suo competenti vnd also bey seiner instanz zu Günss möchte angeklaget werden, ist also ad ordinariam juris viam hiermit relegiret.

Soproni városi levéltár, 1743—1744. évi Diarium judiciarium 87—8.

385.

1743. július 24. Veitl zsidó, aki Reindl József kamarai tiszviselőnek Treu szavatossága mellett 42 forint 49½ krajcár értékű árut adott el, azt kéri, hogy a kezes özvegye fizessen, ki ebben az ügyben nyilatkozzék.

Sessio die 24. July 1743.

Veitl jud stellet vor, wie dass herr Joseph Reindl königlicher cameral offizier vor ausgenohmene waaren 42 fl. 49½ kr. schuldig worden seye, für welchen, ut angelegte obligations copia weiset, herr Treü seeliger caviret hat, dahero bittet er jud, des herrn Treü erbin, nunmehro vereheligte Bosin zur zahlung executive anzuhalten.

Deliberatum: communicetur der frauen beklagten umb ihre verantworthung.

Budai bírói jegyzőkönyv 1740—1743. —51/a.

386.

1743. augusztus 14. Komáromi Andrásnak a Preiner Pál Márk-féle csődből 3 forintot ítélt meg a soproni városi bírói szék a Katzendorfer dűlőben fekvő szőlő terhére. Mivel ez a szőlő Polák Ráfael kismartoni zsidó birtokába került, ez most e követelés kiegyenlítése címen 2 forintban megegyezik Komáromi Andrással.

14. Augusti 1743.

Produciret herr Andreas Komarome einen extract protocolli de dato 3. Octobris 1729., vermöge welcher er wegen geschehener bedienung bey weyland herrn Paul Marx Preiners, gewesten stadtschreibers crida mit 3 fl auf den Preinerischen Katzendorfer ordentlich angewisen worden. Weil nun Raphael Polak jud in Eisenstadt wegen gleichfalls geschener assignation in certa quadam summa den völligen Katzendorfer übernohmen vnd mit den übrigen assignatarios ihrer anforderung vnd assignation halber sich zu verstehen gehabt, alss hat er sub hodierno dato sich gleichfalss mit herrn Andreas Komarome vor dem stadtgericht dergestalten verglichen, dass er demselben 2 fl. vor seine praetension zu erlegen verspricht und weilen herr Komarome dem dermahligen marckrichter Peykovitsch in Klingenbach wegen empfangener kost und wein 1 fl. restirend, alss übernimmt er dieser gulden dem Peykovitsch

zu bonificiren und verspricht den 2-ten gulden pro 24. Augusti anni currentis baar zu bezahlen, iedoch solle der jud Polak bey erlegung des zweyten gulden auch pro sui legitimatione des marckrichters brieff wegen bezahlten einen gulden coram judicio produciren, damit er von solchen dieses ausstands halber nicht ferner incommodiret werden müste.

Soproni városi levéltár, 1743—1744. évi Diarium judiciarium 105.

387.

1743. augusztus 21. Wernhardt Gottlieb soproni polgár és szappanfőző Schey Fülöp lakompaki zsidótól gyertyafonalat vásárolt, amelybe mész és egyéb piszok volt belekeverve összesen 37 font súlyban. A zsidó kárpótlást ígért, ő pedig keresse igazát azon, akitől a fonalat vette.

21. Augusti 1743.

Auf erfolgte anklag maisters Gottlieb Wernhard burgerlichen seiffensieders allhier wider Philipp Schey juden zu Lackenbach, dass in dem von dem juden an ihn verkaufften liechter garn überwicklete steiner, kalk und ander lumpen zu finden wären, wodurch das gewicht des garns immer schwerer und zu des maisters Wernhard schaden und nachtheil in suo pondere et gravitate bezahlet weren müssen. Weilen aber der jud Schey tempore emptionis den maister Wernhard auf erfolgenden wahrzunehmenden schaden vnd nachtheil vor alles gutt zu stehen versprochen, alss hat er jud an heunte auch vor dem löblichen stadtgericht versichert, dass er pro festo novi anni judaici anni currentis etc. innerhalb 4 wochen ihme maister Wernhard alle libigmässige satisfaction leisten wolle. Inzwischen solle jud annoch diesen abend sich zu seiner sicherheit vnd wegen dem habenden regressum an seinen garn-verkauffer das vorworfene garn und die darinnen enthaltene steiner und andere dinge etc. vorwigen lassen, welche zusambt dem tuch gewogen 37 lb.

Soproni városi levéltár, 1743—1744. évi Diarium judiciarium 110—1.

388.

1743. augusztus 26. Gröller János Kristóf budai polgár a tanács véleménye szerint Bürgl zsidó ellenében a magasabb hatóság előtt keresheti az igazát, csak azután rá ne fizessen.

Sessio die 26. Augusti 1743.

Kreller Johann Christoph indeme er in puncto der durch den juden Bürgel wider sich eingeklagten und ihme jud adjudicirten praetension aggraviret worden, will ein sothanes mit vorwissen des raths bey höcheren instanz vorstellig machen.

Deliberatum: wan supplicant sich in seiner causa aggravirt zu seyn vermeinet, kann selber ein ihme dienliches rechtsmittel ergreiffen, wordurch der etwan unterloffene fähler könne remedirt werden. Supplicant aber wird künfftighin von dergleichen harten terminis abstrahiren, wan anders selber in die legalen censuram nicht verfallen will.

Budai tanácsi jegyzőkönyv 1743. — 258/b—259/a.

389.

1743. augusztus 28. Treu özvegye, jelenleg Bosin Anna Mária, kijelenti, hogy mivel sógora, Reindl József kamarai tisztviselő, Veitl Mózes zsidónak fizetni hajlandó, ezért a zsidó rajta keresse pénzét, kinek ezt a közlést tudomására adják.

Sessio die 28. Augusti 1743.

Bosin Anna Maria beantwortet die durch den juden Veitl Moyses wider sie angebrachte klage und produciret ein brieff de dato 1. Juny 1743., in welchen ihr herr schwager, herr Joseph Reindl königlicher cameral offizier sich anerbietet die wegen ausgenohmenen waaren bey gedachten juden gemachte schuld zu zahlen und weilen dises sie beklagte nichts angehe, bittet sie den juden an den herrn Reindl zu attestirn.

Deliberatum: dem klagenden juden zu communiciren.

Budai bírói jegyzőkönyv 1740—1743. — 55/b.

390.

1743. szeptember 3. Lemmel Ádám lakompaki zsidó Hueter András volt kisboldogasszonyi plébánosnak a megállapodás ellenére két részletben 15 forinttal maradt adósa, amelyet Szent Mihály napjára annál inkább fizessen meg, hogy elkerülje a börtönbüntetést, a hátralevő 10 forint megadására nézve pedig egyezzék meg.

3. Septembris 1743.

Wird dem juden Lemmel Adam von Lackenbach wegen seiner an tit. herrn Andre Hueter gewesten pfarer in Frauhaid an der Strass gerichtlich liquidirten schuld, ut diarium judiciarium sub dato 24 Juli 1742. doch nicht observirten zahlungs-termin gerichtlich anbefohlen, dass weil er jud pro festo Sancti Michaelis 1742. an seiner stipulirten zahlung per 5 fl. ausständig gebliben, pro festo Paschatos aber die versprochene 10 fl. zu zahlen völlig negligiret und unter dieser zeit bey besagten herrn pfarer sich niemals angemeldet oder um einiges respirium gebeten, er pro festo affuturi Sancti Michaelis anni currentis gantz unfehlbar die negligirte zahlung, der auf die 2 besagte termin

aussgesetzte vnd doch negligirte 15 fl. unfehlbar abtragen und herrn pfarer dissfalls contentiren, übrigens aber wegen der sodann noch rückständigen 10 fl. mit dem herrn pfarer der zahlung halber sich weiter verstehen, widrigenfallss herr pfarer bey den Lemmel Adam grundherrschaft sich den arrest über gedachten morosen debitorem aussbitten und besorgen solle.

Soproni városi levéltár, 1743—1744. évi Diarium judiciarium 118—9.

391.

1743. szeptember 7. Gerstl Dávid és Hirschl Jakab zsidók kezességet vállalnak Áron zsidóért, mire ez a börtönből kiszabadul.

Sessio die 7. Septembris 1743.

David Gerstl und Jacob Hirschl beyde juden erclären sich in persöhnlichen vorstand, dass sie für des verarestirten juden Aaron persohn gut stehen und versprechen die zahlung dem (titl.) herrn obristwachtmeister von Frimbwagen auf nächst kommenden dienstag zu leisten, welches hiermit zur sicherheit des (titl.) herrn Frimbwagen improthocollirt, er jud aber des arests entlassen wird.

Budai bírói jegyzőkönyv 1740—1743. — 60/a.

392.

1743. szeptember 11. Paur Mihály pesti polgár azt kéri a budai városi bírói széktől, hogy Schlesinger zsidót a börtönből mindaddig ne engedjék ki, míg a zsidó őt teljesen ki nem fizeti, ki nyilatkozzék ebben a kérdésben.

Sessio die 11. Septembris 1743.

Paur Michäel civis Pestiensis siquidem sibi Schlesinger judaeus hicce in carcere existens 175 florenis et inde exurgenti interesse teneretur, multasque expensas eatenus dumtaxat causasset, supplicat, ne ex aresto prius dimittatur, donec instanti plenariam satisfactionem de supranotatis non dederit.

Deliberatum: communicetur in causam attracto judaeo.

Budai bírói jegyzőkönyv 1740—1743. — 62/a.

393.

1743. szeptember 12. Eisenberger Farkas Mihály kisboldogasszonyi iskolamester bizonyítja, hogy Lemmel Ádám zsidó Hueter András jelenlegi kismartoni várbeli vikáriust 5¾ akó borral és egy forint 59 krajcár készpénzzel teljesen kifizette.

12. Septembris 1743.

Produciret Lemmel Adam eine brieff von Wolff Michel Eisenberger schulmeister zu der Frauhaid, worinnen dieser attestiret, dass diejenige schuld, welche der Lemmel den herrn Andre Hueter dermahligen vicario im schloss Eisenstadt annoch schuldig war, an den fatenten mit 5¾ emer wein á 4 fl. und sodann mit baarem geld per 1 fl. 59 kr., alss einen überrest bezahlet, womit also die völlige schuld cassiret sey. Conf. cum diario judiciario anni 1742. die 24. Juli.

Soproni városi levéltár, 1743—1744. évi Diarium judiciarium 121.

394.

1743. szeptember 12. Lemmel Ádám és Schey Mózes lakompaki zsidók szavatosságára Schey Jakab és Hirschl Jakab zsidók kiszabadulnak a börtönből, hova azért kerültek, mert báró Andrássy ezredtől származó puskákat vásároltak, amiket elkoboztak tőlük.

12. Septembris 1743.

Leistet Lemmel Adam und Moyses Schey beede von Lackenbach bürgschaft vor Jacob Schey und Jacob Hirschel de sistendo bürgschaft wegen einer von der maisterin Weinhändlin fleischhackerin käuflich übernohmen baron Andrasischen regiments und dienst-flinten, worüber diese beede juden von dem commissariat, alss wegen übernohmenen verbottenen gewehr in den arrest genohmen, die flinten aber ihnen juden würcklich weggenohmen, heunte aber gegen besagte bürgschaft von tit. herrn Beringer, practicanten bey tit. herrn kriegs-commissaren von Voss des arrests entlassen worden.

Soproni városi levéltár, 1743—1744. évi Diarium judiciarium 122.

395.

1743. szeptember 17. Gritsch Richárd, aki a soproni várostoronyból az órákat kürtöli ki, elismeri, hogy Deutsch Mandl nagymartoni zsidónak 46 forint 16 krajcárral adósa, ugyanakkor a nagyhőflányi községi bíró bizonyítványával igazolja, hogy minden ingósága Nagyhőflányban a tűzvész alkalmával elégett.

17. Septembris 1743.

Gestehet Richard Gritsch stundaussblasser auf dem stadt-thurn, dass er dem jud Mändl Deutsch zu Mätterstorff annoch schuldig sey

46 fl. 16 kr. Ob er nun debitor zwar vorwandet, dass ihme bey seiner wegziehen auss Gross Höfflein alle seine mobilien auf befehl des demahligen herrn verwalters durch den grosshöffleiner richter arretiret und sodann alle seine mobilien durch die feursbrunst verbronnen vnd dergestalt sich enodiren will, weilen aber dermahlen seine einwendung mehrere proben erfordern, so wird ihme ex superabundanti die quindena gerichtlich indulgiret, binnen welcher zeit er sich um kräfftige und zulängliche zeugenschafften umsehen solle, widrigenfallss geschehen müste, was recht ist. Worauff aber pro 2. Octobris anni currentis er Gritsch seine schriftliche testimoniales von dem marckrichter auss Gross Höfflein coram judicio produciret und solche sogleich wider zu sich genohmen.

Soproni városi levéltár, 1743—1744. évi Diarium judiciarium 123—4.

396.

1743. szeptember 24. Mandl Mózes és Hirschl Izsák óbudai zsidók panaszára Bianovics Antal 15 napon belül válaszoljon, hogy a 13 000 mérő szecskáért miért nem akarja a kialkudott 130 forintot megfizetni.

Sessio die 24. Septembris 1743.

Mändl Moyses und Isaac Hirschl juden von Altofen contra Antonium Bianovics wegen von 13.000 metzen rauhe frucht vor jeden versprochenen 1 den. 130 fl. ausmachend, so er aber anjezo nicht praestiren will, bitten umb die auflaage.

Deliberatum: dem beklagten zu communiciren umb hierüber innerhalb 15 tägen seine habende einrede einzureichen

Budai bírói jegyzőkönyv 1740—1743. — 65/b.

397.

1743. szeptember 28. Dimics Péter új perfelvételében Hirschl Mandl óbudai zsidót a budai városi bírói szék nov. 13-ra megidézi.

Sessio die 28. Septembris 1743.

Dimits Petrus exhibet libellum actionalem novi judicii et A. contra et adversus judaeum Hirschl Mandl Veterobudensem et novizatum I., petitque eidem ad comparendum, seseque defendendum terminum praefigi.

Deliberatum: I. 13. affuturi mensis Novembris anni currentis, subsequosque ad id aptos sufficientes juridicios dies pro termino praefigi, eundemque pro eodem termino ad comparendum citari.

Budai bírói jegyzőkönyv 1740—1743. — 68/a.

398.

1743. november 6. Bianovics Antal kijelenti, hogy amit Fischer kir. szállító megállapít Mandl Mózes és Hirschl Izsák óbudai zsidók részére, azt ő hajlandó megfizetni, miről a zsidók értesítendők.

Sessio die 6. Novembris 1743.

Bianovits Antoni erwideret die von denen altofner juden Mandl Moyses und Isaac Hirschl wider ihne angebrachte und untern 24-ten Septembris anni currentis erledigte klage mit melden, was der königlicher lifferant herr Fischer ihnen juden dienst oder cameradschafft halber attestirn wird, verobligire er sich denen allen vollzug zu laisten.

Deliberatum: denen klagern zu communiciren.

Budai bírói jegyzőkönyv 1740—1743. — 70/b—71/a.

399.

1743, november 15. A kőszegi tanács Mózes rohonci zsidó szűcsnek követelését Adlman György ellen mindent felszámítva 107 forint 37½ dénárban állapítja meg, amely tartozást 15 napon belül ki kell fizetni, ha el akarja kerülni a végrehajtást.

Anno 1743. die 15-ta Novembris.

.....

Ezen alkalmatossággal elölvitetödöt rohonczi Szücs Moyses zsidónak die 8-va Novembris praesentált instantiája és az interessata felekkel communicaltatott és ugyanazon felek cum exhibitione parium instantiae mai tanátsnapra certificáltattak is, megjelenvén azért Adlman György és Mercz Samuel, biró uram nekiek az instantiának mivoltát, aki itten sub litera A. unacum obligatoriis et executionalibus improtocolláltatik, eleikbe adta és mind Mercz Samuelt, ugy Adlman Györgyöt eligségessen az nemes tanáts meghalgatván arra az nemes tanáts tette ezen determinatiot, amint az executionalis libelusbul kitetzik.

Mind Mercz Samuel in figura praesentis senatus fidedigne recognoscállya, hogy eö az házcserének alkalmatosságával nem Pinter Máttyással, aki Adlman György veje, hanem magával Adlman Györgyel az cserének alkalmatosságával alkudott s ugyanavéghre ezen zsidó praetensiojának complanatioját is Adlman György magára vévén Rohonczra, hogy az zsidoval vigezzen, Adlman György által is ment, de re infecta onnénd megtérvén az dologh ekkoráig halladott, melly miatt az nevezett zsidó, hogy satisfactioját consequalhassa, biró uram eleiben enyihány izben jött, ahol is Adlman György stipulata manu biró uramnak fogatta, hogy az zsidot három terminussal contentálni foghja, de ezen contentatio is elhalladván és igy mind biró uram relátiojábul is

kijön, hogy Adlman György contractualiter ezen adosságnak kifizetéssét magára válolta. Mivel pedig az contractusnak ereje az feleket arra kötelezzi, hogy amit egszer magok kedvével fogadnak, aztat kötelessek meg is tartani, kire való nézve találtatott, hogy Adlman György mához 15. napjára az zsidonak capitálisát, melly is una cum judiciariis solitis expensis fl. quippe 2 mégyen in fl. 93 den. 28½, item a die 17-a Augusti 1740., die quippe insinuatae executionis usque in hodiernum három esztendöre és három holnapra az törvényes hat per centum interes tenne 18 fl. 24 den. De mivel a zsidó ennek defalcatiojában Mercz Samueltül percipiált 4 fl. 15 den., azért azon 4 fl. 15 den. ezen summábul defálcálván marad fönt pro parte judaei titulo interusurii, mivel az zsidó az exequált fundusnak hasznát nem vehette, 14 fl. 9 den. Ezen summát az capitalis 93 fl. 28½ den. öszvö számlálván tészen 107 fl. 37½ den., melly summát, ámint föllyebb is irva vagyon, ha 15 nap alatt Adlman György le nem teszi, executione judiciaria mediante sine ulteriori praefixione termini Adlman György ingó joszágiban, in specie boraiban az zsidonak tellyes contentatioja fogh administráltatnyi.

Vas megyei levéltárban Kőszeg város 1743—1744. évi tanácsjegyzőkönyve 271—2.

400.

1743. november 20. Fülöp Mózes zsidónak Dimics Péter 158 forint 57 krajcár váltóadósságát fizesse meg, mert ha nem, úgy ebben az esetben dec. 7-én jelenjék meg a bíróság előtt.

Sessio die 20. Novembris 1743.

Philipp Moyses jud klaget den Peter Dimics wegen eines corant wexlzettls in capital summa rest á 158 fl. 57 kr. bittend demselben ad placidiori via contentandum gerichtlich intra quindenam zu admonirn oder cum praefixione soliti termini ad dandam sufficientem morae rationem zu citirn.

Deliberatum: beklagter wird hiermit stattgerichtlich admonirt die richtigkeit zu machen, widrigenfahls aber wird er beklagter pro danda morae ratione auf den 7. künfftigen monaths Decembris gängigen jahrs citirt.

Budai bírói jegyzőkönyv 1740—1743. — 73/b—74/a.

401.

1743. november 23. Dimics Péter új perfelvételében a budai városi bírói szék Hirschl Mandl óbudai zsidót dec. 11-re megidézi, míg Mandl Mózes és Hirschl Izsák óbudai zsidók benyújtják Sommer Ferenc pesti sótisztviselő bizonyítványát és követelik, hogy Bianovics Antal tartozását fizesse meg, aki erre nézve nyilatkozzék.

Sessio die 23. Novembris 1743.

Dimits Petrus contra judaeum Hirschl Mandl petit intuitu suae causae se inter ac praefatum judaeum versantis, ex quo primaevus processus condescendisset, via novi procedere volens terminum praefigi, eundemque judaeum pro eodem termino certificari.

Deliberatum: I-o diem 11. auffuturi mensis Decembris anni labentis cum subsequentibus et sufficientibus ad id aptis juridicis diebus pro termino praefigi, eundemque pro eodem termino ad comparendum et sibi incumbentia agendum citari.

.....

Mändl Moyses und Isaac Hirschel produciren das von herrn Antoni Pianovics intuitu der frucht lifferung anverlangte attestatum der königlichen salz-offiziers in Pest herrn Franz Sommers und bitten ihme Pianovics die stipulirte 130 fl. zu zahlen aufzutragen, secus reservant.

Deliberatum: dem beklagten zu communiciren.

Budai bírói jegyzőkönyv 1740—1743. — 76/b—77/a.

402.

1743. december 4. Rubin Ábrahám és Ádám József lakompaki zsidók ígérik, hogy Meusslné soproni polgárasszonynak a legközelebbi pénteken 3 forintot fognak fizetni egy tönkretett női fűző fejében.

4. Decembris 1743.

Verspricht Abraham Rubin und Joseph Adam juden zu Lackenbach, dass sie frauen Mäusslin wegen einem fraun mieder auf bevorstehenden freytag mit 3 fl. unfehlbar bezahlen wollen und übernimmet der jud sogleich das von ihm angeschmirte und verwüstete mieder zurück.

Soproni városi levéltár, 1743—1744. évi Diarium judiciarium 168.

403.

1743. december 12. Hely Mózes kismartoni zsidó 3500 forintot, Schlesinger Márkus bécsi udvari zsidó pedig 2000 forintot kölcsönzött Copman Ferenc Bernátnak, azonban a budai tanács e követeléseket sem előjegyezni, sem rátáblázni nem tudja, mert az elhunytnak sem ingatlana, sem behajtható követelése Buda város területén nincsen.

Sessio die 12. Decembris 1743.

Hely Moyses judaeus Kissmartoniensis exponit se domino condam Coopman 3500 fl. mutuo dedisse et siquidem hic defunctus debitor quosdam fundos in medio hujus civitatis reliquisset, supplicat sibi super praerecensitis 3500 florenis extradatas et in authenticis paribus annexas obligatoriales juxta articulum 107. 1723. intabulari facere.

Deliberatum: ex quo non constaret fundos aut bona Kopmaniana in territorio civitatis istius existere, ideo petita intabulatio resolvi aut extradari nequit.

Schlösinger Marx hofischer factor in Wienn weilen ihme herr Franz Bernard Coopman seeliger 2000 fl., ut vidimirte obligation, liquid schuldig verblieben und er auf des herrn schuldners seeligen allhier habende forderung verwiesen worden, als bittet seine schuld hierauf vorzumercken.

Deliberatum: es ist alhier von einer Koppmanischen schuldforderung nichts bekant, dahero weis man auch nicht, worauf die ansuchende vermerckung geschehen sollte.

Budai tanácsi jegyzőkönyv 1743 — 363/b—364/a.

404.

1743 december 18. Huszár Franciska és Bürgl Joachim zsidó közötti új perfelvételben a zsidó nevezzen meg elfogadható anyagi alapot, míg Dimics Péter és Hirschl Mandl óbudai zsidó között folyó perben a felperes ügyvéde tartsa magát a törvényhez.

Sessio die 18. Decembris 1743.

In causa dominae Franciscae Huszar, ut novizans contra Joachimum Pürgl, velut novizatum.

Deliberatum: parte novizata fundum immobilem de statuto tenere nequeunte, sed et alioquin denominato cubiculo nec in executionem nec in sequestrum acceptabili existente partem novizantem ad bona acceptabilia denominandum admoneri, secus denominandi facultatem parti novizatae defferri debere.

.....

In causa Petri Dimits, ut A. contra Hirschl Mandl judaeum Veterobudensem, ut I.

Deliberatum: dominum procuratorem partis A. ad id, quod juxta art. 38. 1723. juramento advocati obstrictus sit, edocendum obligari.

Budai bírói jegyzőkönyv 1740—1743. — 84/b—86/a.

405.

1743. december 19. Kranitz Magdolna soproni hagyatékában egy feketére lakkozott és elzárt dobozban Spitz Hirschl zsidónak több váltója és egyéb levele volt található.

Anno 1743. 19. Decembris ist ... tit. frauen weyland Magdalenae Blöcknerin, gebohrnen von Kranizin sämbtliches vermögen inventiret und conscribiret worden.

.....

Ein schwarz lagierte, mit schlössll versperte schachtll, worinnen

.....

Ein wechselbriff von juden Hirschll Spitz de dato 18. Juny 1740. per 4000 fl., worgegen zwey bancal assecuration de dato 5. Marty 1735. ausgehändiget, zusammen 5000 fl.

Worüber auch ein cession von Hirschll Spitz juden sub dato 18. July 1739.

.....

Soproni városi levéltár, 1743. évi Gerichtsprotocoll 200, 206—7.

406.

1744. január 3. A budai kereskedők társulata panaszt emel Joel zsidó ellen, miben már a budai tanács intézkedett.

Sessio die 3. Januarii 1744.

Eine ehrsame handlungs-stand überreichet etwelche beschwärde, undzwar:

6-to wider den jud Jőel eben auch wegen mit waaren treibenden handl.

Deliberatum.

ad 6-tum ist dieser eintrag schon abgethan.

Budai tanácsi jegyzőkönyv 1744. — 3/a—4/a.

407.

1744. január 15. Jauck Mátyás és Piltz Mátyás 85 mázsa mézet vásároltak Mandl Ábrahám pozsonyi zsidótól, amelyre 6 dukát aranyat adtak foglalóul és újév körül ígérték a méz árának megfizetését. A zsidó el is jött a pénzért, azonban a vevők Bajorországban tartózkodtak, mire a soproni városi bírói szék Jauck Mátyás nővérét, Erzsébetet figyelmezteti, hogy a zsidónak újévtől kezdve nemcsak a vételárat, hanem annak kamatát és egyéb költségeit is joga van követelni.

15. Januarii 1744.

Fatiret Elisabeth Jauckin, Matthias Jäucks schwester, dass am Elisabeth marckt anni 1743. ihr bruder und Mathias Piltz, beede in societate constituti, von Abraham Mändl juden auss Pressburg, circiter 85 centner hönig erhandlet und versprochen unb das Neuejahr 1744. bey abfuhr des hönigs die zahlung zu leisten, auch in usuroborationem contractus 6 species ducaten drauff gegeben. Wann nun der jud Mändl sub hodierno dato von Pressburg hierüber kommen die zahlung zu holen, der Jäuck aber und Piltz dermahlen in Bayrland befindlich, auch indessen anderes erhandeltes honig von hier abgeführet und das von dem jud Mändl übernohmene zuruck gelassen, so fatiret besagte Elisabeth Jauckin, dass ihr bruder innerhalb 14 tag ungefehr anhero kommen und so dann laut dem ihr gegebenen bericht den anfang zu dieses hönigsabfuhr machen und die zahlung leisten wolle. Dass sie aber indessen anderes honig abgeführet, sey die ursach, weilen sie solches honig ehedem schon erhandelt, bevor sie noch mit Abraham Mändl einig worden. Inzwischen ist der Elisabeth Jauckin bedeutet worden, dass soferne dieses bestandene honig abzuführen länger negligirt würde, der jud Mandl a tempore morae, nemlich vom Neunjahr an das interesse, wie auch die expensen zu praetendirn berechtiget seyn würde.

Soproni városi levéltár, 1743—1744. évi Diarium judiciarium 197—8.

408.

1744. január 22. Bianovics Antal nem fogadja el Sommer Ferenc bizonyítványát, amit Mandl Mózes és Hirschl Izsák óbudai zsidók részére kiadott, hanem ragaszkodik Fischer kir. szállító igazolványához. A bíróság a zsidókkal ezt közli.

Sessio die 22. January 1744.

Bianovits Antoni contra Mandl Moyses und Isaac Hürschls eingereichte replic erwideret protestando wider die accludirte und nur von hören reden verfaste attestation des herrn Franz Sommers, er beziehe sich auf die anverlangte attestation herrn lifferanten Fischers et reservat.

Deliberatum: dem klägern communiciren.

Mandl Moyses et Isaac Hürschl juden in Altofen contra Anton Pianovics, weilen diser auf die gerichtlichen auflage bis dato nicht antworten wollen, bitten ex contumacia wider ihne zu sprechen.

Deliberatum: auf gegentheilliges zu verweisen.

Budai bírói jegyzőkönyv 1744—1747. — nincs lapszámozva.

409.

1744. január 23. Koppel Izsák nagymartoni zsidó Unger Lipót soproni polgárnak nála levő gyöngy és ezüst zálogát ne merészelje eladni, elcserélni vagy más úton-módon elidegeníteni, míg a vitás kamat ügyében döntés nem történik.

23. Januarii 1744.

Wird dem jud Isaac Coppel auss Matterstorff wegen einem ihme versatz-weiss eingehändigtem pfand von perl und verschidener silber von herrn Leopold Vnger stadtburger in gegenwarth tit. herrn Joseph Büttnern königlichen dreissigers allhier gerichtlich auferleget, dass er ex capite usurariae pravitatis und beschuldigung von iedweder gulden wochentlich $^1/_2$ kr. interesse praetendirt zu haben sich nicht unterfangen solle biss zu ausstrag der sachen solch überkommene pfand zu verkauffen, zu versetzen, zu vertauschen oder quocunque sub praetextu aut titulo zu abalieniren.

Soproni városi levéltár, 1743—1744. évi Diarium judiciarium 211.

410.

1744. február 10. Spanraft János soproni polgár és mészáros, valamint neje, Zsuzsanna hagyatékában egy helytelen zsidó adóslevél is volt található 111 forintról, amelyből 35 forint már kiegyenlítést nyert, míg a fennmaradó 76 forintból csak annak $^1/_4$ része, azaz 19 forint terheli a hagyatékot.

Anno 1744. 10. February ist ... weyland maister Hanss Spanrafft burgerlichen fleischhackers allhier und seiner ehewürthin, Susana vermögen inventiret und beschrieben worden.

.....

Ein unrichtige jüdische schuld de dato 12. Decembris 1725. per 111 fl., an welcher bereits bezahlt worden 35 fl., verbleiben also noch 76 fl., wovon der vierte theil ad massam gehört per 19 fl.

.....

Soproni városi levéltár, 1744. évi Gerichtsprotocoll 6. és 8.

411.

1744. február 12. Mandl Mózes és Hirschl Izsák óbudai zsidók harmadszori feleletére az alperes Bianovics Antal nyilatkozzék.

Sessio die 12. February 1744.

Mändl Moyses und Isaac Hirschl schutzjuden in Altofen tripliciren auf beklagten duplic.

Deliberatum: dem beklagten zu seiner weitheren nothdurffts handlung zu communiciren.

Budai bírói jegyzőkönyv 1744—1747.

412.

1744. február 25. Lemmel Ádám zsidónak Schiller György soproni polgár visszaadja a tőle megvásárolt dohányszelencét, mert kiderült, hogy a doboz fedelébe ezüst közé ólom van öntve, bévül pedig az alja csupán bádog.

25. Februarii 1744.

Restituiret herr Georg Schiller dem juden Adam Lemmel die von ihm zwar käufflich übernohmene silberne tobackdosen, worauff aber der betrug observiret, dass auff den obern deckel bley in das silber eingegossen, item im innern theil des deckels innerhalb des glasses ein blecherner boden geleget und dadurch das gewicht vergrössert, mithin falsch und verwerflich. Erwartet also von ihm, das davor bereits schon bezahlte geld mit 10 fl. 15 kr. und wird ihm der termin zur widererstattung aussgelegten geldes biss 19. Marti aussgestellet, innerhalb welcher zeit der jud Lemmel denjenigen juden zu Rechnitz, alss von welchem er diese tobackdosen zu verkauffen übernohmen zu haben vorwendet, dissfallss zur ersattung des aussgelegten geldes widerum begrüssen und seim regress haben könne.

Soproni városi levéltár, 1743—1744. évi Diarium judiciarium 228—9.

413.

1744. március 2. Jónás Izsák és Schmoll Márkus rohonci zsidók Piltz Mátyásnak és Jauck Mátyásnak eladják gróf Erdődy 150 mázsa mézét és 355 forint értékű viaszát, azonban fizetésül a megállapított határidőben 2092 forint helyett csupán 800 forintot kapnak kézhez. Nagy nehezen végül a zsidók elfogadják Filsky Ignác Károly kerületi biztos szavatosságát március hó végéig történő fizetésre.

2. Marty 1744.

Klaget Isaac Jonas und Schmoll Marx juden von Rechnitz, dass sie

den 28. Februarii allhier auff offentlichen jahrmarckt dem Mathias Piltz und Mathias Jauck 150 centner honig zusammen per 1737 fl. und wachs per 355 fl. verkauft haben. Alss sie nun an heunte in hoffnung ihr völliges geld zu erlangen mit dem honig und wachs anhero kommen, doch nur 800 fl. empfangen, iedoch tit. herrn grafen Erdödy zu Eberau dieses übernohmene honig pro 4. Marty unfehlbar unter 50 ducaten poenfall völlig zu bezahlen versprochen, peterent satisfactionem. Da nun besagte kauffer sich wegen dem uberrest 3 biss 4 wochen pro respirio aussgebetten, die juden jedoch dieses nicht eingehen könnten noch wolten, auch die 3 folgende condition: 1., sie möchten das baare geld widerum restituiren vnd mit ihrem honig vnd wachs libere disponiren, 2., so viel honig erfolgen lassen, alss das empfangene geld der 800 fl. ertrüge, 3., sufficientem cautionem et fidejussionem tit. herrn provincial commissarii von Filsky amplectiren etc verwarfen. So sind die juden doch sub dato 3. Marty erschinen und da tit. herr Ignatius Carl von Filsky sich schriftlich revertiret, dass in casum besagte 2 kaufere biss ende Marti anni currentis sich mit der zahlung nicht einfinden würden, er alss cavent mit 1300 fl. die zahlung unfehlbar leisten wollte, welche caution sie juden ad diarium zu nehmen gebetten.

Soproni városi levéltár, 1743—1744. évi Diarium judiciarium 235—6.

414.

1744. március 5. Arnsteiner Márkus pozsonyi zsidó kereskedőnek két követelése van Bilánszky Bernát ellen: az egyik 21 forint 50 dénárról, míg a másik 1946 forint 51 dénárról szól. Az alperes márc. 20-án jelenjék meg a budai tanács előtt és védekezzék.

Sessio die 5. Martii 1744.

Arnsteiner Marcus judaeus et quaestor Posoniensis praesentat actionem contra et adversus dominum Bernardum Bilanszky intuitu secundum binas annexas auszugales, unas quidem super 21 fl. 50 den., alias vero super 1946 fl. 51 den. de se datas acceptarum quoadusque necdum de pleno persolutarum mercium.

Deliberatum: partem I. ad ineundum computum pro die 20. modo labentis mensis citari et ad comparendum, seseque defendendum pro eodem termino certificari.

Budai tanácsi jegyzőkönyv 1744. — 51/b—52/a.

1744. március 9. Bécs. Mária Terézia királynő megparancsolja Sopron megye közönségének, hogy a megye évi rendes adójából a Petricsevics-féle hadi pénztárba rendelt összeg hátránya nélkül Sinzheim Löw udvari zsidónak nyugtájára a hadsereg élelmezésére 26 106 forintot még a téli hónapok lejárta előtt fizessenek ki.

Maria Theresia dei gratia regina Hungariae, Bohemiae, Dalmatiae, Croatiae ac Sclavoniae, archidux Austriae, nupta dux Lotharingiae ac Barri, magna dux Hetruriae etc.

Reverendi, honorabiles, spectabiles ac magnifici, magnifici item, egregii et nobiles, fideles nobis dilecti! Occasione generalis repartitionis pro currentibus hyemalibus mensibus factae de quanto contributionali anni currentis militaris 300 mille florenorum summa immediante pro summe urgentibus bellicis exigentiis taliter determinata et reservata fuit, ut praeferenter prae aliis, quamprimum possibile est, praesentari debeat. Siquidem vero bellicarum exigentiarum classem primo quasi loco annonaria ingrediatur, circa illam autem judaeo aulico et primario factori Löv Sinzheim vocato in contractu cum illo circa administrationem necessariae annonae pro exercitu nostro proxime in imperio operationes bellicas inchoaturo deservientis cameraliter inito et per nos clementer approbato solutio contractae annonae quantitatis summam 300 mille fl. constituentis taliter appromissa fuisset, ut nimirum idem judaeus erga extradandas illi hujatis cassae militaris quietantias ad rationem suprafatorum 300 mille fl. ex quanto contributionali Hungarico pro modernis exigentiis bellicis destinatorum 26.106 fl. ex cassa comitatus hujus vestri adhuc prius, quam moderni hybernales menses elabantur, exigere ac percipere possit.

Hinc praeattactam benignam dispositionem nostram vobis clementer hisce ac eum in finem intimandam esse duximus, quatenus omnem debitam curam ac diligentiam eo impendere noveritis, quo praeter quottam legionibus nostris Hungaricis pedestribus competentem et ad cassam Petricsevicsianam destinatam et vel ideo absque intermissione eo pendendam, cum secus impossibilie sit futurum dictas legiones tanquam omni alio subsistentiae fundo destitutas in bono statu conservare, verum necessario aliae dispositiones circa eas fieri debebunt, etiam praespecificata 26106 fl. summa ad rationem obtingentis a comitatu hoc vestro pro currentibus hyemalibus mensibus quanti subsidionalis a comitatus hujus vestri contribuentibus incolis celerius exigatur, inque cassam istius comitatus vestri inferatur atque in illa ita parata servetur, ut ubidum antelatus judaeus Löv Sinzheim penes exhibitionem praenotatae hujatis cassae militaris quietantiae semet pro levanda praespecificata 26106 fl. summa apud vos insinuaverit, idem pecuniam hanc, antequam adhuc moderni hybernales menses elabantur, erga extradationem praeattactae quietantiae occasione ineundorum pro his hyemalibus mensibus computuum paratae pecuniae loco apud inferius habitam cassam nostram bellicam acceptandae rite, defectuque sine omni ex cassa vestra

percipere et levare possit. Quod ipsum, veluti in servitii nostri promotionem vergeret, ita benigne confidimus vos omnem eatenus conatum et operam diligenter impensuros, nihilque partium vestrarum intermissuros, que praedeclaratae benignae dispositioni nostrae debite atque in tempore satisfiat. In reliquo gratia nostra regia vobis benigne propensae manemus. Datum in civitate nostra Vienna Austriae, die nona mensis Martii anno domini millesimo septingentesimo quadragesimo quarto.

Maria Theresia manu propria.

Comes Ludovices de Batthyan manu propria.

Franciscus Koller manu propria.

Kívül: Reverendis, honorabilibus, spectabilibus ac magnificis, magnificis item, egregiis et nobilibus N. N. supremo et vicecomitibus, judicibus nobilium ac juratis assessoribus, totique universitati dominorum praelatorum, baronum, magnatum et nobilium comitatus Soproniensis etc., fidelibus nobis dilectis.

Sopron megyei levéltár, 1744. évi közgyűlési iratok április havi csomójában. Ívrétű papiros, melynek vízjegye: koronás címer, zárlatán kir. titkos pecsét nyomával.

Ezzel a királynői leirattal Sopron megye közönsége az 1744. évi ápr. 20-án Nemeskéren tartott közgyűlésben foglalkozott, 1743—1746. évi közgyűlési jegyzőkönyvébe leírván annak egész terjedelmét, melyhez ezt a határozatot fűzte:

Dabit comitatus operam, ut et hujus benignissimi mandati effectus quo celerius subsequantur. (465, 469—72.)

416.

1744. március 11. Rohánczi Mihály és Ferenc testvérek 21 mérő búzát adtak el a nagymartoni zsidó molnárnak, de a vételárból 2 forint hiányzott. Letett esküjük után ezt a 2 forintot a zsidó lefizette.

11. Marty 1744.

Hat Michael und Ferencz Rohanczi 2 brüder wegen verkaufften 21 metzen waizen á 31 groschen an den juden und müllner zu Matterstorff das juramentum abgeleget, dass bey überzehlten geld würcklich 2 fl. abgegangen, weilen der jud in der versicherten meynung gestanden, dass er dem Vngern den völligen belauff sollte bezahlet haben. Worauff nach abgelegten jurament beide baurn absolvirt vnd die 2 fl. bonificiret worden.

Soproni városi levéltár, 1743—1744. évi Diarium judiciarium 245.

1744. március 24. Pozsony. A m. kir. helytartótanács Sopron városának megparancsolja, hogy mivel a bécsi udvari kamara Sinzheim Löw zsidóval a hadsereg élelmezésére 300 000 forintos szállításban egyezett meg, amelyből 100 000 forintot a bécsi hadi pénztár előlegezett, a 200 000 forintot pedig több magyar vármegye és város adójából fogják fedezni az előlegezett 100 000 forinttal együtt, erre való tekintettel a soproni adókerület a költségek előteremtéséhez 20 000 forinttal járuljon hozzá és ezt az összeget április hó végére fizessék be.

Prudentes ac circumspecti, nobis honorandi!

Occasione generalis repartitionis pro currentibus hyemalibus mensibus factae de quanto contributionali anni currentis militaris 300 mille florenorum summa immediate pro summe urgentibus bellicis exigentiis taliter determinata et reservata fuit, ut illa praeferenter prae aliis, quamprimum possibile est, praestari debeat. Siquidem vero bellicarum exigentiarum classem primo quasi loco res annonaria ingrediatur, circa illam autem judaeo aulico et primario factori Löw Sinzheim vocato in contractu cum illo circa administrationem necessariae annonae pro exercitu regio proxime in imperio operationes bellicas inchoaturo deservientis cameraliter inito et per suam majestatem regiam clementer approbato solutio contractae annonae quantitatis summam 300 mille florenorum constituentis taliter appromissa fuisset, ut nimirum idem judaeus erga extradandas illi Viennensis cassae militaris quietantias ad rationem suprafatorum 300 mille florenorum ex quanto contributionali Hungarico pro modernis exigentiis bellicis destinatorum ex cassa nonnullorum comitatuum et civitatum eatenus designatorum 200 mille florenos adhuc prius, quam moderni hybernales menses elabantur, exigere et percipere possit. Quia vero praeter summam praevio modo per nonnullos regni comitatus [et] civitates exolvi ordinatam Viennensis militaris cassa 100 mille florenos ex [aliis] redditibus suis praefato judaeo pro attacta re annonaria nunc [statim] anticipare debuisset, haec autem summa ex currentis pariter [anni] contributionali quanto Hungarico pro modernis hyemalibus [mensibus] exciso, per consequens usque ad finem proxime venturi mensis [currentis] exigendo et ad cassas bellicas in Hungaria habitas nume[rando ante]latae cassae militari Viennensi reddi et renumerari rursu[s debeat et] ad hanc porro exigentiam districtus hic Soproniensis jux[ta factam] eatenus subdivisonem 20 mille florenos praestandos habeat.

Eapropter civitatis hujus magistratui hisce intimandum esse duxit [consilium] hoc regium locumtenentiale, quatenus contributionale quantum pro [moder]nis hybernalibus mensibus civitati huic obveniens a contribuentibus [in]colis absque omni mora exigere et ante effluxum modernorum hyemaliu[m] mensium ad cassam bellicam finem in illum numerari facere nover[it,] ut abinde praespecificata 100 mille florenorum summa ad memoratam Viennensem militarem cassam indilate transponi, eidemque defectu sine omni renumerari valeat. Datum ex

consilio regio locumtenentiali Posonii, die vigesima quarta mensis Martii anno domini millesimo septingentesimo quadragesmo quarto celebrato.

Eorundem benevoli:

Comes Josephus Esterházy manu propria.
Georgius Fabiánkovich manu propria.
Andreas Moricz manu propria.

Kívül: Prudentibus ac circumspectis N. N. judici primario, consuli, caeterisque senatoribus ac juratis civibus, toti denique communitati liberae ac regiae civitatis Soproniensis, nobis honorandis Sopronium ex officio.

Soproni városi levéltár, Repos. I. fasc. 12. nr. 10.

Jobb szélén egérrágott papiros, zárlatán födött kir. titkos pecséttel, mely alatt e feljegyzés olvasható: *ex consilio regio locumtenentiali Hungarico,* míg külzetén ugyancsak ez egykorú feljegyzés van: *praesentatae die 10. Aprilis 1744.*

Ezzel a helytartótanácsi rendelettel a soproni tanács 1744. ápr. 10-i ülésében foglalkozott, ahol azt felolvasták, tudomásul vették és csaknem szószerint bemásolták a *Prothocollum senatorium Latinum* c. jegyzőkönyv 18—20. oldalaira. A zárójeles kiegészítéseket innét vettem.

418.

1744. március 24. Pozsony. A m. kir. helytartótanács meghagyja Sopron megye közönségének, hogy még a folyó évi április hó vége előtt az évi adóból a soproni kerület 20 000 forintot fizessen be a bécsi hadi pénztár részére, hogy törleszteni lehessen azt a 100 000 forintot, amit a hadsereg élelmezésére Sinzheim Löw udvari zsidó előlegben kézhez vett.

Illustrissimi, reverendissimi, spectabiles ac magnifici, perillustres item ac generosi domini dobis observandissimi!

Ex nuperno benigno regio die 9-a decurrentis hujus mensis ad comitatum istum directe dato rescripto perceperunt jam praetitulatae dominationes vestrae, qualiter sua regia majestas fine comparandae et administrandae necessariae annonae pro excercitu suo regio proxime in imperio operationes bellicas inchoaturo ex currentis militaris anni quanto certam summam per comitatum quoque hunc modalitate in eodem benigno regio rescripto expressa judaeo aulico et primario factori Löw Sinzheim vocato exolvendam benigne ordinaverit et commiserit. Quia vero praeter summam praevio modo per nonnullos regni comitatus exolvi ordinatam Viennensis militaris cassa 100 mille fl. ex aliis redditibus suis praefato judaeo pro attacta re annonaria nunc statim anticipare debuisset, haec autem summa ex currentis pariter anni contributionali quanto Hungarico pro modernis hyemalibus mensibus exciso, per consequens usque ad finem proxime venturi mensis Aprilis exigendo et ad cassas bellicas in Hungaria habitas numerando antelatae cassae militari Viennensi reddi et renumerari rursus debeat, ad hanc porro exigentiam

districtus hic Soproniensis juxta factam eatenus subdivisionem 20 mille fl. praestandos habeat.

Eapropter praetitulatis dominationibus vestris hisce intimandum esse duxit consilium hoc regium locumtenentiale, quatenus praeter praevio modo ad comitatum istum assignatam et dicto judaeo celerius exolvendam summam residuam quoque modernorum hyemalium mensium contributionalem quottam absque omni pariter mora exigere et aeque ante effluxum modernorum hyemalium mensium ad cassam bellicam finem in illum numerari facere noverint, ut abinde praespecificata 100 mille florenorum summa ad memoratam Viennensem militarem cassam indilate transponi, eidemque defectu sine omni renumerari valeat. Datum ex consilio regio locumtenentiali Posonii, die vigesima quarta mensis Martii anno millesimo septingentesimo quadragesimo quarto celebrato.

Praetitulatarum dominationum vestrarum ad officia paratissimi:

Comes Joannes Esterházy manu propria.
Georgius Fabiánkovics manu propria.
Andreas Moricz manu propria.

Kívül: Illustrissimis, reverendissimis, spectabilibus ac magnificis, perillustribus item ac generosis dominis N. N. supremo et vicecomitibus, judicibus nobilium et juratis assessoribus, toti denique universitati dominorum praelatorum, baronum, magnatum et nobilium comitatus Soproniensis, dominis nobis observandissimis Sopronium ex officio.

Sopron megyei levéltár, 1744. évi közgyűlési iratok április havi csomójában. Ívrétű papiros, melynek vízjegye: címerpaizs, zárlatán kir. titkos pecsét nyomával, alatta e feljegyzéssel: *ex consilio regio locumtenentiali Hungarico,* míg a belső oldal bal sarkában: *collecta,* a külzet jobb alsó sarkában pedig: *comitatui Soproniensi* feljegyzések olvashatók.

Ezt a rendeletet másolatban megtaláhatjuk az 1743—1746. évi közgyűlési jegyzőkönyv 478—9. oldalain is.

419.

1744. március 28. Bianovics Antal Fischer kir. szállítóval kötött szerződésre hivatkozik Mandl Mózes és Hirschl Izsák óbudai zsidók ellenében, amiről e zsidók értesítendők.

Sessio die 28. Marty 1744.

Bianovits Antoni repliciret wider des Mandl Moyses und Isaak Hirschl eingereichte instanz und bittet ohne weithern exception sub B. mit herrn Fischer gemachten contract zu verweisen.

Deliberatum: den klägern zu communiciren.

Mändl Moyses und Isaac Hirschl contra Antoni Peanovics, weilen diser wegen eingeklagten 130 fl. capitalis bis dato weder repliciret noch eine andere erklärung gemacht, bitten in contumaciam zu sprechen.

Deliberatum: auf gegentheilliges zu verweisen.

Budai bírói jegyzőkönyv 1744—1747.

1744. április 13. A kőszegi tanács Zeke József kerületi biztos f. év ápr. 12-én kelt levelével kapcsolatban, aki hátralékos hadi adónak e hó végére való befizetését sürgeti, hogy Sinzheim Löw udvari zsidó élelmiszer szállítása a hadsereg részére fennakadást ne szenvedjen, utasítja az adóügyi számvevőt, úgy lásson a dologhoz, hogy a várost ne érhesse megrovás.

Anno 1744. die 13-a mensis Aprilis.

.....

Ezek után publicáltatott de dato Sopronii 12. Aprilis 1744. provincialis commissarius levele, mellyel urgeállya az téli holnapokra essendö portionale quantumot ad finem menis praesentis letegye és mentül elöb az bellica cassával computust ineállyon, uti etiam praevie ab excelso consilio intimatum extitit, melly is patet sub litera B.

Perillustres, generosi, prudentes ac circumspecti domini mihi colendissimi, observandissimi!

Cum hybernalium mensium sextus quoque jam decurrat, haud dubie juxta priores etiam adhortationes meas tam circa restantiarum, quam currentis contributionalis quanti incassationem omnem curam et sollicitudinem adhibuerint praetitulatae dominationes vestrae, ex quibus tam in sortem restantiarum, quam vero currentis contributionalis quanti ad destinatas cassas administrarunt quidem, quia nihilominus et vel maxime ex quanto currente multum adhuc restaret, sua autem majestas sacratissima medio excelsi consilii locumtenentialis regii intimati ad modernas bellicas operationes, signanter autem juxta contractum cum judaeo aulico primario factore Löw Sinzheim initum ad comparandam annonam ob exhaustum aerarii regii statum summe indigeret, consequenter tam restantiarum, quam contributionalis quanti ante finem adhuc hujus mensis fiendam persolutionem adurgeret, hinc praetitulatas dominationes vestras ex officio adhortandas esse duxi, quatenus quantum contributionale, in quantum nimirum cum defalcatione defalcandorum ad id restarint, quantocyus incassare et ad destinatus eatenus cassas ante finem adhuc hujus mensis, ut post eundem computus quoque cum cassa bellica eo celerius terminari possint ac valeant, administrari facere velint, neque intermittant eaedem praetitulatae dominationes vestrae. Quas in reliquo ad vota sua salvas et incolumes diu vivere et bene valere exoptans maneo praetitulatarum dominationum vestrarum servus obligatissimus: Josephus Zeke etc. Sopronii, 12. Aprilis 1744.

Ujonnan meghagyattatott contributionalis perceptornak, hogy executione mediante az incassatiohoz hozzálásson, hogy az nemes magistratus ne culpáltassék.

Vas megyei levéltárban Kőszeg város 1743—1744. évi tanácsjegyzőkönyve 384, 388—9.

421.

1744. április 28. Pozsony. A m. kir. helytartótanács figyelmezteti Sopron városát, hogy Sinzheim Löw zsidó részére, aki 300 ezer forint értékben szállít élelmet a hadseregnek, a rájuk kivetett adót késedelem nélkül fizessék be a hadi pénztárba.

Prudentes ac circumspecti, nobis honorandi!

Ex nupero consilii hujus regii locumtenentialis ad civitatem hanc die 24. praeteriti mensis Martii dato rescripto uberius jam percepit civitatis hujus magistratus, qualiter summa 300 mille florenorum ex annuo contributionali quanto pro comparatione annonae aliorumque campestrium requisitorum excisa per comitatus et districtus eatenus designatos exolvenda veniat. Cum porro praeter judaeum aulicum et factorem Löw Sinzheim vocatum ejusmodi annonae comparationem in se assumentem, exindeque respicientem 200 mille florenorum quottam de residuis 100 mille florenis in eodem rescripto id contineatur, ut tales 100 mille floreni ex hujus anni contributionali quanto Hungarico pro modernis hyemalibus mensibus exciso usque ad finem decurrentis hujus mensis Aprilis realiter omnino exigantur et ad cassas bellicas in regno hoc habitas administrentur ac in paratis numerentur, abinde ad Viennensem militarem cassam indilate transponendi, praescriptus autem mensis jam jam terminaretur.

Eapropter civitatis hujus magistratui hisce intimandum esse duxit consilium hoc regium locumtenentiale, quatenus in quantum civitas haec ad rationem etiam praespecificatorum 100 mille florenorum debebat et illud ad praesens realiter non administrasset, debitas hoc titulo etiam pecunias quocitius et absque ulteriore mora a contribuentibus suis exigere et eo, quo destinatae sunt, ad cassas utpote bellicas indilate administrare noverit et nec intermittat idem civitatis hujus magistratus. Datum ex consilio regio locumtenentiali Posonii, die vigesima octava Aprilis millesimo septingentesimo quadragesimo quarto celebrato.

Eorundem benevoli:

Comes Joanes Palfy.

Georgius Fabiankovics manu propria.
Andreas Moricz manu propria.

Kívül: Prudentibus ac circumspectis N. N. judici primario, consuli, caeterisque senatoribus ac juratis civibus, toti denique communitati liberae regiaeque civitatis Soproniensis nobis honorandis Sopronii ex officio.

Soproni városi levéltár, Repos. I. fasc. XII. nr. 17.

Ívrétű papiros, melynek vízjegye: kétfejű sas, zárlatán födött kir. titkos pecséttel, mely alatt e feljegyzés olvasható: *ex consilio regio locumtenentiali Hungarico*, míg kívül a jobb sarokban e kancelláriai feljegyzés látható: *civitati Soproniensi*, végül ugyancsak hátlapon a kézbesítés napja található: *praesentatae die 15. Maii 1744.*

Ezzel a helytartótanácsi leirattal Sopron város tanácsa 1744. máj. 15-én tartott tanácsülésében foglalkozott azt tudomásul véve, l. 1744. évi prothocollum senatorium Latinum 34—5.

E rendeletnek Sopron megyéhez intézett eredeti példánya megtalálható még az 1744. évi közgyűlési iratok június havi csomójában, míg másolatban az 1743—1746. évi közgyűlési jegyzőkönyv 493—4. oldalain.

422.

1744. április 29. Löbel József nikolsburgi zsidó Politzer Gerstel Mózes nikolsburgi zsidó megbízásából egy közjegyzői bizonyítványt mutat fel a soproni városi bírói szék előtt, hogy Schlesier Mózes és Kohn Wolf zsidók tőle jogtalanul követelnek 100 forint tartozást.

29. Aprilis 1744.

Produciret Löwel Joseph jud von Nickelspurg im nahmen Gerstel Moyses Politzer auss Nickelspurg ein attestatum von herrn Adam Alvera notario publico zu Nickelspurg de dato 16. Novembris 1742., vermöge welchen Moyses Schlessier und Wolff Kohn auff einen wechselbrieff per 242 fl. 57 kr. annoch ein rest schuldig wäre per 100 fl. Da aber Wolff Kohn auss Günss contestiret, dass vermöge eines andern von sich aussgestellten wexelbrieff per 369 fl. an Marx Löwel Schlesier juden in Nickelspurg bereits die annoch abgängige 100 fl. mitbegriffen und völlige summa an den Marx Lövel Schlesier abgetragen und dieser wexelbrieff ihme Wolff Kohn nicht zuruck gestellet worden, alss will er künfftig dieses sein ihm geschehenes unrecht wegen indebite ergehende anforderung vindiciren und sein recht weiter zu prosequiren sich vorbehalten haben.

Soproni városi levéltár, 1743—1744. évi Diarium judiciarium 3—4.

423.

1744. április 30. Huszár Franciska kérelmét, hogy Bürgl Joachim zsidó elleni új perfelvétele a tanács elé terjesztessék, a budai városi bírói szék elutasítja és figyelmezteti a bírói határozatok betartására.

Sessio die 30. Aprilis 1744.

In causa dominae Franciscae antea Kremplin, modo vero Huszarin, ut novizantis contra judaeum Joachimum Pürgl, velut novizatum.

Deliberatum: provocatione ad amplissimum magistratum interposita, nec in lege, nec praxi, nec consvetudine fundata existente eandem rejici, partemque novizantem ex superabundanti ad praeviis deliberationibus satisfaciendum praemoneri, secus id, quod legis erit, experietur.

Budai bírói jegyzőkönyv 1740—1743. — 35/a.

424.

1744. május 1. A nagymartoni és a lakompaki zsidó hitközség Sopron városával a szabad kereskedésük megengedése céljából kötött szerződésük értelmében 50 forintot lefizet.

Empfang von juden contract.

Die juden gemein auss Matterstarff liferte mir von 1-ten May 1743. biss dito 1744. ihr von einen wohledln rath limitirtes contract-geld mit 30 fl.

Nichtweniger die juden gmein auss Läckenbach bezahlte durch Philipp Scheu von 1-ten May 1743. biss 1-ten Novembris, id est $^1/_2$ jahr, mit 20 fl.

Latus et summa diesser rubric 50 fl. den. —

Soproni városi levéltár, 1744. évi Cammer Rechnung 85.

425.

1744. május 2. Mandl Mózes és Hirschl Izsák óbudai zsidók negyedik vádiratára Bianovics Antal utolsó védekezését 15 napon belül nyújtsa be.

Sessio die 2. May 1744.

Mändl Moyses und Isaac Hirschl juden et A. A. contra Antoni Beanovics burgerlichen kasstecher et I. quadruplicat und bittet in sachen definitive zu sprechen.

Deliberatum: dem beklagten zu communiciren umb seine schlussschrifft innerhalb 15 tägn einzureichen.

Budai bírói jegyzőkönyv 1744—1747.

426.

1744 május 8. A budai tanács előtt Arnsteiner Márkus pozsonyi zsidó kereskedő bizonyítsa igazát Bilanszky Bernát ellenében.

Sessio die 8. May 1744.

In causa Marci Arnsteiner judaei, ut A. contra dominum Bernardum Billanszky, velut I.

Deliberatum: parte I. coram procedente magistratu, ut constaret, in genere procuratorem constituente, domini procuratoris mandatariatum non obstante eo, quod solum dominus procurator Gyurkovics prothocollo insertus sit, cum id tantum pro notitia procedentis magistratus factum esset, pro sufficienti judicialiter declarari. Parte I. itaque agente, eandemque ex contumacia convinci nequire, verum petita per dominum alterum procuratorem actoratus edoctione idem, quod domini primi pro-

curatoris postulatum in se continente partem A. ad edocendum actoratum judicialiter obligari.

Budai tanácsi jegyzőkönyv 1744. — 120/b.

427.

1744. május 13. A tárnoki szék Arnsteiner Márkus és Manheimer Simon zsidóknak perét Davidovics Miklós ellen tárgyalás nélkül visszaküldi a budai tanács hatáskörébe.

Die 13-tia mensis May 1744. sub praesidio suae excellentiae praesentibus spectabili domino vicesgerente et reliquis assessoribus.

Proposuit sua excellentia, quod causa Marci Arnsteiner et Simonis Monnheimer judaeorum Posoniensium contra Nicolaum Davidovits contra magistratum civitatis Budensis mota et via appellatae ad inclytam hancce sedem deducta habeatur, quae siquidem causa cum juramento terminata sit, mota est quaestio, an, nec ne revisioni substerni possit? Conclusum itaque est eandem revisioni substerni non posse, in cuius finem haec conclusio per dominum notarium sedis processui inserenda veniet, taliterque processus ad suam competentiam remittetur.

Sopron városi levéltár, Extractus via apellationis ad inclytam sedem thavernicalem deductarum, discussarum et terminatarum annorum 1741, 1744, 1745, 1746 et 1749. (Nincs lapszámozva.)

428.

1744. június 3. Bianovics Antal negyedszer válaszolván Mandl Mózes és Hirschl Izsák óbudai zsidók vádiratára a peres felek e hó 10-én irataik összeolvasására jelenjenek meg a bíróságon, hogy végre ítéletre kerülhessen sor.

Sessio die 3. Juny 1744.

Bianovits Antoni burgerlicher kässtecher quatrupliciret auf deren juden Mandl Moyses und Isaac Hirschl eingegebene klagschrifft und bittet den in der final schlussschrifft angezogenen verursachten schaden und unkosten zu depositiren.

Deliberatum: dem gegentheill zuzustellen und weillen beyde theille quadrupliciret, als haben dieselbe ihre sambentliche bisshero verhandlete schrifften auf den 10-ten hujus einzureichen und pro collatione zu erscheinen umb in sachen den spruch zu schöpffen.

Mandl Moyses und Isaac Hirschl juden von Altofen noch schon mit den gegentheil communicirter quadrupplica sub cautela sofern nichts neues einkommet, bittet ad collationandum zeit und orth zu determinirn.

Deliberatum: auf den 10-ten hujus haben klägere pro collatione actorum zu erscheinen, wie es auch auf quadruplique hinaus gegeben worden.

Budai bírói jegyzőkönyv 1744—1747.

429.

1744. június 26. A köszegi tanács tudomásul veszi a m. kir. helytartótanácsnak f. év jún. 6-án kelt azt a rendeletét, hogy a zsidók az elmúlt év jún. 1-én kiadott leirat értelmében ez évben is megadóztassanak és ennek eredményét jelenteni kell.

Anno 1744. die 26-ta Junii.

Primitus fölséges királlyi helytartó tanáts de die 6-ta mensis Junii emanált intimatuma publicaltatott, mellyben parancsoltatik, hogy az mostani fölséges aszonyunk nagy szükségére nézve az zsidók in conformitate sub die 1-a Junii 1743. taxáltassanak és azon taxa pro festo Sancti Michaelis archangeli ad cassam bellicam erga abinde percipiendam quietantiam exigáltassék és administráltasék, a fölséges consilium pedigh de quotta ejusmodi taxae proxime kiván informaltatnyi, patet sub litera A.

Prudentes ac circumspecti nobis honorandi!

In puncto judaeorum in regno hoc degentium pro modernis urgentibus belli necessitatibus extraordinariae taxationis quaenam ex peculiari eatenus intervento regio mandato isthinc anno adhuc praeterito sub dato 1-mae Junii intimata sint, eorum bene memor erit civitatis hujus magistratus. Cum porro idcirco quid nimirum de hujusmodi judaeorum taxatione in civitate hacce dispositum, effectuatumque sit? consilium hoc regium locumtenentiale nullum ad praesens responsum a civitatis hujus magistratu obtinuisset, sua autem regia majestas ob urgentiorem in modernis belli circumstantiis aerarii sui necessitatem ejusmodi judaeorum taxationem intimata jam sub praecitata 1-a Junii modalitate severius effectuandam denuo sub 22-a praeteriti clementer praeciperet.

Non dubitat proinde consilium hoc regium locumtenentiale, quin civitatis hujus magistratus praeallegatam suae majestatis regiae in urgentissimis moderni belli circumstantiis necessitatem intimius expensurus, consequenter omnes suos conatus quam diligentissime eo conversurus sit, quo benigno suae majestatis in praemissis desiderio et necessitati efficacius satisfiat, judaeique quivis in gremio sui reperibiles pro modernis extraordinariis necessitatibus extraordinarie in conformitate abhinc jam anno praeterito sub 1-ma Junii acceptae intimationis indiscriminatim effective taxentur, hujusmodique taxa pro affuturo Sancti Michaelis archangeli festo indespensabiliter exigatur et ad cassam bellicam erga quietantias superinde illinc recipiendas rite admi-

nistretur. De eo demum, quantum nimirum ejusmodi taxa exportaverit? specifica informatio cum taxatorum judaeorum individua conscriptione consilio huic regio locumtenentiali mox submittatur. Datum ex consilio regio locumtenentiali Posonii, die 6-ta mensis Junii anno domini 1744. celebrato. Eorundem benevoli: comes Josephus Eszterhazy manu propria, Georgius Fabiánkovics manu propria, Michael Domsics manu propria.

Vas megyei levéltárban Kőszeg város 1743—1744. évi tanácsjegyzőkönyve 446—7.

Ez a rendelet eredetiben megtalálható a Sopron megyei levéltár 1744. évi közgyűlési iratok július havi csomójában is és másolatban az 1743—1746. évi közgyűlési jegyzőkönyv 517—9. oldalain.

430.

1744. július 11. Pozsony. A m. kir. helytartótanács megtiltja elkobzás terhe mellett a zsidóknak és a rácoknak a nyersbörök kivitelét, egyben tudni akarja, hogy a hazai tímárok mennyi nyersbőrt tudnak feldolgozni, el tudják-e a hazai szükségletet látni és lehetne-e kivitelre gondolni, amely jól jövedelmezne.

Prudentes ac circumspecti, nobis honorandi!

A nonnullis liberis, regiisque civitatibus et in his existentium cerdonum cehis detectum est, sed et alias publica notitia constat, magnam in regno crudarum pellium esse penuriam, hanc vero inde promanare, quod judaei et Rasciani, aliique crudarum pellium co- et praeemptores has vili pretio a regnicolis comparates ex regno educant, quas demum non sufficientibus in regno elaboratis pellibus ab extraneis pro necessitate propria majore longe aere regnicolae rursus reemere coguntur.

Quantum ergo hinc publicis regni commodis decedat, res adeo patens est, ut verbis pluribus non sit opus, regnum enim crudis in tanta copia pellibus abundat, ut si hae in regno elaborarentur, non solum domesticae patriae necessitati abunde sufficerent atque hinc tolerabili nobis pretio venirent, verum etiam extraneis in locum crudarum, quas nunc illis distrahimus, pellium elaboratas majore nostro lucro venderemus.

Id solum in quaestione est, num coriarii in regno existentes tantis pellibus elaborandis sint pares? quod ipsum per praesens circulare rescriptum consilium regium locumtenentiale rescire cupiens hisce, prout ab omnibus comitatibus et caeteris civitatibus, separatasque portas habentibus districtibus, ita a civitatis quoque hujus magistratu percontandum esse duxit, ut investigato cerdonum et coriariorum in gremio sui degentium numero tam hunc perscribere, quam et id consilio regio locumtenentiali significare non intermittat, quot incirca bubulae pelles in hacce civitate per annum colligi possunt, consequenter an cerdones et coriarii in civitate hacce degentes earum, quae in gremio sui in annos singulos reperiuntur, pellium elaborandarum sint capaces.

Caeterum serio vetitum sit quibusvis judaeis et Rascianis, utpote manifestis praeemptoribus, nec enim per hos pelles elaborantur, cutes coemere sub poena immediatae confiscationis pro publica civitatis hujus necessitate convertendae. Datum ex consilio regio locumtenentiali Posonii, die undecima Julii anno millesimo septingentesimo quadragesimo quarto celebrato.

Eorundem benevoli:

Comes Leopoldus de Nadasd manu propria.
Georgius Fabiánkovich manu propria.
Antonius Brunsvik manu propria.

Kívül: Prudentibus ac circumspectis N. N. judici primario, consuli, caeterisque senatoribus ac juratis civibus, toti denique communitati liberae, regiaeque civitatis Soproniensis nobis honorandis Sopronium ex officio.

Soproni városi levéltár, Repos. I. fasc. XII. nr. 26.

Ívrétű papiros, melynek vízjegye: koronás címer, zárlatán födött kir. titkos pecséttel, mely alatt ez olvasható: *ex consilio regio locumtenentiali Hungarico*, míg bévül a bal alsó sarokban: *collecta*, kívül pedig a jobb alsó sarokban: *civitati Soproniensi* kancelláriai feljegyzések találhatók, végül a hátlapon a kézbesítés napja van feljegyezve: *praesentatae 14. Augusti 1744.*

Ezzel a helytartótanácsi leírattal Sopron város tanácsa 1744. aug. 14-i tanácsülésében foglalkozott és azt tudomásul vette. L. 1744. évi Prothocollum senatorium Latinum 63.

Ez a helytartótanácsi rendelet Sopron megye közönségéhez címezve eredetiben megtalálható az 1744. évi közgyűlési iratok Miscellanea jelzésű csomójában, míg a megye közönsége 1744. augusztus 25-én Nemeskéren tartott közgyűlésében foglalkozott ezzel a rendelettel és ezt a határozatot hozta:

Fiet reflexio, tempus suppetet et modernae insurrectionis circumstantiae admittent. (Sopron megyei levéltár, 1743—1746. évi közgyűlési jegyzőkönyv 501, 546—8.)

431.

1744. július 17. Bécs. Mária Terézia Arnsteiner Márk Pozsony-váralatti zsidó kereskedőnek egyévi fizetési halasztást engedélyez, hogy adósaitól követeléseit behajthassa, hitelezőit kielégíthesse, mivel Pozsonyban Bécsbe vivő útján kocsijáról ellopták pénzesládáját néhány ezer forinttal, s így kénytelen volt Bécsben hitelbe vásárolni.

Maria Theresia etc. fidelibus nostris etc. Expositum est Maiestati Nostrae nomine et in persona Judaei Marci Armsteiner Posony in fundo subarcensi residentis, qualiter dum nonnulla eiusdem activa debita et pecuniae, quae alias in constitutis eatenus terminis per debitores eiusdem solvi debuissent, ipsi exolutae et depositae haud fuissent et quod adhuc maius ipso exponente sub initium Anni currentis isthuc Viennam iter faciente, evenerit, quod cista eiusdem cum aliquot mille florenis ex curru, quo vehebatur, abscissa et furto ablata extiterit, unde factum,

quod partem mercium ad creditum accipere debuerit, et quia multum metueret dictus exponens Judaeus, ne creditores eiusdem praemissis fors minus consideratis, ipsum iudicialiter aggredi et gravi executione mediante in substantia et facultatibus eiusdem peragenda ipsi extremam inferre nitantur ruinam, ubi tamen dato eidem certo temporis spatio, intra quod nimirum quaestum suum exercere et continuare possit, veluti dictos creditores suos de et super legitimis eorundem praetensionibus a se contentari posse indubie speraret, ita ad id ipsum praestandum promptum semet paraturumque offerret. Ne itaque praeattactum supplicantem propter eiusmodi iudiciarias contra ipsum intendandas impetitiones et executiones in rebus et facultatibus suis tam graviter dampnificari et detrimentum pati contingat, eundem Judaeum Marcum Armsteiner a solutione universorum passivorum ipsius debitorum per unius integri anni spatium a dato praesentium computandum clementer eximendum et supportandum esse duximus, ita tamen et ea cum conditione, ut idem interea temporis antelatis creditoribus tam de summis eorundem capitatibus, quam etiam de proveniente ab iisdem interesse sufficientem securitatem mostrare, imo dare, currens autem interesse de tempore in tempus rite solvere debeat et teneatur, alioquin praesentem gratiam et supportationem nostram eidem minime volumus suffragari. Imo eximimus et supportamus praesentium per vigorem. Quocirca fidelitatibus vestris et vestrum singulis, quibus supra universis harum serie firmiter praecipientes committimus et mandamus, quatenus praemeroratum Judaeum ad instantiam quorumvis eiusdem creditorum et praetendentium ratione passivorum eiusdem debitorum in persona, rebusque et facultatibus eiusdem quibuslibet turbare, molestare et damnificare, aut vestro adstare iudicatui compellere vel aliter qualitercunque eundem aggravare nullo pacto praesumatis, vel sitis ausi modo aliquali, quin potius, hanc benignam exemptionem et gratiam nostram ipsi modo praemisso factam, tempus intra praescriptum firmiter et inviolabiliter tam vos ipsi observare, quam per eos, quorum interest vel inter erit, observari facere, eaque ipsum libere uti, frui et gaudere permittere, modis omnibus debeatis et teneamini. Secus non facturi. Praesentibus perlectis exhibenti restitutis.

Datum in civitate nostra Vienna Austriae, die 17. mensis July. 1744. Regnorum mostrorum etc.

OL. A—57. folio 39. (610.)

432.

1744. július 24. Mátészalka. Szatmár vármegye táblabírájának jegyzőkönyve a mátészalkai és nagykárolyi zsidók sérelméről a mátészalkai vásáron.

Alább megh irtak praesentibus recognoscállyuk, elsőben is én Fejér János Máthé Szalka mezeő várossának hadnagya, hogy ezen most folyó 1744-dik esztendőben vásári alkalmatossággal szintén utána Magdolna nap előtt való napon az helyért Karásban lakó Görög György Deák, ki is

közönségessen Fekete Görögnek hivattatik, Nagykárolyi Ábrahám Salamon nevő sidóval öszve szollalkozván, panaszolkodott azon, hogy ötet megh irtt Görög pogánynak mondotta és az régi sidók sátor helyén sem kivánná megh hadgyni, mellyre nézve maga le tévén ezen vásárló emberek iránt birói tisztemet, igazitottam vásár biró nemzetes Török György urhoz, T.(ekintetees) N.(emzetes) iffjabbik Day Pataj Sámuel Máthé Szalkai gondviselőjéhez, item azt is recognoscálom, hogy láttam azt, hogy T. N. Csontos Gábor uram korcsoma házából Szalkai Salamon nevü sidót és Jákói Salamon Károlyi sidót méltósagos groff Teleki Ádám uram hajduja: Vas Páll és más Márki orosz Rácz János nevő jobbágya meg fogván, ki hozta és az vásárbirót kiáltotta. Én pedig Vékony István azt recognoscálom, hogy láttam, midőn fellyülirtt Vas Pál és Rácz János az fellyül irtt két sidót verték és követték a Csontos uram házában, de a két verekedő Vas Páll hajdut és Rácz Jánost az sidók a házban bé nem bocsátották. Mellyrőlis adgyuk ezen testimoniális levelünket.

Signatum Máthé Szalka, die 25. July 1744.

Item Vékony István azt is recognoscálom, hogy Török György uram a Csontos uram korcsma házát, mellyben a sidók voltak azon két személlyel Vas Pállal és Rácz Jánossal strása módon környül vetette, sőtt maga is strázállotta.

Recognoscálom, hogy az Károlyi Sidók, kik most a M. Szalkaj vásár alkalmatosságával megh sértődtek, mai napon azon sérelmeket akarván szemel látot s hallot dolgot attestatio által megh világoséttatni, az fen irtt dolgokat előttem az fen irt mód szerént szóval magokat testáltuk némelyek meghirt inquisitiora halaztották, mely, hogy előttem az fen meghirt mód szerént lött, ut supra, recognoscálom.

M. Szalkán, die 24 July 1744.

T. N. Szattmár vármegye törvényes tábla birája:

Csontos Gábor m. p.
L. S.

OL. P—397. 25. tétel. 92. csomó. (103.)

433.

1744. július 28. Pozsony. A m. kir. helytartótanács felszólítja Sopron megye közönségét, hogy Sinzheim Löw udvari zsidó örököseinek minden késedelem nélkül fizessék meg azt a 3000 forintot, amivel még tartoznak.

Illustrissimi, reverendissimi, spectabiles ac magnifici, perillustres item et generosi domini nobis observandissimi!

Judaei olim factoris aulici Löw Sinsheimb vocati haeredes suae majestati regiae demisse exposuerunt, qualiter ex assignatis defuncto ipsorum testatori pro praestitis in publicas belli necessitates variis commeatibus militaribus apud nonnullos hujus regni comitatus pecuniis comitatus hic quoque Soproniensis 3000 florenis adhucdum restet.

Ex peculiari proinde eatenus intervento suae majestatis regiae benigno mandato consilium hoc regium locumtenentiale praetitulatas dominationes vestras praesentibus monendas habuit, quatenus praevio modo restantem ex parte hujus comitatus summam praefatis supplicantibus haeredibus Sinsheimianis semet eatenus medio hominum suorum insinuaturis absque ulteriore protractione exolvere noverint. Datum ex consilio regio locumtenentiali Posonii, die vigesima octava mensis Julii anno domini millesimo septingentesimo quadragesimo quarto celebrato.

Praetitulatarum dominationum vestrarum ad officia paratissimi:

Comes Josephus Esterhazy manu propria.
Georgius Fabiánkovics manu propria.
Michäel Domsics manu propria.

Kívül: Illustrissimis, reverendissimis, spectabilibus ac magnificis, perillustribus item et generosis dominis N. N. supremo et vicecomitibus, judicibus nobilium et juratis assessoribus, toti denique universitati dominorum praelatorum, baronum, magnatum et nobilium comitatus Soproniensis, dominis nobis observandissimis Sopronium ex officio.

Sopron megyei levéltár, 1744. évi közgyűlési iratok július havi csomójában. Ívrétű papiros, melynek vízjegye: koronás címerpajzs, zárlatán kir. titkos pecsét nyomával, ahol e kancelláriai feljegyzés olvasható: *ex consilio regio locumtenentiali Hungarico,* míg kívül a jobb alsó sarokban ez található: *inclyto comitatui Soproniensi.*

Ez a rendelet másolatban megtalálható még az 1743—1746. évi közgyűlési jegyzőkönyv 549. oldalán is.

434.

1744. augusztus 15. Terem. Szatmár vm. számvevője igazolja két nagykárolyi zsidó közti lóvásárlásra szóló szerződést.

Alább irtt praesentibus recognoscalom, hogy a midőn Kis Lázár Károlyi arendator az Liverandsagot magára válalta volna, Nagy Lázárt Károlyi kereskedőt lovak vételére fogadván, igértt házamnál fellyebb irtt Kis Lázár, Nagy Lázárnak téendő fáracságáért s jó remunda (a mint reflectalhatom magamat, nyolcz száz idest N° 800) lovaknak szedéseért két száz eötven forintokat és ha lovak száma fellyebb találna menni, az iránt is lészen reflexioval, melly dolog hogy előttem Teremi puszta házamnál az alku, a'mint praemittaltatott, stipulatis manibus esett légyen, praesentibus attestalom.

Teremen die 15. Augusti 1744.

L. S. Badda Gábor T. N. Szatthmár vármegye perceptora m. p.

OL. P — 397. 25. tétel. 92. csomó. (106.)

1744. augusztus 17. Győr. Hirschl Izsák győri zsidó özv. Rátky Dánielnét levélben felszólítja, hogy elhunyt urának még 1718-ban gabona szállítására előlegben 200 forintot adott, de sem gabonát nem kapott, sem a pénzét nem adta vissza, ez okból kamattal együtt 512 forintot neki fizessen le, hogy ne kelljen egymással pereskedni.

Kiváltképpen valo nagy aszszonyom!

Bizonyos vagyok abban, minémü contractusra Istenben boldogult Rátky Daniel urammal még 1718-dik esztendőben léptem volt, az aszszony jól fogja tudnyi, melynek is tenora ezen accludalt párbul bővébben ki fog teczenyi, ámelyben is irva vagyon az is, hogy praevie már kétszáz Rhenes forémtokat foglaloul letettem az urnak eő kegyelmének. Minthogy penig nékem az ur eő kegyelme se buzát, mellyel köteles lett volna, sem penig az pénzemet le nem tette, arra való nézve bizodalmassan expressusom által küldöt levelemmel merészlettem az aszonyt busittánom kérvén azon, hogy az minémü pénzt adtam volt, mely is kétszáz forént és annak 26 esztendőbéli interesset, mely is haromszáztizenkét forentott tészen, nékem heántalanul letenni ne terheltessék, jollehet ugyan az kárvallásomat is, ámellyet azon udőben szenvedtem volt, meghvehetném az contractus szerént, de mivel az tekéntetes Achády familiának sokizbéli hozzám mutatot gratiajat tapasztaltam, nem akarom ezzel az asszonyt busittanom gondolván azt, hogy még továbbat is nékem segedelmemre lehet. Ha peniglen az aszony valaminémü contra quietanciat, ámellyet éppen nem reménlem, nékem mutathat, ámellyel megbizonyithattya azt, hogy nékem az gabonát vagy penig az pénzt heántalanul letette és meghfizette, azzal nékem az aszony elegendő contentatiot tehett. Ha penig nem találkoznék, továb is föntemlitett mod szerént kérem az aszonyt, hogy az capitalis és interes pénzemet, mely is in toto eöttszáztizenkétt forémtokat tészen, minek előtte pőr s patvarkodásra menne az dolog, nékem heántalanul mentül előb meghfüzetnyi ne terheltessék. Meghmutathattyák sok rendbéli leveleim is ezeket az dolgokat, melyek hogy ha megtalálkoznak, hogy sok izben főnt titulált urat kértem, de azokra soha mégh egy rendbéli válaszát sem vehettem. Én azon üdőben, mivel legnagyob drágoság volt, nagy és kimondhatatlan károkat vallottam, mert az gabonát, mellyet az urtul 85 pénzén vettem, itten Győrött negyedfél forénton vennyi kéntelenittettem. Melyre valo nizve ezek éránt való uri válaszát az aszonnak, ámidőn ezen expressusom által bizonyossan elvárom, magamat további szép joakarattyában ajánlom s maradok nagyaszonyomnak alázatos szolgája:

Győrött, 17-a Augusti 1744.

Isák Hersl győri privilegiatus zsidó manu propria.

Kívül: Tekéntetes és nemzetes Polányi Julianna[1] aszszonnak, néhai tekéntetes, nemzetes és vitézleő Rátky Daniel uram meghagyott eőzvedgyének, nékem nagyasszonyomnak irám bizodalmassan Miháliban vagy Salamonfán.

Sopron megyei levéltár, Acta iuridica, Hebraeorum címszónál tomi 2-di nr. 4-to.

Ívrétű papiros, melynek vízjegye az egyik oldalon: címerpajzs, a másik oldalon mesterjeggyel zárlatán vörös viaszba nyomott nyolcszögletű gyűrűspecsséttel, és hátlapon ez egykorú feljegyzéssel: *praesentatae 19. Augusti 1744.*

436.

1744. augusztus 19. Izrael Izsák zsidó elégtételt kér Polák József zsidótól és a zsidó hitközségtől ártatlanul elszenvedett börtönbüntetése és a visszatartott 22 forintnyi bére miatt.

Sessio die 19. Augusti 1744.

Isaac Isräel contra juden Joseph Polak und jüdische gemein bittet wegen seines unschuldig ausgestandenen arrests sowohl, als auch annoch ruckständigen in anligenden specification enthaltene sich liedlohns á 22 fl. satisfaction zu verschaffen.

Deliberatum: den beklagten theillen zu communiciren.

Budai bírói jegyzőkönyv 1744—1747.

437.

1744. augusztus 19. Salamonfa. Rátky József megkapván Hirschl Izsák győri zsidónak édesanyjához címzett levelét közli, hogy a követelésének utánanéz és ha az jogos, akkor azt rendezni kell, bár kifogásolja, hogy ezzel atyja életében miért nem lépett fel.

Szolgálok kegyelmednek.

Aszszonyom anyámnak szolló levelét idehaza való nem létében vévén csudalkozva kölletik ertenem a kegyelmed praetensiojat, már ennyi üdötul fogvást halgatasban lévén kegyelmed. De leghinkáb szegény Istenben üdvözült urattyamnak iltiben semmit elöl nem hozván már mast halala utan az dolgot ugy nem tudván, mint hogy légyen azért folyamattya, nem tudom, mindazonaltal meghvisgalom az leveleket, ha ugyancsak az kegyelmed praetensioja jol meghvilagosodik, kölletik az dolgot complanalni. De csak elhitetem magammal, ha jó praetensioja és valamely oka nem lett volna azon contractus be nem töltisihez,

[1] Más hivatalos írásokban: *Justina* néven említve.

huszonhat esztendeigh bizonyara Isak zsidó aminemö szorgalmatos, kikereste volna, de már ámit iltiben valakinek nem kereshet valakt, halala utan keresni nem tanacsos. Ezel kivánvan jó egesseget maradok kegyelmednek jó akaroja:

Raptissime Salamonfalva, 19. Augusti 1744.

Ráttky Joseph manu propria.

Kívül: Ezen levelem györi Isak Hersl nevö zsidonak adassék Györré.

Sopron m. levéltár, Acta iuridica, Hebraeorum címszónál tomi 2-di nr. 4-to. Nyolcadrét nagyságú levélpapír, melynek vízjegye: *IGS* betűk, zárlatán fekete viaszba nyomott ovális alakú gyűrűspecséttel.

438.

1744. augusztus 25. előtt. Sopron megyében levő zsidó hitközségek a szegénységükre való tekintettel azt kérik Sopron megye közönségétől, hogy a rájuk kivetett rendkivüli háborús adó alól mentesüljenek.

Hochlőbliches, hochadeliches Oedenburger comitat!

Gnädigst, wie auch gnädig, höchst und hochgebiettende herrn herrn! Nachdeme uns wegen der bewusten sechss gulden täx widerumben auf das neue ist intimirt worden, wessentwegen wür an einem hochlöblichen comitat bereits zwey instantien eingereicht, worinnen unser armueth und beschwärnussen vorgestellet, das wann etwann in einer communität zwey oder drey seyn, die was weniges in vermögen haben, die anderen aber in lauter bettler bestehen, die ihr brodt erbettlen müessen, zu diesen seyn wür mit uiell gaben belegt, alss nemblich erstlich der herrschaffts gebührnus, doloranz, insurrection und landttags gelter, ingleichen zum portional quantum beytragen müessen, in summa wo wür uns nur kehren und wendten, das uns erlaubt wird in ein und anderen orthen was weniges zu handlen, müessen wür an demselben magistrat jährlich ein quantum bezahlen, das wür alss bey diesen betrangten zeiten obbemelte aussgaaben fast nicht mehr in standt seyn zu bestreitten und in schulden hinein geradten müessen, das also viell partheyen uon ihren häusseln weckhlauffen, weillen solche wegen der alten gaaben nicht mehr subsistiren können, viellweniger eine neue auflaag zu praestiren.

Alss gelangt an einen hochlöblichen comitat unser vnterthänigst gehorsambstes bitten, hochdieselben geruehen aus obangeführnten motiven wegen auflaag der neuen täx die vnmöglichkeit zu erkehnnen und vns hierinfahls gnädig zu seyn. Zu dessen gnädigster willfahr wür uns vnterthänigst getröstend ersterben.

Eines hochlöblichen, hochadelichen Oedenburger comitats vnterthänigste, gehorsambste:

N. N. richter und geschworne in nahme dero hochlöblichen comitat sesshafften juden gemeinden.

Kívül: An ein hochlöbliches, hochadeliches Oedenburger comitat, vnser gnädigst, wie auch gnädig, höchst und hochgebiettende herrn herrn vnterthänigst höchstflehendtliches bitten N. N. richter und geschworner in nahmen der gesambten unter dero hochlöblichen comitat sesshafften juden gemeinden, prout intus gnädig zu ersehen.

Sopron megyei levéltár, 1745. évi közgyűlési iratok Miscellanea című csomójában.

Ívrétű papiros, melynek vízjegye: címerpaizs.

Valószínűleg ez a kérvény lesz az, amelyet Sopron megye közönsége 1744. aug. 25-i felterjesztésében említ és csatol.

439.

1744. augusztus 25. Nemeskér. Sopron megye közönsége a m. kir. helytartótanácshoz intézett feliratában kifejti nehézségeit a zsidók megadóztatásával kapcsolatban, egyben felterjeszti a megyebeli zsidóknak e tárgyban benyújtott emlékiratát.

Excelsum consilium regio locumtenentiale Hungaricum!

Domini, domini gratiosissimi, colendissimi!

Intellectis iis, quae nobis excelsum consilium regium primo quidem sub 2-da Aprilis anni 1743., dein vero 6-ta Junii anni currentis intuitu judaeorum in hoc regno Hungariae degentium pro modernis urgentibus belli necessitatibus extraordinarie taxandorum gratiose committere dignabatur, eoque num hujusmodi taxatio pro sublevatione aerarii regii argumento articuli 10-mi anni 1595. fieri possit, investigato sequentes occurrebant difficultates.

Primo constat ex articulo 8-vo 1715., quod insurrectione nobilium, eorundemque militatione pro regni defensione non sufficiente validior et regulata militia tum ex nativis, tum externis constans, pro omni eventu intertenenda veniat, pro cujus subsistentia contributio determinata est, a qua solis nobilibus juxta articulum 6-tum anni 1723. et 8-vum 1741. exemptis judaeos quoque eidem subjectos esse constaret, diaetaliterque facta circa illam conventio etiam ad judaeos extensa intelligeretur, neque extra diaetam quo nimirum materia contributionum spectat, immutari valeret.

Secundo articulus 63. anni 1741. insurectioni in eodem declaratae judaeos quoque involvit, eosdemque ad concurrendum pro hac insurectionis necessitate aeque sicut extraneos in comitatibus et civitatibus residentes, tricesimatores item, teloniatores, postarum magistros et venedarios, salis dein et montanarum, aliorumque dominorum officiales et carbonarios obligat, siquidem ad articulum 12. 1662. eatenus provocaret, in hoc vero articulo per expressum continetur, ut judaei ac alii in eodem articulo specificati loco militum ab ipsis provenire debentium in pecunia per comitatus conscientiose taxentur ac tale ipsorum subsidium in militares comitatuum necessitates convertatur.

Tertio si judaei argumento articuli 10-mi 1595. in modernis belli

necessitatibus pro aerario regio taxandi venirent, tunc molitores etiam propria molendina habentes, plebani item et concionatores, necnon boarii negotiatores et alii forenses juxta articulos 9-num, 12. et 13. ejusdem anni 1595. pro eodem aerario regio taxari deberent, qua hi per nunc citatos articulos eodem modo obligantur, quo judaei per articulum 10-um, hoc autem fieri non potest, quia per subsequentes regni constitutiones ac signanter articulos 12. 1662., 46. 1681. et 63. 1641. tam de judaeis, quam vero reliquis aliter dispositum comperitur.

Quarto hac ratione eosdem judaeos pro necessitatibus insurectionis anni 1742-di fundamento articuli 63. anni 1741. eatenus ad articulum 12. anni 1662. per expressum provocantis taxari fecimus et quia sacratissima regia majestas, domina nostra clementissima insurrectionem generalem nunc quoque necessariam clementer judicando eandem a Statibus et Ordinibus regni exigeret, nosque illam juxta legalem obligationem nostram humillime, aeque ac promptissime decrevissemus, ideo judaei aeque ac alii hac quoque occasione juxta dictamen praecitatarum legum taxandi veniunt.

Quibus consideratis, sedulaque investigatis judaeos modo praevio occasione modernae insurectionis pro bellicis comitatus necessitatibus taxandos juxta gratiosa excelsi consilii regii intimata pro aerario regio taxari, taxamque eorum ad cassam bellicam administrari non posse, ast ad bellicas, ut praemissum est, comitatus necessitates converti debere demisse existimamus.

Quale porro praerepetiti judaei circa hujusmodi taxationem humillimum nobis exhiberi fecerint memoriale, illud excelso consilio regio praesentibus annexum humillime transmittimus perseverantes. Datum ex generali congregatione nostra in possessione Nemeskér, die 25. mensis Augusti anno 1744. celebrata.

Ejusdem excelsi consilii regio locumtenentialis Hungarici humillimi obligatissimi servi:

Universitas comitatus Soproniensis.

Kívül: Sacratissimae regnorum Hungariae, Bohemiae etc. regiae majestatis excelso consilio regio locumtenentiali Hungarico, dominis dominis gratiosissimis, colendissimis Posonii pro judaeis.

Sopron megyei levéltár, 1744. évi közgyűlési iratok augusztus havi csomójában.

Fogalmazvány ívrétű papiroson, a szövegben több törléssel és betoldással.

440.

1744. augusztus 25. Nemeskér. Sopron megye közönsége a m. kir. helytartótanács tudomására hozza, hogy herceg Eszterházy-uradalom felfogása szerint a zsidók harmadszori megadóztatását szegénységükre való tekintettel lehetetlennek tartja.

Excelsum consilium locumtenentiale regium!
Domini domini gratiosissimi, colendissimi!

De taxatione judaeorum sonans gratiosum excelsi consilii die 6-ta mensisi Junii anni labentis expeditum intimatum reverenter percepimus et in moderna congregatione nostra publicari fecimus. Continentias ejusdem quod attinet dari quidem in comitatu isto, bonisque potissimum celsissimi principatus Eszterhaziani judaeos utcunque copiosos, sed majori in parte miserrimum, squalidissimumque mortalium genus, intuitu quorum a parte titulati principatus Eszterhaziani coram nobis declaratum extitit judaeos eosdem in ordinario contributionali quanto in medium communitatum locorum, ubi degunt, concurrere solere, a parte vero communitates eorum judaicas pro necessitatibus praeteritae insurrectionis regni per comitatum istum, ut verum est, taxatas extitisse, consequenter tertiario hoc, adeoque insupportabili onere praerepetitos judaeos gravari non posse. Hanc proinde ex parte titulati principatus Eszterhaziani coram nobis factam declarationem et repraesentationem alto excelsi consilii judicio discernendam ac pensitandam in locum expetitae informationis humillime perscribemus, de reliquo perseverantes. Datum ex generali congregatione nostra die 25. mensis Augusti anni 1744. in possessione Nemeskér celebrata.

Antetitulatarum dominationum vestrarum humillimi obligatissimi servi:

Universitas comitatus Soproniensis.

Sopron megyei levéltár, 1744. évi közgyűlési iratok augusztus havi csomójában.

Fogalmazvány kétívnyi papiroson több fogalmazvánnyal együtt törlésekkel és betoldásokkal.

E felterjesztést bemásolták az 1743—1746. évi közgyűlési jegyzőkönyv 1039—1040. oldalaira is.

441.

1744. augusztus 26. Politzer Izsák nikolsburgi zsidó Götzl zsidótól elégtételt kér ártatlan bebörtönzése, idővesztesége és sok költsége miatt.

Sessio die 26. Augusti 1744.

Politzer Isaac jud von Nickelspurg klaget dem allhiesigen juden Götzl wegen unschuldigen verarestierung und bittet wegen seiner versaumnus und villen unkösten billiche satisfaction zu verschaffen.

Deliberatum: dem beklagten zu communiciren.

Budai bírói jegyzőkönyv 1744—1747.

442.

1744. szeptember 3. A pesti tanács Ulmer zsidónak a conto 400 forintot utal ki a nemesi felkelésbe küldött 21 katona lovának felszerelésére.

Sessio den 3-ten September 1744.

Den juden Ulmer, welcher die equipage vor die zur insurrection

gehörige 21 mann und pferdt liffert, hat herr stadtcammerer vüerhundert gulden gegen genugssamber quittung á conto, der wegen der süben mann der stadt cammerey zukommenden spesen zu anticiperen.

Pesti tanácsi jegyzőkönyv 1722—1744. — 334/b.

443.

1744. szeptember 3. Politzer Izsák nikolsburgi zsidó fizetés címén 215 forint 40 krajcárt követel a zsidó hitközségtől, amely 15 napon belül vagy fizessen vagy védekezzék.

Sessio die 3. Septembris 1744.

Pollitzer Isaac jud contra die juden gemeinde produciret eine haubt berechnung, crafft welcher er demonstriret, das ihne von sein ab anno 1733. Sankt Georgii zeit bis eodem dato 1738. annoch 215 fl. 40 kr. verdienten solario restirendt seyen, bittet ihnen also zur contentirung dessen einen termin zu praefigiren.

Deliberatum: der juden gemeinde zu communiciren umb innerhalb 15 tägen entweder sich zu verantworthen oder dem ansuchen ein genügen zu leisten.

Budai bírói jegyzőkönyv 1744—1747.

444.

1744. szeptember 4. A kőszegi tanács a fertálymesterek által az egész városban közhírré teszi, hogy a m. kir. helytartótanácsnak f. évi júl. 24-én kelt rendelete értelmében sem a zsidóknak és rácoknak, de senki másnak sem szabad az elkobzás terhe mellett ezüst tallérokat és arany pénzt az országból kivinni.

Anno 1744. die 4-ta Septembris.

Primitus az fölséges királyi helytartótanács de dato Posonii, die 24. Julii 1744. emanált intimatuma publicáltatott, mellyben sub poena confiscationis tilalmaztatik az talléroknak és aranyoknak zsidok avagy ráczok által leendő kiváltása és az országbul azoknak kivitele, melly eránt hogy az városban publicaltassék, intimáltatott, patet sub A.

Prudentes ac circumspecti nobis honorandi!

Licet articulo 41. 1625. sub poena confiscationis interdictum sit, ne aurum et argentum, aureaque et argentea moneta, nominanter etiam taleri e regno hoc Hungariae exportentur, in comperto nihilominus est, per judaeos, Rascianos, aliosque talismodi homines et ejusmodi monetarum campsores solidiores hujus regni monetas passim conquiri et erga unius grossi, sed et septenarii ad singulam speciem additamentum

vulgo lagio cambiari, taliterque cambiatae monetae notabilem quantitatem e regno hoc exportari.

Hinc ut et hoc in passu huic opportune prospiciatur, ex peculiari etiam eatenus intervento regio mandato consilium hoc regium locumtenentiale civitatis hujus magistratui praesentibus intimat, quatenus in conformitate praecitati articuli, in eodemque citatarum patriae legum talismodi solidioris tam aurae videlicet, quam argenteae hujus regni monetae combiationem et eductionem per praeattactos judaeos, Rascianos, aliosque hujusmodi homines attentari solitam modalitate in praecitato articulo, ibidemque contentis legibus praescripto, per confiscationem quippe confiscandorum quam vigilantissime praecavere, idque in gremio sui suo modo ad notitiam omnium publicari noverit. Haeque publico admodum nociva monetae cambiatio et e regno eductio ne per repetitos homines quoquo modo practicari possit, eatenus in finibus quippe regni constitutarum tricesimarum officialibus non minus, quam fortalitiorum in passibus et partibus neoaquisitis existentium commendantibus necessaria vigilantia sua via jam serio quoque injuncta habetur. Datum ex consilio regio locumtenentiali Posonii, die vigesima quarta Julii anno millesimo septingentesimo quadragesimo quarto celebrato. Eorundem benevoli: comes Joannes Pálffy manu propria, Georgius Fabiankovics manu propria, Michael Domsics manu propria.

Meghhagyattatott város kapitányának, hogy az egész városban fertálymesterek által publicáltassa.

Vas megyei levéltárban Kőszeg város 1743—1744. évi tanácsjegyzőkönyve 514—6.

Ez a rendelet eredetiben megtalálható a Sopron megyei levéltárban is az 1744. évi közgyűlési iratok szeptember havi csomójában, másolatban pedig az 1743—1746. évi közgyűlési jegyzőkönyv 574—6. oldalain.

445.

1744. szeptember 6. Győr. Hirschl Izsák győri zsidó özv. Rátky Dánielnéhoz írt levelében még 1718-ban férjével megkötött szerződéskor adott 200 forint előleg visszafizetését kéri a felszámítható kamatokkal együtt, hogy ne kerüljön sor pereskedésre.

Mint nagy jó aszszonyomnak ajánlom alázatos szolgálatomat.

Minémö contractusra lépet velem Istenben kimult Rátky Daniel uram még az 1718-dik esztendőben bizonyos ezer mérő gabonának kezemhez leendő szolgáltatása eránt, melly gabona között 300 mérő buza is comprehendaltatik, nem régen jó aszszonyomnak expressus emberemtül Salamonyfára által küldött levelembül, de leghinkább az annectalt contractusnak valosághos mássábul eddig meghérthette jo aszszonyom. Azon alkalmatossággal ugyan uri házánál nem lévén az aszszony Rátky Joseph névő fia által levelemre adott választ bőtsülettel vettem, mellyben tsudálkoznyi láttatik eö kegyelme, hogy most halála után szerelmes édes attyaurának igaz praetensiomat keresem, holott semmit

nem lehet rajta tsudálkoznyi, mivel eő kegyelme, nehai nemzetes vitezléö Rátky Daniel uram velem tött contractussat bé nem tőltőtte, sőt többször irtt leveleimre sem méltoztatott eö kegyelme választ annyi, nemhogy anticipato tülem foglaloul fellvett 200 fl., mellyeknek refusiojat cum accessoriis praetendaltom, megfizette volna. Hogy penig eő kegyelmével törvényre nem fakadtam, oka ez, hogy mindenkor emberségétül eö kegyelmének várván, mint jóakaró vrammal nem kivántam volna izetlenkednyi, noha mán most, ha életben volna is, kintelenittetnem, ha külőmben nem lehetne, tőrvénnyel is megvennyi eö kegyelmén, mert ezelőtt én sem szorultam annyira reá, de most az creditorim énnekem sem kedveznek. Azon inkább tsudálkozhatom én, hogy jó aszszonyomnak fia azt irja, ha ugyan tsak az praetensiom az kegyelmed kezénél lévő leveleknek megvisgálásábul jol megvilágosodik, kölletik az dolgot complanalni, holott tudnyi való, hogy nem az adós vagy á tőrvényben az allpörös, hanem az creditor vagyis az felpőrős tartozik maga praetensioját liquidalnyi és megbizonyittanyi, az allpőrős pedig, ámennyire lehet, magát defendalni. Az én praetensiom világhos Rátky Daniel uramnak kezemnél lévő contractussábul, holott kiteczik, hogy eö kegyelme kétszáz foréntokat tülem fölvett. De azt kelletik kegyelmeknek megmutatnyi, hogy bétöltötte á contractussat vagy ha nem, az 200 foréntokat énnékem viszszaadta. Azért irtam volt, hogy ha gondollya kegyelmetek, ezen dolog talám complanaltatott, maga defensiojára hánnya meg kegyelmetek á leveleket s ha valamit talál, bona fide mutassa kegyelmetek. Én most is, ha authentice megmutathattya kegyelmetek, megnyukszom rajta, de bizonyossan tudom, hogy semmit sem talál kegyelmeték, mellyel megbizonyithatná, hogy ezen dolog complanalva volna, mert bizony megirtt Rátky Daniel uram sem volt oly gondatlan és incautus uri ember, hogy én tülem á contractust viszsza nem vette volna vagy leghalább absolutionalist avagy quietantiat nem vett volna. Azt pedig megirtt fia az aszszonynak éppen tőrvénytelenül irja, hogy ha valaki az maga praetensiojat, mig él az principalis debitor, nem keresi, holta után nem keresheti. De világos és tudnyi való dolog, hogy valamint más adosságot, mig meg nem fizettetik, mindenkor á successorokon is meg lehet keresnyi és vennyi, igy én azon kétszáz forint capitalis pénzemet interessével és költséggel edgyütt, söt azon contractusbul emergalt káraimat is praetendalhatom, kereshetem és tőrvényessen is megvehetem, holot azon időben praetitulalt Rátky Daniel uram contractussat meg nem tartván, Bavariabul kelletett gabonát hordatnom és minden posonyi mérő fl. 3 den. 50 tölt (!). Ezekre nézve nagy jó aszszonyomat ujjobban kivántom expressus emberem által küldött levelemmel megtalálnom és kérnem, méltoztassék szépség szerint velem á dolgot complanalni és az 200 forintokat interessével edgyütt nékem megadnyi és megfizetnyi. Holott jó aszszonyom szép móddal nékem nem akarja megfizetnyi, sőt kiván tőbb költséget okoznyi, kintelenittetem tőrvénnyel hozzá látnyi, protestalván minden tett és teendö költségrül, bizonyos légyen jó aszszonyom abban, hogy azon alkalmatossággal nem tsak az 200 forintokat cum accessoriis, hanem fönt attingalt káramat is jó aszszonyomon desumalnyi fogom.

23-tio a judaeo cremati coctore in Vásárosfalu 4 fl.

.....

25-to a judaeo cremati coctore in Vadosfa 4 fl.

.....

Extradatum ex particulari congregatione comitatus Soproniensis in libera ac regia civitate nominis ejusdem die 16-ta mensis Junii anno 1747-mo celebrata.

Per Ladislaum Pászthori antelati inclyti comitatus ordinarium juratum notarium manu propria.

Sopron megye levéltára, Acta perceptoralia, 409. számú csomóban. Eredeti kimutatás ívrétű papiroson, melynek vízjegye: címerpajzs.

554.

1747. június 17. A budai tanács Löbl Márkus zsidó elszámolását Cutica János Bernát irányában közli az érdekelttel azzal, hogy arra 8 napon belül tegye meg az észrevételét.

Sessio die 17. Juny 1747.

Löbl Marcus jud bittet abermahlen dem herrn Cutica zur contentirung anzuhalten und leget die begehrte berechnung bey.

Deliberatum: herrn beklagten zu seiner ferneren innerhalb 8. tägen einzureichenden nothdurffts handlung zu communiciren.

Budai bírói jegyzőkönyv 1744—1747.

555.

1747. június 20. Pozsony. A m. kir. helytartótanács Sopron megyét felszólítja, hogy a zsidókra kivetett 2 forintos adót sürgősen fizessék be az illetékes hadi pénztárba, az eddigi késedelemnek okát pedig jelentsék.

Illustrissimi, reverendissimi, spectabiles ac magnifici, perillustres item et generosi domini nobis observandissimi!

Probe meminerint praetitulatae dominationes vestrae, qualisnam benigna caesareo-regia dispositio in puncto taxationis hebraeorum in regno hoc Hungariae degentium a singulo quidem individuo in 2 florenis fine sublevandi, ejusmodi extraordinario medio aerarii regii gravissimis et indispensabilibus sumptibus et belli expensis nimium exhausti desumendae et ad cassam militarem viciniorem administrandae, necnon submittendae isthuc eorundem conscriptionis circulariter per regnum hoc anno adhuc praeterito isthinc facta, consequenter et ad hunc comitatum iteratis jam vicibus expedita extiterit. Cujusmodi benignae cae-

sareo-regiae ordinationi siquidem ex parte hujus comitatus nullatenus satisfactum haberetur, hujus vero celeriorem effectuationem sacra sua caesareo-regia majestas denuo benigne adurgeret.

Hinc consilium hoc regium locumtenentiale praetitulatas dominationes vestras praesentibus serio ac districtim ultra monendas habuit, quatenus benignae caesareo-regiae in praemissis ordinationi debitum morem exactius gerentes praevio modo desideratam quorumvis hebraeorum in gremio hujus comitatus reperibilium conscriptionem isthuc quantocyus submittere et a proportione comperti eorundem numeri obvenientem quottam illico effective incassari et suo loco adjustari curare, ad praesensque intermissae eorundem conscriptionis isthuc submissionis, nec secus et praeattactae quottae ex numero eorundem singillative per duos et duos florenos depromendae a tanto jam tempore non incassationis rationem sufficientem reddere noverint, nec intermittant. Datum ex consilio regio locumtenentiali Posonii, die vigesima mensis Junii anno domini millesimo septingentesimo quadragesimo septimo celebrato.

Praetitulatarum dominationum vestrarum ad officia paratissimi:

Comes Paulus Balassa manu propria.
Georgius Fabiánkovich manu propria.
Michäel Domsics manu propria.

Kívül: Illustrissimis, reverendissimis, spectabilibus ac magnificis, perillustribus item et generosis dominis N. N. supremo et vicecomitbus, judicibus nobilium et juratis assessoribus, toti denique universitati dominorum praelatorum, baronum, magnatum et nobilium comitatus Soproniensis, dominis nobis observandissimis Sopronium ex officio.

Soproni megyei levéltár, 1747. évi közgyűlési iratok szeptember havi csomójában.

Ívrétű papiros, melynek vízjegye mindegyik oldalon más és más, de világosan nem vehető ki, zárlatán vörös viaszba nyomott kir. titkos pecsét helyével, mely alatt e kancelláriai feljegyzés olvasható: *ex consilio regio locumtenentiali Hungarico.* Ezenkívül még az alábbi kancelláriai megjegyzések láthatók: 1. belső oldal bal alsó sarkában: *collecta,* 2. kívül jobb alsó sarokban: *inclyto comitatui Soproniensi.*

Másolatban e leirat megtalálható még uo. az 1746—1750. évi közgyűlési jegyzőkönyv 553—4. oldalain.

556.

1747. június 23. Asser Izrael óbudai zsidó és Lipták Márton jelenjenek meg a pesti városi kancelláriában, ahol számoljanak el egymással a köztük vitás 44 forint 30 krajcárról.

Sessio den 23-ten Juny 1747.

Aszer Isräel judt von Altofen klaget dem Martin Liptag und dessen eheweib wegen restirenden 44 fl. 30 kr.

Beede partheyen werden der verrechnung wegen in die stadt-

canzley erscheinen, allwo ein canzelist die sach complaniren wirdt, wan möglich, wo aber nicht, eine relation darüber machen.

Pesti tanácsi jegyzőkönyv 1745—1747. — 263/a.

557.

1747. június 28. Sopron. Sopron megye közgyűlése meghagyja a megyei főszámvevőnek, hogy a zsidóktól már behajtott 1362 forint adót fizesse be a hadi pénztárba, a még hátralékosokat kényszerítse fizetésre, a zsidók összeírását tartalmazó jegyzéket közölje a kerületi biztossal, egyúttal elhatározza, hogy jelentést fog tenni a m. kir. helytartótanácsnak.

Anno 1747. die 28-va mensis Junii in libera ac regia civitate Soproniensi comitatui nominis ejusdem adjacente ... celebrata est generalis congregatio, occasione cujus praemissa per dominum vicecomitem solita propositione tandem perlecta sunt sequentia excelsi consilii locumtenentialis regii intimata, etquidem:

.....

Secundum (l. az 547. sorszám alatt közölt oklevelet!)

Qua etiam occasione posteaquam per perceptorem harum taxarum declaratum fuisset, ad earundem rationem jam effective a melius semet habentibus judaeis milletercentos sexaginta duos florenos incassatos haberi. Determinatum est, ut omni cum adhibenda solertia etiam reliquum, quod ex hacce adhuc restat taxa, incasset ac tam praedeductam jam incassatam, quam vero in posterum incassandam summam indilate cassae bellicae consignet, excelsumque super hisce consilium regium quantocyus informatur ac in conformitate praemissi gratiosi intimati etiam peracta eatenus conscriptio cum domino superiori provinciali commissario communicetur.

.....

Sopron megyei levéltár, 1746—1750. évi közgyűlési jegyzőkönyv 508—9, 515.

558.

1747. június 28. Sopron. Sopron megye közönsége a m. kir. helytartótanácsnak jelenti, hogy a zsidóktól már 1362 forint adót beszedtek, amelyet átutalnak a hadi pénztárnak, a hátralékosoknál a behajtás iránt intézkedtek, az adózó zsidók névjegyzékét pedig közölték a kerületi biztossal. Egyúttal megértést kérnek arra az esetre, ha a kívánt eredményt a zsidók szegénysége miatt elérni nem tudnák.

Excelsum consilium regium locumtenentiale Hungaricum!
Domini domini gratiosissi, colendissimi!

Circa taxam haebreorum indispensabiliter exigendam, cassaeque bellicae inferendam posteaquam benigna et simul absoluta sacratissimae caesareo-regiae majestatis, dominae dominae nostrae clementissimae voluntas ex crebrioribus excelsi consilii locumtenentialis regii intimatis nobis innotuit, ne subditae, homagialique obligationi nostrae deesse videamur, postpositis quibusvis in lege et usu fundatis considerationibus praevia in hoc comitatu commorantium haebreorum conscriptione jam domino quoque superiori districtus hujus provinciali commissario in genuinis paribus extradata impositae duorum florenorum taxae exactionem per constitutum ad id fidedignum hominem inchoari fecimus, eoque progressum est, ut melius habentes 1362 floreni effective persoluti habeantur, ad cassam bellicam sine mora transponendi. Residuam partem quod attinet, eos dedimus ordines, ut illa pariter adhibito executionis rigore quantocyus exigatur et eo, quo commissum est, administretur. Si tamen praeattactam dispositionem nostram nimia quorundem egestate, accrescentisque taxae magnitudine obstante optatus effectus sequi nequiret, casum ad talem confidimus in eo humillime, quod excelsum consilium locumtenentiale regium gentem hanc quantumvis perfidam ex ratione boni publici apud sacratissimam caesareo-regiam majestatem gratiose excusare dignabitur, ne secus ad intollerabilem egestatem redacta non modo rei publicae inutilis, sed et perniciosa efficiatur, quae dum pro debita excelsi consilii locumtenentialis regii informatione humillime perscribimus, nos una simul in gratiosos favores demisse recommendantes perseveramus. Datum ex generali congregatione nostra die 28-va mensis Junii anno 1747. Sopronii celebrata.

Antetitulatarum dominationum vestrarum servi humillimi, obligatissimi:

Universitas comitatus Soproniensis.

Sopron megyei levéltár, 1747. évi közgyűlési iratok június havi csomójában. Eredeti fogalmazvány papiroson a szövegben számos törléssel.
Ezt a feliratot uo. az 1746—1750. évi közgyűlési jegyzőkönyv 1283—4. oldalaira is bemásolták.

559.

1747. július 7. Wolf Fülöp kismartoni zsidó engedélyt nyer Sopronban minden vásár alkalmával árusbódé felállítására a rácok mellett.

Den 7. July 1747.

Wird dem juden Philipp Wolff aus Eisenstadt ein orth umb seine hütten zum marckzeitten jedesmahlen aufbauen zu können neben denen Räczen angewisen.

Soproni városi levéltár, 1746—1748. évi Diarium judiciarium 150—1.

560.

1747. július 11. Pozsony. A m. kir. helytartótanács tudomásul veszi Sopron megye közönségének f. évi jún. 28-án kelt feliratát, egyben kijelenti, hogy semmiféle engedmény a zsidók számára nem adható.

Illustrissimi, reverendissimi, spectabiles ac magnifici, perillustres item ac generosi domini nobis observandissimi!

Judaeorum in gremio hujus comitatus repertorum taxam qualiter praetitulatae dominationes vestrae in parte et signanter in florenis 1362 effective jam incassaverint ac de residuae etiam obtingentiae incassatione opportuna disposuerint, in reliquo vero quoad egenos dictatam sibi taxam praestare nequeuntes quid sentiant praetitulatae dominationes vestrae, consilium hoc regium locumtenentiale ex informatione earundem sub vigesima octava praeteriti mensis Junii submissa uberius perspexit. Quia vero cum talismodi egenis etiam juxta perprius isthinc jam intimatam benignam suae majestatis ordinationem eatenus neutiquam dispensari aut quid remitti quiret, hinc praetitulatae dominationes vestrae hos itidem ad suae competentiae solutionem intimata jam modalitate effective adstringere noverint. Datum ex consilio regio locumtenentiali Posonii, die undecima mensis Julii anno millesimo septingentesimo quadragesimo septimo celebrato.

Praetitulatarum dominationum vestrarum ad officia paratissimi:

Comes Paulus Balassa manu propria.
Georgius Fabiánkovich manu propria.
Michäel Domsics manu propria.

Kívül: Illustrissimis, reverendissimis, spectabilibus ac magnificis, perillustribus item ac generosis dominis N. N. supremo et vicecomitibus, judicibus nobilium et juratis assessoribus, toti denique universitati dominorum praelatorum, baronum, magnatum et nobilium comitatus Soproniensis, nobis observandissimis Sopronium ex officio.

Sopron megyei levéltár, 1747. évi közgyűlési iratok szeptember havi csomójában.

Ívrétű papiros, melynek vízjegye: koronán álló griffmadár, zárlatán vörös viaszba nyomott kir. titkos pecsét helyével, mely alatt e kancelláriai feljegyzés található: *ex consilio regio locumtenentiali Hungarico*, végül belső oldalon az alsó bal sarokban e kancelláriai megjegyzés látható: *collecta.*

E leirat másolatban megtalálható még uo. 1746—1750. évi közgyűlési jegyzőkönyv 555—6. oldalain.

561.

1747. július 12. Löw Sámuel és Lämmel Mózes csipkekereskedők, nikolsburgi zsidók, Sopronban a kenyérbódék mellett minden vásár alkalmával felállíthatják elárusító sátraikat.

Den 12. July 1747.

Werden denen zweyer juden aus Niclspurg, als Samuel Löwen und

Moises Lämmel, so mit spiczen handeln, jeden örtl auf den Placz, undzwar bey der brodhütten über an den Graben, umb daselbst ihre ständl zu marckzeitten seczen zu können, angewisen.

Soproni városi leváltár, 1746—1748. évi Diarium judiciarum 152.

562.

1747. július 13. Gottlieb Ábrahám nagymartoni zsidó Gottlieb Jakab nagymartoni zsidó helyett annak tartozását Beck Tamás irányában elvállalja, egyben rendezni fogják vele a kamat kérdését is.

Den 13. July 1747.

Demnach an heuthe der jud Abraham Gottlieb von Matterstorff sich dahin obligiret, dass die alhiesige schneidermeister, als Mathias Dittmeyr und Andre Wilffing, den herrn Thomas Beck seine an Gottlieb Jacob ebenfahls juden in Matterstorff habende praetension per 168 fl. ihme herrn Becken von seiner an ihnen schneidermeisteren habende anforderung bezahlen sollen gedachte 160 fl., haben auch diese schneider zu zahlen übernohmen und versprechen die zahlung an herrn Becken statt des juden, sobalde es nur möglich sein wird können, zu praestiren. Worauf auch dem juden Gottlieb von herrn Becken die bey ihme verseczte 8 stuck weisse tücher und 10 stuck blaue boy sambt der über obberührte 160 fl. an herrn Becken aussgestelte obligation sogleich hinauszugeben schuldig sein wird. Übrigens haben sich beede bemelte juden declariret, sich der verflossenen interesse halber mit herrn Becken zu ver(r)echnen, auch sich wegen der künfftigen zu vergleichen.

Soproni városi levéltár, 1746—1748. évi Diarium judiciarium 152—3.

563.

1747. július 19. Fülöp Mózes és Löbl Márkus zsidók néhai Schmidt Dániel vagyonát terhelő 8623 forint 45 krajcár követelésük kikötött zálogát kívánják, a mihez a budai tanács hozzájárul.

Sessio die 19. Julii 1747.

Philipp Moyses und Marcus Löwl bitten sich auf des herrn Daniel Schmid seeligen vermögen wegen schuldigen 8623 fl. 45 kr. die hypothec zu extradiren.

Deliberatum: die ansuchende hypothec wird verwilliget und hat solche das grundbuch gewöhnlichen massen zu extradiren.

Budai tanácsi jegyzőkönyv 1747. — 149/b.

564.

1747. augusztus 18. Schlesinger kismartoni zsidóbíró azt a gyűrűt, amit Notka soproni polgártól elloptak és azután azt egy jezsuita diák 4 forintért eladott egy kismartoni zsidónak, a soproni városi bírói szék követelésére visszaküldi.

Den 18. Augusti 1747.

Schicket der judenrichter in Eisenstadt N. Schlesinger denjenigen ring an das alhiesige stadtgericht ad praevie factam requisitionem, welcher dem herrn Notka entfrembdet und durch einen studiosum dahin verkaufft worden an einen juden per 4 fl. Dieser ring ist sodann gleich, nachdeme er vorhero dem reverendo patri praefecto Societatis Jeus gewisen worden, dem eigentummer herrn Notka gegen restituirung der 4 fl. übergeben worden.

Soproni városi levéltár, 1746—1748. évi Diarium judicarium 162—3.

565.

1747. szeptember 5. Pozsony. A m. kir. helytartótanács Sopron megye közönségével közli, hogy minden hadi pénztár utasítást kapott, hogy a zsidóktól beszedett adót minden jegyzék nélkül is nyugta ellenében átvegyék, az adó behajtását a zsidóktól könyörtelen szigorúsággal hajtsák végre.

Illustrissimi, reverendissimi, spectabiles ac magnifici, perillustres item ac generosi domini nobis observandissimi!

Nonnulli regni comitatus et civitates coram consilio hoc regio locumtenentiali in eo querimoniam posuerint, quod cassarum bellicarum praefecti allatas eo ad rationem judaeorum taxae pecunias absque ipsius judaeorum conscriptionis exhibitione acceptare as superinde debite quietare detrectent. Alii vero impositae hujus taxae in parte inexigibilitatem partim ex ratione extreme egeni judaeorum status, partim vero profugii allegarunt, quibus per consilium hoc regium locumtenentiale suae majestati caesareo-regiae demisse repraesentatis eadem sua sacra caesareo-regia majestas benigne rescribere dignatur, quod dispositum atque dictarum cassarum bellicarum praefectis circulariter jam intimatum habeatur, ut nullam peramplius difficultatem ejusmodi pecunias acceptandi, quae ad rationem dictae judaeorum taxae per comitatuum aut civitatum deputatos sive in toto, sive in parte afferuntur, ob defectum desideratae conscriptionis et specificationis totalis quanti moveant, sed indilate pro summa, quae administratur, interimales quietantias extradent. Respectu vero profugorum et extreme inopum judaeorum in primaevo benigno mandato regio in hoc judaeorum taxationis negotio expedito et abhinc sub 1-ma mensis Junii anni proxime praeteriti intimato uberius utique expressum habeatur, qualiternam illi, qui benignae huic ordinationi re-

giae minus satisfaciunt, tractandi et qualiter contra hos et tales, velut benigna regia protectione exutos, proscriptionis etiam rigore procedendum sit.

Quod benignum altefatae suae majestatis caesareo-regiae ulterius rescriptum praetitulatis dominationibus vestris pro earundem directione ac finem in eum intimandum esse duxit consilium hoc regium locumtenentiale, quatenus ad tenorem interventarum benignarum regiarum hoc in passu dispositionum celeriori earundem effectuationi omnimode incumbere, omniaque ea, quae ad procurandam celeriorem praedenotatae judaeorum taxae exactionem praescripta sunt, ulterius etiam adhibere et nihil eorum, quae ad effectum benignarum hoc in negotio interventarum resolutionum tendunt, praetermittere noverint eaedem titulatae dominationes vestrae. Datum ex consilio regio locumtenentiali Posonii, die quinta Septembris anno millesimo septingentesimo quadragesimo septimo celebrato.

Praetitulatarum dominationum vestrarum ad officia paratissimi:

Comes Josephus Keglevich manu propria.
Georgius Fabiánkovich manu propria.
Andreas Moricz manu propria.

Kívül: Illustrissimis, reverendissimis, spectabilibus ac magnificis, perillustribus item ac generosis dominis N. N. supremo et vicecomitibus, judicibus nobilium et juratis assessoribus, toti denique universitati dominorum praelatorum, baronum, magnatum et nobilium comitatus Soproniensis, dominis nobis observandissimis Sopronii ex officio.

Sopron megyei levéltár, 1747. évi közgyűlési iratok szeptember havi csomójában.

Ívrétű papiros, melynek vízjegye: koronán álló griffmadár, zárlatán vörös viaszba nyomott kir. titkos pecsét nyomával, mely alatt e kancelláriai feljegyzés olvasható: *ex consilio regio locumtenentiali Hungarico,* míg kívül a jobb alsó sarokban e kancelláriai megjegyzés látható: *comitatui Soproniensi.*

E leirat másolatban megtalálható még uo. 1746—1750. évi közgyűlési jegyzőkönyv 557—9. oldalain.

566.

1747. szeptember 11. Sopron. Sopron megye közgyűlése intézkedik, hogy a zsidóktól a hátrékos adó, ha szükséges, még szigorú eszközök igénybevételével is behajtassék.

Anno 1747. die vero 11-ma mensis Septembris in libera ac regia civitate Soproniensi comitatui nominis ejusdem adjacente ... celebrata est congregatio ac simul deputatio, cujus occasione praemissa per titulatum dominum vicecomitem solita propositione tandem post suae majestatis sacratissimae benignum mandatum publicata sunt sequentia excelsi consilii locumtenetialis regii intimata:

.....

L. az 560. és 565. sorszám alatt közölt leiratokat.

In conformitate cujus determinatum est, ut in quantum haec taxa ad numerum comprehensorum in peracta eatenus conscriptione capitum in judaeis nondum exacta habetur, ad residuitatis persolutionem eorundem communitates per rigorosiora etiam media quantocyus adigatur.

.....

Sopron megyei levéltár, 1746—1750. évi közgyűlési jegyzőkönyv 546—7, 559—560.

567.

1747. október 8. előtt. Dávid Gerson zsidó lefordítja német nyelvre Hirschl Izsáknak zsidó nyelven írt üzletkönyvének Rátky Dánielre vonatkozó részét.

Ich endes unterschribener bekhenne hiemith, das ich aus dem herrn Isaac sein profiantbuch gelesen hab uon wordt zu wordt, das solches so in der warheit geschriben stehet, als wie ich es hie herundten schreiben thue undt ich auch dises mit unsern cörperlichen jurament beschwören khan.

In ihren zahl den 23-ten Jener 1718-ten jahr hab ich mit herrn Rattky Daniel accordirt auf 1000 mödzen frucht lauth sein contract und ihm gleich 200 fl. zur drangaab gegeben.

Auf disen habe ich endfangen 255 mödzen khorn. Widrumb bringt seyn gespan uon Mihal 200 mödzen khorn, welche ich ihm mit 170 gulden bezahlet habe.

Den 28-ten September das sie zehlen 1718. aus Beyern bringen lassen 3 schiff khorn, in welchen 6200 mödzen waren frucht. Jeden mödzen á 3 fl. 30 kreizer, macht 21700 fl. Bezeugt mein eygene handschrifft, unterschrifft undt petschafft. David Gerson. L. S.

Sopron megyei levéltár, Acta iuridica, Hebraeorum címszónál tomi 2-di nr. 4-to.

Vízjegy nélküli papiros, melyen felül 14 sor héber írás van és ez alatt vörös viaszba nyomott ovális alakú gyűrűspecséttel.

568.

1747. október 8. Magyarkeresztúr. Szőllősy Ádám Sopron megyei főszolgabíró Hirschl Izsák győri zsidó kérésére figyelmezteti Rátky Dániel özvegyét, Polányi Jusztinát és fiát, Józsefet, hogy Rátkay Dániel által még 1718-ban okozott 2000 forint kárt szépszerével fizessék meg, mert máskülönben a pert nem kerülhetik el.

Aláb meghirtt recognoscálom praesentium per vigorem, miképpen tudniillik szabad királyi Györ városában livö Isáak Herschl privilegiatus zsidónak instantiajára Mihályi névö, ezen nemes Sopron vármegyében s rábaközi districtusban situált mezövárosban általmenvén, minthogy

ot livö kastéllyoknál szemillyek szerént nem találhattam, azért Böskei János majorgazdájok által ez aláb declarált admonitiónak és contractusnak lectám alat való exhibitiojával és pro uberiori informatione lett transmissiojával die et anno datarum harum admoneáltam judicialiter tekintetes és nemzetes Polányi Justina aszont, néhai tekintetes és vitézleö Salamonfalvai Rátky Daniel vramnak meghhagyott eözvedgyét, ugyis mint mast titulált férjétül származott gyermekeinek termiszet szerént való tutrixát és curatrixát s nemkülönben tekintetes, nemzetes és vitézleö Ráttky Jóseff vramat is, ugymint á praetitulált vrnak édes fiát s következendöképpen haeressit és successorát, super eo, hogy mivel mégh a réghen elmult 1718-dik esztendöben januarius havának 23-dik napján instans zsidóval ineált contractus szerént fönt titulált Rátky Daniel vram az ezer mérö gabonábul csak 455 méröt praestálván 545 mérövel és ugyanezen summában comprehendált 300 mérö buzával restantiarius maradott, mellyre nizve ezáltal circiter 2000 foréntbul álló károkat az instansnak okozott és szerzett. Minthogy pedigh minden károknak meghtérittisire ezen annectált contractus párjának tenora szerént emlitett Ráttky Daniel vram maghát obligálta és kötelezte és mindeddigh se magha nevezett vr éltiben, sem hólta után az kegyelme haeresi és successori azon károit az instansnak nem bonificálták és megh nem téritették, annak okáért á fönt specificált károit, inputatis tamen imputandis, defalcatisque defalcandis, sokszor nevezett Ráttkay Daniel vramnak haeresi és successori fizessék megh és szépszerivel az instansnak refundállyák, holyott eö kegyelmek nem akarnák, minden okozott és okozandó költsighekrül és farotságokhokrul solenniter protestálván az instans törvinyessen is kintelenittetik maga ebéli praetensióját meghkeresni, á minthogy maghának in omnem eventum á törvinyes utat fönt tartya és ezen admonitióra adandó feleletrül szokott testimonialist vár.

A contractus így következik: *l. e kötet 104. számát.*

Melly modo praemisso általam lett judiciaria admonitiórul adtam ezen subscriptiommal és szokott pecsétemmel coroborált testimonialisomat. Toóthkeresztur, die 8-a mensis Octobris anno domini 1747.

Szöllösy Ádám nemes Sopron vármegyei feöszólghabiró manu propria.

Sopron megyei levéltár, Acta iuridica, Hebraeorum címszónál tomi 2-di nr. 4-to.

Ívrétű papiros, melynek vízjegye az egyik oldalon: ugró szarvas, a másik oldalon *IGS* betűkkel, az aláírás mellett vörös viaszba nyomott ovális alakú gyűrűspecséttel.

1747. október 20. Prisomanné, szül. Natl Anna Mária soproni polgárasszony Hirschl Dávid nagymartoni zsidótól váltóra egyévi tartamra 6%-os kamat mellett 259 forint 30 krajcárt vesz fel kölcsön. A zsidó elismeri, hogy e kölcsön után 1748-ra, 1749-re és 1750-re járó kamatot megkapta.

Productum sub numero 3-tio.

Chartabianca per 259 fl., sage zweyhundertundneünundfunffzig gulden 30 kreitzer, welche ich endes unterschribene von David Herssel juden in Matterstorff baar und richtig zu meinem vorgehabten nottdurff zu meine händten richtig empfangen habe. Verspreche also von untergesezten dato eines jahr richtig und danckbahrlich mit gutte gangbahre müntz sowohl das capital, als auch die gewähnliche interesse á 6 pro cento zu bezallen, zu dero versicherung aber verschreibe ich all mein haab und gutt, ligend und fahrend, wie es immer nammen haben möge. Wofehrn ich mit dero bezahlung nicht zu halten solte, wie und wo beliebig sich zalhafft zu machen, solches bezeiget mein eigene handt unterschrifft und gewähnliches betschafft. Oedenburg, den 20-ten Octobris 1747.

Anna Maria Prisomanin, gebohrne Nättlin.

Dem 8-ten Decembris 1748. ist auf ein jahr die interesse bezahlt werden. David Hirschel jud in Matterstorff.

Heütt, dem 20. Decembris 1749. widerumb empfangen auf ein jahr die interesse mit fl. 15 — 57 den.

David Hirschel jud in Matterstorff.

Den 15. Novembris 1750. empfang ich auf die verflossene interesse ein leiltuch per fl. 2 kr. 15.

Dito ein handtuch á fl. 1 kr. 20.

Dito 4 disch salweter fl. 1 kr. 12.

Dito ein ordinare leiltuch fl. 1 kr. 18.

Ein fein langes handtuch fl. 2 kr. 30.

Ein alten kupfer fl. 1 kr. 15.

In baares geldt bekommen fl. 5 kr. 34.

fl. 14 kr. 44.

David Hirschel jud in Matterstorff.

Sopron megyei levéltár, Acta iuridica, Hebraeorum címszónál tomi 2-di nr. 6.

Egykorú egyszerű másolat papiroson, melynek vízjegye: címerpajzs.

1747. október 22. Magyarkeresztúr. Szőllősy Ádám Sopron megyei főszolgabíró Rátky Dániel özvegyét, Polányi Jusztinát, Hirschl Izsák zsidó ellenében perbe idézi és tárgyalási napul nov. 13-át tűzi ki Nagyvágon.

Ajánlom kőttelleséghel való mindenkori kész szolgálatomat kégyelmetéknek, mint joakaro uraiméknak.

Kicsoda, minémő actiot és mi véghre erigált en előttem kégyellmetek ellen, azon actiojának valósághos párjábul, mellyet praesentibus accludálván cum accessoriis megküldőttem, megértheti kégyellmetek. Akarván azért mind instáns kivánsághának eleget ténnem, mind pedigh biroi hivatalomnak megfelelnem, azon dologhnak tőrvény szerént való revisiojára, discussiojára és véghső determinatiojára rendeltem terminussul kegyelmeteknek die 13-ia cum subsequentibus, sufficientibusque juridicis diebus imminentis mensis Novembris anni modo labentis 1747. ezen tekintetes nemes Soprom varmegyeben lévő Nagyvágh névő helységhben. Kegyellmetek azért termino et loco in praenotatis vagy magha személyek szerént vagyis legitimus prokátorok által előttem comparéalljának. Egyébb éránt bizonyossak lehetnek abban, hogy vagy compareálljanak modo praevio termino et loco in praenotatis en előttem vagy sem? en mindazonáltal mellettem léendő eskütt urammal az tőrvénytételre consideálván partis compariturae ad instantiam átévő lészek in praemissis, amit az kőzőnséghes igasságh és bévétt szokás hozand maghával. Kirül is midőn praesentibus tempestive certificalom kegyelmeteket, maradok. Datum Totth Körösztur, die 22. mensis Octobris 1747.

Mint joakaro uraimeknak kegyellmeteknek köttelles szolgája:

Szöllösy Adám nemes Sopron varmegyei feöszólghabiró manu propria.

Kívül: Tekéntetes és nemzetes Polányi Justina aszszonyomnak, néhai tekéntetes, nemzetes és vétézleő Salamonfalvai Ráttky Daniel uramnak meghagyott előzvegyenek ezen certificatoria levelem adassék. Par.

Sopron megyei levéltár, Acta iuridica, Hebraeorum címszónál tomi 2-di nr. 4-to.

Papiros, melynek vízjegye: ugró szarvas, zárlatán vörös viaszba nyomott ovális alakú gyűrűspecséttel és hátlapján ez egykorú feljegyzéssel: *terminus pro 13. Novembris 1747. in possessione Nagyvágh districtu fluvii Rába.*

Ez idézőlevél ui. megvan még egykorú másolatban is.

571.

1747. november 13. előtt. Azzal, hogy Rátky Dániel még 1718-ban Hirschl Izsák győri zsidóval gabona szállítására kötött szerződését nem tartotta be, amennyiben 1000 mérő helyett csupán 455 mérőt szállított le, kereken 2000 forint kárt okozott.

Specificatio damnorum ex non observatione contractus causatorum.

Primo mansit restans dominus condam dominus Daniel Rattky metretis 545, quas judaeus Isaac Hirschl aliunde coemere coactus est á fl. 3 den. 50, facit in summa 1907 fl. 50 den.

Secundo pro vectura a singulis metretis soluti sunt den. 50, facit in summa 272 fl. 50 den.

summa summarum 2180 fl. — den.

Secundo transmissae sunt Isaac Hirschl judaeo metretae 455, pro iisdem solutum est, uti contractus docet, 1-mo fl. 200.

Iterum occasione transmissionis dati sunt fl. 170.

summa soluta 370 fl.

Metretae Jaurinum missae sunt 455, metretae á den. 85 computandae faciunt 386 fl. 75 den.

Solutum est 370 fl.

restat judaeus 16 fl. 75 den.

Pro 545 metretis restantibus, quas emit fl. 3 den. 50, facit 1907 fl. 50 den.

Pro vectura a singulis metretis den. 50 facit 272 fl. den. 50.

300 metretae debuissent esse purum triticum, respectu eorum 1 fl. majus damnum habuit, quam respectu siliginis, ergo addendi fl. 300.

summa 2480 fl. — den.

Ex his veniunt defalcandi den. 85, utpote pretium conventum a singulis metretis, facit 463 fl. 25 den.

Quibus defalcatis remanent damna 2016 fl. 75 den.

Tandem restabat pars damnificata ex pretio frumenti transmissi fl. 16 den. 75.

Remanet ergo finaliter fl. 2000 — den.

Sopron megyei levéltár, Acta iuridica Hebraeorum címszónál tomi 2-di nr. 4-to.

Eredeti számítás papiroson, melynek vízjegye: *IL* betűk.

572.

1747. november 13. előtt. Szőllősy Ádám Sopron megyei főszolgabíró Rátky Dániel özvegyét és fiát, Józsefet Hirschl Izsák győri zsidó panaszára perbe idézi rajtuk követelve annak idején Rátky Dániel által 2000 forintot kitevő kár megtérítését.

Exponitur mihi Adamo Szölösy inclyti comitatus Soproniensis supremo processuali judici nobilium nomine ac in persona Isaách Hirschl

in libera regiaque civitate Jauriniensi inclyti comitatui nominis ejusdem adjacente habita commorantis privilegiati judaei, qualiter spectabilis quondam ac generosus dominus Daniel Ratky de Salamonfalva mododicto exponenti certo quodam hic sub genuinis paribus annexo, inque anno 1718. die vero 23-tia mensis Januarii emanato contractu certos 300 tritici puri, 300 siliginis, 400 vero tritici mixti, adeoque in summa 1000 cubulos seu metretas Posonienses, singulas in denariis 85 in casu transmissionis persolvendas, occasione per se conducenda in supra attactam liberam regiamque civitatem Jaurinensem advecturum sese appromisisset ea etiam adjecta lege et conditione, quod si quo casu eosdem cubulos aut metretas tritici suprafato exponenti judaeo transmittere intermitteret, liceat eidem judaeo ex intermissione talismodi transmissionis ne fors causata damna quocunque tandem tempore desumere. Et esto quidem eundem contractum cubulos 455 advehendo usu quoque roborasset, accidit nihilominus, ut ingruente successive frumenti caristia frumentum suum alio potius divendiderit, restantes vero 545, quorum inter 300 metretae puri tritici considerandae venirent, advehi curare intermiserit, taliterque exponentem judaeum aliunde advehi curare necessitaverit damno florenorum 2000, intuitu quorum quidem damnorum debita modalitate fiendae complanationis tametsi perillustris ac generosa domina Justina Polányi, praetitulati condam spectabilis ac generosi domini Danielis Rátky de Salamonfalva relicta vidua, qua etiam prolium suarum ex eodem domino et marito suo susceptarum legitima simul ac naturalis tutrix et curatrix, prout et perillustris ac generosus dominus Josephus Rátky, qua praetitulati pariter domini filius, in quos videlicet per mortem et decessum saepefati domini Danielis Rátky, velut legitimos ac indubitatos ejusdem successores praespecificatorum damnorum legitima complanatio condescendisset, judicialiter quoque admoniti extitissent. Iidem nihilominus debitam complanationem hactenus praestare intermiserint, intermittantque actu et de praesenti damno et detrimento jurium dicti exponentis gravi satis et manifesto.

Quia vero dictante Uladislai decreti 1-mi articulo 38-vo, Matthiae decreti 6-ti articulo 17-mo, prout et regula juris 23-tia, prout quis semet obligat, ita pariter jus et judicium recipere tenetur et conditionibus contractualibus tam partes, quam judices sese e praecepto articuli 31-mi 1723. accomodare obligarentur. Contractus porro reales, qualis praesens foret, juxta partis 1-mae titulum 82-dum operis decreti Tripartiti et a contrario sensu 2-dae tituli 51. etiam ad successores forent transitorii et alioquin damna ex neglecta contractus observatione articulus 16-tus Uladislai decreti 1-mi et 39-nus partis 2-dae refundi praeciperent et qui ansam et occasionem liti dat, a fortiori dum admonitio judiciaria praemissa extitisset, vi 2-ae tituli 24-ti expensas quoque refundere obligaretur.

Ob hoc cuperet saepefatus exponens praetitulatam dominam Justinam Polányi, perillustrem item ac generosum dominum Josephum Rátky praevia ex ratione, modalitateque praemissa non longo litis processu, verum in conformitate dumtaxat articuli 35. 1729. coram me in

jus et causam convenire, sibique in praemissis inputatis nihilominus imputandis et defalcatis defalcandis jus omnimodum ac judicium, debitumque juris et justitiae complementum reali et effectiva executione mediante impendi et administrari praecitatis, aliisque passim regni legibus, praxique et consuetudine judiciariis id ipsum connexive expetentibus.

Sopron megyei levéltár, Acta iuridica, Hebraeorum címszónál tomi 2-di nr. 4-to.

Eredeti irat papiroson, melynek vízjegye: *IGS* betűk. Ez iratnak egy példánya még megtalálható a periratok között.

573.

1747. november 13. Nagyvág. — 1748. május 27. Szilsárkány. Hirschl Izsák győri zsidó és özv. Rátky Dánielné, valamint fia, József között folyó per egyezséggel ér véget. A zsidó a pert beszüntette és ennek ellenében a másik fél 60 rajnai forintot fizetett neki.

Anno 1747. die 13-a mensis Novembris in possessione Nagyvágh inclyto comitatui Soproniensi adjacente habita coram perillustri ac generoso domino Adamo Szöllösy mododicti inclyti comitatus supremo processuali judice nobilium, qua causae insertae praeside, eidemque adjuncto jurato assessore levata est causa Isáak Hiérsl privilegiati judaei, velut in actione uberius denotati et A. contra et adversus perillustrem ac generosam dominam Justinam Polányi, spectabilis condam ac generosi domini Danielis Rátky de Salamonfalva relictam viduam, qua etiam prolium suarum ex eodem domino et marito suo susceptarum et progenitarum legitimam simul ac naturalem tutricem et curatricem, prout et perillustrem aeque ac generosum dominum Josephum Rátky de dicta Salamonfalva, qua videlicet modo titulati domini Danielis Rátky filium legitimum simul ac naturalem atque adeo successorem, velut I. I.

A felperest Hebenstreith György ügyvéd, míg az alpereseket Kramarics László ügyvéd képviselte, akik egymás között végnélküli szócsatát vívtak, amelynek leközlését feleslegesnek ítéltük. A tárgyalás során az alábbi bírói határozatokat hozták:

1., Dominam I., qua etiam prolium suarum ex praetitulato domino marito suo susceptarum et progenitarum tutricem et curatricem certificatam extitisse instrumentis actoreis literis A. et B. insignitis clare perhibentibus, antequam interposita respectu judicatus incompetentiae exceptio dirimatur, conformem praeerectae actioni comparitionem per procuratorem praelibatarum partium I. I. adornandam praerequiri.

2., Institutum actoreum ad rehabitionem damni ex intermissa frumenti per dominum Danielem Ráttky contractualiter obligati transmissione enati directum haberi, taliterque judicatum, praevia caeteroquin a parte A. objecti mandatariatus ex parte dominae I. legitimatione, pro competenti adinveniri.

3., Quaestionata in transmissis actionis paribus quod conventi frumenti pretium diformitate per subsecutam in praemissa sua replica procuratoris partis A. velut actionis originalis sub litera A. juri exhibitae tenoribus insistentis declarationem sublata, adeoque erroris ejusdem alioquin minus substantialis ratione in judiciariam considerationem haud cadere queunte praelibatam partium I. I. exceptionem causae circumstantiis ita exposcentibus seponi.

4., Titulatam dominam I. praeter actu jure conventum, filium dominum quippe Josephum Ráttki, filias quoque ex praedefuncto marito suo progenitas, easdemque juxta inmediatam procuratoris I. declarationem emancipatas, consequenter extra tutelam constitutas habere, publica alioquin notorietate, quam etiam judicii recognitione optime constante, esto onus praesentis acquisicionis easdem velut non citatas ferire haud posset, in reliquo nihilominus cursum instituti hujus per antelatam absentiam haud impediri.

5., Praeerectam actionem in contractuali domini olim Danielis Ráttki obligatione, velut ad successores etiam suos vi praetitulati tituli 82-di partis 1-mae implicite extensa fundatam pro reali, adeoque ad personalem tum ex eo, quod contrahentibus ipsimet contractus et obligationes legem statuerent, minus riducibili considerandam venire, consequenter actoratum juxta qualitatem causae praesentis stabiliri.

6., Praemissorum allegatorum conclusionem, ferendumque super iisdem judicium in commodius rejici.

Adamus Szöllösy inclyti comitatus Soproniensis supremus judex nobilium manu propria.

Josephus Hannibál inclyti comitatus Soproniensis juratus assessor manu propria.

E per tárgyalását 1748. máj. 24-én Szilsárkányban folytatták. A megyei bíróság tagjai és az ügyvédek is ugyanazok. Végül is a per ezzel az egyezséggel ért véget:

Antequam de praetensi damni realitate et quantitate partes inter agitatae quaestiones finaliter dirimantur, conformeque probis et documentis feratur judicium, parti A. hoc et id, utrum juxta recognitiones suas proprias, numeris utpote 3-tio, 4-to, 5-to et 6-to notatas sibi realiter administratorum 455 cubulorum precii intuitu dominus olim Ráttky per eandem effective contentatus extiterit, uberius docendum incumbere, quo habito finalem recepturae sunt sententiam.

Tandem az pőrlekedő felek, az A. fél ugyan személlye szerént, az I. aszony pediglen plenipotentiariussa és fia, tekéntetes, nemzetes és vitézlő Salamonfalvay Rátkay Joseph uram eő kegyelme által és most jelentett Rátky Joseph uram, mint I. fél is hasonlóképpen szemellye szerént á tőrvényben jelen lévén procedens birák uraiméknak attyai inteséket, kőzbenveteséket és szives fáradosásokat meltó tekéntétben vévén, ugyszintén az A. felnek is az I. felek gyarló sorsát és szegénységét tapasztalván és azt á továbbvaló kőlcségtől és fáradsagtol főlszabadéttani akarván, az I. feleknél tett kéréséért leptek é kővetkezendő eőrőkősen megállandó alkura:

Elsőben minthogy az A. fél ezen keresetit minden ok és fundamentum nélkül indétotta, mivel nehai Istenben boldogult Ratky Daniel uram eő kegyelme nemtsak á magárul adott contractusban foglalt és főlvett kétszáz forintokért elegendő gabonát, sőt azon főllyül 455 kőből gabonát az A. félnek administrált, mellyeknek az főlvett 200 forintokon főllyül az árában még inkább az A. fél az I. feleknek tartoznék, annakokáért az A. fél ezen processusát az I. felek ellen eőrőkőssen letette, cassálta, annihilálta, mortificálta és semmivé tette és igy

Másodszor az I. felek is ezen annihilatioért, mortificatioért, cassatioért és semivételért, de legfőképpen az A. fé(l)nek kéréséért és szegény sorsának tekéntetben való veteléért most mindgyárt füzettek és effective is letettek hatvan Rhenes forintokat, melly mast nevezett summanak áz A. fél által á tőrvény szine előtt főlvételével á felek kezek béadassokkal, nem használván mindezekben seminémő ellenmondás, viszszahivás vagy akarmi prokátori fogások, ezen alkujokat eőrőkőssen allandová tették. Datum Silsárkány, die 27-a May 1748.

Coram me Adamo Szöllösy inclyti comitatus Soproniensis supremo judice nobilium manu propria.

Coram me Josephus Hannibál ejusdem inclyti comitatus jurato assessore manu propria.

Sopron megyei levéltár, Acta iuridica, Hebraeorum címszónál tomi 2-di nr. 4-to.
Számos ívoldalból álló iratcsomó.

574.

1747. november 24. Asser Izrael zsidó és Lipták Márton a legközelebbi pesti tanácsülésen jelenjenek meg tanúikkal együtt.

Sessio den 24-ten Novembris 1747.

Die wegen Asser Israel und Martin Liptak gehaltene commission ist referirt und daraus resolvirt worden.

Beede partheyen samt denen zeügen werden bey nechster raths session erscheinen.

Pesti tanácsi jegyzőkönyv 1745—1747. — 287/b.

575.

1747. november 28. Győr. Dorsch Ferenc József haditörvényszéki bíró bizonyítja, hogy 1718—9. években Győrött olyan nagy volt a drágaság, hogy a pékek 9 lot súlyú zsemlyét 2 magyar dénárért árulhattak, mert a gabona mérője 4 1/2, sőt 5 forint is volt.

Von dero Römisch kayserlichen königlichen mayestät kriegsgericht wird zu steüer der wahrheit vor jedermäniglich imsonderheit, wo es von nöthen, vermög ambtsprothocoll hiemit geurkundet und attestiret,

dass in jahr 1718. biss 24. July 1719. ein so grosser mangl und theüerung der frucht hierorths gewesen, dass die löbliche hiesige instanzien bezwungen gewesen bey ertheillung der gewöhnlichen tax denen böckhen zuerlauben ein paar semmel per 9 loth schwähr vor 2 vngerischen von darumben zu verkauffen, weillen bey vntersuchung der sache sich befunden, das dazumahl die frucht in preiss dergestalten aussgeschlagen, dass mann den metzen vor 4 1/2, auch 5 gulden erkauffen und solchen auch bissweillen von anderen ländern auss mangl mit grossen vnkösten einschaffen müssen. Vrkundt dessen zeiget es gegenwärtige ferttigung. Actum Raab, in kayserlichen königlichen kriegsgericht, den 28-ten Novembris 1747.

Frantz Joseph von Dorsch manu propria,
kayserlich königlicher kriegsgericht actuarius.

Sopron megyei levéltár, Acta iuridica, Hebraeorum címszónál tomi 2-di nr. 4-to.

Ívrétű papiros, melynek vízjegye az egyik oldalon: címerpajzs, a másik oldalon mesterjeggyel, az aláírás mellett vörös viaszba nyomott ovális alakú gyűrűspecséttel és hátlapon ez egykorú feljegyzéssel: *Attestatum.*

Ez a bizonylat melléklete annak a pernek, amelyet Hirschl Izsák zsidó indított Rátky Dániel örökösei ellen.

576.

1747. december 1. A budai tanács Arnsteiner Márkus zsidónak a pervesztes Bilánszky elleni perében elhangzott tiltakozásáról bizonyítványt állít ki, a végrehajtásról szóló jelentést pedig a periratokhoz csatolja.

Sessio die 1. Decembris 1747.

Arnsteiner Marcus judaeus exhibet solennem protestationem et contradictionem intuitu allodii praevie per dominum succumbentem Billanszky pro executione peragenda juxta relationem dominorum exmissorum magistratui introdatam et ibidem ratihabitam sine ulla restrictione substrati, expost vero idem praeter solum horreum et sit venia, fimentum executioni nequaquam submissi, petendo sibi desuper testimoniales extradari.

Deliberatum: super praesenti protestatione et contradictione testimoniales suo modo extradandas resolvi.

Arnsteiner Marcus judaeus adurget testimoniales super introporrecta protestatione sibi extradandas atque expeditionem appellati processus.

Deliberatum: extradationem testimonialium super interposita protestatione jam resolutam haberi, descriptionem vero appellati processus cancellariae committi.

.....

Relatio executionalis in causa judaei Marci Arensteiner, ut A. contra dominum Bernardum Billanszky, velut I. peractam executionem concernens.

Deliberatum: ad acta reponi, desuperque solitas testimoniales partibus postulantibus extradandas resolvi.

Budai tanácsi jegyzőkönyv 1747. — 230/a, b, 232/b, 233/a.

577.

1747. december 4. A tárnokszék néhai Schmidt Dániel budai polgár és kereskedő hitelezői között, akik sorában zsidók is voltak, az elsőbbség tekintetében határozatot hoz.

Extractus

processus ad concursum creditorem Danielis condam Schmidt civis et quaestoris Budensis ratione elaborandae prioritatis per magistratum civitatis Budensis pro die 4-ta Decembris anni 1747. ordinati.

A sok hitelező között zsidók is akadtak:

Judaei Philipus, Moyses fratres et compagnia personaliter comparent: Producunt auszugales sub nr. 16, campsoriales sub nr. 17 et 18, hypothecam sub nr. 19 pagina 22. et 23. Sunt producta sub numeris 16, 17, 18. Productum ante 19-num. Ratione hypothecae seu intabulationis pag. 23. in fine.

A tárnokszék ítélete a következő:

1-mo res ad emptorem condam Danielem Schmid transivit cum suo onere. Adeoque cum res empta jam affecta illa venditori per legem concessa hypotheca in patrimonium praedicti emptoris transivisset, nec poterant creditores emptoris, nominanter autem domina Prauniana, Mathias Priz, Jacobus Josephus Salböckh, Maria Anna Baarfuesin, Philipus, Moyses et compagnia, domina Lichtenauriana, dominus Perger et Antonius Zehentner nec ex ante, nec ex post plus juris in illa acquirere, quam emptor, imo acquisitionis momento habuit, ideo praerecensiti creditores nullam prioritatem respectu praenominatorum venditorum tantam hypothecam habentium sibi arrogare possunt.

.....

5-to Philipus, Moyses fratres et compagnia, item Lucas Josephus Lethy, item dominus á Schvinger, Perimet et Violant, Michael Baszy, Mathias Öhner, Liechtenaueriana, Barbery et Lucz provocant quidem, sed nec producunt, nec docent praetensae intabulationis seriem.

.....

Sopron város levéltára, Extractus causarum via appellationis ad inclytam sedem thavernicalem deductarum, discussarum et terminatarum annorum 1747, 1748 et 1749. (Nincs lapszámozva.)

578.

1747. december 6. Baden. Kroicher Ferenc alsó-ausztriai toloncbiztosnak a Magyarországba toloncolandók jegyzékében szerepel Löbel József nevű pozsonyi zsidó fiú is, aki azonban időközben megszökött.

Specification deren untern 6-ten Decembris 1747. von dem sammellplaz Baaden nacher königreich Hungarn abgeschobenen schübmässigen persohnen dahin gelüffert und verpfleget worden.

.....

Nr. 10. Joseph Löwel 16 jahr alt, von Prespurg auss Hungarn gebührtig, ein jud, öfftermaliger revertent, persohnen 1.[1]

.....

Datum Baaden, den 6-ten Decembris 1747.

Frantz Kroicher manu propria,
Nieder-Östereichischer schubs commissarius.

Sopron megyei levéltár, 1748. évi közgyűlési iratok Miscellanea feliratú csomójában.

579.

1748. január 23. előtt. Az oroszvári zsidó hitközség azzal a kéréssel fordul gróf Pálffy János nádorhoz, hogy lépne közbe Wolf József zsidó érdekében, akit a mosoni alispán adóssága miatt átadott a kőszegi városi tanácsnak, ahol vele úgy bánnak, mintha bűnügyben lenne vétkes.

Ihro palatinalische excellenz, hoch und wohlgebohrner reichsgraff etc., gnädigst hochgebiettender palatinus und herr herr etc.

Euer palatinalische excellenz wirdt ehehin in hochen andencken rüehen, wassmassen hochdieselbte auf ansuchen des löblichen Günsserischen magistratt gnädigst anbefohlen haben, dass der Wolff Joseph jud in Carlburg[2] und jassischer (!) inman wegen überhäufften schuldenlast demselben übergeben und nacher Günss überbracht worden solte, daselbst gebührende antworth und aussweiss machen und praestiren möge. Welchen gnädigsten befehl zufolge dan besagter jud von dem herrn vicegespann (plenissimo titulo) zu Carlburg mit recht beleget und dem Günsserischen magistratth übergeben worden. Zumahlen aber wohlgedachter Günsserische magistratt obberührten juden nicht civiliter, gleichwie mann einen schuldner zu tractiren pfleget, sonder criminaliter mit diesen verfahren thuet, anerwogen selbter also versprehret, dass mann ihme nicht einmahl dass tagliecht vergunnen will, annebst kein speiss oder tranck von seinen freunden und juden zulasset,

[1] Oldaljegyzet: *entwichen.*
[2] Tévesen mindenütt: *Landelburg*-nak kiolvasva.

auch keinen zu ihme zu gehen gestattet, mit welchen er seine affaiern und causam abreden und sich zu defension stehlen kunte, ein solches tractament aber nicht vor einem schuldtner, sondern vor einem criminalisten gebühret, mithin da wür solchen excess nicht angeandteter lassen können, anerwogen dem löblichen Günsserischen magistratt diser jud nicht ad criminalem, sed ad civilem inquisitionem übergeben worden ist, so haben wür demnach dieses scharffe widerrechtlich eigenmächtige verfahren euer excellenz gehorsambst anzeigen und umb gnädigste remedne unterthänigst bitten wollen.

Solchemnach gelanget an euer palatinalischen excellenz unser unterthänigst gehorsambstes bitten, hochdieselbte geruehen dem Günsserischen magistratt sothanes widerechtliches verfahren per mandatum gnädigst einzustehlen und zu inhibiren, annebst anzubefehlen, dass selbter offtbemelten juden civiliter halten und also mit ihme gleich anderen schuldtneren verfahren und sich an ihme vergreiffen, sondernfahls er etwas peciret hätte, so eine criminal verharung meritirte, solches euer excellenz anzeigen und dero weithere gnädigste verordtnung abwahrten solte. Hoffe euer palatinalische excellenz werden dieses unsser unterthänigst fuessfahliges bitten in gnaden gewehren und ein derley gnädigstes mandatum in gnaden ertheilen, solches auch bey dero hochlöblichen canczley auszufertigen gnädigst anzubefehlen, die wür unss in tieffester unterthänigkeit gehorsambst empfeheln. Euer palatinalischen excellenz unterthänigst gehorsambste N. N. juden gemainde zu Carlburg.

Vas megyei leváltárban Kőszeg város 1745—1748. évi tanácsjegyzőkönyve 819—820.

580.

1748. január 23. Pozsony. Gróf Pálffy János nádor megparancsolja a kőszegi tanácsnak, hogy Wolf József zsidóval szemben polgári úton járjanak el és ne úgy, mintha bűnügy terhelné.

Méltóságos palatinus urunk eö excellentiája levele publicáltatott, patet sub litera C. Ezen levélre fogh válosz adatatnyi, hogy az nemes magistratus keszében sem volt zsido ellen criminaliter procedállyon.

Generosi, prudentes ac circumspecti domini!

Ex isthic advoluta judaeorum Oroszvariensium nobis iterato exhibita instantia plenius intellecturae sunt dominationes vestrae, qualiter iidem in eo querularentur, quod nimirum eaedem dominationes vestrae causam judaei Volff Joseph vocati criminalem efficere atque adeo criminaliter adversus eum procedere nitantur. Cum autem causa haec debiti foret, ejusmodique causae ad criminalem processum reduci nequirent, hinc iisdem praesentibus intimandum et committendum esse duximus, quatenus re ita se habente memoratam causam non criminaliter, verum civiliter plene audito dicto judaeo pro exigentia juris et aequitatis discutere et dijudicare satagant. Datum Posonii, die 23. men-

sis Januarii 1748. Earundem benevolus: comes Joannes Pálffy manu propria.

Vas megyei levéltárban Kőszeg város 1745—1748. évi tanácsjegyzőkönyve 818—9.

581.

1748. január 27. Lebl József óbudai zsidó panaszára Vég Samu kijelenti, hogy 5 forint 25 dénár tartozását a legközelebbi húsvétig megadja.

Anno 1748. den 27-ten Januarii.

Eodem hat Joseph Lebl jud den Vég Samu wegen gewisser schuld angeklaget, welcher zu einen löblichen rath citiret worden und allda sich verwilliget, das er Vég Samu den Joseph Lebl juden auf zukünfftige Oster feyertäg contentiren und seine schuld abführen wolle mit 5 fl. 25 den.

Óbudai Gerichtsprotocoll 1744—1762. — 47.

582.

1748. január 29. Koppel Izsák zsidó 31 lot ezüstöt adott el Zencker soproni polgárnak, mely ezüstről kiderült, hogy hamisították. A zsidó megesküdött arra, hogy az ezüstöt vejétől, Kaim Wolftól szerezte, ezért Zencker ez utóbbi zsidón keresse igazát.

Den 29. January 1748.

Hat herr Zencker den juden Isaac Koppel anklaget, dass er ihme 31 loth silber verkaufft habe, welches verfälscht gewesen, dieser aber hat eingewendet, dass er solches silber von seinem schwigersohn Wolff Kheim in commission überkommen. Hat auch darüber das decretal juramент, so denen juden vorgeschriben, abgeleget, dass er nemblichen das silber selbsten nicht verfälschet, sondern so, wie er es von seinem schwigersohn überkommen, dem herrn Zencker verkauffet, worauff er Zencker seine jura wider gedachten Wolff Kaim vorbehalten.

Soproni városi levéltár, 1746—1748. évi Diarium judiciarium 195.

583.

1748. február 19. A pesti tanács szigorú büntetés terhe mellett megtiltja Judit zsidónőnek, hogy akár a városban, akár vidéken élelemfélét elővételben vegyen.

Sessio den 19. Februarii 1748.

Juditha judin bittet ihr zu erlauben auf den landt victualien zu er-

kauffen und hier zu verkauffen, weillen ihr hier das vorkauffen verbotten ist.

Die fratzlerey oder vorkaüfflerey, weillen ess dem publico höchst schädlich ist, alss wird der supplicantin sowohl hier, alss auf den landt das vorkauffen unter grossen bestraffung verbotten, dan dadurch wird eine wohlfeille eingeführt, wan die baurn selber ihre sachen hereinbringen und verkauffen.

Pesti tanácsi jegyzőkönyv 1748. — 35/a.

584.

1748. február 29. Schey Fülöp lakompaki zsidó Schabendegen Ferenc Henrik és neje elleni perében Ditsch János Ehrenreichet nevezi meg ügyvédjéül.

Den 29. February 1748.

Fatiret Philipp Schey schuczjud von Lackenbach den herrn Johann Ehrenreich Ditsch procuratorem contra herrn Schabendegen und dessen ehefrauen.

Soproni városi levéltár, 1746—1748. évi Diarium judicarium 205.

585.

1748. március 11. A pesti tanács kivételesen megengedi az óbudai zsidóknak, hogy a legközelebbi József-napi országos vásár alkalmával még a kibérelt üzlethelyiségeikben árusíthatnak.

Sessio den 11-ten Marty 1748.

Die altofner juden komen ein, man möchte ihnen den künfftigen marckt in denen aufgenohmenen gewölbern ihre waaren ausslegen und verkaufen erlauben.

Was precario bisshero geschehen ist, das dörfen die supplicanten umb so weniger in eine consequencz ziehen, alss weillen selben beraiths dissfalls auf vorstellung dess hiesigen handelsstandt die gegen resolution haben, dahero bleibet ess bey den geschäztten rathschluss, indessen aber wird supplicanten ex gratia magistratuali den künfftigen Josephi marckt erlaubt sein in denen gewölbern zu verkauffen.

Pesti tanácsi jegyzőkönyv 1748. — 40/a, b.

586.

1748. március 11. Pintér János Ádám, elhunyt soproni polgármester, Mandl Ábrahám zsidónak ezüst fejében 23 forint 46 dénárral maradt adósa, amelyet a hagyatékból megfizettek.

Anno 1748. den 11-ten Marty ist ... weyland tit. herrn Johann Adam Pinters wohlmeritirt gewesten herrn burgermeisters hinterlassenes vermögen ... inventiret und beschrieben worden.

.....

Schulden aus den guth:

.....

Abraham Mandl jud von Pressburg wegen eingehandelten silber 23 fl. 46 den.

.....

Ez az összeg a többi tartozással együtt a hagyatékból teljes egészében kiegyenlítést nyert.

Soproni városi levéltár, 1748. évi Gerichtsprotocoll 205, 239, 241, 251.

587.

1748. március 14. Tata. Hirschl Izsák győri zsidó kívánságára Tatán kihallgatott 7 tanú egyöntetűen vallja, hogy 1718—9. években Magyarországon olyan nagy drágaság uralkodott, hogy a gabona mérője 4, majd később 5, sőt hatodfél forint is volt.

Infrascripti praesentium per vigorem testamur et recognoscimus, nos pro parte et ad instantiam judaei Isaac Hirschl Jaurini degentis die 13-ia mensis Martii anno currente infrascripto in oppido Tata inclyto comitatui Comaromiensi adjacente juxta subjunctum De eo utri punctum sequentem peregisse inquisitionem.

De eo Utrum?

Vallya meg hite után á tanu, tudgya-é á gabonának 1718-dik és 1719. esztendőben minémü árra lett légyen?

Primus testis nobilis Joannes Héder in oppido Tata residens annorum circiter 58, catholicus, adjuratus examinatus ad deutri punctum vallya, hogy tudniillik jól emlikezik reája á fátens, hogy a deutrális esztendők közül edgyikében önönmaga á fátensis élésébül kifogyván szent Mártony napkor kétszer buzának akkori mireit négy forinton vette s tudgya pedig, hogy akkori üdőben ez legolcsób vétel volt, mert annakutána télen által aratás ideje felé annyira fölment á jószágnak az ára, hogy hát forinton is elkelt á kenyérnek való buza és ha öt forinton adattatott, már az olcsónak tartatott.

Secundus testis providus Joannes Városi incola Tatensis annorum circiter 75, helveticae confessionis aeque adjuratus examinatus á deutrális esztendőben á gabonának ólly árát említi á fátens, hogy önönmaga is á fátens á tatai piarczon az tiszta buzának mireit négy forinton vette, annakutána azomban szent György nap tájban Somogyságra is gabona vásárlására divertálván ottan ismét á kétszer buzának mireit három forinton vette, nyilván tudgya pedig és frissen emlikezik reája á fátens, hogy annakutánna öt forinton is elkelt á tiszta buza, sőt hogy Esztergomban hatodfél forintra is ment az ára, á fátens hallotta.

Tertius testis providus Joannes Varga sartor et juratus incola Tatensis helveticae confessionis, annorum circiter 70, adjuratus examinatus á fátens á deutrális esztendőben maga ugyan se nem vett, se nem adott el pinzen gabonát, hanem hallotta, hogy Horváth Szabó János névü s tatai várhoz való katona ember Horváthországbul hozott ki kétszer buzát, kinek mireit elsőben negyedfél forinton, annakutánna ötödfélen, sőt végtére öt forinton is adta.

Quartus testis providus Joannes Szekér incola Tatensis et molitor helveticae confessionis, annorum circiter 55 adjuratus examinatus ad deutri punctum á fátens azt jól említi, hogy á deutrális esztendőkben á malomvám, kétszer buza tudniillik, eleinte négy forinton, annakutánna ötödfélen, végtére pedig öt forinton is mérőnként elkelt, csak kaphatták, mert nagy szüke lévén az jószágnak az malmok igen keveset hoztak bé, á piarczokon ellenben minémü ára lett légyen, á fátens bizonyossan nem tudgya.

Quintus testis nobilis Josephus Nagy aliter Machai in oppido Tata degens, Augustanae confessionis, annorum circiter 64, adjuratus examinatus arra emlikezik á fátens, hogy ez előtt circiter 30 esztendővel, amint arányozza á fatens, á deutralis esztendőkben á rozsnak, melyet Ráboközbül vagy Rábo tulsó félrül tatai lakosok Horváth Istvány és Kulcsár Mártony edgynehány izben hoztak vala, akkori mireje négy forinton kelt. Hozott azomban ismét tatai lakos Nagy Ferencz névü Somogyságrul tiszta buzát is, kinek mireit hat forintyával adta, hogy pedig ez ugy kelt el, onnand tudgya á fátens, hogy mindenikébül azon áron önönmaga is vásárlott.

Sextus testis providus Franciscus Kottymán juratus incola Tatensis helveticae confessionis, annorum circiter 70, adjuratus examinatus egyebet nem tud, hanem azt említi, hogy ezelőtt circiter 30 esztendővel önönmaga á fátens á kétszer buzának méreit három forintyával adta az akkori öregh mérővel, azt is tudgya pedig, hogy azután Somogyságrul hoztak tatai lakosok halaványszinü tiszta buzát, kinek méreit négy forintyával adták.

Septimus testis Stephanus Chrispitus in oppido Tata degens annorum circiter 48 aeque adjuratus examinatus á fátens azt frissen említi, hogy ezelőtt circiter 30 esztendővel az Száva és Dráva között vásárlott öszve kétezer mérőig való jószágot, áki tiszta buzábul és kétszer buzábul állott, mellyet Tatában hozván azon idén aratas előtt elsőben is méreit az akkori öregh mérővel négy forintyával, annakutánna pedig rész sze-

rént ötödfél, rész szerént pedig öt forinton is adta, végtére azomban annak valamely része hatodfél forinton is költ.

Super qua praevio modo per nos peracta inquisitione praesentes nostras pro futura jurium praenominati judaei Isaac Hirschl tuitione necssarias extradandas esse duximus literas testimoniales manuum nostrarum subscriptionibus, sigillisque nostris usualibus roboratas. Datum in oppido Tata, die 14-a mensis Martii 1748.

Franciscus Botth inclyti comitatus Comaromiensis judex nobilium manu propria.

Stephanus Szentmihályi ejusdem inclyti comitatus commissarius manu propria.

Anno 1748. die 25-ta mensis May in possessione Szilisarkány testes antelati 1-mus, utpote in ordine Joannes Héder, 4-tus item Joannes Szekér et 5-tus Josephus Nagy coram judicio statuti et per nos suo modo authenticati fassiones suas priores in subsequentibus punctis modificarunt, etquidem 1-mus, hogy 1718-dik esztendöben vásárlotta maga számára azon kétszeres gabonát mireit nigy forinton, de annakelöttö ednyihány hettel három forinton is adták az hasonló gabonát, mindazonáltal ha az posonyi mirövel avagy az öreggel? megfeletkezvin á fatens bizonyossan nem tudgya.

4-tus, hogy bizonyossan 1718-dik esztendöben az öregh mirövel, áki is másfely posonit foglalt magában, iltek nemes Komárom vármegyeben is, eleinten pedigh három forinton lévén á kétszeres gabonának mireje, azután tsak hertelen fölleb ment.

5-tus, hogy hasonlóképpen az jelentett 1718-dik esztendöben az öregh mirövel vásároltatott á gabona nigy forintyával, bizonyossan tudgya.

In reliquo fassiones suas priores confirmarunt. Signatum, ut supra.

Adamus Szöllösy inclyti comitatus Soproniensis supremus judex nobilium manu propria.

Josephus Hannibal ejusdem inclyti comitatus Soproniensis juratus assessor manu propria.

Sopron megyei levéltár, Acta iuridica, Hebraeorum címszónál tomi 2-di nr. 4-to.

Ívrétű papiros, melynek vízjegye az egyik oldalon: címerpajzs, a másik oldalon *IL* betűkkel. A komáromi megyei tisztviselők névaláírásuk mellé vörös viaszba ovális alakú gyűrűspecséteiket is odanyomták.

588.

1748. április 5. Hagenauer Mihály néhai soproni lakosnak Wolf Jakab kismartoni zsidó 10 forinttal tartozik.

Anno 1748. den 5-ten Aprilis ist ... weyland Michäel Hagenauers gewesten inwohners alhier hinterlassenes vermögen inventiret und beschriben worden, wie folgt:

.....

Schulden in das guth:

.....

Jacob Wolff, ein jud, von Eisenstadt laut schuldschein de dato 9. May 1747. capitalrest 10 fl.

.....

Soproni városi levéltár, 1748. évi Gerichtsprotocoll 35—6, 39.

589.

1748. április 27. Schabendegen Ferenc Henrik és neje, Pamer Mária Zsuzsanna soproni lakosok 200 forinttal voltak adósai Schaya Fülöp lakompaki zsidónak, amely tartozás teljes kielégítést nyer Dobner Richárd Nándornál fennálló követelésből.

Anno 1748. den 27. Aprilis ist ... frauen Mariae Susannae Schabendegin, gebohrnen Pamerin, des herrn Frantz Heinrich Schabendegen ehefrauen creditorum liquidation vorgenohmen worden.

.....

Anno 1748. den 1. Marty Philipp Schaya jud von Lackenbach lauth accord de dato 16. Juny 1745. 200 fl.

.....

Contentation:

.....

Philipp Schaya jud von Lackenbach defalcando defalcanda 200 fl. wird gewiesen auf die schuld bey herrn Reichhard Ferdinand Dobner per 247 fl. 77 den. mit 200 fl.

.....

Soproni városi levéltár, 1748. évi Gerichtsprotocoll 47, 61, 76, 83.

590.

1748. május 2. Pimpel Antal bécsújhelyi polgár Eitelhuber József soproni polgárt nevezi meg meghatalmazottjának, egyben Notl Éliás rohonci zsidónak Sopronban elraktározott árujára bírói zárlatot mondat ki.

Die 2. May 1748.

Fatirt herr Antoni Pimpel von Neustadt herrn Joseph Eutlhuber pro plenipotentiario suo, er machet zugleich einen verbott auf die wahren des Elias Notl juden von Rechnitz, so allhier deponirt sind.

Soproni városi levéltár, 1748—1750. évi Gerichts diarium 5.

591.

1748. május 2. Löbl Mózes nikolsburgi zsidónak készpénz követelése van Kistler Sámuel soproni polgártól és kelmefestőtől és ennek nejétől, Borbálától. Ebben az ügyben Ditsch János Ehrenreichet nevezi meg ügyvédjéül.

Die May 1748.

Fatirt Mojses Löbl jud von Niglspurg aus Mayrn pro procuratore in causa liquidi debiti wider Samuel Kistler burgerlichen schönferbern und dessen ehewürthin Barbara herrn Johann Ehrenreich Ditsch.

Soproni városi levéltár, 1748—1750. évi Gerichts diarium 5.

592.

1748. május 4. Notel Mózes lakompaki zsidó Wimmer Mátyás soproni kalaposnál levő zálogát 15 napon belül váltsa ki, ha a következményeket el akarja kerülni.

Den 4-ten May 1748.

Wird dem Moyses Nottel jud von Läckenbach auferlegt den versatz bey dem meister Matthias Wimmer allhiesigen hutmacher innerhalb 15 tägen auszulösen, widrigenfahls wird geschehen, was rechtens seyn wird.

Soproni városi levéltár, 1748—1750. évi Gerichts diarium 6.

593.

1748. május 9. Schicker János soproni polgár 39 forintért és a felszámítható kamatért 6 héten belül váltsa ki zálogát Schey Mózes zsidótól, mert ha ezt nem teszi meg, a zálog a zsidó tulajdona lesz.

Den 9-ten May 1748.

Wird dem meister Johannes Schicker auferlegt dem juden Moyses Schey gegen erlegung 39 fl. nebst interessen davon, den erkaufften versatz von regiments fleischhacker binnen 6 wochen zu extradiren, nach verfliessung aber der 6 wochen, fahls der jud nicht bezahlt, solle ihm der erkauffte versatz verbleiben.

Soproni városi levéltár, 1748—1750. évi Gerichts diarium 8.

594.

1748. május 10. A pesti tanács az óbudai zsidók részére megfelelő árusító helyiséget fog építeni, addig pedig a jelenlegi üzlethelyiségeikben maradhatnak.

Sessio den 10. May 1748.

Die juden von Altofen bitten sich ihnen eine gelegenheit zu bauen, indeme sie unter hütten nicht sein könen.

Man wird denen supplicanten ehestens gelegenheit bauen, biss dahin aber werden sie in denen bissherigen gewölbern geduldet.

Pesti tanácsi jegyzőkönyv 1748. — 58/a.

595.

1748. május 30. Notel Mózes lakompaki zsidó elismeri, hogy Strobl Anna soproni asszonytól vett két mérő dió árából még egy forinttal tartozik, mit ígér a legközelebbi Margit-napi vásárkor megadni.

Den 30. May 1748.

Gestehet jud Moyses Notel von Láckenbach der Anna Stroblin inwohnerin allhier 2 mezen nuss vor bereiths 2 jahren abgekaufft zu haben, worauff der jud 1 fl. restirend ist und verspricht biss auf den Margarethen marck ihr solchen bey straff des arrests zu bezahlen.

Soproni városi levéltár, 1748—1750. évi Gerichts diarium 21.

596.

1748. május 31. A budai tanács, mivel kiderült, hogy Fülöp Mózes és Löbl Márkus zsidóknak 5429 forint 7 krajcár a követelése a Schmidtféle vagyonból, ezért zálogjogukat ennyi összeg után biztosítják.

Sessio die 31. May 1748.

Es ist zwar lauth prothocoll de dato 19. July 1747. dem Philipp Moysis und Marcus Löwel ein hypothec ad 8623 fl. 45 kr. auf die Schmidischen massam verwilliget worden, weillen aber bey der liquidation sich geaüsseret, das beede creditores nur 5429 fl. 7 kr. richtig zu fordern, als seynd auch nur von diser summa die hypothec kreüzer abzunemben. Dem grundbuch pro directione.

Budai tanácsi jegyzőkönyv 1748. — 120/a.

1748. június 22. — július 3. Holics — Buda. Megbízólevél Lázár Simon lókereskedő részére marhaszállításra.

Dem herrn Simon Lazar pferdt Liefferer zu zustellen. In posthausz zu erfragen. Pest oder Offen.

Mein lieber Lazar. Sein letzteren habe in Ollomuz richtig erhalten um diesen zu folgen überschicke den Herschaft Schweitzer unbsz eine wohl verständig umb die 50 Kühe zu übernehmen, ich hoffe Er wirdt sein wort halten und lauther schöne und gutes Vieh Kauffen. Sein geldt ist in hiesziges Cassa, ich gehe aber morgen auff Wienn, von denen ich dem rest über machen werde, die nöthige Treiber ersuche umb die bezahlung zugeben.

Holitz, den 22. Juny 748.

Tousiann.

Quittung

Dasz ich ausz befehl Ihro Gnaden Baron de Tousiann fünffzig stuck Khun und drey Stier lauth Contract richtig emphangen habe, solches bezeigen meine aignun unter schrifft.

Actum Pest den 3. July 748. Frantz Zellwnka

Idest f. 50 st. Khun
3 st. Stier

Herschaflicher Schweitzer in Holitsch.

Quittung.

So ich lauht Contract dreyzehen stuck Ocksen richtig über nehmenn hat.

Signatum Offen, d. 26. May. 748. L. S;

Ferdinandt Stiber.

Die übrigen füenff stuck zug Ocksen richtig übernehmen hab. Actum. Offen den 8. Juny. 748.

Ferdinandt Stiber

An heute zu End gesetzte Dato ist mit dem Juden Lazarus Simon von NagyKároly aus Hungaren nachfolgender Contract errichten und geschlossen werden.

Er Ver Obligirt sich besagter Lazarus Simon bis ultima Aprilis dieses laufenden Jahres Funffzig Stuck grosz trachtige Kalbinen von der grősten Hungarischen Arth, jedoch so dasz keine deren Kalbinen schon vorhier guthälbert, dann drey Stier von eben der grősten Gattung, von ein und halben Jahr alt, bis Pest auf seinen gefahr und Unkösten zu lieffern, wann dann dieses Viech alles so befunden wirdt, ale hiervegen die Vorschung gemacht, so wird Ihne Juden in Pest für jedes Stück dreyszig Gulden baar bezahlet werden.

Urkund diese Wienn den 3-n January 748.

Tousiann.

OL. P—397. 25. tétel. 92. csomó. (107.)

598.

1748. június 26. Feitl Mózes zsidó 509 forint 55 krajcár követelését a pesti tanács betáblázza Stephanovics János vagyonára.

Sessio den 26-ten Juny 1748.

Moyses Feidl bittet sich wegen schuldigen 509 fl. 55 kr. auf des Johann Stephanovics sein vermögen zu intabuliren.

Fiat, wie begehrt.

Pesti tanácsi jegyzőkönyv 1748. — 75/b.

599.

1748. július 12. Hirschl lakompaki zsidó Neuherr Norbert soproni polgárnak és posztókészítőnek a tőle vásárolt posztó árában még 28 forinttal maradt adósa, ki helyett az atyja, Wolf Mózes zsidó ígéri, hogy amennyiben fia nem fizetne, ebben az esetben a legközelebbi Erzsébet-napi vásárkor 7 forintot, az ezt követő 3 vásárkor pedig minden alkalommal ismét 7 forintot fog lefizetni.

Den 12-ten July 1748.

Gestehet der jud Hirschl von Läckenbach dem meister Norberth Neuherr burgerlichen duchmacher gegen Michäely fest lezt abgewichenen jahrs einiges duch genohmen zu haben, vor welches derselbe 28 fl. schuldig verblieben. Wann nun gemelter seinen zahlungs termin nicht zu halten können, als hat sein leiblicher vatter Wolff M(o)yses von gedachten Läckenbach sich bey einem löblichen stadtgericht dahin erkläret, dass im fahl sein sohn mit der zahlung nicht zu halten solte, er Wolff Moyses nächstkommenden Elisabeth marckt sieben gulden, auch in nachfolgenden 3 märcken allhier jedesmahl sieben gulden zu bezahlen sich verobligire, widrigenfahls wird geschehen, was recht ist.

Soproni városi levéltár, 1748—1750. évi Gerichts diarium 32—3.

600.

1748. július 15. Benedikt Elahan kismartoni zsidó 490 forintról szóló váltó miatt Messeritsch Sámuel és Jakab testvéreknek, nikolsburgi zsidóknak Gmäth soproni csizmadiánál elhelyezett áruját bírói zárlat alá veszi, egyben Eitelhuber Richárd Józsefet ügyvédjéül vallja.

15-ta July 1748.

Hat der jud Elahan Benedict hochfürstlicher schutzjud von Eysenstadt wegen einer zu forderen habenden schuld per 490 fl. an wexelbrief an dem Samuel und Jacob Messeritsch gebrüeder von Nicolspurg

auf ihre bey meister Gmäth zischmanmacher liegenden wahren einen gerichtlichen verboth geschlagen, zugleich herrn Reichard Joseph Eytlhuber pro procuratore fatiret.

Soproni városi levéltár, 1748—1750. évi Gerichts diarium 33.

601.

1748. július 27. Pozsony. A m. kir. helytartótanács szigorúan meghagyja Sopron megye közönségének, hogy a zsidók adójából még hátralékos 156 forint 34 krajcárt minden további késedelem nélkül hajtsák be és a hadi pénztárba fizessék be.

Illustrissimi, reverendissimi, spectabiles ac magnifici, perillustres item et generosi domini nobis observandissimi!

Miratur sane consilium istud locumtenentiale regium, quod a parte comitatus istius judaeorum capitationis taxa per suam majestatem sacratissimam tantopere adursa post reiteratas consilii hujus regii locumtenentialis intimationes nec adusque integraliter cassis bellicis illata sit, verum secundum acceptam ab officio provincialis commissariatus informationem ad complementum praescitae taxae adhuc floreni 156 kr. 34 desiderentur.

Quapropter praetitulatas dominationes vestras hisce postremum moneri, ut quemadmodum alii comitatus eatenus jam satisfecissent, ita eaedem quoque praenotatum judaeorum capitationis taxae restantiam sine omni mora incassari et ad cassam bellicam administrari faciant. Datum ex consilio regio locumtenentiali Posonii, die vigesima septima Julii anno domini millesimo septingentesimo quadragesimo octavo celebrato.

Praetitulatarum dominationum vestrarum ad officia paratisimi:

Comes Paulus Balassa manu propria.
Georgius Fabiánkovich manu propria.
Josephus Timon manu propria.

Kívül: Illustrissimis, reverendissimis, spectabilibus ac magnificis, perillustribus item et generosis dominis N. N. supremo et vicecomitibus, judicibus nobilium et juratis assessoribus, toti denique universitati dominorum praelatorum, baronum, magnatum et nobilium comitatus Soproniensis, dominis nobis observandissimis Sopronii ex officio.

Sopron megyei levéltár, 1748. évi közgyűlési iratok augusztus havi csomójában.

Ívrétű papiros, melynek vízjegye: koronán álló griffmadár, zárlatán vörös viaszba nyomott kir. titkos pecsét helyével, mely alatt e kancelláriai feljegyzés olvasható: *ex consilio regio locumtenentiali Hungarico,* végül az irat belső oldalán a bal alsó sarokban e feljegyzés látható: *collecta.*

602.

1748. augusztus 16. Nemeskér. Sopron megye közgyűlése elrendeli, hogy a megyei főszámvevő gondoskodjék a zsidók adójából még hátralékos 156 forint 34 krajcár befizetéséről.

Anno 1748. die 16-a mensis Augusti . . . celebrata est in possessione Nemeskér generalis congregatio, occasione cujus

.....

Octavum ejusdem excelsi consilii die (2)7-a Julii anni decurrentis 1748., virtute cujus restantis centumquinquagintasex florenorum trigintaquatuor cruciferorum summae adjustatio ex judaeorum taxa adurgetur, quod est sequentis tenoris: *l. e kötet 601. sorszámát.*

Quo in passu semet taxarum harum perceptor legitimaturus est.

.....

Sopron megyei levéltár, 1746—1750. évi közgyűlési jegyzőkönyv 731—2, 749—750.

603.

1748. augusztus 19. Pamer György Nándor és Peck János Mihály, mint akik Sopron városát képviselték a megyei közgyűlésen, jelentésükben megemlékeznek arról a helytartótanácsi rendeletről is, amelyben Sopron megyét felszólítják, hogy a még hátralékos zsidó adót pontosan hajtsák be.

Anno 1748. die 19. Augusti.

.....

Relatum praeterea per antelatos dominos Georgium Ferdinandum Pamer et Joannem Michaelem Peck, qua ad generalem inclyti comitatus hujus Soproniensis congregationem exmissos deputatos fuit, sub eadem publicata fuisse:

....

8-vo rescriptum antedicti consilii locumtenentialis, ut siquidem magistratus comitatensis taxam judaeis superioribus temporibus impositam ex toto incassare neglexisset, haerentes apud dictos judaeos restantias, quo potest fieri, celerius et cum omni exactitudine incasset.

.....

Soproni városi levéltár, 1748. évi Prothocollum senatorium Latinum 77, 79—80.

604.

1748. augusztus 23. Reh Sámuel néhai soproni polgárnak és csizmadiának, ki egyúttal a Vörös Ökör vendéglőse is volt, Wolf Fülöp kismartoni zsidó bőr ára fejében 3 forinttal tartozik.

Anno 1748. den 23. Augusti ist ... weyland herrn Samuel Reh gewesten burgerlichen zischmanmachers und gastgeb zum Rothen Ochsen alhier hinterlassenes vermögen ... beschriben und geschätzt worden und bestunde in folgenden:

.....

Schulden in das guth:

.....

Philipp Wolff jud von Eysenstadt wegen leder 3 fl.

.....

Soproni városi levéltár, 1748. évi Gerichtsprotocoll 123, 130.

605.

1748. augusztus 27. Kissler Sámuel soproni polgár és kelmefestő halála után igen sok adósság maradt, így több zsidónak is tartozott, akik kivétel nélkül a pénzüket elvesztették.

Anno 1748. den 27. Augusti ist ... meisters Samuel Kisslers burgerlichen schönfärbers alhier und Eva Barbara, dessen ehewürthin verhandenes vermögen inventiret und beschrieben worden, wie folgt:

.....

In der cammer:

.....

Bey Joseph juden ein versatz, so bestehet in zwey kupfernen kessel, zusammen wiegend 50 lb. 20 fl.

.....

Anno 1748. den 3-ten Septembris wurde die liquidation vorgenohmen:

.....

Moyses Lebl jud von Nicklspurg laut charta bianca de dato 13. July 1747. capital vigore intabulationis 61 fl.

.....

Abraham Hayn jud von Lackenbach laut scheindl de dato 1748. 17 fl.

Mayr Abraham jud von Creutz anno 1746. wegen vorgestreckten geld und in die farb gegebener leinwath 130 fl.

.....

Mivel 843 ft 30 den.-t kitevő vagyonnal szemben 1627 ft 8½ dénárnyi adósság állott, e zsidók elvesztették a pénzüket.

Soproni városi levéltár, 1748. évi Gerichtsprotocoll 143—4, 147, 149, 152.

606.

1748. szeptember 13. A pesti tanács utasítja a gyámatyát, hogy Löbl Márkus zsidónak az eredeti nyugta ellenében Krawingler Ferenc örökségéből fizessen ki 70 forintot.

Sessio den 13-ten Septembris 1748.

Marcus Löbl producirt eine quittung, vermög welcher derselbe dem Franz Krawingler 70 fl. theills in wahren, theills in paren vorgestreckt, bittet sich alssdann bey dem puppillen-ambt disfals anzuweisen.

Gegen restituirung der original quittung hat herr waysenvatter die einbenante 70 fl. von des Franz Krawingler seinem erbtheill supplicanten zu bezahlen.

Pesti tanácsi jegyzőkönyv 1748. — 84/b.

607.

1748. október 11. A soproni városi bírói szék Gottlieb Jakab nagymartoni zsidó kérésére Gottlieb Ábrahám zsidónak az Ugróczy-féle szabótársulatnál levő követeléseit és Wilfing Andrásnál őrzött 3 hordó borát letiltja mindaddig, amíg adósságát Gottlieb Jakab zsidónak meg nem fizeti.

Den 11-ten Octobris 1748.

Ist ad instantiam Gottlieb Jacob juden von Mätterstorff denen burgerlichen schneidermeistern der Ugroczyschen compagnie intimiret und verbotten worden dem Abraham Gottlieb ins künfftige nichts mehr wegen seiner gehabten lieferung hinausszugeben, wie dann auch dem meister Andre Wilffing gerichtlichen verbotten worden die drey vass weine dem Abraham Gottlieb erfolgen zu lassen, bis er Gottlieb obbenanten instanten wegen seiner an ihme habenden schuld befridiget haben wird.

Soproni városi levéltár, 1748—1750. évi Gerichts diarium 42.

608.

1748. október 24. Lemmel Ádám lakompaki zsidó elismeri, hogy Peck Anna Mária soproni polgárasszonynak 12 forint 25 dénárral tartozik, melyből 3 forintot azonnal megfizet, a többit pedig a soproni 1749. évi májusi vásárig ígér megadni. Testvére, József Ádám zsidó mindezért kezességet vállal.

Den 24-ten Octobris 1748.

Fatiret Lemel Adam hochfürstlicher schutzjud von Läckenbach frauen Annae Mariä Pöckhin laut obligation de dato 27-ten Februarii 1745. noch einen schuldrest per 12 fl. 25 den. richtig schuldig zu seyn und verspricht abscissis cunctis excogitabilibus exceptionibus binnen zwey terminen, als in instanti 3 fl., dann biss zukünfftigen May marckt 1749-sten jahrs zu bezahlen, wessentwegen sein bruder, Joseph Adam, auch hochfürstlicher Eszterházischer schutzjud von Läckenbach renunciatis quibusvis exceptionibus, in specie excussionis, im fahl er obgedachter haubtschuldner entweder auf terminen, stund und zeit nicht zu halten solte oder wolte, verobgedachte summa deren 12 fl. 25 den. bürg und zahler hiemit sich expresse verobligiret und verbindet, wie er dann auch derohalben sich dem allhiesigen löblichen stadtgericht, so offt es noth hat, sich unterwerffet.

Soproni városi levéltár, 1748—1750. évi Gerichts diarium 43—4.

609.

1748. október 30. Fülöp Mózes óbudai zsidó 509 forint 55 krajcár követelése miatt pert indít Stephanovics János pesti polgár ellen. A pesti tanács az alperest nov. 13-ra törvénybe idézi.

Sessio den 30-ten Octobris 1748.

Philippus Moyses judaeus Veterobudensis porrigit actionalem libellum contra prudentem ac circumspectum Joannem Stephanovics in puncto sibi in summa capitali debitorum fl. 509 — 55 crucigeros, petitque eidem legalem eatenus terminum praefigi.

Communicetur in paribus parti I. ea cum intimatione, quatenus 13-tia Novembris anni currentis et subsequentibus juris diebus in praesentiam hujus civitatis magistratus seu per se seu vero medio legitimi procuratoris comparere et praeerectae actionis intuitu sibi incumbentia agere noverit.

Pesti tanácsi jegyzőkönyv 1748. — 90/b.

610.

1748. november 19. Dávid sopronkeresztúri zsidó Franck Farkas mészároslegénynek 5 forinttal adósa, amelyet ha 8 napon belül nem fizetne meg, akkor vessék börtönbe.

Den 19-ten Novembris 1748.

Gestehet der jud David von Creütz dem Wolffgang Frank banckknecht 5 gulden richtig schuldig zu seyn, verspricht auch solche innerhalb 8 tägen bey straff des arrests zu bezahlen.

Soproni városi levéltár, 1748—1750. évi Gerichts diarium 49.

611.

1748. november 27. Több soproni polgár és Leidl Terézia adósa Wolf Fülöp kismartoni zsidónak, akik 45 napi határidőt nyernek tartozásuk megfizetésére.

Den 27-ten Novembris 1748.

Gestehen meister Thomas Augl dem juden Philipp Wolff von Eisenstadt 10 fl., meister Matthias Hübler 56 kr., meister Sigmund Ellenschitz 10 fl. 45 kr., meister Paul Nyers 3 fl. und Theresia Leidlin 2 fl. schuldig zu seyn und werden denselben zu abführung solcher schulden jedwederen 6 wochen 3 täg, als eine burgerlichen frist indulgiret.

Soproni városi levéltár, 1748—1750. évi Gerichts diarium 50.

612.

1748. december 4. Gottlieb Ábrahám nagymartoni zsidó a soproni tanács előtt bepanaszolja az ágfalvi pásztorlegényeket, hogy nyílt országúton őt kirabolták elvevén tőle 12 krajcár híján 16 forintot, kését és pipáját. A pásztorlegények képviseletében Peck János György ügyvéd a vádak bizonyítását kéri. A zsidó kijelenti, hogy tanúi nincsenek. A városi tanács dec. 20-ra tűzi ki a bizonyítást, mely ha nem történne meg, az ország törvénye szerint kellene döntenie.

Anno 1748. den 4. Decembris.

Erscheinet Abraham Gottlieb jud von Matterstorff und beklaget sich, dass ihme die halterbuben von Agendorff auf öffentlichen strassen angegrieffen und 16 fl. 12 kreitzer nebst messer und tobackpfeiffen abgenohmen hätten und bittet umb satisfaction.

Wohingegen erscheinet herr Johann Georg Pöck in nahmen der halterbuben und erwartet wider denselben wegen zugemutheten raub

erforderliche proben, im fahl aber jud nichtes probiren wurde, bittet herr procurator umb die asbolution cum protestatione et reservata.

Worüber der jud erwidriget, woher er dann zeügen nehmen sollte, er könte die sach nicht anderst probiren, als durch die blosse klag.

Entlich wurde deliberiret, dass Abraham Gottlieb jud von Matterstorff seine praetendirte klag durch zulängliche zeügen auf den 20. Decembris probiren solle, widrigenfahls ein wohledler rath seine gegenparthey nach innhalt der landtgesätze zu tractiren haben wird.

Soproni városi levéltár, 1748. évi Rathsprotocoll 202—3.

613.

1748. december 10. Schneller Keresztély elhúnyt soproni polgár és kereskedő több zsidónak tekintélyes összeggel maradt adósa, akiket a meglevő vagyonból a városi bírói szék minden hiány nélkül ki tudott elégíteni.

Anno 1748. den 10. Decembris ist . . . des herrn Christian Schneller burgerlichen kauff- und handelsmans allhier creditorum liquidation vorgenohmen worden.

.....

4. Novembris 1748. David Bresslauer jud de dato 2. May 1748. an capital 58 fl. 60 den.

Idem lauth scheinll de dato 14. July 1748. an capital 89 fl. 40 den.
Comissiongeld 3 fl. 70 den.

22. Novembris 1748. Simon Jonas de dato emanationis 2-ten May 1748. 71 fl. 5 den.

Idem lauth schuldschein de dato 14. July 1748. 86 fl. 30 den.
Comissiongeld 3 fl. 92 den.

22. Novembris 1748. Isräel Franckl schuldschein de dato 2. May 1748. 109 fl. 50 den.

Idem lauth schuldschein de dato 14. July 1748. 88 fl. 62 den.
Comissiongeld 4 fl. 95 den.

.....

Moyses Lebl jud von Nicolspurg lauth scheinll de dato 5. Marty 1748. capital 17 fl. 50 den.
Comissiongeld 42 den.
Koppel Mandll lauth scheinll de dato 6. Marty 1748. 14 fl.
Comissiongeld 35 den.

.....

Moyses Löbl jud von Nicolspurg lauth 2 scheinll de dato 2. May 1748. 75 fl. 50 den.

Comissiongeld 1 fl. 87 den.

.....

Contentation herrn Christian Schnellers creditorum:

.....

David Presslauer jud hat zu fordern an 2 posten 151 fl. 70 den., wird gewiessen auf 10 lb. Kazendorffer neben tit. herrn graff Caraffa 150 fl., mit den rest auf den ausszügl-rest bey Ferdinand Bauhofer per 2 fl. 18 den. mit 1 fl. 70 den., (zusammen) 151 fl. 70 den.

Simon Jonas jud (mit) 161 fl. 27 den. wird gewiessen auf den Sankt Michaelis thor garthen per 80 fl., auf den kesten-baumgarthen in Obern Lőwern neben herrn Gabriel 80 fl., auf den auszügl bey Matthis Linzer per 1 fl. 95 den. mit 1 fl. 27 den., (zusammen) 161 fl. 27 den.

Jud Isräel Franckl in 2 posten 203 fl. 7 den. wird gewiessen auf den 22 lb. Cronberg-rest per 137 fl. 50 den., auf das waaren lager an rest 63 fl. 47 den., auf den ausszügl bey meister Sigmund Elenschitsch 2 fl., auf den rest des ausszügl bey Mathis Lintzer á 68 den. mit 10 den., (zusammen) 203 fl. 7 den.

.....

Köppel Mandl jud (mit) 14 fl. 35 den. wird angewiessen auf die schuld bey herrn Johann Georg Janisch dreissigern zu Rust per 18 fl. 60 den. mit 14 fl. 35 den.

.....

Moyses Lebl jud in 2 posten nebst comission geld 95 fl. 29 den. wird gewiessen auf den Schabendegischen Erdburger Scheiben-rest per 22 fl., an den weyland Johann Michäel Ritterschen Tieffenweg-rest per 9 fl. 52 den., gehen mithin noch ab 63 fl. 77 den., (zusammen) 95 fl. 29 den., welche 63 fl. 77 den. herr Schneller und dessen kinder von denen annoch hangenden und unangewiesenen, auch sonsten noch ausständigen auszügl nebst nachfolgenden meisters Azendorffers praetension per 5 fl. zu contentiren haben werden.

Nomine judaei Moises Lebl herr Johann Ehrenreich Ditsch protestiret wider obstehende assignation, zumahln herrn Schneller universis bonis cediret, nichts desto weniger die res mobiles in das inventarium nicht genohmen worden, sondern hätte sich der jud auf verschiedene quisquilien und restln anweissen lassen müssen cum generali reservata.

Worüber herr Daniel Hochholtzer in nahmen frauen Scharlotta Beckin ex fundamento reservatae, ut supra, intabulationis et prioritatis solenniter reprotestiret et reserviret hat.

Actum Sopronii coram judicatus officio anno et die, ut supra.

Soproni városi levéltár, 1748. évi Gerichtsprotocoll 155, 163—5, 185, 195—8.

614.

1748. december 18. Hoisdak János budai polgár és fazekas Mária Anna zsidónőnek 20 forint tartozását 15 napon belül fizesse meg.

Sessio die 18. Decembris 1748.

Maria Anna jüdin klaget dem Johann Hoisdak burgerlichen haffnermeister wegen ausständigen 20 fl., so commissionaliter zugesprochen worden.

Deliberatum: bey also beschaffener sach hat beklagter innerhalb 15 tägen die zahlung zu leisten.

Budai bírói jegyzőkönyv 1748—1751. — 62/a.

615.

1748. A tárnokszék Arnsteiner Márkus pozsonyi zsidónak 630 forint követelését Bilansky Bernát József budai polgár ellen megítéli, míg a kamat és a perköltség tekintetében a fellebbezésnek helyt ád.

Extractus

processus Marci Arnsteiner, excellentissimi ac illustrissimi domini comitis Joanis Pálfy (tit.) judaei protectionalis, ut A. et apellantis contra et adversus Bernardum Josephum Pilansky civem civitatis Budensis, ut I. et appellatum coram magistratum liberae ac regiae civitatis Budensis fundamento liquidi debiti moti.

Species facti.

Josephus Pilansky cum fratre suo, Georgio Pilansky, jus simultaneum in re mercantili fovens in annis 1729. et 1730. diversas merces a praedicto A. ordine et pretio in anexo sub NB. A. auszugali instrumento declaratis acceperit et desuper binas obligatorias dederit, unas quidem 19. Novembris 1730. super fl. 71 den. 50, alteras vero die 18. Novembris 1729. de fl. 1946 den. 50 ac sub NB. B. et NB. C. anexas de se dederit ac taliter manifestum debitorem se reddiderit, quod quia exolvere nolit, hoc processu pars A. petit, patet fusius ex actione pagina 5-ta inserta.

Pag. 6. est productum sub NB. A. auscugale, in quibus pars praetensive debitor manet in fl. 630 kr. 56 et ½.

Pag. 12. sunt bina producta sub NB. B. et NB. C. litterae actionales obligatoriales.

Pag. 13. sub D. attestatio magistratus Pesthiensis super eo, quod debitor obligatioriales dilaceraverit.

Pag. 13. sub C. C. testimoniales super exhibitione certificatoriarum, etc., etc.

Az így megindult per 206 oldal terjedelmű, amelynek a kivonata is 8 és ½ folió oldalt tesz ki, melynek közlése nem látszik szükségesnek. Az alperesnek tartozása összegét, a 630 ft-ot meg kell fizetnie, de mert a felperes ügyvédje a megítélt kamattal és perköltséggel nem volt megelégedve, ezekre nézve fellebbezett, mit a tárnokszék megengedett.

Sopron város levéltára, Extractus causarum via appellationis ad inclytam sedem thavernicalem deductarum, discussarum et terminatarum annorum 1747, 1748 et 1749. (Nincs lapszámozva.)

616.

1748. Arnsteiner Márkus zsidó Bilansky József elleni perét a tárnokszékhez fellebbezi, amely azt ismét az első fokú hatóság hatáskörébe utalja.

Series processuum in inclyta sede thavernicali anno 1748 revisorum et secundum diem praesentationis eorundem consignata.

.....

17. Marci Arnsteiner, excellentissimi ac illustrissimi domini Joannis Palffy (tit.) judaei protectionalis, ut A. et appellantis contra et adversus Josephum Bilánzky, ut I. et appalatum coram magistratu liberae regiaeque civitatis Budensis fundamento liquidi debiti motus ventilatus. Magistratus parti A. sine interesse et restrictis expensis capitale adjudicavit. Haec sententia, cum pars I. novo utatur, simpliciter ad primam instantiam remissa.

.....

Sopron városi levéltár, Extractus causarum via appellationis ad inclytam sedem thavernicalem deductarum, discussarum et terminatarum annorum 1747, 1748 et 1749. (Nincs lapszámozva.)

617.

1748. A tárnokszék Arnsteiner Márkus zsidó perét elutasítja.

Ad processum 15. Marci Arnsteiner judaei, quia processus simpliciter rejectus est, nullum sequi potest.

Sopron város levéltára, Extractus causarum via appellationis ad inclytam sedem thavernicalem deductarum, discussarum et terminatarum annorum 1747, 1748 et 1749. (Nincs lapszámozva.)

618.

1748. A kismartoni, a sopronkeresztúri, a lakompaki és a nagymartoni zsidó hitközség Sopron városával a szabad kereskedésük megengedése céljából kötött szerződésük értelmében ebben az évben 115 forintot fizet le.

Empfang von juden contract.

Abraham Leuterstorffer jud erlegt in nahmen der juden gemein in Eyssenstadt auf 2-mal das contract-geld von 19. Novembris 1747. bis dito 1748. mit 30 fl.

Lewel judenrichter von Creucz erlegt auf 2-mal in nahmen der juden gemein in Creucz das contract-geld von 1. Novembris biss dito 1748. 20 fl.

Adam Lemel jud von Lackenbach zahlt in nahmen der juden gemein in Lackenbach das contract-geld auf 2-mal von 19. Augusti 1747. bis 19. Februarii 1748. mit 20 fl.

David schächter jud erlegt in nahmen der Matterstorfferischen juden gemein an contract-geld von 1. May bis 19. Novembris 1747. auf ein halb jahr 15 fl.

Item liferte David schächter in nahmen der juden gemein von Mätterstorff ihr contract-geld von 19. Novembris 1747. biss dito 1748. 30 fl.

Latus 115 fl.

Summa dieser rublic per se.

Soproni városi levéltár, 1748. évi Cammer Rechnung 39.

619.

1748. Sopron város kamarása egy nagymartoni zsidónak a nagy mérlegrúdra és minden tartozékára 16 forint 50 dénárt fizet ki.

Aussgab ins gemein.

.....

80, ut beylag, zahlte dem juden von Matterstorff wegen der von ihme zu gemeiner stadt waghauss gekaufften grosssen waagbalcken nebst aller zugehör 16 fl. 50 den.

.....

Soproni városi levéltár, 1748. évi Cammer Rechnung 109. és 119.

620.

1748. Sopron város kamarása a bírósági szolgának azért, mert egy zsidót a nejével együtt a város területéről kiutasított, 80 dénárt fizetett.

Aussgab auf gerichtsdiener und freyman.

.....

412, ut beylag, zahlte abermal demselben (id est: dem gerichtsdiener) dass er einen juden samt seinen weib die stadt verwissen, sein gebühr 80 den.

.....

Soproni városi levéltár, 1748. évi Cammer Rechnung 179.

MUTATÓK

I. NÉVMUTATÓ — INDEX NOMINUM

A zárójelben álló számok évszámok, amelyek az oklevél keltét jelzik. A zárójel nélküli számok az oklevelek sorszámai.

Rövidítések az indexben: A. A. = Alsó-Ausztria, csn. = családnév, F. A. = Felső-Ausztria, hn. = helynév, l. = lásd, m. = megye, szn. = személynév, uo. = ugyanott.

Abele Karolin Katalina Rozina l. Wettstein.
Acsády család (1744) 435.
— Ádám veszprémi püspök (1731) 203.
Adelffy János (1725) 162.
Adelman György kőszegi polgár, kinek veje, Pintér Mátyás l. ott (1743) 399.
Adler Ernő Frigyes bécsi közjegyző (1721) 130.
Agics József vízivárosi kereskedő, rácvárosi ferencesek templomatyja, budai polgár (1742) 279, 282, 285—6.
Alberti Mihály, a hallei egyetem orvosprofesszora (1733) 211/2.
Almási Imre budai szabólegény (1725) 158.
Alt zsidó (1718) 106.
Alvera Ádám nikolsburgi közjegyző (1744) 422.
Ambrus szabó, pesti polgár (1524) 4/2.
Anderjak Rozina l. Muesser.
Andrássy ezred (1703) 40. — (1743) 394.
Anschel Gans zsidó (1742) 327.
Antscherle Jakab zsidó gonosztevő (1727) 164.
Arnolth János budai tanácsos (1491) 2/9.
Arnsteiner Márkus pozsonyi zsidó és kereskedő (1744) 414. — 426—7, 431. — (1745) 473, 497. — (1747) 552, 576. — (1748) 615—7.
Artner Farkas soproni tanácsos (1746) 504.
Asser Izrael óbudai zsidó (1747) 556, 574.
Assur Mayer pozsonyi zsidó (1730) 180, 184. — (1731) 191, 194—5. 201—3.
Atzendorfer soproni polgár (1748) 613.
Auersperg Gottfried gróf (1735) 216.
— Henrik herceg, legfelsőbb bécsi udvari bíróság elnöke (1739) 253.
— Mária Anna grófnő l. Windischgrätz.
Augl Tamás soproni polgár (1748) 611.
Ábrahám zsidó (1742) 283. — (1745) 478.
— körmendi zsidó vámos, kinek atyja János (1701) 30.
— legéndi (hn. Nógrád m-ben) zsidó (1729) 176.
— trencséni zsidó (1693) 19.
— Izsák óbudai zsidó (1745) 494.
— József zsidó (1743) 380.
— Lebl sopronkeresztúri zsidó (1735) 219.
— Salamon nagykárolyi zsidó (1744) 432.
— Sámuel austerlitzi, most keresztúri (hn. Fejér m-ben) zsidó, fia: Sámuel Móron, lánya: Rifka Budán szolgál, Jakab mellette van, Hanel Budán iskolába jár, 2. nejétől valók: Mária és Jakab, 3-kal viselős (1746) 504.
— Wolf zsámbéki zsidó esküdt (1728) 171.
Ács Varga szombathelyi külső tanácsos (1718) 107.
— Varga Miklós szombathelyi külső tanácsos (1722) 138.
Ádám csornai zsidó (1745) 474.
— legéndi zsidó (1729) 176.
— rohonci zsidó (1716) 98. — (1717) 100.

Ádám Gergely budai bíró (1491) 2/9. — (1492) 2/10.
— Jakab csornai zsidó kereskedő (1745) 474.
— József lakompaki zsidó (1741) 257, 262. — (1743) 370, 402.
Ányos Péter zalamegyei esküdt (1701) 30.
Árokszállásy tiszttartó (1703) 38.
Áron zsidó (1743) 372, 391.
— Jakab kismartoni zsidó (1746) 525. — nagymartoni zsidó (1730) 184.
Árvai János szombathelyi tanácsos (1718) 107. — (1719) 112. — (1722) 138—9. — (1724) 147.

Baarfussin Mária Anna (1747) 577.
Babolcsai Imre szombathelyi tanácsos (1738) 244. — (1739) 247.
Babos András szombathelyi tanácsos (1710) 63.
— Mátyás szombathelyi külső tanácsos (1718) 107.
— Mihály, Niczky Lázár jobbágya (1744) 452.
Bacharach budai zsidó (1707) 55.
— Wolf budai zsidó (1709) 60. — (1721) 126—8.
Badda Gábor szatmármegyei főszámvevő (1744) 434.
Bajcsi Mihály győrmegyei szolgabíró (1745) 495.
Bajtay István pestmegyei alispán (1720) (123. — (1724) 148.
Bakócz Tamás esztergomi érsek (1510) 4/1.
Balassa Pál gróf (1745) 462. — (1746) 531. — (1747) 555, 560. — (1748) 601.
Balia Miklós alsószilvágyi nemes (1724) 146. — (1725) 155, 160—1.
Balogh István Vas megyei alszolgabíró (1724) 144. — (1725) 155, 160—1.
— Sándor (1738) 246.
— Szabó Mihály szombathelyi külső tanácsos (1719) 112. — (1722) 138—9. — belső tanácsos (1735) 221. — (1738) 242, 244.
Baltauf Antal szombathelyi külső tanácsos (1722) 139. — (1724) 147. — (1735) 219, 221. — belső tanácsos (1738) 244. — (1739) 247.
Barát Pál gyöngyösi lakos (1720) 117. — (1721) 129.
Barbery csn. (1747) 577.
Barbély Mátyás szombathelyi szücs-céh jegyzője (1718) 107.
Barinay Ferenc ügyvéd (1729) 176.
Barmay László (1737) 239.
Baso János dénesfai lakos (1701) 30.
Baszy Mihály (1747) 577.
Battyányi Ádám gróf (1701) 30.
— Ferenc gróf (1710) 63.
— Lajos gróf (1733) 205. — (1742) 338. — (1743) 377. — (1744) 415.
Bauer János Mihály pesti polgár (1742) 313, 316. — (1743) 392.
— József pesti polgár (1742) 311.
— Mátyás budai polgár (1720) 119.
— Péter budai polgár és bognár (1720) 116.
Bauhofer Nándor soproni polgár (1748) 613.
Baumgartner Bálint császári biztos (1708) 58.
Bayer György vörösvári szabó (1713) 77. — (1714) 86.
Bárson László mihályi gazdatiszt (1744) 452.
Bechler hadnagy (1714) 84.
Beck Sarlotta soproni polgárasszony (1748) 613.
— Tamás soproni polgár (1747) 562.
Becksieder Ferenc szarvkői mészáros (1742) 332.
Beitze János György sörfőző (1742) 319.
Benedikt Elahan kismartoni zsidó (1748) 600.
Beniczky Sámuel komárommegyei esküdt (1739) 249. — (1742) 329, 331.
— Tamás (1730) 185.
Berényi Tamás zemplénmegyei főispán (1737) 239.
Berger csn. (1747) 577.
— budai tanácsos és biztos (1745) 471.
— nagyváradi tüzérkapitány (1742) 350.
— Katalin soproni polgárasszony (1747) 544.
Beringer hadbiztosi gyakornok (1743) 394.
Bernaldin bártfai polgár (1506) 3/2.
Bernát aranyműves budai polgár özvegye (1491) 2/9.
Bernhard Gottlieb soproni polgár és szappanfőző (1743) 387.
— János (1739) 253.
— Márk soproni polgár (1741) 267.
Bélteki Judás és fia Lévi csomaközi zsidók (1725) 151.
Bianovics Antal budai polgár és sajtkészítő (1743) 396, 398, 401. — (1744) 408, 411, 419, 425, 428, 447.
Bibics Mária (1736) 235.
Bilakovics Ferenc sopronmegyei esküdt (1731) 195.
Bilánszky József Bernát budai polgár (1731) 190. — (1744) 414, 426. — (1747) 552, 576. — (1748) 615—6. — test-

vére: György (1748) 615.
Bischof Orbán tábori ágens (1739) 253.
Blöcknerné, szül. Kraniz Magdolna soproni polgárasszony (1743) 405.
Bobok Mihály (1743) 377.
Bogyai László nemes (1738) 246.
Bohuth Bálint karkóci vámos (1506) 3/1.
Bolla Zsigmond sopronmegyei szolgabíró (1733) 207—9. (1736). 233—4. — főszámvevő (1742) 335.
Boros Pál szombathelyi külső tanácsos (1722) 138.
Bosin Anna Mária l. Treu.
Bossányi Lőrinc budai tanácsos (1742) 315, 327, 347. — (1744) 449.
Both Ferenc komárommegyei szolgabíró (1748) 587.
Botos Pál szombathelyi külső tanácsos (1718) 107.
Böcskey János mihályi bíró (1744) 452. — majorgazda (1747) 568.
Bödey Péter vasmegyei esküdt (1724) 144.
— Csiz Sándor l. László Ádám.
Böhm Lipót József kikeresztelkedett zsidó (1739) 249. — (1741) 329, 331, 337—8. — (1743) 362, 377.
Brandenburgi György őrgróf (1536) 10.
Brandt Lipót soproni polgár és szücs (1699) 25—6.
Braunné asszony (1747) 577.
Braunmüllerné soproni polgárasszony (1742) 310.
Breda Károly Joachim gróf (1735) 215, 222.
Bresslauer Dávid zsidó (1748) 613.
Breuer nagymartoni zsidó (1730) 184.
Brunner Farkas budai polgár (1714) 80, 89.
Brunszvik Antal (1742) 289. — (1744) 430, 448. — (1745) 457.
Büki István ügyvéd (1735) 223. — (1736) 234.
Bürgl Jakab zsidó (1742) 304.
— Joachim budai zsidó (1708) 59. — (1712) 70. — (1713) 75—7. — (1714) 80—1, 85—7, 89. — (1718) 110. — (1720) 120. — (1721) 130. — (1725) 158. — (1742) 282, 285—7, 291, 295, 301, 303—4, 308, 312—5, 317, 321—3, 336, 347—8. — (1743) 354, 358, 388, 404. — (1744) 423, 450. — (1745) 475, 477, 479, 484, 489. — (1746) 499, 529—30. — (1747) 542.
— Sámuel budai zsidó (1694) 21. — (1697) 22. — (1701) 31. — (1712) 70. — (1714) 84. — (1720) 116. — (1742) 285, 321.
Büttner József soproni harmincados (1744) 409.

Caraffa gróf 1748 613.
Cattinné kaproncai kereskedő asszony (1742) 342.
Chrispitus István (1748) 587.
cigányok (1727) 164.
Claus Tamás (1714) 95.
Coratolli örmény tolmács (1459) 2/2—3.
Constantius de Sarra kaffai közjegyző (1459) 2/2—3.
Coopman (Bergeikeli) Ferenc Bernát budai polgár (1725) 152. — (1741) 273. — (1742) 326, 328. — (1743) 403.
Cornaro Frigyes, Velence szentszéki követe (1472) 2/6.
Cutica János Bernát budai polgár (1747) 548, 551, 554.
csavargók (1742) 289, 293, 297.
cselédlány (1738) 243.
Cser György szombathelyi bíró (1710) 63. — tanácsos (1718) 107. — (1719) 112. — (1722) 138—9. — (1724) 147.
Csiszár Imre szombathelyi külső tanácsos 138—9.
Csizmazia György vasmegyei esküdt (1701) 30.
— Mihály szombathelyi külső tanácsos (1722) 138—9.
Csonka Márton csepregi lakos (1743) 356.
Csontos Gábor szatmármegyei táblabíró (1744) 432.
Czompó Sándor sopronmegyei jegyző (1731) 195. — alispán (1738) 245—6. — (1741) 274.

Dajpatai Sámuel (1744) 432.
Dalham Ferenc ebergőci mészáros (1741) 266.
Damitarievits Mihály hercegi tiszttartó (1713) 72.
Darás István sopronmegyei esküdt (1739) 251.
— József sopronmegyei esküdt (1741) 266.
Davidovics vulgo Tasy Miklós budai polgár (1744) 427. — (1745) 497.
Dávid zsidó török követségi tolmács (1740) 255. — nagymartoni metsző (1748) 618.
— Gábor lakompaki zsidó (1742) 310. — (1743) 359.
— Gerson zsidó (1747) 567.
— Jakab sopronkeresztúri zsidó kántor (1747) 546. — (1748) 610.
— Mózes rohonci zsidó (1741) 263.
Degenhardt soproni orvos (1747) 539.

De Grüne Antal gróf neje, Terézia, Madarász Imre lánya (1733) 207—9. — (1736) 233.
Deimbling János dénesfai tiszttartó (1735) 215, 222—3.
Deimel János György soproni polgár és szabó (1743) 379.
Deszpot Imre sopronmegyei esküdt (1731) 199.
Deutsch Mandl nagymartoni zsidó (1738) 243. — (1743) 361, 395.
De Vio Tamás Cajetan bíboros, pápai legatus (1524) 4/2.
Dezső Mihály vedrődi ispán (1703) 38.
Diago Serena a bécsi Boldogasszonyról c. ispitály prefektusa (1544) 11/2.
Diakovicz Ádám és Pál alsólászlói nemesek (1733) 209.
Dimics Péter budai polgár, tabáni görögkeleti bíró és kereskedő (1742) 282, 285, 288, 292, 301, 304, 312, 349. — (1743) 363, 367, 383, 397, 400—1, 404. — (1746) 500.
Diósi András és Miklós (1506) 3/1.
Ditsch János Ehrenreich soproni polgár és ügyvéd (1735) 220. — (1742) 344. — (1748) 584, 591, 613.
Dittmeyr Mátyás soproni polgár és szabó (1747) 562.
Dobner (de Rantenhof) Ábrahám Egyed soproni városjegyző (1737) 237.
— János György soproni polgár és neje, Lassgallner Anna Eleonóra (1738) 240.
— Richárd Nándor soproni polgár (1748) 589.
— Sebestyén Nándor sopronmegyei esküdt (1733) 208—9.
Dolb János Antal budai polgár (1720) 121.
Domitrivics László ügyvéd (1736) 234.
Domonei (de Pressi) Mihály würtembergi ezredbeli tüzérkapitány neje, Mária Katalin, Madarász Imre lánya (1733) 207—9. — (1736) 233—4.
Domsics Mihály (1742) 297. — (1744) 429, 433, 444. — (1745) 476. — (1746) 512, 531. — (1747) 555, 560.
Dongó Sámuel Sopron m-ben a Rábán kívüli járás biztosa (1743) 356.
Dorner Tamás Ambergből (1544) 11/2.
Dorsch Ferenc József haditörvényszéki bíró (1747) 575.
Döller Péter Miksa győri tanácsos (1745) 485.
Drugeth (Homonnai) János (1506) 3/2.
Duschenitz prágai zsidó (1735) 215.

Ech kapitány (1722) 137.
Edvy István szombathelyi tanácsos (1727) 165.
Egervári dénesfai lakos (1701) 30.
Ehrlinger Bertalan soproni tanácsos (1746) 504.
Eidlin budai zsidónő (1744) 449.
Eisenberger Farkas Mihály kisboldogasszonyi iskolamester (1743) 393.
Eisenreich és Conradi bécsi kereskedők (1722) 132—4.
Eiserich Sámuel (1722) 133.
Eitelhuber Richárd József soproni polgár és ügyvéd (1748) 590, 600.
Eitlitz Márkus kismartoni zsidó (1742) 342.
Ejnoch bécsi zsidó (1693) 18—9.
Eleonóra Magdolna Terézia királynő (1711) 67.
Ellenschitz Zsigmond soproni polgár (1748) 611, 613.
Engelman János pesti polgár (1742) 302, 311.
Engelshofen udvari tanácsos (1721) 130.
Erdődy gróf (1744) 413.
— György gróf (1746) 534.
— Tamás győri püspök (1491) 2/9.
Ernst János soproni polgár (1743) 357.
Eszterházy hercegi alattvaló (1742) 319. — jószágigazgató l. Harsány, Rorer. — préfektus l. Sándor. — titkár l. Jeszenszky. — tiszttartó l. Damitarievits. — uradalom (1739) 250—1. — (1742) 294, 326, 342, 352. — (1743) 366. — (1746) 516. — alatt élő zsidók (1744) 440.
— Ferenc gróf (1742) 297. — (1747) 547. — tábornok (1714) 95.
— Gábor ezred (1703) 40.
— János gróf (1744) 418.
— József gróf (1744) 417, 429, 433. — herceg özvegye (1731) 202.
— Pál herceg (1702) 33. — (1703) 37, 41—2. — (1707) 57. — (1713) 71.
— Pál Antal herceg (1731) 192, 194, 197—9, 201. — (1739) 252. — (1740) 254. — (1741) 275. — (1746) 511, 515. — özvegye, Gileis Mária Oktávia grófnő (1730) 180. — (1731) 191, 195.

Faber Menyhért budai Arany Sas vendéglős (1721) 124.
Fabiankocish György (1742) 289, 297. — (1743) 378. — (1744) 417—8, 421, 429—30, 433, 444, 448. — (1745)

457, 462, 476, 486. — (1746) 512, 531. — (1747) 547, 555, 560, 565. — (1748) 601.
Faist Ignác Ferenc budai polgár (1720) 121.
Falck Sámuel köpcsényi zsidó (1743) 366.
Farkas Tamás pesti polgár (1524) 4/2.
Fazekas Mihály tömördi plébános (1742) 329.
Feckenwirt gróf bécsi udvari marschall (1730) 180.
fegyverkovács (1722) 140.
Feitl Mózes óbudai zsidó (1743) 385, 389. — (1747) 543, 550. — (1748) 598.
Fejér János mátészalkai hadnagy (1744) 432.
Felber János Zsigmond budai tanácsos (1713) 73. — (1714) 87.
Felsővásárdi Benedek (1506) 3/1.
Ferdi efendi török történetíró (1526) 6.
Ferdinánd magyar király (1530) 7. — nápolyi király (1472) 2/6.
Filsky Ignác Károly kerületi biztos (1744) 413.
Firstenbusch Rudiger Gusswin bécsi udvari kamarai elnök (1706) 54.
Fischer hadseregszállító (1743) 398. — (1744) 408, 419.
— Borbála soproni polgárasszony (1741) 258.
— Orsolya l. Strasser.
Flantschné soproni asszony (1742) 294.
Fleischer György győri polgár (1745) 485.
Flesch Ábrahám óbudai zsidó (1722) 135.
— Jakab budai zsidó (1713) 72. — óbudai zsidó (1722) 135.
Fogelbaider Sebestyén budai polgár, kinek testvére András budai polgár, ennek neje, Borbála és rokona, Fogelbaider Lénárd néhai budai polgár (1491) 2/9.
Forster György budai polgár (1491) 2/9.
Forstmeyer Mátyás budai polgár és hajósmester (1722) 140.
Forrószegi Benedek, Márton és Zsigmond (1506) 3/1.
Franck Farkas soproni mészároslegény (1748) 610.
Franckl Izrael zsidó (1748) 613.
Friebert Mihály ügyvéd (1733) 208—9.
Früebeisz Ferenc pestmegyei szolgabíró (1736) 235.
Frimbwagen ezredes (1743) 372, 391.
Frischman György frakнói tisztartó (1738) 243.
Frölich János György soproni polgár és szíjgyártó és neje, Veronika (1742) 307.
Fugler báró (1727) 164.
Fülöp zsidó (1606) 12.
— és Mózes zsidó testvérek (1747) 563, 577. — (1748) 596, 609.

Gabriel soproni polgár (1748) 613.
— Károly Lipót soproni polgár és ügyvéd (1735) 220. — (1741) 257.
Gaiger Ádám vasmegyei alszolgabíró (1701) 30.
Gajel beledi zsidó kereskedő (1745) 474.
Gallant Miklós budai polgár és dohánykészítő (1742) 281, 304, 308.
Gaun bécsi bankár (1700) 29.
Gábor Wolf lipótvári zsidó (1713) 73.
Gál János alsószilvágyi nemes (1724) 144.
Gergely szilsárkányi zsidó (1742) 352. — (1745) 474.
Gerstl Dávid nagymartoni helyettes zsidóbíró (1743) 370, 391.
Gileis Mária Oktávia grófnő l. Eszterházy Pál Antal.
Gillányi csn. (1731) 190. — né asszony (1693) 18—9.
Gilligh József budai kerületi biztos (1746) 533, 535.
Gmäth soproni polgár és csizmadia (1748) 600.
Gollwitzer András budai polgár és szabó (1720) 121.
Gombkötő Mihály szombathelyi külső tanácsos (1722) 138.
— Miklós szombathelyi külső tanácsos (1722) 138.
Gontier Mária Terézia l. Weltishofer.
Gotthard Ferenc szombathelyi tanácsos (1738) 244.
— Mihály szombathelyi tanácsos (1710) 63. — (1711) 68. (1713) 74. — (1716) 99. — (1718) 107. — (1719) 112. — (1722) 138—9. — (1724) 147.
Gottlieb Ábrahám nagymartoni zsidó (1747) 562. — (1748) 607, 612.
— Jakab nagymartoni zsidó (1747) 562.
Gotzy József budai ezredbíró (1718) 110.
Göbler János néhai soproni polgár első házasságából született gyermekei: Lipót, Zsuzsanna és György (1745) 455.
Göcz János György budai bírósági ülnök (1714) 87.
Göczl Simon budai zsidó (1742) 282, 285—6, (1744) 441, 451. — (1745) 459—61, 465.

Göltl budai ügyvéd (1745) 490.
Görög György deák, másként Fekete Görög (1744) 432.
Gözy hadbíró (1742) 321.
Grassalkovicz Antal (1724) 148.
Gritsch Richárd soproni dobos és órakikürtölő (1738) 243. — (1743) 395.
Gritti Lajos kormányzó (1534) 8. — megölése (1534) 9.
Gröller János Kristóf budai polgár (1742) 285, 291, 314. — (1743) 388.
Gruber Mátyás budai polgár (1745) 494.
Gudenus szn. (1707) 57.
Günsberger Márkus sopronkeresztúri zsidóbíró (1741) 276. — (1743) 380.
— Salamon budai zsidó (1722) 136. — neje, Rifka (1725) 152.

Gyöngyösy Imre pesti polgár (1524) 4/2.
Győrvári János (1738) 246.
Gyurkovics ügyvéd (1744) 426.

Hagenauer Mihály soproni lakos (1748) 588.
hajcsárok (1748) 597.
hajdú (1731) 190. — (1741) 274.
Haller Róbert budai tanácsos (1491) 2/9.
Hannibal Ferenc sopronmegyei szolgabíró (1738) 245—6.
— József sopronmegyei esküdt (1747) 573. — (1748) 587.
harmincadosok (1744) 444. — (1746) 511.
Harsány János hercegi jószágigazgató (1740) 254. — (1745) 492.
Haug József budai polgár (1742) 285, 304, 313, 315—6, 327.
Hazatius István szombathelyi tanácsos (1716) 99. — (1718) 107. — (1719) 112. — (1722) 139.
Hayn Ábrahám lakompaki zsidó (1748) 605.
Händlein Vilmos kaboldi tiszttartó (1731) 200.
Hänsel Tóbiás soproni polgár és mészáros (1741) 257, 262.
Häring József budai polgár (1705) 43. — (1706) 53.
Hebenstreit György ügyvéd (1747) 573.
Heister gróf marsall (1705) 44.
Helin kismartoni zsidó (1742) 305, 350.
— Mózes kismartoni zsidó (1741) 273—5. — (1742) 284, 318, 326, 328, 335, 353. — (1743) 370, 403.
Hellenstreit-féle budai ház (1746) 499.
Herovicz György vasmegyei esküdt (1701) 30.
Herz Leb Manasses bécsi zsidó (1735) 222—3. — (1738) 245—6.
Hevenyesi János (1702) 34—5. — (1703) 36. — (1730) 178, 186, 188. — lánya, Kata l. Kersnerits.
Héder János tatai nemes (1748) 587.
Héész Imre szombathelyi tanácsos (1710) 63. — (1713) 74. — (1718) 107. — (1719) 112. — (1722) 138.
Hidassy György szombathelyi tanácsos (1713) 74. — (1718) 107. — (1719) 112. — (1722) 138—9. — (1724) 147.
Hillinger-féle soproni mészáros társulat (1743) 375.
himpellér (1722) 131.
Hirsch Jakab nagymartoni zsidó (1730) 184.
Hirschel budai zsidó (1720) 122.
— né budai zsidó aszszony (1743) 381.
— Benedek kismartoni zsidó (1746) 501.
— Dávid nagymartoni zsidó (1735) 220. — (1745) 478, 487. — (1746) 517. — (1747) 569. l. még Zakariás.
— Fajdl óbudai zsidó (1746) 526.
— Izsák győri zsidó (1714) 94—5. — (1718) 104, 106. — (1744) 435, 437, 445—6, 452. — (1745) 485, 495, — (1747) 567—8, 570—3, 575. — (1748) 587. — óbudai zsidó (1743) 396, 398, 401. — (1744) 408, 411, 419, 425, 428, 447.
— Jakab zsidó (1742) 281. — (1743) 391, 394.
— Joel budai zsidó (1720) 123. — (1724) 148.
— József felpéci zsidó (1745) 495.
— Mandl óbudai zsidó (1741) 260, 265, 268. — (1742) 282, 285, 288, 292, 296, 301, 304, 312, 333—4, 349. — (1743) 363, 367, 374, 382—3, 397, 401, 404. — (1746) 500. — kinek testvére, Márkus (1731) 190.
— Márkus bécsi udvari zsidó (1730) 180. — (1731) 191.
— Mihály pozsonyligeti zsidó (1742) 332.
— Mihály Náthán pozsonyi zsidó orvosdoktori értekezése (1733) 211/2.
— Mózes pápai zsidó (1743) 359.
— Regina budai zsidónő, kinek veje, Seligman Herz zsidó (1720) 119.
— Salamon gödingi zsidó (1718) 110. — (1721) 130.
— Sámuel csepregi zsi-

dó kereskedő (1745) 474.
— Vencel budai polgár és szíjgyártó (1721) 126.
Hochauser György pesti polgár (1747) 550.
Hochholtzer Dániel soproni polgár és ügyvéd (1748) 613.
— Mátyás soproni polgár és szűcs (1743) 375.
Hochwarth-féle zálogtárgyak (1714) 88.
Hoffman pesti polgár (1742) 334.
Hoisdak János budai polgár és fazekas (1748) 614.
Holderman János Ulrik budai polgár és szabó (1708) 59. — (1713) 75, 77. — (1714) 85—7.
Horányi Gábor pestmegyei szolgabíró (1735) 217—8.
Horváth Barbély János szombathelyi külső tanácsos (1718) 107.
— Csizmadia Mihály szombathelyi külső tanácsos (1718) 107. — (1719) 112.
— Éva l. László Ádám.
— Gomkötő Mihály szobathelyi külső tanácsos (1718) 107.
— Ilona (1714) 90.
— István tatai lakos (1748) 587.
— (Szentgyörgyi) László (1733) 210. — (1734) 212.
— Mária Magdolna (1737) 237.
— Szabó János tatai lakos (1748) 587.
— Szabó Miklós szombathelyi tanácsos (1713) 74.
Hördegg Borbála (1714) 92.
Hörger biztos (1743) 373.
Huber-féle vagyon (1745) 471.
— György temesvári polgár és kovács (1720) 116.
— János György budai polgár és asztalos özvegye, Anna Mária (1714) 80.
Hubinger Pál budai polgár és hajósmester (1722) 140.
Hueter András kisboldogasszonyi plébános (1742) 320. — (1743) 390. — kismartoni vicarius a várban (1743) 393.
Huszár István pest megyei helyettes szolgabíró (1718) 108. — (1729) 176.
— Jakab neje, Kokal Franciska, Krempl János György budai polgár özvegye (1742) 285, 291, 312, 313, 317, 322, 348. — (1743) 404. — (1745) 479, 489, — (1746) 529—30.
huszárok (1709) 61—2.
Hübler Mátyás soproni polgár (1748) 611.
Hüpfel Mihály soproni polgár és magyar kalapos (1747) 549.

Ignéczy István szentmiklósi gazdatiszt (1627) 14.
Illés István szombathelyi városi jegyző (1710) 64. — (1711) 69. — és tanácsos (1713) 74. — (1717) 100. (1718) 107, 109. — (1719) 112—3.
— Péter mihályi jobbágy (1744) 452.
Illéssy Ferenc (1746) 516.
István oláhországi fejedelem (1459) 2/2.
Izrael magyarbródi zsidó üveges (1727) 164. — zsámbéki zsidó (1742) 301.
— Izsák zsidó (1746) 500.
— Jakab szilézíai zsidó (1727) 164, 166. — (1728) 168. — kinek bátyja, Izsák (1727) 164.
— Salamon zsámbéki zsidóbíró (1728) 171.
Izsák bég, zsidó orvos, perzsa követ (1459) 2/2—3. — (1472) 2/4, 4a, 6—7. — (1473) 2/8.
— csornai zsidó (1742) 352. — rohonci zsidó (1724) 144.
— Ábrahám óbudai zsidó (1733) 211/1. — (1735) 214, 217—8.
— Jakab zsámbéki zsidó esküdt (1728) 171.

Jagodics György szombathelyi tanácsos (1735) 219, 221. — helyettes bíró (1738) 242, 244. — (1739) 247.
Jakab Fülöp köpcsényi zsidó (1713) 72.
— Sámuel rohonci zsidó (1713) 74. — (1714) 83, 90.
Jandorics János (1742) 350.
Janisch János György ruszti harmincados (1748) 613.
Jankovics ítélőmester (1741) 270.
— Pál pesti polgár (1742) 290, 324, 351. — (1745) 458, 469.
Jaszvitzi János Ferenc magyar kancelláriai irattári aligazgató (1739) 253.
Jauck Mátyás soproni polgár (1744) 407, 413. — nővére, Erzsébet (1744) 407.
Jákói Salamon nagykárolyi zsidó (1744) 432.
Jánossa András vasmegyei esküdt (1734) 212.
Jeszenovszky Sámuel ügyvéd (1742) 287.
Jeszenszky István hercegi titkár (1707) 57. — (1713) 71. — örökösei (1735) 222.
Joel budai zsidó (1720) 119. — (1721) 124—5. — (1737) 238. — (1744) 406.

Josapha Barbaro velencei követ Budán (1472) 2/4.
Josits Tamás budai rác polgár (1725) 159.
Jónás Izsák rohonci zsidó (1744) 413.
József zsidó (1748) 605.
— budai zsidó (1721) 126. — zsidó iskolamester (1744) 449. — lakompaki zsidó (1738) 240. — ki Répcemiskén sörfőző (1742) 319.
— Ádám lakompaki zsidó (1747) 546.
— Simon budai zsidó (1713) 72, 78—9. — (1714) 91—2. — (1720) 122. — neje, Haile, Tábor Márkus prágai zsidó özvegye, lányaik: Mattile és Hanile (1714) 91.
Judit zsidónő (1748) 583.

Kaczor János kőszegi városjegyző (1744) 454.
Kaim Wolf zsidó (1748) 582.
Kallinger Ferenc pesti polgár és kovács (1745) 458, 469, 481.
Kammerer János Pál steyri szűcs (1746) 520.
Kanicsár Pál ügyvéd (1733) 205.
kardinális (1711) 69. — (1715) 97. — (1722) 138—9.
Karnerné soproni polgárasszony (1742) 306.
— János győri városbíró (1745) 485.
Katich Antal pesti polgár és kereskedő (1742) 282.
katona, gyalogos (1703) 40. — szökött (1742) 289, 293.
—*i* parancsnokok (1744) 444.
Kaunitz (a Rittberg) Miksa Urlik gróf (1745) 488.
Kayser Mária budai lakosnő (1708) 59.
Kállai János (1725) 151.
Károly III. király (1721) 130. — (1731) 203. — (1733) 205. — (1745) 457. — (1746) 537.
Károlyi Sándor gróf (1737) 236.
Kászoni József pestmegyei esküdt (1729) 176.
— Tamás pesti tanácsos (1720) 117. — (1721) 129.
Kecskeméti pestmegyei biztos (1728) 171.
Keglevich József gróf (1747) 565.
Kelemen István ügyvéd (1734) 212.
Keppeler Rudiger Gáspár budai városbíró (1720) 117—8, 122.
kereskedők (1722) 131.
Kerkápolyi Ádám vasmegyei esküdt (1725) 161. — szombathelyi jegyző (1735) 219, 221.
— István szombathelyi városbíró (1713) 74. — (1714) 83. — (1716) 99.
Kersnerits János soproni polgár (1730) 179. — neje, Hevenyesi Kata (1729) 174. — (1737) 237) — (1738) 241.
kerületi biztosok (1746) 531, 537. — (1747) 547, 557—8. — (1748) 601.
Kessler svájci humanista (1526) 5.
Kéry László sopronmegyei szolgabíró (1731) 195.
királyi kincstáros (1496) 2/11. — személynök (1506) 3/1.
Kirovics Koszta pesti polgár (1741) 260, 265, 268. — (1742) 333.
— Nikola pesti polgár (1742) 333.
Kiss János szombathelyi tanácsos (1739) 247. — városjegyző (1746) 524. — (1747) 541. — ügyvéd (1736) 228.
— Lázár nagykárolyi zsidó bérlő (1744) 434.
Kistler Sámuel soproni polgár és kelmefestő és neje, Éva Borbála (1748) 591, 605.
Kitonich jogtudós (1729) 176. — (1742) 323.
Klampferer Gergely budai polgár és kereskedő (1746) 503. 505—6, 510, 513, 527—8, 536.
Klebelsberg bárónő, szül. Salm Anna Mária grófnő (1739) 253. — (1740) 256.
Klee Mihály pozsonyi polgár (1544) 11/2.
— Márton pozsonyi polgár özvegye, Holdin Anna, l. Szerencsés.
Klein neje, Zsuzsanna soproni polgárasszony, Rieder Lipót soproni polgár lánya, (1742) 340.
Kober Kristóf budai polgár (1722) 140.
Kochanegg Bernát budai polgár (1714) 80.
kocsis (1733) 206.
Kohn Wolf zsidó (1744) 422.
Kokal Franciska l. Huszár Jakabné.
Kolleis Pál Ignác soproni polgár (1745) 478, 487. — (1746) 517.
Koller Ferenc (1742) 338. — (1744) 415.
— Lajos (1714) 88.
Kollonits kardinális (1722) 138—9.
— Ádám gróf (1719) 114.
Kolman Joachim zsidó gonosztevő (1729) 173.
Komáromi András soproni polgár (1743) 386.
Koperger százados (1713) 76. — (1714) 89. — szombathelyi vásárus (1716) 99.
Koppel Izsák nagymartoni zsidó (1744) 409. — (1746) 501. — (1748) 582.

Koppel Mandl zsidó (1748) 613.
Korlátkői Osvát (1506) 3/1.
Korlátovics Imre sopronmegyei alszolgabíró (1731) 195. — szolgabíró (1735) 222—3. — (1736) 227—8. — főszámvevő (1739) 251.
Kostyán Mihály tiszttartó (1735) 213.
Kottymán Ferenc tatai esküdt (1748) 587.
Kovács Ferenc ügyvéd (1742) 287.
Kozy Lénárd esztergomi polgár (1742) 327.
Kótai János jobbágy (1738) 246.
Köppelin Pál Frigyes budai polgár és aranyműves (1743) 372.
Kramarich László sopronmegyei ügyész (1743) 377. — ügyvéd (1747) 573.
Kramer budai tanácsos (1742) 281, 314. vörösvári zsellér (1724) 150.
Kranitz l. Blöcknerné.
Krawingler Ferenc pesti polgár (1748) 606.
Krempl-féle malom (1713) 79.
—né asszony l. Huszár Jakabné.
Krisztina özvegyasszony (1727) 164.
Kroicher Ferenc alsóausztriai toloncbiztos (1747) 578.
Kulcsár Márton tatai lakos (1748) 587.
Kutassy János szombathelyi tanácsos (1713) 74. — (1718) 107. — (1719) 112. — (1722) 138—9.
küldönc (1742) 320.

Lackinger József passaui lakos (1713) 73.
Lackner Frigyes soproni polgár és szitakészítő (1742) 283.
Lakatos István mihályi jobbágy (1744) 452.
Landsdorferné budai kádárné (1742) 295.
Landtrachtinger budai tanácsos (1742) 314—5, 327.
— János Gáspár budai tanácsos (1720) 119. — (1722) 140.
Laner János soproni polgár és mészáros és neje, Zsuzsanna (1741) 262.
Langh György (1739) 247.
Lassgallner Anna Eleonóra l. Dobner.
Latinszky János budai polgár (1743) 364, 373.
Laubsky Áron sopronnyéki zsidó vámos (1699) 25—6.
Laup Péter budai tanácsos (1720) 119.. — (1722) 140.
László V. király (1457) 2/1.
— Ádám szombathelyi csizmadia és neje, Horváth Éva, gyermekeik: Ádám, György, Imre és Mariska, Bödei Csiz Sándor neje, (1738) 244.
Lázár Jakab répcemicskei zsidó (1735) 213. — (1736) 227—9.
— Mózes nagymartoni zsidó sörfőző (1741) 261, 269. — (1745) 496.
— Simon nagykárolyi zsidó lókereskedő (1748) 597.
Leb l. Löb.
Lebel l. Löbel.
Leidersdorfer Ábrahám kismartoni zsidó (1743) 370. — (1745) 472. — (1747) 546. — (1748) 618.
— József budai zsidó (1745) 490.
— Mayer Sabel budai zsidó (1720) 121, 123. — (1721) 127. — (1722) 132, 134. — (1724) 148. — (1725) 159. — fia, Mayer Ábrahám budai zsidó (1721) 128. — (1722) 134.
— Sámuel Izsák budai zsidó (1700) 28. — (1706) 51, 53. — (1707) 55—6. — (1712) 70. — bécsi zsidó (1721) 126, 128. — (1722) 132—4. — (1725) 159.
Leidlin Teréz soproni polgárasszony (1748) 611.
Lemmel Ádám lakompaki zsidó (1742) 320. — (1743) 390, 393—4. — (1744) 412. — (1747) 546. — (1748) 608, 618. — testvére, József Ádám lakompaki zsidó (1748) 608.
— Mózes nikolsburgi csipkekereskedő zsidó (1747) 561.
Letenyei György szombathelyi tanácsos (1710) 63.
— Mihály szombathelyi külső tanácsos (1718) 107. — (1722) 139.
Lethy Lukács (1747) 577.
Lichtenauerné asszony (1747) 577.
Limperger Pál budai vincellér (1705) 43. — (1706) 51. — (1709) 60.
Linzer Mátyás soproni polgár (1748) 613.
Lipták Márton pesti polgár (1747) 556, 574.
Löb (Leb) biztos (1703) 37.
— Ábrahám sopronkeresztúri zsidó (1739) 248.
— Jakab budai zsidó (1720) 117—8. — (1721) 129.
— Mózes szilézíai zsidó (1727) 164.
Löbl, Löbel (Lebel) budai zsidó (1746) 499.

Löbl cséri zsidó (1745) 474. — sopronkeresztúri zsidó (1742) 300. — zsidóbíró (1748) 618. — szilsárkányi zsidó (1742) 352. — (1745) 474.
— Ádám lakompaki zsidó (1746) 538.
— Áron nagykárolyi zsidó (1737) 236.
— Dániel nagymartoni, most Kapuvárott lakó zsidó kereskedő (1742) 343.
— Enoch lakompaki zsidó (1742) 310, 325. — (1743) 365.
— József nikolsburgi zsidó (1743) 384. — (1744) 422. — (1746) 503, 505—6, 510, 513, 527—8, 536. — (1748) 605. — óbudai zsidó (1748) 581. — pozsonyi zsidó fiú (1747) 578. — sopronkeresztúri zsidó (1741) 258.
— Márkus óbudai zsidóbíró (1742) 288. — (1745) 458, 469—70, 481. — (1747) 548, 551, 554, 563. — (1748) 596, 606.
— Mózes nikolsburgi zsidó (1748) 591, 613. — sopronkeresztúri zsidó (1742) 307, 309.
— Salamon köpcsényi zsidó (1743) 375.
— Sámuel sopronkeresztúri zsidó szabó (1742) 319.
Löw Sámuel nikolsburgi csipkekereskedő zsidó (1747) 561.
Lucz csn. (1747) 577.
Ludwig János víziárosi vámos (1713) 73.
Lukinich Lázár sopronmegyei esküdt (1731) 197. — (1735) 223.
Luzak Sámuel kismartoni zsidó (1742) 306.

M
Madarász Imre Sopron megyei főszámvevő (1702) 34—5. — (1703) 36—7, 41—2. — (1705) 45—50. — (1707) 57. — (1708) 58. — (1713) 71. — (1718) 105. — (1730) 178. — helytartótanácsi tanácsos lányai l. De Grüne és Domonei, örökösei (1730) 178, 186, 188. — (1733) 206.
magyarok kímélése (1534) 9.
Makedli rohonci zsidó (1725) 153. — (1739) 247.
Makoczky csn. (1606) 12.
Mallik Ferenc szombathelyi tiszttartó (1711) 68—9.
Mandel nagymartoni zsidó (1747) 549.
— Ábrahám pozsonyi zsidó (1744) 407. — (1748) 586.
— Koppel pozsonyi zsidó (1741) 264.
— Kristóf Budáról (1536) 10.
— Leb rohonci zsidó (1733) 210. — (1734) 212.
— Mózes óbudai zsidó (1743) 396, 398, 401. — (1744) 408, 411, 419, 425, 428, 447.
Mannheimer Simon pozsonyi zsidó (1744) 427. — (1745) 497.
Marianovics János budai polgár (1745) 475, 477, 479, 484, 489.
Markó Sámuel rohonci zsidó (1716) 99. — (1718) 107, 109. — (1719) 111. — (1724) 146. — (1725) 153, 155, 160—1. — (1732) 204. — (1736) 231. — (1738) 242.
Martius Katalin soproni polgárasszony (1741) 261, 269.
Mathes Gottlieb budai polgár (1722) 136.
Mathy Vilmos budai polgár és tímár (1717) 102—3. — (1722) 137.
Mauselné soproni polgárasszony (1743) 402.
Maximilian Ferenc (1735) 215.
Mayer Ábrahám sopronkeresztúri zsidó (1743) 370. — (1746) 501. — (1748) 605.
— Ferenc Kilián őrmester (1718) 110. — udvarmester, kinek neje, Erzsébet (1721) 130.
— Mária soproni polgárasszony (1743) 360.
Mayrhofer József soproni polgár (1742) 294.
Mayrhold budai tanácsos (1745) 489.
Mágócsy Mihály pestmegyei alispán (1735) 217—8.
Mária Anna zsidónő (1748) 614.
— Terézia királynő (1742) 338. — (1743) 362, 377. — (1744) 415, 431. — (1745) 473, 488. — (1746) 511, 532.
Márkus, másként Mózes legéndi zsidó (1729) 176.
— Simon pozsonyi zsidó (1725) 154, 156.
Márton szombathelyi szíjgyártó (1735) 219.
Mátyás király (1459) 2/3. — (1472) 2/4—5.
— rempehollósi zsidó (1736) 226.
Mätl Máté császári szekerésztiszt (1705) 48.
Melith Ferenc diósgyőri várnagy (1575) 11/3.
Mendel zsidó jobbágy (1506) 3/2.
— zsidó prefektus (1496) 2/11. — családja (1536) 10. — budai háza (1534) 8.
— Ádám szalonaki zsidó (1742) 344.
Menninger Simon kismartoni kereskedő (1742) 342.
Menzer Márk zsidó orvos (1719) 114.
Mercz Sámuel kőszegi polgár (1743) 399.
— né l. Winklerné.

Mersi ezred (1703) 40.
Meskó Ádám báró (1725) 162. — (1727) 167.
— Sámuel (1729) 176.
Messerits Jakab és Sámuel nikolsburgi zsidók (1748) 600.
Mesterházy Bernát Sopron megyei szolgabíró (1743) 362
Metekovicz János György (1720) 122.
mészáros (1748) 593.
Mészáros Taschler György szombathelyi tanácsos (1711) 68. — (1713) 74. — (1716) 99. — (1718) 107. — (1719) 112. — (1722) 138—9. — (1735) 221.
Michlstetter Löbl nikolsburgi zsidó (1721) 124. — (1725) 154.
Mihály halász, bécsújhelyi lakos (1544) 11/2.
— zsidó (1724) 144.
— Ábrahám rohonci zsidó (1733) 210. — (1734) 212.
Milthumb János György budai polgár és kereskedő (1708) 59. — (1714) 86.
Miska kapus (1731) 190.
Miskey János Sopron megyei szolgabíró (1731) 192, 194—7. — néhai (1733) 206, 208.
Mogyoróssy Ferenc (1739) 247.
Moricz András (1743) 378. — (1744) 417—8, 421. — (1745) 462. — (1746) 534. — (1747) 547, 565.
Mózes rohonci zsidó szűcs (1741) 259. — (1743) 399.
— Dávid szalonaki zsidó (1742) 344.
— Fülöp óbudai zsidó (1742) 279, 282, 285, 290, 301—2, 311, 324, 351. — (1743) 400.
— Izsák sopronkeresztúri zsidó (1741) 266.
— Jakab szalonaki zsidó (1742) 344.
— Jeremiás óbudai zsidó (1741) 277. — (1742) 285, 288, 299.
Muesser Nándor kőszegi polgár özvegye, Anderják Rozina (1743) 369.
Musch pozsonyi zsidó (1414) 1.

Nagy Barbély János szombathelyi külső tanácsos (1718) 107. — (1719) 112. — (1722) 138.
— Ferenc gyöngyösi lalos (1720) 117. — (1721) 129. — tatai lakos (1748) 587.
— Gábor szombathelyi bíró (1735) 219, 221. — tanácsos (1738) 244.
— Gergely gyöngyösi bíró (1720) 117. — (1721) 129.
— György szombathelyi tanácsos (1722) 138. — (1723) 142. — (1727) 165.
— István ügyvéd (1731) 202. — (1733) 205.
— (Felsőbüki) István Sopron megyei alispán (1703) 37. — (1705) 44. — (1730) 178. — Sopron megyei jegyző (1739) 251. — (1741) 275.
— Lajos (1742) 337—8. — (1743) 362, 377.
— Lázár nagykárolyi zsidó (1744) 434.
— másképp Machai József tatai nemes (1748) 587.
— (Felsőbüki) Pál Sopron megyei jegyző (1745) 474.
— Szűcs Pál szombathelyi tanácsos (1710) 63.
Nagyrévy Pál gallipoli püspök, a pesti Boldogasszony plébánia örökös kommendátora (1524) 4/2.
Natl budai zsidó örökösei (1706) 54. — (1714) 92.
— Anna Mária soproni polgárasszony l. Prisomann.
Nattermann Mátyás budai tanácsos (1744) 449.
Nádasdy ezred (1743) 356.
— Ferenc gróf generális (1710) 64.
— Imre (1736) 226.
— Lipót gróf (1742) 289. — (1743) 378. — (1744) 448. — (1745) 476, 486. — (1746) 512.
nádorispán (1626) 13. — (1703) 40. — (1730) 185. — l. még Pálffy.
Nárai András szombathelyi tanácsos (1735) 219. — (1738) 242, 244. — (1739) 247.
Náthán Benedek nagykárolyi zsidó (1737) 238.
Nátli Márkus rohonci zsidó (1725) 160—1.
Neuherr Norbert soproni polgár és posztókészítő (1748) 599.
Neüner György Erhard budai polgár és Fehér Hattyú vendéglős (1722) 132, 134.
Nevery (Alsóvásárdi) Miklós (1506) 3/1.
Németh Ferenc szombathelyi szíjgyártó (1735) 219. — tanácsos (1735) 221. — (1738) 242.
— Szíjgyártó János szombathelyi külső tanácsos (1718) 107.
Némethi László ügyvéd (1733) 208.
Niccolo Thron velencei doge (1472) 2/4a.
Niczky Lázár Sopron megyei alispán (1744) 452.
Nikola Emánuel pesti polgár (1737) 238.
Nikolics György budai polgár, tabáni kereskedő (1741) 277. — (1742) 282, 285, 288, 299.
Noitl Illés rohonci zsidó (1748) 590.

Noitl József lakompaki zsidó (1743) 357.
— Mózes lakompaki zsidó (1748) 592, 595.
Notka soproni polgár (1747) 564.
Nussbaumer András répcevisi mészáros (1735) 213. — (1736) 227—9. — és neje, Rézi (1735) 213.
Nyers Pál soproni polgár (1748) 611.

Oláhok (1739) 250.
Oppenheimer bécsi zsidó (1700) 28. — (1703) 39.
Oravecz János esküdt (1729) 176.
Orohocsy Brigitta óbudai és nyúlszigeti klarissza apátnő (1733) 211/1. — (1735) 217.
Oroszlán galgóci zsidó (1506) 3/1.
országbíró (1738) 246. — l. még Pálffy.
Oszman Cselebi (1575) 11/3.
Öhner Mátyás (1747) 577.
Österreicher Löbl óbudai zsidóbíró (1745) 471.
Öttingen gróf nagykövet (1701) 32.

Paar György kőszegi gyámatya (1741) 259.
— Csizmazia János szombathelyi polgár (1719) 112. — tanácsos (1738) 244.
Pacher csn. (1706) 54.
Palkó zsidó (1736) 226.
Palotai Ferenc vasmegyei alszolgabíró (1734) 212.
Paluska János György (1727) 166—7.
Pamer György Nándor soproni tanácsos (1748) 603.
— Mária Zsuzsanna soproni polgárasszony l. Schabendegen.
paraszthadnagy (1727) 164.
Paur, Pauer l. Bauer.
Paus Fülöp ürömi sörfőzde bérlője (1735) 218.
Pálffy János gróf (1725) 162. — (1727) 167. — országbíró, pozsonyi főispán (1733) 211/2. — (1737) 239. — (1739) 250. nádor (1742) 332, 339. — (1744) 421, 444. — (1745) 457. — (1748) 579—80, 615—6.
— Miklós gróf (1727) 166. — (1746) 511. — nádor (1725) 154, 156.
Pápa Imre zsámbéki tiszttartó (1703) 38.
Pásztory Ferenc Sopron megyei esküdt (1738) 246.
— László Sopron megyei szolgabíró (1739) 251. — jegyző (1747) 553.
Peck Anna Mária soproni polgárasszony (1748) 608.
— János György soproni ügyvéd (1748) 612.
— János Mihály soproni tanácsos (1748) 603.
Peisch soproni polgár és kalapos (1743) 380.
Peitscher János Pál kanizsai kereskedő (1742) 342.
Peykovics kelénpataki bíró (1743) 386.
Pelcz János soproni ügyvéd (1733) 205. — (1737) 237. — (1743) 361.
Perennyei Ferenc szombathelyi tanácsos (1713) 74.
Perger János Károly bécsújhelyi városbíró (1741) 263.
Perimet cs. (1747) 577.
Perl vörösvári zsidóbíró (1724) 150.
Pestaluzzi Dániel és Rupert budai polgárok és kereskedők (1714) 94—5.
Pesthi Ferenc deák pesti polgár (1524) 4/2.
Petrák Ferenc soproni városbíró (1741) 257.
Petricsevics-féle hadipénztár (1744) 415.
Petrovits Franó budai polgár és aranyműves (1700) 28. — (1721) 126—8.
Petzke Jakab soproni polgár és posztónyíró (1738) 243.
Pfeffenshauen báró budai katonai parancsnok (1706) 54. — (1724) 150.
Pichler Ferenc budai polgár l. Stettner.
Pigino János Ádám budai polgár és kereskedő (1714) 94—5.
Piltz Mátyás soproni polgár (1744) 407, 413.
Pimpel Antal bécsújhelyi polgár (1748) 590.
Pintér György (1729) 176.
— János Ádám soproni városbíró (1735) 241. — (1745) 487. — (1746) 504. — néhai (1748) 586.
— Mátyás kőszegi polgár (1743) 399.
— Mihály nagymartoni bíró (1730) 183—4.
Pleyern csn. (1742) 295.
— János József budai telekkönyvvezető (1705) 43.
plébánosok (1744) 448.
Plöchel György soproni polgár és kereskedő (1742) 344—6.
Polák Anna budai zsidó nő (1743) 367.
— Bálint zsidó mészáros (1709) 62.
— Dávid zsidó (1709) 61.
— Náthán kismartoni zsidó (1743) 379. — (1747) 544.
— Ráfael kismartoni zsidó (1742) 340. — (1743) 386.
Polányi Farkas Vas megyei esküdt (1725) 160.
— Jusztina l. Rátky.

Politzer Gerstl Mózes nikolsburgi zsidó (1743) 384. — (1744) 422.
— Izsák nikolsburgi zsidó (1744) 441, 443, 451. — (1745) 459—61, 463—6, 468.
Pongrác Katalin soproni polgárasszony (1741) 267.
Popovicz János (1742) 288.
Popp Izsák l. Vasits.
— Nikola budai rác (1725) 159.
Pornay alispán (1703) 38.
posztókészítő (1727) 164.
Preiner Pál Márk soproni városjegyző (1742) 340. — (1743) 386.
Prill Izrael zsidó (1702) 3. — (1731) 202—3.
— Koppel zsidó (1742) 306.
Prisomann Egyed Lajos soproni polgár és neje, Natl Anna Mária (1741) 271. — (1742) 280. — (1747) 569
Priz Mátyás (1747) 577.
Prosznyák László Vas megyei esküdt (1736) 226.
Pucher János Ádám budai polgár és aranyműves (1743) 372.
Purchart Antal szombathelyi tanácsos (1739) 247. — városbíró (1746) 524.
Pusztabanyák Gombkötő Miklós szombathelyi külső tanácsos (1718) 107. — (1722) 139.

rablók (1457) 2/1.
rabbi, országos (1745) 459, 461, 464.
Raitenfels császári hadipénztári számtanácsos (1721) 130.
Rajkovics Mátyás szombathelyi külső tanácsos (1719) 112. — (1722) 138.
Rauhennatter pozsonyi polgár (1414) 1.
rác kereskedők (1510) 4/1. — (1739) 250. — (1745) 486. — (1747) 559.
— nő (1743) 367.
Rácz János márki orosz jobbágy (1744) 432.
— Sámuel kikeresztelkedett zsidó (1745) 467.
Rákóczi Ferenc fejedelem (1706) 52.
Rátky (Salamonfalvai) Dániel (1718) 104, 106. — (1747) 567, 571.
— örökösei (1747) 575. — özvegye, Polányi Jusztina (Julianna) (1744) 435, 445—6, 452. — (1747) 568, 570, 572—3. — fiuk, József (1744) 437, 445. — (1747) 568, 572—3.
Redeli Kristóf nagykárolyi préfektus (1737) 236.
Reh Sámuel néhai soproni polgár és Vörös Ökör vendéglős (1748) 604.
Reindl írnok (1722) 140.
— József kir. kamarai tisztviselő (1743) 385, 389.
Reviczky Imre (1713) 71.
Récséni András (1506) 3/1.
— Czika Barnabás (1506) 3/1.
Révay Elek báró (1739) 249. — (1742) 337—8. — (1743) 362, 377.
Rézi (1731) 190.
Richter budai városi hajdú (1743) 381.
Rieder Lipót soproni polgár (1699) 25—6. — lánya, Zsuzsanna l. Klein.
Rimanóczy Antal (1731) 202. — bécsi ágens (1735) 222—3. — (1738) 245—6.
— József sopronmegyei esküdt (1731) 195.
Ritter János György ifj. soproni polgár (1741) 264.
— János Mihály soproni polgár (1748) 613.
Rittersheimb asszony (1713) 79.
Roggendorf hadvezér (1530) 7.
Rohánczi Ferenc és Mihály (1744) 416.
Rorer György Mátyás sopronyéki bíró (1733) 209.
— István József hercegi jószágigazgató (1730) 179, 181—2. — (1731) 192—4, 196—9, 201—3.
Rosta György vasmegyei esküdt (1725) 155.
Rosty Zsigmond szombathelyi tanácsos (1713) 74. — (1714) 90. — városbíró (1718) 107. — (1719) 112. — (1722) 138—9. — (1724) 147.
Roth Benedek budai polgár és aranyműves (1714) 81.
Rothfux József soproni polgár (1742) 325. — (1743) 365.
Rubin Ábrahám lakompaki zsidó (1742) 305. — (1743) 402. — (1746) 501.
Rudolf király (1606) 12.
Rusa János vasmegyei esküdt (1734) 212.

Sagondino Aloisia velencei követ Budán (1472) 2/5.
Sailer, gróf Öttingen nagykövet udvarmestere, (1701) 32.
— György Vilmos soproni városbíró (1735) 220.
Salamon zsidó (1716) 98. — (1719) 111—2. — (1724) 147. — (1725) 153. — (1738) 244. — egyedi zsidó (1742) 352. — (1745) 474. — mátészalkai zsidó (1744) 432. — nikolsburgi zsidó (1745) 455. — rohonci zsidó (1746) 524. — (1747) 541.

Salamon Dávid szalonaki zsidó (1742) 344.
— Joachim rohonci zsidó (1746) 520.
— László sopronmegyei esküdt (1736) 234.
— Mózes nagymartoni zsidó, kinek fia, Lázár (1735) 216.
Salböck Jakab József (1747) 577.
Salgói Pál (1506) 3/1.
Salm Anna Mária grófnő l. Klebelsberg.
Sági Dániel sopronmegyei szolgabíró (1743) 377.
— Gábor répcevisi plébános (1742) 331.
Sámuel Jakab nagymartoni zsidó (1746) 501.
— Simon nagymartoni zsidó mészáros (1741) 272.
Sándor Gáspár hercegi préfektus (1707) 57.
Sára prágai zsidónő és veje, Icig (1714) 91.
Säxel prágai zsidó (1714) 91.
Schabendegen Ferenc Henrik soproni lakos (1748) 584, 589, 613. — neje, Pamer Mária Zsuzsanna (1748) 589.
Schaller Zsuzsanna kőszegi lány (1741) 259.
Scheckelin Anna Margit budai polgárasszony (1743) 381.
Schey Fülöp lakompaki zsidó (1743) 387. — (1744) 424. — (1746) 501. — (1747) 539. — (1748) 584, 589.
— Jakab lakompaki zsidó (1743) 355, 394.
— Mózes lakompaki zsidó (1743) 394. — (1748) 593.
Schick János váci sörfőző (1714) 81, 88.
Schicker János soproni polgár (1748) 593.
Schiffreder budai tanácsos (1742) 281.
Schiller György soproni polgár (1744) 412.
Schimel budai zsidó metsző (1717) 102—3.
Schlesier Löbl Márkus nikolsburgi zsidó (1744) 422. — Mózes zsidó (1744) 422.
Schlesinger zsidó (1742) 285. — (1743) 392. — kismartoni zsidó bíró (1747) 564.
— Ádám isaszegi zsidó (1742) 330.
— Jette budai zsidónő (1745) 490—1. — (1747) 540.
— Joachim budai zsidó (1742) 281, 304, 308, 313, 315—6, 327.
— Márkus zsidó (1731) 202—3. — bécsi zsidó (1743) 403.
— Mózes Izrael kismartoni zsidó (1742) 350.
— Sámuel budai zsidó (1742) 295. — kismartoni zsidó (1741) 274—5. — (1742) 335, 353. — (1746) 501. — kőszegi zsidó (1744) 454.
— Wolf kismartoni zsidó (1702) 33. — (1705) 44—50. — (1713) 71. — (1714) 93. — (1715) 96. — (1724) 145.
Schlichter Lázár lakompaki zsidóbíró (1741) 276. — (1743) 360.
Schlick ezred (1703) 40.
— Keresztély budai polgár (1743) 374, 382.
Schmer Nándor pesti polgár (1745) 480.
Schmidt Dániel néhai budai polgár és kereskedő (1747) 563, 577. — (1748) 596.
Schmoll Márkus rohonci zsidó (1744) 413.
Schmule rohonci zsidó (1742) 298.
Schneider János soproni polgár (1742) 332.
Schneller Keresztély soproni polgár és kereskedő (1748) 613.
— Pál soproni polgár (1741) 272.
Schrick János Jakab soproni polgár és önöntő (1742) 343.
Schulzinger zsidó (1727) 164.
Schwinger csn. (1747) 577.
Schwingheimb János Lipót császári tábori biztos (1722) 134.
Scosa Péter Antal budai polgár és kereskedő (1721) 124—5.
Sebastianovics Kristóf pesti polgár (1742) 296. — (1745) 458, 470.
Seligman Herz zsidó (1726) 119.
Semler János kőszegi polgár és özvegye, Krisztina, most Topler János kőszegi polgár és molnár neje, kinek mostohalányai, Regina, Rosina és Mária (1742) 298.
Sibrik János (1692) 17. — neje, Svestics Erzsébet (1692) 17. — (1698) 23.
Sichel Mária Anna bárónő l. Török.
Sidó Mihály (1745) 486.
Simon Áron budai zsidó kántor és metsző (1712) 70. — (1722) 137.
— János Keresztély soproni polgár és székkészítő (1746) 525.
— Jónás zsidó (1748) 613.
— Lázár nagykárolyi zsidó (1737) 238.
— Mihály pozsonyi pénzváltó zsidó (1703) 38. — (1719) 114.
— Salamon rohonci zsidó (1741) 263.
Simso trencséni zsidó (1693) 18.
Sinko csn. (1627) 14.
Sinzheim Löw bécsi zsidó és hadseregszállító (1744) 415. — 417—8, 420—1. — örökösei (1744) 433.
Sommer Ferenc pesti sóhivatali tisztviselő

(1743) 401. — (1744) 408.
Sóki István (1506) 3/1.
Spanraft soproni polgár (1742) 332.
— János soproni polgár és mészáros és neje, Zsuzsanna (1744) 410.
Spiegel Erzsébet budai polgárnő (1720) 120.
Spitz Hirschl bécsi zsidó (1738) 245—6. — (1739) 253. — (1740) 256. — (1743) 405.
Springer Hirschl pozsonyváraljai zsidó (1711) 67.
Stackel budai városi hajdú (1746) 499.
Stahlhofer csn. (1742) 321.
Stahrenberg Gundacker gróf udvari kamarai helyettes elnök (1700) 29.
Stangl Lipót (1544) 11/2.
Steinbeck Joachim a soproni szűcs-céh céhmestere (1743) 375.
Stephanovics János pesti polgár (1748), 598, 609.
Stettner Gábor József, mint Pichler Ferenc budai polgár végrendeletének végrehajtója (1742) 285, 287, 291, 295, 301, 304, 321, 323, 336, 347. — (1743) 358. — (1744) 450.
Stiber Nándor (1748) 597.
Stock Antal soproni polgár és molnár (1746) 538.
Stozing asszony (1626) 13.
Strasser Gotthard budai mészáros (1698). 22. — (1701) 31. — özvegye, Fischer Orsolya (1714) 84.
Strobl Anna soproni asszony (1748) 595.
Suhajda András (1729) 176.
Surzia Stoján budai rác (1725) 159.
Sussman Gerson nagymartoni zsidó (1730) 180—4. — (1731) 191, 194—5, 197, 201—3. — kinek testvére, Wolf (1730) 182.
Svastics Erzsébet l. Sibrik.

Szabó László és Zsigmond alsószilvágyi nemesek (1724) 144, 146.
Szakály döbörhegyi jobbágy, kinek öccse, János (1736) 226.
Szalay György győri tanácsos (1745) 485.
Szapolyai János király (1530) 7. — (1534) 8. — menyegzője Izabellával (1539) 11/1.
szaracénok (1459) 2/2—3.
Szarka Tamás mihályi majorgazda (1744) 452.
Szántó István nemes (1738) 246.
Szegedy Pál atya (1524) 4/2.
Szekér János tatai molnár (1748) 587.
Szemerei József sopronmegyei alispáni helyettes (1731) 197.
Szemethy János győrmegyei esküdt (1745) 495.
Szentbalásy György szombathelyi bíró (1747) 541.
Szentgáli szűcs fia Benedek pesti polgár (1524) 4/2.
Szentmihályi István komárommegyei biztos (1748) 587.
szerb kereskedők (1737) 238.
Szerencsés Imre (1536) 10. — özvegye, Holdin Anna, ki utóbb Klee Márton pozsonyi polgár özvegye és cselédlányai, Anna és Margit (1544) 11/2. — sógora, Klee Mihály l. ott.
Szerémi György történetíró (1510) 4/1.
Széchenyi György gróf (1705) 44. — (1714) 93. — (1724) 145.
Szijártó János szombathelyi külső tanácsos (1722) 139.
Szilágyi Benedek budai polgár és magyar szabó (1492) 2/10.
Szlatini Gábor pestmegyei esküdt (1725) 217—8.
Szombathelyi Ferenc szombathelyi tanácsos (1722) 138—9. — (1724) 147.
szőllőcsősz (1706) 53.
Szőllőssy Ádám sopronmegyei szolgabíró (1742) 352. — (1744) 452. — (1747) 568, 570, 572—3. — (1748) 587.
— Pál szombathelyi tanácsos (1710) 63.
Szuklics sopronmegyei esküdt (1736) 228.
Szűcs János szombathelyi szűcs (1718) 107.
— Mátyás szombathelyi szűcsök céhmestere (1718) 107.

Tabor Márkus prágai zsidó özvegye, Haile l. József Simon, fivére, néhai Wolf prágai zsidó (1714) 91.
Tallian Ferenc (1701) 30.
Taschler l. Mészáros.
Telegdy Anna (1627) 14.
Teleki Ádám gróf (1744) 432.
Teuchtman István pesti polgár és bábsütő (1742) 330.
Teutsch Izsák zsidó (1714) 91.
Teutscher Salamon zsidó (1722) 140.
Thanhoffer József sopronmegyei esküdt (1741) 273.
Thury József (1526) 6.
Tibolt Zsigmond szombathelyi tanácsos (1724) 147. — ügyvéd (1734) 212. — tanácsos (1735) 221.
Timon József (1748) 601.
Tobinger János György

salzburgi lakos (1713) 73.
Tolnay Dániel sopronmegyei jegyző (1700) 29. — (1705) 44—5, 48. — (1707) 57.
Topler János kőszegi polgár l. Semler.
Tousiann báró (1748) 597.
Tóth György szombathelyi varga (1739) 248.
— Pál jobbágy (1738) 246. — varga (1739) 247.
— Sándor sopronmegyei esküdt (1731) 195.
Török György mátészalkai vásárbíró (1744) 432.
— Károly Nándor soproni polgár (1723) 143. — (1724) 149. — özvegye, Sichel Mária Anna bárónő (1735) 220. — (1745) 478, 487. — (1746) 517.
— Mihály sopronmegyei esküdt (1738) 246. — (1744) 452. — szombathelyi kereskedő (1718) 107.
Treu budai polgár özvegye, Bosin Anna Mária (1743) 385, 389.
Trimel Mátyás soproni polgár (1724) 149.
Tronus Miklós velencei doge (1472) 2/4.
Trumber császári tisztviselő (1714) 89.
Tschürtz soproni polgár és mészáros (1746) 538.
Türck l. Török.

Ugróczy-féle soproni szabótársulat (1748) 607.
Ujlaky György szombathelyi tanácsos (1710) 63.
— Lőrinc herceg (1508) 3/1.
Ujvári Sámuel (1698) 23.
— né bárónő (1731) 190.
— Ferenc nagyváradi kanonok (1746) 526.
Ulászló II. király (1506) 3/1.
Ulmer zsidó (1744) 442.
Ulrich Péter nagymartoni tímár (1730) 184.
Unger Lipót soproni polgár (1744) 409.
— Mihály kőszegi polgár és gombkötő (1746) 519.
Uraz Ferenc gyöngyösi lakos (1720) 117. — (1721) 129.
Uzun Hasszán perzsa uralkodó (1459) 2/2—3. — (1472) 2/4—7. — (1473) 2/8.
Übel Ferenc pesti polgár (1447) 543.
üveges (1713) 79.
üzlettárs (1713) 72. — (1742) 332.

Vadlövő Benedek rab a budai Csonkatoronyban (1575) 11/3.
Valentin Izsák zsidó (1747) 545.
Varga János tatai szabó (1748) 587.
Vas Pál hajdú (1744) 432.
Vasits Nenad budai rác polgár, kinek fia, Popp Izsák (1725) 159.
Vasquez ezred (1718) 110. — (1721) 130.
Vámossy Máté budai polgár és magyar szabó (1492) 2/10.
Váradi János tatai lakos (1748) 587.
Veitl l. Feitl.
Velencei Pál (1544) 11/2.
Ventur Jakab fia Gáspár pozsonyi polgár (1414) 1.
Veres Ábrahám zsidó (1491) 2/9.
Végh Péter (1731) 203. — (1733) 205. — (1746) 511.
— Samu (1748) 581.
Vékony István (1744) 432.
Vida Sándor szombathelyi külső tanácsos (1718) 107. — (1722) 138.
vincellér (1706) 53.
Virágos György szombathelyi tanácsos (1718) 107, (1719) 112.
Voss hadbiztos (1743) 394.
Völgyi György szombathelyi külső tanácsos (1722) 139. — (1724) 147. — belső tanácsos (1735) 221. — (1738) 242, 244. — (1739) 247.

Wabler Antal budai polgár (1720) 121.
Waldstein-féle kötelezvény (1747) 545.
Wasy Nándor soproni szószóló (1743) 376.
Waxman Gáspár soproni polgár (1737) 237.
Weinhändel soproni mészárosné (1743) 394.
Weiss János soproni alkamarás (1743) 355.
— Mihály (1738) 246.
Weissenbohrn Zsófia Krisztina budai polgárasszony (1713) 75. — (1714) 86.
Weltishofer Antal és neje, Gontier Mária Terézia (1747) 545.
Wenig Jakab miesi lakós (1713) 73.
Wertheimer Simson bécsi udvari zsidó (1700) 29. — (1702) 33—4. — (1703) 36—7, 40—2. — (1707) 57. — (1713) 71. — (1730) 178, 186, 188.
— Wolf bécsi udvari zsidó (1718) 105. — (1730) 180. — (1731) 191. — (1733) 205—9. — (1736) 233—4.
Wetenz bécsi udvari marschall (1731) 191.
Wettstein Károly József Eduard és neje, Abele Karolin Katalina Rozina soproni lakosok (1747) 545.
Wiczkum Jakab szabó de Williens (?) (1544) 11/2.
Wilfing András soproni polgár és szabó (1747) 562. — (1748) 607.
Wimmer Mátyás sopro-

ni polgár és kalapos (1748) 592.
Windischgrätz Kristóf Ehrenreich gróf (1730) 183. — (1731) 192—4, 196—9, 201—3. — néhai (1735) 216. — neje, Auersperg Mária Anna grófnő néhai (1735) 216.
Winklerné, utóbb Mercznė Anna Mária budai polgárasszony (1745) 491. — (1747) 540.
Wittmann János Pál ürömi sörmester (1713) 78—9.
Wolf pápai zsidó (1718) 110.
— Fülöp kismartoni zsidó (1747) 559. — (1748) 604, 611.
— Jakab kismartoni zsidó (1748) 588. — pozsonyi zsidó(1743) 357.
— József kőszegi zsidó kereskedő (1743) 369, 384. — (1744) 454. — (1746) 514. (1748) 579—80.
— Mózes lakompaki zsidó és fia, Hirschl (1748) 599.
Wolfsperger István sopronnyéki hegymester (1733) 209.
Wormser Meyer Jakab budai zsidó (1743) 364, 373. — (1745) 480.
Wurm Ker. János budai polgár és sütőmester (1694) 21. — (1705) 43. — (1706) 51, 53. — (1707) 55—6. — (1709) 60. — (1712) 70. — (1713) 76.

Zaich Mátyás (1742) 342.
Zakariás lakompaki zsidó (1741) 271. — örökösei (1742) 280.
— Fülöp kaboldi zsidó (1723) 143. — (1724) 149. — (1728) 170. — (1729) 174. — (1737) 237. — özvegye, Heidlin (1731) 200. — (1738) 241. — kinek veje Hirschl Dávid zsidó (1731) 200.
Zábráky János szombathelyi külső tanácsos (1718) 107. — (1722) 138.
Zärner Bertalan budai polgár és kelmefestő (1742) 282, 285—6, 291, 303, 308, 315. — (1743) 354.
Zea Catarin követ (1473) 2/8.
Zeberer György soproni polgár és timár (1742) 300.
Zehentner Antal (1747) 577.
Zeke (Petőházi) István sopronmegyei szolgabíró (1700) 29.— jegyző (1715) 96. — alispán (1731) 194—8, 202. — (1736) 227.
— József (1738) 246. — kerületi biztos (1744) 420.
Zelunka Ferenc svájci tehenész (1748) 597.
Zencker soproni polgár (1748) 582.
Zennegg (von und zu Scharfenstein) György Kristóf budai kerület kamarai inspektora (1722) 137. — (1725) 152.
Zichy gróf (1728) 171.
— uradalom udvarbírája (1722) 135.
— Ádám sopronmegyei főszámvevő (1713) 71. — (1714) 93. — (1724) 145.
— László gróf néhai (1703) 38. — (1719) 114.
— Péter gróf (1703) 38. — (1719) 114. — özvegye (1730) 185. — (1736) 235. — (1742) 292, 301. — (1746) 526. — fiúk, Miklós (1746) 526.
Zinzendorf gróf győri várparancsnok (1703) 40.
Zobotin János vasmegyei szolgabíró (1725) 161.
Zodl Ferenc budai bírósági szolga (1742) 281.
Zorad István császári biztos a török követség mellett (1740) 255.
Zum Dániel soproni polgár és toronyórás (1742) 309.
zsidó gonosztevők (1729) 175.
Zsidó János zsidó (1627) 14.
zsidók (1491) 2/9. — (1524) 4/2. — (1575) 11/3. — (1694) 20. — (1701) 32. — (1710) 63. — (1714) 82, 88. — (1715) 97. — (1719) 115. — (1722) 131. — (1723) 142. — (1729) 172. — (1731) 195, 201. — (1735 221. — (1737) 239. — (1739) 250. — (1742) 289, 293, 297, 309, 339, 349. — (1744) 410, 440, 453. — (1745) 482, 486. — (1746) 502, 507. — (1748) 579, 620.
— nevük szerint: Alt, Anschel, Antscherle, Arnsteiner, Asser, Assur, Ábrahám, Ádám, Áron, Bacharach, Benedikt, Bélteki, Böhm, Bresslauer, Breuer, Bürgl, Dávid, Deutsh, Duschenitz, Eidlin, Eitlitz, Ejnoch, Falck, Feitl, Flesch, Franckl, Fülöp, Gajel, Gábor, Gergely, Gerstl, Gottlieb, Göczl, Günsberger, Hayn, Helin, Herz, Hirsch, Hirschel, Izrael, Izsák, Jakab, Jákói, Joel, Jónás, József, Kaim, Kis, Kohn, Kolman, Koppel, Laubsky, Lázár, Leidersdorfer, Lemmel, Löb, Löbel, Löw, Luzak, Makedli, Mandel, Mannheimer, Markó, Mayer, Mária, Márkus, Mendel, Menzer, Messeritsch, Michlstetter, Mihály,Mózes,Musch, Nagy, Natl, Náthán, Nátli, Noitl, Op-

penheimer, Oroszlán, Österreicher, Palkó, Perl, Polák, Politzer, Prill, Rácz, Rubin, Salamon, Sámuel, Sára, Säxel, Schey, Schimel, Schlesier, Schlesinger, Schlichter, Schmoll, Schmule, Schulzinger, Seligman, Simon, Simso, Sinzheim, Spitz, Springer, Sussman, Szerencsés, Tabor, Teutsch, Teutscher, Ulmer, Valentin, Veres, Wertheimer, Wolf, Wormser, Zakariás, Zsidó.
— helynevek szerint: Aszód, Austerlitz, Beled, Bécs, Buda, Csákány, Csepreg, Csér, Csomaköz, Csorna, Egyed, Felpéc, Felsőszopor, Fertőszentmiklós, Galgóc, Göding, Horpács, Isaszeg, Kabold, Kapuvár, Kastélyosmalom, Kismarton, Köpcsény, Körmend, Kőszeg, Lajtaújfalu, Lakompak, Legénd, Lengyelország, Lipótvár, Mátészalka, Mihályi, Mór, Muraszombat, Nagykároly, Nagymarton, Nikolsburg, Oroszvár, Óbuda, Páli, Pápa, Pozsony, Pozsonyliget, Prága, Rempehollós, Répcemicske, Répceszemere, Rohonc, Sopronkeresztúr, Sopronyék, Szalonak, Szárazvám, Szilsárkány, Szilézia, Szombathely, Törökország, Trencsén, Ungarischbród, Vadosfa, Vágújhely, Vásárosfalu, Zsámbék.
— adója (1699) 27. — (1742) 341. — (1743) 378. — (1744) 429, 448. — (1745) 456—7, 462, 476. — (1746) 511—2, 515, 523, 531—5, 537. — (1747) 547, 555, 557—8, 560, 565—6. — (1748) 601—3.
— adómentesség iránti kérvénye (1744) 438—9.
— család kikeresztelkedve (1745) 483.
— kereskedők (1510) 4/1. — (1534) 8. — (1742) 341.
— markotányos (1708) 58.
— megölése (1534) 9.
— menekülése (1745) 488.
— összeírása (1725) 157, 162—3. — (1735) 224. — (1736) 232. — (1743) 378. — (1744) 429. — (1745) 456—7, 462, 476. — (1746) 511—2, 516, 522, 531—3, 537. — (1747) 547, 555, 557—8, 565.
— puskaporral és salétrommal nem kereskedhetnek (1743) 368, 376.
— sörfőzdét nem bérelhetnek (1735) 217.
— at megadóztatni nem lehet (1744) 440. — (1746) 533.
— ra kivetett adó töröltessék (1741) 278.
Zsigmond király (1414) 1.
Zsirai István jobbágy (1744) 452.
— Pál mihályi jobbágy (1744) 452.

II. HELYMUTATÓ — INDEX LOCORUM

Agendorf l. Ágfalva.
Almás hn. Komárom m-ben (1722) 140.
alsó-ausztriai toloncbiztos l. Kroicher.
alsólászlói (hn. Sopron m-ben) nemesek l. Diakovicz.
Alsószilvágy hn. Vas m-ben (1724) 144, 146.
— *-i* dülők: Finta írtás és Kisirtás (1724) 144.
— *-i* nemesek l. Balia, Gál, Szabó.
Altmauthen hn. A-ban (1727) 164.
Altofen l. Óbuda.
Amberg hn. F. A-ban (1544) 11/2.
Anatólia, török tartomány (1473) 2/8.
Angerau l. Pozsonyliget.
Aquatica l. Vizivároś.
Arzingan, földrajznév (473) 2/8.
aszódi (hn. Pest m-ben) zsidók (1730) 187. — (1731) 189.
austerlitzi (hn. Morvaországban) zsidó l. Ábrahám.
ágfalvi (Agendorf, hn. Sopron m.-ben) pásztorlegények (1748) 612.
Ázsia, világrész (1472) 2/6.
Árben l. Üröm.

Babilónia, ország (1459) 2/2—3.
Baden hn. A. A.-ban (1747) 578.
Bajorország (1744) 407, 445. — (1745) 485, 495. — (1747) 567.
Bártfa, város (1506) 3/2.
— *i* polgár l. Bernardin.
beledi (hn. Sopron m.-ben) zsidó l. Gajel.
Belgrád, város (1472) 2/4. (1722) 134.
Bécs (Vienna Austriae, Wien) város (1544) 11/2. — (1700) 29. — (1701) 32. — (1702) 34—5. — (1703) 37—8. — (1705) 49. — (1707) 57. — (1711) 67. — (1718) 105. — (1721) 127—8, 130. — (1722) 132—4. — (1730) 180. — (1731) 191, 202—3. — (1733) 205. — (1735) 215, 222. — (1739) 249, 253. — (1742) 289, 297, 329, 331, 338. — (1743) 362. — (1744) 415, 431. — (1745) 473, 488. — (1746) 511, 515—6, 518, 537. — (1748) 597.
— ostroma (1544) 11/2.
— ben Kronenperg-féle ház (1721) 130.
— *-i* ágens l. Rimanóczy.
— *-i* bankár l. Gaun.
— *-i* Boldogasszony ispitály préfektusa l. Diago.
— *-i* hadi pénztár (1744) 417—8, 421.
— *-i* haditanács (1706) 54.
— *-i* kereskedő l. Eisenreich.
— *-i* közjegyző l. Adler.
— *-i* udvari kamarai elnök l. Firstenbusch.
— *-i* udvari marschall (1731) 193—5, 201—2. — (1740) 256. — l. még Auersperg, Feckenwirt, Wetenz.
— *-i* városi bank (1739) 253.
— *-i* zsidók l. Ejnoch, Herz, Hirschel, Leidersdorfer, Oppenheimer, Schlesinger, Sinzheim, Spitz, Wertheimer.
Bécsújhely (Neustadt, Nova Civitas) város (1544) 11/2. — (1740) 254. — (1745) 498.
— *-i* harangöntő (1743) 366.
— *-i* polgár l. Mihály, Pimpel.
— *-i* városbíró l. Perger.
Bicske hn. Fejér m.-ben (1728) 171.
bihari insurgensek (1743) 356.
Borosjenő (Weindorf) hn. Pest m.-ben (1733) 211/1.
Bőd hn. Vas m.-ben (1724) 144.
Brünn város Morvaor-

ságban (1727) 164. — (1731) 190.
Buda (Ofen, Pestújhegy) város, részei: Rácváros vagy Tabán, Szombathely, Vizaváros l. ott! (1457) 2/1. — (1472) 2/5. — (1491) 2/9. — (1492) 2/10. — (1496) 2/11. — (1506) 3/1. — (1530) 7, (1539) 11/1. — (1697) 22. — (1700) 28. — (1701) 31—2. — (1703) 39. — (1705) 43. — (1706) 51. — (1707) 55—6. — (1708) 59. — (1709) 60. — (1713) 73, 75—6, 79. — (1714) 80—1, 87—8, 91—2. — (1717) 102—3. — (1718) 110. — (1720) 118, 120, 122—3. — (1721) 124, 127, 129—30. — (1722) 134—5, 137, 140. — (1724) 148. — (1725) 152, 158—9. — (1727) 164. — (1733) 211/1. — (1735) 214, 217—8. — (1746) 533. — (1747) 542. — (1748) 597.
— elfoglalása (1526) 5—6.
— kereskedelmének fejlesztése (1534) 8.
— ról zsidók kiutasítva (1714) 85. — (1746) 518, 530.
— -i bírósági szolga l. Zodl.
— -i bírósági ülnök l. Göcz.
— -i bíróválasztás (1492) 2/10.
— -i Csonkatorony l. Vadlölő.
— -i ezredbíró l. Gotzy.
— -i ház l. Mendel.
— -i jezsuiták (1706) 51.
— -i kamarai hatóság (1706) 54. — (1714) 92.
— -i kancellista (1742) 315.
— -i katonai parancsnok l. Pfeffenhauen.
— -i kereskedők társulata (1744) 406. — (1746) 499.
— -i Ker. Szent János kolostor (1510) 4/1.
— -i kerület kamarai inspektora l. Zennegg.
— -i kerületi biztos l. Gilligh.
— -i kormánybizottság (1703) 39.
— -i magyar szabók céhszabályai (1492) 2/10.
— -i magyar szabók zsidóknak viszonteladásra nem dolgozhatnak és őket ez iparra nem taníthatják meg (1492) 2/10.
— -i major (1743) 383.
— -i Mária Magdolna plébániatemplom plébánosa és Szent Lélek oltára (1492) 2/10.
— -i nyúlszigeti apátnő l. Orohocsy.
— -i paloták (1534) 8.
— -i Pálvölgye (1709) 60.
— ben Ochsenriedt dülő (1705) 43. — (1706) 51. — (1707) 56.
— -i polgárjog megszerzése (1492) 2/10.
— -i polgárok (1539) 11/1. — (1729) 176. — l. még Agics, Bauer, Bernát, Bianovics, Bilánszky, Brunner, Coopman, Cutica, Davidovics, Dimics, Dolb, Faber, Faist, Fogelbaider, Forster, Forstmeyer, Gallant, Gollwitzer, Göltl, Gröller, Gruber, Haug, Häring, Hellenstreit, Hirschl, Hochwarth, Hoisdak, Holderman, Huber, Hubinger, Josits, Kayser, Klampferer, Kober, Kochanegg, Köppelin, Krempl, Landsdorferné, Latinszky, Limperger, Marianovics, Mathes, Mathy, Milthumb, Neüner, Nikolics, Pestaluzzi, Petrovits, Pichler, Pigino, Popp, Pucher, Roth, Scheckelin, Schlick, Schmidt, Scosa, Spiegel, Stettner, Strasser, Surzia, Szilágyi, Treu, Vasits, Vámossy, Wabler, Weissenbohrn, Winkler, Wurm, Zärner.
— -i sütőcéh (1712) 70.
— -i szabólegény l. Almási.
— -i Szent Péterről c. plébániatemplom (1530) 7.
— -i szijgyártó (1714) 80.
— -i tanács (1706) 54. — (1707) 56. — (1713) 73. — (1714) 88. — (1721) 129. — (1722) 133, 136—7. — (1724) 148. — (1725) 152, 154, 156, 158. — (1742) 285. — (1743) 358, 383, 388. — (1744) 427, 447. — (1745) 456, 463, 497. — (1746) 518, 523. — (1747) 577. — (1748) 615—6.
— -i tanácsi határozat (1714) 89.
— -i tanácsosok l. Arnolth, Berger, Bossányi, Felber, Haller, Kramer, Landtrachtinger, Laup, Mayrhold, Natterman, Schiffreder.
— -i Trettplatz melletti major (1743) 367.
— -i várbeli özvegy rác aranyművesné (1725) 152.
— -i városbíró (1713) 72. — (1722) 134. — l. még Ádám, Keppeler.
— -i városház (1491) 2/9. — (1492) 2/10.
— -i városi bíró szék (1713) 76. — (1714) 86—8, 91—2, 94—5, (1720) 116, 119—21. — (1721) 125, 127. — (1725) 159. — (1741) 277. — (1742) 292, 301, 312, 321. — (1743) 364. — (1745) 459, 464. — (1747) 542.

Budai városi főkamarahivatal (1712) 70.
— *-i* városi hadnagy (1742) 347.
— *-i* városi hajdú (1742) 301. — Richter, Stackel.
— *-i* városi kancellária (1714) 81.
— *-i* városi telekkönyv (1705) 43. — (1706) 53. — (1707) 56. — (1709) 60. — (1714) 84, 88—9. — (1743) 373. — (1745) 494. — (1747) 563. — (1748) 596. — telekkönyvvezető l. Pleyern.
— *-i* vendéglők: Arany Sas l. Faber, Fehér, Hattyú l. Neüner,
— *-i* zsidó hitközség (1744) 436, 443, 451. — (1745) 459, 461, 463—4, 466, 468.
— *-i* zsidó negyed (1526) 5.
— *-i* Zsidó-utca (1530) 7. — (1534) 8.
— *-i* zsidók (1510) 4/1. — (1539) 11/1. — (1699) 27. — (1746) 521. — l. még Ábrahám, Bacharach, Bürgl, Eidlin, Flesch, Göczl, Günsberger, Hirschel, Joel, József, Leidersdorfer, Löb, Löbl, Natl, Polak, Schimel, Schlesinger, Simon, Wormser.
— *-i* zsidók hősi ellenállása (1526) 5. — kitelepítése Törökországba (1526) 6. — megölése (1526) 5.
Bük hn. Sopron m.-ben (1738) 245. — (1739) 249.
— *-i* ház (1742) 337—8.
— *-i* kastély (1739) 249. — (1742) 337.
— *-i* korcsma (1739) 249. — (1742) 337.

Ciprus, sziget (1472) 2/4.
— *-i* király (1472) 2/4.
Cirák hn. Sopron m.-ben (1738) 246.
Colonia l. Köln.
Comorn l. Komárom.
Corusa, földrajznév (1459) 2/2—3.
Cöetan hn. Morvaországban (1727) 164.
Csaba hn. Pest m.-ben (1733) 211/1.
Csákányban (hn. Vas m.-ben) addig nem kell vámot fizetni, míg zsidó a vámos (1727) 167.
cseh kir. kancellária (1727) 166. — (1728) 168.
— tribunal (1729) 173.
csepeli rév (1539) 11/1.
csepregi (hn. Sopron m.-ben) bor kimérés (1739) 249.
— *-i* lakós l. Csonka.
— *-i* zsidó (1743) 356. — l. még Hirschel.
cséri (hn. Sopron m.-ben) zsidó l. Löbl.
Csomaköz hn. Szatmár m.-ben (1725) 151.
— *-i* zsidó l. Bélteki
csornai (hn. Sopron m.-ben) zsidó l. Ádám, Izsák.
— *-i* zsidó kereskedő (1745) 474.

Dénesfa hn. Sopron m.-ben (1738) 245—6. — (1740) 256.
— *-i* tiszttartó l. Deimbling.
— hn. Vas m.-ben (1701) 30.
— dülői: Becsszegi, Belső lak, Külső lak, Selisto l. uo.
— *-i* lakós l. Baso, Egervári.
Dillingen város Németországban (1536) 10.
diósgyőri (hn. Borsod m.-ben) várnagy l. Melith.
döbörhegyi (hn. Vas m.-ben) jobbágy l. Szakály.
Dráva folyam (1748) 587.
Duna (Iszter) folyam (1534) 8. — (1727) 164.
— *-i* rév (1721) 129.
Dunakeszi hn. Pest m.-ben (1727) 164.
ebenfurti (hn. A. A.-ban) gyilkosság (1742) 339.
Eberau l. Monyorókerék.
Ebergőc hn. Sopron m.-ben (1741) 266.
— *-i* mészáros l. Dalham.
Eggenburg hn. A. A.-ban (1741) 273.
egyedi (hn. Sopron m.-ben) zsidó l. Salamon.
Eisenstadt l. Kismarton.
Esztergom város (1748) 587.
— *-i* érsek (1496) 2/11. — l. még Bakócz.
— *-i* lakós l. Kozy.
Európa, világrész (1459) 2/2—3.
— *-i* uralkodók (1472) 2/6.

felpéci (hn. Győr m.-ben) zsidó l. Hirschel.
Felső Magyarországon borral kereskedni zsidóknak, görögöknek, örményeknek és arnótáknak tilos a lengyel zsidók kivételével (1737) 239.
Felvidék lakói (1606) 12.
Felsősurány hn. Vas m.-ben (1734) 212.
felsőszopori (hn. Sopron m.-ben) zsidó kereskedő (1745) 474.
Fertőszentmiklós hn. Sopron m.-ben (1731) 196. — (1733) 208.
— *-i* zsidó kereskedő (1745) 474.
Feuchtwangen város Németországban (1536) 10.
Forchtenau l. Fraknó.
Földvár hn. Tolna m.-ben (1714) 94.
Fraknó (Forchtenau) vár Sopron m.-ben (1738) 243.
— *-i* tiszttartó (1730) 181—2. — l. még Frischman
— *-i* uradalom (1731) 202.
francia király (1459) 2/2.
Frauenhaid an der Strass l. Kisboldogasszony.
Fünfkirchen l. Pécs.

Galgóc hn. Nyitra m.-ben (1727) 164.
— *-i* zsidó l. Oroszlán.
gallipoli püspök l. Nagyrévy.
garamszentbenedeki konvent (1506) 3/1.
gödingi (hn. Morvaországban) zsidó l. Hirschel.
gönyüi (hn. Győr m.-ben) malom (1745) 495.
görög kereskedők (1534) 8. — (1715) 97. — (1722) 131. — (1737) 238—9. — (1742) 341. — (1745) 482, 498.
— *-ök* megölése (1534) 9.
Görögország (1722) 131.
Gross Höflein l. Nagyhőflány.
Grosswardein l. Nagyvárad.
Gudorf hn. Sziléziában (1727) 164.
Güns l. Kőszeg.

Gyöngyös város (1720) 117—8. — (1721) 129.
— *-i* bíró (1720) 118. — l. még Nagy Gergely.
— *-i* ház (1720) 118.
— *-i* lakósok l. Barát, Nagy, Uraz.
— *-i* tanács (1720) 117.
Gyöngyöspata hn. Heves m.-ben (1729) 176.
— *-i* plébános l. uo.
— *-i* templom sekrestyéje l. uo.
Győr (Raab) város (1703) 40. — (1713) 72. — (1714) 95. — (1718) 104, 106. — (1744) 435, 437, 445, 452. — (1745) 485, 495. — (1747) 571—2, 575.
— *-i* ezredbíró (1714) 94.
— *-i* mérő (1744) 452.
— *-i* polgár l. Fleischer.
— *-i* püspök l. Erdődy.
— *-i* raktár (1718) 106.
— *-i* tanácsos l. Döller, Szalay.
— *-i* vár (1703) 40.
— *-i* várparancsnok l. Zinzendorf.
— *-i* városbíró l. Karner.
— *-i* zsidó l. Hirschel.
győrmegyei esküdt l. Szemethy, — szolgabíró l. Bajcsi.
Gyüleviz hn. Sopron m.-ben (1736) 228.

Halle a. S. város Németországban (1733) 211/2.
— *-i* egyetem orvosprofesszora l. Alberti.
Hals l. Répcevis.
Heiss l. Répcevis.
Holics vár Nyitra m.-ben (1748) 597.
Homonna hn. Zemplén m.-ben (1506) 3/2.
Hornstein l. Szarvkő.
Horpács hn. Sopron m.-ben (1735) 213.
— *-i* zsidó (1745) 474.
Horvátország (1472) 2/5. — (1748) 587.
Hungerisch Altenburg l. Magyaróvár.
Hunno Broda l. Ungarisch Brod.

ikervári (hn. Vas m.-ben) harmincad (1694) 20.
— *irnok* l. uo.
Irmb l. Üröm.
isaszegi (hn. Pest m.-ben) zsidó l. Schlesinger.
Iszter l. Duna.

Jobbágyi hn. Nógrád m.-ben (1729) 176.

Kabold (Kobersdorf) vár Sopron m.-ben (1731) 200.
— *-i* tiszttartó l. Händlein.
— *-i* zsidó l. Zakariás.
— *-i* zsidó hitközség (1739) 252. — (1745) 474.
Kaffa város (1459) 2/2—3. — (1472) 2/4. — (1473) 2/8.
— *-i* közjegyző l. Constantius.
kanizsai kereskedő l. Peitscher.
kaplonyi (hn. Szatmár m.-ben) ferencrendi zárda (1737) 236.
— *-i* mészárszék l. uo.
Kapronca (Koprainitz) hn. Belovár-Kőrös m.-ben (1742) 342.
— *-i* kereskedő asszony l. Cattinné.
kapuvári (hn. Sopron m.-ben) céhek (1742) 352.
— zsidó l. Löbl.
karkóczi (hn. Nyitra m.-ben) vámos l. Bohuth.
Karlburg l. Oroszvár.
kastélyosmalomi (hn. Sopron m.-ben) két zsidó pálinkafőző (1745) 474.
kelénpataki (Klingenbach, hn. Sopron m.-ben) bíró l. Peykovics.
keresztúri (hn. Fejér m.-ben) zsidó l. Ábrahám.
kisboldogasszonyi (Frauenhaid an der Strass, hn. Sopron m.-ben) iskolamester l. Eisenberger.
— plébános l. Hueter.
Kismarton (Eisenstadt, hn. Sopron m.-ben) város (1703) 41—2. — (1705) 44, 49. — (1709) 62. — (1730) 181. — (1731) 199. — (1741) 273. — (1742) 306.
— *-i* kereskedő l. Menninger.
— *-i* rabbi (1713) 72.
— *-i* vicarius l. Hueter.
— *-i* zsidók l. Áron, Benedikt, Eitlitz, Helin, Hirschel, Leidersdorfer, Luzak, Polak, Schlesinger, Wolf.
— *-i* zsidó hitközség (1739) 252. — (1743) 370. — (1745) 472, 474. — (1746) 501. — (1747) 546. — (1748) 618.
Kisvárda hn. Szabolcs m.-ben (1627) 14.
Kittsee l. Köpcsény.
Klingenbach l. Kelénpatak.
Kobersdorf l. Kabold.
Kolozsvár város (1544) 11/2.
Komárom (Comorn) vá-

ros (1722) 140. — (1727) 164.
— megye (1748) 587. -i biztos l. Szentmihályi, -i esküdt l. Beniczky, -i szolgabíró l. Both.
Konstantinápoly város (1473) 2/8. — (1510) 4/1.
Koprainitz l. Kapronca.
Korfu sziget (1472. 2/5.
Köln (Colonia) város Németországban (1414) 1.
köpcsényi (Kittsee, hn. Moson m.-ben) tisztartó (1743) 366.
— zsidó l. Falck, Jakab, Löbl.
Körmend hn. Vas m.-ben (1701) 30.
— -i tiszttartó (1736) 226.
— -i zsidó vámos l. Ábrahám.
köhalomi (hn. Sopron m.-ben) zsidó dohánykereskedő és pálinkafőző (1745) 474.
Kőszeg (Güns) város (1698) 23. — (1741) 259. — (1744) 422. — (1746) 507. — (1748) 579.
— en csak egy zsidó lakik házzal és kereskedéssel (1743) 378. — (1745) 457.
— en zsidók nem házalhatnak, kőszegi polgár tőlük nem vásárolhat és 4 forint büntetést fizet, aki szállást ad nekik (1746) 508.
— -i adóügyi számvevő (1744) 420.
— -i csizmadiák (1745) 498.
— -i gyámatya l. Paar.
— -i Hostat (1744) 454.
— -i lány l. Schaller.
— -i polgárok l. Adelman, Merez, Muesser, Pintér, Semler, Topler, Unger.
— -i szabók (1744) 453.
— -i tanács (1743) 378, 399. — (1744) 420, 429, 444. — (1745) 457. — (1746) 507, 514. — (1748) 579—80.
— -i vámház (1746) 507.
— -i városjegyző l. Kaczor.
— -i zsidó l. Schlesinger, Wolf.
Kreuz l. Sopronkeresztúr.

Lackenbach l. Lakompak.
lajtaújfalui (Neufeld, hn. Sopron m.-ben) zsidók kitelepítése (1739) 251—2.
— -i zsinagóga (1739) 252.
lakompaki (Lackenbach, hn. Sopron m.-ben) zsidók (1742) 294. — l. még Ádám, Dávid, Hayn, József, Lemmel, Löbl, Noitl, Rubin, Schey, Schlichter, Wolf, Zakariás.
— zsidó hitközség (1739) 252. — (1741) 276. — (1743) 370. — (1744) 424. — 1745) 472, 474. — (1746) 501. — (1747) 546. — (1748) 618.
legéndi (hn. Nógrád m.-ben) zsidó l. Ábrahám, Ádám, Márkus.
lengyel király (1473) 2/8. — (1700) 29. — (1718) 105. — (1733) 207.
— zsidók (1737) 239.
Leopoldstadt l. Lipótvár.
Leutershausen város Németországban (1536) 10.
lipótvári (Leopoldstadt, hn. Nyitra m.-ben) zsidó l. Gábor.
Liptó megye (1745) 488.
lósi (hn. Sopron m.-ben) szőllő (1733) 208.

magyar király (1473) 2/8. — (1496) 2/11.
Magyarbród l. Ungarisch Brod.
Magyarkeresztúr hn. Sopron m-ben (1747) 568, 570.
Magyarország (1729) 173. — (1735) 223. — (1742) 337. — (1745) 485, 488, 495. — (1746) 511, 532. — (1747) 578.
Magyaróvár (Hungarisch Altenburg) város (1740) 255.
Masudra, földrajznév (1459) 2/2—3.
Mattersdorf l. Nagymarton.
márki (hn. Zemplén m-ben) orosz jobbágy l. Rácz.
Mátészalka (hn. Szatmár m-ben) (1744) 432.
-i hadnagy l. Fejér.
-i vásárbíró l. Török.
-i zsidó l. Salamon.
Medgyes város Nagy Küküllő m-ben (1534) 9.
meggyesi (Mörbisch, hn. Sopron m-ben) szőllődűlő, Laimgruber (1733) 208.
miesi (hn. Csehországban) lakos l. Wenig.
Mihályi hn. Sopron m-ben (1718) 106. — (1744) 435, 445, 452. — (1747) 567—8.
-i bíró l. Böcskey.
-i gazdatiszt l. Bárson.
-i jobbágy l. Illés, Lakatos, Zsirai.
-i majorgazda l. Szarka.
-i 3 zsidó pálinkafőző (1745) 474. — (1747) 533. — és egy zsidó szűcs (1745) 474.
Millidorf l. Szárazvám.
Mohács hn. Baranya m-ben (1510) 4/1.
-i ütközet (1526) 5.
Monyorókerék (Eberau) hn. Vas-mben (1744) 413.
Morvaország (1544) 11/2. — (1727) 164. — (1729) 172—3. — (1742) 299. — (1745) 488.
-i zsidó kereskedők (1745) 498.
Moson megye (1735) 222. — (1742) 339.
-i alispán (1738) 245—6. — (1748) 579.

móri (hn. Fejér m-ben) zsidó l. Ábrahám.
Mörbisch l. Meggyes.
Muraszombaton (hn. Vas m-ben) addig nem kell vámot fizetni, míg zsidó a vámos (1727) 167.

Nagyhőflány (Gross Höflein) hn. Sopron m-ben (1738) 243. — (1743) 395.
-*i* bíró (1743) 395.
-*i* postamester (1742) 342.
Nagykajd hn. Vas m-ben (1725) 155, 161.
Nagykároly város (1737) 236, 238.
-*i* préfektus l. Redeli.
-*i* zsidó l. Ábrahám, Jákói, Kis, Lázár, Löbel, Nagy, Náthán, Simon.
Nagymarton (Mattersdorf) hn. Sopron m-ben (1730) 180, 183—4. — (1731) 191—7, 199, 201—2. — (1735) 216. — (1738) 241.
-*i* bíró l. Pintér.
-*i* tímár l. Ulrich.
-*i* zsidó (1746) 519. — (1748) 619. — l. még Áron, Breuer, Dávid, Deutsch, Gottlieb, Hirsch, Hirschel, Koppel, Lázár, Löbl, Mandel, Salamon, Sámuel, Sussman.
-*i* zsidóbíró (1745) 472. — l. még Gerstl.
-*i* zsidó hitközség (1739) 252. — (1743) 370—1. —(1744) 424. — (1745) 474. — (1746) 501. — (1747) 546. — (1748) 618.
-*i* zsidó molnár (1744) 416.
-*i* zsidó sörfőző (1745) 474.
-*i* zsinagógában ülőhely (1731) 191.
Nagyszombat (Tirnavia) város (1506) 3/1.
Nagyvág hn . Sopron m-ben (1747) 570, 573.
nagyváradi (Grosswardein) kanonok l. Újváry.
— tüzérkapitány l. Berger.
Nápoly város (1472) 2/5—6.
-*i* király l. Ferdinánd.
Neckenmarkt l. Sopronnyék.
Nemeskér hn. Sopron m-ben (1730) 178, 186. — (1733) 206, 208. — (1740) 254. — (1742) 328. — (1743) 362. — (1744) 415, 430, 439—40. — (1745) 474, 492—3. — (1746) 516, 532, 537. — (1748) 602.
Neuburg város Németországban (1536) 10.
Neufeld l. Lajtaújfalu.
Neustadt l. Bécsújhely.
Neutitschein hn. Sziléziában (1727) 164.
német király (1473) 2/8.
Németország (Reich) (1703) 38.
nikolsburgi (hn. Morvaországban) közjegyző l. Alvera.
— párta (1731) 190.
— rabbi (1744) 451.
— zsidó l. Lemmel, Löbl, Löw, Messeritsch, Michlstetter, Politzer, Salamon, Schlesier.
Nova Civitas l. Bécsújhely.
Nürnberg város Németországban (1536) 10.
Nyitra megye (1745) 488.
nyúlszigeti apácák (1735) 218.

Oderberg hn. Sziléziában (1727) 164.
Ofen l. Buda.
Ofras, terület Perzsiában (1459) 2/2—3.
olasz kereskedők (1534) 8.
Olaszország (Welschland) (1472) 2/6. — (1703) 38.
oláhországi fejedelem l. István.
Olmütz, város Morvaországban (1748) 597.
Oroszvár (Karlburg) hn. Moson m-ben (1742) 332. — (1748) 579.
-*i* zsidó hitközség (1748) 579—80.
osztrák vendéglős (1742) 294.
óbudai (Altofen) klarissza apátnő l. Orohocsy.
— tanács (1748) 581.
— zsidóbíró l. Österreicher.
— zsidók (1730) 185. — (1736) 235. — (1748) 585, 594. — l. még Asser, Ábrahám, Feitl, Flesch, Hirschel, Izsák, Löbel, Mendel, Mózes.
— zsidók összeírása (1730) 177.
Óvadszentlőrinc hn. Vas m-ben (1725) 160.
Ödenburg l. Sopron.
örmények (1739) 250.
örmény kereskedők (1737) 239.

Panyola hn. Szatmár m-ben (1725) 151.
passaui (város Bajorországban) lakos l. Lackinger.
pálii (hn. Sopron m-ben) zsidó pálinkakereskedő (1745) 474.
Pápa hn. Veszprém m-ben (1742) 332.
-*i* vámos (1714) 95.
-*i* zsidó l. Hirschel, Wolf.
Perint hn. Szombathely mellett (1714) 82—3.
perzsa követ l. Izsák, — uralkodó l. Uzun Hasszán.
Pest város (1718) 108. — (1721) 129. — (1722) 133. — (1727) 164, 166. — (1728) 168. — (1729) 235. — (1736) 235. — (1737) 238. — (1742) 341. — (1746) 522. — (1748) 597.
— elfoglalása (1526) 5.
-*en* az óbudai zsidók már csak a városkapuk előtt árusíthatnak (1746) 509.

-i Boldogasszony plébánia l. Nagyrévy.
-i Collegium charitatis testvérület alapszabályainak megerősítése (1524) 4/2.
-i gyámatya (1748) 606.
-i József-napi vásár (1748) 585.
-i kapuőr (1727) 164.
-i kereskedők társulata (1746) 502.
-i Medárd-napi vásár (1746) 509.
-i oldal (1721) 129.
-i polgárok (1539) 11/1. — l. még Ambrus, Bauer, Engelman, Hochhauser, Hoffman, Jankovics, Kallinger, Katich, Kirovics, Krawingler, Lipták, Nikola, Pesthi, Schmer, Sebastianovics, Stephanovics, Szentgáli Teuchtman, Übel.
-i sóhivatali tisztviselő l. Sommer.
-i tanács (1745) 458. — (1748) 585, 594, 609, 615.
-i tanácsos l. Kászoni.
-i telekkönyv (1742) 296.
-i városi kamarás (1744) 442. — (1745) 467, 483.
-i városi kancellária (1747) 556.
-i városkapu (1746) 502.
Pest megye (1701) 32. — (1706) 52. — (1727) 164. — (1730) 187.
— alispánja (1727) 164. — l. még Bajtay, Mágócsy.
— molnárokat, sörfőzőket, zsidókat és görögöket megadóztatja (1718) 108.
— közgyűlése (1703) 39. — (1718) 108. — (1729) 172, 175. — (1730) 177, 185. — (1731) 189. — (1736) 235. — (1742) 341. — (1746) 522, 533, 535.
— közönsége (1724) 150. — (1727) 166. — (1728) 168, 171.
— területén nincs zsidó (1699) 27.
— megyei bírói szék (1746) 526.
— biztos l. Kecskeméti.
— esküdt l. Kászoni, Szlatini.
— szolgabíró l. Früebeisz, Horányi, Huszár.
— zsidók földesuraiktól szerezzenek bizonyítványt, anélkül útra ne keljenek (1729) 175.
Pestújhegy l. Buda.
Petőháza hn. Sopron m-ben (1731) 198.
pécsi (Fünfkirchen) tanács (1722) 135.
Pozsony (Pressburg) város (1544) 11/2. — (1703) 38. — (1705) 46. — (1719) 114. — (1725) 154, 156—7, 162. — (1727) 166—7. — (1729) 172—3. — (1730) 178. — (1736) 230. — (1737) 239. — (1742) 289, 297, 339. — (1743) 376, 378. — (1744) 407, 417—8, 421, 429—30, 433, 439, 444, 448. — (1745) 456—7, 462, 476, 486. — (1746) 512, 521, 523, 534. — (1747) 547, 555, 560, 565. — (1748) 580, 601.
-i főispán l. Pálffy.
-i hadi raktár (1705) 44.
-i káptalan (1414) 1.
-i mérő (1718) 104, 106. — (1744) 452. — (1747) 572. — (1748) 587.
-i piac (1703) 38.
-i polgár l. Klee, Rauhennater, Ventur.
-i tanács (1414) 1. — (1544) 11/2.
-i zsidóbíró (1414) 1.
-i zsidók (1733) 211/2. — l. még Arnsteiner, Assur, Hirschel, Löbl, Mandel, Mannheimer, Márkus, Musch, Simon, Springer, Wolf.
pozsonyligeti (Angerau) zsidó l. Hirschel.
Prága város (1714) 91. — (1735) 215. — (1743) 377.
-i káptalan (1735) 222.
-i zsidó l. Duschenitz, Sára, Säxel, Tabor.
Pressburg l. Pozsony.

Raab l. Győr.
Rábahídvég hn. Vas m-ben (1736) 226.
Rábaköz, terület Sopron m-ben (1747) 570. — (1748) 587.
Rácváros l. Tabán.
Räzenstadt l. Rácváros.
Rechnitz l. Rohonc.
Reich l. Németország.
rempehollósi (hn. Vas m-ben) zsidó l. Mátyás.
Répcemicske (Strebelsdorf) hn. Sopron m-ben (1698) 23. — (1731) 197. — (1735) 213, 216.
-i zsidó l. Lázár.
-i zsidó sörfőző l. József.
répceszemerei (hn. Sopron m-ben) zsidó kereskedő (1745) 474.
Répcevis (Hals, Heiss) hn. Sopron m-ben (1735) 213. — (1742) 331.
-i mészáros l. Nussbaumer.
-i plébános l. Sági.
Rodos, sziget (1472) 2/4.
-i nagymester l. uo.
Rohonc (Rechnitz) hn. Vas m-ben (1692) 17. — (1722) 131. — (1723) 142. — (1724) 144. — (1736) 226. — (1743) 399. — (1744) 412.
-on addig nem kell vámot fizetni, míg zsidó a vámos (1727) 167.
-i úriszék (1746) 514.
-i zsidó (1738) 244. — l. még Ádám, Dávid, Jakab, Jónás, Makedli, Mandel, Markó, Mihály, Mózes, Natli, Noitl, Salamon, Schmoll, Schmule, Simon.

Rohonci zsidó vámos (1692) 17. — (1698) 23.
Rothberg hn. Sziléziában (1727) 164.
Róma város (1472) 2/4, 6—7.
-*i* pápa (1472) 2/5—7.
-*i* pápai legátus l. De Vio.
ruszti (hn. Sopron m-ben) harmincados l. Janisch.

Sabaria l. Szombathely.
Salamonfalva (Samesdorf) hn. Sopron m-ben (1744) 435, 437, 445—6.
-*i* kastély (1733) 208.
Samesdorf l. Salamonfalva.
Sami, terület Perzsiában (1459) 2/2—3.
salzburgi (város A-ban) lakos l. Tobinger.
Schlaining l. Szalonak.
Scutari, város (1472) 2/5.
Seras, terület Perzsiában (1459) 2/2—3.
Silz hn. Sziléziában (1727) 164.
Somogy megye (Somogyság) (1748) 587.
Sopron (Ödenburg) város (1699) 25. — (1702) 34—5. — (1703) 36—7. — (1705) 44—8, 50. — (1708) 58. — (1715) 96. — (1723) 143. — (1724) 149. — (1729) 174. — (1731) 194, 197, 199. — (1735) 216, 220. — (1736) 227, 229, 234. — (1737) 237. — (1738) 240—1. — (1739) 251—2. — (1740) 254. — (1741) 274—5. — (1742) 284, 289, 297, 328, 335, 339. — (1744) 417—8, 420—1, 430, 433, 448. — (1745) 462, 474, 476, 486. — (1746) 504, 512, 531, 534, 537. — (1747) 547, 553, 557—8, 560, 565—6. — (1748) 601, 613.
— ostroma (1708) 58.
— város kiváltsága (1626) 13.
— város közgyűlése (1743) 376.
— város közönsége (1744) 421.
— városában zsidóktól szedett vám (1740) 254.
— városával szabad kereskedése a zsidóknak (1739) 250. — (1741) 276. — (1742) 305. — (1743) 370. — (1744) 424. — (1745) 472. — (1746) 501. — (1747) 546. — (1748) 618.
-*i* adókerület (1744) 417—8, 421.
-*i* alkamarás l. Weiss.
-*i* bírósági szolga (1748) 620.
-*i* dobos és órakikürtölő l. Gritsch.
-*i* dülők: Cronberg (1748) 613. — Erdburger Scheiben (1748) 613. — Haus-Satz (1741) 269. — Irnfried (1742) 283. — Tiefenweg (1748) 613.
-*i* felsőlövéri gesztenyés (1748) 613.
-*i* harmincados l. Büttner.
-*i* ház (1737) 237. — (1742) 306.
-*i* Hillinger-féle mészáros társulat (1743) 375.
-*i* hóhér (1748) 620.
-*i* jezsuita diák és préfektus (1747) 564. — kollégium (1740) 254.
-*i* kamara (1742) 346.
-*i* kapuk: (1742) 297. — l. még Kőkapu (1743) 360. — Pócsi kapu (1742) 294. — Szent Mihály kapu melletti kert (1748) 613.
-*i* kereskedők (1694) 20.
-*i* kerti házak (1742) 294.
-*i* major (1745) 478, 487. — (1746) 517.
-*i* mérő (1744) 452.
-*i* mészároslegény l. Franck.
-*i* oltárospapok (1745) 474.
-*i* országos vásár (1742) 326. — (1745) 498. — böjti vásár (1743) 359, 366. — (1744) 413. — Erzsébet napi vásár (1699) 26. — (1738) 243. — (1744) 407. — (1748) 599. — farsangi vásár (1742) 294. — Margit napi vásár (1741) 263—4. — (1742) 310. — (1746) 520. — (1748) 595. — májusi vásár (1748) 608.
-*i* orvos l. Degenhardt.
-*i* parókakészítő neje (1742) 310.
-*i* polgármester (1742) 294. — (1743) 376.
-*i* polgárok l. Atzendorfer, Augl, Bauhofer, Beck, Berger, Bernhard, Blöcklerné, Brandt, Braunmüllerné, Deimel, Ditsch, Dittmeyr, Dobner, Eitelhuber, Ellenschitz, Ernst, Flantschné, Frölich, Gabriel, Gmäth, Göbler, Hagenauer, Hänsel, Hillinger, Hochholtzer, Hübler, Hüpfel, Jauck, Karnerné, Kersnerits, Kistler, Klein, Kolleis, Komáromi, Lackner, Laner, Leidlin, Linzer, Martius, Mauselné, Mayer, Mayrhofer, Natl. Neuherr, Notka, Nyers, Pamer, Peck, Peisch, Pelcz, Petzke, Pilz, Plöchel, Pongrác, Prisomann, Reh, Rieder, Ritter, Rothfux, Schabendegen, Schicker, Schiller, Schneider, Schneller, Schrick, Simon, Spanraft, Steinbeck, Stock, Strobl, Török, Trimel, Tschürtz, Ugróczy, Unger, Waxman, Weinhändel, Wettstein, Wilfing, Wimmer, Zeberer, Zencker, Zum.
-*i* szószóló l. Wasy.

Soproni szűcscéh (1743) 375. — céhmestere l. Steinbeck.
-*i* tanács (1626) 13. — (1731) 200. — (1737) 237. — (1738) 241, 243. — (1742) 289, 297, 344—6. — (1743) 370—1. — (1744) 421, 424, 430. — (1745) 486—7. — (1746) 512. — (1747) 545. — (1748) 612.
-*i* tanácsosok l. Artner, Ehrlinger, Pamer, Peck.
-*i* tímárok (1745) 482.
-*i* utcák: Várkerület (1747) 561. — Végfordulat (Ruckherzu) (1745) 487. — (1746) 517.
-*i* vámház (1740) 254.
-*i* vám miatti viszály l. uo.
-*i* városbíró (1742) 345. — l. még Petrák, Pintér, Sailer.
-*i* városjegyző l. Dobner, Preiner.
-*i* városi bírói szék (1741) 257—8, 261, 267, 269, 271—2. — (1742) 280, 283, 300, 332, 342, 345, 350. — (1743) 360, 366, 375, 384, 386—7. — (1745) 487. — (1746) 519—20, 538. — (1747) 564. — (1748) 599, 608, 613.
-*i* városi borpince (1742) 294.
-*i* városi mérlegház (1748) 619.
-*i* várostorony (1743) 395. — -ban óra (1742) 309.
-*i* vendéglő: Vörös Ökör (1748) 604.
Sopron megye (1700) 29. — (1702) 33. — (1703) 40. — (1705) 44. — (1715) 96. — (1730) 178. — (1735) 222. — (1742) 339.
— főszámvevője (1742) 318. — (1747) 553. — l. még Bolla, Korlatovics, Madarász, Zichy.
— közönsége (1731) 203. — (1739) 252. — (1740) 254, 256. — (1742) 326, 338—9. — (1744) 415, 418, 433, 438—9, 448. — (1745) 462, 476, 482, 498. — (1746) 515, 531—2, 534, 537. — (1747) 547, 555, 558, 560, 565. — (1748) 601.
— közgyűlése (1724) 145. — (1730) 178, 186. — (1739) 250—2. — (1740) 254, 256. — (1741) 275. — (1742) 328, 339. — (1743) 362, 377. — (1744) 415, 430, 440. — (1745) 474, 482, 492—3. — (1746) 515—6, 532. — (1747) 553, 557, 566. — (1748) 602—3.
— pénztára (1742) 284, 353.
— ügyésze l. Kramarich.
-ben adókivetés a nemesi felkelés céljára (1745) 474.
-ben plébánosok, rendházak, iparosok, kereskedők, pálinka- és sörfőzők, molnárok, számadójuhászok és zsidók megadóztatása (1745) 474.
-ben a Rábán kívüli járás biztosa l. Dongó.
-*i* alispán (1705) 49. — (1714) 93. — (1724) 145. — (1731) 201. — (1736) 228—9. — l. még Czompó, Nagy, Niczky, Zeke.
-*i* alispán helyettes l. Szemerei.
-*i* esküdt l. Bilakovics, Darás, Deszpot, Dobner, Hannibal, Lukinich, Pásztory, Rimanóczy, Salamon, Szuklics, Thanhoffer, Tóth, Török.
-*i* jegyző l. Czompó, Nagy, Pásztory, Tolnay, Zeke.
-*i* mészárosok (1745) 482, 492—3, 498.
-*i* szolgabíró l. Bolla, Hannibal, Kéry, Korlatovics, Mesterházy, Miskey, Pásztory, Sági, Szöllőssy, Zeke.
-*i* tímárok (1745) 492—3, 498.
-*i* zsidó hitközségek (1744) 438.
Sopronkeresztúr (Kreuz) hn. Sopron m-ben (1731) 192—4, 196, 198, 202.
-*i* szőllődűlő: Satz (1733) 200.
-*i* zsidóbíró (1742) 305. — (1745) 472. — l. még Günsberger, Mayer.
-*i* zsidó hitközség (1739) 252. — (1741) 276. — (1743) 370. — (1745) 474. — (1746) 501. — (1747) 546. — (1748) 618.
-*i* zsidók l. Ábrahám, Dávid, Löb, Löbel, Mózes.
Sopronnyék (Neckenmarkt) hn. Sopron m-ben (1699) 25—6. — (1703) 37. — (1730) 179. — (1733) 206, 208—9.
-*i* bíró l. Rorer.
-*i* hegymester l. Wolfsperger.
-*i* zsidó vámos l. Laubsky.
Sopronrákos (hn. Sopron m-ben) határában Katzendorfer dűlő (1742) 340. — (1743) 386. — (1748) 613.
Steinerne Brückl hn. Pest m-ben (1733) 211/1.
steyri (hn. F. A.-ban) szűcs l. Kammerer.
Strebelsdorf l. Répcemicske.
svájci humanista l. Kessler.

Szakolca város Nyitra m-ben (1457) 2/1 .
-*i* zsidók l. uo.
szalonaki (Schlaining, hn. Vas m-ben) zsidók (1742) 345—6. —

l. még Mendel, Mózes, Salamon.
szarvkői (Hornstein, hn. Sopron m-ben) mészáros l. Becksieder.
Szatmár megye főszámvevője l. Badda.
-megyei táblabíró l. Csontos.
szárazvámi (Millidorf, hn. Sopron m-ben) zsidó vámos (1626) 13.
Száva, folyam (1748) 587.
Szentmárton hn. Szombathely mellett (1714) 82—3.
szentmiklósi (hn. Szatmár m-ben) gazdatiszt l. Ignéczy.
Szerbia, ország (1472) 2/4.
Szécseny hn. Sopron m-ben (1702) 35. — (1703) 36.
Szicília királya (1472) 2/5.
Szil hn. Pozsony m-ben (1506) 3/1.
szilléziai vászon (1731) 190.
— zsidó l. Izrael, Löb.
Szilsárkány hn. Sopron m-ben (1747) 573. — 1748) 587.
-i zsidó l. Gergely, Löbl.
Szilvágy hn. Vas m-ben (1733) 210.
Szombathely, Buda egyik része (1534) 8.
— (Sabaria) város Vas m-ben (1702) 34. — (1710) 64. — (1713) 74. — (1714) 90. — (1717) 100. — (1718) 109. — (1719) 111. — (1722) 139. — (1723) 141. — (1724) 147. — (1725) 157, 161, 163. — (1727) 165, 167. — (1729) 173. — (1735) 221, 224. — (1736) 230, 232. — (1738) 242. — (1739) 248. — (1742) 293. — (1746) 524. — (1747) 541.
— közgyűlése (1664) 15. — (1694) 20. — (1698) 24. — (1710) 64—5. — (1711) 66, 68—9. — (1714) 82. (1715) 97. — (1717) 101. — (1719) 113, 115. — (1722) 131. — (1735) 225. — (1736) 231.
— területén Zsidóhíd (1664) 15. — (1698) 24.
-en a vámot a zsidók ne kapják meg (1711) 68.
-en a zsidók a Karica 3 házában szállhatnak meg, de szálláspénzük fele a városé (1711) 66.
-en a zsidók csak vásári napon kereskedhetnek (1687) 16.
-en a zsidókat ne kelljen befogadni (1711) 69.
-en a zsidók szekérszám nem, csak roncslival hátukon kereskedhetnek (1711) 66.
-en boltnyitás (1725) 153.
-en sem lutheránus, sem kálvinista nem lakhat (1735) 225.
-en piaci sarokház (1747) 541.
-en a pálinkás zsidó hagyja el a várost (1735) 225.
-en tilos a zsidóknak céhekre káros portékát árulni (1727) 165. — (1728) 169.
-en több zsidó boltot nem kap és nem lakhat a városban (1719) 113.
-en zsidó vasat nem árulhat (1715) 97.
-en zsidók heringet nem árusíthatnak (1723) 141.
-en zsidók szállást nem kaphatnak (1717) 101.
-en zsidókat befogadni és nekik boltot adni tilos (1722) 138. — ismét szabad (1722) 139.
-ről a zsidók távozzanak (1710) 64—5.
-i belső tanácsosok l. Árvai, Babolcsai, Babos, Balogh, Baltauf, Cser, Edvy, Gotthard, Hazatius, Héész, Hidassy, Horváth, Illés, Jagodics, Kis, Kutassy, Letenyei, Mészáros, Nagy, Nárai, Németh, Paar, Perenyei, Purchart, Rosty, Szombathelyi, Szőllőssy, Tibolt, Újlaky, Virágos, Völgyi.
-i céhek (1727) 165. — (1728) 169.
-i csizmadia l. László.
-i csizmadia-céh (1719) 112. — (1732) 204. — (1735) 221. — (1738) 242.
-i kereskedők (1687) 16. — (1694) 20. — (1723) 141. — l. még Török.
-i külső tanácsosok l. Ács, Babos, Balogh, Baltauf, Boros, Botos, Csiszár, Csizmazia, Gombkötő, Horváth, Letenyei, Nagy, Németh, Pusztabanyák, Rajkovics, Szíjártó, Vida, Völgyi, Zábráky.
-i ötvöscéh (1718) 107.
-i szíjgyártó l. Márton, Németh.
-i szűcs l. Szűcs.
-i szűcs-céh (1715) 97. — (1718) 107. — jegyzője l. Barbély.
-i tanács (1717) 100. — (1723) 141. — (1747) 541.
-i tímárok (1732) 204. — (1735) 221. — (1738) 242.
-i tiszttartó l. Mallik.
-i utca: Forró-utca (1698) 24. — Kis Karica (1739) 247.
-i varga l. Tóth.
-i varga-céh (1713) 74. — (1722) 131. — (1732) 204. — (1738) 242.
-i vasárus l. Koperger.
-i városbíró l. Cser, Jagodics, Kerkápolyi, Nagy, Purchart, Rosty, Szentbalásy.

-*i* városjegyző l. Illés, Kerkápoliy, Kis.

Tabán (Rácváros, Räczenstadt) Buda egyik része (1713) 79.
-*i* adósok (1742) 301.
-*i* árvák (1720) 118.
-*i* ferencesek templomatyja l. Agics.
-*i* görögkeleti bíró l. Dimics.
Tata hn. Komárom m-ben (1748) 587.
-*i* esküdt l. Kottymán.
-*i* lakos l. Horváth, Kulcsár, Nagy, Szekér, Varga, Váradi.
-*i* nemes l. Héder, Nagy.
Tebrisz, város (1472) 2/4a.
temesvári polgár l. Huber.
— városi bírói szék (1720) 116.
Terem hn. Szatmár m-ben (1744) 434.
Tirnavia l. Nagyszombat.
Tisza, folyam (1706) 52.
-*i* révek l. uo.
tokaji (hn. Zemplén m-ben) bor hírnevének védelme (1737) 239.
Tömörd hn. Vas m-ben (1742) 329.
-*i* plébános l. Fazekas.
-*i* Szent Ilonáról c. plébánia (1742) 329.
török császár (1510) 4/1.
— elleni szövetség (1459) 2/2—3. — (1472) 2/4—7. — (1473) 2/8.
— felett aratott győzelem (1459) 2/2—3.
— háború (1472) 2/5—7. — (1473) 2/8. (1745) 467, 485.
— katonák (1534) 9.
— követség (1740) 255.-i tolmács l. Dávid zsidó.
— követség mellett császári biztos l. Zorad.
— történetíró l. Ferdi efendi.
— ök (1526) 5.
Törökország (1722) 131.
-ban készült áru (1741) 270.
-*i* görög, örmény kereskedők (1741) 270.
-*i* kereskedők (1706) 52.
-*i* rácok (1706) 52.
-*i* zsidók (1510) 4/1. — (1706) 52. — (1741) 270.
Trencsén megye (1745) 488.
— város (1693) 18—9.
-*i* zsidó l. Ábrahám, Simso.

Újfaluszentmárton hn. Vas m-ben (1725) 161.
Und hn. Sopron m-ben (1735) 213.
ungi insurgensek (1743) 356.
Ungarisch Brod (Hunno Broda) hn. Morvaország (1727) 164. — (1745) 488.
-*i* zsidó l. Izrael.
Ungvár, város (1506) 3/2.
Üröm (Árben, Irmb) hn. Pest m-ben (1713) 79. — (1733) 211/1. — (1735) 218.
-*i* malom és sörfőzde (1733) 211/1. — (1735) 214, 217—8. — bérlője l. Paus, Wittman.

vadosfai (hn. Sopron m-ben) zsidó pálinkafőző (1745) 474. — (1747) 553.
Vas megye (1730) 178.
— közgyűlése (1725) 157, 163. — (1727) 167. — (1729) 173. — (1735) 224. — (1736) 230, 232. — (1742) 293.
— közönsége (1725) 162.
-*i* esküdt (1692) 17. — l. még Bödey, Csizmazia, Herovicz, Jánossa, Kerkápolyi, Polányi, Prosznyák, Rosta, Rusa.
-*i* szolgabíró l. Balogh, Gaiger, Palotai, Zobotin.
vasvári káptalan (1734) 212.
Vác, város (1720) 122. — (1727) 164.
-*i* sörfőző l. Schick.
-*i* uradalom földesúri széke (1729) 176.
-*i* vásár (1729) 176.
Vágújhely hn. Nyitra m-ben (1727) 164.
-*i* zsidó üveges l. uo.
vásárosfalui (hn. Sopron m-ben) két zsidó pálinkafőző (1745) 474. — (1747) 553. — és egy zsidó szabó (1745) 474.
Vedrőd hn. Pozsony m- (1703) 38.
-*i* ispán l. Dezső.
Velence, város és köztársaság (1472) 2/4.
-*i* doge l. Tronus.
-*i* követek l. Cornaro, Josapha, Sagondino.
-*i* tanács (1472) 2/4—7. — (1473) 2/8.
Verseg hn. Pest m-ben (1706) 52.
veszprémi püspök l. Acsády.
Vienna Austriae l. Bécs.
Vimpác (Winpässing) hn. Sopron m-ben (1626) 13.
Víziváros (Aquatica, Buda egyik része) (1713) 73. — (1721) 129.
-*i* bíró (1720) 117. — (1721) 129.
-*i* bírói szék (1743) 381.
-*i* ház (1707) 56.
-*i* kereskedő l. Agics.
-*i* vámos l. Ludwig.
Vörösvár hn. Pest m-ben (1713) 77, 79.
-*i* szabó l. Bayer.
-*i* zsellér l. Kramer.
-*i* zsidóbíró l. Perl.
-*i* zsidó temető (1724) 150.

Weindorf l. Borosjenő.
Weisskirch hn. Morvaországban (1727) 164.
Welschland l. Olaszország.
Wien l. Bécs.
Winpässing l. Vimpác.

zalamegyei esküdt l. Ányos.
Zei, földrajznév (1459) 2/3.

Zemenye (Zementdorf) hn. Sopron m-ben (1730) 182.
Zementdorf l. Zemenye.
Zemplén megyei főispán l. Berényi.
zsámbéki (hn. Pest m-ben) tiszttartó l. Pápa.
— zsidók (1728) 171. — l. még Ábrahám, Izrael, Izsák.
— zsidók összeírása (1730) 177.

III. TÁRGYMUTATÓ — INDEX REALIUM

abajdos 104.
ablak 79.
adás-vétel 2/9, 130, 136, 210, 226, 262, 267, 332, 344—6, 387, 394, 407, 412—3, 416, 498, 520, 564, 595, 599.
adó 63, 97, 352, 415, 417—8, 420—1, 454, 521, 560. — elengedése 40. — hátralék 40, 111, 115, 454. — mentesség 109, 171, 187, 438—9. — mérséklés 187, 189, 371, 496.
— rendkívüli 20, 53.
adóslevél 114, 120, 307, 588, 605, 613.
adósság 18—9, 21, 23, 30, 33—4, 37—8, 42—3, 54—5, 57, 67, 71—2, 74, 80, 87, 89, 92, 102, 114, 116, 118—20, 126, 129, 134, 144, 146, 152, 154, 159, 170, 174, 178, 180—1, 190—1, 194, 197, 201—2, 208, 213, 216, 219—20, 228, 241, 243—4, 247—8, 258, 265, 272, 277, 279, 281—3, 285—6, 288, 290, 298—9, 303—4, 308, 310, 316, 320, 324—6, 328, 330, 332, 334, 349, 351, 356, 360, 364—5, 367, 369, 379—80, 385, 389—90, 392—3, 395, 399, 410, 422, 433, 455, 458, 477, 480—1, 484, 491, 494, 503, 506, 525, 528, 538, 540, 548, 562—3, 579—81, 586, 588—9, 591, 598, 600, 604—5, 607—8, 610—1, 613—6. — l. még tartozás.
ajándék 11/1.
ajánlat 316.
ajánlás 319.
alamizsna 467, 483.
alku 144, 152, 434.
asztal 269. — nemű 190.
atlasz 190.
ágy 11/2, 269.
ágyú 5. 7.
állatfélék l. bika, birka, borjú, disznó, kecske, ló, nyúl, ökör, szarvasmarha, tehén.
ár 239, 344, 452. — szabás 482, 492, 498.
árenda 74, 82—3, 100, 109, 111, 151, 214, 225, 231, 236, 276, 524. — l. még haszonbér.
árendás levél 236.
árpa 78—9, 246. — vetés 144.
áru 4/1, 38, 72, 187, 279, 294, 298, 313, 356, 367, 385, 389, 414, 431, 458, 473, 504, 511, 520, 550, 590, 600, 606, 615. — raktár 613. — s bódé 502, 559, 561.
árulás 4/1.
ásó 269.
átruházás 43, 53, 132, 134, 350, 357, 405.

barchet 190.
bádog 412.
bárányhús 84.
bársony 190, 243.
beadvány 86, 194, 254.
becsár 372.
becslés 43, 76, 85, 137, 182—4, 193, 195, 202, 372, 539. — bírói 81.
bejelentés 389.
betáblázás 56, 247—8, 256, 296, 326, 328, 333—4, 403, 480, 494, 545, 577, 598, 605, 613.
betegség 134.
bevallás 262, 319—20, 343, 378, 395, 407, 519, 590, 595, 599, 608, 610—1.
bélés 120, 190, 524.
bika 597.
birka 2/10, 213, 255.
bírói eljárás beszüntetése 202—3. — illetékesség 95, 194, 201—2, 226, 384. — jegyzőkönyv 286. — tárgyaláson megnemjelenés 223, 228—9. — zárlat 312, 600.
birság 15, 94—5, 213, 228—9, 323.
birtokosztály 244, 298, 369.
bizonyítás 265, 304, 344, 380, 382, 466, 468, 612.
bizonyítvány 59, 75, 77, 79, 86, 90—2, 110, 124—5, 132—3, 140, 142, 192, 196, 199, 209, 216—8, 222, 238, 246, 256, 268, 326, 329, 331, 342, 366, 393, 395, 401, 408, 422, 463, 467, 575—6, 615.

bizottság 11/2, 56, 70, 87, 159, 239, 254, 257, 282, 285, 354, 574.
bolt 66, 90, 100, 504, 507, 585, 594. — bezárása 499. — bérbeadása 107, 109, 111, 541. — nyitás 74. — l. még üzlethelyiség.
bor 2/10, 14, 55, 58, 86—7, 120, 126, 146, 190—1, 194, 197, 201—2, 206, 208—9, 233, 241, 304, 312, 337, 356, 367, 386, 393, 399, 607. — l. még cefre, kóser, must, söprű.
bor eladás 149, 156, 545. — lefoglalás 152, 154, 156. — hegyaljai l. tokaji.
borjú 213, 597. — hús 84.
bors 151.
bosszú 5.
börtön 125, 164, 168, 235, 272, 281, 294, 324—5, 351, 355, 365—6, 390—2, 394, 436, 504, 610. —be vetés 115, 119, 148, 441, 459—61, 595.
bőr és bőrféleségek 102, 112, 131, 144, 180, 183—4, 190—1, 194, 196—7, 199, 201—2, 204, 213, 219, 221, 242, 248, 266, 300, 375, 430, 482, 492, 498, 520, 525, 604.
— elővétel tilos a zsidók és idegenek részéről 230.
— kivitel tilos a zsidóknak és a rácoknak 430, 486, 492—3.
bunda 120, 259.
búza 104, 106, 117, 129, 416, 435, 485, 495, 568, 571—2, 587.
büntetés 2/10, 66, 99, 101, 109, 112, 131, 139, 141, 160, 204, 211/1, 223, 235, 242, 343, 345—6, 366, 413, 460, 511, 524, 541, 583.
bűnügy 579—80.

cefre 53, 55, 86—7.
cédula, illirnyelvű 285.
cérna 190.
csalás 2/10, 344—6, 514.
cseresznye 255.
csésze 103, 269, 359.
csizma 498.
csótár 151, 453.
csőd 386.
csűr 140.

damaszt 190,
dedicatio 211/2.
dénár 20, 229, 283, 325, 378, 453, 575, 620. — l. még forint.
dézsma 53. — dézsmabor 43. — dézsmakunyhó 53.
dió 595.
discretio 255, 359.
disznócsorda 208.
doboz 405.
dohány 238, 306, 356. — szelence 412.
drágaság 435, 485, 495, 575, 587.
dukát 2/6, 81, 190, 272, 295, 340, 344, 357, 372, 407, 413, 459, 531—2, 534, 544.

ecet 255.
egészségügyi veszély 252.
egyezség 25, 72, 91, 114, 130, 212, 222, 295, 306, 340, 386, 390, 487, 517, 573.
elégtétel 72, 117, 122, 125, 140, 148, 222, 235, 295, 338, 366, 377, 387, 392, 399, 413, 435—6, 441, 460—1, 612.
elismervény 18—9, 29, 31, 38, 102—3, 170, 190, 214—5, 220, 243, 380.
elismerés 475.
elkobzás 141, 165, 242, 270, 294, 394, 444, 486, 492, 508.
ellenkövetelés 84.
elmarasztalás 223.
elnapolás 201, 234.
előjegyzés 403, 543.
előleg 104, 144, 266, 274—5, 417—8, 452, 541.
elővétel 492—3. — tilalma 482, 583.
— *-i* jog 375.
elsőbbség 328, 577, 613.
elszámolás 53, 56, 60, 70—1, 79, 84, 86, 96, 188, 190, 213—5, 222, 243, 247, 285, 325, 332, 337, 380, 414, 420, 554, 556.
eltagadás 367, 382.
eltávolítás erőszakos módon 217.
elvesztés 309—10.
engedély 585.
engedmény 370.
emlékirat 439.
erdő 176.
eskü 73, 127—8, 133, 159, 182, 226, 237, 294, 304, 344, 349, 416, 427, 464, 468, 485, 495, 497, 582, 587. — elengedése 342.
ezüst 81, 359, 409, 582. — nemü 103, 137, 191.
exhumálás 150.
élelmiszer 255, 378, 386, 583.
értesítés 135, 375. — elmulasztása 291.
értéktárgyak 76, 81, 237.

faggyú 84, 213, 236, 258.
farkasfog 81.
fáradtság 144, 229, 568.
fátyol 190.
felajánlás 531, 534.
felárkolás 15.
felásás 24.
felirat 439—40, 448, 492—3, 532, 537.
feljegyzés 21.
feljelentés 376.
fellebbezés 208. 285, 423, 427, 447, 478, 497, 526, 545, 576, 615—6.
felmentés 304.
felmondás 231, 249.
felségfolyamodvány 40, 201—2, 209, 337.
felszerelés 38.
felszólítás 148, 258, 286, 302—4, 308, 311, 313, 316, 324, 330, 339, 351, 355, 363—4, 390, 396, 433, 435, 458, 477, 491, 503, 506, 513, 538—9, 548, 554, 592.
feltartóztatás 140.
feltétel 74, 109, 286.
felügyelet 289, 293.
felülvizsgáló bizottság 193.
fenyegetés 124—5, 377.
figyelmeztetés 192, 194, 196, 201—2, 216—8, 235, 268, 372, 400, 421, 448, 547, 568, 572, 601, 614.
fizetés 54, 57, 71, 243, 315, 363, 398, 443. — i ha-

ladék 291. — i meghagyás 290.
foglaló 213, 344, 407, 435, 445, 567.
folyamodvány 89.
fonál 524.
font, súlymérték 387.
fordítás 567.
forint 2/9—11, 3/1, 4/2, 11/2, 14—5, 17—9, 21—3, 26, 29—31, 33, 35, 37—48, 50—1 53—62, 66—7, 70—2, 74, 78—80, 83—4, 86—7, 89—94, 96, 98—100, 102—4, 108—9, 111—2, 114, 116—20, 122—3, 126—30, 132, 134, 137, 139, 141—4, 146—9, 151, 153, 159—61, 164, 170—1, 174, 176, 178—81, 184, 186, 189—91, 194, 197, 201—2, 204, 206—10, 211/1, 212—6, 219—20, 222, 226—7, 229, 231, 233, 235—6, 241—4, 246—9, 251, 253, 255—64, 266—7, 269, 271, 273—7, 279—82, 284—6, 288, 290, 295, 298—300, 302, 304—5, 307—8, 310—1, 313, 315—6, 318, 320—3, 325—8, 330, 332—5, 337, 340—6, 349—54, 356, 359—60, 364, 366, 369—75, 378—82, 384—6, 390, 392—3, 395—6, 399—403, 405 409 10, 412—9, 421—2, 424, 431, 433—6, 442—3, 445, 448, 452—5, 457—9, 470—6, 478, 480—2, 487, 489, 491—2, 494—6, 501, 503—4, 506, 511, 517, 521, 523—5, 528, 532, 538—9, 541, 543, 545—9, 553, 555—8, 560, 563—4, 567—9, 571, 573, 575, 581, 586—9, 593, 595—602, 604—6, 608—14, 618—9.
főkötő 190, 381.
fukar 8.
fuvardíj 79, 229, 571.
függöny 190, 269.
fűszerfélék l. bors, sáfrány, só, szekfűszeg, szerecsendió és — virág.
fűző, női 402.

gabona 14, 21, 33, 79, 108, 114, 435, 445, 485, 567—8, 571, 573, 575, 587. — l. még abajdos, árpa, búza, kétszeres, ocsu, rozs, zab.
— cséplés 38. — eladás 104. — szállítás 44, 46, 50, 106, 452.
garas 21, 95, 110, 117, 141, 226, 359, 416, 467, 498.
gálya 2/4.
gomb 61, 81, 190, 306, 343.
gyapjú 210, 380.
gyertya fonál 387. — tartó 190.
gyilkosság 11/2.
gyöngy 81, 367, 379, 409.
gyümölcs, aszalt 310.
gyűrű 90, 103, 190, 210, 310, 564.

hacuka 3/1.
hadjárat 38.
hadsereg élelmezése 415, 417—8, 420—1.
hagyaték 54, 257, 260, 262, 283, 287, 300, 410, 549, 586, 588, 604—5. — *-i* leltár 405, 455, 478.
hajó 129, 485, 495, 567. — bér 140.
haladék 475, 611.
halál 238.
halottrablás 150.
halotti lepel 6.
harisnya 190.
haszonbér 140, 211/1, 249. — l. még árenda.
— beadás 100, 211/1, 236, 249, 337, 541.
háború 289, 532. — s viszonyok 54, 67.
hátralék 553, 601—3.
ház 2/9, 28, 247—8, 296, 360, 374, 377. — csere 399. — felosztás 373. — rész 257, 262, 267, 280. — vételár 382.
háztartási eszközök 120.
hegyvám 53.
hercegi gyámhatóság 192.
héring 141.
hiány 73.
hitel 36, 95, 190, 431.
hitelezés 67, 70, 89, 122, 261, 271, 431, 473, 577.
hordó 78—9.
hozzájárulás 515—6.
hús 22, 62, 84, 236. — félék 84, 236. — l. még bárány, borjú, ökör, pacal, szarvasmarha, szív.

idézés 76, 133, 282, 285, 301, 333, 374, 381, 397, 399, 400—1, 414, 428, 450, 491, 529, 540, 552, 574.
időveszteség 441, 520.
igazolás 178, 395.
igazságkeresés 337, 377, 388.
igéret 272, 581, 599.
illetékesség kérdése 252, 510, 513, 528.
imádkozás 467.
ingatlan 191.
ingóság 4/2, 269, 337, 395, 613.
intézkedés 54, 181, 185, 239, 339, 602, 606.
írás, héber 332. — díj 53.
íróállvány 269.
ítélet 94, 127, 159, 194, 196—7, 201—2, 208, 226, 228, 233, 253, 301, 317, 322, 324, 327, 342, 349, 363, 573. — megerősítése 312. — megsemmítése 245. — végrehajtása 241, 348. — végrehajtásának megakadályozása 197, 202.
ivószoba 124.

javaslat 270.
jegyzőkönyv 182.-i kivonat 86.
jelentés 1, 3/1, 87—8, 183, 186, 250, 252, 289, 297, 332, 338, 345, 362, 377—8, 383, 429—30, 453, 462, 486, 492, 511—2, 515, 521, 555, 557—8, 603.
jég 32, 255.
jogfenntartás 520.
jogi vélemény 188.
jóváhagyás 87.
jóvátétel 254, 523.

kalap 190, 453.
kamat 2/9, 4/2, 17, 29, 30, 34, 43, 53, 57, 67, 70—1, 74, 76, 86—7, 89—92, 105, 115, 121, 123, 126—7, 129—30, 143, 149, 159, 174, 179, 187, 191, 194, 207—8, 212, 216, 228, 233, 240—1, 253, 257, 261, 269, 271—3, 280, 282, 285—6, 310, 312, 320, 325, 328, 349, 372, 392, 399, 407, 409, 431, 435, 445, 468, 473, 478, 487, 503, 517, 528, 544, 562, 569, 593, 615—6.
kanál 11/2, 81, 87, 103.
kard 3/1, 269. — bojt 356.
karton 190.
katonai beszállásolás 40, 356. — ruházat 61, 274—5, 284, 335, 353, 378, 453. — részletezése 274.
— végrehajtás 29, 36—7, 39, 40, 49, 54, 511, 531.
kár 28, 43—4, 76, 94—5, 121, 140, 381, 387, 428, 435, 445, 459, 520, 568, 571—3.
kávé 504.
kecske 213, 226.
kemence 507.
kender 144.
kenyér 206.
kereskedés 250. -i tilalom 371.
kert 15, 24.
kezesség 11/3, 40, 44, 116, 122, 149, 243, 301, 349, 391, 394, 413, 608. —l. még szavatosság.
kémkedés 289, 293, 297.
kép 269.
kérés 38, 75, 169, 250, 313, 315, 336, 354, 358, 363—4, 383, 400, 446, 452, 479, 483, 489, 502, 513, 550—1, 568, 594, 598.
kérvény 54, 56, 64, 76, 85, 121—2, 127, 131, 136—7, 139, 141, 152, 158, 165, 171, 177, 185, 187, 189, 256, 265, 268, 285, 288, 294, 312, 314, 326, 370, 377, 392, 396, 399, 419, 431, 433, 436, 438—9, 463, 468—9, 482, 488, 498, 532—3, 536, 539, 543—4, 580, 607.
kés 87, 612. — csinálás 359.
kiadás 318, 619—20.
kétszeres 485, 495, 572, 587.
kielégítés 76, 257, 280, 400, 451, 478, 589, 613.
kifogás, 282 330.
kihallgatás 164, -i jegyzőkönyv 504.
kihirdetés 230, 293, 368, 376, 429, 444, 492—3.
kimutatás 33, 53, 70, 126—7, 190, 353, 551, 578.
kinzó vallatás 176.
kisajátítás 337.
kitiltás 281.
kitoloncoltak jegyzéke 578.
kiutalás 93, 353, 442.
kiutasítás 620.
kiváltás 544.
komló 78.
konyha 541.
korbács 124—5. — ütés 504.
korcsma 432.
korsó 269.
kóser bor 77, 86, 184, 239, 538.
kölcsön 2/11, 4/2, 11/2, 17, 22, 26, 28—9, 31, 56, 59, 63, 74, 86, 103, 105, 120, 123, 126—9, 137, 143, 148, 187, 190, 207, 233, 240—1, 273, 372, 403, 458, 544, 605—6.
költség 28, 43—4, 76, 86, 94, 121, 129, 191, 359, 407, 428, 441, 445, 459, 461, 468, 485, 495, 572.
könyv 10, 269. — kereskedői 84, 567.
körmöci arany 81, 176.
körözés 173, 175.
kötés és kötbér 144.
kötelezvény 22, 28, 30, 38, 53, 56—7, 80, 86—7, 91—2, 126—7, 129—30, 132—3, 144, 148, 159, 180, 190, 212, 241, 253, 273, 281—2, 285, 328, 332, 372, 385, 399, 403, 405, 459, 463, 480, 545, 562, 608, 615.
követelés 53—4, 70, 72, 78—80, 84—6, 92, 114, 127, 130, 147, 154, 156, 160—1, 180, 215, 222, 226—7, 243, 256—7, 260, 269, 280, 286, 294, 302, 322—3, 327, 333, 354, 357, 362, 373—4, 382, 384, 386, 388, 399, 422, 437, 443, 445—6, 459, 463—4, 471, 479, 487, 517, 543, 549, 551, 556, 562, 607, 609, 613.
követi utasítás 2/4.
követség 68—9.
közbenjárás 72, 94, 137, 200, 243, 332, 558, 579.
közjegyzői irat 130.
közlés 315.
közmunka 40.
közvetítés 238, 359, 545.
kő 387.
krajcár 409, 483.
kupa 11/1.
kuruc világ 63, 74, 138.

lakat 183.
láda 164, 269, 431, 504.
lánc 81.
lázadás 159.
ledolgozás 365.
leértékelés 337.
lefoglalás 202, 395, 538.
leltár 613.
lemondás 340.
lepedő 569.
letét 519.
letiltás 11/2, 140, 142, 180, 184, 191, 193—5, 199, 321, 590, 607.
levél 2/4, 6—8, 3/2, 164, 178, 186, 332, 389, 393, 437, 445, 515—6.
liszt 21, 485, 538. — romlott 73.
— szállítmány 73.
lopás 2/10, 110, 158, 176, 185, 235, 306, 381, 431, 504, 564.
ló 32, 332. — kereskedés 339. — sörény 190. — szerszám 442. — vásárlás 434.

magyar kir. helytartótanács 157, 162—4, 166—8, 172—3, 175, 186, 230, 232, 239, 252, 289, 293, 297, 368, 376, 417—8, 420—1, 429—30, 433, 439—40, 444, 453, 456—7, 462, 476,

486, 492—3, 511—2, 516, 521, 523, 531—5, 537, 547, 555, 557—8, 560, 565—6, 601—3.
— kamara 368, 376.-i tisztviselő 1. Reindl.
— udvari kancellária 194, 337. -i irattári aligazgató 1. Jaszvitzi.
makacsság 323, 333, 336, 358.
maláta 78—9.
maradvány 613.
márka, pénznem 2/10, 8, 323.
medence 11/2.
megállapítás 398.
megbízás 133, 582, 597.
megfizetés 127, 129, 299, 300, 307, 310, 313, 343, 350, 357, 393, 399, 401—2, 416, 433, 586.
meghagyás 38.
meghatalmazás 117, 128, 159.
meghívás 193.
megkárosítás 337—8.
megkeresés 134, 180.
megverés 3/1, 366, 432.
menekülés 11/2.
mérlegrúd 619.
mész 387.
mészárlás 5, 9.
méz 330, 342, 407, 413.
misekönyvek 2/9.
misemondás 2/10.
moratorium 67, 92, 431, 473.
mozsár 120.
munka, vasárnapi és ünnepnapi 217.
munkabér 51, 79, 87, 243, 386, 436, 453.
must 77, 86, 126—7.
muszlin 190.

napidíj 229, 251.
naszád 7.
nehézség 439.
nyaklánc 11/2.
nyelvváltság 461.
nyereség 378.
nyersbőr 1. bőr.
nyugta 33, 38, 41—2, 44—8, 50, 57—8, 61—2, 71, 74, 87, 91, 93, 96, 114, 127, 178—9, 186, 188, 259, 274, 284, 320, 335, 350, 353, 386, 415, 417, 429, 435, 442, 445, 476, 537, 565, 597, 606.
nyúl 2/10.

ocsú 79.
offertorium 2/10.
olaj, fa — 255.
országgyűlés 270, 278, 439.-i határozat 532, 537.
ostrom 5, 7.
ólom 412.
óra 81.
óvadék 202, 285, 312, 493.
ökör 597. — láb 84.
örökség 91, 282, 350.
összeírás 356.
öv 81, 519.
őrlés 485, 495.
őrség 125.

pacal 84.
palack 269.
palánkolat 40.
panasz 3/1, 95, 112, 121, 125, 129, 135, 137, 242, 252, 263, 285, 288, 290, 292, 295, 306, 309—11, 316, 327, 332, 338, 345, 351, 359, 362, 367, 372—4, 377, 384, 389, 398, 406, 413, 428, 441, 451, 458—61, 465—6, 469, 479, 481, 499, 506, 521, 538, 548, 551, 556, 565, 582, 612.
parancs 1, 2/1, 3/1, 4, 156, 167, 203, 289, 338, 362, 377, 415, 488, 511, 518, 579—80.
paráznaság 2/10.
paszomány 110, 130, 164, 520.
pálinka 136, 294, 356. — főzde 341. — főző üst 211/1.
pántlika 190.
párta 17, 190.
pecsét 28.
perbeidézés 198, 202, 228—9, 309, 358, 570, 572, 609.
pereskedés 54, 129, 140, 152, 161, 176, 186, 194, 202, 207, 212, 222—3, 233, 241, 285, 287, 291, 295, 304, 342, 344—5, 349, 388, 404, 414, 425—6, 428, 435, 445, 450, 487, 489, 491, 500, 517, 536, 540, 573, 575, 577, 584, 609, 617.
perköltség 30, 89, 144, 156, 160, 194, 206—8, 212, 226, 228—9, 281—2, 286, 288, 304, 312, 315, 349, 354, 381, 392, 399, 489, 528, 615-6.
pervesztés 155, 228.
pestis 64—5, 67, 159, 250, 331.
pénz 22, 34, 36, 49, 52, 63, 75, 82—4, 86—7, 95, 104, 115, 117, 140—1, 144, 237, 435, 452, 613. — váltás 176.
— nemek 1. dénár, dukát, forint, garas, körmöci, krajcár, márka, poltrák, tallér.
pénztár 35, 37, 40, 96, 179, 378, 415, 418, 421, 429, 439, 462, 476, 511, 516, 521, 537, 547, 555, 557—8, 565, 601.
pince 208—9.
pipa 126, 612.
piszkavas 269.
piszok 387.
pogányfej 190.
pohár 269.
polgárlevél 13.
poltrák, pénzem 365.
porcelán 337.
porció 171.
portéka 20, 30, 52, 64—6, 74, 100, 109, 138, 165, 238, 498, 541. — mit a zsidók szoktak árulni 524. — l. még áru.
posztó 2/10, 158, 190, 243, 356, 387, 524, 562, 599.
préselés 53.
proscriptio 511, 565.
puska 309, 394. — por 356.

rablás 2/10, 3/1, 467, 612.
rágalom 366.
regale 104.
reggeli 2/10.
rendelet 230, 239, 293, 297, 368, 376, 417—8, 429, 444, 456—7, 462, 493, 512, 521—3, 532—5, 537, 542, 547, 557—8, 565, 601.
reverzális 551.
réz 569, 605.
rovás 84, 236.
rozs 104, 106, 485, 495, 567, 571—2, 587.
ruha 2/10, 64, 85, 115,

150. — női 11/2. — nemü 190, 237. — egyházi 2/10.
— anyag l. még atlasz, barchet, bársony, bélés, damaszt, karton, muszlin, posztó, selyem, tafota, vászon.

sajt 141.
sajtár 79.
saláta 255.
sáfrány 504.
selyem 190, 524.
serleg 11/2, 81.
serpenyő 269.
sérelem 432, 448.
sértés 295.
sóárulás árendában 82—3, 98. — kereskedés 95. — szállítás 94.
söprű 79.
sör 211/1, 356. — ihatatlan 217.
sörfőzőház 164, 341. — főző készülékek 211/1.
sürgetés 420, 531, 555, 603.
szabó munka 86.
szalvéta 569.
szarvasmarha 38, 332. — hús 84.
szavatosság 2/9, 119, 262, 385. l. még kezesség.
szállás 97, 206, 306.
szállítás 274, 607.
számla 190.
szántásvetés 38.
szántóföld 30.
szecska 396, 401.
szegénység 370.
szekér 164, 452. — ut 24.
szekfüszeg 504.
szekrény 11/2, 269.
szelence 81.
személyleírás 164.
szerecsendió és — virág 504.
szerződés 23, 43—4, 46, 51, 53, 55, 74, 79, 93—5, 104, 106, 109, 117, 129, 136, 138—9, 171, 211/1, 213, 217, 228, 231, 238, 249, 258, 274—6, 284, 305, 337—8, 370, 375, 377, 399, 407, 415, 417, 419—20, 424, 435, 437, 445—6, 452, 472, 514, 520, 524, 541, 546, 567—8, 571—3, 597, 618. — érvénytelenítése 40, 359, 375, 545.
szék 11/2, 269.
széna 32, 246.
szérű 576.
szilfa 30.
szív 84.
szoba 541.
szoknya 147.
szökés 140, 164, 339, 514, 578. — a börtönből 172—3, 281.
szőllő 28, 55—6, 88—9. — megművelése 43, 51, 53, 60.
szüret 43, 53, 55, 60, 87, 220. — nél felügyelet 53.

tafota 190.
tallér 38, 81, 87, 103, 126, 211/1. — okat és aranyat a zsidók és rácok nem vihetik ki az országból 444.
talyiga 164.
tanúkihallgatás 73, 116, 130, 134, 237, 449, 452, 495, 500, 587.
tanúskodás 159, 292.
tartozás 2/9, 3/2, 11/2, 121—2, 151, 263—4, 267, 307—8, 311, 313, 315, 321, 343, 380, 470, 475, 545, 595—6, 599. — megfizetése 294. — l. még adósság.
tál 120.
tányér 269.
tárgyalás elhalasztása 292. — kitűzése 295.
tárnokszék 427, 497, 542, 545, 577, 615—6.
tehén 597.
tej, aludt 255. — szin uo.
tiltakozás 68, 76, 86, 95, 125, 127, 137, 142, 144, 192, 194, 217, 409, 478, 487, 576, 613.
timár-céh 430.
tiszteletdíj 41.
tojás 255.
toll 164.
törlesztés 42, 50, 316, 325, 365.
törülköző 569.
törvény 444.
tőke 43, 53, 56, 57, 71, 86—7, 89, 105, 121, 126, 128, 130, 132, 159, 179—80, 191, 194, 201, 207—8, 212, 216, 228—9, 253, 261, 269, 271, 273, 280, 282, 312, 321, 325, 328, 349, 372, 399, 400, 419, 431, 435, 445, 455, 468, 473, 478, 487, 489, 503, 506, 517, 528, 544, 569, 588, 605, 613, 616.
trágya 576.
Tripartitum 207, 323.
tudomásulvétel 560.
tudósítás 4/1.
tutaj 164.
tükör 269.
tüzelő fa 78.
tűz 211/1, — vész 2/10, 371, 395.
tyúk 2/10, 255.

udvari kamara 40, 54, 92. — elnöke 40. — l. még Stahremberg.
úriszék 192, 194, 201—3. — ítélete 195.
utalvány 33.
utasítás 45, 48, 54, 58, 71, 184, 217—8, 227—9, 245, 420, 452.
utazás 3/1, 122.
utiköltség 122, 306.
útlevél 164, 168, 250, 297.
új perfelvétel 312, 317, 322, 348, 397, 401, 404, 423, 529, 552, 616.
úrnapi körmenet 2/10.
ügyvédbevallás 205, 287, 344, 361, 490, 584, 591, 600.
ügyvédi költség 206.
üst 120, 605.
üzlethelyiség 125, 171, 594. — l. még bolt.

vallatás l. kínzó.
vallomás 80, 364, 485.
vas 116, 140.
vád alól felmentés 176.
vádirat 12.
válasz 260, 285, 288, 292, 299, 301, 312—3, 315—6, 411, 437, 445—6, 451, 460—1, 466, 479, 536, 554.
váltó 105, 122—3, 132, 134, 143, 149, 174, 207—8, 216, 219, 240, 244, 271, 273, 285, 299, 326, 384, 400, 405, 422, 478, 487, 510, 517, 569, 577, 600, 605.

vám 13, 104, 167, 488, 507. 587. — kerék 507.
vánkoshéj 147.
várőrizet 2/1.
vásár 164, 432. — országos 502, 504, 559, 561.
vászon 59, 75, 85—7, 164, 190, 243, 344—6, 356, 605.
veder 120.
vendéglő 125, 164.
vendégszeretet 32.
verekedés 99, 124—5.
vesztegzári hely 252.
veszteség 5, 126, 360.
vetés 38, 144.
vevők elcsábítása 109, 125.
védekezés 279, 282, 285, 288, 364, 374, 385, 396, 443, 459, 465, 470.
végrehajtás 118, 121, 144, 174, 192, 194, 208—9, 212, 219, 226, 228, 233, 264, 281, 285, 313—5, 322, 327, 347, 354, 363, 399, 420, 469, 481, 484, 489, 527, 530, 535, 537, 550, 558, 576. — érvénytelenítése 245—6. megakadályozása 201.
végrendelet 2/9, 11/2.
viasz 2/10, 413,
virginál 11/2.
viszály 95, 282, 332, 432.
visszaadás 309, 412, 488, 564. — fizetés 22.
vizsgálat 3/1.

zab 32.
zabla 126—7, 190.
zálog 2/9, 11/2, 22, 28, 55, 60, 76, 81, 85, 88—9, 112, 115, 120, 159, 237, 273, 310, 372, 409, 478, 539, 543, 562—3, 577, 596, 605. — eladás 115. — illeték 53. — tárgyak 88. — 103. — visszaadás 355. — ba adás 2/9, 4/2, 11/2, 88, 90, 137. — ból kiváltás 75, 86, 310, 592—3.
záralávétel 182, 196, 199, 202. — alól feloldás 196, 201.
zsák 79, 147.
zsemlye 2/10, 575.
zsidó ítélet 451. — újév 387.
zsinór 61.

TARTALOM

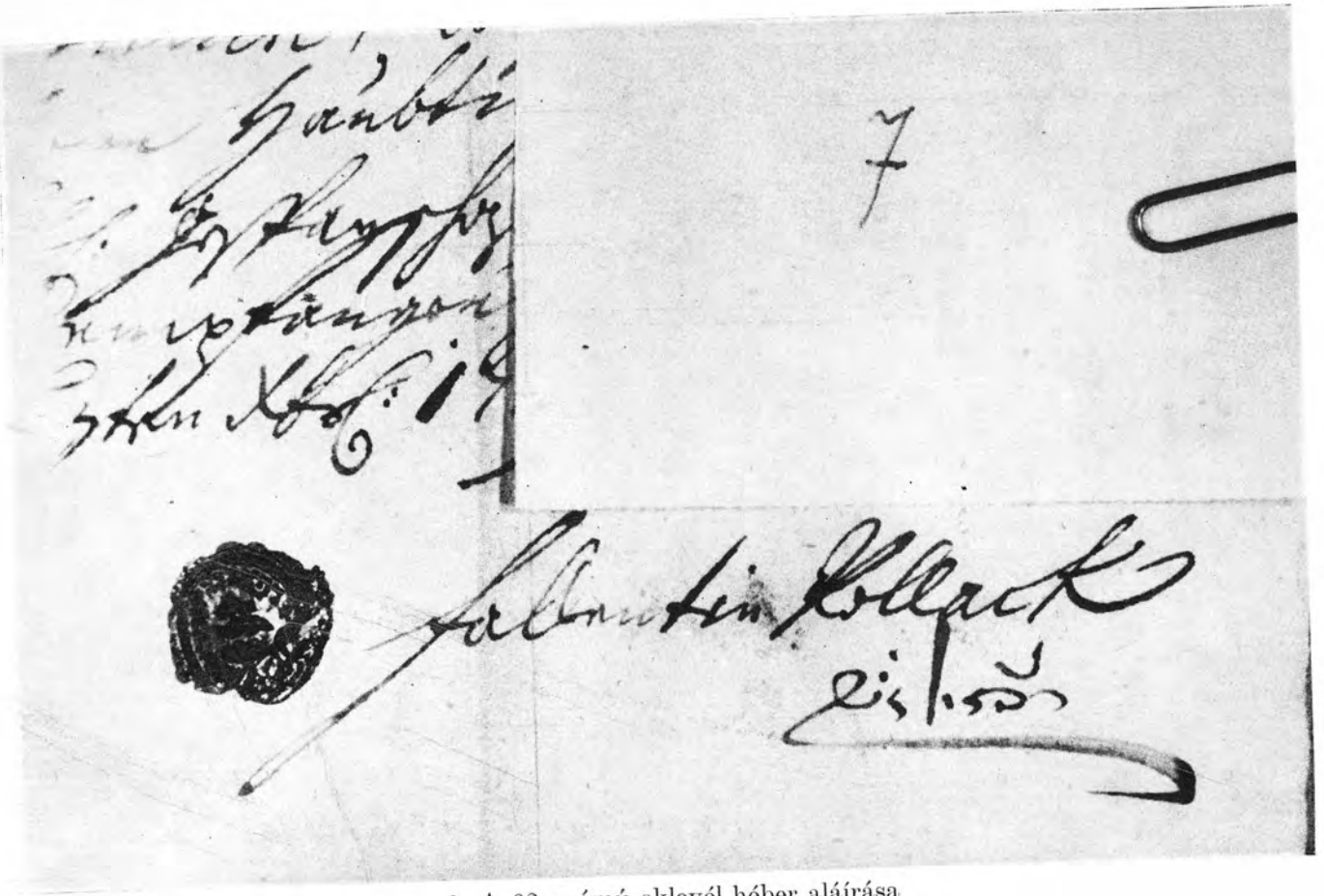
Előszó. *Scheiber Sándor:* Kecskeméti Ármin zsidó történelmi munkái 5
Bevezetés. *Kubinyi András:* Spanyol zsidók a középkori Budán ... 19
Tardi Lajos: Izsák zsidó orvos a perzsiai uralkodó és Corvin Mátyás összekötője a török ellenes világliga megszervezésében 27
Oklevéltár 1414—1748 45
Mutatók 509
Oklevelek facsimiléi I

Megjelent 1000 pld-ban
48 (A/5) ív + ¼ ív képmelléklet terjedelemben
Felelős kiadó: dr. Seifert Géza

69.2458 Egyetemi Nyomda, Budapest. Felelős vezető: Janka Gyula igazgató

OKLEVELEK FACSIMILÉI

1. A 25. számú oklevél héber záradéka

2. A 62. számú oklevél héber aláírása